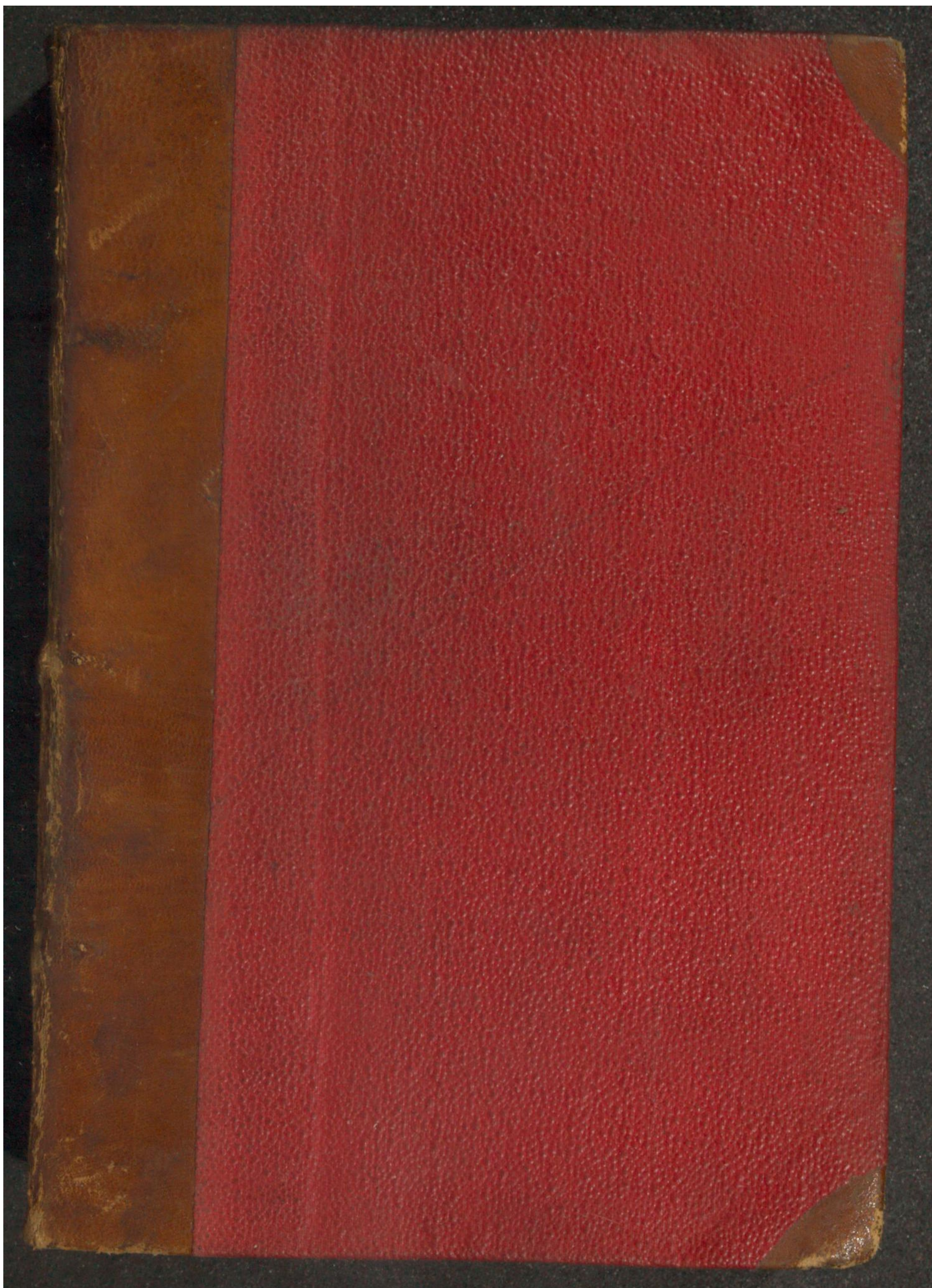
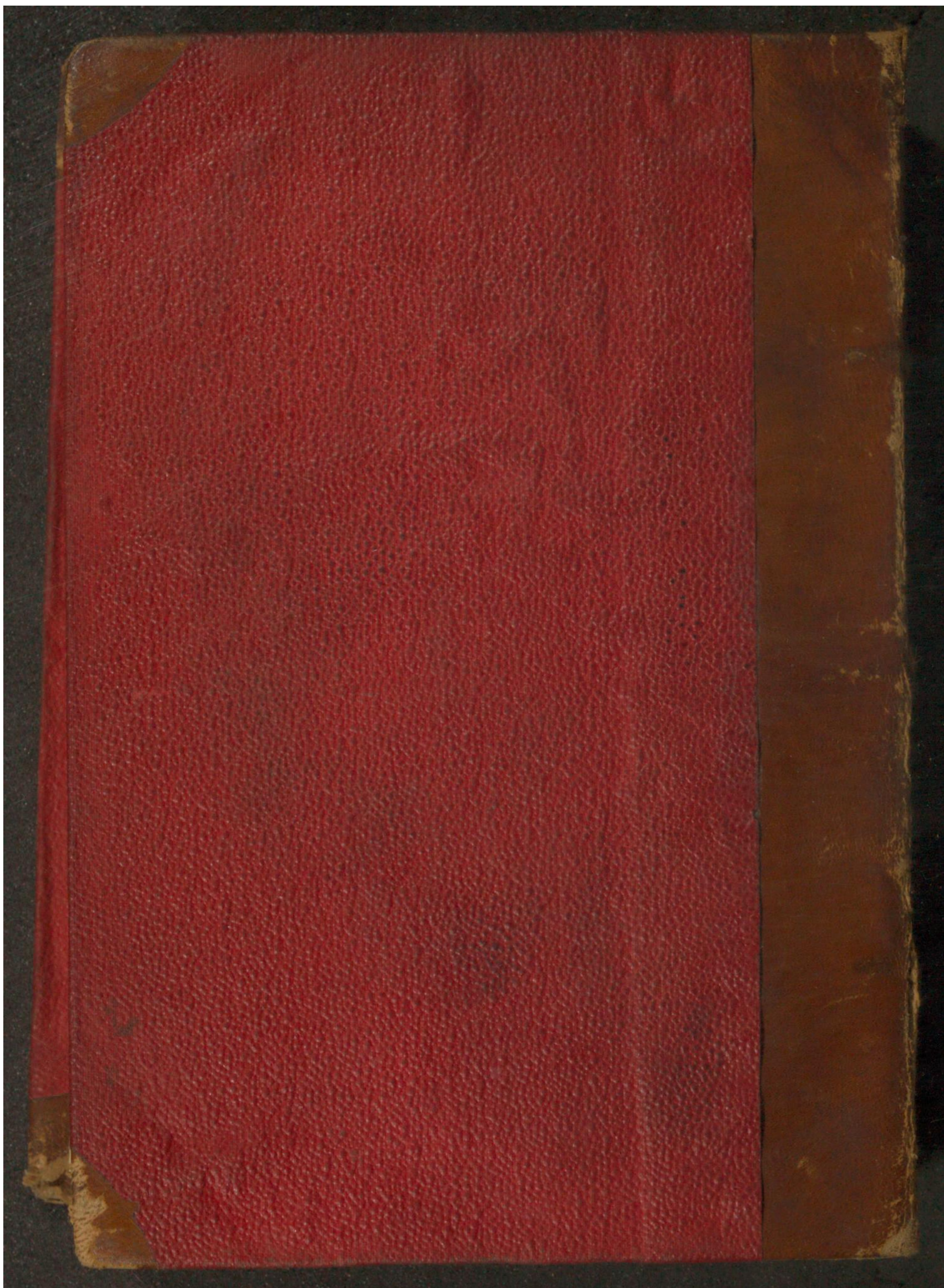

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

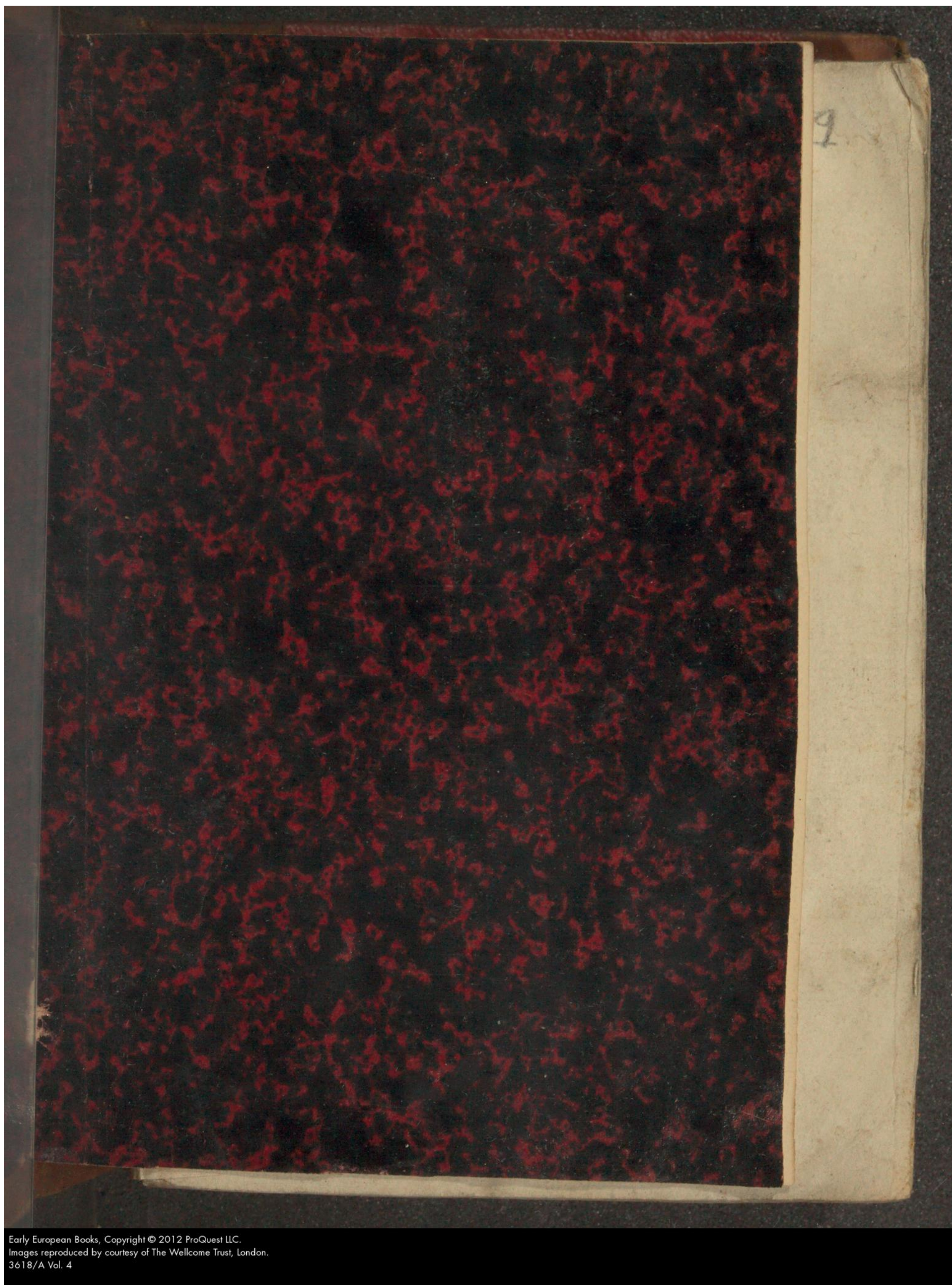

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

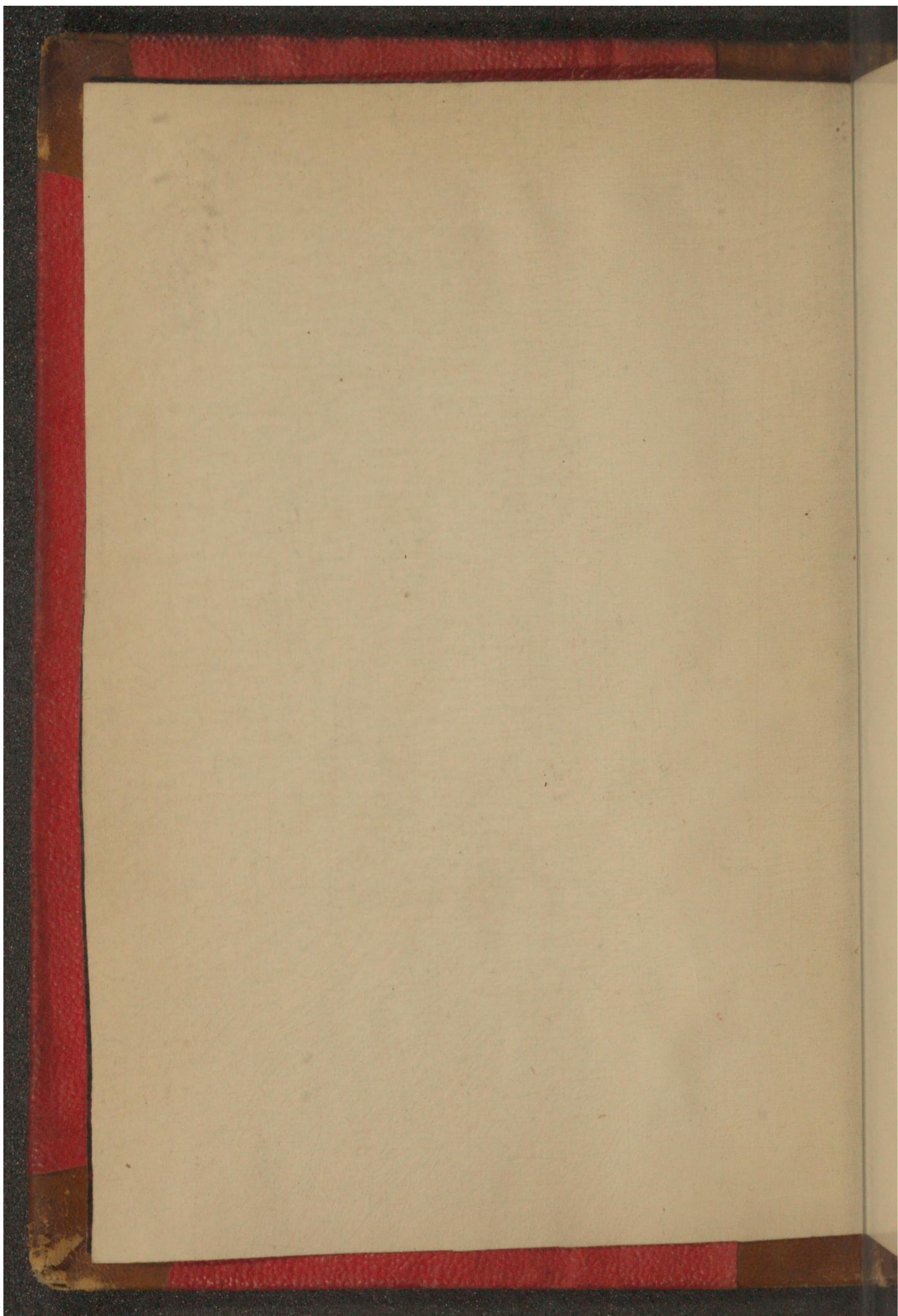

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

DEBACQ LIBRARY

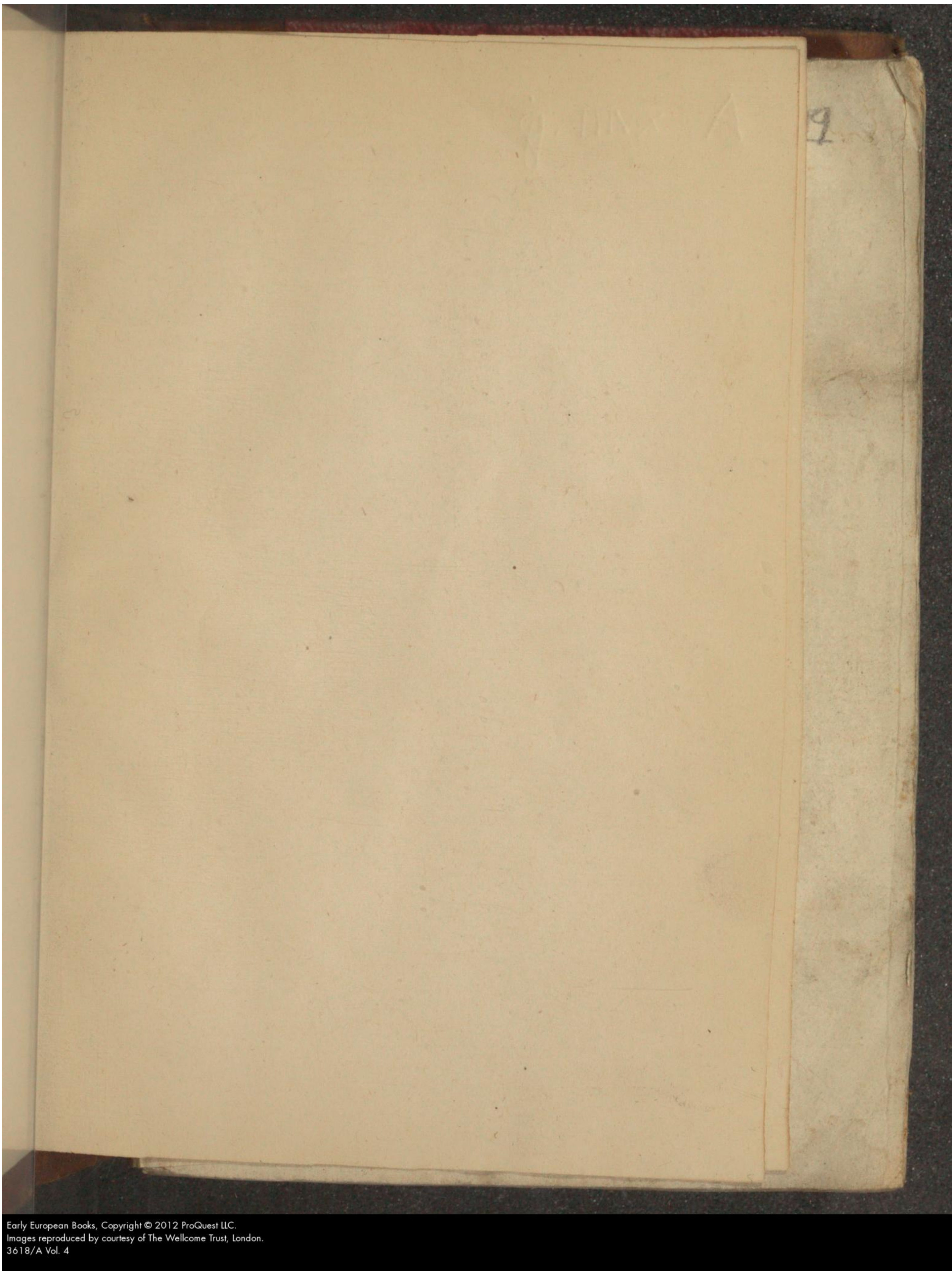
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

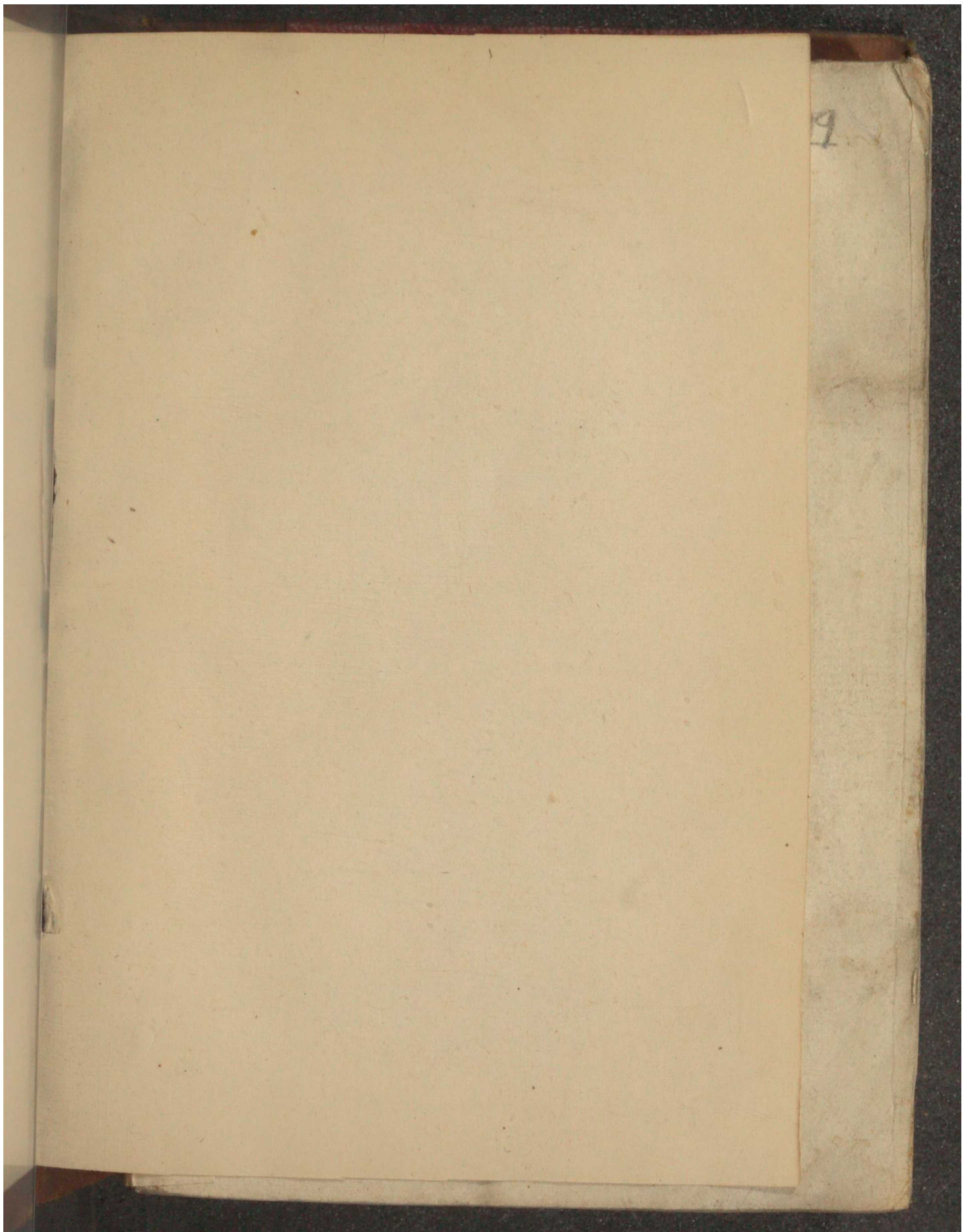

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

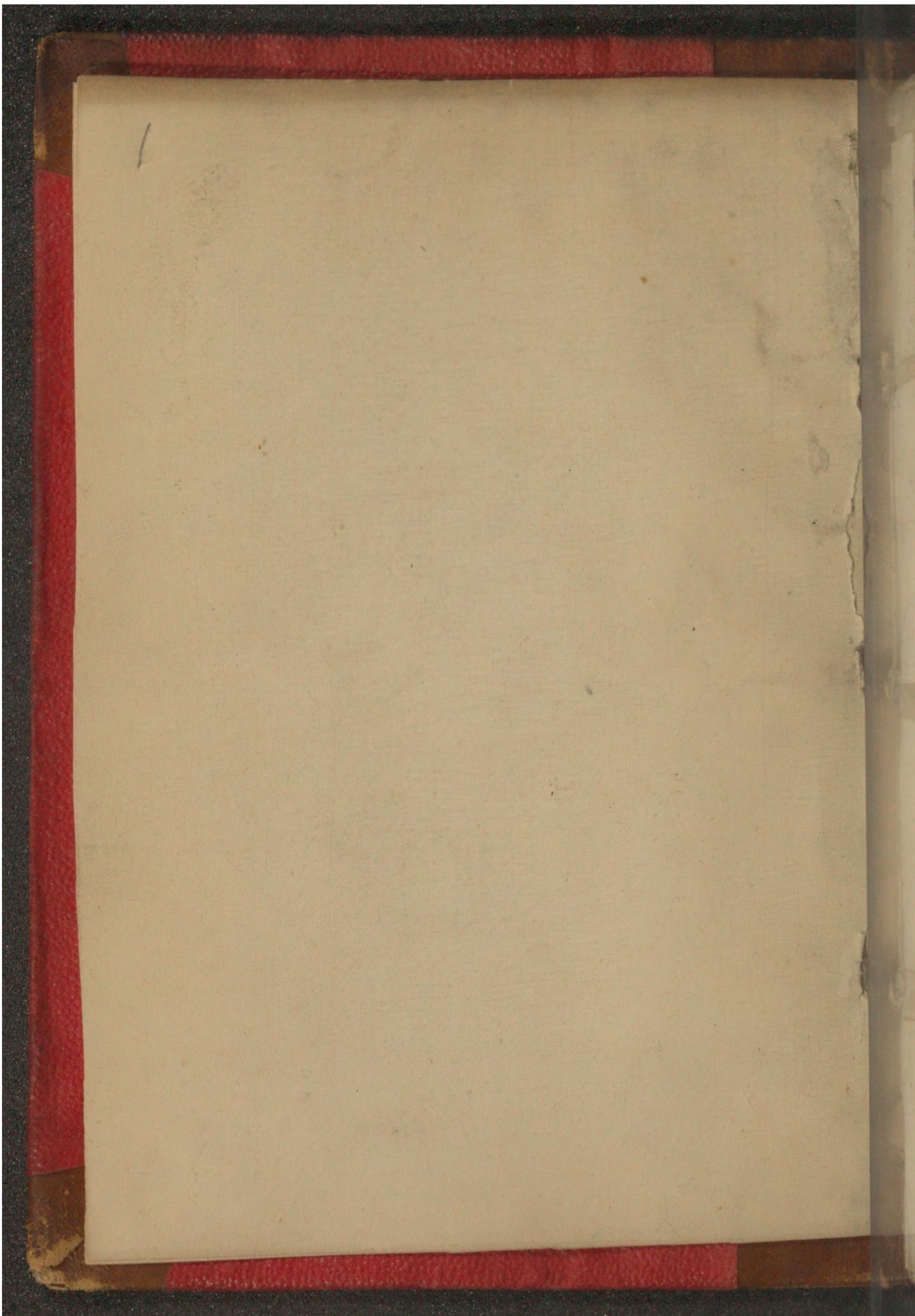
A. XVIII. p

3618(4)/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

42599

EPITOMES

Omnium Galeni

PERGAMENI OPERAM VNIVERSAM ILLIVS VIRI DOCTRINAM, & methodũ, quàm accuratissimè continétis,

SECTIO TERTIA.

PER ANDREAM LACVNAM SECObiensem, *Doctorem Medicum, atq; ex sacro militum Sancti Petri apud Vrbem collegio, Auratum Equitem, summa fide atq; studio collecta.*

CAVTVM EST PONTIFICIA, CAESAREA, ET Christianissimi Regis, Augustissimiq; Senatus Veneti authoritate & decreto, ne quis impunè hoc opus aut cudat, aut ab alio excusum, quàm à Hieronymo Scoto, exponat venale.

Venetiis apud Hieronymum Scotum.

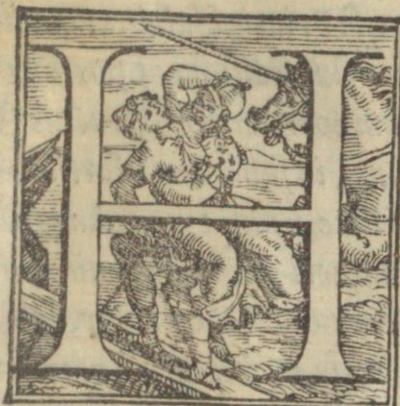
1548

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ILLVSTRISSIMO, ET CLEMENTISsimo Principi, Cosmo Medices, Tuscorum Duci Optimo & Maximo, Andreas Lacuna, Secobiensis, Doctor Medicus, Miles Sancti Petri.

S. P. D.

VMANI CORPORIS fabricam ciuitati optimè institutæ esse similem, Diuinus ille Plato professus est, Clementissime Princeps, neq; id iniuria. Nam si constitutionem utriusq;, dispensationemq́;, accuratè expendamus, nihil planè reperiemus in ciuitate, quod longè cumulatius absolutiusq́;, humano etiam non insit corpori. Etenim fortissima quæq; ciuitas, solet esse ualido cincta muro, quo incursiones hostium atq; insultus arceantur. Vice muri cuiusdam est corpori etiam extima cutis, quæ tuetur ipsum ab iniurijs extrinsecis. Ciuitatem qui uolunt inexpugnabilem reddere, minimeq; insidijs obnoxiam, solent semper optimi duces unam tantùm illi portam amplam relinquere, excipiendis commeatibus peruiam: plures autem ueluti canales & aquæductus, ad illius expurganda excrementa. Similiter etiã Natura os uni-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

cum corpori humano indidit, per quod nimirum ingrederentur quidem omnia quæ ad partes eius alendas pertinent: sermo autem eliderettur, instruendis animis hominum pietate & doctrina, maximè necessarius. ac præterea uarios meatus, per quos excernerentur quæ non erant futura ex usu. Optima quæq; ciuitas, præsertim si duratura sit, unico tantùm, sed Prudentißimo, Iustißimo, & Clementißimo debet esse Principi subdita: quandoquidem Polyarchia semper fuit seditioni opportuna: Princeps autem ipse, à ciuium commercio abstractus, à fidisq; stipatoribus custoditus, in sublimiori fortioriq; urbis parte, se continere: ut illinc, ueluti ex quadam specula, uniuersos ciues suos contueri, et si qua coniuratio oriatur, eam facilè restinguere poßit. Non aliter, dubio procul, ratio ipsa in homine, quæ reliquarum omnium facultatum est imperatrix, in cerebro, sublimiori corporis parte, ueluti in arce quadam consistens, membris uniuersis sibi subditis imperat, eisq; uiuendi leges imponit. Eius autem stipatores, ac ueluti incorrupti quidam satellites, sensus exteriores existunt: qui nunquam non facientes excubias, explorantesq; singula, quæ aut rationi ipsi, aut cuipiam subiectorum illi membrorum, obesse aliqua ex parte poßint, quicquid tandem perceperint, actutum sensui communi renunciant: qui ceu dux quidam, ipsi rationi coniunctus, illis præfectus est. Iam uerò ut Principibus adsunt nonnulli Viri à secretis, qui eos in expediundis negotijs magna solicitudine liberãt:

sic adest Rationi Memoria, uniuersa quæ illi occurrunt, si alicuius ponderis sint, q̃ fidelißime asseruans: eaq́; dum occasio postulat, subitò, ueluti ex promptuario quodam, suppeditans. Solent habere Principes & pace & bello, milites quosdam sacramentarios, tum ad repellendas iniurias extrinsecas: tum ad continẽdos in obsequio & fide ipsos animos ciuium. Non secus profectò Diuinus ille Architectus noster, Rationi uim irascibilem, à Platone θυμοειδῆ uocatam, adiũxit: ut si quando ratio immeritò ab aliquo infestaretur, confestim hæc excandescens, illi ferret manus auxiliatrices, omnemq́; uim propulsaret. Collocauit autem Natura hanc ipsam, qua irascimur, facultatem, in corde: ut media exquisitè esset inter Rationem atq; Cupiditates, quæ in iecinore sitæ, atq; illinc uarias excursiones facientes, admodum seditiosæ existunt, Rationiq́; plurimũ negotij facessunt. Quocirca inter ipsas & uim irascibilem, Natura etiam uallum quoddam firmißimum, diaphragma nempe, interiecit, ne uidelicet imparatam illæ iracundiam opprimerent, insurgentesq́; postea contra Rationem, arcem illius expugnarent. Reperiuntur in ciuitate opificia hominum uaria: quum alij, gratia exempli, conficiant panes: alij culinariam exerceant: alij retrimẽta omnia expurgent: alij deniq; diuersas merces per totam urbem in communem usum traducant. An non etiam in corpore humano uentriculus cibos concoquit, hepar sanguinem gignit, melancholicum succum expurgat liẽ, uesica uri=

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

nam, uenæ per uniuersum corporis habitum (ueluti baiuli quidam) sanguinem copiosißimum riuant, arteriæ uitalem spiritum, ac breuiter, nerui animalem, qui author est motus & sensus? Corporis itaq; nostri harmonia ciuitatis optimam refert constitutionem: imò uerò Respublicæ, ciuitatesq; uniuersæ, ad exemplum corporis humani sunt conditæ: quum arti Natura ipsa tempore & dignitate antecellat. Quemadmodum igitur si in aliqua ciuitate princeps quidem, ut par est, dominetur: ciues autem omnes, militesq;, eius decretis audiant: atq; unusquisq; opifex suo rectè fungatur munere, salus Reipublicæ constat: labefactatur uerò, si contraria accidant: sic etiam quãdiu in nostro corpusculo Ratio ipsa gesserit habenas imperij: affectus autem omnes atq; cupiditates obtemperauerint: singulæq; particulæ pro dignitate sua munia exercuerint: nec interim praua alimenta ingerantur: tandiu certè integra sanitate corporis, animiq;, perfruemur. Si uerò aut Ratio ipsa in consilium admittat cupiditates: aut irascibilis facultas in unum cum his aduersus Rationem conspiret: aut ex organis quæ usui communi inseruiunt, unum, plura, uel omnia, prauè suas obeant functiones: uel deniq; materiæ unde particulæ aluntur sint cachochymæ: pro concursu harum causarum necessum est, aut mentis, aut corporis, aut utriusq;, morbum contrahamus. Atq; ita sanè uaria in corpore morborum genera oriuntur, dissoluta uidelicet, alterataq; uarijs modis habitudine illa & tem-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

perie, quam inter se mutuò uniuersa membra, dum naturali ordini responderent, tuebantur. Quorum uniuersa curatio eadem adhibetur methodo, qua curari solent etiam morbi Reipub. Quippe ut in hac peccata leuiora nunc uinculis, nunc uirgis, nunc exilio, nunc succisa auricula coercētur: in grauiora autem laqueo, securi, flamma, atq; feruenti oleo, acerbißimè animaduertitur: sic exiguos quidem affectus corporis, leuiusculis quibusdam præsidijs, ut puta purgatione, atq; interdum sola tenui uictus ratione, curamus: contumaces uerò, immedicabilesq́; (cuiusmodi tum sphaceli, tum cācri existunt) ferro, cauterioq́;, ne in sanas partes grassentur, exterminamus. Cæterùm quemadmodum ad stabiliendam Rempub. plectendosq́; facinorosos homines, leges fuerunt inuentæ: sic ad cōseruandam temperiem corporis, rescindendosq́; morbos, è cœlo delapsa nobis est MEDICINA. *Quo munere nullum hactenus mortalium generi à Deo ipso datum est maius: nec (si Galeno credendum sit) dabitur unquam. At uerò quum hanc ipsam artem, atq; industriam medendi, olim sola experientia constantem, Hippocrates primus omnium methodo tradidisset: reliquisset tamen incultam, imperfectamq́;: postea superueniens Galenus, multis illam modis excoluit, eiq́; extremum ornatum addidit. Qui quum ob illam quidem admirandam doctrinam, ac sermonis fœcunditatem, qua planè refertus est, magno exciperetur omnium ferè studiosorum applausu: ob prolixitatem autem immensam*

(quæ in tanta uitæ breuitate est exosa) nonnulli à lectione illius abhorrerent: equidem ut ad uotũ omnes eo fruerentur, uniuersa Viri illius opera in breuiusculã quandam periochen, uerùm admodum succulentam, ea fide & diligentia contraxi, ut ex ijs quæ iuuare lectores poterant, nihil prorsus omiserim: multa autem quæ deprauata & peruersa in codicibus tam Latinis, q̃ Græcis, erãt, accuratißimè restituerim. Ex quibus nostris lucubrationibus placuit sub splendore Excellentiæ Tuæ, Illustrißime Princeps, partem maximam ædere, nempe quadraginta commentarios Galeni, qui in se omnes differentias morborum, atq; eorum curãdorum generales methodos continent: utiq; sperans fore, ut quum ipse inter omnes Italiæ Principes optimorum ingeniorum sis promotor & altor, eisq; semper ceu propitium quoddam sydus affulgeas, uel ex sola tui nominis præfatione, studiosi omnes ad eorum lectionem inflammarentur. Adeò siquidem Tuam Celsitudinem, quum ob alias planè regias uirtutes, tum uel maximè ob ardentißimum istum sapientiæ amorem, quo semper accensa est, docti omnes ubiq; locorum suspiciunt, colunt, & uenerantur, ut se non minus debere tibi, quàm ipsis Musis, uniuersi uno ore pronũcient: qua (ut ego reor) opinione minimè hallucinantur. Siquidem non modò studiosi, sed artes etiam, atq; scientiæ uniuersæ, si non maiorem, at certè non minorem ijs gratiam debent, qui sua munificentia fouendo ipsas, ut subinde crescerent, summumq; suæ dignitatis fastigium

attingerent, effecerunt: quàm illis, quorum industria primùm inuentæ, ac in usus hominum æditæ sunt. In maxi=*mam itaq; sibi fœlicitatem ascribunt omnia bonarum literarum studia, q̀ hisce turbulentis calamitosisq́; temporibus, dum* Italia *penè uniuersa uarijs æstuat dißidijs, uersaturq́; in aßiduo strepitu armorum: dum optima quæq; instituta infirmis titubant pedibus: dum uirtus, pudorq́; exulat omnis: nacta sint* Clementißimum *&* Serenißimum Principem, *qui explosa undiq;, ea in suos si=nus excipiat, exceptaq́; aduersus iniurias omneis tuea=tur.* Haud *ab re igitur* Illustrißimus *&* Reuerendiß. D. D. *Franciscus à* Bouadilla *&* Mendozza, *Sanctæ* Ro=*manæ* Ecclesiæ *Senator uigilantißimus, meusq́;* Patro=*nus unicus, necnon* Illustrißimus *&* Sapientiß. D. D. Ioannes *Furtadus à* Mendozza, *apud* Venetos Orator Cæsareus, Vterq; *Celsitudini* T. *addictißimus, nunquam desinunt heroicas istas tui animi dotes magnificis enco=mijs efferre:* Florentiamq́;, *tuam istam florentißimam urbem, nimium fœlicem uocare, q̀ obtigerit illi* Princeps Iustißimus, Clemētißimus, *Sapientiaq́; simul &* pietate *integerrimus.* Ergo *si,* Illustrißime Heros, *hasce nostras uigilias tuo patrocinio dignaberis, ego quidem uidebor haud lusisse meam operā:* Galenus *autem, ad pristinam dignitatem quam gerebat olim, dum in summa esset au=thoritate apud priscos* Imp̄atores, *deesse sibi nihil prorsus existimabit: quin potius hærens apud.* C. T. *auctam*

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

plurimis modis beatitudinem suam arbitrabitur. Vale. Venetijs, ex ædibus Illustrißimi Viri, D. D. Ioannis Furtadi à Medozza, in hac Republica Cæsarei Oratoris longè Dignißimi. IIII. Idus Aprilis.

M. D. XLVIII.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

INDEX COMMENTARIO-rum Galeni, qui in hac tertia sectione habentur: nominaq; Doctissimorum Virorum, quorum sumus usi uersionibus, dum Epitomen conderemus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

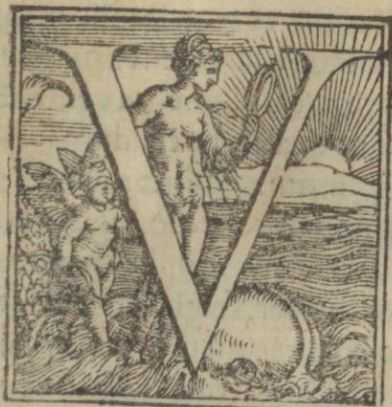
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

GALENI PERGAMENI DE DIFFERENTIIS MORBORVM, LIBER VNVS.

NIVERSI TVNC se sanos existimant, quum optimè ad vitæ functiones ministerio particularũ vtũtur. At eam partem ægrotare arbitrãtur, cuius operatio sit læsa. Quum igitur sanitas inuestiganda sit, aut in ipsis operationibus, aut in fabrica instrumentorũ: manifestum vtiq; est, morbum esse, vel operationis, vel structuræ oblæsionem. Cæterùm sanitas non operationis actu, sed aptitudine potius est definienda. Sanitas itaq; moderatio quædam existit: morbus autem, vtpote, sanitati cõtrarius, in immoderatione eorum consistit, quorum sanitas est moderatio. At verò, quum animalium corpora magis & minus suscipiant, patiq; & alterascere possint (id quod fieri non posset, si ex elemento constarent vnico, aut ex atomis nulli alterationi obnoxiis) tot nimirum genera morborum simplicium contrahent, quot sunt elementa ex quibus conflantur. Etenim compositio & formatio triplex reperitur ĩ corpore. Prima quidem, similarium particularũ est: vt arteriæ, venæ, ossis, nerui, chartilaginis, ligamenti, membranæ, & carnis: secũda autem, instrumentalium: vt cerebri, cordis, & consimilium: tertia deniq;, totius corporis. Corpus siquidẽ, ex instrumentalibus cõstat: instrumentales autem partes, ex similaribus: illæ deniq; ex simplicissimis elemẽ-

Sanitas in quibus inuestigãda.

Morbus est uel operatiõis, uel structuræ oblæsio.

Sanitas definitur aptitudine opationis, moderatioq; existit.

Morbus quorũ immoderatio dicatur.

Morborũ simplicium genera tot sũt, quot simplicia elementa.

Cõpositio corporis nostri est triplex.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

tis conſtituuntur. Porrò ſi elementa conſtituamus impaſsibilia eſſe (vt nonnulli autumarunt) duobus tantũ morbis particulæ ſimilares prementur: meatuum videlicet aſtrictione, & eorũdem relaxatione. Fruentur aũt ſanitate abſoluta, dum eorum elementorum conſtructio fuerit cõmoderata. At ſi noſtri corporis elementa mutuò inter ſe patiantur, & tota per tota implicentur (id quod inconcuſsè eſt tenendum) totidem ſimplices morbi dicendi ſunt, quot primaria elementa cenſent. Primaria autem elementa ſunt quatuor, calidum ſcilicet, frigidum, humidum, ſiccum: ex quibus moderatè confuſis, oritur ſanitas: immoderatè verò, ægritudo. Erunt itaq; ſimilarium particularum ſimplices morbi quatuor numero: caliditas videlicet, frigiditas, humiditas, atq; ſiccitas, vbi earum qualitatum ſingulæ, naturæ modum exceſſerint. At morbi partium inſtrumentalium, tum illis qui ex impatibilibus cõſtare corpora dicũt: tum nobis, q ex elementis affectioni ſubiectis, ea conflari arbitramur, prorſus exiſtunt cõmunes. Sunt autem eorum genera quatuor. Primum enim eſt, vbi forma conueniens membro fuerit vitiata: ſecundum, vbi in numero reperitur vitium: vt ſi quid deſit, quod haberi erat opportunum: aut redũdat aliquid minimè neceſſarium. Tertium genus conſiſtit in organi magnitudine, vbi aliquid impenſius adultum ſit, aut ſimiliter diminutum. At quartum genus refertur deprauatæ cõpoſitiõi: quæ fieri ſolet aut naturali poſitu variato, aut mutata partis copula. Porrò prima inſtrumenta dicuntur, quæ quum cõſtentur ex particulis ſimilaribus, vnius operationis gratia ſunt conſtituta: vt muſculus, atq; vena. At quæ rurſus ex his cõflantur, vt digitus, atq; hoc magis pes, inſtrumenta ſecunda dicuntur. Verũ vtriſq; inſtrumentis erunt ipſi morbi cões. Aliud autem genus morbi, præter iam dicta, nullum eſt reperire, quod ſit proprium vel ſimplicibus, vel compoſitis partibus. Eſt

Elementa corporis nři mutuo inter ſe patiuntur, ac tota per tota miſcentur.

Elementa primaria ſunt quatuor.

Sanitas et morbus unde exoriantur.

Similariũ particularum ſimplices morbi, quatuor.

Diſsimilarium partium morbi, quatuor generibus continentur.

Inſtrumẽta prima ſunt quæ ex ſimilaribus partibus, unius functionis gratia ſunt conſtituta.

Inſtrumenta ſecunda quæ.

tamen vnus morbus communis corporibus similaribus iuxta & dissimilaribus, nempe vnitatis diuortium. Ad reliquas tamen simplicium morborum in partibus similaribus differentias examinandas nos conuertamus.

Solutio continui est morbus cõmunis tam similaribus, quam dissimilaribus partibus.

Igitur impatibilium elementorum authores, duas in similaribus corporibus ægritudines statuebant: nempe aut astrictionem, aut relaxationem meatuum: quarum singulæ, in alias rursus differentias secantur. Astrictio siquidem fit, quum aut totum corpus simul cõtrahitur: aut soli obstruũtur meatus: relaxatio autem, vbi vniuersum corpus simul in omnem partem laxatur: aut soli aperiuntur meatus.

Similariũ partium morbi, secundũ cõstituẽtes impatibilia elemẽta, astrictio et laxatio.

Similiter iuxta opinionem secũdã, morborum partium similarium duplex differentia nobis oritur. Nam interdum quidem solis qualitatibus alterantur: interdum autem, cum humorum affluxu: qui sanè secundus modus, tumorem conspicuũ excitat. Cæterùm vna & item altera harum differentiarum, varias differẽtias sortitur.

Similariũ particularum singuli morbi sũt duplices: quatenus aut solis qualitatibus, aut accedente humorũ affluxu, afficiunt.

Vt autem ad partium instrumentalium (quarũ sanè imbecillitas vel ob meatuum ametriam, vel ob intẽperiem nascitur) discutiendos morbos nos cõuertamus, Totius instrumenti functio tunc pcipuè vitiabitur, vbi pars ipsa, quæ functionis ẽ causa, ægrotarit.

Instrumẽti functio quando uitietur.

Quanquam & reliquarum partium, illi inseruientium, vehementiores affectus, actionem ipsam impediunt. Oblæsiones igitur quæ omnino pro ipria ratione, immediateq; operationem totius organi offendunt, aut saltem impediunt, ægritudines sunt putandæ.

Affectus primario lædẽtes functionẽ, sunt morbi.

At si minimè id per seipsas moliantur, sed ea solùm ratione, quod primi instrumenti officiunt operationi, causæ morborum sunt, non itẽ morbi.

Causæ morborũ quæ dicẽdę.

Dupliciter aũt solet vnusquisq; morbus contingere in partibus instrumẽtalibus. Nam aut sequitur alios morbosos affectus: aut contrahitur à prima generatione.

Instrumentalis morbus dupliciter accidit.

Porrò vbi pars aliqua in tumorem attollitur, atq; iccirco meatus illius occluduntur, si quidem talis particula nullam habeat

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

propriam operationem, obstructio ipsa meatuum dicetur morbus dũtaxat: tumor verò nequaq̃, sed obstructionis causa. Cæterùm si affecta pars aliqđ munus proprium obtineat, hac ratione tum obstructio ipsa, tum particulæ tumor, morbus est appellãdus. Quemadmodum, exempli gratia, si tunica alicuius venæ, quæ ĩ gibbis hepatis est, adeò ĩtumescat, vt eius cauitas obstruatur: tumor quidem ipse, morbus dicetur, q̃ sanguificationem oblædat: obstructio autem similiter, quòd impediat distributionem. Siquidem qui affectus primò lædunt operationẽ, ii et sunt, & verè dici morbi merent. At opationis oblæsio, passio aut symptoma, non morbus, est appellanda. Qui verò ipsam induxit affectus, morbus absolutè vocatur: sicuti & causa morbifica, quid ipsum morbum pepererit, si aliam læsionem non adferat. Attulimus itaq; exemplum morbi, quod in genere formationis consistit. At in numero, duas differẽtias morborum assignaueramus: quum scilicet aliqua particula crescit, aut superabundat. Quarum differentiarum vtraq; rursus in binas alias secatur. Siquidẽ eorum quæ superfluunt, nonnulla planè sunt ex genere naturali: vt si cui sextus adnascatur digitus: nõnulla verò toto genere præter naturam: veluti si in ventre gignantur vermes, aut in vesica lapis. Similiter deficientium particularum, nonnullæ quidem penitus abolitæ sunt, nonnullæ verò ex dimidio præcisæ: vtrunq; aũt, aut natura, aut morbo. Ex his tamen, quæcũq; functionem impediunt, eadem ratione in morborum genere continentur. Quæcunq; verò partem aliquam operationi dicatam, vel refrigerant, vel non satis ei alimenti transmittunt, causæ morborum dicuntur. Quædam tamen & morbi, & morborum causæ censentur: vt si gurgulio radicitus præcidatur. Nam & vocem perturbat, & pectus & pulmonem refrigerat. In magnitudine etiam varii morbi contingunt: vbi scilicet to-

Morbus in formatione.

Functionis læsio, nõ morbus sed passio aut symptoma uocatur.

Causa morbi quę sit dicẽda.

8. Morbus in numero duplex: cuius utraque differentia bifariã scinditur.

Gurgulio pręcisus pturbat uocẽ pectusq; & pulmonem refrigerat.

9

tum corpus vel pars aliqua, aut in prima generatione aut ob aliquem affectum præter naturã, vel prodigioſam contraxit molem, vel præter modum eſt imminuta. Qui morbi in deprauata compoſitura cõſiſtunt, varias differentias ſortiuntur. Alii ſiquidem fiunt, vbi naturalis partium ſitus variatur. Alii vbi ligamẽta nimis ſoluuntur, ac relaxantur. Alii vbi illa impenſe fuerint aſtricta. Quippe ĩmodica linguæ vincula, loquendi mãdendiq; impediunt functionem: pudẽdorum verò, ob auerſum meatũ, ĩpedimẽto ſunt, quo minus procul rectaq; excutiatur ſemẽ. Reliquum aũt eſt quintum ægritudinis genus, nempe vnitatis ſolutio, quæ tam ſimilaribus q̃ diſsimilaribus partibus accidere poteſt. Nam ſi in manu, gratia exempli, neruus aliquis præcidatur oĩno, talis ſolutio erit communis, & toti inſtrumento, & ipſi præciſæ particulæ. Quòd ſi non integrè, ſed aliqua ex parte præciſus fuerit, ſolius nerui propria iudicatur affectio, inſtrumenti verò nequaq̃, niſi ex accidẽti. Sed pro differentia particularum, continui ſolutio varia ſibi nomina vendicat. Siquidem quæ in oſſe fit, ab omnibus fractura vocatur Quæ verò in carne contingit, vlcus, vulnus, atq; ruptura. Quæ neruoſis particulis accidit, conuulſio nominari conſueuit. Diximus itaq; ſimplicium differentias morborum. Supereſt autem nũc, vt ad cumpoſitorum dignotionem veniamus. Erit igiť iuxta hæreſim priorem ĩ particula ſimilari morbus cõpoſitus, dum illius, hi quidem adſtringuntur: hi verò relaxantur, meatus. At iuxta eos, qui elementa eſſe alterationi obiecta contendunt, quatuor numero compoſiti morbi cẽſentur: nempe calidus ſimul & humidus: calidus ſimul & ſiccus: frigidus iuxta & humidus: frigid⁹ atq; ſiccus: dum vtraq; videlicet qualitas excellit plus q̃ naturæ conueniat. Quòd ſi etiã qualitatibus illis plus iuſto auctis, accedat pariter humorum affluxus, totidẽ morbi naſcentur, differentes nimirum ab illis, qui inua

Morbus in magnitudine.

Morbi in deprauata compoſitione. 10.

Vnitatis ſolutio utriſq; partibus exiſtit morbus cõis. 11.

Solutionis continui ſpecies diuerſæ, pro differentia particularum

Similariũ morborũ cõpoſitorum differẽtiæ quatuor, iuxta cõſtituẽtes patibilia elemẽta 12.

Affluxus humorum gignit quatuor differentias morborum compoſitorum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Solo continui.

dunt sine humorum colluuie. Similiter solutio cōtinui miscetur morbis compositis secundum vnam & alteram sectam, necnon simplicibus, quorum à principio mentionem fecimus. Porrò omnes inflammatæ simul & exulceratæ particulæ, tres quidem necessariò: nonnunquã quatuor morbos patiuntur. Voco autē in præsentiarum inflammationem, rubentem renitentemq́; tumorem, & qui dolorem inferat. Quia verò omnes ferè id genus tumores, mutuo inter se commiscentur, raroq́; reperire aliquē ipsorum purum atq; syncerum licet, necessariò dicendum est, Erysipelas, herpetem, carbunculum, cancrum, atq; alios id genus tumores, esse compositas ægritudines.

Inflammatę simul et exulceratæ particulę, quot morbos simul patiantur.

Inflãmatio qd.

E quibus carbūculus quidem, semper cum vlcere inuadit: cætera verò, iterdum citra vlcus infestant. Gignitur autem erysipelas à ruffa bile: ab atra cancer: inflammatio à sanguine: à pituita deniq; œdema, existens tumor laxus & cedens. Qui humores tametsi specie sint humidi, potentia tamen non omnes humidi sunt. Quippe atra bilis sicca est & frigida: flaua, calida & sicca: vt pituita frigida & humida: ac sanguis deniq; humidus simul & calidus.

Carbunculus inuadit semper cum ulcere.

Tumorū præter naturã singulis sui humores tribuuntur.

Humorum quatuor, quali qsq; tēperie sit prędītus.

13. Igitur de morbis compositis similarium particularum dictum nobis quū sit, ad eos qui instrumenta discruciant, sermonem iam conuertamus. Proprii dissimilarium partium dicentur morbi compositi, qui plures atq; diuersas partes simul afflixerint: ex accidenti autem, qui vnicam tantùm instrumentorum particulam occupauerint.

Dissimilarium partium morbi compositi, qui sint dicendi

Etenim si lippitudine obsideatur tunica incumbens corneæ, quum lippitudo quidē sit inflãmatio ipsius partis: inflãmatio aūt oīs existat cōpositus morbus, nemini dubiū est, lippitudinē futurā ēt morbum cōpositū, tunicæ quidē ipsi proprium, ex accidenti verò vniuerso instrumēto. Cæterùm si pterygium, suffusio, ac deniq; angulorum coarctatio simul ipsum oculum presserint, constitutio talis, totius oculi dicetur ægritudo composita: quum ni-

Lippitudo est inflammatio tunicæ incūbentis corneæ.

mirum vno eodemq́; tempore diuersæ particulæ con tristentur. Nihil autem refert si dixeris vnicam esse cõpositam ægritudinẽ, an plures, sed in diuersis partibus constitutas.

GALENI PERGAMENI DE causis morborum, Liber vnus.

NVnc verò ad morborum qui secundum sectam generosiorem partes similares inuadunt, causas discutiendas nos conuertamus, idq́; à calore immoderato auspicati. Vniuersa corpora plus æquo incalescere solent, vel ex motu improbo, vel ex putredine, vel ex consortio alterius corporis feruidioris, vel ex astrictione, vel ex alimento ad accendẽdam caliditatem accõmodo. Cæterùm vbi quis immodica exercitatione vsus fuerit, si calor inde ortus non occupauerit totum corpus, lassitudinem tantùm inducit: videlicet, articulorum & musculorum, ad quos præcipuè mouẽdi munus spectat. Si verò extẽdatur per vniuersum corpus, febrim accendit. Ex ira etiam, quæ caloris iuxta cor ẽ veluti quidam feruor, vbi is per totum corpus dispergitur, solet febris succendi. In tumorib⁹ etiam præter naturam, vbi humores putrescunt, calor ĩterdum cordi sensim cõmunicatur, ac deniq; excitatur febris. Quare hîc venit intelligenda secunda & tertia causa caloris præter naturam. Nam ob putredinem, & ob viciniam partis contabescentis in iis tumoribus febrilis calor accenditur. Quarta species causæ consistebat in astrictione, & quidem meritò. Nam si ob astrictam cutim cohibeantur difflari ea, quæ prius difflari consueuerant, si quidem fuliginosa fuerint, in specus cordis conuersa, eos exurunt, protinusq́; febrim accendunt. Calidorũ etiam alimentorum vsus, (in eo enim quintum genus constituebamus) interdum febrim accendit: sicuti & acria medicamenta, siue remedia sint, siue deleteria & contraria. Non autem ex æquo omnes hasce ob causas

Calor immodicus a q̃bus accendi occasionibus possit.

Mouendi munus ad articulos et musculos pertinet.

Ira est caloris qui iuxta cor est, ueluti quidam feruor.

Febris ex astrictione quomodo oriatur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Febrire cur nõ contingat ex æquo oibus.
Febri gignendæ quæ requirantur.

febricitant: quod nec semper illis contingat par quantitas aut actiuitas causæ: quodq; animantium corpora plurimum alterum ab altero differant. Etenim ad hoc vt accendatur febris in corpore, oportet vt corpus ipsum sit accommodatum & habile, ad excipiẽdam febrilem caliditatem: causa aũt efficiens existat valida, tempusq; & patientis proximitatẽ sortiatur: vt videlicet ĩ actione immoretur diuti9, & passuro corpore superior euadat. Porrò causæ quæ in corpore humano præter naturam oriuntur, causæ antecedentes vocantur: procatarcticæ verò, siue euidentes, quæ extrinsecus aduenientes occursant. Frigiditatis etiam plurimæ existunt causæ: veluti frigidorum propinquitas, alimentorum quãtitas atque qualitas, astrictio etiam atque laxatio, ociũ denique & motus immoderatus: quibus ex occasiõibus cõstat etiam ipsum ignem extingui. Prima igitur species causæ, occursans extrinsecus, siue contactu ipso, siue ẽt potentia, solet frigiditatis morbum inducere. Ob secũdam verò, nẽpe ob frigidiora alimenta, nonnullos correptos vidim9 attonito aut epileptico morbo, aut alio quopiam modo refrigeratos, id quod ex ebrietate vel maximè accidere solet. Quanquam vinum modicè haustũ, quum familiare alimentum sit, mirè calorem auget. In vniuersum autem, omnes optimi cibi, qui animali plurimum nutrimenti adferunt, si supra modum sumãtur, frigidos morbos generãt: sicuti & cætera, quæ natura refrigeratoria quum sint, similiter ingerũtur. Iuxta tertium genus causæ, nempe astrictionem, sæpissimè corporis habitus etiam refrigeratur: vt quæ interdum sopores graues, veternumq; & apoplexiam inducat. Astrictione autem tunc præcipuè torquetur corpus, dum venæ ipsæ & arteriæ, adeò turgẽt & intumescunt sanguine, vt nullus relinquatur locus inanis, in quem, vbi dilatantur, ambientem aerem possint excipere. Quo quidem dum defraudantur, natiuus calor su

Causas antecedẽtes dici, quę in corpore oriũtur: vt procatarcticas, quæ adueniunt extrinsecus.
3.
Frigiditatis immodicæ, causę.

Apoplexia vnde interdũ contrahatur.
Epilepsiam vnde fieri contingat.
Vinum modicè sumptũ, mirè calorem auget.
Cibi oẽs alentes plurimũ, ĩmodicè sũpti frigidos morbos gignunt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

bitò ferè extiguitur. Proinde qui sic sunt affecti, actutum destituuntur motu simul & sensu: id quod Hipocrates significasse videtur, dicens: venarum (hoc ē arteriarum) interceptiones statim vocem eripere. Igitur cordis calor per meatum gutturis, cum ambiente nos aere commercium habet. Quam viam si praecluseris, illico praefocaueris animal. Calor autem qui in omnibus est arteriis, per cor quidem, quatenus viam habet ad fauces, & per vniuersam cutem, in circūfluum aerē transpirat: ac ventilatur quidem, dum attolluntur arteriae: purgatur verò à fuligine, dum contrahuntur. Atq; vtroq; horum, naturalis ipsius modus seruatur. Si igitur tali motionis vicissitudine ob astrictionē destituātur arteriae, necessum est calorē extingui, corpusq; omnino refrigeratum emori. Caeterùm si corpus refertū fuliginoso excremento astringatur, aut excitabitur febris, aut extinguetur calor natiuus: sin verò halituoso vapore sanguinis, aut fiet corpus ipsum plethoricū, aut eius calor increscet. Sed quemadmodum astrictio saepius frigefactionis est causa:, sic etiam & rarefactio, vbi plus q̄ ex vsu sit, dissipat dispergitq; natiuum calorem, frigidius efficit corpus. At verò, perinde ac astrictio ipsa interdum vniuerso corpori, nonnunq̄ alicui eius parti accidere solet: eodem etiam modo habet & rarefactio. Porrò quae extrinsecus admouētur, partem ipsam raram, vel constipatam reddere possunt. At vincula arctissima, & vita membrum priuāt, & ipsum impensè refrigerant. Sed iam de siccis affectibus opportunum est vt dicam. Si quis multo magis diffletur, q̄ pro modo alimenti assumpti, vtaturq; cibis siccioribus, facilè in siccam aegritudinem delabetur: praesertim si curis & anxietatibus, necnō vigiliis torqueatur. Sicca ēt tēperies aeris, balnea quae desiccādi vī obtinēt, necnon medicamēta, quae ītus & foris administrata, exiccandi possidēt facultatē, silr corpora exiccāt. Humidorum mor

Arteriarū interceptiones cur vocē eripiant. Suffocatio qū accidat.

Calorem cordis vētilari dilatatione arteriarū: purgari cōtractione earundem.

Astrictio saepe frigefactionis est causa. Rarefactio qua ratione refrigeret.

Admota extrinsecus.

Vincula arctissima, vita mēbrum priuant.

4. Siccę intemperiei causae.

5.

Humidæ intẽperãtiæ causæ.

boꝝ oẽs sunt causæ contrariæ: nẽpe maxima ciboꝝ humectantiũ colluuies, molliuscula viuendi rõ, animi summa trãquillitas, ac deniq; balneaꝝ dulciũ vsus immoderatus, maximeq; post cibum. Ad idem facit desidiosa vita, pluuiarum copia, humida temporis cõstitutio, ac breuiter, humectantia medicamenta. Iam verò causæ compositorum morborum, similiter compositæ sunt. Si enim calida simul & sicca in vnum aliquando conspirent, calidus simul & siccus sequetur morbus. Itidem ẽ cogitandum & in aliis combinatiõibus. At sæpius causæ natura similes corpus ipsum immutant. Plerunq; tamen viribus pugnant contrariis: ita vt aliquando contingat corpus simul fieri calidum atq; frigidum, sicuti & siccum & humidum, plusq̃ naturæ conueniat: etiãsi minimè id fieri posse videatur: quæ inæqualis intemperies vocatur. Aduertendum autem est rursus, corpora ipsa interdum à solis qualitatibus alterari, quandoque etiam, ab illis quidem, sed accedente aliquo affluxu, humido quidem specie, facultate verò non item. Flaua siquidem bilis potestate est calida & sicca: atra, sicca & frigida: sanguis, humidus atq; calidus: pituita deniq; frigida & humida. Quorum humorum singuli, interdũ synceri & puri, interdum inuicem misti, solent in imbecilliorem partem confluere: ob idq; tumores partium variantur. Etenim quum quatuor sint facultates, quib⁹ quælibet pars tum animalis, tum plãtæ prædita est, attractrix, retentrix, alteratrix, expultrix: excremẽtũq; omne aut qualitate, aut quantitate offendat: nec sit par robur omnium particularum: semper quæ fortior est, excrementum ipsum ad imbecilliorem propellit. Omnium autem imbecillima est cutis, totius corporis excrementa recipiens. Assignatis iam causis morborum similarium particularũ, ad organicos deinceps nos cõuertamus, exordium à formatione vitiata sumentes. Euariat enim interdum naturalis figura, dum ob ma-

Compositorũ morborũ causæ compositæ sunt.

Contrariis intẽperantiis corpus nostrum simul posse affici.

Inæqualis intẽperies quæ sit dicenda.

Humorum singulorum temperies.

Tumores partium variari, p humorũ differentiis fluẽtiũ.

Facultates naturales sunt quatuor.

Excrementum omne qualitate aut quantitate infestare: semperq; a fortioribus ad partes imbecilliores protrudi.

Cutis est oĩum ĩbecillima ps.

ximam materiæ colluuiem, aut ob qualitatem incõmodã, impedito seminis motu, in vtero deprauatur ipsius fœtus formatio. Secũdò autem potest vitiari alicuius particulæ forma, dũ ĩfantes nõ rectè ab obstetricibus excipiuntur (facilè siquidem peruertuntur, molles fluxilesq; quum sint) aut rùditer inuoluuntur fasciis, aut lac tabefactum sugunt, aut perperam educantur, siue inepta victus ratione, siue exercitiis intempestiuis. Crura quippe, ob incumbentium eis corporum pondus, interdum in exteriorem, nõnunq̃ in ĩteriorem partẽ torquentur: idq; pro natiua ipsorum inclinatione. Nã quibus rectiora sunt, q̃ ordo naturæ postulet, magna ex parte fiunt vatii: vari autẽ, quibus magis curuata. Voco enim vatium, cui in exteriorem partem crus vertitur: varum cui econuerso. At postea q̃ adoleuerint, sæpe ob repletionem immodicam, aut ob alimenti penuriam, figuram naturalem permutant, idq; primaria ratione. Illud enim in elephantiasi: hoc in tabe perspicuũ est. At ob resolutionem neruorum, distentionem, inflãmationem, aut scirrhum, naturalis membri figura ex accidenti vitiatur. Siquidem in iis qui altera parte sunt resoluti, membrũ trahitur à musculis actionem facientibus: at in iis quos in altera parte conuulsio exercet, aut phlegmone, aut scirrhus, aut dura cicatrix, pars sana trahitur a'b affectis musculis. Cauitates partium atq; meatus pereunt, vel offenduntur, q; nimirũ coalescãt, aut constipentur, aut obstruantur, aut confringantur, aut in sese concidant. At facultatis retentricis motus ĩmoderatus solet esse causa constipationis: quemadmodum laxitatis, operatio expultricis immodica, retẽtricisq; languor. Exasperantur læuia, & læuigantur aspera (nam hæc ad formam vitiatam pertinent) illa quidem ob acres humores, aut medicamenta abstergẽtia: hæc verò ob pinguitudinem succi, viscositatem'ue. Secundi generis, hoc est vitiati numeri, causæ sunt, si-

Forma mẽbro conueniens a quibus causis possit vitiari.

Vatii qui fiãt.

Vari qui fiant, & qui dicãtur.

Elephantiasis.
Tabes.

Resolutis altera parte musculis, membrum trahitur a reliquis, q in actione versantur.

Conuulsi alterius partis musculi, ad se partem valentẽ alteram trahunt.

Constipationis causa.

Laxitatis causa.

Numeri deprauati causæ.

8

quidem numerus sit diminutus, sectio, aut putrefactio, aut immodica refrigeratio: sin autem aliquid supercreuerit, quod non sit è numero partium natura constantium, formamq; naturalem sortiatur, abundantia optimæ materiæ erit causa. Quòd si id ipsum præ se formã non naturalem ferat, materiæ qualitas non naturalis etiam erit in causa. Vtrobiq; tamen vires validas esse oportet. Alioqui nec conformari poterit quod est vtile: nec extrudi qđ vitiosum existit. Natura enĩ vtrũq; molitur.

9. Magnitudinẽ partis quę causę possint augere, ac minuere.

Magnitudo partium augetur (ĩ ea enim oblæsa tertium genus constituebamus) à copia materiæ benignæ, necnon à potentiæ robore: imminuitur autem à causis contrariis: vel ob sectionem, vel exustionem, vel putrefactionem, vel deniq; ob frigefactionem ingentem.

10. Cõpositio partis vitiosa vnde accidat.

Quartum verò morborum instrumentalium genus, quod in praua compositione consistit, iterdum ob repentinam improbãq; agitationem contingit: interdum ob articulorum humiditatem immodicã: quãdoq; ob euersionem superciliorum in ipsis articulis: est quum ob relaxationem compositio vitietur, quemadmodum in intestinorũ lapsu, quæ laxato peritonæo in scrotum descendunt.

Enteroceles generatio.

Ex his itaq; & aliis plurimis occasionibus, organorum compositio peruertitur.

11.

Nunc verò alteri⁹ generis causas examinemus, quod vtrisq;, tam corporibus similaribus, q̃ instrumentalibus cõmuniter accidit: id enim est vnitatis solutio.

Solutæ vnitatis causæ.

Quæ quidem si carni accidat, vlcus aut vulnus vocatur: sin autem ossi, dicitur vel fractura, vel caries: quæ ab erodentibus oritur humoribus.

Caries vnde gignatur.

Ad capitis ossa, complura instituta sunt nomina. Collisio, magna ex parte accidit carni: q̃q̃ & in osse nonnunq̃ etiam contingit, idq; maximè ĩ pueris, sub irruente extrinsecus aliquo violento, valido, ac duro corpore.

Collisionis causæ.

Ad solutionem etiam continui ꝑtinent & ruptio, & conuulsio, hæc in neruis, illa in carne consistens: quæ causam suæ generationis habent

Ruptio.
Conuulsio.

repentinum, validum, atque inæqualem motum. Vt igitur paucis expediam, omnium huiusce generis ægritudinum causæ, nonnullæ quidem occurrunt extrinsecus: nonnullæ ab ipso corpore emanant. Porrò extrinsecæ sunt, ea omnia quæ percutere, colliderEq; sunt apta. Quæ verò à corpore emergunt, sunt immodicæ inordinateq; animalis motiones, ac præterea humores vitiosi, erodendi vim possidẽtes. Hæ itaque sunt simplices ægritudines similaribus partibus, organicisque communes: ac præterea ipsarum simplices causæ. Compositas autem ægritudinum causas, non est admodum inueni re difficile, quũ nimirum ex his quas diximus, cõstituant.

GALENI PERGAMENI de Symptomatum differentiis, Liber vnus.

OMnis præter naturam affectus, aut morbus est, aut morbi causa, aut illius symptoma. Est autem morbus, affectus quidam præter naturam, functionem lædens. Cæterùm differt affectus à morbo, nam ille quidem extenditur etiam ad sanos & neutros: hic verò solùm circa ægrotantes versatur: quum nimirum sanitati contrarius existat. At ab vtrisque dissidet, quod Græci pathos, Latini passionem appellant. Est enim passio motus qui ab altero fit in alterum: ita vt agentis motus dicatur actio: motus verò eius quod affectum est, passio. In summa, ipsum affici, quodammodo idem quod pati est. Differt itaque ab affectu passio, ipsius tantùm motionis ratione. Quandoquidem in ipso verti & mutari, præterea alterari, & moueri, passio habet generationem: in eo verò quod manet, prorsus affectus consistit. Proprie igitur affectus dicitur passio iã facta: nõ autem quæ etiamnum fit. Sed quemadmodũ ad sanos & ægros ipse affectus extenditur, sic etiam & passio: quo quidem nomine à morbo similiter differt. Rursus affectus ipse, alius quidem naturalem actionem efficit: alia verò euertit & labefactat. Est igitur sanitas,

Affectus præter naturã est triplex.

Morbus est affectus præter naturã functionem lædens.

Affectus & morbus vt differant.

Passio quid.

Actio quid.

Affici quodãmodo est idem quod pati.

Passio versat in motu.

Affectus consistit in permanẽtia.

Passio, vt affectus, ad sanos extenditur.

Sanitas quid.

naturalis quidam affectus functionis author: morbus autem, affectus præter naturam, oblæsæ functiōis cau sa. At passio, motus est in materia, q ab agente fit, actio vero, ipse motus agentis. Quod autem suapte natura aliquid confert ad eius quod fit generationem, causa vocatur: quæ quidem & ipsa multiplex est. Nam materia, utilitas, scopus, instrumentum, initium deniq; vnde proficiscitur motus, hæc omnia causæ dicunt. Quæ verò nihil conferunt, sed tamen ab iis quæ conferunt seiungi non possunt, hæc eius sine quo non, rationem obtinent. Aduerte autem, aliquid fieri per se, idem esse quod primò: ex accidenti verò, quod secundò. Vt si qs digito vnum calculum moueat, à quo moueatur & alius: per se quidem dicetur mouere primum: ex accidenti autem secundum. Ad eundem igitur modum, qui affectus præter naturam suapte ratione actionem nō labefactant, sed per morbos à se productos, ii non morbi, sed morborum causæ, sunt appellandi. Morbi enim sunt, qui primò lædunt actionem. Porrò quod morbū veluti vmbra, sequitur, id morbi symptoma vocatur: quemadmodum functiōis læsio. Est autem symptoma largè sumptū, omnis à naturali statu mutatio: ob idq; quicquid animali præter naturā accidit, ea significatione est symptoma. Quamobrem morbus quadantenus etiam symptoma dicitur: sicuti & causa pter naturam. Differt autem à passione symptoma (tametsi interdū in idem coeant) q passio quidem, omnino in motu versetur, sitq; interim secūdum naturam: Symptoma verò, non in motu tantùm, sed in habitu etiam & permanētia esse posit, omnino præter naturam. A' morbo verò differt, quoniam neq; affectus necessariò est, neq; actionem ex necessitate lædit: quæ sanè ad constituendum morbum desyderantur. Porrò symptomata propriè strictèq; sumpta (de quibus agere est animus) differentia triplici continentur. Alia siquidem no

Causa quid.

Causa multipliciter dicit.

Causæ rōnem eius sine quo nō, obtinētes.

Fieri per se, & ex accidenti, quid sit.

Morborum causæ.

Morbi primo lædūt functionem.

Symptoma ē quod sequitur morbum.

Symptoma large sumptū quid sit.

Symptoma ab actione & morbo quo differat.

2. Symptoma ꝓprie dictum, ē triplex.

ſtri corporis ſunt affectus: alia functionum læſiões: alia ambo hæc comitantur: vt ſunt excrementorum ĩmodicæ tum excretiones, tum ſuppreſsiones. Cæterũ ſub actionis læſione, priuatio quoq; mihi inaudiatur, quẽadmodũ immobilitas, inſenſibilitas, atq; cruditas: quæ quidem actionum læſiones ſunt. Has igitur ſymptomatum differentias deinceps examinemus, ab actionis læſione auſpicati. Actionum læſio duplex eſt. Altera enĩ ad animalem: altera verò ad naturalem functionem ꝑtinet: Actiones ſiquidem duplices potisſimum numerãtur: naturalis videlicet & animalis. Rurſus animalis diuiditur in ſenſibilem, motiuam, atq; gubernatricem. Quorum membrorum ſingula rurſus in alia ſecantur. Senſibilis quippe animæ functio, quinq; differẽtias ſortitur, viſiuam ſcilicet, olfactoriam, guſtatoriam, auditoriam, atq; tactricem. Motiua autem facultas, quum vnicum inſtrumentum habeat, vnum tantùm habet motionis modum: variatur tamen pro particularium inſtrumentorum diuerſitate: Vltima functio animæ, quam diximus eſſe gubernatricem, in imaginatricem, ratiocinatricem, ac deniq; memoratricem diducitur. Igitur noxæ omnium actionum ſentiendi, communes quidem, vniuerſalesq; ſunt, inſenſibilitas, & difficultas ſenſus: particulares autem, quæ in ſingulis ſenſibus reperiũtur: quemadmodum in oculis cœcitas, & caligo: in auribus ſurditas & hebetatio: atq; in aliis ſimiliter, vbi videlicet actio abolita eſt, aut deprauata, aut diminuta. Cæterùm tactus in actione ſua, q̃ reliqui ſenſus, multo grauius ſymptoma, quum ab extrinſecus occurſantibus, tum vel maximè ab affectibus interioribus, ſolet recipere. Etenim alii ſenſus, nõ ab internis, ſed ab externis affectibus, in functionibus ſuis ꝯtriſtantur: ac ne id quidem per ſe, ſed ex accidenti, q' videlicet in ſe habeant facultatem tangendi. Eſt enim tactus omnib^o ſenſoriis ſenſus quidã cõmunis: reliqui verò quatuor,

Actionũ læſio eſt duplex: altera ad aĩalẽ, altera ad naturalẽ functionẽ pertinens.

Actio animalis eſt triplex.

Senſibilis aĩæ functio eſt quĩtuplex.

Motrix fũctio uariatur, ꝑ inſtrumentorum diuerſitate.

Gubernatrix aĩæ functio eſt triplex.

Sentiẽdi actionũ læſiones cõmunes & particulares.

Tactus q̃ reliq ſenſus, multo grauius afficit. Senſus reliqui a tactu, ab externis cõtriſtãtur duntaxat: idq; rõne tactus quem poſſident.

Tactus est omnibus sensoriis cõis sensus.
Sensus communis symptoma est vigilia, veternusq;.
Motricis facultatis symptoma est triplex.
Motus deprauati species.
Epilepsia quid
Apoplexia quid.
Imaginatricis facultatis symptomata.
Ratiocinatricis facultatis symptomata.
Amentia quid.
Fatuitas quid
Delirium quid
Rationẽ interdũ vitiari, imaginatione atq; memoria illæsis: sicuti cõtra
Naturaliũ facultatũ singulis duplex tribuit symptoma: nẽpe & abolitæ functionis, & non rite obitę.

suo quisq; tantùm est proprius. Quamobrem oculi sæpisimè graui dolore cruciantur, contristato sensu tangendi. At verò vigilia & veternus sunt ipsius cõmunis sensus symptomata. Motricis facultatis triplex reperitur symptoma: immobilitas: diminutus motus: ac deniq; deprauatus. Cæterùm deprauatus mot⁹, alius tremulus est, alius conuulsiuus, alius palpitãs, alius deniq; vibrans. Porrò si conuellatur vniuersum corpus, aïæq; princeps potentia simul sit impedita, id symptoma epilepsia vocatur: apoplexia autem, dum totius corporis perit omnino motus, simulq; principes actiones cohibentur. Hæc itaq; motiuarũ actionum sunt vitia. Proximum est, vt gubernatricium functionum iam offensas tradamus, ac primum imaginatricis. Hæc enim interdum tota corrumpitur, exoluiturq;, quemadmodum in catalepsi: interdum autem vitiatur, vt in delirio: est quum deficit atq; debilitatur, quod in lethargo contingit. Sic etiã ratiocinatio, nũc exoluit penitus, ipsumq; symptoma est amentia: nũc deficit atq; remittitur, vocaturq; id symptoma fatuitas: nunc læditur ac deprauatur, quod symptoma vocant delirium. Plerunq; siquidem in vtrisq; simul cõsistit delirium, tum parum probè imaginando, tum parum aptè ratiocinando. Est quãdo dũtaxat in altero. Interdum quippe ratio vitiatur, imaginatione simul atq; memoria illæsa. Quemadmodum etiam ratione integra, contingit tum imaginationem, tum memoriam vitiari. Quòd autem in memorãdi potentia consistant vitia, nemini opinor obscurum. De animalium itaq; actionum symptomatis dictum nobis quum sit, ad naturalium symptomata examinanda nos conuertamus. Methodus autem eorum inueniẽdorum est, naturalium facultatum cognitio: in quarum singulis duplex reperitur symptoma, alterum abolitæ functionis: alterum non rite obitæ, quod quidem hoc est duplex: alterum quod in diminuta, alterum quod in

vitiata

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

vitiata actione cõsistit. Exemplum autem ponamus in concoctione ventriculi, quæ interdum quidẽ tota corrumpitur: interdum remittitur ob imbecillitatem: interdum vitiatur. Quorum primum symptoma dicitur cruditas: secundum, concoctionis tarditas: tertium prauitas & vitium vocatur. Porrò appetitricis functionis symptomata sunt abolita appetentia, & immodica cibi cupiditas. Circa nutricationis actionem, si scopum minimè attigerit, atrophia & phthisis accidunt. Vitiatam verò nutricationem sequũtur leuce, ophiasis, alopecia, & reliqua id gen⁹ symptomata. Quum igitur naturales facultates sint quatuor, attractrix, retentrix, alteratrix, expultrix, sanè in singulis naturalib⁹ organis, quatenus naturalia sunt, duodecim oriri possunt symptomata: tribus videlicet in vnãquãq; facultatem congestis: in animalibus verò, quindecim. Quòd si animale instrumentum simul & mouendi, & sentiendi vires obtineat, duodeuiginti symptomatum formas habere poterit. Ventriculus igitur, duodecim sortit sym ptomata, quatenus est cõcoctionis organum: totidẽq; quatenus pars similaris, quæ nutriri desyderat. Siquidẽ omnes particulæ quæ nutrimentum suscipiunt, duodecim recipiunt symptomata, nempe tria (vt diximus) secũdum singulas facultates. Vbi videlicet aut nihil trahunt, aut languidè, aut vitiosè: vbi id quod attractum est, aut non retinent, aut lãguidè, aut vitiosè: vbi quod iam retinuerunt, aut penitus crudum relinquunt, aut diminutè concoquunt, aut in alienam qualitatem conuertunt: vbi excrementa ipsa expellere nequeunt, aut lãguidè, aut perperam, hoc est, citius aut tardius, q̃ animali expediat. Ex quibus vtiq; accidit particulas, non nutriri, aut imbecilliter, aut perperã & vitiose. Quod verò ĩ facultatibus similarium particularum dicimus, id etiam intelligendum est, in iis quæ ad instrumentales spectant. Porrò alteratrix facultas in ventre tunc

Vẽtriculi actionis symptomata sũt, cruditas cõcoctionis tarditas, ꝑuitasq́.

Appetitricis facultatis symptomata.

Nutritoriæ actionis symptomata.

Facultates naturales sunt quatuor.

Naturaliũ instrumentorum singulis, duodecim attribuũ symptomata.

Animali instrumento quindecim iesse posse symptomata.

Similariũ particularũ singulis quæ nutrimentum suscipiũt, duodecim attribuuntur symptomata.

Alteratrix facultas, ventriculi, quando abolita, & imbecilla, & deprauata dicat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

abolita censetur, vbi cibus talis relinquit, qualis assumptus est. Imbecilla autem dicitur, quæ tardè concoctionem absoluit, sicuti deprauata, quæ in malignam qualitatem cibos ipsos permutat. At absoluta concoctio dicitur, vbi cibus in qualitatem animāti familiarem mutatur. Aduertendum tamē hoc loco magnopere est, alteri symptomati, alterum nonnunquā succedere. Siquidē iniustum complectendi tempus cōtinuò sequitur diminuta concoctio. Præterea celeris deiectionis ciborum inseparabilia symptomata sunt excrementorum humiditas, alimentiq; per corpus imminuta digestio. Corruptelam cibi sequitur necessariò quidem, excrementorum fœtor: non necessariò verò mordicatio & īflatio. Atque horum sanè omnium iam dictorum symptomatum, quæ in actione oblæsa consistunt, sicuti & aliorum duorum generum, sciendum est, morbos causas existere. Symptomatum quæ in corporū consistunt affectibus, primæ differentiæ sunt quatuor. Siquidē alia ad visum, alia ad odoratum, alia ad gustum, alia denique ad tactum pertinent. Etenim quæ ad visum spectant, ea sunt quæ consistunt in colore præter naturam: siue is vniuersum corpus occupet, vt in arcuatis: siue aliquam eius partem, vt in carbunculis. At quæ pertinent ad odoratū, ea in respiratu ac perspiratu deprehēduntur: vt si, gratia exempli, quod indies expirat è corpore, siue per arteriam asperam, siue per vniuersam cutim, graueolens ac putre sentiatur. In gustu autem symptomata sunt, omnes sapores qui ægris præter solitum accidunt: vt si alienas qualitates percipere sibi videantur. Tangibiles differentiæ sunt, vbi ea quæ subiiciuntur tactui, genuinam mutarunt constitutionem: vt si cutis quæ antea erat mollis, deprehendatur dura, rigidaq;: aut è cōuerso. Quum igitur omne quod naturale est, ex cōmoda temperatura nascatur: vtique id quod præter naturā existit, ex aliqua intemperie orietur. Quamobrē, quē

Symptoma vnum succedit alteri.

Deiectionē ciborū celerem quæ sequant.

Corruptelam ciborum quæ sequantur.

Morbi, quorū sint causæ symptomatum.

Symptomatū quæ in corporum cōsistūt affectibus, prima differentia est quadruplex.

Naturalia omnia ex commoda temperie nascuntur.

hæc omnia quæ diximus, prorſus præter naturã ſint, meritò intemperiei feruntur accepta. Atqui intemperies omnis eſt morbus: ergo liquidò conſtat, has quatuor ſymptomatũ differentias, à morbis generationẽ contrahere. Quæ verò vel excernuntur à corpore, vel retinentur in eo præter naturam (hæc enim ad tertiũ pertinebant genus ſymptomatũ) aut tota quidem ſubſtantia, aut qualitatibus tantùm, aut deniq; quantitatibus, à naturæ ordine digrediuntur. Atq; ipſa etiam vel immediatè ſequũtur morbos, vel mediatè: intercidẽtibus ſcilicet ſymptomatibus aliis. Iam verò hæmorrhagia, quod ad excretam ſubſtantiam pertinet, toto ẽ genere præter naturam, fitq; aut aperto vaſis oſculo, aut rupto vaſe, aut eroſo. Etenim vulnus, ruptura, eroſio, proprii ſimilarium partiũ ſunt morbi: at apertio oſculorum, ad inſtrumenta pertinet. Accidit enim interdũ ipſe ſanguinis fluor ob retentricis facultatis infirmitatem: interdum quia expultrix immodicè mouet: nonnunq̃ ob vtriuſq; functionis noxam. Sic fit etiam muliebre profluuium, aut ob dictarum functionum ſymptomata, aut quia ſanguis eſt nimis ſeroſus atq; ſubtilis redditus. Sciendum tamen eſt, nihil eorum quæ tẽpeſtiuè, hoc eſt ad animalis commodum, circa corpus contingunt, etiam ſi toto genere præter naturam ſint, verè dici ſymptoma (quale vtiq; eſt id quod ſequitur morbum, atq; in læſione actionis conſiſtit) quum nimirum vnumquodq; eorum ſit elegans & abſolutũ opus naturæ, tametſi ad alterum ſymptomatum genus, nẽpe ad affectum præter naturam reduci poſſit: vt ſi ſanguis per nares, aut hæmorrhoidas, cõmodè erumpat.

Intẽperies omnis eſt morbus.

Hæmorrhagia quibus modis fiat.

Symptomata dici non debẽt quę tempeſtiue atq; ad animalis commodum circa corpus contingunt, vel ſi toto ſint genere præter naturam.

GALENI PERGAMEMI DE ſymptomatum cauſis. Liber primus.

IN ſenſili actione triplex ſymptomatum genus deprehenditur. Vnũ, quum primum ſenſus inſtrumẽtum quippiam perpeſſum eſt: alterum, quum ſen-

Sentiendi actio triplex ſymptomatũ gen⁹ ĩ ſe ipſa admittit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Cryſtallinus humor eſt primum ſentiendi organum.

Opticis neruis ineſt manifeſtũ foramen.

Cryſtallinus humor octo offendi ſolet intemperantiis.

Viſoria facultas offenditur, vel neruo affecto, vel cerebro.

Solutionẽ continui eſſe communẽ morbũ ſimilaribus & inſtrumẽtariis particulis.

Chryſtallino humore ſursũ, aut deorſum, peruerſo, obiecta videntur dupla.

Pupillæ foraminis relaxatio ſemper viſui incõmodat: conſtrictio autem, ſi quidem natiua ſit, acutiſsimæ viſionis eſt cauſa: ſi vero a morbo producta, lędit viſionem.

tiendi potentia: tertium, quum miniſtrantium primo ſenſus inſtrumento partium aliqua fuerit affecta. Vt in oculo primum ſentiendi inſtrumentum eſt cryſtalloides humor, qui à coloribus alteratur. Vis ſentiendi, eſt quæ à cerebro per neruum opticum qui ſolus manifeſtum habet foramen, in ipſum deſcendentem, procedit. Illi⁹ verò gr̃a creatæ ſunt reliquæ oẽs oculi partes. Quicq̃d igitur ex enumeratis ſit læſum, aĩal vel malè, vel nhil oĩno videbit. Solet cryſtallinus humor octo in tẽperaturis à naturæ mõ diſcedere. At facultas viſoria offenditur, vel neruo affecto, vel cerebro. Hæc autem, quatenus ſimilaria ſunt, octo morborum generibus cõflictantur: quatenus inſtrumentalia, tum obſtructione, tum aliarum rerum innixu, atq; adeò diuortio ꝯtinui, quod quidem tam ſimilaribus, q̃ ipſis inſtrumentalibus ſemper adeſt commune. Iam verò, ſi cryſtalloides humor peruertatur ad alterum angulorum, haud ita notatu digna ſuccedet noxa: ſin verò vel ad ſuperiora, vel ad inferiora declinet, tũc quicquid cernitur, duplũ eſſe videtur. Illa porrò quæ ex vſu ſunt primo inſtrumento, variis modis etiam contingit lædi: vtputa ſi albugineus humor, ſpiritus'ue, qui ante cryſtalloidem locatur, vſq; adeò copioſus ſit, vt viſoriam facultatẽ impediat: aut ſimiliter ſi foramẽ rhagoidis vel relaxetur, vel coarctetur, magis q̃ expediat viſioni: aut ſi ĩ aliquã diuellatur partem: aut deniq; ſi rumpatur. Cæterum relaxatio illius, ſiue ab ortu ſit, ſiue poſtea præter naturã acceſſerit, ſemper viſui incommodat: adſtrictio autem & imminutio, ſi quidem à natiuitate contracta fuerit, acutiſsimæ viſionis eſt cauſa: ſin verò ex morbo talis coarctatio cõtigerit, viſionem impedit manifeſtè: idq; non quatenus coarctatio eſt, ſed quatenus à peſsimis cauſis inducta. At reliquorũ neutrum, ſiue à primo ortu, ſiue poſtea q̃ quis genitus eſt, acciderit viſioni incõmodum notatu dignum adferre poteſt. Etenim vbi al-

terum oculum claudimus, dilatatur alterius pupilla, quia spiritus antea ambobus particulatim distributus, vniuersus in vnum confluat. Iccirco quibus suffusis altero oculo clauso pupilla clarior apparet, ii sperare debent fore aliquando, vt visum, punctione facta, recuperent. Quibus autem non dilatatur, ii omni spe recuperandi visus sunt destituti. Vnde liquidò constat, spiritum aliquem animalem à cerebro demitti ad oculos. Si igitur pupilla amplior fuerit, spiritus implere illã non potest: quare diffundi ipsum, dissolui, dissipariq; est necesse. Si verò angustior, cogitur, & cõstringitur, ac densior fit spiritus. At coactus spiritus cõstrictusq; ad facilitatem sensus conducit plurimum. Ediuerso dissolutus dissipatusq;, sentiendi difficultatem inducit. Est autem albugineus humor veluti propugnaculum crystallini, cuius ẽt nonnihil essentiam iuuat. Quamobrem, si imminuatur quodammodo, ipse crystallinus arescit ac super ipsum rhagoides tunica corrugatur & cõcidit: sic vt visio ipsa oblædatur: nimirum externo lumine, per exiguũ medium, humori crystallino occurrente. Iam verò instrumentum visionis, citra tædium tolerare splendorẽ nõ potest. Ob idq; rhagoides tunica illi est obiecta, nigra existens simul atq; cœrulea, quibus coloribus ocul[9] potissimum recreatur, quem infestauit splendor. Verùm coarctatio pupillæ, quẽadmodum amplitudo, si quidẽ ab humiditate superflua trahat ortum, facilem: sin verò à siccitate quadam inexpugnabili, desperatam curationem sortitur. Porrò si rhagoides tunica ita sua continuitate soluatur, vt tenuis ille humor prolabatur ad exteriora, maximè visio labefactat. Ad hæc si humor ille albugineus se ipso crassior sit redditus, exactam cernendi aciem multo obtusiorem reddet. Quòd si plurimum aucta sit crassitudo, visum omnino prohibebit. At si non totum foramen à contento ibi crasso corpore obtenebretur, sed relinquatur eius aliqua particula

Oculo altero clauso, cur dilatetur alterius pupilla.

Suffusorũ, qui nã possint visum recipere, & qui minime.

Spiritũ animalem a cerebro demitti ad oculos.

Spiritus cõstrictus, coactusq;, plurimũ cõducit ad sensus facilitatẽ: at dissolutus, contra, obest.

Albuginei humoris usus.

Rhagoidis tunicæ vsus.

Pupillæ coarctatio quando facile, & quando ægre curationẽ recipiat.

Rhagoidis solutio quãdo visum exoluat.

pura, videre licebit p illam externas res, idq; nihilo deterius q̃ antea: sed vnamquãlibet solam. At si in pupillæ centro exigua cõsistat suffusio, maneantq; partes quæ in circuitu sunt, puræ, qui sic sunt affecti, quicquid aspiciunt, id veluti fenestratum putant. Vbi verò humor ĩter crystalloidem atq; ragoidem medius, proprium colorem mutarit, si quidem ad fuscum declinet, arbitrabitur quis se per nebulam, vel per fumum etiam videre. Sin alio quouis colore inficiatur, huius quoq; imaginem, ea quæ spectanĩ, referẽt. Præterea, quibus adeò absoluta est cernendi facultas, vt ne minimum quidẽ visibile eos latere possit, si vapores à vẽtriculo sursum ferantur, hos symptomata suffusiõi similia infestabũt. In vniuersum autem, vel parua, vel magna symptomata accedent, pro ipsius magnitudine affectus. Cui spiritus animalis simul & multus fuerit, & æthereus, is, res quæ porrò distant, & videre, & discernere potest. Cui verò paucus quidem fuerit, sed purus, is vt res propinquas planè discernit, sic distãtes haudquaq̃ videt. Quòd si humidior simul fuerit & multus, res distantes videt q̃dem, sed nõ ad vnguem discernit: quemadmodum cui humidior simul fuerit & exiguus, is neq; exactè, neq; porrò videre potest. Ceratoidis tunicæ pars illa quæ pupillæ est obiecta, si crassior densiorq; sit, aciem hebetem reddit. Si verò humidior densiorq; fuerit, non modo reddit visum obtusum, sed etiam efficit, vt qui sic ẽ affectus, putet se per tenebras, aut nebulam, aut vaporem aliquem, aut p fumum res ipsas cernere. At si humores non multitudine sed colore peccauerint, secundum eiusdem coloris naturam ipsa cœcutiẽtia oborietur. Proide qui morbo regio laborãt, quicquid vidẽt, id pallere arbitrãtur. Quibus autem ea ceratoidis pars insigniter vlcerata est, aut vulnerata vsq; adeò, vt ipsũ vulnus ad ĩteriora pertingat, ii magna ex parte obcœcantur. Vidi tamen equidem puerum, quum iuxta pu-

Marginal notes:

Obiecta quando fenestrata videantur.

Videre plane distantia obiecta, quibus contingat.

Ceratoides tunica.

Icterici putant omnia obiecta pallere.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

pillam pũctus fuisset stylo, sic vt aquosus humor efflueret, ac tota omnino cornea corrugaretur, visum (icredibile quippiam) recuperasse: instaurato scilicet paulatim humore qui per vulnus effluxerat. Solius etiã corneæ ipsius corrugatio (qualis senectute confectis solet semper accidere) similiter visum offendit. Cæterùm si pupilla simul sit imminuta, scire licet, aquosum quoque humorem imminutum existere: sin verò æqualis permanserit, ad solam ceratoidem affectus pertinet. Corneæ igitur morbi, si fuerint magni, in totum visionem impediunt: maximè si vel phlegmone, vel suppuratione, vel scirrho (quatenus instrumentum est) ĩfestetur. Inhærens verò membrana phlegmone obsessa, ex accidenti quoque impedire potest visionem. At chymosis, vnguisque, non ex accidenti, sed primaria ratione pupillam ipsam obscurant: quemadmodum genarum ingentes tumores præter naturam.

Visum recuperasse puerũ, cui albugineus humor effluebat, corneaque oĩno corrugabatur, Galenus vidit.

Chymosis.

Vnguis oculi.

Grauis auditio surditasque animanti euenire solent, aut ob auris partem aliquam, aut ob neruũ à cerebro descendentem: aut ob cerebrum ipsum, si ea in parte, vnde neruus oritur, affectum fuerit. Igitur nerui cerebrique offensa in his, haud aliter q̃ in oculorum affectibus, accidit. Reliquarum verò partiũ noxæ, illis ad portionem respondent: verùm non omnino similis læsio existit. Partes itaque àd auditum pertinentes, quatenus similares sunt, octo intemperaturis vexantur, ac præterea solutione continui: quatenus autem instrumentales, tum hac, tum obstructionibus inuaduntur, ob tumorem aliquem præter naturam, aut ob sordem obturantem auditorium meatum.

Auditus symptomata vnde proficiscantur. 3.

Quum autem lingua sit duplici facultate prædita, ac per vnam quidem sentiat, per alteram voluntariè moueatur: contingit sanè ipsam, aut minimè sapores percipere, aut deprauatè: idque ob tunicæ, quæ illam inuoluit, vel corporis ipsius, vel mollium neruorum, vel ei⁹

Linguæ inesse duplicem facultatem: sensitricem, atque motricem. 4

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Gustandi vis ob quarũ partium affectus corrumpi, aut vitiari possit. Sensuũ allucinationes quomodo fiant.

cerebri partis, vnde illi exoriuntur, affectum aliquem præter naturam. Etenim deprauata saporũ dignotio vbi lingua alieno quopiam humore fuerit imbuta, euenire consueuit. Nam quemadmodum per suffusiones, ipsa visoria facultas foris videtur ea cernere, quæ in oculo apparent: ita & gustandi vis, internã linguæ affectionem rebus sensibilibus tribuit: quemadmodum ẽt, vbi sonum aures percipiunt, nulla re extrinsecus obstrepente, sed ipsa circa membranas motione, phantasmata transmittente.

Odorandi sensoriũ esse principium anteriorum cerebri vẽtriculorum. Nasum inserui re odoratui & respirationi.

Quod verò spectat ad olfactricem potentiam, odorandi sensorium est principium anteriorum cerebri vẽtriculorum: inseruit autem nasus odoratui simul & respirationi. Si igitur vel contundatur ipse, vel eius obstruatur meat⁹, idq; vel ab humore aliquo, vel à tumore præter naturam, olfaciendi facultas vel minus probẽ odores percipiet, vel eos omnino non sentiet. Obstructiones etiam ossium colatoriorum, præterea cerebri membranarum, atq; adeò illæ quæ in processibus anteriorum cerebri ventriculorum oriũtur, ac deniq; insignes dictarum partium tum cõtusiones, tum sectiones, olfactricem vim maximè labefaciunt. Ob intemperiem etiam ipsarũ partiũ, solet fieri olfactus vitiosus.

Olfaciendi vis a quibus soleat labefactari.

Tactus inest omnibus sensibilibus. Hæmodia vnde ꝓficiscatur.

Porrò tactus (qui sensus communis est omnibus particulis sensibilibus) varia symptomata recipit: ĩter quæ annumeratur tũ hæmodia, tũ torpor. Est enim hæmodia dentium stupor, qui ob acidos acerbosq; cibos magna ex parte oboritur. Torpor autem in toto corpore contingere solet, ex sentiendi mouendiq; difficultate affectus quidam compositus. Qui quidem manifestè videtur, tum à refrigeratiõe, tum à compressione corporum neruosorum, ac deniq; à torpedinis marini animalis contactu procedere. Vbi verò citra aliquam huiuscemodi causam vltro torpor acciderit, tunc vel vitæ ignauiam, vel ciborum multitudinem, crassitiẽ, len

Torpor, affectus cõpositus, a quibus causis oriri soleat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

titudinem, aut solitæ secretionis suppressionem antecessisse necesse est. Igitur eius causa coniuncta, affectus nerui ẽ talis, vt facultatem illi à prĩcipe parte missam, impedire possit. Atqui impedietur, si neruus meatu aliquo præditus, vel obstructus sit, vel compressus. Si verò meatum non habeat, sed vti Solis radii per aquam, aerem'ue, transeũt, eodem modo facultas à principio per neruorum corpora permeet, ipsa in transitu præpedietur, si ad immodicam crassitudinem neruus ipse peruenerit: id quod illi continget, aut crassis viscidisq; succis nutrito, aut violento frigore perfrigerato.

Nerui ipsi sint ne foraminibus præditi, an minime, Galenus hæret.

Torpescunt etiam nerui, vbi vel laqueo, vel manibus constringuntur: aut extrinsecus à vicinæ partis phlegmone, vel scirrho comprimuntur: aut vbi luxatis fractis'uæ ossibus fiunt arctiores. Prĩcipio igitur stupidi fiunt, deinde oĩno & sensum et motũ amittũt: qđ vitium ipsorum, dicitur paralysis: à torpore sola magnitudine differens. Quòd si omnes occupauerit neruos, repente vniuersum corpus sensu & motu priuabit, succedetq; citissima mors, ꝗ prohibita sit respiratio. Si spinæ prĩcipium lædat, solæ partes capitis, quo ad vixerit animans, & sentire & moueri possunt. Si tamen cerebro quoq; noxa ipsa acciderit, qui sic afficiũtur, iis omnium partium perit simul & * motus & sensus. Viuere autem possunt vtriq; tanto tempore, quanto viuunt ii qui præfocati strangulantur.

Paralysis a torpore sola magnitudine differt.

Spina verò in inferiori loco affecta, nẽpe sub ea neruorum propagine, à quibus thorax attollitur, si quidẽ ingens fuerit affectus, partes inferiores omnes subitò & sentiendi & mouendi facultate priuantur. Si verò non ita vehemẽs affectus videatur, stuporem inducet. Atq; ii sanè mortem effugiunt, quandoquidem in ipsis respiratio seruatur. At quibus quinta spinæ vertebra affecta est, eorum manus omnino & sensum & motum amittunt. Vox autem omnibus illis perit, quibus ea spi

Spinæ quinta vertebra affecta, resolui manus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Vox quibus pereat.

næ pars quæ in ceruice est, fuerit insigniter læsa. Porrò qui nerui, dũ rectè valẽt, facultatẽ sentiẽdi suppeditãt, iidẽ lædũt ipsam si affecti fuerint. Cæterũ quũ partes aliquæ p quẽ neruũ voluntariè mouent, p eundẽ sentiẽdi quoq; vi hẽant, duplex necessariò noxa orieť ex ipsius nerui affectu: quarũ altera qdẽ sensum, altera motũ ĩpediet. Interdum tñ quarundã partiũ motus voluntarius exoluitur, sensu prorsus illæso: sicuti econuerso etiam contingit sensum perire, incolumi functione mouẽdi: vt in lingua & oculis planè videre licet, ac breuiter in oĩbus partibus, quæ p diuersos neruos, hoc ẽ molles & duros, illas facultates recipiunt. At ĩ quibus mẽbris duri duntaxat nerui inueniuntur, per quos vtraq; facultas defertur: ex ipsorum vehementi læsione functiões ambæ labefactantur. Nam si ablata cute subiectus musculus, qui nudus est, videatur immobilis, sentiat tamẽ tangentes, exiguam ei accidisse noxam putãdum est: nempe q tantam animalis facultatis partem susceperit, quanta ad sensum excitandum sufficiat: ad musculi verò motum, non item. Quippe tangendi sensus, pati aliquid, potius q̃ agere, deprehẽditur, proinde ab exigua facultate functio eius perfici potest. At musculorũ motus in agendo, non in patiendo, actionis efficaciam possidet. Is enim totum corpus transferre debet: quãobrem plurima indiget facultate animali. Delectatio autem & dolor omnibus accidit sensibus: sed in oculis minus q̃ in cæteris euidenter perspicitur: in tactu & gustu, luculentissimè: ab iis deinceps in odoratu: atq; hũc tandem auditus sequitur. Iam verò affectio præter naturam violenter affatimq; incidens, doloris (vt Plato inquit) est causa. Vbi verò corpus ad naturalem habitum redit, idq; rursus affatim, oboritur voluptas. Porrò vehementes eueniunt in tactu à naturali habitu trãsmutationes, ob violentem calidi frigidiq; occursum: atq; ob eas res, quæ contundere, secare, extẽdere, aut

Motum quarũdam partiũ voluntarium exolui, prorsus illæso sensu, sicuti econtra: id quod accidit ĩ omnibus partibus quę per diuersos neruos vtramq; facultatẽ recipiunt.

Tactus pati videtur potiusq̃ agere.

Tangendi functio cur ab exigua facultate perfici posśit.

Motus cur plurima facultate indigeat.

Delectatio & dolor quibus sensibus maior, & quibus minor adsit.

Doloris causa.

Voluptas quãdo fit.

6.

erodere possunt. Nam siccitas humorq́;, nisi calori frigori'ue iungantur, occursu suo inferre vim minimè consueuerunt. Cæterùm sectio & ruptio dolorem infert, non vbi facta est: nisi fortè ex accidenti aliquo: sed vbi etiamnum fit. Iam instrumentum gustandi, quatenus habet facultatem tangendi, à iam dictis causis diuellitur: quatenus verò ad gustum propriè pertinet, ab amaris, acidis, acerbis atq; acribus: quandoquidem horum singula continuũ diuidere possunt. At ab humoribus acribus resoluti vapores, vim olfactricem infestant: nam & ipsi continuum diuellunt. Auditum vox turbat aspera, grauis, maximaq́; & celerrima: quemadmodũ omnis violentus strepitus. Visum autem, illustrissimi splendores offendunt corrumpuntq;, eo q nimium disgregent. Passio itaq; molesta quatenus dictum est, oriri in omnibus sensibus solet: delectatio autem illi aduersa, à contrariis nascitur causis. Etenim vt cœruleus color iucundissimum est oculis spectaculum, ita splendor candicans, qualis ĩ Sole cernitur, maximum ipsis dolorem inferre potest. Post hos secundo loco molestus quidem est color albus: delectat verò fuscus: nam ille visificam essentiam dissoluit: hic eam cogit, citra violẽtiam. Color siquidem niger hoc nomine visionis essentiæ aduersatur, q cogat ipsam violentius, q̃ vt eam reducat ad naturalem habitum. Cæterùm id quod nigerrimum est, splendidissimo minus visum offendit, quia crassiori constat substantia, ob idq́; minus efficaciter agit. Quum nimirum omnis res tenuis crassam actiuitate superet. Sic igitur sol ualde tenuis quum sit, protinus visum dissipat. Quare si quis diu ĩ dẽsissimis tenebris vbi versatus fuerit, postea luci restituatur, occœcabitur is quodammodo. Meritò itaq; cœruleus color, vt visioni iucundissimus est, ita maximam quoq; præbet vtilitatem: sed non illi quæ à sole discussa fuerit. Huic enim vtpote iam ægrotanti, contrarium remedium (vide-

Dolorem nec siccitas nec humiditas infert ꝓpria ratiõe.

Gustandi sensorium a quibus nam afficiatur.

Olfactũ acres vapores infestant.

Auditum quæ obtundant:

Visum quæ offendant.

Cęruleus color est optatissimus oculis.

Niger color qua ratione visui aduersetur.

Tenuis res omnis, crassã actiuitate superat.

Sol cur visum dissipet.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

licet color niger)est adhibēdum: ei verò quæ sana, sed fatigata est, color cœruleus, fuscusq́;, saluberrima spectacula existunt. Porrò fuscus color, ex albo nigroq; contemperatis nascitur: cœruleus verò, vbi cādor splēdori iunctus, non ita parum in nigrum degenerat. Medii siquidem moderatiq; colores (vt inquit Platò) ex contrariis inuicem confusis oriuntur. In auditu verò non malè affecto, vt iucundissima vox censetur quæ & lenissima & tardissima ē: ita asperrima, citissimaq́;, maximam inferre solet molestiam. Vbi autem fatigatus auditus fuerit, pter lenem ac tardam, exigua quoq; est amica. At quum ægrotat, leuissima simul & tardissima, atq; perquam exigua: iisq́; multo magis absolutū silentium. In hoc sensu manifestior conspicitur delectatio, quia crassiori constat essentia: manifestiorq́; adhuc q̃ in hoc, voluptas percipitur à sensu olfactus: q ipsius quoq; essentia sit crassior. Etenim vt aer splendorē crassitudine vincit, ita vapor (qui extenuatus est humor) aere crassior existit. Atqui splendor ad videndi, aer ad audiendi, vapor ad odorandi sensum pertinet: quemadmodum ad gustum natura humida: ad tactum verò, solidum corpus. Gustui igitur, quum à naturali habitu non declinat, maximam voluptatem adferunt omnes succi dulces, piguesq́;, ceu corporis essentiæ familiarissimi. Si verò ab aliquo ipsum infestante nuper vitium contraxerit, pingues. Nam ii exasperatas partes maximè lenire consuerunt. At vbi iam morbo afficitur, tunc succi contrarii iis qui morbum excitarūt, delectare videntur. Vētriculus etenim visceribus & venis inseruit, huiusmodi succos appetens, quales illis sunt necessarii. Præcedit tamen iudicium linguæ, quæ iis potissimum delectatur succis, quibus ventriculus indigere videtur. Consensus autē huiusmodi potissima causa est vestiens ipsam membrana. Porrò odorandi vis, quod ad ea pertinet quæ extrinsecus vel voluptatem, vel molestiam

Color niger, fuscus cæruleusq; disgregationibus ipsius visus conferunt.

Colores medii, ex cōtrariis inuicem confusis oriuntur.

Auditui bene affecto, & ægroto, quæ voces sint infestæ: & quæ gratæ.

Sensuum qui maiori voluptate fruantur: & qui crassiora obiecta possideant.

Vapor est extenuatus humor.

Gustū qui succi delectent.

Pingues succi, exasperata leniunt.

Ventriculus inseruit visceribus atq; venis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

adferunt, gustandi facultati proportione respōdet. At vapores qui intrinsecus continētur, si molesti fuerint, possunt sensu percipi: suaues verò & omnino delectabiles, sensum latent: quemadmodum in visu quoque, & auditu, qui in se nullum patiuntur vehemētem affectū. Delectamur in id genus sensibus, ad naturalem habitū redeuntes: hoc autem fit per idonea contraria: idoneū autem voco id, quod primariò & per se, non per medium alterius rei interuentū, fuerit effectus causa. Quare procatarcticæ causæ impræsentiarum spectandæ nō sunt. Iam verò genitales partes proprio quodā & eximio sensu afficiuntur, vnde & validissima pdita sunt facultate, expultrice quidem seminis genitalis, in masculis: in fœminis autem tum hac, in testiculis & seminariis vasis: tum attractrice per totum vterum. At genitalis seminis tum excretionem, tum comprehensionē ingens comitatur & cupiditas, & voluptas. Molestia autem quæ ex redundāte atq; intus retento semine oritur, paulatim & longo temporis tractu increscit. Nulla autem est pars, quæ vel adeò exactē sentiat, vel principum partium vtranq; pro suarum affectionum modo perinde afficiat, atq; orificium ventriculi, qui stomach⁹ appellatur. Siquidem syncope, cardialgia, dyspnœa, apnœa, morsus, epilepsia, delirium, īsania, huius partis occasione euenire solent: idq; cōsortii lege. Abolitam verò, difficilem, & deprauatam appetentiā, ipsa per se sustinet. Abolitam voco appetentiam, dum quis nihil omnino appetit: difficilem eam quæ est imbecilla. At deprauata, partim ad immoderatā cibi potionisq; exhibitionem vertitur: partim ad alienæ qualitatis desyderium. Etenim quum nutritoria functio nō vitalis, sed naturalis sit: haud aliter in animalibus q̄ in plantis pficitur. Iccirco animalibus vice terræ fabrefecit natura ventriculum, veluti promptuarium cibi. Addidit insuper facultatem qua penuriam sentiret: vt animalia

Odorandi vis, uapores quidē internos vbi sunt graues, sentit: qui vero delectabiles sunt eam latent.

Sensus intra se nullū affectum vehementē patiuntur.

Genitaliū mēbrorum vires.

Seminis excretionem cōprehensionēq; comitatur ingēs cupiditas, voluptasq;.

Molestia ex retento semine.

Os ventriculi exquisitissimo est sensu prædi tum.

Os ventriculi quorum affectuum consortii lege & pprīa rōne, sit causa.

Nutritoriā functionem nō aliter perfici ī animalibus, quam in plantis.

Vētricul⁹ prōptuarium cibi.

ad cibum potionemq́; excitata, eodem implerentur tẽpore: vocaturq́; huiusmodi plenitudinis desyderiũ appetentia. Hæc ortum habet à penuriæ sensu, quum venæ ex ipso ventriculo trahunt, veluti mulgentes, sugentesq́;. Igitur suctionis sensus est fames. Primũ itaq́; symptoma omnium est inanitio. Secundum est inanitarum partium naturalis appetentia. Hanc sequitur per venas, quæ porriguntur in vẽtriculum, suctio. Deinde suctionis sensus. Postremo ipsa aĩalis appetentia omniũ vltima, Quam sanè functionem aboleri contingit, si vel suctionis sensus pereat, vel suctus non fiat, vel corpus non inaniatur. Imbecilla verò erit, si iam dictæ affectiones accedere proximè ad abolitionem videãtur. At deprauata fit appetentia, si vehemẽtiæ modum excedat: vocaturq́; à nonnullis canina, vbi vel ob acidi humoris vitium ventriculus mordicus infestatur: vel dum totum corpus exhaustum, assidua nutricatione ĩdiget. Quippe frigidi humoris vitium, rosionẽ quæ suctui proportione respondeat, inducit: ac appetentiã, non aliter q̃ naturale pathema, excitat: magis tamen cibi q̃ potionis desyderium affert: idq́; propter refrigerationem. Si verò salsi aut biliosi humoris vitio ventriculus mordicationem senserit, potionem magis q̃ cibũ desyderabit. Itaq; ad excitandam famem frigus in ventriculo non parum cõfert. Inter potissimas autem causas, quibus fames impeditur, calor annumeratur: vt q solida quidem corpora laxando dissoluat, atq; ad attractionis functionem reddat imbecilliora: humida verò fundendo, supra modum extendat. Prauas autem qualitates appetunt ii, quibus ventriculi tunicæ sunt prauo aliquo excremento imbutæ. Qui affectus citta, seu pica dicitur, & mulieres vitiosis succis refertas infestare consueuit, præcipuè vbi vtero gestant: quanq̃ uiris ẽt nonnunq̃ accidit, vbi ipsis quoque vitiati humores ad osculum vẽtriculi cõfluunt. Similiter circa potum ac-

Appetẽtia q̃d.

Fames quid.

Appetentiam quãdo aboleri, uel imbecillam reddi, vel vitiari contingat.

Canina appetẽtia a quibus causis proficiscatur.

Frigidi succi appetentiam excitant.

Sitim salsi humores atq; biliosi gignunt.

Fames cur a calore impediat.

Citta morbus quos maxime infestet.

cidit quasi priuatio appetentiæ, vbi corpus nulla omni no eget potione, ob frigoris atq; humoris excessum: vel ventriculus propriam affectionem non sentit. Deficiens verò appetentia apparet, vbi hæc eadem fuerint imbecilliora. At deprauata potionis cupiditas, deprauatæ appetentiæ ciborum proportione respondet. Siquidem immoderata potio appetitur, quando cõtenti in ventriculi tunicis vitiosi humores, aut salsi sunt, aut biliosi: interdum etiam, quũ veluti feruet in eo natiua ipsius humiditas. At prauas potiones nõnulli appetũt, pro vitiosi humoris, qui in ipsis vincit, ratione. Est præterea & aliud symptoma nonnunq̃ osculum uentriculi infestans, nempe cardialgia uocata: quæ à mordacibus succis oritur. Bulimos etiam, siue inexplebilis fames, symptoma est eiusdem particulæ, ubi penuria, imbecillitate, atq; refrigeratione afficitur. Mirandum autem non est, si ob oris uentriculi affectus, animalia maximis iisdemq́; uehementissimis affectibus affligãtur, quum nimirum pars illa per neruos quidem cerebro, per arterias autem cordi, uicino sibi, suas offensiões cõmunicet. At uerò singuli sensus in singulis particulatim instrumentis à sensibilibus alterati, perficiuntur. Hanc uerò alterationem pars alterata sentit, eo q̃ à cerebro suscipit facultatem, quæ ad ipsam per neruum deriuatur. Quippe cerebrum non ut sit sentiendi instrumentum, sed ut sensuum instrumentis uim sentiendi largiatur, à natura institutum est. Nam q̃ singulis animalis partibus per neruos sentiendi facultatem transmittat, liquido patet, ubi neruus aliquis est dissectus. Siquidem pars ea in quam neruus ille distributus est, protinus sensum amittit. Taceo sensus inter dormiẽdum, aut ociosos omnino esse, aut debiliter agere: q̃ tunc exigua facultas à cerebro ĩ reliquas partes defluat. Quiescit itaq; per somnum animalis facultas, naturalis autẽ ualidius operari uidetur: quum tunc cibus multo melius coqua

Appetentia potionis quibus de causis aut pereat, aut minuatur, aut deprauetur.

Cardialgia vnde exoriatur.

Bulimos quando accidat.

Oris ventriculi cum principĩbus membris connexio.

8.

Sensatiões quo modo fiant.

Cerebrũ quorsum conditum.

Cerebrum vim sentiendi partibus per neruos largitur.

Facultas aĩalis per somniũ q̃escit: Naturalis operatur uehementius.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

tur non in uentriculo modò, sed etiam per uniuersum corporis habitum. Est etiam rationi cõsonum, illud animalis membrum, in quo anima rationalis, veluti in arce habitat, aliquãdo quiescere. Cor siquidem exiguã admodum habere quietem videtur, quòd lõgiori non magnopere indigeat, At res aliter se habet in cerebro. Quod quidem per vigilias officio suo semper fungitur: per somnum verò feriatur. Quamobrẽ profundius videntur dormire ii, qui fatigati multa exercitatione fuerunt: vtpote quibus inter exercitandum plurimum facultatis à principio defluebat: quocirca cerebrum & requie & virium instauratione indiget, tum ob facultatis quam transmisit, inanitionem: tũ ob labores, quibus per multas functiones defatigatũ est. Quẽadmodũ aũt exercitati & proniores sunt ad somnũ, & grauius dormiũt: ita illi quoq; qui cibum ingesserunt. Atq; hi eo grauiori detinentur somno, quo ingestus cibus humidior sua pte natura fuerit. Itidẽ et ii qui plurimo se vino ĩgurgitarunt, aut balneis multis, calidisq́;, liberaliter circa caput sunt vsi. Quippe huiuscemodi omnia implere cerebrum suo madore videntur: qui alioqui non est inutilis et quem multa exercitatio & lassum & aridũ reddidit. Etenim q͞ repletio capitis somnum conciliet, satis Aristoteles demonstrauit. At verò, si à frigida multaq́; opprimatur humiditate ipsum cerebrum, veternosum lethargicũq́; somnũ inducit. Igitur ea quæ duntaxat humectant, non ab re somnifera nominantur: quæ verò refrigerant, ea nec somnum conciliare, nec indolentiã inducere verè dicentur: sed pro somno veternum, grauemq́; soporem: pro indolentia autem, vel abolitionẽ, vel difficultatem sensus efficient: idq́; ob frigiditatis excessum. Rursus siccitas immoderatior, & calor, veluti in phrenitide, vigilias infert: quas neq; mœstitia, neq; solicitudo peperit. Sed apoplexia etiam & morbus comitialis affecto cerebro fiunt. Verùm vt profundus somnus sentiendi

Exercitati vehementius, cur altius dormiũt.

Cibo ingesto, cur proni ad somnum reddamur.

Cerebrũ quæ possit implere.

Capitis repletio conciliat somnum.

Veterni causa.

Lethargi cã.

Somnifera sũt humectantia.

Soporifera dicuntur quæ extreme refrigerant.

Vigilias inducit siccitas & calor immoderatus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

nus sentiendi functiones: ita apoplexia eas actiões quæ pendent à voluntatis imperio, offendit. Ad hæc qualis est insomnietas sentiendi functionibus: talis est conuulsio per morbum comitialem motibus voluntariis. Porrò conuulsio quæ per totum corpus fit citra delirium, aut soporem, à spinalis medullæ, quæ in ceruice continetur, morbo depẽdet. Si verò vel manus, vel crus, vel musculus distendatur, aut conuellatur violẽter, ad illũ semper neruum, qui partẽ mouet, referenda est noxa.

Apoplexia q̄lis affectus sit.

Epilepsia qualis cõuulsio sit.

GALENI PERGAMENI DE SYMPTOMATUM CAVSIS LIB. II.

QVANDOQVIDEM Iam exposuimus symptomata quæ circa sensum versantur, operæpretium fuerit, deinceps illa etiam examinare, quæ sub deprauato motu, ceu cõmuni genere, ꝑtinentur. Cuiusmodi sunt conuulsio, tremor, palpitatio, singultus, tussis, ructus, sternutatio, pandiculatio, & stridor dentium. Quorum sanè nonnulla quidem, naturæ sunt opera, sed coactæ ab aliqua causa præter naturam: alia morbidos sequuntur affectus, nihil ad ipsorum generationem cõferente natura: alia deniq; à natura & morbo simul coeũtibus ducunt originẽ. Porrò naturæ opera sunt sternutatio, tussis, oscitatio, pãdiculatio, & singultus. Solius morbi palpitatio, conuulsio, resolutioq;. Sicuti amborum coeuntium, omnis torpor, & tremor. Ad quorum sanè omnium particulares propriasq; differentias inuestigandas, sciendum est, quatuor eẽ facultates, quibus omnia quæ aluntur corpora gubernantur: attractricem videlicet, retentricem, alteratricem, & expultricem. Quum

Sensus deprauati symptomata

Symptomatũ quæ ad motũ deprauatũ spectant, alia quidẽ naturæ, alia morbi sũt opera: sicuti alia vtriusq;

Facultates naturalẽs sunt quatuor.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

igitur iuxta naturæ leges animal gubernaſ, nullus ipſa rum motus eſſe ſymptoma cēſetur. Quòd ſi quippiam in corpore præter naturā cōſiſtat, inſurgat'q; ad ipſum deiiciēdum expultricium facultatum aliqua, fit īterim, vt ipſarum motus ſenſu minimè percipiantur: interim vt non lateant ſenſum: vtriq; tamen in naturam ſymptomatis tranſeant. Igitur functionis à voluntatis imperio prodeuntis noxa eſt, neruorum reſolutio, cōuulſio, tremor, ſtupor. Cæterùm ſi inſtrumentorum quibus reſpiratio perficiſ, reſoluti ſint nerui, apnœa, hoc eſt abolita ſpiratiō: ſi verò vocales nerui, aphonia, id eſt vocis priuatio: vocatur. At linguæ paralyſis, & ſi ſermonem, voluntatis opus, omnino tollat, nullum tamē proprium obtinuit nomen. Rurſus iſchuria, hoc eſt vrinæ ſuppresſio, haud abſimile quiddam apnœæ ſignificare videtur: quãuis per ipſam functio, à natura, non à voluntatis imperio pendens, tollatur. Sed ſi quis īuitus cogatur meiere, volūtariæ functionis offenſa eſt. Haud aliter alui excrementa, ſi ſupprimantur, ad naturalem: ſin deiiciantur, idq; homine inuito, ad voluntariam functionem noxa referri debet. At ſi paralyſis totum corpus inuadat, ſymptoma ipſum apoplexia vocatur. Conuulſio etiam ipſa pro varietate particularum, varias appellationes ſortitur. Nam ſi mandibularum muſculi conuellantur, ſtridor dentium: ſi verò oculorum, tum peruerſio, tum ſtrabiliſmus, ſymptoma dicitur. Iā verò ſi rigido pene ſemen effluat, veluti cōuulſio quædam ipſa gonorrhœa exiſtit: ſi non rigeat penis, referri debet ad retentricis facultatis imbecillitatem. Non deſunt & quibus videantur tum ſingultus, tum duplex inſpirandi aeris refractio, aliquando ex cōuulſione muſculorum qui inſpirationi inſeruiunt, procedere. Epilepſia autem eſt conuulſio vniuerſi corporis. At ſtupor imperfecta quædam eſt reſolutio neruorum: eſtq; ferē miſtum ſymptoma, coeuntibus in vnum pugnanti-

Motus voluntarii noxæ.

Apnœa quid.
Aphonia quid.
Linguæ paralyſis.
Iſchuria naturalem functionem cohibet.

Excretiones inuolūtariæ quo referendæ ſint.

Apoplexia eſt paralyſis vniuerſi corporis.

Dentiū ſtridor.
Strabiliſsim.
Gonorrhœa.
Singultus.
Reſpirationis duplex refractio.

Epilepſia.
Stupor quo fiat modo.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

busq; morbo simul & facultate. Oẽs autẽ affectus qui neruos intendere possunt, in duo capita reducũtur: plenitudinem scilicet atque etiam inanitionem. Ac phlegmonæ quidem, plenitudinem pariunt: ardẽtissimæ autem & aridissimæ febres, inanitionem. Quod verò ad motum immobilitatemq; pertinet naturalem, si manum extendere, extentamq; immobilem seruare valeamus, animalis facultatis hæc functio est: qui status, & motus & immobilitas dici potest. Sin autem supra rem aliquam solidam, rectè valentem manũ deponẽs, omnes musculorum actiones laxaueris, hãc manus quẽ tem, neque ad morbum, neque ad facultatem, sed ad innatam animalibus grauitatem referre oportet. Quemadmodum autem extenta manus duobus æquè ualentibus regitur motibus, sursum quidem ferẽte facultate: trahente verò deorsum insita grauitate: sic etiam tremor perficitur duabus motionibus: vna, qua cogitur membrum ob grauitatem ad inferiora dehiscere: altera, qua sursum fertur à facultate. Pugnat itaque per tremorem manifeste facultas cum grauitate: vicissimq; facultas nunc vincit, nunc imbecilla vincitur. Quamobrem contrariorum semper inter se motuum successione, tremor fieri videtur: quũ sit motus compositus, quemadmodum arteriarum pulsatio. Patet ergo huius quoque symptomatis generatio, & quod oĩno cũ conatu fit mouẽdi, sc̃dmq; uolũtatis ĩperiũ cũ facultatis tñ ĩfirmitate. Porrò maximũ onus validã deiicit facultatem: inualidam verò, non solum hoc, sed parua quoque prosternit sarcina. Quòd si ad multã imbecillitatẽ deuenerit, vel sub proprio opprimetur corpore. Quemadmodũ aũt animi affectus, qui motricem facultatem imbecilliorẽ reddunt, tremulas functiones efficiunt (vt in timore videre licet) sic morbi corporis, incõmodantes viribus, tremoris symptomata inducunt. In primis itaque & omnium maximè officit facultati, quicquid in intemperie

Tensio omnis fit, aut a plenitudine aut ab inanitione.

Tremor fit, ipsius mẽbri põdere pugnante cum facultate.

Tremorẽ esse voluntariam actionem, sed imbecillam.

Animi affectus tremulas functiões efficiũt, ac similiter morbi corpis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Senectus est intemperies.

Tremore cur senes, nonnullique ex iuuenibus corripiantur.

cõsistit. At senectus quoq; intemperies quædam est, ad frigus & siccitatem procliuior. Quamobrem senes facilè tremore vexantur. Ex iuuenibus verò corripiuntur ii, qui vehementer fuerunt refrigerati: & qui multo meraco vino se repleuere, aut multas subinde cruditates congesserunt, aut qui diu multis cibis ingestis, nullo vsi sunt exercitio, sed ignaui in otio vixerũt: aut qui intempestiuè frigidam aquam biberunt. Præterea crassi lentiq; succi, facultatis meatus obstruentes, tremorẽ efficere possunt. Palpitatio autẽ est dilatatio præter naturam, oĩ parti, quæ dilatationẽ suapte natura admittit, accidere potens aliarũ verò nulli. At dilatari sunt nata, omnia quæ naturaliter mollia existunt. Palpitationem itaq; nonnunq̃ cuti subiectisq; illi musculis, & visceribus accidere cernimus: quemadmodum ipsi cordi & arteriis: alio in eis præter pulsum (qui ab insita facultate fit) deprehẽso motu. Quum autem palpitatio ipsa celeriter oriatur & euanescat, necessum est illius causam esse aeream essentiam. Quæ quidem si pauca fuerit & tenuis, illico à corpore defluet. Proinde videtur esse vapor crassus ac multus, idq; pro captu spatii in quo continetur. Dilatat igitur, attollit, atq; inflat partẽ, donec violẽter explosus, in cognatũ sibi aerem expiret. Verisimile autem est, refrigeratis quomodolibet partibus, atq; interdum etiam obstructis, palpitationes accidere. Porrò vniuersus palpitationis motus, quo in vtranq; partem agi videtur membrum, existit præter naturam: qua ratione à tremore distinguitur, & q; etiam maiora iterualla, q̃ tremor ipse, sortiatur. At verò, vt in membrorum palpitatione fit motus paucus, paruus, & rarus: ita in rigore fit multus, citus, & frequens. Atqui multum, voco ex ipso motionum numero: citum, ex motionis impetu: frequentem, ex breui tempore quietis. Cæterùm motus hic nõ est vniuersus præter naturam, vt palpitatio & conuulsio: sed potius

Palpitatio q̃d sit, & quibus partibus accidat.

Palpitationem esse diuersum motũ a pulsu.

Palpitationem fieri a vapore crasso simul & multo incluso in palpitante particula.

Palpitationis motus existit præter naturã.

Palpitatio a tremore quo differat.

Rigori adesse motum multũ, citum atq; frequentem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

totus ad expultricem facultatem est referendus: & si ipsam irritans causa, cogensq́; vt violenter moueat, præter naturam esse censeatur. Est itaq; rigor motus q dam compositus ex causa præter naturam, & facultate animantis, sed in quo virtus, q̃ in tremore est vegetior. Vt aũt exempla facultatis expultricis proponam, vterus non alio pacto ad fœtus æditionem insurgit, q̃ vt retentam expellat molem. Quum enim nouem mẽsibus sustineat tum fœtus grauitatem, tum suam ipsius extensionem, atq; toto hoc tempore osculum ipsius adeò exactè clauditur, vt ne specilli quidẽ aculeum admittat: absoluto fœtu, ad ipsius secretionem accedit, diuersa omnino constitutione affectus. Nam fauces quidem ipsius antea clausæ, adeò patẽt, vt facilè per ipsas totus fœtus erumpat. Tunicæ verò plurimũ antea extentæ, & contrahuntur vndiq;, & fœtum explodunt, vt q̃ celeriter ab vteri ceruice decidat. Corruptum verò fœtum eiicit illa facultas expultrix, aut tertio, aut quarto, aut alio quolibet mense, haud aliter q̃ instante pariendi tempore, matricis fauces aperiens. Similiter etiam ventriculus, ingestis cibis, claudit inferius osculum: ac nihil egredi sinit, priusq̃ accuratè concoctum fuerit: si modo nihil aliud intercidere ipsam cogat functionem: quemadmodum corruptela fœtus in vtero. Sic si quidem solet ventriculus natantes cibos euomere: ad inferiora verò tendentes, per inferiora deiicere. Sine cibis etiam insurgit sæpe ventriculi facultas ad vomitum: idq́; ob prauam aut bilem, aut pituitã, aut aliũ huiusmodi succum, aut saniem. Iam verò, qualis est p vomitiones in ventriculo expultricis actio, eiusmodi etiam per tusses, est in pectore, & in pulmonibus, beneficio spiritus qui ad exteriora vehementer mouetur. Nullum autem animal, aut nauseare, aut vomere, aut tussire didicit. Verùm, si causa præter naturam, aut vẽtriculi osculum, aut respirationis meatũ obsederit, pro

Rigor est referendus ad vim expultricem.

Rigor est motus cõpositus ex causa præter naturam & facultate animali.

Vteri cõniuentia & relaxatio opportuna.

Ventriculi retentrix, expultrixq; facultas.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Vomitus. Tuſsis. Sternutatio. Nares ſunt meatus reſpirationis.

tinus animal vel vomitione, vel tuſſi vexabitur. Ad horum genus refertur etiam ſternutatio, qua expellũtur quæ retenta in naribus hærent: quæ & ipſæ, meatus reſpirationis exiſtunt. Spiritus igitur vehemẽter motus, earum meatus expurgat, tibicinum exemplo, tibias, fiſtulasq; expurgantium. Itaq; huiuſmodi motus, naturæ opera exiſtunt: annumerantur tamen ſymptomatis præter naturam, ob cauſas naturã ipſam vt ſic moueatur cogentes.

Tuſsis quid ſit. 4.

Tuſſis porrò nihil eſt aliud, q̃ vehemẽtiſsima efflatio, qua plurimus ſpiritus celerrimè foras erumpens, impetu ſuo extrahit, exploditq; excrementa, meatum ipſius obſtruentia.

Humores, qui a pectore educãtur facile.

Expelluntur autem facilè, quorum nec nimis aquoſa, nec lenta eſſentia fuerit. Cæterùm illos humores qui in arteria contumaciter hærent, & qui difficulter expectorantur, magis euellũt ſternutamenta: utpote quæ ualidiorem, q̃ tuſſis, habẽt ſpiritus impetum, licet aliam generationis ſuæ cauſam ſortiant. Quippè non ob ea quæ aſperis arteriis, ſed naribus moleſta ſunt, ſpiritus uiolenter emittitur: cũ quo ex prioribus ventriculis cerebri explodi nõnihil ſolet.

Sternutamẽta, quam tuſsis, ualidius a pectore in pactos humores euellũt.

Proinde tuſſis capiti nihil conducit. Sternutatio verò, niſi ob deſtillationem acciderit, haud mediocre præſidium affert capiti repleto uaporibus. Nec mirum uideri debet, ſpiritum unico impetu & ex pulmone & ex capite emitti: nam quum principium inſurgit, ut expellat quæ infeſtant nares, utroq; utitur expirationis meatu. Hæc igit̃ ſunt facultatis à uoluntate pendentis, ſymptomata.

Tuſsis nihil cõducit capiti. Sternutatio iuuat plurimum caput, niſi ob deſtillationem accidat.

Vomitus uerò, q̃uis illis proportione quadã reſpondeat, ad facultatem naturalem refertur. Vt autem uomitum nauſea præcedit, ſic tuſſim cerchnos, exiguus ad tuſſiendum impetus. Porrò quicquid ſpiritum interceperit, id tuſſi reiicere oportet: ſiue humor ſit à capite defluens, ſiue illapſa portio cibi uel potus, ſiue aliquid in aſperis arteriis collectum, ut in peripneumonia, pleuritide, & in cõuexarum iecinoris partium

Nauſea præcedit vomitum. Cerchnos præcedit tuſsim. Tuſsi reiicienda eſſe, quę ſpiritum, intercipiunt.

phlegmone, aut in gutturis ipsius asperitatibus. Est & aliud tussis genus, quod accidit respirationis organis refrigeratis. Sed ita affecti nihil inter tussiendũ expuunt: adeòq; est exigua ea tussis, ut spiritus cohibitione supprimi, & ne eueniat, prohiberi possit. Quippe augetur in instrumentis respirationis calor, ob cohibitam animam: spiritusq; sub thorace uiolẽter oppressus, in omnes arctos meatus penetrat. Hæc autem utraq; dum fiunt, omnia læuigant, ad temperamentũq; æquabilitatem perducunt. Iam uerò intemperies ipsa, interdum simplici qualitate, interdum duplici constat: nonnunq̃ eiusmodi qualitates comitatur id quod intemperatum est: ueluti ros quidam. Sed enim æqualis intemperies nullo dolore affligit, quum nimirum particulæ affectæ adsit iam ueluti acquisititia quædam natura. Nullum autem corpus à sua ipsius natura ĩfestatur. Nam ii quorum natura mutatur, corrumpiturq;, dolore afficiuntur: non quorum iam mutata aut corrupta est. Vbi uerò in corpore quopiam sentiendi vi prædito, inæqualis suboritur intemperantia, quanta fuerit intemperiei magnitudo, tanta etiam erit molestia. Quare per tales intemperantias inæqualitatem quandã sentire se aiunt ægri, & pandiculantur, omnesq; partes distendũt, sese tuendi gratia. Distenduntur autem maximè à somno experrecti, utpote carnibus uaporantia excrementa sentientes: tum ob congesti cibi coctionem: tum ob huiusmodi motionum quietem. Triplex autem in lassitudine potest oriri sensus: contundens scilicet, tensiuus, & ulcerosus, idq; à causis præter naturam, omnes corporis partes quassantibus, distendentibus, exulcerantibus. Igitur ubi tendi videĩ corporis moles citra quampiã exercitationem, affectus is lassitudo tensionis spontanea uocatur: quemadmodũ ulcerosa, ubi ulceris sensus trãscurrere per corpus apparet: id quod motis ma

Tussis ob refrigerata organa, spiritus cohibitione prohibetur.

Spiritus cohibitio calorem in organis respirationis auget.

Aequalis intẽperies cur nullo afficiat dolore.

Dolor quando accidat.

Inæquales intemperies dolores secum inducunt.

Experrecti a somno cur se distendant.

Lassitudini triplex potest oriri sensus.

Lassitudo tensiua spõtanea, quæ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Lassitudo ulcerosa motis magis accidit, quam quiescentibus. Lassitudo contundens. Horror transit in rigorem, si motus adsit.

gis accidit, quam quiescentibus, nisi admodum magna sit lassitudo. Per tertium uerò lassitudinis genus, quo aiũt sibi quassa esse ossa, ne minimum quidem motum tolerare ægri possunt: sicuti nec per lassitudinẽ ulcerosam, ubi nimium increuerit. Cæterùm quemadmodum ubi ulcerosus fit sensus horrent ægri, si commoueãtur: ita horroris affectus, si aliquis motus accesserit, ĩ rigorem transit. Atqui hæc omnia oriunt ab excrementis mordacibus. Differunt uerò inter se excrementorum multitudine & motu: propterea quod alia magis, alia min⁹ erodant: quodq́; ex corporib⁹ ipsis alia sint imbecilla, alia facilius, alia ægrius, & afficiantur, & sentiant: facit etiã discrimen causa, ubi citius, uel tardi⁹ mouetur. Adhæc idem etiam homo, dum quiescit, solam interdum sentit inæqualitatem: dum mouet, horrorẽ: dũ uerò exercitatur, rigorem. Quamobrem sic affectis consulũt medici, ut ab omni motu se abstineant. Quin etiã sol, balneum, exercitatio, ad motum excitant excrementa, alioqui quiescentia: quemadmodum & ex animi affectibus ira. Porrò à seipsis ad motum excrementa insurgunt si uel calfiant, uel extenuentur, uel in spiritum dissoluãtur. Causa itaq; emota longè est molestior quiescente, præsertim ubi defertur per corpora sensibilia. Quum enim quippiam per hæc transiens, uiolenter ad cutim fertur, in ipso per carnem cutemq́; transitu, necesse est, ut stimulet, pũgat, diuidat, uulneretq́; eas partes omnes, quibus obuium fuerit. Omnis autem causa mordax, motaq́;, siue frigidissima, siue calidissima fuerit, & horrorem, & rigorem animãti inducere potest. Cæterùm febres tertianæ, ut omnium maximè biliosæ, calidæq́; sunt, ita præ cæteris maximè horrorem possunt efficere: & quo fuerint synceriores, eò in ipsis uehementior fit rigor. Porrò ardentem febrem rigor superueniens soluit quod bilis quæ interim in uenis conti

Excrementa a quibus causis moueantur.

Causa emota longe est molestior quiescẽte.

Mordax mota que omnis causa, siue frigida siue calida fuerit, horrorẽ, rigoremq; inducere potest.

nebat, à natura per carnes ad cutem decretoriè excuciatur. Quare motionis eius rigor & symptoma est & signum. Nam huiusmodi rigore affecti, postea sudant & liberantur à febre, nimirum eiecta bile. Quæ interdum etiam non ad cutem, sed ad internas partes impetum faciens, vel vomitione, vel alui solutione deiicit. Sæpenumero & intrò & foras eadem die defertur, vt simul & sudore & vomitu, & alui deiectione bilis uacuetur. Vbi igitur erodens quippiam in particulis continetur, contristātur sanè, præcipuè si illud moueatur: quare maximè ad eius expulsionem festinant. Contrahunt itaq; atq; constringunt sese: mox quælibet impellit eam quam cōtinet excrementi portionem. Atq; in hunc sanè modum motis vniuersis particulis, totum corpus concussione quassationeq; vexatur: qualis videtur in iis, qui sunt rigore correpti. Similiter etiam concutiuntur thoracis musculi, ea quæ carnibus ipsorum molesta sunt, per pulmonum arterias expellere properantes. At verò nonnulli ægri quum egeant reiectione sputi per regionem pulmonis, nec eam ob imbecillum thoracem moliri queant, sibi sternutationem prouocant, naribus irritatis: vt ob violentum motionis impetum, ea expuant, quæ tussiendo antea reiicere haudquaq̃ poterant. Illa autem tussis, quæ ob intemperiem organorum respirationis accidit, ad horroris rigorisq; genus pertinere videtur. Vbi verò quæ corpus infestant, humida suapte natura fuerint, per tussim ac rigorem ab expultrice facultate impulsa, vltro citroq; feruntur, donec applicuerint ad conuenientem euacuationi locum. Sin autem solus spiritus sine humore, imo dicè vel calidus vel frigidus per corpus transeat, is tūc horrorem excitat, ac nonnunq̃ rigorem: nulla tamen sequitur conspicua euacuatio. Quum igitur & frigida & calida causa possit excitare rigorem, calidæ quidē, si aerea fuerit, refrigeratio satis efficaciter auxiliatur. Si

Rigor ardentē febrem, illi superueniens, cur soluat.

Concussio quo modo corpori accidat.

Sternutatione interdum ea expui, quæ reiici per tussim non poterant

Rigor oriri a causa calida & frigida potest.

Rigoris medelæ.

verò sit humor, eam febris necessariò sequetur. Curatur autem euacuatione. At frigidæ, si aerea fuerit, remedium est calfactio. Sin verò sit humor, interdum sola concoctio sufficit: interdum vacuatio: nonnunq̃ ambæ conueniunt. Etenim citra febrim nonnunq̃ oriunt̃ rigores ob pessimam victus ratiõem: vbi quis per otiũ se impleuerit, & subinde à cibo lauerit. Quam rigoris speciem veteres ignorarunt medici, q̃ homines superiori illo seculo, nec tam intemperanter viuerent, nec tam crebro lauarent. At tamen rigor ille quo partes uehementer quatiuntur, & concutiuntur, ob frigidos succos nunq̃ excitari videtur: q̃ ii ob crassitudinem vehementer moueri non possint. Iam verò si rigor per febrem non intermittentem acciderit, idq; ægro imbecillo, est letalis, vt inquit Hippocrates. Siquidem ĩ eiusmodi rigoribus ĩsurgit natura contra res noxias, quo eas expellat: sed victa cadit, extinguiturq́;, atq; hanc ob rem redditur pniciosum symptoma. Porrò in quartanis febribus succus ex calido frigidoq́; mixtus, rigorem excitat. Quippe atra bilis suapte natura, frigidus succus censetur. Vbi verò adeò putris effecta est, vt febrim inducat, quanta adfuerit illi putredo, tantus & calor inerit. Quum autem rigor à calidis simul & rodẽtibus succis fiat, mirari haudquaq̃ oportet, si partes extremæ omnes refrigerantur, declinante animali facultate vnà cum sanguine ad interiora. Qualem motum videre licet ĩ compluribus animæ affectibus. Quod verò ad animæ essentiam pertinet, quæcunq; illa fuerit, ẽ duobus alterum fateri oportet: aut q̃ ad omnes functiones, vt primis instrumentis vtitur & spiritu & sanguine, ac vel alterius, vel vtriusq; calore: aut quòd ĩ his ipsis consistit. Per timorem etiam & spiritus & sangnis intus sese recipiunt: quo fit vt algeant partes in superficie positæ. idq́; adeò interdum vehementer, vt nonnulli rigore quoq; arripiant, Per iram verò soluunt ac

Rigores citra febrim, quãdo gignantur.

Intemperãtius viui nunc, quã supiori seculo.

Rigor quando est letalis.

Atra bilis in quartanis qua ratione rigorẽ gignat.

Rigente homine solę partes extremæ refrigerantur, recurrente sanguine ad interiora.

Animæ substãtiam Galenus definire non audet.

Timore persri gerari extrema calore ad interna se recipiẽte.

dispergu
ntur,proindeq́; exteriora incalescunt. At agonia, affectus ex vtrisq; conflatus, inæquales habet motiones. Iam & cordis & arteriarum pulsationes, & minimæ & per q̃ debiles in trepidãtibus esse videntur: sicuti in iratis maximæ & validissimæ. At in agonia sunt inæquales. Per verecundiam, animalis facultas in primis quidem ad interiora mouetur: sed rursus affatim redit ad exteriora. Nam si non redierit, non verecundia, sed timor censeri debet. Vt autem in timore confertim, sic in tristitia paulatim ad interiora fit motus: magnitudine dũtaxat ac vehementia, non toto genere differentibus inter se pathematis. Atqui nonnulli ob subitum timorem perierunt: id quod solet contingere vbi debilis suapte natura animula, sub valida perturbatione cnofertim, & extinguitur, & suffocatur. Etenim extinctio, affectum ex refrigeratione ortum cõ sequitur: suffocatio autem, cõcursum sanguinis vniuersi ad ipsum principinm. At ex iratis nemo mortuns est unq̃: vtpote quibus neq; calor refrigeratur: neq; robur dissoluitur. Præ gaudio autem nonnulli supra modum pusillanimes animam exhalarunt, quemadmodũ & timentes. Iam dolor è diuerso cogẽs moueri animã, haud leuiora symptomata q̃ maximus timor inducit. Quippe laborantes decolores fiunt, refrigerantur, concutiuntur rigore, tremũt, pulsus habent minores, exolutosq́;, ac tandem similiter iis qui perterrentur, moriuntur. Nam & in iis fugit insitus calor ad suum principium: animaq́; simul & soluitur, & extinguitur. Per rigorem itaq; frigus nõ internarum, sed externarum partium sentitur. Quamobrem tunc nonnulli vehemẽti siti cruciantur: nimirum ipsis ĩterno calore seruato. Conflictatur igitur, pugnatq́; per rigores cõtra ea quæ infestant, facultas: donec radicitus euellantur, excutiãturq́;. * Ob incursiones autem vehementes, & quia etiam in intimo corpore cogitur, rursus magna vi ca-

Ira calfacit p̃tes extremas.

Agonia quid.

Verecundia, vt moueatur.

Tristitia quam motionem sortiatur.

Timor subitus quando pimat.

Extictio quid.

Suffocatio qd.

Iratorum cur nullus obierit.

Gaudio fuisse nonnullos exanimatos.

Dolor qualia inducat symptomata.

Rigenti externa refrigerantur, & interna incalescunt.

Rigori febris cur supueniat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

loris reuertitur, febrimq́; à rigore accendit, in eo certamine materiam habens auxiliatricem: vnde, & febris euadit vehementior. Quòd si aliquando in pugna defatigetur, antea q̃ dimouere res noxias posit, necessariò mors subsequetur. At pruritus, qui excrementorum leuiter mordicãtium est sensus, eos vexare solet, qui aut balneum negligunt, aut strigmentis redũdant, aut cruditatibus sunt referti, aut praui succi cibis vescunt: sed præcipuè affligit ĩfectos psora vel lepra. Vt autem prædictorum symptomatum causas accuratius exponam, exigua quidem est, tenuis, salsa, & immota in pruritu. Exigua, tenuis, erodens, immotaq́;, in lassitudine vlcerosa. Multa, salsa, crassa, & immota, in lepra, psoraq́;. Pauca, tenuis, mordax, ac breuẽ motũ possidẽs, in horrore. Si verò aut vehementius moueat, aut multũ abũdet, aut sit mordacior, iam non horrorem, sed excitare rigorem est nata. Pro intensione autem aut remissione ipsius causæ, intenduntur aut remittuntur symptomata. Iã tussis causa, in pulmone, gutture, ac thorace consistit: Sternutamenti, in naribus: singultus verò, in ventriculo & gula. Atq; in his omnibus expultrix facultas, quo excutiat molesta, se ad motus vehementissimos excitat. Porrò sternutamentum ipsum, nonnunq̃ ex accidenti, humorum in pectore delitescẽtium, remedium existit, licet eius rei gratia excitatum non fuerit. Similiter purgat ventrem & gulam: qua ratione etiam singultui auxiliatur. Sed iam opportunum est vt de iis dicam⁹ symptomatis, quæ circa principes functiones versantur. Quorum sanè tria genera deprehenduntur. Primum, vbi perit omnino functio. Secundum, vbi illa oblæditur. Tertium, quando in alienam speciem degenerat. At perit quidem functio ĩ stultitia, obliuioneq́;, qui affectus à frigore oriũtur. Quippe medicamẽtis quæ huiusmodi symptomata facere possũt, refrigerandi facultas inest. Hæc itaq; symptomata ce-

6 Pruritus quid, & quos infestare soleat.

Pruritus causa.

Vlcerosæ lassitudinis causa.

Lepræ psoreq; causa.

Horroris causa.

Rigoris causa.

Sternutatio nõnunq̃ ex accidenti conducit excremẽtis pectoris educẽdis purgatq; ventrem & gulam.

7

Stultitia oritur a frigore.

Obliuio a frigore gignitur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

rebri corpus esse refrigeratum declarant. Apoplexia verò, epilepsiaq́; ex subitanea colluuione pituitæ, replentis ventriculos cerebri, nasci videntur. Proinde horum symptomatum subita est generatio & discussio, qualis esse per corporum intemperies non posset. At modica offendicula, ac veluti torpores tum rationis, tum memoriæ, ob minorem refrigerationẽ eueniunt. Porrò delirium omne, deprauatus est principis facultatis motus, à prauis succis, aut cerebri intemperie ortũ habens. Cæterùm phrenitis dicitur, si febris adsit: vt mania, si absq; febri, accidat. Solæ autem melancholicæ alienationes, à frigidiori succo produci solent. Nam phrenitis non simpliciter ob calidos succos accidit: sed quum phlegmonem vel in cerebro, vel in ipsius membranis producunt. At quæ deliria in acutissimarum febrium vigore oriuntur, mordacem calidumq; vaporẽ habent, cerebrum occupãtem. In omnibus autem animi alienationibus, si timor atq; tristitia diu perseuerẽt, atram bilem in causa esse est indicium. Quòd verò atra bilis rationalẽ animæ arcem occupans, timorem, mœstitiam, ac mortis expectationem inducat, nihil mirandum est: quum videamus in rebus externis nihil magis nos, q̃ tenebras ipsas, perterrefacere. Si igitur quippiam tenebris simile rationali parti animæ circunfundatur, hominem semper timere est necesse: vt qui timoris causam semper in corpore secum ferat, vt in flatulento illo morbo, quem hypochondriacum nominant, in dies videre licet.

Apoplexiæ cã. Epilepsiæ cã.

Deliriũ quid et vnde ortum habens.

Phrenitis qd. Mania.

Melancholicæ alienationes.

Phrenitidi gignendæ requirit phlegmone in cerebro, aut in membranis illius.

Atra bilis sedẽ rationis occupans, timorem, mœstitiam, ac mortis expectationẽ ĩducit

Tenebræ perterrefaciunt.

Hypochondria cu. affectus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

GALENI PERGAMENI DE SYMPTOMATUM CAUSIS. LIBER III.

Concoctio qd.

EINCEPS Autem de symptomatis quæ circa tum actiones, tum facultates naturales versantur, dicendum est. Quandoquidem igitur concoctio nihil est aliud q̃ alteratio secundum qualitatem, quam ventriculus nimirum molitur, dum sibi cibos assimilat: nemo sanè negauerit alterationis errorem fore concoctionis symptoma. Cæterùm si nulla penitus alteratio fiat, hoc symptoma absolutè vocatur cruditas. Si verò fiat quidem alteratio, sed non qualem fieri expedit, uocabitur & hæc cruditas, non quidem tanq̃ priuatio, sed ceu vitium concoctionis existens. At vitium ipsum, bifariam accidere solet. Aut enim tardè alterantur cibi, vt vix propriam transmutationem suscipiant: aut corrumpũtur omnino, vt nullam concoctionem admittere possint. Atq; huiusmodi sunt cõcoctionis noxæ. Quarum causa communis quidem est alteratricis potẽtiæ ab scopo aberratio. Cuius aberrationis duo prima sunt genera. Vnum, qđ in potentia læsa: alteꝝ, qđ in externo aliquo errore cõsistit. Cæteꝝ potẽtia bifariam lædit: aut ꝑ suã ipsius essentiam: aut per aliquem morbum instrumẽtorum. Error aũt externus tripliciter accidit. Nam aut ab excrementis ventriculi, aut à cibis, aut à somni tempore oritur. Iam in propria essentia noxæ, intemperies quædam agẽtium qualitatum existunt. Ad morbos instrumentorum pertinent tumores præter naturam, abscessusq́;, & alii affectus consimiles, quibus si

Alterationis error est concoctionis symptoma.

Cruditas quid.

Concoctionis vitium contingit bifariam.

Facultas bifariam læditur.

Essentiæ facultatis, læsiones propriæ, sunt intemperies.

Instrumentorũ morbi.

crucietur ventriculus, impeditur facultas eius concoctrix. Quòd si cum intemperie coeant ipsi instrumentorum affectus, utroq; modo facultas illa patietur noxam. Atq; ob hasce omnes causas ventriculus malè cõcoquit, uel nullo extrinseco errore incidente. Ecõuerso autem ventriculo non male affecto, interdum non coquit animal, aut propter ciborum potionumq; immodicam quantitatem, aut qualitatem alienam, aut q̃a intempestiue, aut non recto ingerũtur ordine, aut propter excrementum inutile, aut somnum breuem. Ordinem præposterum voco, vbi quis aut cydonia, aut punica mala in primis ingesserit: mox olera sumat ex oleo & garo. Intempestiuus autem dicetur vt sin aurora antequã hesternus cibus descenderit, aut corpus fuerit modicè exercitatum, prandium sumatur. Porrò corruptelæ ipsæ, quæ quidem fumosæ sunt, ex calidioribus, magisq; fumosis oriuntur cibis: acidæ verò, ex iis qui frigidiores natura sunt, magisq; pituitosi. Similiter etiam & in excrementis cõtingit. Acidas si quidem creant, quæ pituitosa sunt & frigida: fumosas, quæ biliosa & calida. Nec secus venter, sub frigidioribus quidem morbis, acidas: sub calidioribus, fumosas mutationes efficit. Tarda concoctio fit, quia cibi difficulter corrumpuntur, vel quia illos facultas non superat, vel quia somnus fuit breuior, q̃ vt eos vincere posset. Vbi verò citra corruptelam cibus omnino cõcoctione priuatur, sciendum est, ventriculum planè esse uictum, vel ab immodica multitudine, vel ab ingenti frigore. Ad eosdem reducuntur modos, quæ in vasis cruditates cõtingunt: illæq; etiam quæ in tertia concoctione gignũtur. Atq; hæc omnia indicauit nobis præcognita cõcoctiõis ratio. Quum enim temperiem hmõi, quæ ex quatuor elemẽtis conflatur, & quæ corporis vẽtriculi proprietatem constituit, sciuerimus esse causam alterationis ciborum: quodq; ad hanc rem non mediocriter cõ

Crudtatis, aut concoctiõis uitiosæ causæ, illæso Ventriculo.

Cydonia esse edenda in vltimis.

Intempestiuus ciborum vsus.

Corruptelæ fumosæ, acidæq; a quibus cibis gignantur.

Concoctionis tarditas vnde.

Alterationis ciborum causa ẽ temperies ventriculi.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

fert calidum elementum, facilè nobis via ostendetur, qua cruditatis causas quoque inueniamus. Igitur in vniuersis actionibus tria symptomatum genera reperiuntur. Quorum quidem primum est, abolita actio. Secundum, imperfecta, diminutaque: tertium denique, vitiosa, seu deprauata. Ventriculus itaque actione priuatur, vbi ne minimum quidem immutat cibos. Imperfectè concoquit, vbi tarde concoquit. Deprauatè verò, vbi cibos corrumpit. Eadem etiam habenda est ratio, & in coctione quæ fit in venis, & in vniuerso corpore. Porrò ex vitiatis succis gignuntur erysipelata, cancri, gangrenæ, phagedænæ, carbones, herpetes, aliique id genus affectus. Circa nutritoriam autem actionem, priuatio quidem actionis, atrophia est: deficiens nutritio, gracilitas: at vitiosa, in leucis, & elephantiasi consistit. Quorum sanè causæ, aliæ ad potentiæ imbecillitatem: aliæ ad errorem qui circa cibos committitur: aliæ ad studia, siue exercitia & ea quæ extrinsecus animali accidunt, referuntur. At verò imbecillitates potentiæ, quæ quidem propriæ sunt, similarium intemperiem: quæ verò non propriæ, instrumentales sequuntur morbos. Error aūt circa cibos exhibitos, ad multitudinem, succorumque qualitatem refertur. Quemadmodum & studia, & ea quæ extrinsecus occurrūt, ad ordinem præposterum, & intempestiuum vsum pertinere videntur. Oportet autem nō modo symptoma nosse, verùm eius semper causam inuestigare. Nam si ventriculus ciborum causa nihil omnino cōcoxerit, facilè id symptoma corrigitur. Si verò ob extremum potentiæ lapsum, in lienteriam, aut in tympanitem mutabitur. Similis etiam & in sanguificatione, & in concoctione illa quæ per totum corporis habitum fit, est īquisitio faciēda. Omnis autem intemperies, si vehemēs fuerit, vires deiicit. Quòd si frigus vicerit, frigidos affectus efficiet: cōtra, si calor: nec secus in reliqua oppositione. Si itaque ventriculus calore immodico

Symptomatū genera tria reperiri in vniuersis actionibus: nempe abolitam functionē remissam, & deprauatam.

Succi vitiosi quos affectus producant.
Atrophia.
Gracilitas.
Leucæ.
Elephantiasis.

Imbecillitates facultatis quos morbos sequātur.

Intemperies omnis vehemens deiicit vires.

re immodico æstuet, illico corrumpentur. Quæ quidem corruptela nidorem communiter refert: priuatim verò quilibet cibus id nidoris genus reddit, quod naturæ suæ proprium existit. Nullus autem cibus, si imodicè fuerit excalfactus, putredinē effugere potest. At qui sic sunt affecti, siti cruciantur: atq; iterdum paruis tenuibusq; hecticis corripiuntur. Si ob frigoris vehementem intemperiem cibus omnino crudus permanserit, ita affecti nec sitiunt, nec febriunt: sed ciborum qualitatem percipiunt, siue ad ructum, siue ad vomitum prouocentur. Quòd si leue aliquod cibis imprimatur coctionis vestigium, fueritq; ciborū natura aut modicè temperata, aut frigidior, acidi ructus incitabūtur. Si verò calidiore itemperie fuerint, aut suapte natura flatum excitare possint, vapore spirituq; ventriculum replent. Atq; in huiusmodi intemperies facilè ventriculus labitur. Ad tantam autem vel siccitatis, vel humiditatis intemperiem, vt actio eius aboleatur, ventriculus nisi in multo tempore, peruenire non potest. In retentrice potentia, triplex etiā reperitur symptoma. Nam aut nihil omnino complectitur: aut debiliter: aut deprauatè. Quum igitur, vel nihil penit⁹, vel debiliter retinet, tum inflationes, tum fluctuationes sequuntur. Porrò vltimæ imbecillitatis ventriculi causa aliquis morbus existit. Morborum autem qui accidūt illi, alii veluti similarem, alii tanquam instrumentalem partem, ipsum solēt affligere. Miscentur autem interdum & morbi, & symptomata tum retentricis, tum expultricis potentiæ, vt in ea ventriculi commotiōe, quæ veluti conuulsio illius est, eiq; per singultum accidit. Ventriculus siquidem per singultum, prauè cibos mplectitur: conaturq; deprauato illo conuulsiuoq; motu, etiam molesta expellere. Etenim quemadmodum per vomitiones expelluntur ea quæ in capacitate fluctuant, sic per singultum illa, quæ imbuerunt ipsius vē-

Ventriculus æstuans, cibos in vapores nidorosos corrumpit.

Acidi a quibus ędanturructus.

Retentrici potentiæ triplex symptoma tribuitur.

Vētriculi morbi duplices.

Singultus cā.

Singultu expelli illa, quę ībibita sunt in ipsius uentriculi corpore.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Piper si tenue sumat, postmodumque bibat calida potio, singultum excitat.
Nausea, expultricis facultatis est deprauatus motus.
Lienteriæ cã.

triculi corpus. Quamobrem piper, si in tenuissima cõminutũ (vt possit penetrare ipsius ventriculi corpus) sumatur, bibaturq; postmodum calida potio, singultum vel maximè excitat. In vniuersum autem, siue calida sint, siue frigida, quæ permeant ventriculi corpus, excitabũt singultum: qui primùm quidem expultricis, dein retẽtricis facultatis est motus. Nausea quoque, expultricis facultatis est deprauatus motus, quo per gulam celerrimè vacuetur, quod os vẽtriculi infestat. Inter hæc numeratur lienteria: vbi à re quapiam sic irritatur ventriculus, vt eam per inferius osculum expellere cupiat. Illo si quidem ad expulsionẽ vtitur orificio, in quod humores contristantes inclinant. Quòd si in vtrunque repant, vt in cholera morbo, vtrunque orificium accõmodat. Attractrix ẽt facultas, aut omnino nequit cibos attrahere (quod symptoma dicitur gulæ paralysis) aut difficulter trahit, vbi ĩcipit gula resolui: aut deprauatè trahit: de quo motu iam sæpe diximus. Est quum ob innatam carunculam tota gula aut eius pars obstruatur: qui morbus instrumentalis vocatur. Quum igitur ventriculus naturaliter habet, supernis partibus ad sese trahit: atque per inferiores deiicit. Vbi verò præter naturam affectus est, etiam ab ĩfernis assumit aliquid. Siquidem nonnullis clysmi vomitiõe sunt redditi: sicuti & stercus, per letales voluulos. Satius tamen est dicere, uentriculum per id genus affectus, non trahere, sed recipere ab intestinis excrementa violenter compressa. Id quod solet contingere iis, quibus ob negotia non licuit, quando expediens erat, deiicere. Nonnunquã etiam fit voluulus, vbi intestina suo illo naturali constitutionis motu priuantur. Quinetiam induratum stercus, tumoresq; præter naturã, obstant aliquando, vt vel nihil excrementorum feratur deorsum: vel nõ satis copiosè deiiciant. In summa verò oĩa symptomata intestinorum, ad ea quæ de vẽtriculo dixi-

Cholera morbus.
Attractricis facultatis symptomata.

Voluulo morbo affligente, uentriculus ab itestinis excrementa suppressa recipit.
Voluulus unde soleat oriri.

mus, referunt. Alimenti p corpus digestio (quę & ipsa naturale opus existit) tunc adamussim perficitur, vbi quælibet pars peculiarem sibi allicit cibum. Accidunt autem illi tria symptomatum genera. Nam vel imbecilla est: vel deprauata: vel omnino cessat. Quorum sanè symptomatum causæ dicuntur, aut trahētium partium intemperies, aut instrumentorum morbi, aut digerendi alimēti prauitas. Ac per intemperies quidem, facultas redditur imbecilla. Instrumentoꝝ verò morbi, alimenti meatus cōstringunt. Prauitas autem dicetur, si vel crassior, vel glutinosior sit cibus. Similiter impeditæ expulsionis excrementorum, triplices causæ inueniuntur. Vna, quum partes quæ excrementa expurgant, sunt imbecillæ. Altera, viarum angustia. Postrema est excrementi malitia. Imbecillitatē intemperies parit: angustiam verò, vel obturatio, vel aliquis instrumentorum tumor. Atqui tumorum causa est humorum affluxus. Obturationem facit humorum vel crassitudo, vel lentor, vel innatum tuberculum. Excrementorum autem malitia, est multitudo, crassitudo, & viscositas. Per concoctionem in venis factam, tria redundant excrementorum genera. Vnum bilis amara, quæ ab hepatis vesica expurgatur: alterū atra bilis quæ à liene: tertium veluti serum, quod attrahitur à renibus. Quum autem viarum duo sint genera: vnum per quod excrementum trahitur: alterum p quod expellitur: vtriuslibet angustia excretionem lædere potest. Nōnunq̄ etiam horum nullum est læsum, sed excrementi multitudo quum immodica est, vt tota expurgari non possit, vnà cum sanguine, per totū corpus defertur. Huius verò immoderationis duplex affertur causa: nempe alteratrix potētia malè affecta, & alimentorum prauitas. Iam verò pallida bilis, si redundet per vniuersum corporis habitum, regiū morbum: sin autem in vna tantùm parte consistat, erysipe

Digestionis ciborū symptomata, atq; ipsorum symptomatū causæ.

Expulsiōis excrementorum nō respondentis, cā triplex.

Excrementoꝝ peruagantium uenas cum sanguine, tria genera.

Excrementoꝝ uiæ duplices.

Bilis pallida quos morbos gignat, per corpus fusa.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Atra bilis quos morbos pariat
Pituita quos morbos gignat.

lata & herpetes excitat. Atram bilem, si in vniuerso adsit corpore, elephas: si in vna aliqua parte, cancer sequitur. Pituitam, si per vniuersum corpus increuerit, leucophlegmatia comitatur. Sin autem in vna parte, œdema. Serosa excrementa si redundent, ascitẽ aquã inter cutim inducũt. Quæ si vnam aliquam partem inuaserint, in ea pustulas gignunt. Pro miscella autem ipsorum excrementorum, variari solent & morbi, & symptomata. Porrò nutricatio, vt naturalium actionum est prima, sic per q̃ necessaria existit: quippe quæ species alteratricis facultatis censetur. Assimilatio siquidem alteratio est: quæ quidem, licet nomen diuersum à nutricatione sortiatur, idem tamen vtriusq; est opus. Nutricatio autem ab scopo aberrat, si vel nihil omnino agit, vel ab actione perfecta deficit, vel vitiose agit, idq; ob altricẽ facultatẽ, quæ sub alterationis genere continetur, vel ob materiæ tum defectum, tũ prauitatem. Ob defectum quidem, vt ĩ atrophiis: siue hæ ex defectu, siue ex priuatione dicantur. Hic autem in atrophiis defectus, non propriè ad cibum qui ingeritur, sed ad materiam membro dicatã, est referẽdus. At prauitas cibi, leucas & elephantiasim eiusq; generis alios affectus gignit. Verũ vbi caro nigra pallidaq; fuerit, elephas nominatur. Nec aliter affectus hic gigni solet, q̃ leuce: Iam alphi haud diuersam à prædictis habent generationem. Cæterùm per hos non caro vniuersa afficitur, sed corporis superficies duntaxat, veluti squamis quibusdam ĩspergitur. Atq; albi quidem ex pituita: nigri verò ex melancholico humore prodeũt. Si quidem alimenta carnem, maximè permutare ad suam ipsorum naturam possunt (Etenim Persica planta, quum in Persia fuisset letalis, postea in Aegyptum translata, quod inerat noxium amisit) quanq̃ à carne etiam, alimenta ipsa immutãtur. Omnis siquidem, res vel si longè potentior sit, ab illa cum qua uersatur: affi-

Serum sanguinis quos affectus producat.

Nutritio ẽ naturaliũ actionũ prima.
Assimilatio alteratio est.

Nutritoriæ facultatis symptomata.

Atrophia.

Elephas qd.

Alphi.

Alimenta ad suam naturam immutant carnẽ & immutãtur ab illa.
Persica planta.
Coniuncta affici mutuo.

citur. At nõ solũ ob alteratricis facultatis imbecillitatem, pars aliqua alimento priuatur: sed etiam vbi attrahendi vis imbecillior fuerit: aut expultrix immodicè mouerit. Atqui tunc immodicè mouet expellendi vis, vbi retentrix potentia grauatur, vel ob excremẽtorum multitudinem, vel acrimoniã, vel ob propriã imbecillitatem. Tunc siquidem necesse est, vt cum eo quod redundat, simul etiam id quod vtile est, excernatur: vt in lienteria, dysenteria, choleraq; fieri cõtingit. Quod si expultrix facultas sit imbecilla, necesse est carnem tunc humidiorem fieri, pluribusq; excrementis impleri. At redundantia multorum excremẽtorum, ob alteratricis facultatis imbecillitatem accidit. Pro ipsorum autem excrementorum tum quãtitate, tum qualitate, aliàs aliter caro immutatur. Quod verò ad sanguinis excretiones pertinet, si excipias eam quæ fœminis per singulos menses accidit, reliquæ omnes toto genere præter naturam existunt. profluuia autem vteri, vbi modum in quantitate excesserint, tunc solùm præter naturam cẽseãtur. Omnium autem sanguinis fluorum causa, trifariam potest accidere. Quippe vel facultas ora vasorum aperit, vt ĩ sanguinis fluore è naribus est videre: vel sanguis ẽ male affectus, vel vasorum aliquod etiam malè affectum, vel ruptum. Etenim vasa rumpi contingit, aut ob plagam acceptã extrinsecus, aut ob saltum, aut ob casum ab alto, aut ob vociferationem vehementem. Sanguinem malè affectum dico, vel quum adeò vitiosus est, vt vasa quibus continetur, erodat: vel adeò auctus, vt à vasis contineri non possit. Vasa malè affecta dicũtur, si vel molliora, vel duriora, vel tenuiora fuerint. Siquidem qđ immodicè molle est, facilè ob imbecillitatem rumpitur: sicuti & valde durum, quia non facilè multum extendi potest. At tenue, ob huiusmodi has vtrasq; affectiones, non solùm ab internis causis, verùm etiam ab

Alimenti priuatio vnde accidat.

Expultrix vis quando immodice moueat.

Expultrice facultate existente imbecilla, quid accidat.

Sanguinis excretiones omnes, menstrua excepta, pręter naturã existũt.

Sanguis quotupliciter effluere possit.

Vasa quibus modis disrumpi possint.

Sanguis aut q̃titate, aut qualitate immodicus.

Vasa quotupliciter male affecta dicantur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

externis vt rumpatur facilè, est habile. Verùm non omnia uasa erodi similiter possunt. Nam durum crassumq́;, erosu est contumax. Similiter de reseratione ē dicendum. Nam vasa imbecilla, mollia, & tenuia, prona sunt vt oscula ipsoꝝ pateant: robusta verò, & crassa, & dura, sunt ad talem reserationem inepta. Cæteꝝ reseratio accidit ab iis quæ ora vasorum irritant, & à plenitudine grauante: sicuti quandoq; à natura, quum excernit ea quæ sibi molesta sunt. Sed iam de iis quæ vomitu reiiciuntur dicamus. Excernuntur igitur hæc interdum ꝙ quantitate & mole sua ventriculum grauent, vt quum plurimum cibi est ingestum: īterdū, ꝙ sua mordacitate contristent: vt si nutrimentum assumptum vel acidum, vel nidorosum, vel amaꝝ, vel acre, ob vitium concoctionis euaserit. Eodem genere continent & biliosa, & pituitosa, & serosa excrementa, vel inibi nata, vel ex vniuerso corpore illuc confluentia. Tertium causarum genus ventriculum ad vomitum incitans, est quod haudquaq̃ irritans, in illo cōtinetur præter naturam: vt videlicet sanguis. Cōmuniter autē dicuntur esse præter naturam, quæ etiam si sint concocta, minimè possunt alere. Iam verò recrementorum ad infernas partes expulsio, nonnunq̃ solitum tempus præuenit, vel quia uenter copia multi cibi grauatur, vel pungitur, vellicaturq́; vt à re mordente: quam vt alienam expellere nititur. At dicimus multum cibum, vel quia facultas seipsa imbecillior ē reddita: vel quia existit assumptum alimentum immodicū: vel ob vtrāq; causam. Præter iam dictas causas, alimenta tum humidiora, tum viscosiora ingesta, ipsam deiectionem accelerant. Quæ tum celerius delabuntur, quum leuiter post eorum assumptionem deambulaueris. *Quū autem complura sint intestinorum volumina, per quæ deferri alimenta est necesse, cibi sanè ipsi, ob grauitatem diu immorari non possunt: ꝙ si eorum quippiam

Reseratio vasorum vnde accidat.

Vomitus a quibus causis moueri posit.

Sanguis in vētriculo, continetur præter naturam.

Deiectionem citantes causę. Cibus multus quotupliciter dicitur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

in ipsis circumuolutionibus fixum inhæreat, id subitò ab actione intestinorum (quibus inest vis expellēdi infestantia) propellitur. Tardius q̃ pro consuetudine excernit vēter, aut ob intestinorum vel imbecillitatem, vel obtusum sensum: aut ob alimentorum tum paucitatem, tum qualitatem. Sed musculorum abdominis imbecillitas etiam deiectiones retardat: præsertim si duriora sint excremēta: quo tempore thoracis musculi etiam auxilio sunt. Pauciora q̃ pro ratione assumptorum excrementa excernuntur, vbi plus ex cibis p corpus digeritur. Econtrario plura deiiciuntur q̃ pro portione ingestorum, interdum ob defectum digestionis per corpus: interdum ob excrementa quædam è supernis ad regionem uentris defluxa. Porrò assiduæ excretiões, uel ob imbecillitatem, uel ob morsum eueniunt. Imbecillitatem intemperies inducit. At mordicāt humores contenti. Est & alius assiduæ deiectionis modus, quæ fit ob sedis musculos resolutos. Quippe huiusmodi deiectiones à uoluntatis imperio non pendent: proinde & intempestiuæ, & inordinatæ, & assiduæ sunt: Iam verò solet flatus in uentriculi spatiis oriri, quum vel humores pituitosi illic contenti, uel cibi, in uapores ab imbecillo calore soluũtur. Etenim ut ab solutum frigus uaporem haudquaq̃ excitat, sic uehemens calor exactius magna ex parte cibum ipsum cōminuit, q̃ uaporis generationi conueniat: nisi fortè is suapte natura sit flatulentus. Quemadmodum enim frigidissima constitutio, maximè spirante borea, aerē sereniorē reddit: ac rursus calidissima constitutio æstatis, efficit aerem nos ambientem purissimum: mediæ verò constitutiones nebulas pariunt: sic in animalium corporibus à solo moderato, imbecilloq; calore * flatulentũ gigni excrementum contingit. Hoc igitur si p os excutiatur, ructum efficit: sin autem per sedem, flatum molitur, interim strepentem, interim sine strepi-

Aluum tardius deiicere quæ compellant.

Excremēta cur nunc plura, nũc pauciora q̃ pro ratione cibi assumpti excernantur.

Fluxionis assiduæ, causę.

Deiectiones intempestiuę, fiũt præter volũtatis imperium.

Flatus in vētre gigni a pituitosis humoribus, et calore imbecillo.

Serenissimum reddi aerem, Borea spirāte.

Flatũ in ventriculo genitum, quæ sequantur symptomata.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Strepitū a flatu profectū eo acutiorem edi, quo flatus ipse tenuiora intestina magis pua dit: grauiorem autem, quo magis ille crasſiora verſus deſcēderit.

tu. Quum uerò per neutram deſertur partem, inflationem, ſymptoma uētriculi imbecilli, producit: quæ etiam mota per vacua inteſtina, in illis uarios gignit ſtrepitus: qui quidem eo acutius atq; tenuius reſonāt, quo purior ſpiritus fuerit, magisq; per īteſtina tenuiora & ſuperiora delatus: eo autē minor, ſed grauior reſonatio ſentietur, quo ſpiritus magis ad inferiora inteſtina deſcenderit. Quòd ſi inteſtina ipſa aliquam humiditatem contineant, ſtrepitus murmurillus dictus gignetur: qui humidi excrementi deiectionem nunciabit. Si uerò ſtrepitus æditus, purus & clar⁹ reſonet, aut inteſtini ipſius inanitionem, aut in ſuperiori eius parte excrementa dura contineri ſignificabit. Qui ſtrepitus cum ſtridore fit, is ab inſtrumentorum anguſtia, & inflante ſpiritu, atq; pauca humiditate procedit. Defluxus à ſupernis partibus in uentriculum fit, ubi facultas præualida, redundantia excrementa expellit: interdum vbi adeò imbecilla exiſtit, vt ne id quidem qđ utile eſt, ferre poſſit. Excernitur id quod redūdat, tum per criſis, tum per integram ualetudinem, vt in mulieribus ſingulis menſibus, & in iis quibus aliquod membrum eſt mutilatum: id quod etiam per definitos circuitus contingere in aliis multis videmus, qui prioris uitæ exercitia, cum ignauo otio mutarunt. Atq; excrementum huiuſmodi ſola quantitate eſt alienum. Alteꝝ qualitate aberrat: magnáq; ex parte in acutis morbis ſolet excerni per criſim. Inter hæc duo excremen toꝝ genera, eſt aliud tertium genus medium, ut in ventriculo ſemicoctus cibus. Hoc autem per hepaticas affectiones maximè excernitur. Cæteꝝ nominantur hepatici, quos ob iecinoris imbecillitatem infeſtat morbus, etiam ſi nulla adſit phlegmone. Hepar igitur, ſi qñ alimētum, quod per meſeraicas venas attraxerat nequeat conficere, per eaſdem rurſus id ſemicoctum ac ſimile aquæ in qua fuerunt ablutæ carnes nuper ma-

Strepitus murmurillus, purus ſtridensq; quid indicent.

Defluxus vnde in ventriculum accidat.

Excretio qbus fiat modis.

Excrementum ſola quantitate alienum, quod ſit.

Hepatici qui dicantur.

ctatæ, respuit. Quod si alimentum in hepate accuratè concoctum fuerit, ob aliquod autem impedimentum distribui in corpus non possit, vt ad * ventrem redeat est necessarium. Quo tempore excretus sanguis apparet nigrior, splēdidiorq́; illo, qui naturalis existit: utpote ex sanguine & atra bile commistus. Etenim sanguis solus per se ob refrigerationē nigricans, tantùm abest vt splendorem ullum acquirat, ut etiam eum quem ab initio habuit amittat. Atra autem bilis eo splendidior existit: quale maris mortui bitumen iudaicum. Siquidem non ex refrigerato sanguine, ut grumus, sed ex immodicè assato, feruidoq́;, veluti quidam cinis, gignitur atra bilis. Cæterum ipsa est frigida, quia terrestris: non tamen caloris expers: quemadmodum nec cinis, nec etiam acetum. Igitur cruentorum excrementorū quatuor sunt differentiæ. Prima est, vbi sanguis quatenus dictum est, per circuitus quosdam emanat. Secūda, quum ob imbecillitatem iecinoris, haud absimilis lauacro ablutarum carniū sanguis deiicit. Tertia (quam nuper diximus) ex melancholico splendenteq́; sanguine constat. Ac per has tres differentias, & multum est excrementum, & affatim excernitur. Per quartam vero (quæ exulcere intestinorum oritur, præcipueq́; dysenteria vocatur) paulatim & breuibus interuallis deiectionē fieri contingit: nonnunq̃ synceri sanguinis: nōnunq̃ grumosi: cum quo interdum puris quoq; nonnihil excerni solet: quēadmodum & ramenta, & partes quædam membranis intestinorum cōsimiles. Sæpenumero densum quoq; stercus excernitur, cruentis guttis respersum. Eiusdem generis cum prædicta dysenteria est tinesmos vocatus, ob recti intestini vlcus euenieus. Qui quidem cætera symptomata dysenteriæ similia habet: tensionis verò vehementia, dysenteriam longè superat. Vrinæ tum suppresiones, tum deprauatæ expulsiones, excrementis quæ uel in uentre reti

Alimentum ab hepate in ventrē regeri, quando necessū sit.

Atrā bilē esse excreto sanguine splēdidiorē. Atram bilē gigni ex sanguine immodice assato, esseq; frigidam, non tamen caloris expertem.

Cruetorum excrementorum differentiæ quatuor.

Dysenteriæ signa.

Tinesmus oriē ab vlcere intestini recti.

Vrinam vnde supprimi accidat.
Ischuria, quorũ symptoma existat.

nentur, vel præter morem naturæ eiiciuntur, proportione respondent. Supprimitur igitur, vel ob vesicæ imbecillitatem excernere non potentis, vel ob ostioli ipsius angustiam Quorum duorum morborum ischuria est unum commune symptoma. Est & aliud symptoma quum nihil penitus urinæ in vesicam delabitur, abolita nimirum renum actione. Alius itaque affectus censendus est, quum oppleta uesica, alius quũ uacua, nihil urinæ redditur. Nam in ea affectione qua uesica est plena, oportet aut orificium eius angustum, aut naturam imbecillam existere. Os igitur fit angustum, quia obstruitur et conniuet. Atque obstruitur quidẽ, à grumo, uel crasso pure, uel lapide, uel callo, vel tuberculo, quod in meatu creuit: cuiusmodi in externis partibus omnibus accidere cernimus. Conniuet autem, aut ob tumorem præter naturam, cuiusmodi est phlegmone: aut ob siccitatem ingentem: qualis per febres ardentissimas gignitur. Sunt verò deprehensi quidam vesicam oppletam habẽtes, qui veriti surgere à cœna, vt illam exonerarent, postea meiere nequiuerunt: qualis etiam affectus ventri & intestinis solet interdum accidere. Igitur iam dicti affectus, vim excernendi vrinam, sua functione defraudant. Qui verò ab iis magnitudine relinquuntur, actiones efficiunt obtusas, torpidasque. Reliquos affectus tertium genus symptomatum (quod in motibus deprauatis consistit) comitari cõsueuit: cuius multæ species habentur. Primam stranguriam appellant, quæ vel ob imbecillitatem vesicæ, vel ob acre lotium fieri videtur. Secunda species profluuio ventris est similis. Solet aũt fieri quædam veluti resolutio, colliquatióue, interim vniuersi corporis: interim succorum tantùm, quos venæ continent. Deinde quod ita liquatum est, modo in ventrem, modo cum vrina defluit: nonnunquam in sudorem degenerat. Igitur venarũ succos in serosam saniem solutos, renes ad sese trahunt, vbi integrè

Vrinæ meatus ex quibus obstrui occasionibus posit.
Vesicæ osculũ, qua ex causa conniueat.

Stranguria fit vel ob imbecillitatem vesicæ vel ob lotii acrimoniam.
Colliquationes partium quibus modis soluuntur.

Renũ facultas.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

valent, continenterq́; ad vesicam transmittunt. Si verò inualidi fuerint, vt ipsos trahere nequeant, tunc venæ eiusmodi serum aut in ventrem demittunt, nimirum si crassius sit: aut in vniuersum corpus pellentes illud, vbi est tenuius, subitò totum habitum ad aquam inter cutem transmutant. Quòd si caro liquata sit, tum vel venter suscipit ipsam fluxionem, si sit crassiuscula, vel sudores profluent, si in vapores soluatur. Reliquorum lotii symptomatum, alia quidem vesicæ aut renũ quosdam affectus indicant: alia quantum vel cruditatis vel concoctionis accesserit sanguini, ostendũt. Vt verò ad sudores transeamus, vbi ii resoluto corporis habitu eueniunt, affectus vocatur syncope: cuius sane rei contrarium, per sudores creticos accidit: quippe qui robustas vires annunciant. Eis autem sudores sunt similes, quos modica exercitatio, & balneum, & calor æstiuus euocat. Per exercitationes autem immodicas, nonnihil vtilis humoris excernitur. Odorem verò & colorem excrementi quod expurgant, sudores obtinent. Cæterùm multus sudor effluit, aut ob corporis raritatem, aut excrementi tenuitatem, aut abundantiam. At detinetur, si paucum, viscidum, crassumq́; excrementum fuerit, aut constipati meatus: id quod accidit ipsis, quia vel obturantur, vel conniuent. Ac obturantur quidem a succis crassis & viscidis. Conniuẽt ob nutritionem pleniorem, vel ob refrigerationem, vel ob mollitiem. Adhæc sudoris tum excretio, tum suppressio, ob viriũ in carne imbellitatẽ interdũ accidere solet. Porrò nulli⁹ partis functio, manẽte ipsius essentia illæsa, impediri potest. Nulla autem qualitatum agentium, res uicinas perinde alterare uidetur, ac calor. Quare corpus calidum simul & humidum, q̃ celerrimè proprium sibi alimentum concoquet, assimilabitq;. Quod uerò ita sit dux, ut & flectatur facilè & firmiter innitatur, id & trahere uehementer quidlibet,

Aqua inter cutem quomodo generetur.

Syncope quid.

Sudores cretici robustas vires annunciant.

Sudores retinẽt odorem & colorem eius, quẽ purgant, humoris.

Sudoris tũ nimis fluentis, tũ suppressi causæ.

Essentia partis illæsa, functio impediri non potest.

Calor vicinas res omniũ maxime alterare potest.

3.

& ĩpellere uiolẽter, & detinere fortiter poterit. Optimè itaq; nutrientur calida & humida corpora: ut quæ & celerrimè immutent, alliciantq; ad se, reponantq; & assimilent alimentum. Pessimè omnium frigida, & sicca: ut quæ nec alterare, nec suscipere, nec apponere, nec assimilare sint apta. Quòd verò humidiora corpora tum facilius, tũ celerius adhæreant, coalescãtq;, duriorum autem, alia nequaq̃, alia non facilè id perpetiantur, nemini obscurum existimo. Cæterùm concoctio & nutritio, alterationes esse censentur. Appositio fit, quum cibus in roris speciem redactus, à nutrito suscipitur. Adhæsio est, alimenti cum alito cõglutinatio quædam: dum in vnum coalescunt. Atq; in his omnibus pueri, aliiq;, quorum temperamentum calidius est & humidius, optimè degunt: nec infeliciter in illis distributio perficitur. Retentricem tamen facultatem pueri habent imbecilliorem, ob idq; excernunt celeriter. Similiter etiam expellendi facultas, vt retentrix, modicè illis est imbecilla. Eget autem longiori tempore facultas retentrix, quo suo fungatur munere: expultrix verò breuiori. Pueri igitur, vt alteratricis facultatis robore iuuenes superant, sic attrahendi vi sunt ipsis longè inferiores: atq; ab eis etiam in duabus reliquis facultatibus supantur. Quanq̃ expultricis imbecillitas in eis minimè deprehenditur, idq; ob temporis breuitatem, quo suo fungitur munere. Quippe crebrius & deiiciunt & vomunt, q̃ iuuenes, non ob expultricis potentiæ robur, sed ob retentricis imbecillitatem. Atq; in concoctionibus quæ ad ventriculum pertinent, si humida molliaq; sumpserint, ea perinde ac iuuenes concoquunt: dura verò, deterius conficiunt. Siquidem puerorum calor, ad vaporis naturam: iuuenum, ad siccitatem magis accedit. Atqui humidiora corpora humidioribus indigent alimentis: licciora siccioribus. Senes ad omnes ferè actiões corpus malè af-

Calidũ & humidum corpus quã celerrime proprium sibi alimentum assimilare.

Frigida & sicca corpora cur nutriantur infelicissime.

Concoctio.

Nutritio.

Appositio.

Adhæsio.

Pueri vim retẽtricem habent imbecilliorem: expultricemq; non admodum fortem.

Pueri quibus facultatibus superẽt iuuenes, & quibus ab eis superentur.

Puerilis iuuenilisq; caloris discrimen.

Nutriuntur omnia similibus.

fectum sortiuntur: quippe qui iuuenib⁹ aridiores sint, præterea etiam frigidi. Quare nec probe concoquunt, ob caloris penuriam: nec rite nutriuntur, partim ob siccitatem, partim ob imbecilitatem alteratricis potentiæ. Iam digestio per corpus ipsis & tarda, & imbecilla est, nimirum instrumentis veluti torpentibus ob frigiditatem. Porrò ad functiones actiuas calidum instrumentum & siccum, magis idoneum est: frigidum verò & humidũ, imbecillius. Reliquæ duæ coniugationes medium inter has locum obtinent. At verò si ætates ipsas spectes, naturaliter frigidum & humidum corpus, minimè deprehenderis: quanq̃ ob affectum præter naturam, talia reperiri contingat. In vniuersum igitur, frigidum vbiq; est debilius, & torpidũ, siue humori, siue siccitati iungatur. Haud aliter inter naturales potentias, retentrix robustior quidem videtur in aridioribus calidioribusq; instrumentis: imbecillior verò, in humidioribus frigidioribusq́;. Similiter nerui, tendones, syndesmi, & musculi, quanto sicciores, tãto robustiores euadent: nisi adeò modum excesserint, vt ob duritiem vix flecti possint. Nam si sic sint affecti, corripientur spasmo. Contrà naturalia instrumenta, quo sunt humidiora, eo sunt ad nutricationem magis idonea: vel si ad extremam humiditatem peruenerint: ad concoctionem verò non sunt aptiora, nec se ipsis, nec aridioribus, quibus similis adsit calor: nisi siccum aliquando cibum exhibeas instrumẽto sicco & squalido, non liberaliter ei tribuens humiditatẽ. Cæterùm & ad digestionem per corpus, & ad excretiones, corpora admodum dura, ineptissima existũt: q haud facilè vel dilatantur, vel contrahuntur. Quorum alterum attractiõem: alterum excretionem molitur. In summa verò, calor auctus ad omnem alterationem efficacissimus est, nisi ad tantam, vt colliquet, vehemẽtiam increuerit. Siccitas ad robur & firmitudinem cõ-

Senes cur fere ad vniuersas functiones corpus male affectum sortiãtur.

Actiuis functionibus quæ instrumenta sint commodiora.

Frigidũ & humidum naturaliter nullum corpus reperiri in ætatibus.

Frigidũ vbiq; esse debilius, torpidumq;.

Naturalia instrumenta, quo sunt humidiora, eo sunt ad nutricationem magis idonea: ad concoctionẽ vero, ineptiora aridiorib⁹, quibus adsit similis calor.

Qualitatũ quæ in quibus sint efficaciores fũctiõibus et quę inutiles.

fert, nisi adeò sit cruda, vt corpora rigida, immobilia, ac friabilia efficiat. Humiditas ad nutricationem quidẽ mirificè facit: cæteris verò functionibus omnibus aduersatur, excepta qua corpus augetur. Deinceps autẽ de fluxionibus à cerebro oriundis aliquid etiam dicamus. Destillationis igitur & grauedinis (hæc coryza, illa Græcis catharrhus dicitur) cerebrum causa existit: vt pars quidem similaris, vel à frigore, vel à Solis ardore in intemperiem adactum: vt instrumẽtum verò, quatenus infestatur à plenitudine. Cæterùm destillatio fit, si ad os excrementum defluxerit: grauedo si ad nares: quemadmodum & raucedo, si ad fauces decumbat. Quod si fluxio gurgulionem iuadat, aut vuã pariet, aut ipsum in tumorẽ attollet. In glandulas quæ ad finem oris vtrinq; adiacent, si decumbat, antiadas procreat: Sicuti & paristhmia, inuadẽs ea quæ illis proxima sunt. Ac defertur quidem fluxio à capite nõnũq̃ in ventrem: nonnunq̃ in asperam arteriam, vtrilibet maximè nocens. Quod verò ad vteri corpus spectat, si solidum fuerit, aut durum, causa est, cur supprimantur mẽses. Duratur autem, vel illico à primo ortu: aut tractu temporis, post ipsam generationẽ: videlicet ob intemperiem aut affectus alios præter naturam. At intemperies vteri, interdum à natura oritur: interdum sequitur morbos, perinde ac densitas. Detinentur etiã nonnunq̃ menses, ob materiam ipsam vacuãdam, vbi vel crassa est, vel viscida: necnon vbi à crassis humoribus vasa quæ ad vterũ descendunt, obstruũtur. Ad hæc vterus nihil omnino excernit, ob multas exercitationes, & victum tenuem, & quum ad alias partes repunt humores. Minus excernit æquo, ob easdem causas, sed remissiores. Plus autem ob diuturnum otium, & victum opiparum. Cæterùm deprauatæ vteri fluxiones (quod symptoma fluxus muliebris dicitur) fiunt expurgato per hanc partem vniuerso corpore. Ac talẽ

Coryza. Catharrus.

Destillatio est defluxus in os. Grauedo est defluxus ad nares Raucedo est ad fauces defluxus.

Vua. Antiades Paristhmia.

Vteri corpus a quibus causis durari possit.

Menses vnde retineri contingat.

Menses quibus ex causis plus æquo fluant.

Muliebre profluuium.

ſemper ſpeciem refert id quod excernitur, quale eſt quod in animali redundat. Eſt & aliud ex vtero deprauatum profluuium, ob affectum aliquẽ ipſum infeſtantem eueniens. Inſuper interdum cohibentur menſes, ſanguine, ob robuſtas vires, in alias partes irruente. Ad hunc autem ſermonem pertinet meminiſſe mulierum minimè foratarum, quibus vteri meatus coaluit.

Clauſæ mulieres.

Iam priapiſmus eſt, quum inuito intumeſcit inflaturq́; maſculinum pudendum: cuius ſymptomatis cauſa exiſtit flatulentus ſpiritus. Porrò gonorrhœa, ſi pudendo non intento acciderit, retentricis facultatis in ſeminariis vaſis imbecillitatem ſequitur. Si verò intento pudendo eueniat, conuulſioni quodammodo erit affect⁹ ſimilis.

Priapiſmus eſt inuoluntarius tumor virilis pudendi a flatulento ſpiritu ortus.

Gonorrhœæ ſpecies.

Colorum viciſſitudinem (vt ſummatim dicã) faciunt ſucci à ſua naturali ſpecie aberrãtes, aut in profundum ſubeuntes, aut cutem veluti illuentes. Particulatim verò, cauſæ, ob quas ſuccos ad huiuſmodi tum motus, tum affectus peruenire oportet, ſunt affectiones animi: aeris nos ambientis vel ad calorem, vel ad frigus mutatio, corporis affectus, vel calidiores, vel frigidiores: item ſanguis vel paucus, vel plurimus: tum foras elatus, tum intrò reuulſus. Huc accedit etiã quodlibet humorum vitium, ad ſuam ipſius ſpeciẽ vniuerſi corporis colorem permutare potens.

Colorum viciſſitudines vnde oriantur.

À naturali autem figura deflectunt partes, immodicè vel repletæ, vel inanitæ, vel à propriis ſedibus deturbatæ, aut reuulſæ.

Figura partiũ à quibus cauſis vitietur.

Vt autem hunc iam commentariũ claudamus, operæpretium mihi videtur addere, quæ nam ſymptomata ſibi mutuo & neceſſariò ſuccedant: & quæ item non neceſſariò. Igitur id quod fit, vnáne ex cauſa fiat, an ex pluribus, conſyderandum. Nam ſi ab vnica tantùm fiat, neceſſariò cauſæ efficienti ſuccedet. Si à pluribus, nõ neceſſariò. Symptoma itaq; quod ab vno alio dependet, neceſſariò conſequitur illud. Vbi verò aliæ quædam cauſæ ad ſecundi ſymptomatis genera-

Symptomatũ quæ nam ſeſe mutuo ac neceſſario ſequãtur: et q̃ minime.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

tionem accedunt, ipsum non necessariò ad primum consequitur. Neque enim cruditatem, gratia exẽpli, inflatio ex necessitate sequitur, vel mordicatio, uel nausea, quanquam tum horum, tum reliquorum symptomatum ferè omnium nullum est, quod non aliquando cruditates sequi videatur. Verùm & cruditatis magnitudo, & differẽtia, tum hominis natura, tum sensus, uel acutus, uel obtusus, itẽ singularum corporis partiũ & robur & imbecillitas faciũt, ut aliàs aliud symptoma cruditatem sequatur. In summa, uerò quæcunque pars cruditatẽ fecerit, illa noxam percipiet, quæ maximè imbecilla fuerit. Proinde nullum symptoma necessariò sequi cruditatem, possumus asseuerare. Vbi autem alimentum minimè per corpus digeritur, siue priuatio, siue imbecillitas fuerit actionis, atrophiam necessariò inducet, quẽadmodum in singulis partibus alteratricis potentiæ noxa. Præterea expultricis facultatis circa excrementa, aut sanguificæ potẽtiæ, aberratio, necessariò producit praui coloris symptoma.

Cruditatẽ nullum necessario symptoma sequitur.

Atrophia sequitur necessario alimenti defectum.

GALENI PERGAMENI DE CAVSIS PROCATARCTICIS. LIBER VNVS.

Procatarcticæ causæ inualida tantum corpora immutant.

QVAS Procatarcticas, siue externas, siue præincipientes appellant, ut magnus calor, frigus'ue ambientis, aut etiam aliquis animi affectus, inualida solùm corpora commouent: ac proinde à nõnullis nõ causæ sed morborum occasiones uocantur. Videmus etenim mille simul in theatro sedentes, è quorum numero quatuor dũtaxat æstuant: & in eis à febre unus solus arripitur,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

quod nuper familiari nostro Menandro contigit: quē nos secunda die inuisentes, iussimus caput rosaceo foueri: mox dormire: postmodum impensè lauari, ac sic tandem est restitutus. Alios etiam complures, ob æstū & labores febrientes, reclamantibus cæteris medicis, plurimis balneis ac uictu humidiori usus, similiter persanaui. Non desunt tamen, qui varia connectentes sophismata, quas nuper causas procatarcticas diximus eas morborum causas esse inficiantur: ꝙ videlicet nec semper, nec omnia corpora lædāt. Qui quidem nō secus habendi sunt odio, ac illi, qui spinas & hamos, in viis, per quas sunt transituri homines, semināt. Nos itaq; horum impedimentorum nonnulla iam rescindamus: aliqua emendemus: alia conteramus: vt antiquā viam, quæ non ad ciuitatem, sed ad artē omnibus ciuitatibus vtilissimam ducit, purgemus. Quòd igitur tū frigus, tum immoderatus calor, & contristare, & morbos gignere soleant, id īdies natura rerum nos docet: quum nimirum vel ipsa animalia bruta, soleant loca & regiones, mutare, vt æstate quidem calorem: frigus verò hyeme declinent. Quòd si hæc noxia quidem, nō tamen morborum esse causas fateātur, ꝙ nec semper, nec omnibus noceant, iam non de re, sed de nominibus disputant: quanq̄ ne sic quidem effugere poterunt, quin cōuincant, saltem illas esse causas nocumenti iis, quibus nocent corporibus. Sūt porrò duæ primæ causæ ac maximè principales in vniuersum: scopus videlicet, siue finis, cuius gratia fiunt omnia quæ fiunt: ac p̄terea id, à quo ea fiunt. Has dignitate sequuntur tertia & quarta, instrumenta nimirum quibus, & materia ex qua. Etenim in humanis artibus, nisi causæ omnes conspirent, nullus vnq̄ effectus absolui poterit. Nā nisi aliqua esset lecticæ vtilitas, nunq̄ faber illam cōstrueret. Sed si aliqua sit illius vtilitas, careat autem dolabra, serra, terebello, aliaq; supellectili instrumentorum, nec

Menandrū ex insolatu febrientē, qua ratione sanarit Galenus.

Bruta mutant regiōes, vt ęstū & frigus vitēt.

Causæ primæ & maxime prīcipales in vniuersum, sunt finis cuius gratia fiūt omnia quę fiunt: & præterea id a quo fiunt: quas postea sequuntur reliquæ, nēpe instrumenta simul atque materia.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Effectus nullus absolui poterit in humanis artibus, nisi causę in unum oēs cōspirēt: id qđ in iis quæ fortuito cōtingūt minime necessariū uidetur.

sic lecticā coagmentabit. Et si hæc illi oīa præsto sint, & mox ligna deficiant, neq; ita componetur lectica. Sed nec si instrumenta & materia parata sint, & vtilitas vrgeat, absit autem artifex, quicq̃ unq̃ compingi posit. In iis tamen artibus quæ casu fiunt, interdum finalis causa desyderatur: quum ea nullius gratia fiant: est etiam vbi id per quod fiunt, abest. At nihil inuenire licebit, quod materia non egeat, ex qua constet, & efficiente, à quo fiat. Semper siquidem est necesse, vt sit conuentus alicuius patiētis, quod vicem materiæ subeat: & alterius quod circa ipsum agat, & efficientis rationem obtineat. Hoc autem nonnūquā instrumento eget, si alicuius gratia operetur. Interdum sine instrumento agit, vbi nullius gratia neq; ex proposito agit. Vbi igitur ex frigore vel æstu aeris ambientis, aliquis læditur, aer ambiens dicitur causa effectrix: materia, corpus affectum. Nullus itaq; effectus oriri poterit, nisi efficiens & materia iungantur. Vnde oportet vt hæc vtraq; aliquid ad generationem rei conferàt. Quæ autem ad rei generationem cōducunt, meritò causæ appellandæ sunt. Reperire autem licet præter iā dictas, etiam & alias causas, accidentales tamen: veluti intermedium spatium minimè impediens, quo faber indiget, vt circa lignum agere posit: idq; non qua artifex est, sed qua corpus, quod alium ab eo qui continet materiam circa quam operatur, occupat locum. Hæc siquidem ex accidenti dicuntur: & tanq̃ ea sine quibus non. Solidum quippe corpus interiectum inter fabrum & lignum, impedimento est, quo minus operari artifex posit. Quod si de medio tollatur, ex accidenti consequitur, vt aer in illius locum succedat: quum nusq̃ in hoc orbe vacuum posit consistere. Proinde constat fabrū aere ex accidenti indigere. Similiter ambulationis causæ sunt: ipsius vtilitas: vis animalis: atq; etiam crura: at causæ sine quibus id fieri nequit, aer circūfusum ce-

Oīa egere materia ex qua, & efficiente a quo fiant.

Causę appellãdę sunt, quę ad rei generationē conducunt.

Causæ accidētarię sine qbus operari non licet.

Vacuum nusq̃ dari.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

dens: pauimentúq; renitens. Quod autem ait Erasistratus. Si refrigerari febricitandi causa est, qui magis refriguerit, ille magis febricitabit: maximè absurdũ videtur. Nam si effectrix causa ipsa id absq; patiẽte apto efficere posset, qui magis refrigerarẽtur, magis quoq; febricitarent. At si frigus non omni corpori febrem adferre potest, sed illi tantùm, quod ad eam excipiendam est habile, vtiq; non amplius erit necesse, vt qui friguerunt magis, magis quoq; febricitent: immò facilè nonnullos reperias, qui ne semina quidem febris concipiant: fiant tamẽ attoniti, vel torpidi, vel tremuli, vel conuulsi, vt accidit Alexandro, dum æstiuo tempore in Cydno, Ciliciæ Flumine, se lauaret. At verò, nec illud etiam re uera confici potest, vt qui magis, frigescit, magis quoq; lædatur: sicuti neq; hoc etiam, vt si magis lædatur, magis febricitet: quum aliquando cõtingat aliquem magis lædi, qui tamen non modo non magis, sed nec omnino febricitet. Idem etiam dicendum est, de labore plenitudineq́;, & aliis id genus causis, quas eodem paralogismo, ab ordine procatarcticarum febris causarum, exterminabat. Sed cur interim operam ludimus, dum hæresim Erasistratiorum conuellimus, qui asserunt patriam potius prodendam esse, q̃ proprium dogma? Adeò enim stupidi simul & pertinaces sunt, ut etiam omnes febres à phlegmone exoriri contendant: ob idq́; nec potum frigidæ, iis qui ardenti febre tenentur, concedant: quum tamen ea opportunè exhibita, nisi obstet viscerum inflammatio, ægri confestim sudent, liberiq́; à morbo reddãtur. At si in discernenda hypostasi purulenta, ab ea quæ in sanis, & post solutas febres conspicitur, essent exercitati, conuincerentur. Quippe in sanis, & vbi febres solutæ fuerint, id quod residet, album est, nec fœtorem habet, nec colorem, nec lentorem, qualis cernitur, vbi phlegmone in suppurationem conuersa soluitur. Sed

Frigus illi tm̃ corpori febrẽ adferre potest, qđ ad eã excipiendã est habile.

Alexãder fuit torpore correptus, dũ in Cydno, ciliciæ flumine, se lauaret.

Erasistratii censebant, patriã potius ꝓdẽdã esse, q̃ propriũ dogma.

Frigida opportune exhibita iis qui ardenti febre tenentur nisi uiscerum ĩflãmatio obstet ab affectu eos liberat.

Puris hypostasisq; discrimẽ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

hæc etiam est summa impudentia Erasistrati, q̄ quum fateatur repletionem plethoram efficere: hanc verò, sanguinis paremptosim ad arterias: atq; hanc deniq; phlegmonem: nolit tñ concedere repletionem phlegmonis causam existere. Nã & nos pari modo dicem᷒, q̄ qui plaga homini illata venas colli secuit, non extitit illi causa mortis: quoniam causa proxima fuit, non ille qui percussit, sed potius effusio sanguinis.

GALENI PERGAMENI

De plenitudine. Liber vnus.

SIcuti nullum est quod nostra tempestate in ore ferè omnium medicorum crebrius versetur, q̃ plenitudinis vocabulum: ita nec aliud facilè inuenias, quod magis ab eis ignoretur. Vt autem eos qui ignorantiæ tenebris occœcant, quiq; absurda tuẽtur dogmata, im præsentiarum missos faciamus, cum ingenuis verò ac veritatis amore flagrãtibus, confabulemur: duas ĩ vniuersum notiones, relationesue plenitudinis proponamus: vnam quidem, secundum robur, viresq; illius q talem plenitudinem defert: alteram, secundum excipientis vasis capacitatem. Dein verò, sedulo perscrutemur, quæ nam sint vniuersæ animantis vires, & quomodo plenitudo, quæ secundum earum vnamquanq; consistere potest, sit & agnoscenda, & curãda. Postmodum, quot sint eorum humorum species, qui vel vires aggrauent, vel à vasis contineri non possint. Igitur in libris de Placitis Hippocratis & Platonis satis à nobis monstratum est, q̄ alia ea vis sit, quæ in venis cõsistit, alia quæ per arterias, sicuti & alia quæ p̱ neruos diffunditur. Vbi etiam docuimus cor ✳ facultatis arteriarũ fontem atq; originem esse: neruorum autem, cerebrũ sicuti iecur venarum. At in libris de Elementis ostendimus, substantiam eorum omnium quæ generationi & interitui obnoxia sunt, à quatuor primis qualitatibus

Plenitudo est duplex: una iuxta uireis illius q eã defert, altera iuxta uasis illã cõtinentis, capacitatẽ.

Cor est arteriarum origo. Cerebrum est fons neruorũ. Hepar ẽ uenarũ pricipium.

immutari: & ex earum certa quadam temperatura, omnium corporum ſubſtantiam, ac proinde viriũ earum eſſentiam, quæ corpus noſtrum diſpenſant, conſtare: quippe quæ non ſit, niſi ipſius temperaméti quædam proprietas. Porrò vis ipſa ſiue facultas, cauſa effectrix exiſtit, non materialis ſubſtantia, patibilis'ue. Facultas itaq; erit alicuius actionis cauſa, quam mox neceſſe eſt eſſe motum ab agente in id quod patitur. Sicuti & affectus qui in patiente eſt, motus erit ab agente, in rem patiẽtem. Vnde vires ſuam quidem ex alterius comparatione notionem habent: eſſentiam verò, * ex habitudine ad alterum. Quòd autẽ in ſe ipſum aut agat, aut aliquid efficiat, omnem mentis captum excedit: ſicuti etiam, quòd ſe ipſum aliquid contineat. Quare non modo ex Herophileis multi, ſed & ex Stoicis iuniores, dum contendunt oſtendere, ꝙ ſpiritus atq; ignis & ſeſe, & cætera elementa contineant, terra verò & aqua ab iis contineantur, nullam demonſtrationem adferunt. Nos quippe euidẽtisſimè cernimus, ita nihil ab igne contineri, vt potius ab eo vniuerſa ſoluantur. Etenim quod durum eſt, renitensq;, ac denſum, vel primo aſpectu potius continere videri posſit: contra verò, quod molle, cedens, rarumq; eſt, altero ĩdigere à quo contineatur. Dicamus igitur, quotieſcunq; præ multitudine aliquid nimis diſtẽditur, aut diſrumpitur, affectum talem, ad continentia vaſa ſpectare, non verò ad aliquas vires: quum verò grauatur, ad ſenſitricem potentiam. Nam neq; id ipſum omnino ad vires pertinet omnes. * quum naturalis potentiæ hæc grauitas affectus non ſit. At verò plenitudinis genus, quod ex loci continentis capacitate commenſuratur, non modò in animantibus reperitur, verũetiam in rebus inanimis, quemadmodum ĩ veſtibus, vinculis, pellibus, vaſisq; fictilibus. Rumpuntur ſiquidem omnia hæc, vbi multa replentur flatuoſa ſubſtantia. Porrò

Eſſentiã facultatũ corpus noſtrum regẽtiũ, ex tẽperie quatuor qualitatũ cõſtare: eſſeq; proprietatẽ tẽperamenti.

Facultas ẽ cauſa effectrix.

Agere in ſe ipſum, nihil põt: ſicuti nec ſe cõtinere.

Ignis oĩa diſſoluit.

Cõtinere uidẽtur dura, renitẽtiaq;: ut cõtineri, quæ mollia & cedentia exiſtunt.

Plenitudo diſtẽdẽs aliquid, dr̃ iuxta uaſa. 4.

Plenitudo grauans, ẽt ſi non diſtẽdat, ad uires ſenſitrices referẽ: minimè autem ad naturales.

Plenitudinẽ iuxta uaſa reperiri ẽt in rebus inanimis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

quum quatuor ſint naturales potentiæ, attractrix, retẽtrix, alteratrix, expultrix, alia ſunt inquirenda indicia ad cognoſcendam plenitudinem quæ ſecundum earũ ſingulas accidit: nam nec grauitas in iſtis ſufficere poterit. Etenim imbecillus ventriculus, vi ſenſitrice maxima eſt præditus, qua ſibi grauia ſentire poſſit. Iam quibus ſignis arteriarum plenitudinem, quæ ex collatiõe ad earum vires conſtat, probè deprehendere liceat, in commentariis de pulſibus expoſuimus. Venarum verò, nec ego ſignum aliquod vnq̃, quo id ex ſcientia haberi poſſit, præſcripſi: neq; ab alio quopiã literis mandatum reperire potui. Vt aũt de plenitudine agamus, quæ ſigillatim quaſcunq; particulas occupat, ſciẽdum eſt, ea membra quæ parum ſentiunt, vel ſunt ſenſus oĩno expertia, nequaq̃ parem cum ventriculo aut veſica, excrementorum, quæ in ipſis cõgeſta ſunt, ſenſum habere: ſed aut omnino exiguum, aut penitus nullũ: exiguum quidẽ, vbi maxima plenitudo adfuerit: nullum, vbi illa non multa fuerit. Nam in pulmone, iecore, renibus, atq; in nonnullis oſſibus, aliquis nonnunq̃ oboritur alicuius põderis ſenſus: q̃q̃ is certè, potius ad membranas referri debet, q̃ ad eorum viſcerum carnes. At ſecundum cerebrum, per q̃ manifeſtum ſui ſenſum grauitas interdum excitat. In partibus autem ſeu ſu vacuis, nullus poteſt non modo grauitatis, ſed nec alterius etiam ſymptomatis ſenſus haberi. Atqui ſenſu carere videntur nonnulla oſſa, adeps, & glandulæ quædam: præterea medullæ omnes, ſenſus expertes ſunt. Cerebrum tamen atq; ſpinalem medullam, nonnulli in ſentientibus particulis collocant. Tutius tamen poterit quiſpiam de carne, qua gibba iecoris pars conſtat, aſſerere, q̃ abſq; vllo ſit ſenſu: quũ neruus illi nulla ex parte inſeratur. De parte autem illius caua, facilè dubitatio exorietur, quum nerui qui iecori iuxta portas diſtribuuntur, adeò ſint exiles, vt cõtexere ſolam

Plenitudo iuxta uenarum uires, qua rõne deprehẽdi queat, neq; ſcripſit Galenus, neq; ab aliis ſcriptũ reperit.

Senſu uacuas particulas, nec grauitatis, nec prorſus ullius ſymptomatis poſſe ſenſum percipere.

Medullæ oẽs inſenſiles.

Iecoris gibba inſenſilia eſſe.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

membranam videantur. Grauitas igitur, euidẽtisſimũ ſignum illius eſt plenitudinis, quæ ad vim ſenſitricem ſpectat. Nã ſi in aliqua particula quæ ſenſu prædita ſit, vlla humorum multitudo aggregetur, ĩ ea ſtatim grauitatis ſenſus quoq; excitatur. Nec tamen quotieſcũq; pondus loco alicui inſederit, ibi etiam humorum multitudo aggregabitur: quandoquidem ſi facultas ſit imbecillior, poterit vel ex ipſiſmet ſolidioribus mẽbris grauari: quemadmodum in corporibus reſolutis contingit. Si quidem præ reſolutione imbecillioribus redditis muſculis, ſentit ille qui reſolutus eſt, in motu grauitatem inſignem: ita tamen, vt infirmus muſculus ſibi ipſi minimè grauis videatur. Grauitas quippe ab altero, & in altero, gignitur. Poteſt itaq; muſculus fieri ſe ipſo inualidior, imbecilliorq;: vt verò ſibi ipſi ſit grauis id fieri nequit. Age igitur, maioris perſpicuitatis gratia, ponamus nunc ab ſpiritu per neruum delato, moueri muſculum: à muſculo verò, tibiam primùm, cui is inſeritur. Qua mota, articulus in genu, vbi crus vniuerſum cõmittitur, ſubinde etiam moueatur. Quibus ſic conſtitutis, quiſq; verè aſſerere poterit, & muſculum, & totam tibiam, inualido ſpiritui eſſe oneri. Quocirca minimè poteſt exquiſitè dignoſci, quid ſit id qđ primũ grauet, quodq; ꝑmũ grauet, niſi prius ſciat, id qđ primũ in nobis vnãquãq; mouet ꝑticulã. Ad qđ quidem vir tum in diſcernendis potentiis quæ nos gubernant, peritus: tum in anatome exercitatus, deſyderatur. Iam verò, vt nulla eſt neceſſitas, illis qui in obeũdis functiõibus, valẽtiores q̃ prius forent, effecti ſunt, humores aliqua ex parte accreuiſſe (quod Eraſiſtratus exiſtimabat) ita per neceſſarium videtur, vt ſi qui validiores actiones habeant, eis virium robur acceſſerit. Actionum ſiquidem fortitudo, ad virium robur conſequitur: ſicuti & robur virium, fortitudinem comitaĩ functionis. At à ſanguinis multitudine, cõſequutio nul

Grauitas ẽ certũ indicium illius plenitudinis quæ ad uĩ ſenſitricẽ ſpectat.

Plenitudini ad uires nõ requiritur neceſſario magna humoꝝ colluuies

Grauitas ab altero & in altero gignitur.

Actionũ fortitudo ad uiriũ robur cõſequitur.

Robur uirium, fortitudinẽ comitaĩ functionum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

la necessariò est futura: quũ neq; si is maiori sit copia q̃ antea, validior ex necessitate futurus sit homo: neq; si minori, imbecillior: sicuti nec si æqualis sit, necessum est illum viribus eodem se habere modo. Liquet itaq; actiones validas propriam esse ac inseparabilem viriũ vigentium notam: sanguinis verò aucti nequaq̃. Porrò vbi adest tensionis sensus, nec tamen exercitatio p̃cesserit, ibi necesse est, plethoram esse congestam. Sanguis autem auctus, non tamen eò, vt venæ adhuc tensæ sint, nondum plethoram absoluit. Vt verò tensio, copiæ humorum propria vasa tendentium affinis est, ita vlcerosus sensus, acrem sequitur qualitatem humorum, potestq; vel ex solis quãdoq; motionibus gigni. Si igitur particula quæ distẽditur, particeps sensus fuerit, necessum est, vt quæcunq; fuerit ea res, quæ eo ipsam distendit, vt capi nequeat, tensionis sensum in animante excitet. Atq; is affectus qui tunc membra occupat, tensio appellatur. Quæ si plurimum augeatur, erit etiam necesse, vt quod tenditur disrumpatur. Cæterũ non tantùm ex ipso sanguine, sed ex quacunq; substãtia humida & flatulenta, possunt partes tensiuo affectu occupari. In vniuersum autem, id quod grauat, multum: quod verò pungit, aut mordet, molestum esse dicemus. At plures reperiri humores mordaces, qui partim in nobis gignantur, partim accedant extrinsecus, omnibus ẽ compertum. Quorum quatuor penes magis & minus differentiæ extant. Etenim qui modicè mordent, pruritum inferunt, vti scilla: qui verò magis, rodunt, vt cæpa. Sed si aliqua præterea adhuc his fuerint acriora, horrorem excitabunt: præcipuè quidem, si particulis admoueantur exulceratis: prorogato verò, atq; aucto horrore, symptoma illud, rigor vocatur. In nobis quoq; mordaces gignuntur succi eadẽ ratione, per has quatuor ideas distincti. Quorum sanè pruriginosi illi sunt, qui modicè existunt acres: vlcero

Actiones validæ, nõ aucti sãguis, sed uigẽtiũ uirium sunt iseparabilis nota.

Vlcerosus sensus acrẽ sequitur qualitatem humorum.

Tendi p̃nt particulę a quauis substãtia humida & flatulẽta.

Mordicãtium humorum, quatuor, secũdum magis & minus differentię habentur.

Acres humores particulis exulceratis, admoti horrorẽ atq; rigorẽ excitant.

ſum verò ſenſum pariunt, qui his ſunt mordaciores: q autem hos quoq; mordacitate ſuperant, horrorem: ſicuti qui prætereà iam mordacisſimi ſunt, hi rigorem inducunt. Affectio igitur vlceroſa, ex ſuccis mordacibus gignitur. Grauitas autem, à multitudine pro viriũ comparatione. At tenſionis affectio, & ipſa quidem humorum multitudinem ſequitur, non tamen per collationem ad vires corporum continentium, ſed tantùm ad capacitatem qua continentur illi. Ad hanc ergo affectionem vltimam, tenſio tantummodo pertinet: vt ad ſecundam grauitas. Vlceroſus verò ſenſus, neutrius ẽ propria nota: nec plenitudinis nuper dictæ, nec ſecundæ, quæ vires reſpicit. Ex ſymptomatis itaq;, alia ad plenitudinem pertinent, quæ reſpicit vires: alia ad eã quæ in infuſione conſiſtit: nonnulla prætereà non ſunt *ſimpliciter plenitudinis notæ, ſed huiuſce plenitudinis. Quædam verò, nullius quidẽ plenitudinis, ſed humorum potius prauitatis & corruptionis ſunt ſigna: aut virium imbecillium, aut tumoris ſolidoꝝ corpoꝝ. Ergo affectio tenſiua, niſi exercitationis ſit comes, plurimam omnino ſubſtantiam in corpore quod ſenſu ꝑditum eſt, contineri inſinuat: non tamen qualis ſit ipſa ſubſtantia, oſtendit: niſi alia etiam indicia accedant. Actionum verò imbecillitas, vires inualidiores oſtendit: *q mouens cauſa impediatur: quẽadmodum accidit in languidiori manuum motione: id quod plures conſtitutiones conſequi poteſt. Nã ſi in aliquo carneũ ac adipoſum particularum genus, viribus tamen eoſdem fines ſeruantibus, adaugeatur, neceſſe fuerit motiones imbecilliores fieri: moto nimirum aucto: mouẽte verò æquali ꝑmanente. Sed ſi aut vnus qſpiã ex humorib⁹, aut oẽs ẽt ſimul excreſcãt, nec vires alioqn ſil' vnã augeanť: ſic quoq; neceſſe erit actiões ĩualidas reddi: nec ſec⁹ ſi humores ſimul & effuſiões creuerint, nullo aũt in viribus incremẽto facto: quẽadmodũ & ſi pa

Vlceroſus ſenſus neutri plenitudinis eſt ꝓpria nota. (9) 10.

Symptomatũ differentiæ variæ.

Tenſiuus affectus quid indicet.

Actionis languor, uires ĩualidiores oſtẽdit

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

res illi se habuerint, vires verò imbecilliores euadant. Fieri ẽt põt, vt & demaĩ de viriũ robore, & humores vnà cũ parẽchymate, seu trãsfusione (quæ impsentia molẽ carnis, pinguitudinisqꝫ sigñat) vel plures fiãt, vel pauciores. Horum itaqꝫ vtriuis eueniat, necessariò auadent * functiones imbecilliores. * Arbitrari autẽ q̃diu solida corpora optimè nutricantur, posse nõnũq̃ edi imbecilliorem motum, hominum planè est, minimè perpendentium, facultates per vniuersa solidiora corpora permeare: sed perinde ac fistulas, aut canales quosdam, sic spiritui venas & arterias constituẽtium. Hallucinantur etiam, qui inter plethorica indicia, corporis tumorem reponũt. Quippe venarum tumor poterit forsam esse plethoricum signum, inseparabileq́;, vbi corpus ita se habuerit, vt neqꝫ interna externis: ne hæc illis, caleant magisqꝫ nec præterea calor immodicus vniuersum corpus detineat. Carnis autem & adipis moles, eorundem multitudinem indicabit: non tamen plethoricæ plenitudinis quæ desyderat euacuationem, signum existet. Quum autem syncer⁹ sanguis nunq̃ ita reperiatur in venis, quin illi aliquid aut bilis, aut pituitæ, aut serosi excrementi permistum sit: perinde sanè erit dicere, sanguinem ipsum augeri, ac si etiã humores dixeris. Venarũ itaqꝫ tumor, sanguinis plenitudinem indicat, si tamen is à nulla gignatur externa constitutione prorsus inualescente, aut ex fusione, aut ex ebullitione. Cauendum præterea erit, ne particula illa decliuis fuerit: ne'ue paulo ante cæteris vehementius mota. In summa verò, plenitudo à venarum tumore indicabitur, si omnes corporis partes eandem constitutionem seruarint, idq́; cum mediocri calore. Cæterùm tum tumor ipse, tum tensio, quum à singulis humoribus, necnon à flatu excitari posʃint, plenitudinis quantitatem, potius q̃ specificas differentias declarant. Siue igitur sanguis eò incrementi peruene-

Facultates per uniuersa solidiora corpora permeare.

Tumorẽ corporis nõ oẽm cẽ signum plethoricum.

Venarũ tumor qñ sanguinis plenitudinẽ indicet.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

rit, vt citra tunicarum tensionem, naturæ modum ex cedat, corporiq; grauis videatur: siue ita sit auctus, vt vasa continentia distendat: vtrunq; certè & multũ, & plenitudo dicitur: sed prior illa, secundum vires: hæc penes vasa vocetur. Iam rubor, si nec ex sole, nec ex balneo, nec ex immoderato exercitio, neq; ex calorẽ, nec ex ira verecundia'ue, neq; ex alia deniq; occasiõe extrinseca oriatur, sed vndequaq; corp⁹ æqualiter fuerit affectum, sanguineæ plenitudinis nobis indiciũ existit. Omnem autem plenitudinem, quæ in venis congesta est, facile motus arteriarum ostendit, ob mutuã vasorum confluentiam: nisi vbi humores contenti in venis, q̃maximè sunt crassi & tenaces. Plenitudinis autẽ species, vbi in vniuersum illa corpus dispergit, his notis sunt distinguendæ. Rubor plenitudini sanguineæ attestatur: color verò suppallidus, flauæ bili. Quum autem pituita nimis excreuerit, ĩ album magis q̃ pro naturæ modo, color ipse mutatur: quemadmodum in atrum, si bilis atra. Opus tamen est, vt cum singulis horum humorum simul sanguis augeatur: alioqui nõ plenitudo aut plethora, sed cacochymia potius dicenda venit. Cæterùm si grauitas vel tumor præter naturæ modum accesserit, affectio talis, plethora appellabitur: ipsiusq; humoris vincentis species, ex colore diiudicabitur. Sola tamen bilis, nec tumorem, nec pondus (quæ à plenitudine seiungi nequeunt) inferre potest. Nam ante q̃ ita ea increscat, alia illi superuentura est affectio. At si sola pituita augeatur (inter cuius species annumeratur humor qui crud⁹ dicitur, fabãq; imitatur elixam, q̃ alia pituita, crassior, ac minus flatulentus existens) dũtaxat in leucophlegmatia solet per vniuersum corpus exuberare. Sunt enim & aliæ pituitæ species: dulcis nempe, acida, & salsa. Verùm ex dulci fiunt somnolenti: ex acida quum redundat, famelici: quemadmodum siticulosi ex salsa. A cruda autem,

Plenitudo secũdum uires.

Plenitudo secundum uasa. 15.

Rubor insitus, sanguinis plenitudinem indicat.

Arteriarũ motus, uenarũ plenitudinem indicat.

Plenitudinis spẽs quibus notis sunt distinguendæ.

Cacochymia quid.

Plenitudini ꝑpetuo adesse tumorẽ & pondus.

Pituita ĩ leucophlegmatia dũtaxat solet per uniuersum corpus exuberarẽ.

Pituitæ spẽs diuersæ, earũque usus & facultates.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Sopor unde.
Vigiliarũ causæ.
Melancholici sunt difficiles, & præter oēm rationē tristes.

deiicitur appetentia, somnolentiaq; etiam fiunt. Siquidem si humescat, refrigereturq; cerebrum, quod est sentiendi principium, statim soporosa affectio oboritur: quemadmodum si siccescat, atq; incalescat, in vigilias illabitur. Proinde omnes qui vtraq; bile, redundant, insomnes degũt: id tamen peculiare habent, qui atra bile crucientur, q difficiles sunt, atq; præter oēm rationem, tristes. Vigiliæ itaq; & somni causa, in cerebro ipso consistit. appetentiæ autem & illius defectus, ad os ventriculi pertinet. In quo quidem si colligatur pituita, appetitiones excitat: si flaua bilis, tum sitim, tũ cibi fastidium pariet, osq; fiet amarulẽtum. At si atra, morosi, tristes * atq; formidabiles fiunt, & sine siti: saliuaq; plurimum illis scatet: atq; nonnulli eorum satis videntur famelici: in quibus nimirum atra bilis, acida qualitate fuerit affecta: id quod sanè cõtingit, vbi ipsa malignior est reddita. Porrò vbi ea veluti fæx sanguinis permanet, neq; exactè est acida, satius fuerit illam appellare melancholicum succum: non autem melancholiam, siue atram bilem. Quòd verò ad pulsus pertinet, si in plenitudine flaua bilis redundet, tales necesse est reddi pulsus, qualis vbi cor calfit simul & exiccat. Si atra bilis, quales quum frigescit & exiccatur. Si pituita, quales edi solent in humida frigidaq; constitutione. Vbi verò sanguis se omnino secundum naturam habuerit, nulla fiet in pulsu ab antiquo statu mutatio: alterantur autem, secundum ipsius sanguinis mutationem. At verò ex otio & humido victu sanguis humidior seipso redditur: ex ira autem, exercitatiõe, æstu, frictione, medicamento, alimentoq; calfacientibus, nec nõ meraciori antiquioriq; vino, calidior efficitur: quemadmodum frigidior, ex recenti frigore. Quòd si quispiam alimentis temperaturæ siccioris diutius vtatur, quæ tamen alia nulla intemperie teneantur, sanguis siccior euadet. Sed secundum etiam varias com-

Pituita in ore uẽtris collecta, appetentiam facit.
Bilis utriusque facultates.

Melãcholicus succus.

Pulsuũ drĩæ p uarietate humorum exuperantium.

Sanguinis temperies a diuersis causis uariatur.

plicationes causarum, in diuersas incidet sanguis compositas intemperies: idq; citra miscellani aliam in eo superantis humoris. Quòd si ob aliorum quoque humorum misturam, illabatur in intemperiem, certè absque cacochymia constare talis dyscrasia non poterit: alias tamen octo differentias sortietur, sed diuerso modo, quàm vbi ille solus & per se fuerit talis. Verùm an intemperies ad solum pertineat sanguinem, an ad aliquem aliũ illi humorē permistum, ex iis quæ diximus, & ex aliis multis signis, facilè deprehendi potest. Fingamus igit homini qui febre est vacuus, venas in tumorem attolli, ac totum corpus rubicundius euadere. Statim enim est expendendum num et causæ aliquæ occurrerint, ex illis quæ vim calefaciendi habent: & si hoc fortè videatur, præstiterit huiusce rei dignotionem tantisper differre, donec motio ab illis in corpore vniuerso excitata, conquieuerit. Tunc autem, si qualem diximus, talis appareat, sanguinem sanè in eo abundare, indicium erit. Mox verò grauitatē, tensionem, pigritiam ad motum, pulsus, vigiliam, somnum, appetentiam, fastidiũ, præcedētēq; vitæ rationem, expedit reuocare ad examen, expēdereq; an aliqua excretio solita, illi suppressa sit, aut exercitatio neglecta: & an alimentis pluribus, aut plurimi nutrimenti sit vsus: vel si post cibum se pter morem lauerit: solitusq; sit plethoricis morbis corripi. Quibus addenda est temporis & regionis consyderatio. Nam hyeme & vere, locisq; tum frigidis, tum temperatis, maior colligitur plenitudo: minor verò locis & temporibus calidis atque siccis. Sic etiam qui densa sunt cuti, frequentius plenitudinem colligunt. Sicuti rarius, qui rara.

Plenitudo maior colligitur hyeme & uere

GALENI PERGAMENI
De atra bile. Liber vnus.

SAnguis (qui humor omnibus hominibus est notissimus) vbi vel arteria, vel vena fuerit conuulnera-

Sangnis extra sua uasa, subito in grumum concrescit.

ta, illico effundi videtur: rubens sanè magis è venis: flauior autem ex arteriis manuuum. Vndecunq; autem exeat, subitò concrescit in grumum: idq; nõ solùm extra corpus, sed intra illud etiam: in quouis ipsius loco præter naturam contentus. Igitur magna ex parte in hoc humore rubeus color exuperat: & talis exactè optimus sanguis existit. Apparet autem nonnunq̃ hoc ipso flauior & nigrior: sicuti etiam et consistentia crassior atq; tenuior. Quin et videtur quandoq; in concreto sanguine tenuis quædam humiditas, contracta à potu innatare. Interdum & pituitosus humor cum sanguine per venas defertur. Cæterùm hæ differentiæ humorum nõ mutant sanguinis appellationem. Est & alius quidam humor sanguini crasso & nigro persimilis, qui tum per vomitum, tum per deiectionem excernitur: non tamen etsi diutius aeri ambienti expositus fuerit, omnino densatur. Atq; hic ipse humor aliquando à vomentibus acidus simul & acerbus sentitur: quãdoq; verò nullam qualitatem manifestã præ sese fert. Quum autem sanguis maiori ex parte dulcis eẽ videatur: pituita autem insipida, veluti aqua: certè si quãdo hi humores sentiantur salsi, morbosi erunt. Euadit autem interdum ipsa pituita dulcis. Porrò pituita omnis esse debet colore albo, minimeq; concrescere. Est & alius humor, qui dum vomitur, semper amarus apparet: non semper tamen flauus: sed quandoq; pallidus. At semper qui flauus est, pallido crassior videtur. Iam verò, vt flaua bilis tenui serosęq; humiditati cõmixta, & pallidior, & aquosior euadit: sic vbi resoluitur plurimum, vitellis crudorum ouorum apparet similis: ob idq; vitellina appellat̃. Igitur hæc bilis, siue pallida sit, siue flaua, siue vitellina, ĩ vasis habet suã generationẽ. At in ventriculo quædã alia gignit̃ bilis, quæ porri colorem refert: Alia quæ ab æruginis similitudine, æruginosa vocatur. Alia, quæ isatidis imitatur colorem. Qui

Serum sanguinis.

Atra bilis.

Salsos humores esse morbificos.

Pituita oĩs eẽ debet colore albo, minimeq; cõcrescere.

Flauę bilis species.

Bilis porri colorem referẽs, in uẽtriculo gignitur.

Bilis æruginosa.

bus omnibus ẽ commune, vt quales sunt, tales permaneant. Vt verò ad atram bilem redeamus, ea, quia nõ concrescit, à sanguine nigro distinguitur: non tamẽ ab ĩis quæ propriè excrementa nigra appellantur, eo nomine differt. Hæc si quidem, quum talia sæpius vomãtur ac deiiciantur, ab atra bile q̃plurimum & facultate & qualiatibus differunt. Nam neq; acerbum saporem, neq; acidum manifestè participant: quum atra bilis tũ gustui, tum olfactui talis esse videatur. Ad hæc, excrementa nigra minime terram fermentãt, vt atra bilis. Quæ quidem * hac in re quum sit aceto q̃ acerrimo similis, partium tamẽ crassitie ab eo q̃maximè dissidet. Quamobrem, quibus corporis partib' pura & impermixta adhæret, eas exedẽdo exulcerat. Acetum eteñ, q tenuium sit partium, ꝑmeat: at bilis atræ crassities, quum illi sedem firmam exhibeat, corrosionis fit causa. Taceo q nullum animal atram bilem gustare sustinet, sicuti nec meram salsuginem: in qua nullũ animal degere potest. Cuius rei mare mortuum firmum indicium præbet. Perniciosa itaq; illius generatio censet, quum ex humore atro supra modum assato cõtingat. Cæterùm ea bilis atra quæ ex flaua bile immodicè assata ortum habet, tanto hac perniciosior est æstimanda, quanto flaua bilis efficacior est sanguinis sedimento, quod amurcæ aut fecis instar generari est proditũ. Igitur vt exactæ bilis atræ humorem semper excerni ad perniciem animaduerti, sic eorum quæ nigra appellantur euacuatiõnẽ, non raro salubrem extitisse comperi. Porrò sanguis qui vena secta mittitur, nigrior esse videtur in siccis calidisq; temperamẽtis corporum: sicuti & in huiuscemodi anni temporibus, & regionibus, cõstitutionibus, vitæ studiis, victus ratione, ac deniq; cibis crassis & siccis: quales sunt, lens, cochleæ, et carnes taurinæ, hircinæq;, præsertim sale asseruatæ. Consimilis etiam naturæ est vinum nigrũ, crassumq;,

Nigra excrementa q̃uo ab atra differant bile.

Atra bilis est acida, terráq; fermentat.

Atra bilis differt crassitie ab aceto.

Atra bilis cur exedat, corrodatq;.

Atram bilem gustare nullum animal sustinet.

Mare mortuũ nullum in se piscem alit.

Atra bilis quę flaua præassata orit, est oĩm ꝑniciosiss ima

Atra bilis semper ad perniciem excernit.

Sanguis niger qbus secta vena vacuetur.

Melancholicũ succum gignẽtia.

3.

4.

& austerum. Pari etiam ratione quæcũq; ægritudines fiunt ex calida siccaq; intemperie, cuiusmodi sunt febres ardentes, crassum & nigrum sanguinem gignũt. Vbi igitur per febres ardentes melancholicus humor in cutim ipsam propellitur, carbunculus appellatus producitur. Si verò ad eam, citra febrim, decumbat, fueritq; permistus sanguini, elephantem gignere est aptus. Sin autem solus existat, ab initio quidem nigrũ tumorem gignit, qui procedẽte tempore terminatur in cancrum. Rursus, vbi acrior & contumacior hic humor fuerit, cãcrum exulceratum: vbi autem mitior, latentem & citra vlcus producit. Quippe omnes huiusmodi affectus, & præsertim cancer, ab humore melancholico oriuntur: cæterùm vt à calidiori carbunculus, ita ab eo qui minus calidus est, oriri cancer consueuit. At vbi is humor niger qualitates obtinuerit mitiores, nimirũ permistus sanguini, subrubeos elephantas progignit: qui tamen processu temporis longè nigriores euadunt. Sæpius autem natura, vasorum quæ ad sedem sunt, reserans venam, huiusmodi humorem excernit, commistum sanguini: ob idq; excretio ipsa hœmorrhois appellatur. Sæpenumero etiam eundem humorem ad crurium venas transmittit, à quo dilatatæ & distentæ, varicosæ redduntur, & cutis quæ huiuscemodi venas attingit, temporis processu nigrescit. Quòd si venas illas turgentes melancholico humore quis moliatur excidere, periculum imminet, ne homo corripiatur melãcholia: id quod fieri sæpius est visum, non in varicibus modo, verùm etiam in hæmorrhoidibus, quæ ex huiusmodi humore cõsistunt. Quòd igitur in venis & arteriis humores omnes vnà cum sanguine continentur, ostendit ipsius varietas, tum in colore, tum in consistentia: id quod etiam ex iis quæ diximus, & quæ in libro de Natura humana, ab Hippocrate prodita sunt, liquidò constat. Qui humores quãdiu

Tumores ab atra bile orti. Carbunculus. Elephantiasis.

Cancer. Cancer exulceratus.

Hæmorrhois.

Varices. Varices hæmorrhoidesq; siquis cohibere conetur, periculum est ne homo corripiatur, melancholia.

5.

temperamenti obtinuerint mediocritatem , animal erit sanum: ægrotabit autem, vbi vel in omnibus vasis, vel in parte aliqua, eorum aliquis à naturæ modo recesserit. Rationi autem est consentaneum, similes affectus oriri in partibus quæ profundo in corpore delitescunt, iis qui in cute consistunt. Quum itaq; flaua quidem bilis in vnam quampiam decumbens partem, generet erysipelas: atra verò, carbunculum atq; cancrũ: mirũ sanè esse non debet, si vtraq; in intestina descendens (quandoquidem internæ partes nõ sortiuntur cõstitutionem adamantinam) aliàs aliud ipsorum erodant, ac nonnunq̃ prorsus insanabilem dysenteriã efficiant. Omnes siquidem exulceratiões ab atra bile sunt insanabiles, nisi quis curationem appellet, vbi affecta pars tota circũquaq; ad partem sanam vsq; dissecta, abscindatur. Quemadmodum igitur intestina citra alicuius auxilii spem vlcerantur ab atra bile: à flaua autem, difficulter curationem admittunt: sic in profundo sitis accidit cæteris partibus, atq; iis præcipuè, quæ intestinis sunt nobiliores. Adde q intestinorum curatio facilior est, eo q medicamenta quæ iniiciũtur per sedem, statim locis affectis occurrũt: quod sanè in cæteris partib⁹ fieri facilè nequit. Porrò lien malè affectus, vel ex inflãmatione, vel scirrho, vel imbecillitate, ad nigrius conuersus, colorem vitiosum in toto corpore efficit. Quin & ipse semper iecore nigrior existit: & præsertim in animalibus calidioribus & sicciorib⁹: qualia sunt serratos dentes habẽtia. Hoc viscus etiam vel elixum, gustui quippiam acerbum refert, vt iecori nihil simile appareat. Vnde liquet iecur expurgari à liene: qui nimirum attrahit quicquid in ipso sanguine fœculẽtum existit: quale vtiq; est fæx in vino, & in oleo amurca. Ex hoc verò q medicamenta flauam bilem trahentia, auxiliantur eis qui regio morbo laborant: quæ autem aquã educunt, hydropes ascitas euacuant: sicuti & quæ

Erysipelas. Carbunculus. Cancer.

Dysenteria.

Exulceratio omnis ab atra bile est insanabilis.

Intestinorũ curatio, cur facilior sit, q̃ aliarum internarum particularum.

Lien male affectus colorẽ totius corporis vitiat.

Lien elixus gustui quippiam acerbũ refert.

Hepar a liene expurgatur.

6.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

nigra expurgāt, elephātos & cancros augeri prohibēt:
Purgantiū medicamētorum singula sibi familiares succos attrahere.
in confesso est etiam, vnumquodq; purgantium medicamentorum familiarem sibi humorem attrahere. Vt
7. autem ad lienem reuertar, quandoquidem vnāquāq; corporis partem proprius alit humor, animalium verò serratos habentium dētes lien acerbā acidāq; exhibet qualitatē, manifestū est, humorem qui illū nutrit, talem etiam existere. Non igitur erit aliam particulā excogitare, quæ melancholico humori excipiendo sit destinata.

Lienem nutriri ab acido humore, quem recipit.

Ventriculo demitti aliquando humores, p easdem venas, per quas solet suggeri alimētum hepati.

Iam verò, per quas venas à ventriculo in hepar alimentum suggeritur, per easdem à toto corpore in illum etiam humor demittitur: tum in purgationibus quas moliuntur medicamēta: tum in iis quas natura in morborum crisibus efficit. Quin etiam ī rectè valentibus, nōnunq̃ optimus sanguis ad ventriculum cōmeat, ipsum videlicet nutriturus: id quod in lōgis inediis accidit.
8. Porrò quum natura quæ fœtum format & auget, p̄gnatiōis tempore optimum sanguinem attrahat, in venis relinquitur vitiosissimus: qui post partum tandem excernitur, quemadmodum singulis mēsibus, qui non solùm quantitate, sed qualitate etiam superfluus atq; inutilis est.

Mēstruum sanguinem quantitate & qualitate esse inutilem.

At pituitosus humor, ex pituitosis cibariis, in prima concoctione, quæ in ventriculo fit, generationem obtinet: veluti biliosus melancholicusq;, in iecore. In cuius quidem coctione pituitosus humor etiam in sanguinem vertitur. Quam ob causam nullum ipsi proprium instrumentum molita ē natura, ad sanguinis expurgationem, quemadmodum est vtraq; vesica & lien. Siquidem hæ sanguinem à bilioso humore & seroso expurgant: lien verò, à melancholico humore. Itaq; pituitosus humor, qui in ventriculo gignitur, quum deferatur in iecur simul cum humoribus genitis ex comestis & bibitis, vnà cum illis concoquitur, in sanguinemq; mutatur.
9. In vniuersum igitur, omnes qui ab humore melācholico proueniūt

Pituitam in ventriculo gigni, at postea coctā a iecore, in sanguinem verti.

Pituitæ purgādæ cur nullum datum instrumentum sit a natura, vt reliquis excremētis.

affectus, statim inter initia medicamentis eum humorem vacuantibus validè purgans, quo minus augeant prohibebis: vsque etiam ad cancros. Non est autem eadem bilis atra in iis qui integra sanitate fruuntur, & in nonnullis eorum, qui olim naturalem habitum sunt egressi. Porrò medicamenta singula proprium quendam similéq; sibi succum eliciunt: non autem in naturam suam corporis humores permutant. Nam si medicamenta morbo regio laborantibus propinaueris: quæ verò bilem educũt, his qui infestantur aqua inter cutim: q̃minimum proprii humoris videbis vtrobique vacuari. Atque inde non solùm nihil iuueris ægrotãtes, verũetiam q̃maximè læseris: haud aliter, q̃ si ipsis venas incideres. Aduerte autem columbas, atque alia animalia pleraque destituta esse vesica fellis.

Melancholici affectus quomodo inhibẽdi sint

Medicamenta purgantia, familiares sibi succos attrahere.

Columbæ carẽt fellis vesica

GALENI PERGAMENI DE TVMORIBVS PRAETER NATVRAM. LIBER VNVS.

INter ea corpora quæ naturaliter, & quæ præter naturam se habent, tertia quædam est constitutio eorum corporum, quæ non secundum naturam affecta sunt. Siquidem qui crassior vel gracilior est factus, non adhuc naturalis habitus fines egreditur: sed tantùm alter supra naturæ modum, alter verò infra inuenitur: vterque autem secundum naturam est minimè affectus: quanq̃ certè horum affectuum non naturaliũ, excessus quidem, præter naturam existunt: terminus autem eorum excessuum, est actionis oblæsio. At qui tumorem ex aqua inter cutem contraxit, & qui ex tabe euasit gracilior, præter naturam sanè vterque est affectus. Igitur in præsenti libro, de tumoribus præter naturã, qui tum corpus vniuersum, tũ quãlibet illius partem occupant, nobis disserere est animus, sumpto à phlegmone initio. Phlegmone dicitur tumor carno

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ſarum particularum, vbi cum tenſione, renitentiaq́;, necnon dolore pulſatili & calido, ruboreq́;, maiorem ſibi tumorem contrahũt. Ex quibus quidem ſignis ſanguinem redundare in inflammatione ipſa, exiſtimandum eſt. Cuius ſanè defluxus priusq̃ ſit impactus, facillimè his quæ refrigerant atq; aſtringunt, repellitur: p̃ſertim ſi tumor fuerit exiguus. Vbi autẽ fluxio impacta iã tenaciter hæſerit, nullum ab aſtringentibus & refrigerantibus auxilium admittit: indiget autem vacuari. Iam verò pars phlegmone obſeſſa, nõ ſtatim ab initio fit immodicè calida: ſed procedẽte tempore: priſtina nimirum perſpiratione impedita, ex obſtructione omnium meatuum. Iccirco ſi inibi ſanguis diu immoretur, neceſſum ẽ, vt omnino putreſcat. Siquidem omnia corpora ſimul calida & humida, in calidum locum coacta, putreſcunt promptè, ſi nec euacuentur, neq; refrigerẽtur. Quare & quæ ex ipſius putredine caliditas naſcit̃, ei ſuperuenit, quã ante habebat. In vniuerſum autẽ, nihil in ĩflammata particula permanere poteſt exactè ſecundum naturam ſe habens, inflammatione perſeuerãte diutius: ſed omnia ſimul cum carne, cutis videlicet, nerui, tendones, membranæ, atq; vaſorum tunicæ, fluxionem ipſam ſuſcipiunt. Quare & oſſa interdum fluxio ipſa inuadit: ſicuti & ab ipſis primò affectis, nonnunq̃ oritur: quemadmodum etiam à neruis, vbi ſcilicet, vulnerantur. Cutis igitur, vbi ſecundũ naturam ſe habet, laxa eſt, in iis qui craſſi non admodum ſunt: & locus medius, cui ipſa ĩcumbit, exiſtit vacuus: nec ſecus ea quæ in carne ſunt ſpatia, conſpiciuntur inania. Omnia autem hæc per inflammationes replentur ſanguine: ex vaſis quidem, per eorum tunicas reſudante: in quacunq; autem carnis particula, ad modum roris permiſto. Vbi verò procedente tempore vicerit quidem natura: fluxio autem omnis cõcocta fuerit, ac genitum pus: extra carnem id pellitur à faculta

Phlegmones accurata deſcriptio.

Phlegmones curatio.

Putreſcere calida & humida, vbi in calidum locũ impacta, nec vacuantur, nec refrigerantur.

Oſſa interdũ fluxionẽ ipſam ſuſcipere.

Phlegmonis generatio.

3.

te, quæ in ea eſt, expultrice. Quòd ſi vel meatus naturalis cõſpicuus ſit, vel locus rarus exiſtat, pus ſanè partim perſpirat: partim ſenſibiliter effluit. At ſi incũbens cutis denſa duraq́; extiterit, ibi pus detinetur, atq; eã à ſubiecta ipſi carne dirimit: deinceps & ſui acrimonia corrodit, & foras egreditur, niſi quis eam præuertat ſcarificare. Cæterùm natura à fluxione victa, non amplius ad pus, ſed ad alienam quampiam mutationem, aliàs diuerſam, proficiſcitur ſanguis. Porrò dũ pus corpora excoriat, continentiaq́; à ſubiectis diducit, ac deinceps eo vtcunq; vacuato, quæ diſſident inter ſe, priſtinam conſtitutionẽ nequeunt recuperare, is affectus vocatur ſinus. Qui nimirum niſi quàm celerrimè percuretur, callum contrahit, procedenteq́; tempore durus euadit, nec amplius ſubiectis ipſi partibus agglutinari poteſt. Aſtringitur tamen medicamentis, & vict⁹ ratione exiccatur, ita vt particula integrè eſſe ſana videatur. Non ſolùm tamen ex inflammatione gignuntur abſceſſus, hoc eſt diductiones particularum: ſed & ſtatim à principio iterdũ proueniunt, pp humorem aliquem, qui temporis proceſſu excoriet, atq; à contẽtis continentia diſpeſcat. Proinde & inciſi omnimodam ſpeciem humidorum ac ſolidorum corporum ĩtus habere apparent: & non rarò etiam animantia in ipſis reperta ſunt, omnibus ferè quę ex putredine ortum habent, ſimillima. Fiſtula, ſinus eſt anguſtus & lõgus, aliis ſinibus ſimilis. Qui ſanè aſtringitur, & rurſum diducit etiam ob excrementorum effluxum. Iam in atheromatis reperitur quiddam pulti conſimile: in meliceridibus, melli: vt ſeuo, in ſteatomatis. Plerunq; autem quædam tunica membranoſa ſingula hæc continet. At gangræna carbunculiq́; excitantur, quum ſanguis tanq̃ feruens & inflammationi propinquus, exurit cutim. Proinde & cum cruſta fiunt, & bullæ vlcus præcedunt, quemadmodum in ambuſtis. Quin & acutisſimã

Margin notes: Abſceſſus quo modo fiant. — Sinus quid. (4.) — Animalcula interdum reperiri in abſceſſibus. — Fiſtula quid. (5.) — Atheromata. Meliceris. Steatomata. — Gangręna. (6.) — Carbunculi.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

febrim inferunt, atque in discrimen vitam trahunt. Nigra autem prorsus, ac cinerulenta apparet crusta carbunculorum vlceris: nec tamen inflammationis circũstantis color, sicuti in aliis, ruber conspicitur: sed ad nigrius vergit, alio sanè modo q̃ in suggillatis, vel à gelu perfrigeratis. Non enim vehementer liuet, veluti in illis tumor: verùm habet quippiam splendidum, quemadmodum bitumen Iudaicum. Huiusmodi siquidē est exquisita atra bilis: vnde & malignitas vlcerum quæ ĩ carbunculis sunt, accidit. Siquidem sanguis, vel statim ab initio, vel in ipso feruore superassatus, melancholicus fieri videtur. Verùm citra feruorem atra bilis cancros constituit: atque eos cum vlcere, vbi acriorem illam esse contigerit. Quamobrem & nigriores sunt colore omnibus quæ inflammatione infestantur, & minus calidi. Venæ aũt in his replentur & tēdunt magis, q̃ in ipsis inflãmatiõib⁹. Ad hæc gãgræna maximis succedit inflammationibus: quæ sanè mortificatio quædã affectæ partis existit: & nisi curet celerrimè, vsque adeò pars affecta extabescit, vt inuadat alias cõtinuas, atque sic hominē perimat. Porrò in naturali statu, insensibilis nobis est arteriarum motus: in inflãmationibus autem, is cum dolore sentitur. Arteria siquidem dum dilatatur, corpora circũiacentia percutit: atque ex eorũ plaga ob inflammationē dolemus. Quòd si arteriæ tunica inflammatione vrgeatur, tunc ratione percutientis simul & percussi, geminatur dolor. Si fluxio biliosa in aliquam partem decumbat, idq́; ab exquisita bile profecta, cutem exulcerat: si verò sanies aquosas, vel etiam sanguinem habeat, minus erit acris, sed particulam magis ĩ tumorem attollit, q̃ exulceret. Hoc igitur erysipelas nominatur: alterum verò herpes. Humor autem à quo vnumquodque horum gignitur, tũ ex colore, tum ex caliditate partis affectæ, facilè dignoscetur. Rursus, quum fluxio acris, hæc quidē min⁹, hæc

Carbunculorũ descriptio.

Atra bilis, qualis,

7. Cãcros gignit atra bilis non feruida: quæ si acrior fuerit, illos, p̃ducit exulceratos.

8. Gangræna q̃d.

Dolor pulsatilis affligit inflammatas particulas, ob arteriarum motionem.

9.

Erysipelas. Herpes.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

verò magis, talis existat: sciendum est, ab acriori fieri
herpetem exedentem: ab altera verò miliarem. Atq;
hæc sanè fluxio pituitam habere mistam mihi planè
videtur: ut illa proficisci à meracissima bile: quare &
cum erosione oritur, affectu semper proximam inuadente cutem.

Herpes exedēs gignit ab acriori bile: vt miliaris, a minus acri.

Verùm si ex æquo sanguis & bilis cōmista fuerint, huius affectus forma & natura, in medio
erysipelatis & inflammationis consistet. Quod si alter
ex humoribus longè exuperet, ab exuperante affect⁹
nomen sortietur: cum adiectione tamen humoris admisti. Dicetur itaq; erysipelas inflammationis particeps, flaua bile superāte: inflammatio verò erysipelatosa, vincente sanguine.

Erysipelas phlegmonosū. Inflāmatio erysipelatosa.

Similis quoq; erit aliarum mistionum interpretatio. Quatuor enim sunt affectiões,
quæ assiduè ex humorum fluxione oriuntur: erysipelas, œdema, inflāmatio, & scyrrhus. Erysipelas igitur,
vt dictum est, biliosa fluxione exuperante oritur: inflāmatio, sanguinea: œdema verò, tenui pituita: quemadmodum & crassa & lenta, altera quædam scirrhorum
species consistit: nanq; alteram fæx sanguinis efficit:
quæ ipsa rursus sanguinis fæx, est duplex: alterā enim
speciem Hippocrates nigram nominat: altera verò &
ipsa quidem est nigra: propriè tamen atra bilis vocat.

Oedema. Scyrrorum species duæ. Fęcis sāguineę duplex spēs.

Istius itaq;, cancri soboles sunt: alterius verò nigræ,
vna quædam scirrhoꝝ species: quæ sanè ab altera quæ
ex pituita consistit, colore distinguitur. Atq; vtrisq; cō
munia sunt, maior q̄ sit pro naturæ ratione tumor, tū
dolore vacans, tū durus: & q᷑ vtraq; species quandoq;
ab initio gignatur: quandoq; ex permutatione alicuius tumoris immoderati⁹ refrigerati. Scirrhis propin 10.
qua sunt tum ecchymomata, hoc est trāsfusiones: tū
melasmata, siue denigrationes. Qui affectus fiunt sanguine ex ipsis venis effuso: nunc tunicis earum contusis: nunc ipsarum finibus reseratis. Quòd si arteria adaperta fuerit, affectus hic aneurisma vocatur. Fit au- 11.

Ecchymomata. Melasmata. Aneurisma.

tem, ea vulnerata, quum ad cicatricem superposita cutis deuenerit, arteriæ verò vlcus permanserit, ipsa nequaq̃ conglutinata, neq; ad cicatricem perducta, neq; carne obturata. Cæterùm tumor ille compressus digito cedit. Quum igitur sanguis quē arteriæ continent,

Arteriarū sanguis qualis existat.

tenuis & flauus existat, ac præterea mistus subtili spiritui, & multo, proindeq; sit etiam calidior eo qui continetur in venis, adeò sanè is effluit, vbi vulneratur arteria, vt ægrè supprimi posit. Cedit etiam in ædematibus materia premētibus digitis: & pars ipsa foueæ modo excauatur. At in hoc affectu pulsus non adest, vt pcipitur in aneurismate, & color albicantior existit. Ad

Oedema quō ab aneurismate differat. Sphacelos. Syderatio.

hæc œdema longè latius & maius est aneurismate: nisi quando grumus adnatus, coalitꝰ ex aneurismate, sphacelum, hoc est siderationem, efficiat. Sic enim vniuersam solidorum corporum corruptionem appello: ita

Gangræna.

vt ossibus quoq; insit. Gangræna autem, solidoꝝ corporum mortificatio est & ipsa, verùm ossa nequaq̃ cor-
12. ripit, maximasq́; sequitur inflammationes. Repetēdū autem rursus hoc est, atram bilem, si quidem mordax decubuerit in carnem, circūpositam cutem exulcerare: si verò mitior extiterit, cancros citra vlcus inducere.
13. Iam verò, qui affectꝰ ex ulcere & tumore circūambiente constat, phagedæna vocatur. Depascitur etiā, & herpes circūuicinas partes: solius tamen cutis exul-

Phagedæna. Herpes depascens. Cacoethe ulcera, Scabies. Lepra. Cancer. Elephas.

ceratio existit: phagedæna verò, vnà cum cute, attingit etiam subiecta. Quæ vlcera omnia, cacoethe, hoc ē maligna vocantur. Porrò scabies & lepra, melancholici affectus, ad solam cutem spectant: quemadmodum si in solis venis & carne fiant, nomen obtinent cancri.
14. Præterea elephas affectus melancholicus est, à sanguine quidem melancholico primam habens generationem: tempore verò procedēte, atra bilis copia sanguinem ipsum exuperat. Quo tempore corpus iam & grauiter olet, turpeq́; & deformatum videtur: atq́; iter-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

dum etiam exulceratur. Iam pudendorum tensiones præter naturam, quæ non desistunt, quidam satyrismum, quidam priapismum appellant. Achor autem, 15. vlcus est in capitis cute, quod coniiceres pituitæ salsæ, & nitrosæ esse sobolẽ. Ac defluit quidem ab eo sanies quędam nec aquosa simpliciter, nec ita, vt mel, crassa. Ceria (quos fauos nominant) cum tumore quodam exiguo & q̃plurimis foraminibus accidũt, melleo quodam humore fluentibus. Quin & alii tumores præter naturam his minores per cutem fiunt, nimirum myrmeciæ, acrochordones, psydraces, & epinyctides: qui sanè affectus omnibus cogniti sunt. Non minus autem est notus furuncul⁹: qui quidem mitis existit, si solam cutem obsederit: malignus autem, si descẽderit altius. Sic enim tuberculo est similis, ab eo sola duritie differens. Vterq; autem affectus mistæ cum inflammatione esse speciei videt. His tertio loco succedit bubo. Quarto is quem nõnulli vocant phygethlõ, caliditate simul & generationis celeritate id ab aliis tuberculis distinguentes. Qui affectus glandulosarum partium est inflãmatio. Hæ autem partes vbi ad scyrrhum deuenerit, is affectus struma & chœras vocatur: quemadmodum etiã vbi ĩdurãtur testes, σαρκοκήλη, i. ramex carnosus dicitur. Quum autem in eorum tunicis humor aquosus colligitur, hydrocele nominatur: à quo affectu, epiplocele & enterocele differunt: q̃ alterum omẽti: alterum intestini cuiuspiam descensum in tunicas testium significet. Quemadmodum autem vnumquodq; dictorum nominum partis morbum indicat, à qua affectus cognominat, sic & κιρσοκήλη recens nomen, hoc est varicosus ramex, in parte iam dicta declarat ipsum affectum consistere. Quanq̃ veteres, & alias etiam turgentes venas κίρσους, hoc est varices nominãt. Fiunt quippe in cruribus etiam varices, ob imbecillitatem venarum quæ inibi existunt: & tunc præsertim, quum san- 16.

Satyriasmus.
Priapismus.
Achor.
Ceria.
Myrmeciæ.
Acrochordões
Psydraces.
Epynictides.
Furunculus.
Tuberculum.
Bubo.
Phygethlon.
Struma.
Chæras.
Sarcocele.
Ramex carnosus.
Hydrocele.
Epiplocele.
κιρσοκήλη
Ramex uaricosus.
Varices.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

guine corpus craſſo redundat. Peritonæo vulnerato, vel rupto, nec poſtea cõglutinato, tumor quidem mollis eam regionem occupat. Quòd ſi id in inguine eueniat, tumor tale bubonocele nominatur. Si verò circa vmbilicum, ſic affectos ἐξομφάλους quidam appellant. Cæterùm peritonæi ſolius nulla harum affectionum exiſtit: ſed & nerueam propaginẽ muſculo affici prorſus eſt neceſſarium. In hydropicis etiam, copia quidẽ materiæ eadem in regione aggregatur: aquoſæ ſanè, in aſcite: flatuoſæ, per tympanitem: pituitoſæ deniq; in affectu anaſarca, & eo quem leucophlegmatiam appellant. Porrò epulides, parulides, thymi, & alia id genus, carneæ ſuppullulationes exiſtunt. At vuæ, gurgulionis: tonſillæ, earum glandularum quæ inuicẽ in faucium initio opponũtur: pariſthmia deniq;, eorum corporum quæ in ipſis faucibus ſunt, inflammationes exiſtunt. Polypodes autem, aut inflammatione, aut tuberculo, aut alia quapiam ſuppullulatione in naribus conſiſtente, gignuntur. Encanthis verò, in magnis oculorum angulis fit, tumor non toto genere præter naturam, ſed ſola magnitudine. Vngues autem adnaſcentiæ quædã ſunt mẽbranæ exterius adnatæ oculis: quæ ab oſſe circũambiente delata, vſq; ad iridis coronã extendit. At quæ vocant ſtaphylomata, hæc quidem ſolo ſitu: hæc verò diſpõne ipſa, ꝑter naturã exiſtunt.

[Margin: Bubonocele. ἐξομφάλους. Hydropis tres ſpecies. Epulides. Parulides. Thymi. Vua. Tonſillæ. Pariſthmia. Polypodes. Encanthis. Vnguis oculi. Staphylomata.]

GALENI PERGAMENI DE TREMORE

palpitatione, conuulſione, & rigore. Liber vnus.

ENSILES motus in ſanis animalium corporibus, duplices genere exiſtunt. Alii ſiquidem fiunt ſecundum voluntatis imperiũ: quos ſanè à neruis & muſculis edi-

[Margin: Motus ſenſibilis duplex: vnus uolũtari⁹ qui ad neruos & muſculos; a-]

ctos, liberæ voluntatis actiones mos est medicis appellare. Alii autem à corde & arteriis profecti, functiões appellantur vitales. Est & tertia in venis insensilis motus species, de qua impræsentiarum differere, nō videtur expediens. Cæterùm motus à neruis & musculis editus, quo manus atq; crura mouemus, in tremore, & conuulsione, morbosoq; rigore, ac nonnunq̄ palpitatione apparet. Etenim istiusmodi affectus, incompositi, exorbitantesq; sunt motus instrumentorum, quæ dum integrè valent, motus voluntarios proficiunt.

lius uitalis, qui ad cor, & arterias pertinet.

Tremor igitur, imbecillitate facultatis quæ vehit atq; mouet corpus, efficitur. Etenim animalium partes graues quū sint, deorsumq; ferri natæ, ex se vsquequaq; moueri nequeunt: sed facultas à principio musculis, per neruos delata, quasi vehiculum quoddam, atq; ala motus ipsarum est. Quæ si exactè defecerit, partes vti relaxatæ resolutæq;, deorsum vergunt, atq; instar auis expilatæ concidunt. Vnde membra hoc pacto affecta, omni motu priuantur. Verùm si facultas ad musculos per neruos fluat, exigua tamen & debilis, vt quātum oportet membra corporis vehere, librareq;, aut veluti pondus aliquod ferre, non possit: membrum sic dispositum, cum tremore dehiscere necessariò conspicimus. Siquidem motus coacti violentiq;, qui vires debilium superant, fiunt haud dubiè tremuli: vt constat in onera grauia gestantibus. Pari quoq; modo siquis timore correptus fuerit, manibusq; siue quid agere, siue librare voluerit, tremulæ quidem manus agendo: tremula quoq; crura incedendo ei ob timorem fiunt. Timor quippe facultatis robur, nihilominus q̄ onus, imminuit. Consimili modo senes imbecillitatis causa tremuli euadunt: & quibus ob ægritudinē laborauit ipsius corporis robur, his haud sine tremore perficitur motus. Tremor itaq; est compositus motus, fitq; vbi corpus propria grauitate deorsum vergit, sed rursus à fa-

Tremor quomodo fiat. 3.

Motus uiolenti, qui uiribus superiores sūt, fiunt tremuli.

Perculsi aīo ædunt actiones tremulas.

Timor facultatis robur imminuit.

Senes cur tremuli.

Tremor est motus cōpositus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

cultate eleuatur sursum: particulis nimirum ipsis vicissim loca mutantibus. Differunt autem inuicem palpitatio & tremor, quum nimirum non eodem loco quo tremuli, palpitatione correpti afficiantur, nec eadem causa, nec præterea idem sit vtriusq; symptoma. Nullus enim tremit vtiq;, nisi membrum aliquod mouere præelegerit. At membra palpitantia, & si reposita iaceant, nulloq; exagitentur motu, palpitant: id quod mirum esse non debet. Alia siquidem multa, licet immobilia videantur esse, vtpote in eodem permanentia loco, mouentur nihilominus tamen. Auis quippe, in sublimi regione aeris suspensa, dum sese, quo minus ruat, sustinet, aliquo vti motu videtur. Is igitur motus (quæ immobilitas fortasse tibi apparuerit) ex duobus certis motibus, qui in contraria loca diducere corpus queunt, est mistus. Quorum sanè si alterum, nempe motum sursum, sustuleris, à reliquo deorsum deduci corpus minimo negotio videbis. Ob id etiam stare quam incedere iis qui viribus sunt imbecillibus, haud minus est laboriosum: quum statio sit quoq; mot⁹. Sublata nanq; anima, quæ & mouet, & corpus erigit, corpus prius rectum, mox stratum facilè videremus. Quare non immeritò monuit Hippocrates. Si æger seipsum continere non possit, & ex lectica in pedes corruat, grauius est. Nam iacentem ad pedes delabi, facultatis extremè laborantis firmissimum est indicium. Etenim stare, aut sedere, aut surgere non posse, graue certè est, sed eo sanè minus graue. At more viuentis decumbere non posse, sed ceu demortuum inanimatumq; corpus deorsum irrepere, extremum est malum. Quòd autem vbi quis manum extensam aliquandiu in illa figura conseruat, aliquo motu moueatur, argumento sunt vtraq; genera musculorum simul & ex æquo tunc operantia. Liquet itaq;, ei qui nullo se mouere motu conatur, tremorem minimè accidere posse. Palpitatio aūt,

4. Palpitatio a tremore quo differat.

Moueri multa quæ prorsus immota uidētur: ut auis quæ se se ī sublimi aeris regione sustinet.

Statio est motus.

Iacētem in pedes delabi facultatis extremè laborantis est signum.

Extensam manum habētes, mouentur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

partibus etiam motu carētibus euenit. Etenim supercilium, palpebræq; & oculus, sæpenumero, nulla concurrente voluntate, attolluntur. Præterea in partibus palpitatione affectis, eleuationes depressionesq́; apparentes, corporum quasi repletorum, moxq; euacuatorum, extensiones & contractiones existunt: in tremoribus autem, nec distenditur quicq̃, nec etiam contrahitur. Cæterùm non omnia palpitant. Neruum siquidem, aut os, aut chartilaginē, palpitare non videas, quum cauitate careant, qua nunc distenta, nunc cōtracta, attolli quum distenduntur, cadere quum contrahuntur suis partibus posſint. Est itaq; palpitatio, dilatatio quædam, atq; cōtractio, præter naturæ ordinem. Tremor verò, partiū quæ vicissim sursum deorsumq́; feruntur, motus inuoluntarius. Vnde perspicuum est, membra quidem tremula priorem mutare locum: palpitantes autem particulas, perpetuò eundem tueri. At verò spiritum crassum & vaporosum in aliqua cauitate collectum, exituq; prohibitum, palpitationum esse causam pronuncio. Nā quòd palpitatio ab spiritu oriatur, celeritas ortus & solutionis illius indicat. Etenim corpus nostrum constituunt (vt nos Hippocrates docuit) continentia, & contenta, & quæ feruntur impetu. Continentia siquidem appellauit solidà: continent enim, ac liquida claudunt. Contenta autem, liquida: nam liquida solidis continentur. Quæ verò impetu semperq́; feruntur, spiritus: nāq; hi per vniuersas corporis partes facilè permeāt. Erit igitur spiritus quidē, sed crassus & vaporosus, palpitationis causa. Nam si ille clarus, tenuis, purusq́; fuerit, citra vllum impedimētum transfluet: ac proinde partes nec replebit, nec euacuabit. Porrò vt solis arteriis inesse palpitationem minimè verum est (quod profitebatur Praxagoras) sic reperiri posse arteriam non dubito, quæ & palpitationis & conuulsionis aliquid sæpe ostēdat. Iam verò pal

Palpitatio quibus partibus accidat, & quibus minime.

Palpitatio est dilatatio & cōtractio præter naturę ordinē. Tremor ē motus inuoluntarius.

Palpitationis causa.

Constituentia corpus nostrū sunt continentia, cōtenta, & quæ feruntur ĩpetu.

5.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Palpitatio quibus sit familiarior.

pitatione facilè corripiũtur frigidiores ætate. Adhæc, natura corporis frigidior, regio frigida, hyems, mollis viuendi ratio, crapula, & vini vsus immoderatus, cibi flatulenti & frigidi, omnia breuiter quæ corpus absolutè refrigerant, palpitationi sunt generandæ idonea. Sicuti illorum contraria eandem submouere possunt.

Calfacientium uires.

Calfacientia quippe, attenuant spiritum, corporaq; mollia simul & rara efficiunt, vt ille expirare possit.

Refrigerantiũ facultas.

Verùm refrigerantia condensant, congregantq;, ac corporis meatus arctiores reddunt. Insup crassum, densumq;, ac turbidum efficiunt spiritum, qui sua crassitie, corporumq; ipsum continentium dẽsitudine, retinetur, vt minimè exhalare posit. Meritò igitur veteres, iis contra palpitationẽ sunt vsi medicamentis, quæ attenuare & excalfacere possunt.

Palpitationem quæ soluũt medicamenta.

Cuiusmodi sunt quæ ex pyrethro, adarce, & pipere constant. Aquas quoq; calidas ex terra prodeuntes, & præcipuè nitrosas, sulphureas, bituminosasq; cõmendant. Et aqua marina actu calida, muriaq; marinæ vice vtuntur, si mare absit. Porrò castoreum, non solùm bibitũ, sed ẽt admotũ extrinsecus, ad id optimum est medicamẽ.

Palpitatio ex frigore tãtum prouenit.

Cæterùm palpitationis generatio ex frigido dũtaxat prouenit: tremorem verò, ob multas & alias causas fieri contingit. Nam dispositio hæc, facultatis quæ corpus mouet est imbecillitas: sed causa quæ hanc ipsam imbecillitatem inducere potest, specie variat.

Tremoris causæ diuersæ.

Aut enim alimenti defectu, aut exoluto vitali robore, aut violenta vehementiq; refrigeratione, virtutem occupante, aut repletione ipsam instar ponderis aggrauãte, admodum imbecillis ad motũ facultas redditur. Vnde non sicuti palpitantibus, ita & trementibus vna dũtaxat medicamentorum species congruit, sed varia. Ac pro differẽtia ipsius causæ, oportet per contraria semper medẽdi rationem variare.

Trementẽ mulierẽ ob purga

Etenim mulierem quæ post partum nec secundas expellere, nec sanguinem expurga

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

re poterat, indeq́; tremore correpta eſt, ſecta ī malleolo vena, curauit Hippocrares. Quòd autem ſanguine exuberante, venam incidere oporteat, omnibus notum eſſe arbitror: quum ſanguis contineatur in venis. Quòd verò laborante matrice, in malleolo aut poplite icidere expediat, id docet commercium venarum. Siquidem per venas cõmunicantes ſemper vacuare eſt opus. Nam ſi venas, quæ particulæ affectæ non conſentiunt, pertundas, minimè affectum locum curabis, ſed potius ſanum offendes. In animalibus itaq; motus voluntarii opifex, fabricatrixq́; facultas eſt, quæ vniuerſas animalium partes gubernat. Huius autem inſtrumenta, nerui & muſculi exiſtunt. Igitur motu priuari, aut non pro dignitate moueri contingit mēbra, vel ob inſtrumentorum, vel ob facultatis affectus. Palpitationes itaq; & conuulſiones, & membrorum reſolutiones, inſtrumentorum vitia: tremores verò, virtutis imbecillæ affectus exiſtunt. A rigore autem diſtinguitur tremor, quòd tremor quidem non ſine conſilio mouendi partem, contingat: quaſſatio verò, quæ vehementer rigentibus inſidet, adeò violēter valideq́; concutiat corpora, ut quietem agere minimè queant, vel ſiquis viriliter illis reſiſtat. Inſuper, tremor, vnius duntaxat particulę: rigor vniuerſi corporis eſt affect⁹. Adhæc, tremere quidem nonnullos, abſq; vlla refrigeratione ſenſibili, compertum eſt. At rigêre, abſq; hoc vt videatur corpus refrigeratum, eſt impoſsibile. Non tamen refrigeratum eſſe, & videri, idem eſſe fatearis. Motus præterea in rigentibus, inuoluntarius omnino eſt: in trementibus autem, non abſq; imperio voluntatis conſiſtit. Porrò vt motus aliquis dici rigor mereať, opus eſt vt cum refrigeratiõe ſenſibili, inæqualis inuoluntariusq́; totius corporis motus accedat. Quæ ſanè quaſſatio, ſi in nonnullis acceſsibus ſolam ſuperficiem concutiat, nec vniuerſum corpus commoueat, is affe

mēt a poſt partium retenta, ſecta in malleolo uena curauit Hippocra.

Matrice laborante, uena ſecãda eſt ī malleolo, aut poplite.

Palpitatio eſt organorum uitium.

Tremor, uirtutis imbecille affectus.

Tremor nõ fit ſine cõſilio mouendi partem.

Rigor fit iuitis

Rigor a tremore quo differat.

Rigori quid requirunt 11.

6.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Horror talis affectus est cutis, qualis totius corpis, rigor.

ctus horror vocatur. Horror itaq; talis duntaxat cutis, qualis vniuersi corporis rigor, affectus est. Cæterũ impræsentiarum non de rigore aut horrore qui sana corpora infestant, sed de illo qui ægris solet superuenire, disputare consilium est. Igitur morbosus rigor secundum Hippocratis dogma, refrigeratio quædam ẽ dolorifica, cum inæquali totius corporis concussione. At verò rigore affici, innati calidi affectum esse omnibus ferè in confesso est. Verùm enimuerò, calidũ hoc innatum minimè gigni motu aut frictiõe arbitramur, sed corpus omni ex parte conspirabile, confluxileq; esse contendimus: calidum autem ipsum non aduentitium, nec animalis generatione posterius, sed primarium, primordiale, insitũq; putamus. Natura itaq;, animaq;, nihil aliud q̃ calidum est. Quocirca si hoc sponte semperq; mobile eẽ cognoueris, errare minimè poteris. Qua igitur ratione is calor semper existit mobilis, ea nimirum, nec intus solùm, nec foras mouetur: sed alter ipsius mot⁹ succedit alteri. Cito enim immobilẽ ipsum redderet intus statio: foris autẽ, quies eum dissiparet. Nam calidum moderatè extinctum, rursusq; moderatè accensum (vt ait Heraclitus) semper mobile remanet. Accenditur igitur, vbi appetens nutrimentum versus centrum inclinat. Extinguitur autem, vbi foras & vndequaq; dispergitur. Ac mouetur quidem ipsum innatum calidum à suo principio foras, caliditatis ratione: intrò verò, atq; ad proprium principium illabatur, quia etiam frigiditatis est particeps. Hoc siquidem calidum, & mistum est, & ex calore frigoreq; ortum habet. At prima quidem calidi ratio spontaneã sui ipsius mobilitatem includit, hacq; ad operandum maximè eget. Nihilominus tamen magnum quoq; à frigore adiumentum accipit. Nam quum innatum calidum & eleuare in altum, & secum alimentum rapere natum sit, certè si frigus lationem calidi nõ coerceret,

Rigor quid.

Calidũ innatũ nõ est aĩalis generatione posterius.

Natura nihil aliud q̃ calidũ est.

Aĩa nihil ẽ aliud, q̃ calidum.

Calidũ innatũ quõ ĩtro & foras moueatur.

Calidũ innatũ esse mistũ, atq; ex calore & frigore suũ ortum habere.

penitus euanesceret, atque dissiparet. Porrò animal tūc sanum existimatur, vbi temperamentū, naturæ ipsius limites non excedit: hoc est, quum calor frigusque temperatura mediocri mutuo inter se miscentur. Si verò altera qualitas immodicè alteram superet, tūc animal laborare morbo, qui congruens sit naturæ causæ superantis, necesse est. Etenim * inflāmationes, erysipelata, vlceraq; serpentia, necnon carbones, omnesq; tū impensè calidi, tum febriles affectus, dum vis calidi dominatur, vtique fiunt. At conuulsiones & tetani, palpitationes, stupores, resolutiones, morbi comitiales, atque ii affectus qui homines attonitos reddunt facultate frigoris dominante oriūtur: inter quas affectiones rigor enumeratur, qui refrigeratio simpliciter nō est, sed tātùm secundum sensum. Fuerit itaque rigor innati calidi, vehemens, confertimq; affligens, ac violenta secūdum sensum refrigeratio. Iam verò quemadmodum quod in naturam haud latenter reuertitur, est iucundum, ita quod à natura pari modo recedit, dolorificū fuerit. Quare vnum idemq; frigus, aliàs quidem delectasse, aliàs verò tristitia affecisse credimus. Nam si frigus corpori extra modum calfacto, admotum fuerit, id prorsus delectat. At si corpus suam naturā retinens, confertim, abundeq; refrigeretur, dolebit vtique & tristitia afficietur. Igitur nec dum alimenti defectu innatum calidum obscuratur, nec dum pabuli copia obruitur, nec dum ob imbecillitatem collabitur, rigorē fieri contingit: sed quoties ipsum validum existens, intenditur, ac dein coercetur, reprimiturq;: quod solet flāma, vbi confertim aqua illi instillatur. Calor itaq; per rigores, nec substantia nec robore læsus, ad vniuersas corporis partes extendi ferriq; properat: impeditus autē, versus principium propriè consurgit, inibiq; permanere non valens (substantiæ enim semper mobili quies mors est) seipsumq; congregans, ac veluti in spirā cō-

Aial, qñ & ualere, & ęgrotare dicatur.

Affectus calidi

Affectus frigidi.

Rigor est scd̄m sensum refrigeratio.

Iucundū quid. Dolorificū qd.

Rigor qñ oboriatur.

Mobili substātiæ quies mors est.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

trahens, æqualiter quidem, non amplius tamen citra violentiam, extenditur. Vbi verò exiliens infestantibus reluctantibusq; rebus occurrit, ac nunc pellit illas, nunc pellitur, idq; impulsibus & conflictibus variis, tunc sanè corpus mira quassatione ob duplicē illū atq; inæqualem motum, haud citra dolorem concutitur, q̃diu molestantia adfuerint. Concussio igitur, quassatioq;, necnon omnium membrorum fremitus, omnisq; irregularis, inordinatus, inuoluntariusq; motus, ob caloris innati, factiq; iam vaporosi, inæquales, validos, violentosq; occursus atq; resultatiōes, rigoris tempore, perficiuntur. Quamobrem corpus in rigoribus rursus incalescit exactius, q̃ quum naturaliter se ipsum habebat. Sudores quoq; effunduntur ē corpore. Etenim vbi post multos conflictus molestantia fuerint explosa, exacteq; iam perspirauerit corpus, tribus de causis id calfieri est necesse Nempe q̄ calidum vndiq; spiratione priuatum, in profundo collectum fuerit: quodq; postea vehementer ad exteriora se extenderit: ac tertiò deniq;, q̄ per occursus illos, conflictus, atq; violentos motus, natura calor reaccenditur. Itaq; sæpe ī huiusmodi reditu de profundo calidum quasi ebulliens, confertim humidum quoddam effundit, quod sudorē vocamus. Ob idq; in rigore refrigerari, nec rursus calfieri, prauum est: calidumq; succubuisse portendit. Est autem rigor indicium maximum exquisitæ tertianæ: quæ ab ingenti oritur ardore: eatenusq; ab ardente cō tinua deficit, quatenus in ea incendium ipsum facit intermissionem. Nam & sitis inexpugnabilis, & refrigerationis cupiditas, & bilis syncerę vomitus, vomituq; peracto quies (quæ omnia signa sunt caloris exuberantis) comitantur exquisitam tertianam. Febribus ēt ex ingenti ardore continuis, solet rigor superuenire, easq; soluere. Præterea acre calidumq; medicamentū vlceri admotum, primò dolorem, mox horrorem, ac

Incalescit corpus a rigore uehementius q̃ antea, tribus d̄ causis.

Rigentes non recalfieri, prauum indiciū ē.

Tertiana, q̄uo ab ardente cō tinua differat.

Rigor solet febres ardentes soluere.

dæmum rigorem inducit. Inflammationi etiam in abscessum conuersæ, rigorem horroremq́; necessariò accidere nouimus. Ad hæc res auditu visuq́; formidabilis, interdum horrorem, rigoremq́; inducit. Ex quibus vtiq; liquet, non frigori duntaxat, rigorem tribuẽdum eẽ: quum ab aliis causis, & præcipuè ab acri & calido humore delato per sensibilia corpora interdum proficiscatur. Cæterùm neq; frigidum humorẽ, neq; acrem, ad rigoris generationem, simpliciter excellere, sed proprium modum ipsorum vtriq; necessariò inesse, oportet. Modus autem fuerit aut copiæ mensura, aut humoris qualitas, aut aliquis corporis locus, in quo illum aggregari conueniat. In quiete quoq;, motuq;, atq; ipsius motionis modo, haud parua dĩa oboritur. Vbi igitur flaua bilis, non p vasa, sed per carnes mouetur, manifestè gignitur rigor. Hoc nanq́; solo febres ex ingenti ardore à tertianis differũt, q illæ quidem in vasis bilem contineant: hæ autem, extra vasa diffusam per sensibilia corpora. Per quæ quidem dum bilis fertur, acredine sua tristitiam inferens, dolorem excitat. In hoc autem duo quædam eueniunt, nempe vt sanguis contrahatur in profunditatem corporis, ob idq́; exteriores partes refrigerentur: & vt illæ eædem corporis partes quæ à bile punguntur, impellant ipsam facultate expultrice, donec ab omnibus profligata partibus, per sudorem, aut vomitum, aut deiectionem exterminetur. Hoc etiam iis qui non * concoxerunt, aut malis succis repleti sunt, aut in sole æstiuo, vel balneo diu sunt immorati, aut seipsos exercuerunt, cõtingit. Horum nãq; aliqui horrore confestim, ac dein rigore correpti sunt. Verùm non solùm mordax causa, sed vehementer mota, si rigor fieri debeat, desyderatur. Atq; hoc sanè tam frigidæ q̃ calidæ causæ est commune, q vtraq; corpus cum dolore cõmoueant. * Iccirco per quartanas atq; tertianas febres,

Acria vlceri admota, rigorẽ inferunt.

Rigor accidit inflammationi in abscessum conuersæ.

Formidabilia inducunt horrorẽ, rigorẽq;.

Rigoris causa.

Rigor fit vbi flaua bilis fertur per sensibilia membra.

Ardẽtes febres quõ a tertianis differant.

Frigere extrema p accessiones vnde accidat.

Rigor fit a cã non quiescente, sed mota.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

quis à contrariis oriantur humoribus, rigor tamē inuadit. Etenim vt atra bilis est frigida, sic flaua calida existit. Cæterùm non solùm ex atra aut flaua bile, sed ex pituita vltra modum frigida (quam vitreā appellauit Praxagoras) rigor fieri consueuit: idq; in mulieribus magis, & quę in otio vitā traducūt: qui rigor tñ vehemens non est, & quiescentibus, nulloq; modo motis corporibus, ipse etiam conquiescit. Ii autem qui simili affectu correpti sunt, in principio quidem medicamentum diatrion pepereon propino: subinde verò nostrum ex calamintha: deindeq; ex succo cyrenaico, castoreoq; compositum, quod quartanæ ex acerbationibus maximè confert, præsertim quando ingētis rigoris impetu ægri afficiuntur. Porrò qui quartanis correpti sunt febribus, vsq; ad ossa sibi penetrare rigorem affirmant: & talem, qualis per immensa frigora, dum iter facerēt, eis accidebat. In rigore autem q tertianas, pariq; modo ab ingenti ardore ortas comitatur, quasi ab acutis tenuibusq; acub⁹ se perpungi fatentur. Nunc verò de conuulsione nonnihil dicamus. Voluntarii omnes motus, per musculos absoluuntur. Vbi igitur musculi in propria retrahuntur capita, ad ea singulæ partes, quibus natura infixi sunt, retrahuntur, cōuelluntúrq;. Verùm si passio aliqua suboriatur, quæ intensionem ipsos adducat, hanc sequitur motus similis quidem nāturali, inuoluntarius tamē: atq; hæc passio conuulsio appellatur. Nam tendi cōtrahiq; musculum in proprium principium, secumq; illam corporis partem, cui est insertus, reuellere, bene valentibus conuulsisq; commune profectò est. At si inuitò id agatur, præter naturæ ordinem dispositis, minimeq; sanis contingit. Tenduntur autem nerui, perinde ac cithararum chordæ, īterdum quidem plurimo humore imbuti: interdum à causis exiccantibus arefacti. Euenire etiam potest, aliquam corporis partem, aut ob inflam

Pituita vitrea inducit interdum rigorem.

Rigentium ex frigido humore, curatio.

Quartanis ex acerbationib⁹ medicamē ex succo cyrenaico & castoreo auxiliatur.

Tertianus rigor qualis.

8.

Motus voluntarii a musculis fiunt.

Cōuulsio qd.

Tensio neruorum interdum ab humectantibus interdū a siccantibus causis oritur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

mationem, aut aliqua alia de causa „vehementer affe-ctam, neruos sibi vicinos vnà secum reuellere. Porrò in febribus ab ingenti ardore contractis, conuulsiones accidunt, ob solam siccitatem insignẽ vniuersi neruosi generis: in phrenitide autem, ob pricipii neruorum inflammationem. Cæterùm quum corporis partes anterius tendũtur, symptoma dicitur emprosthotonos: quũ verò posterius, opisthotonos: * at quũ in vtrũq; latus ex æquo inclinant, tetanus. Igitur conuulsiones à siccitate ortas, minimè curãdas susceperis. Nam qui iis sunt affecti, citissimè intereunt. Quæ verò vel ab humorum copia, vel ab inflammatione trahunt ortum, iis, si plenitudinem vacues, aut ĩflammationi commodis remediis succurras, mederi poteris.

Emprosthotonos

Opisthotonos

Tetanus.

Cõuulsio a siccitate non recipit curationẽ

GALENI PERGAMENI DE MORBORVM TEMPORIBVS. LIBER VNVS.

QVOD in animalibus ætas, idem tẽpus in morbis significat. Etenim quemadmodum ipsi nos geniti ad vigorem vsq; augescimus: inde iam contabescere incipiẽtes, ad extremam vsq; corruptionem declinamus, si omnes ætates pertransituri simus: ita singuli morbi à prima ipsorum constitutione ad statum vsq; increscunt, donec pro augmenti prioris portione decrescentes, in totum dissoluantur. Hoc tamen discrimen interest, q animalibus quidem, quum sint corpora, proprium generatiõis tempus præscriptum est, quo omnes ad vitam necessariæ partes figurãtur, formanturq;: morborum autem, quũ sint accidentia corporum, nullum huiuscemodi tempus est pfinitum, sed

Tempus morborum cõparatur ætati animalium.

Tempora morborum ab ætate animalium quomodo differant.

Morborum generationi non esse certũ quoddam tempus præscriptum.

à prima statim generatione augescunt. Figurationem itaque generatióemq́; proprietas corporum postulat: accidentia autem ipsorum, quum nullam figuratione desyderent, statim vbi genita sunt, ad incrementum festinant. Si quidem phlegmone exempli gratia quum primùm inceperit esse, huiuscemodi speciem habere videtur, qualem habebit vbi erit maxima: sola autem magnitudine differt. * Porrò pars phlegmone obsessa, calidior seipsa euadit, cum tremore maiori, itē dolore, & tensione. Sed hæc parua primo aditu sunt: inde autem ad magnitudinem quandam non omnibus æqualem increscunt. * Postea verò aut discutitur remediis tumor ipse præter naturam, simulq́; illi⁹ dolor atque calor resoluitur: aut certè in pus conuertitur. Tēpus itaque nullum inflammationis generationi singulariter proprium tribuitur, ab eo, quod augmenti est, diuersum. Febris etiam (qui calor præter naturam est) propriū distinctumq́; generationis tempus nō habet. Sed vbi corpus primùm calidius q̃ antea febrili calore fieri cœperit, inde aliud, atque aliud tempus affectiōis incrementum excipit, vsque ad perfectum vigorem, quē in singulis rebus summam esse magnitudinem intelligimus. At verò principium specie quadā ab incremento post ipsum, diuersum esse demonstrare conabimur. Etenim initium vniuscuiusque morbi esse cēsuerunt veteres, non primum illum simplicemq́; insultum, duntaxat: sed temporis longitudinem latitudinemq́; notatu dignam ipsi tribuerunt. Post principium ipsum, collocarunt ascensum: dein, statum: ab hoc declinationem. Ex quibus sanè temporibus circuitus morborū constant. Ipsorum autem circuituum nonnulli describuntur horis viginti quatuor: quotidianique vocantur: alii quadragintaocto, hoc est duabus diebus & noctibus, vocanturq́; tertiani. Alios (quos appellant quartanos) septuaginta duarum horarum tempus describit

Phlegmones accidentia.

Febris quid.

Vigor in singulis rebus, est magnitudo summa.

Initium morbi.

Incrementum, Status. Declinatio.

Circuitus quotidiani.

Circuitus tertiani.

Circuitus quartani.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

At hi circuitus omnes, aliquando ad integritatem per ueniunt: vt in quotidiana, tertiana, & quartana febri: interdum ad declinationem solùm, vel propius ad integritatem: vel longius ab illa accedent. Igit in auspitiis tertianæ febris (quã exẽpli gr̃a propono) horror mediocris oritur. Dein cum maiori horrore extrema omnia refrigerantur. Postea verò & rigore, & frigore concutiuntur plurimæ corporis partes. Quo tempore pulsus durior, minorq́; q̃ prius, redditur: necnõ in cõtractione velocior. Præterea quies post cõtractionem ferè maior contingit: post dilatationem, eodem cum illa mõ: sæpe priori æqualis: & si aliqñ inæqualis. Atq; hæc sanè * in quibusdam tertianis, curriculo duarum horarum æquinoctialium solẽt sæpe cõtingere: in aliis autẽ longiori vel breuiori interuallo. Inde pulsus maior simul & celerior, densiorq́; fieri incipiens, sensim singulis commemoratis ĩcrescit: statimq́; ægri calidiores q̃ antea redduntur. In summa inæqualitas quæpiã non mediocris in corpore per hoc tempus exuperat. Atq; hoc sanè est secundum tẽpus, à primo illo, in quo ex priori statu fuit vniuersum corpus refrigeratum, pulsusq́; in contrariam constitutionem mutatus. Vbi verò febris ad integritatem desinit, tunc pulsus ad naturalem statum reuertitur, si qua fides habenda est sensibus. Primum itaq́; tempus totius periodi est, quo corpus cum prædictis mutatiõibus pulsus, inalserit. Aliud ab hoc secundum est, quod pulsum & calorem in contraria mutat, donec tota corporis moles æquabiliter concalescat. Post hoc tertium, quo calor etiamnum augescit, pulsibus magnitudine, celeritate, & frequẽtia ei respondentibus. Quarta constitutio post tres commemoratas conspicitur, omnibus iam dictis æqualem sibi magnitudinem pro sensus nostri iudicio seruãtibus. Ad hæc quinta alia, quum iam calor manifesto decrescit: halitus autem per cutem excernitur, pulsusq́; ad

Tertianæ febris descriptio.

naturalem habitum redit, reiiciens omnia, quæ præter naturam in magnitudine, celeritate, frequentia, duritieq; conquisierat. Hoc tempore plurimis ipsorũ sudor oritur. Post hoc autem, intermissiõis, siue interualli tempus succedit. Igitur primum tempus integritati cohærẽs, quod frigoris sensum præbet, principiũ vocetur. Secundum verò, quod frigus paulatim deponit, tempus inæqualitatis dicat. Ab hoc tertium, æqualis incrementi. At quartum post hoc, cõsistentiæ. Quintum imminutionis. Sextum deniq; integritatis. Quòd igitur sex hæ temporum differentiæ in tertianarum aliarumq; intermittentium febrium circuitibus reperiantur, id sensu vel multitudo imperita iudicat. Nihil tamen obstat & alium quodammodo febris circuitũ in duas sed maiores partes diuidere: vnam, primæ accessionis à primo insultu ad extremam vsq; remissionem: alteram, quæ in declinationis & insultus secũdæ accessionis medio consistit. Quod igitur ab Hippocrate dictum est, in accessionibus abstinendum esse, pro accessione intelligendum existimo tempus à primo insultu, vsq; ad ipsam declinationem. Porrò clarioris doctrinæ gratia, omne id quod accessionem sequitur, remissionem vocabimus: quãuis in intermittentibus febribus, remissio ipsa ablatio etiam dici meretur. Diuisimus itaq; febres desinẽtes ad integritatem, q̃tidianã, tertianam, quatanã: quarũ singulæ sex distincta sortiuntur tempora. At verò quæ non intermittunt integrè, in quinq; tantùm soluuntur, ab eis nimirum sola integritate remota. Quarum sanè nonnullæ quotidie accessionem habent: quædam tertio quoq; die. Quæ verò quarto habent, non frequenter, sed raro euenire vident. Vtpote quæ magna ex parte ad integritatem desinant. Adhæc, febrium quotidianarũ, tertianarũ, & quartanarum, quæ ad integritatem non desinunt, duplex species est. Quædam nanq; magnitudinem, cele-

Tertianæ accessionis tempora sex describuntur: qualia reperiuntur & in aliarum intermittentium circuitibus.

Febriũ non intermittentium reperiri tempora quinq;.

Cõtinuarũ febriũ se remittẽtium species.

Quartana non intermittens, raro inuenitur.

ritatem, frequētiam, atq; duritiem pulsus deponunt: quædam autem reliqua tria ad naturalem statum deducunt: at conseruant celeritatem: hæ magis, illæ minus. Verùm in quibus febribus citra sensibilem systolē, accessionis insultus accidit, tria tempora in vnum recidere est necessarium, totumq; id vsq; ad statum fieri incrementum. Nam vbi non adfuit cōspicua systole, ibi nec inæqualitas adesse potuit. Statum verò nunq̄ defuisse memini: sed semper sensibili æqualitate in omnibus febribus aliquādiu permansisse. Insultum etiam millies sine dictis conspexi symptomatis. Quibus febribus nullus circuitus adest, vt iis quas synochos vocant, nec accessio quædam omnino est, neq; prædictæ partes. Attamen hæ quoq; secundum diuersa tēpora totius morbi particulas obtinent: aliis modis innotescentes, q̄ p accessionum tempora. Sed nunc tantùm de febrium circuitibus, iisq; non complicatis, sed simplicibus nobis habetur sermo. Aduerte autem aliud esse misceri: aliud inter se complicari. Semitertiana quippe, ex miscella & temperamento quotidianæ & tertianæ febris oritur. Potest tamē ipsi semitertianæ copulari alia simplex febris, vel tertiana, vel quotidiana. At huiusmodi varietas minimè ad hunc librum pertinet. Cæterùm cognitis singularum febrium temporibus, facilè complicatarum tempora cognoscemus. Igitur de simplicibus dictum abūdè quum sit, de commistis deinceps disseram: in quibus interdum horrificus insultus quidam contingit, omnes principii peculiares notas habens, p̄ter rigorem: quāuis interdum & huius quandam imaginem repræsentans. Siquidem vehemens horror, vel aliquod rigoris initium, vel paruꝰ rigor videri potest. At exactum rigorem, qualis in tertianis, quartanisq; est, febris miscellanea cuiusmodi semitertiana existit, non recipit. Vbi igitur signa quædā secundi temporis, febris hæc præmonstrarit, initium rursus alterius inita

Synochis febribus nullum circuitū adeē: ac proinde neq; accessionem.

Mistionem febrium differre a complicatione earundem. Semi tertiana ex q̄bus cōstet.

Rigor vehemēs non adest miscellaneis febribus.

sionis horrificum efficit: quod nonnulli repetitionem appellant. Aliquando hoc secundò molitur: quibusdã tertiò facit. Deinde vix æquabiliter simplex redditur, ad vsq; statum increscens. Hæc febris ad integritatem nunq̃ desinit. Nam permultum temporis vsq; ad vigorem habet: declinatiõemq́; sine perspiratu sensibili: tantùm abest, vt integrè cum sudore soluatur. Quemadmodum igitur à primo insultu accessio ad vigorem vsq;, multo tempore peruenit, sic à vigore paulatim minuitur: ideoq́; postridie altera accessio aduenit, horrifica quidem illa, sed quæ non item cum priori repetitiões habeat. Porrò hæc accessio ad vigorem etiam longo tempore ascendit, nec exiguo inclinat: atq; ob hoc ipsum tertio die, eadem quæ primo accessio inuadit: postea rursus, quarto, similis ei quæ secundo habita est, idq́; perpetuo ordie. Hanc igitur febrẽ, quæ maximè inualescit Romæ, voco semitertianam. Sunt & aliæ differentiæ particulares febrium, multiq́; alii circuituum modi, differentiis particularibus variantes, quos ex industria omitto, ceu nihil conferentes ad præsentem cõmentationem. Atq; hactenus de particularibus morborum temporibus.

Semitertianæ febris accessio nunq; integre desinit.

Semitertianã febrem inualescere maxime Romæ.

GALENI PERGAMENI DE TOTIVS MORBI TEMPORIBVS.

LIBER VNVS.

Totius morbi tpa quatuor.

OTIVS etiam morbi tempora, similiter ac animantium ætates consydera mus. Quoꝝ vnum quidem & primum, generationi ipsoꝝ tribuitur: Incremẽto secundum: Tertiũ vigori: Quartũ deniq; declinationi, si ægri salui futuri sint. Nam si vel in ascẽ

ſu, vel ſtatu deceſſerint, liquet talem morbum non oĩa tempora pertranſiiſſe. Ridiculum autem fuerit, primũ tempus primæ acceſsionis, totius morbi principiũ exiſtimare: quum nimirum prĩcipium morbi ad præſidia ferenda, vtiles præbeat indicatiões. Ad id principium reſpiciens Hippocrates ait. Incipientibus morbis, ſi qd mouendum videtur, moue: conſiſtentibus verò, præſtat conquieſcere. Præterea non minus abſurdum fuerit, morbis qui intra diem ſoluuntur ſeptimum, & iis q prorogantur in annum, æquale principium tribuere. Oſtendimus autẽ primo libro de Criſibus, totius morbi principium, ipſius cruditatem exiſtere. Porrò inflãmationis principium, totum illud tempus exiſtit, quo ſanguinea ſubſtantia pars affecta repletur. Quum autẽ influxus ceſſauerit, & quod in particula continetur, putrefieri inceperit, calor quidam ob putredinem naſcit, & fuſio magis propter calorem: vnde etiã ſpiritus generatur, atq; ob hæc ambo, particula magis q̃ antea diſtenditur, etiam ſi nihil influat. Hoc igitur ſecundum tẽpus, eſt inflammationis auguentum. At quum humor in pus iam vertitur, maximi tunc dolores partẽ ipſam corripiunt. Nam in puris generatiõe dolores, febriſq; magis q̃ prius, infeſtant. Vocatur autem hoc tempus, ægritudinis vigor. Quòd ſi humor in pus mutetur, vel digeratur, minorem tumorem atq; tẽſionem efficiet: huiuſmodiq; eſt declinationis principium. Sic itaq; in inflammatione tempora diuidũtur: nec ſecus in febri, quæ ab illa trahit ortum. At quæ ab humore citra inflammationem oritur, moleſtantium humorum cruditatem pro initio habet. Hi vbi concoqui incipiunt, initium finitur, atq; aſcenſus ſiue incrementum aduentat. Vbi verò maximè concoctio perficit, vigor adeſt. Quã declinatio è veſtigio ſequitur, dum ſymptomatum magnitudo, & humorum copia eſt repreſſa: reſtat autem humorum modicum, adhuc concoctionem

Principiũ morbi ad præſidia ferenda, vtiles præbet indicationes.

Principiũ morbi totius, eſt eius cruditas.

Inflãmationis quatuor tpa deſcribuntur.

Febriũ ab humorum putredine ortarum, tẽpora deſcribuntur.

Vlcerũ tẽpora.

desyderans. Vlcerum quoq; eadem habentur tempora. Primùm nanq; sanies aquosæ, incoctæ & tenues ab ipsis defluunt. Dein pauciores, atq; crassiores. Postea iam pus tenue. Postremò minus quidẽ copia, sed crassius, & albidum magis redditur. Quemadmodum apparet etiam in pleuritide & lippitudine. Quare nullus morborum solutorum existit, qui non hæc quatuor percurrat tempora. Non tamen ex quodam alio q̃ cruditatis & concoctionis indiciis, quæ ex recrementis deprehenduntur, cognitio ipsorum constat. Etenim fluxionum quæ ex cerebro per palatum & nares fiunt, non secus q̃ lippitudinis, initium quidem ẽ, quũ aquei, tenuesq́; necnon copiosi & acres, qui fluunt humores apparent. Nam extremam hæc cruditatem significãt. At concoctionem portendit, crassior & minus acris, modicusq́; humor descendens.

Tempora morborũ non aliũde cognosci, q̃ ex cruditatis et cõcoctionis indiciis.

4\. Iam verò quemadmodum in ætatibus, non ipsum vigorẽ modò, sed omnia quatuor tempora latitudinem habere comperim⁹, sic etiam particularium accessionum, ac totius morbi vniuersa tempora, latitudinem momẽtaneam sortiũtur. Vigor itaq; tum accessionis, tum totius morbi, sensibili tempore absoluitur. Igitur vniuscuiusq; morbi proprium quoddam tempus generationis existit: interim sensui manifestum, interim minimè. Post quod rursus augmenti tempus aduenit, * nec id æquè manifestũ in omnibus. * Post hæc, vigoris sequitur tẽpus, omnino sensibile. Quòd si salus futura sit, declinationis etiã tempus sequetur, & hoc sensui subiectum: quum nimirum amplam latitudinem habeat. At verò morborũ qui non soluuntur, duplex natura est. Nonnulli enim ipsorum præparationem habent, vbi exactè illam absolutam sint consequuti: alii ex eorum natura sunt, q soluũtur: id quod eis in ægri perniciem accidit. * Hoc autem contingit tripliciter. Nam aut propter ægrotãtium imbecillitatem, vel propter propriam vehemen

Tempora vniuersa morborũ latitudinẽ momentaneã sortiuntur.

Morbi cuiusq; generationi proprium quoddã est tempus.

5\. Tempora totius morbi, quatuor.

Morborũ qui non soluuntur, natura duplex

tiam, vel propter vtramq; prius perimunt, q̃ soluant. In vniuersum autem, nemo seruari potest, nisi natura superauerit morbum: nec perire, nisi illã morbus prostrauerit. Igitur morbi singuli ex sua quidem natura, magnitudinem quandam possident: quæ vel supra vires est, vt eas opprimat: vel viribus ægri imbecillior, vt ab eis superetur, omnibus probè eueniètibus. Proĩde quum supra vires fuerit, homo prorsus morietur. At morbi tempora tunc partim simili modo cum prædictis sumuntur: partim dissimili. Siquidem initium similiter in morbi generatione constituitur. Ascensus autem, haud in concoctionis, sicuti in iis qui superstites sunt futuri, sed in cruditatis signis, letalibusq; consistit. Ergo bene colorata urina, & mediocriter crassa, omnium optima existit, quantum ad colorem & consistentiam pertinet. Conueniet aũt præterea, vel eneorema, vel nebulam, vel hypostasin salubrem adesse, vt cunq; morbi natura postulauerit. At cruda vrina est illa, quæ nec suspensum quicq̃, nec subsidens, nec nebulam habet: immo quæ nec crassitiem aliquam, nec pallorem assumpsit, sed alba est, & ꝯsistentia tenuis, aquæ speciem referens. Quòd si aut nubecula, aut eneorema, aut hypostasis nigricare videatur, talis vrina est letalis: quemadmodum si quædam similia furfuri, vel lamis, in ea videantur. Iam verò, si aut fœtida sit, aut pinguitudinem oleaceam in se contineat, mortem minat. Hæc igitur sunt vrinæ, magni morbi notæ. Magnum etiam esse morbum cognosces, si sputum pleuritide & peripneumonia laborantibus, vel nigrum, vel * fuluũ vehementer, vel spumãs, vel impense fœtidum fuerit: vel nihil omnino expuatur: id ē: ingenti dolore, vel spirandi difficultate hominem affligente. Respondent his & alii morbi, qui iecur, ventriculumq; exercent, eodẽ letalium signorum genere comprehẽsi. Vnde in huiusmodi morbis vigorem similiter cum eo qui salubrium

Seruari nemo potest, nisi natura superauerit morbũ: nec perire, nisi illã morbus prostrauerit.

Vrina optima qualis.

Vrinæ crudæ indicia.

Vrinæ letalis, nota,

Sputi pessimi signa.

est, determinare non licet. Nam illic maximæ accessiones statum definiunt. Hic verò non licet maximas accessiões similiter determinare: quum morbus quidem ipse à principio incoctus persistat. Verùm ĩtellectu maximum capere oportet. Porrò in inflammatione quæ terminatur, puris generatio, vigoris terminus est: in ea verò quæ non finiet, homo etiam in eius ascẽsu mori potest. Cæterùm vires validissimæ vsq; ad extremã phlegmones magnitudinem sufficere possunt: quæ magnitudo extrema, vel in gangrænam, vel in putredinẽ terminatur.

7. Iam verò vno eodemq; tempore duobus tribus´ue morbis homo infestari potest: quorum alius iam inclinat: alius principii tempus adhuc, vel augmenti primordia occupat: tertius plurimum auctus est. Deinde hominem mori contingit, non propter inclinantem, vel nunc incipientem, sed ob vehementer auctũ. Qua de causa, tria facultatum nostrum corpus regentium principia, summè consyderabis, quo nam statu sint prædita. Dico autem hæc, cerebrũ, cor, & hepar. Deinde alias q̊q; vniuersas particulas, ex singulis principiis ortas, nempe neruos, venas, arterias: adhæc illas, quæ naturam quidem propriam habent, sed ab oĩbus principiis reguntur. Nam ex hac speculatione, primùm, siue vnus, siue plures, in homine morbi sint, inuenies. Proximum est, cuiusq; propria tẽpora ad præsidiorum inuentionem necessaria inspicere.

Principia facultatum nostrum corpus regentium, tria.

8. Etenim circa initium & fines, omnia imbecilliora sunt: in vigore fortiora: quæ hæc intercedunt, medio consistunt ordine. Igitur in vigore, quod mitigandi vim possidet, in curatione præpollere debet: in principio & fine, quod vehemẽtiam habet. At media tempora, pro summorum proportiõe capiantur. Neq; enim quam quis victus rationem instituet, inuenire poterit, neq; vnq̃ nutrire, sine certa temporum distinctiõe. Etenim si vigoris tempori, etiam sine alimenti exhibitione

Victus & remedii rationem institui iuxta ipsius morbi tẽpora.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ſufficere poſſit æger, optimum ſanè fuerit, donec morbus inclinet, à cibo abſtinere. Si verò ſufficere citra cibum non poſſit, protinus ab initio in quolibet tempore, quod alimentum admittit, alendus eſt. Atq; hoc, remiſſionis eſt tempus. Voco remiſſionem modo, ſecundam partem totius circuitus in duo vniuerſa diuiſi, nẽpe acceſſionem & remiſſionem.

GALENI PERGAMENI DE LOCIS AFFECTIS.

LIBER PRIMVS.

PRO Differentia partiũ humani corporis, variari affectuum curationem contingit. Partes igitur quæ inſuperficie corporis ſitæ ſunt, vnà cum affectibus quibus vexantur, facilè ſenſibus deprehenduntur. At quæ in imò corpore deliteſcunt, exercitatæ cogitationis virum deſyderant, quum in partium actione & vſu, tum vel maximè in arte ſecãdi corpora: quæ nimirum nos docet accuratiſſimè proprietatem eſſentiæ vniuſcuiuſq; partis. * Si igitur inter tuſſiendum, bronchium aliquod expuatur (eſt enim id natura chartilagineũ) maximo ſanè vlcere affligi pulmonẽ exiſtimamus. Nã tametſi aſpera arteria ſimilibus ſit ex brochiis compacta, tam grandis tamen exulceratio, ſine præmatura morte in illa gigni non poterit. Nec verò tantùm ex proprietate eſſentiæ, ſed ex magnitudine etiam excrementi reiecti, affectus locus diſcernitur. Vt ſi vnà cum tuſſi excreetur aliqua portio vaſis grandiuſcula (quod aliquãdo contigit) tunc certè credendũ eſt, illam educi à pulmone. Quandoquidem venæ quæ in aſperam arteriã diſſeminantur, minutiſſimæ ſunt, & capillorum inſtar.

Curatio affectuum variat, pro differentiæ affectarũ particularum.

Ars ſecãdi corpora docet nos proprietatẽ eſſentiæ vniuſcuiuſq; partis.

Eſſentiæ proprietas.

Magnitudo excretæ ſubſtantiæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Similiter si per dysenteriam tunicam aliquam corpulentiorem aluus aliquando reddiderit, non ab re conicies vlcere crassiora intestina torqueri. Nec non ex rebus naturaliter in particulis quibusdam contentis, creberrimè sedes affecta cognoscitur. Vt si vrina per vulnus reddatur, vesicam: sin verò stercus, intestinorum aliquod: at si cibus, ventriculum liquet esse conuulneratum. Similiter etiam si vulnerato thorace, spiritus per vulnus effletur, indicat membranam cingentem costas, solutam esse. Præterea sanguis eiectus saliendo, arteriam esse vulneratam denunciat. Qui quidem arteriarum sanguis, eo qui à venis effluit, calidior, tenuior atque flauior apparet. Ex adhærentibus etiam rebus, affectæ sedis notæ petuntur: quum nimirum & ipsæ ẽt essentiæ proprietatem obtineant. Huius generis est ramentum: quod quidẽ ostendit illius partis vlcus, à qua reiicitur. Nam si id cum lotio excernatur, vrinæ meatuum: si tussiendo, spiritalium instrumentorum: si per vomitum, gulæ aut ventriculi: si cum alui excremẽtis, intestinorum vlcerationem significat. Est præterea & alius diiudicandi modus sumptus à rebus alicubi contẽtis præter naturam. Vt si in vesica aut renibus cótineatur lapis: in thorace pus: aut denique aliquis humor molestus in animalis corpore, illic genitus, vel aduenientis extrinsecus. Fingamus igitur (gratia exempli) aliquẽ tribus diebus non reddidisse vrinam. Adhæc, euidens quidam tumor circa pubem emineat, euidẽtem repletionem vesicæ indicans. In primis enim consyderandũ est, num resolutæ excretricis potentiæ nomine id accidat: an ob obstructum vrinarium meatum: nã vtrũque potest accidere. Prius tamen reuocare in memoriam oportet, musculum qui claudit collum vesicæ, ab actione quiescere, dum fungitur vesica suo munere. Cuius quidem musculi actio, parit voluntatis imperio. At vesica ipsa, vtpote naturaliter agens, minimè voluntati obsecundat.

Res naturaliter in particulis quibusdam contentæ.

Sanguis arteriarum qualis.

Res adhærẽtes.

Res contentæ præter naturã.

Vrina suppressa quæ sint cõsyderanda.

Musculus vesicæ collũ constringens, agit voluntarie.

obscundat. Inest etenim illi quemadmodum cæteris fere omnibus partibus, facultas quædam expultrix, qua vtitur, dum contristatur ab excrementis. Quæ sane excernendi vis, si aliquãdo fuerit affecta fieri potest vt supprimatur vrina. Proinde si hominẽ sic figraueris, vt decliuis sit colli vesicæ positus, ac manib⁹ pubis tumorẽ p̃sseris, tandẽ reddet lotiũ. Quod si sic faciẽdo nihil omnino promoueris, non resolutã eam vim, sed vrinæ fistulam constipatã esse, suspicari oportet. Quippe musculus ei circundatus, si resoluatur, non cohibiti, sed præter voluntatem emissi lotii, est causa. Trifariam autem cõtingit obstrui collum vesicæ. Aut enim corpus ipsius in tantum tumorem attollitur, vt meatus inde occupetur: aut aliquid ei præter naturam, vt caruncula vel callus innascit: aut deniq; à re quapiam adueniente, meatus ipse obstruitur. Porrò corpus eius ad magnitudinem insignem attollitur, si vel inflammatiõe, vel scirrho, vel abscessu, vel alio quouis tumore, fuerit affectum. In meatu caro quidem oritur, si præcesserit vlcus. Obstruitur meatus, vel à lapide, vel grumo, vel pure, vel crasso lentoq; humore: quæ omnia distinguere oportet, ex præsentibus præteritisq; accidentibus. Sit igitur aliquis puer, qui perpetuò pudendum scalpat. Eius autem vrina sit aquæ similis, in qua sabulosa quædam subsideant. Dein verò, repente supprimatur vrina. Nunquid, optima ratione conieceris, huic lapidem incidisse in collum vesicæ? Itaq; suppino collocato puero, vt crura reliquo corpore sint subliniora, multifariam ipsum concuties. Sic enim feceris, vt lapis à meatu recedat. Quibus peractis, iube ut puer vrinam conetur reddere. Quod si profluxerit, notitiã causæ, ac simul curationis modum, te inuenisse, ne dubitaueris. Sin autem nihilominus supprimatur vrina, tunc demissa ænea fistula, simul lapidem à vesicæ collo repelles, & euocabis vrinam. At nulla lapidis nota præ

Vesica non paret voluntatis imperio.

Vrinã suppressam ob resolutã vim excernendi, qũo expellere oporteat.

Obstruitur collum vesicæ trifariam.

Lapidis incũbẽtis collo vesicæ, indicia.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

cedente retentum lotium, si sanguis simul cum vrina profluxerit, argumentum est grumum aliquē extitisse ipsius obstructionis causam. Quāq̄ fieri potest, vt ob vlcus vesicæ, citra sanguinis profusionē, paulatim grumus concrescat. Potest etiam cōtingere, vt sanguis ex renibus per vreteras in vesicam defluens, grumum efficiat. Ad hæc igitur omnia, sicuti etiam vbi pus, vel aliquis lentus humor meatum vrinæ obstruxit, haud inutilis est ænea fistula immissa. Sic etiam vbi ob carunculam ab vlcere innatam, vesicæ ceruicem obstructā esse putamus, & ex præcedentibus vlceris notis, & ex eo q̄ immissa ænea fistula vrina vacuatur, id intelligere possumus. Quippe demissa fistula, dolorem mouet ī ea meatus parte, vbi vlcus eē coniicimus: fractaq́; sub fistula carne, sequuntur cum vrinæ excretiōe & cruor & carnis fragmenta. In omnibus igitur his artificiosa coniectura nobis perq̄ vtilis est, vt quæ inter exactā notitiam, & omnimodam ignorantiam, media quodammodo existimet. Cæterùm cuiuslibet partis vsus, magnificè ad affectorum locorum cognitionem conducit. Etenim actio, motus partium factiuus ē: at vsus, omnibus inest, vel nihil etiam agentibus. Fit itaq; excretionis vrinæ actio, à compressione vesicæ, opitulantibus etiam abdominis musculis, vbi vrinam admodum exiguam continet, aut vesica ipsa est infirma. Reliquæ autem partes omnes, ad actionem sunt vtiles. Porrò si vesica minimè in tumorem extēsa, vrina reddi non possit, necessum est, vel vreteras, vel renes obstructos esse. Quapropter hic rursus intueri oportet, num anteq̄ supprimeretur vrina, aut lapidis, aut inflāmationis, aut alterius cuiuspiam mali accidentia præcesserint. Neq; interim negligenda est, vniuersi corporis dispositio: vt possimus planè discernere, num ī ipsis renibus à lapide, vel crassis humoribus, fuerit obstructio oborta: an in vocatis vreteris. Quum igitur singu

Aenea fistula ad qd vtilis.

Carūculæ collo vesicæ innatæ argumēta.

Cōiectura artificiosa.

Vrinę excretio a qbus fiat

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

læ actiones corporis, peculiaria sortiantur organa, quibus obeuntur, sanè actionem lædi est necesse, instrumēto efficiente ipsam, quomodolibet læso. Verùm interdum facilè affectus productus soluitur, ita vt simul atq; opifex causa semota fuerit, prorsus ipse cōquiescat. Interdum verò vsq; adeò pertinaciter hæret, vt permaneat diutissimè, etiam ablata causa. Accidit autem nonnunq̄, vt efficiens causa pertransiens, non firmum faciat affectum: velùti quum suffusiōi similia oculi imaginantur, collecto in ore ventriculi aliquo tenui excremento, vnde vapores sublati ad oculos, similes imagines mouent, quales per suffusiones cernuntur. Oportet siquidem oculos participes fieri eius dispositionis, quæ infestat ventriculū, si videndo debeāt hallucinari. Itaq; necessum est ordiri semper ab instrumento actionis oblæsæ. Dein autem inuestigare, quis nam sit ipsius noxæ modus. Num videlicet dispositio ipsa sit permanens: an adhuc in generatione consistens, nec nata perseuerare. Quòd si nunc quoq; fiat, vtrum causa quæ effectū producit, contineatur in ipsa parte: an per ipsam transeat, inuestigandum. Etenim arefacto immodicè humore, quem crystalloidem vocant, perseuerans erit oblæsio, & essentiæ ipsius propri⁹ affectus. Si verò crassus humor in pupilla constiterit, essentia quidem nondum * est læsa: verùm accidētis causa in oculo ipso cōsistit. Tunc autem per ipsum trāsire dicitur, quum euaporans humor in ventriculo continetur. Non autem necesse est, ad hoc vt pars aliqua esse affecta dicatur, in essentia ipsius permanentem esse dispositionem. Nam vbi vehemens dolor aliquod intestinum īfestat, firmato in vna quapiam parte dolore, vt quasi perforari videatur, quo pacto quis, vel nequaq̄, intestinum affici dixerit, vel in eo affectū non consistere, q̄uis huiuscemodi dolores īterdum, excreto quodam humore vitreo, vel temporis momento soluantur. Is igitur humor, vi

Actionē lædi ē necesse, instrō efficiēte ipsam quōlibet lęso.

Oculis caligātibus, quę sint consyderāda.

Humor vitreus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

treus, causa illius doloris extitit. Id siquidem quo tangente afficimur, & quo separato quiescit affectus, causam esse, omnibus in confesso est. At verò ipse affect⁹, nonnunq̃ à causa aliqua oritur, sed ita oritur, vt sublata causa effectrice, haud quaq̃ permanentẽ habeat dispositionem. Interdum autem partim iam factus est: partim etiamnum fit. Sæpenumero etiam si fieri desinat, vtpote ablata causa, perseuerans tamẽ permanet dispositio. Veluti in dysenteria, cuius affectus, mordax humor existit causa: vtpote qui ab initio extergat, abradatq;, ac dein temporis tractu vlceret intestinum. Quod si antea q̃ produxerit vlcus, * pfluere is humor desinat, affectus ipse nondum dysenteria vocabitur. Sin verò vlcus iam ĩtestinum exerceat, etiamsi humor finiatur, non ob id finitur affectus. Hoc autem summopere venit consyderandum, omnem morbum protinus ab initio, vbi primùm corpus ipsum limites temperaturæ, quæ sanitati debetur, excesserit, eãdem sibi ipsi naturam atq; essentiã sortiri, nec differre, nisi magnitudine, à iam absoluto & maximo. Siquidem res similares, quum nullam figuram naturalem desyderent, protinus ab initio eadem essentia constant. Dissimilares verò, & quibus varia est forma, vt domus, essentiã generatione posteriorem habere poterũt. Quũ itaq; causæ agunt in corpus, ipsa species affectus ab initio est eadem, tamen ob exiguitatem non planè cernitur, sicuti neq; in saxo concauitas, quã vnica stilla produxit. Cæterùm id genus affectus exigui, separatis efficientibus causis, illico à natura vincuntur. Illi quippe dũtaxat externo egent auxilio, quos ob magnitudinẽ vincere natura non potest. Igitur vbi primùm mordax humor aliquod intestinum eroserit, q̃uis id quod iam factum est, nõdum apertè videatur, nihilo minus dispositio ipsa sub dysenteriæ specie comprehenditur. Sit autem hoc initium viæ ad inueniendas affectas se-

Causa ẽ id, quo tangẽte quidẽ afficimur: ablato aũt, affectus sedatur.

Dysenteriæ causa mordax existit humor.

Morbus oĩs ꝓtinus ab initio eandẽ sibiipsi naturã, atq; essentiã sortitur: nec differt nisi magnitudine a iã absoluto, & maximo.

Morbos exiguos subito vinci a natura.

Dysenteria est vlcus itestinorum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

des, nullam actionem lædi, nisi pars quæ illā efficit, afficiatur. Verùm vt affectio & actio diuersę sunt voces, ita diuersus quoq; earum est vsus. Id siquidem agere dicitur, quod ex seipso motum obtinet. Affici verò, qđ motum habet ab alio. Quum itaq; duo sint motus genera, alterationis & lationis: vbi ad permanentem dispositionem alteratio peruenerit, fueritq; dispositio pter naturam, morbus vocatur, q̄uis p abusionem non nulli eam dispositionem affectum nominēt. Distinguēda tamen est interim propria & primaria affectio, ab ea quæ per cōsensum accidit. Vt autē recta, propriaq; nominum appellatione vtar, afficitur quidem caput, quando condolescit ventriculo: ægrotat verò, quum proprio morbo laborat. Similiter ventriculum affici q̄dem dicemus, vbi à vitiosis molestatur humoribu: ægrotare verò, aut per intemperiem p̄priam, aut quū inflammatiōem, vel vlcus, vel abscessum habet præter naturam. Porrò corruptionis ciborum tres primæ ac veluti generalissimæ sunt differentiæ. Vna quidem per proprios ventriculi morbos: altera à vitiosis humoribus in ipso collectis: tertia ab alimētorum qualitate inducitur. Licet itaq; vitiosam ædi coctionem, ventriculo non primaria, sed secundaria ratione, affecto: minimeq; circa actionem propriam hallucinante: quemadmodum vbi vitiosi cibi & corruptioni obnoxii ingerūtur. Si igit̄ quispiam fumosum ructū emittat, igneo quodam calore ventriculum eius esse dicemus præditum. Ac deinde rursus distinguendo inuestigabimus, vtrum ab intemperie corporis ipsius ventriculi, is calor oriatur: aut à flaua bile, eaq; vel in ipsius spatio cō tenta: aut in tunicas ita, vt vix abstergi possit, demissa. At ne hic quidem cessabimus. Nā rursus quærere oportet, an iecinor̄ male suo officio fungēte, huiusmodi humor accumuletur: an is ex vniuerso defluat corpore: an etiam in ipso met gignatur ventriculo. Ergo si in vē

Actio nulla læ dit, nisi pars q̄ illam efficit, afficiatur.

Agere quid dicatur.

Affici quid dicatur.

Motus genera duo.

Morbus qd.

Affici qn̄ dicatur caput.

Aegrotare qn̄ dicat̄ caput.

Corruptionis ciborum tres differentiæ.

Ructus fumosus sigñat igneum calorē ventriculi.

Acescere in vẽtriculo cibos, ob causam frigidam.

Ructu ędito fumoso, vel acido quid agendũ, cõsyderandũue, ad vtriusq; causam perue stigandam.

triculo cibi in fumosam qualitatem mutentur, idq́; nõ ex sua ipsorum natura, causam calidã, si verò acescãt, eam frigidam esse est necesse. Vt discernas autem num intemperies aliqua, an vitiosus quispiam humor ventriculi corpus ĩfestet, offerre oportet cibos qui suapte natura q̃maximè corruptionis modo aduersentur: vt panem aut chondrum illis qui in fumum transmutare cibum consueuerunt: mel autem his, qui à cibo acidũ saporem percipiunt. Dein consyderare excrementa, tum ea quæ vomuntur, tum quæ deiiciuntur per aluũ: num humor aliquis cum illis quidẽ biliosus & calidus: cum his verò pituitosus ac frigidus excernatur. An nullo vacuato humore, ipsa exiguam quandam mutationem obtineãt. Quippe vbi * citra humoris affluxum igneo calore ventriculus infestatur, panem aut chondrum absq; humore videbis deiici, per q̃ exigua ĩ ipsis facta transmutatione. * Quòd si humor quoq; prau in ipso ventre consistens corrumpat cibos, videntur ii (vbi deiecti fuerint) in huiusmodi humore submersi, & ab ipsius actione manifestius alterati. Id quod à vomitione etiam clarius discernitur, si laborans sit proclĩuis ad vomitum. Nam cogere eum qui nequeat vomere, absurdum est. Atq; hæc ita deprehẽduntur, si in spatio ventriculi noxius cõtineatur humor. Si verò in tunicis sit imbutus, vt ad calidum nausea quædam inanis (hoc est citra vomitum) sitisq́; vehemens cõsequitur, ita à frigido ciborum cupiditas excitatur. Porrò calida dispositio, vbicunq; fuerit, semp refrigeranda ẽ. At quousq;, aut quo mõ, aut qua materia refrigerare conueniat, locus affectus commõstrat. Iam verò iis qui acidum ructum ædunt auxiliatur medicamen diatrion pepereon, aut aliud simile, ex aqua vel vino epotum. Aliis autem qui nidorosum, tum absynthium, tum hiera picra ẽ ex vsu. Quo quidem medicamine (hiera uidelicet, quæ ex aloe constat) in potu exhibito, quosdã

Vomere nemo cogẽdus est, nisi sit ad vomẽdũ procliuis.

Nausea inanis indicat calidũ succũ imbibitum ventriculi tunicis.

Cupiditas cibi vnde excitetur.

Locus affectus quid indicet.

Diatrion pipereõ ructuri acido confert.

olim colicos persanaui, quibus mordacium humorũ defluxus in intestinum, conciliauerat affectionem. Cæterùm intestinorum proximæ ventriculo partes, exhibitis tum cibis, tum potibus: quæ verò non ita multũ à sede distant, clysmis promptius curantur. Fingamus rursus per ventrem deiici excrementa quædam: aliqñ quidem ramenta, aliquando cruẽtum aliquid: simulq; aliquando hæc ambo. Tunc sanè intestinum vlcere affectum esse, dubitauerit nemo. At verò vtrum in exilibus intestinis, an crassis, ipsum vlcus consistat, id ex rasura, & exitus tempore, & ex mistione cum stercore, distinguere oportet. Siquidem infimarum partium vlcera, nullas omnino vlcerum habent notas alui excrementis admistas: earum verò partium quæ paulò altius sunt sitæ, vlcera, mistas quidem cum stercore notas habent: sed id leuiter duntaxat. Quemadmodum, si multo sint sublimiores, vehementior erit mistura. Præcipuè verò in supremis ĩtestinis vlceris notæ stercori accuratè miscentur. Potest ex vno quandoq; indicio simul & locus & dispositio deprehendi: aut locus vnà cũ causa. Cæterùm locorũ notæ, & ab actione læsa, & excrementis, & positu, & doloris proprietate & propriis accidentibus desumũtur. Affectuum verò, & ab excrementorum specie, & loci natura, & doloris proprietate, & propriis accidentibus. Actio itaq; læsa, affectã partem, indicare potest, hoc modo. Si enim accidés aliqd circa cernẽdi offm̃ euenerit, oculũ affici constat. Ex cremẽtoꝝ spẽs partẽ affectã indicat, vel q̃ sint ex essentia illius, vel q̃ ab ea contineantur. Positus etiam affectam partem commonstrat. Durus quippe in dextra p̃cordiorum parte tumor, non lienis, sed iecoris affecti est nota: in sinistra autem, non hepatis, sed splenis affectum indicat. Adhæc, si membranosæ tunicæ frustulũ vomendo fuerit reiectum, aut gulæ, aut ventriculi: si tussiendo, gutturis, aut asperæ arteriæ: si excreando,

Hiera picra q̃bus conducat affectibus.

Intestina suprema cibo & potu: infima prõptius clysmis curari.

Vlcus, obsideat ne tenuia intestina, an crassa, qũo dignoscendum.

5.

Locorũ notæ vnde sumant.

Actio læsa partem affectam indicat.

Excrementorum species partẽ affectã idicat.

Positus ĩdicat partẽ læsam.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

faucium: si cum vrina, eius fistulæ: si à sede, alicuius intestinorum : si per mulieris pudenda, vteri affectum portendit. Singuli etiam, dolores, propositus varietate, possunt affectam sedem ostendere. Nam si apparentibus per vomitum vlceris notis, in anterioribus partibus circa præcordia sentiatur dolor, ventriculũ: si verò in posterioribus circa dorsum, gulam exulceratam esse est indicium. Ex propriis accidẽtibus etiam innotescit affectus locus. Nam ore ventriculi affecto, fastidium infestat. Per hepatis verò imbecillitatem, excrementa alui, aquæ in qua carnes nuper mactatę ablutæ fuerunt, assimilãtur. At in peripneumonicis, maxillæ videntur rubeæ. Quinetiam propriæ ipsorum affectuum notæ, in excrementis deprehenduntur. Siquidẽ ramentum, vlceris: si in vrina sabulosum residet, lapidis: cucurbitæ verò seminibus excrementa similia, latorum vermium indicia sunt. A locis etiam ipsis, morborum indicia sumuntur, eo ꝙ quibusdam solis morbus ille accidat: quibusdam verò solis nunq̃ eueniat. Quippe soli oculi suffusione laborãt. Lapis in vesica & renibus duntaxat nascitur: atq; vt nonnullis placet, ẽt in colo. Lumbrici in ĩtestinis gignuntur. Rursus impossibile est, vt cor abscessum sustineat: aut pulmo, aut ligamenta, dolorem. Ab accidentium quoq; proprietate affectuum indicia oriuntur. Nam quibusdam per tabificos morbos, vngues adunci euadunt. Intempestiuꝰ horror cum febre, inflammationis ad suppurationem transeuntis indiciũ est. Lingua nigricans ardentẽ febrẽ portendit. Paucæ tñ affectuum sunt notæ, quæ non simul affectam sedem ostendãt. Cæterùm vt actionum noxæ affectam duntaxat particulam, sic differẽtiæ earum, ipsius affectum declarant. Ea igitur sola sunt affectuum propria signa, quæ per accidens ipsos sequunť. Porrò quum ob vapores vel etiã humores ipsos ascendentes ad cerebrum, mens læditur, nemo sanè dixerit

Dolores singuli affectã pñt ꝑ sẽ ostendere.

Accidentia ꝓpria indicãt locum affectum.

Peripneumonicis videnť maxillæ rubeæ.

Affectuũ notæ vnde deprehẽduntur.

Lapis in quibus gignatur partibus.

Abscessũ cor sustinere non potest.

Dolorem nec pulmo nec ligamẽtũ patiť.

Horror intẽpestiuus cũ febrę suppurationẽ ĩflãmationis indicat.

6. Affectuũ propria signa quę sint.

cerebrum tūc laborare primogenio affectu: q̄q̄ omni affectu carere, ipſum hauquaq̄ defendi pōt. Quare dicendum eſt, illud conſenſum ſiue conſortii lege affici: hoc eſt ab altera parte talem affectionem recipere. Sūt præterea nonnullæ actiones, quæ idonea indigentes materia, ipſam ab aliis partibus præparatam accipiūt. Qua de re interdum optima ratione contingit, nulla exiſtente in actionis cuiuſpiam propriis inſtrumentis noxa, actionem ipſam perire, defectu ſcilicet eius materiæ, ex qua fieri conſueuit: veluti in voce accidit: cuius quidem materia efflatio exiſtit. * Hæc autē fit contracto thorace ab intercoſtalibus muſculis. His igitur nihil agentibus, animal vocem amittit: & quidem nullo interdum in propriis vocis particulis apparēte affectu. Sunt verò hæ partes, tres chartilagines à tribus cō motæ muſculis, in quos inſeruntur nerui demiſſi à cerebro. Eſt præterea ī gutture ligula, ſiue epiglottis, maximè proprium vocis ipſius inſtrumentum. Etenim cecidit quidam ab alto, ita vt dorſi initium affligeretur. Is tertio die exiguam admodum vocem emiſit. Quarto deinde die omnino obmutuit: reſolutaq́; ſimul fuerunt & crura: manibus prorſus illæſis. Sed nec ſpirationem amiſit, nec difficulter ſpirabat. Nam quum tota ſub ceruice ſpina eſſet ei reſoluta, accidit thoraci, vt & ſeptum tranſuerſum, & muſculi ſuperni, numero q̄dem ſex, mouerentur. Quippe nerui ex ſpinali medulla, quæ in ceruice eſt, in ipſos deſcendunt. At nerui muſculorum intercoſtalium, qui efflatum efficiūt, omnes affecti erant. Vbi igitur ſedata fuit ſpinæ īflammatio, à ſeptimo die vox reſtituta eſt iuueni, & crura motionis facultatem, antea interceptam, recuperarunt. Huiuſmodi ergo noxæ ſpeciem, magis proprie p̄ conſenſum euenire dixeris, q̄ vbi ab humoribus in uentriculo contentis, exhalantibusq́;, caput dolore tētatur. Iam verò, ut ad crura facultas quædam ſed citra eſſen

Affici per conſenſum qn̄ dicatur cerebrū.

Vocis materia eſt efflatio, quę fit contracto thorace ab intercoſtalibus muſculis.

Vocis ꝓpria īſtrumenta ſunt tres chartilagīnes q̄ conſtituunt laryngē, ac præterea epiglottis.

Affectiōis per conſenſum ſpecies duæ.

tiam substantiam'ue descendere ob phlegmonem prohibita est, sic ad oculos, cum essentia, ubi obstructi fuerint uisorii meatus. Ad guttur autem, q̄uis materia per ueniat per illam spinæ dorsi resolutionem, sufficiens tamen ipsius quantitas nequaq̄ accedit. Qui uerò ob intercostalium musculorum perforationem obmutuit, is totam vocis materiam amisit. Porrò quemadmodū crura resoluūtur ob inflammationem spinæ, ita etiam guttur vocalibus siue recurrentibus neruis (quos ipse inueni) aut incisis, aut laqueo interceptis. Atq; idem est modus quo læduntur gutturis musculi, siue recurrentes nerui, siue ii qui iuxta arterias sunt, vitientur. Vtrinq; enim animalis facultas desyderatur, sine qua moueri nemo potest pro voluntatis imperio. Incisis p̄terea musculis qui epiglottida mouēt, animal etiā eua dit mutum. At laqueus collo circundatus non solùm reddit animal mutum, sed etiā suffocat, ipsum respiratione priuando. Aspera autem arteria, si dissecetur, voci quidem nocet, sed animal non priuat respiratione. Angina verò, quum sit internarum gutturis partium inflammatio, strangulationi proportione respondens, respirationē tollere potest, ipsius meatum obstruēdo. Iccirco vocalis instrumenti maximè proprius affect⁹ est. Quî autem ex affecti loci notitia ipse curationem inuenerim, ex hoc exemplo perdisces. Occurrit mihi olim quidam, cui sensus trium digitorum manus, iam triginta diebus perierat, prorsus illæsa motiōe: nec iuuabatur quicq̄ à medicamentis ipsi manui admotis. Quum igitur itellexissem ex illo, cum proficisceretur Romam, se decidisse à vehiculo, ac initium dorsi tunc sibi contusum fuisse: nec multo post accidisse digitorū affectum: conieci inde, * in primo statim exortu nerui post septimam vertebram, partem aliquam ob ictum fuisse inflammatam, eamq; iam induruisse in scirrhū. Quippe neruorum qui à ceruice prodeunt, vltimi pars

Recurrētes neruos inuenit Galenus.

Moueri p̄ voluntatis impio nemo pōt, abs que facultate animali.

Angina est inflāmatio internarum gutturis partium.

Loci affecti notitia qua ratione Galeno ipsam curatio nem ostēderit.

* humilior, quæ descendit per cubitum, in cutem minorum digitorum disseminatur, ac præterea per medii digiti mediam partem dispergitur. Quamobrem illi spinæ parti, * quæ affectæ particulæ principium in se continebat, congruenti medicamento cum succurrissem, digitis suum sensum restitui, cum maxima spectantium omnium admiratiõe. Quo autem modo sensus digitorum perierit, motu prorsus illæso, iã audies. Sentire enim, veluti quiddam pati est: moueri autem, ceu quoddam est agere. Quaombrem vt quis moueatur, opus est robore: at vt sentiat, vel minima facultas est satis. Ob idq; necessum est, vt sensu ipso deperdito, simul exoluatur & motus: vbi per vnum eundẽq; neruum ambæ perficiuntur actiones. Porrò omnis voluntarius motus, ad musculorum officium pertinet. Quippe nullus neruorum per se, sine musculo, vllam huiusmodi in animãtis particulis actionem efficere possunt. Cæterùm ad partes mouendas musculi ipsi aliquando quidem * immediatè perueniunt: aliquando verò per medios tendones: quales sunt illi qui mouent digitos. Si igitur affici musculorum neruos contingat, digitorum motus peribit: si verò eos qui ad cutim ptingunt, tangendi sensus corrumpitur. At vbi tota resoluuntur membra, quum videlicet commune principium est læsum, simul & motus & sensus pereunt. Ac tunc locum primariò affectum, ex læsorum neruorum multitudine duntaxat inuenire poteris. Accidit autem interdum, vt dextra tantùm pars ipsius spinæ afficiatur, altera omnino illæsa: aut econtrario, vt illa manẽte integra, sinistra affectum sustineat. Atq; hac ratione nonnunq̃ tota pars sinistra resoluitur, dextera illæsa manente: nonnunq̃ contrà, dextra pars duntaxat, & afficitur, & resoluitur. Vbi verò non affecta spina, tantùm unus nerui processus est læsus, eas duntaxat partes resolutio occupat, in quas ille neruus est distributus. Itaq; si

Sẽtire est veluti quiddã pati. Moueri ẽ veluti q̃ddã agere.

Sensu amisso, cur motus pereat, vbi per vnũ eãdemq; neruũ vtraque actio pficitur.

Neruum nullũ absq; musculo posse motum præstare.

Spinæ interdũ dextram, interdũ sinistrã partem resolui.

ſpina fuerit affecta, aut aliquod neruorum principiũ, conuertenda illuc tota medendi ratio eſt. Alioqui fruſtra circa reſoluta membra occupaberis. Iam verò, ob frigus immoderatum, interdum ſedis muſculus reſolui ſolet q̃maximè: ſiue ſederit quis ſuper lapidem frigidum: ſiue in aqua frigida ſupra modum fuerit verſat⁹. Quam ſanè reſolutionem ſequitur ĩuoluntaria excrementorum deiectio. Qui igitur in anatome exercitat⁹ fuerit, accurateq; præcedentia & præſentia accidentia norit, ac ſic ad curandorum morborum experientiam methodo & ratione peruenerit, is ĩueniet & locum affectum, & ipſam diſpoſitionem. Vt autem affecti muſculi, voluntarias: ſic veſica, necnon inteſtina oblæſa, naturales actiones lædere poſſunt: eo q̃ ipſis contractis excernantur ea quæ continent. Ac differunt certè plurimum naturalia ab animalibus inſtrumentis: q̃ naturalibus quidem, cognata actionis vis inſit: animalibus verò inſtrumentis à principio (veluti lumen à ſole) ipſa defluat. Quamobrem ſolis partibus quæ & ſentiẽdi & mouendi vim habent, accidit, vt ipſis interdum haudquaq̃ affectis, nihilomin⁹ eorum actio exoluatur: id quod naturalibus inſtrumentis minimè ſolet accidere. Quoties enim horum actio læditur, ſemper ipſa primò afficiuntur. Cæterùm animalibus inſtrumentis oĩbus, * naturalis quoq; diſpenſatio adeſt, quum nimirum & arteriarum & venarum adminiculo indigeant, ad eſſentiam propriam ſeruandam.

Proinde alterari à vicinis, ipſis vt naturalibus: alterationem verò ſentire, vt animatis euenit.

Medendi rõnẽ eſſe cõuertẽdã ad affectus originem.

Sedis muſculũ reſolui ob frigus imodicũ.

Inſtrumẽtis naturalibus, cognata actionis vis ineſt.

Inſtrĩs animalibus, veluti lumen a ſole, a principio facultas defluit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

GALENI PERGAMENI DE LOCIS AFFECTIS LIB. II.

CAP. I.

TRES sunt exercitationis modi circa affectorum locorum notitiam. Quorum vnus circa singulas corporis partes: alter circa causas & dispositiones: tertius circa differentiam accidentium versatur, Igitur à locis sumitur modus, vbi dicimus: affecto cerebro huiuscemodi accidentia sequuntur. A dispositionibus & causis sumptus, existit talis: vt si dixerimus, inflammationis seorsum, aut refrigerationis, huiuscemodi sunt accidentia. Ab accidentibus, vt quum dicimus: hoc doloris genus hasce dispositiones, aut hosce locos portendit.

Exercitationis circa affectorũ locorũ notitiã, tres modi.

CAP. II.

HAllucinatur autem Archigenes, vbi dolorem stupidum neruis tantùm euenire ait. Quippe stupor à frigida dispositione oritur, nõ neruorum duntaxat, sed etiam venarum, arteriarum, carnis, membranaꝶ, tunicarum, & cutis. Quòd si ob id ꝙ hæc omnia per neruos sensum habent, ad neruos illam dispositionem refert, cur non reliquas omnes dolorum differentias, proprias eẽ neruorum ait? Etenim dolor, tristis est sensus: quemadmodum ipsa voluptas, blandus. Quòd si rẽ accuratius inspexeris, haudquaq̃ doloris species dicendus est * stupidus dolor: sicuti neq; species vlceris inflammatum vlcus: sed vtrobiq; duarum dispositionũ concursus adest. Etenim stupor refrigeratio est ĩsignis: iccirco corporibus ita dispositis & sensus & motus difficultatem inducit: quemadmodum completa refrigeratio & sensum & motum omnino tollit. Quòd autem

Archigenis opinio refellit. **Stupor a frigida oritur dispositione.**

Dolor, tristis ẽ sensus. **Voluptas est blãdus sensus.**

Refrigeratio completa sensum & motum tollit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

stupor dispositionis, non doloris, aut sensus, sit nomē, Hippocrates docet, vbi ait: Stupor enim mediocris dolorem soluere potest. Porrò cōstrictas vehementer particulas, atq; eos qui torpedinē animal dum adhuc viuit tetigerint, infestare solet etiam stupor. At quib⁹ membrum aliquod stupidum fuerit, ii quicquid tetigerint, obscuro & hebeti sensu percipiunt, neq; moueri possunt. Si verò moueri cogantur, dolent. Cæterùm citra hoc q̃ moueri tētēt, affectū ipsum stuporis haud obscurè persentiunt, sed tunc minimè dolent. Stupor itaq; nō particulæ cuiuspiam proprius affectus est, sed dispositio, quæ accidere qdē oībus potest partibus, ab iis tamen dūtaxat manifestè sentiri, quæ & suos affectus percipere, & moueri pro voluntatis imperio sunt natæ. Iam verò ex carne (quæ nusq̃ sola ac per se reperitur) ligamentisq; & tendonibus per ipsam disseminatis, musculorum essentia constat: quæ vt pmanere posset, venis indigebat, arteriisq;. Verùm citra dolorem pulsare, ad solas arterias pertinet, animali etiānū rectè valente. Vbi verò ingens inflammatio est oborta, vel erysipelas, vel abscessus, arteriarum pulsus cum dolore sentitur: quum per bonam valetudinem, nec cum dolore, nec sine dolore ipsum discerneremus. Etenim duabus præcipuè occasionibus vehemens dolor particulis inflammatis infertur: * nempe quum mouētur, & quum à re quapiam premuntur. Proinde inflammato musculo, duplici nomine, ob dilatatas arterias, dolorem percipimus: & q̃ moueantur illæ, & comprimātur ab adiacente carne, atq; ipsam similiter cōprimāt. Quin etiam sine musculo, arteria inflammatorium affectum sustinens, ipsa per se cum dolore pulsat. Quòd si aliquando per id genus affectus, stupidus esse pulsus ipsi ægro videatur, tūc scire licet, dispositionem in musculi neruis ita consistere, vt ad resolutionem tendāt. Nam dispositio stuporis, media est inter resolutionem

Stupor mediocris, dolorem soluere potest.

Stūpor quos ĩ festare soleat.

Stupor accidere oībus partibus potest.

Caro per se reperitur nunq̃. Musculi cōpositio.

3.

Pulsus dolorificus q̃ñ sentiat.

Dolor inflāmatis musculis vnde accidat.

Stupor ē dispositio media, inter resolutionē & integrā valetudinem.

& integrã valetudinem. Cæterùm neq; ĩ peripneumonia, neq; in laterali morbo pulsatilis potest dolor contingere: idq; ob partium naturã. Pulmo siquidem, sensum nõ habet: morbus verò lateralis, membranæ cingentis costas affectus est. * Cuius quidem pars illa quæ costis adhæret, necessario comprimitur: * quæ verò inter costas, ẽ collocata, comprimi nequaq̃ potest: sed inflammationis duntaxat ratione dolet. Siquidem in eo spatio arteriæ consistunt, per musculos intercostales dispersæ: idq; altius q̃ vt membranam cingẽtem costas attingant. At inflammatis interdum intercostalibus musculis, dilatatio arteriarum dolorem necessariò infert. Proinde æger pro magnitudine inflammationis, sentiet in parte inflammata ipsum dolorem pulsatilem. Igitur pulsatilis dolor (qui vehementes partiũ sensibilium inflammatiões sequitur) arterias ipsas primario affectu molestat: per consensum autem cæteras partes sensibiles: eo q̃ à vicinorum contactu præmantur. At neq; in hepate, neq; in renibus vnq̃ huiuscemodi pulsatio percipitur, quoniam nullus per totum corpus ipsorum, sicuti nec per pulmonem, neruus disseminatur. Quia verò membrana quæ eorum viscerum quodlibet ambit, & per quam dispergitur neruus, sensu prædita est: ob id nimirum in ipsis grauitatis sensus percipitur, vbi tumor aliquis præter naturam illa, infestauerit. Etenim membranæ, cutis, adenesq;, quum his partibus nullæ insint arteriæ, vbi ĩflammatæ sunt, non pulsatili, sed extensiuo dolore cruciantur. In vniuersum autem, primæ doloris species sunt duæ: vna quidem, dum subitò temperies mutatur: altera, dum continuitas soluitur. Siquidem pars intenta, aut compressa, aut contusa, aut vulnerata, dolet ob continui diuortium. Cæterùm non eandem doloris speciem excitãt mordax humor & plurimus. Ille quippe rodendo: hic verò tendendo dolorem infert. Quantam autem vim

Pulsatilis dolor, nec in perĩpneumonia, neq; in pleuritide oritur.

Pulmo caret sensu.

Pleuritis quid.

Pulsatilis dolor quas inflãmatiões sequatur: & quibus non accidat partibus.

4.

Extẽsiuo dolore quæ afficiãtur partes.

5.

Doloris spẽs, primæ, sunt duæ.

Intēperies dolores infert.

habeat intemperantia ad inducendum dolorem, ex iis licet planè perpendere, qui vehemēter refrigerati, ad ignem manus affatim calfacere tentant. Quippe intolerabilem sentiunt dolorem, præcipueq; iuxta unguiū radices. Similiter etiam per dolores vocatos colicos, vbi frigidissimus aliquis humor (qualis ille est quem vitreum Praxagoras nominat) in quopiamītestino crassiori est impactus, adeò torquentur ægri, vt videantur sibi circa vreterarum regionem terebro perforari: id quod olim mihi etiam contigit: cæterùm iniecto oleo rutaceo, quum id paulopost conarer excernere, excreui humorem vitro fuso persimilem. Sunt & alii dolores, per quos palus infixus vr̄: qui & ipsi corpus affectū crassum esse significant. Differunt aūt inter se, aut multitudine, aut crassitudine, aut rei dolorem facientis potentia, siue ea humor fuerit, siue spiritus flatulentus. Siquidem paucus plurimo, & tenuis crasso, & permanēs moto, ac deniq; minus refrigerans, eo qui vehementissimam refrigerandi vim obtinet, minorem solet excitare dolorem. Igitur siue clauo transfixus esse, siue terebro perforari locus videatur, is dolor ad crassum intestinum est referēdus. Atqui huiuscemodi dolores, ab eo quo lapis impactus est, discerni non possunt, nisi quis accidentia quæ postea consequuntur, expectauerit. Vtriusq; tamen doloris sunt communia præsidia: & quidem calorifica in primis, siue ea extrinsecus adhibeantur, siue ea iniiciantur. Deinde nisi mitigatus dolor fuerit, eorum medicamentorum quæ dolorem obtundere possunt, aliquod adhibendum est: cuiusmodi existit, qd̄ à Philone instituit. Veꝝ si lapis dolorē excitauerit, ipse interdū sol⁹, interdū vnà cum cruore excernitur. in vrinisq; subsidēt sabulosa quædam. At si in colo affectus constiterit, nihil hoꝝ vr̄: sed protinus inflatio quædam, & extentio, & flatus complures, & tormina, & excrementa flatibus plena cernuntur. Ea autē

Colicos dolores oriri ab humore vitreo, impacto in aliquo intestino crassiori.

Oleū rutaceū colico dolori est remedium.

Dolorē qui humores maiorē, & qui minorē inferant.

Crassi intestini dolor, ut dignoscendus.

Doloris colici, & eius qui ab impacto lapide oritur, sunt cōmunia pręsidia calfacientia.

Philonium.

Colici doloris, & orti a lapide, signa diuersa.

licet discernere

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

licet discernere, si & super aquam natēt, & bubulo ster cori similentur. Quinetiam cibi tum cupiditas, tum cō coctio deterior euadit, & præsens, & præcedēs, & quæ sequetur. Ventriculum nāq; malè affici accidit, vt qui parti primariò affectæ continenter adhæreat. Insuper colicos nominatos affectus magna ex parte præcedit cruditas, & spiritus flatulentus, & vomitus & nausea, quæ multo tempore inanis permanet, & ī præcordiis mordacitas, & fastidium, & indigentia plurima. Igitur id genus dolores vehementissimi, consistere in crassis intestinis putantur. Qui verò mitiores sunt, ex duobus alterum necessarium est: aut q in his ipsis sunt, sed à le uiori causa orti: aut q in tenuibus intestinis consistāt. Porrò qui mordaces dolores sunt, ii à mordaci humore intestinum erodente fiunt. Vnde dysenteriam semp huiusmodi dolores præcedunt: vtpote per quam intestina vlcerentur. Cæterùm dysenteria illa, quæ veluti fæculentum sanguinem excernit abūdantissimè, iecinoris affecti censetur esse symptoma. Ea verò per quā syncerus multusq; sanguis excernitur, plerunq; vniuersum corpus euacuat, haud secus q̄ hæmorrhoides, aut muliebre profluuium. Vt verò ad dolorum differētias reuertar, punctorius dolor, potissimum circa mēbranas consistit. Quamobrem lateralis dolor, punctorius esse censetur. Iam verò hæmodia, siue dētium stupor, solis dentibus & gingiuis accidere solet, vbi quispiam & austeros & acidos cibos ingesserit. Cæterùm complura alia dolorum genera sunt ab Archigene prodita, sed quæ prorsus intelligi nequeant. Qui sanè vir, ita omnium affectuū proprietates descripsit, ac si oēs ipse fuisset perpessus, quod nō verisimile est. Præterea vbi ait hemicraneas sphacelodes circunscribi, hoc est submoueri à dissectione vasorum, minimè declarauit quidnam sphacelos esset: de cuius vocis significato uarii variè opinantur. Dein dolorem pulsatorium &

Colicos dolores quæ præcedāt symptomata.

Dysenteriā dolores mordaces præcedunt.

Dysenteria hepatica.

Dolor punctorius.

Hæmodia.

6.

7.

Sphacelos.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

turgidum inferri ab arteriis cõtendit, vbi ipsæ per hemicranias sphacelodes primogenia affectiõe laborãt. Est autem turgid⁹ dolor, qui à parte primariò affecta, veluti à radice incipiens, celeriter in partes adiacentes transfertur. Id quod non solùm in hemicrania, sed in cephalea etiam solet accidere. Sed neq; illud etiam est verũ, affectos neruos, protin⁹ intorqueri, indurariq́; quum reperiantur nonnulli affectus, per quos laxiores euadunt nerui: quemadmodum per atrophiam cõspicuum est. In inflammationibus autem & tumoribus præter naturam, manifestè intenduntur nerui. Cæterùm ĩflammatis partibus, præter tẽsionem, accidit, vt rubescant, renitantur, intumescãt, & doleant. Aduerte tamẽ interim, propriæ actionis læsionem esse singulaꝝ partium proprium symptoma. Porrò conuulsiones neruoꝝ, Hippocratis testimonio, & à plenitudine, & ab inanitione oriuntur: quum nimirum nerui per eas dispositiones immodicè tendi possint: quemadmodum chordæ in cithara, quæ à contrariis aeris statibus, siue humidus fuerit ille, vt rigare ipsas implereq́; possit, siue vehementer aridus, ad vltimam tensionem perueniũt. Quamobrem citharistæ, vbi instrumenta, post vsum, reponunt, solent chordas ipsas laxare. At quod Archigenes dixit, profundos esse dolores neruoꝝ, id ab accidentibus quæ plurimis neruorũ eueniunt, est sumptum. Etenim quum venæ quidem semper priores in superficie cõsistant: deinde post eas arteriæ, quibus tandem nerui subduntur: iccirco laborantes tensionem in imo sentiunt. Quanq̃ multi tendones (quæ corpora sunt neruosa) nõ profundos, sed in superficie dolores habent, si quando ipsos sic quoq; tẽdi contigerit: vt sunt illi qui extendunt digitos. Minimè autem neruis accidere potest affixus dolor, vt falsò profitetur Archigenes: quum magna ex parte dolores ipsoꝝ ad infernas supernasq́; extendatur partes.

Dolor turgidus.

Nerui in qbus laxentur affectibus: & ĩ quibus tendãtur.

Actionis læsio est affectæ partis symptoma.

Conuulsiones oriuntur a plenitudine, & ab inanitione.

Citharistæ cur chordas instrumentorũ laxẽt.

Nerui subduntur arteriis & venis.

Tẽdones sunt neruosa corpora.

Dolor neruoꝝ nõ est affixus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Iam verò membranarum dolores in latitudinem proten duntur: videnturq; esse æquales, quod vniuersum illarum corpus æquale existat. Semper tamen vbi intenta particula sensu acutiori est prædita, ibi vehementior infestat dolor. Adhæc pleuriticorum nonnulli iugulū dolent, porrecta in hunc locum succingēte costas membrana. Aliquando ad pcordia descendit dolor, percepto ipsius sensu in septo transuerso: vtpote quod necessariò mouetur, quum pleuritici respirant, idq; magis q̄ cæteræ ipsius thoracis partes. Vbi enim veluti radix doloris consistit in latere, tū laborātes, musculis qui illic sunt, respirare pigritant: ac proinde soli septo transuerso respirationis munus committit natura: quemadmodum in bene valentibus, qui leni, ac minimè violenta vtuntur respiratione. Igitur quum in infernis partibus lateris inflammatio aliqua oritur, septum transuersum intentum impensius dolet. Quum verò in supnis, tunc iugulum potius dolor infestat. Vbi ingens in hepate inflammatio oritur, aut vbi ipsum est induratum, dolor qui tunc iugulum in dextra parte infestat, cauæ venæ magis, q̄ membranarum tensionem sequitur. Quod autē membranarum quæ ossibus adiacent, dolores profundi sint, & veluti dolētium ossium quandam imaginem referant, haud quidem mirādum est. Proprius autem arteriæ venæq; dolor extensæ secundum longitudinem corporis, veluti chordæ cuiusdāq; speciem refert, nullā grauitatem inducens. Porrò vlcerosus dolor, nō solùm ad cutem, sed ad imas quoq; partes, vt ossa, extenditur. Pruriginosus autem, ad solam pertinet superficiem: non tamen pmariò, pro ratione ipsius propria, sed per accidens, * quod nimirum cutis omnes sibi subiectas partes spissitudine superet. Horum ergo dolorum vterq; propriæ dispositionis est accidens. Fiunt autem ob quosdam humores acres: tantumq; ipsi inter se, q̄tum dispositiones à quibus oriūtur, dissident. Verùm

Membranarum dolores sunt lati, æqualesq;.

Pleuritide infestante respiratio ipsa perficitur a solo septo transuerso.

Dolor ab inflammato hepate.

Dolor mēbranarum ambientium ossa.

Dolor arteriæ & venæ.

Dolor vlcerosus & pruriginosus.

Cutis superat omnes subditas sibi partes spissitudine.

quia crebro dispositio pruriginosa, vlcerosam antecedit, necnon soluta quiescenteq; vlcerosa in pruriginosam fieri transmutatio assolet, inde est q; de ipsis scripserit indistinctè atq; confuse Archigenes. Qui quidē

Dolor pungēs. vbi etiam ait * pungētem dolorem in profundo esse, perperam hallucinatur: quandoquidem ad membranas is, non ad imas partes propriè pertinere videtur. Similiter vbi infixum dolorem vocat, quum sinus accesserit, sermo illius absurditate non caret. Quippe si-

Sinus quid. nus cauitas quædam est: quum partium antea coniunctarum, altera distat ab altera. Vbi igitur fluxione im-

Dolor tensiuus qñ accidat. pletur, ita vt adiacētes partes tendantur, tunc tensiuum dolorem sentiunt laborantes, non quidem longo spatio porrectum, sed propriis limitibus circūscriptū.

8 Præterea dum ait, hepatis dolorem inhærentem, hoc est eodem in loco permanentem, existere, an non etiā veris contraria profert? Siquidem hepatis dolor, si quispiam alius, vicina corpora, ad cōsensum perducit. Nā

Dolor hepatis vicina corpora i consensum adducit. & ad iugulum vsq; porrigitur, & spirandi difficultatē creberrimè infert: atq; interdum tussim quoq;, & dysenteriam excitat: nec raro nothas costas infestat. Porrò inter vehementer respirandum nonnunq̄ grauitatem in dextra præcordiorum parte sentimus. Cæterū

Hepatis inflammationi necessario adest febris. si id citra febrim eueniat, aut obstructione, aut dura dispositione hepar laborare, coniicito. Nam vbi inflammatione infestatur, tunc febrim adesse est necesse.

CAP. III.

9. IGitur ad inueniēdas affectas sedes, in primis quærere oportet, an singulorum locorum, quomodo cunq; afficiātur, propria signa inueniri possint: an pro affectuum ratione alterentur. Deinde, vtrum singulorum affectuū propria sint signa: an circa quālibet partem varientur. Postea verò expedit, loci simul & affectus memores, signa ipsa perstringere. Veluti si ita accī-

Pulmonis inflammati symptomata. derit, vt pulmo inflammatione laboret, tanta spirandi

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

difficultas orietur, tantaq; angustia, vt suffocari laborantes videantur, ac recti sedere conentur, quem affectum vocant orthopnœam. Quin etiam calidam sentiunt * expirationem, idq; maximè si erysipelatis particeps ipsa inflammatio fuerit: quamobrem vbi plurimum efflant, iuuantur, inspirareq; abũdanter frigidũ aerem desyderant. Sputũ verò ipsum modò hoc, modò alio expuunt colore tinctum. Insuper grauitatis cuiusdam thoraci incumbentis sensum sæpenumero ægri percipiunt: ac dolorem ex imo ~~ad ipsum~~ perueni re, ~~& ad pectus, & ad spinã~~. Præterea febris acuta ipsis adest. Pulsum verò habent, qualem in libro de Pulsib⁹ diximus. Similiter vbi membrana costas succingẽs est inflammata, acuta febris infestat, simulq; dolor pũctorius, vnà cum spirãdi difficultate. Magna etiam ex parte sputum colore infectum apparet, haud secus q̃ in peripneumonia. Igitur vtrunq; affectum respirandi difficultas necessariò cõsequitur: eo q̃ affecta particula spiritus instrumẽtum existat: Oritur autem febris, & propter affectum ipsum (calidus enim affectus est inflammatio) & propter positum. Nam & pulmo, & succingens costas membrana prope cor cõsistunt. Sic etiam tussis ipsis vt spiritalibus conuenit. Sed quod aliquid expuatur, id ab affectu procedit. Quippe iam ostendimus omnem inflammationem ex affluente sanguine fieri. Quapropter si biliosus sanguis fuerit, flauum aut pallidum erit sputum: si pituitosus, spumans & candidũ. Si melãcholicus, aut nigrum aut liuidum. Si nihil hoꝝ infecerit sanguinem, rubrum. Quinetiam in laterali morbo sæpenumero magis biliosum: in peripneumonia verò magis pituitosum sequi sputum consueuit. Quod autem inflammatarum thoracis partium excrementa, per asperam expurgentur arteriam, in causa certè est, tum positus earum, tum formatio: vt quæ per solam hanc viam effluxum sortiantur. At ve-

Orthopnœa.

ad thoracem rectum os pectoris et spinam.

Pleuritidi quæ adsint symptomata.

Inflãmatio oĩs ex affluenti fit sanguine.

Sputi pleuriticorum species diuersæ.

Thoracis ptes inflãmatas expurgari p asperam arteriam.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

rò vẽtriculus duos habet meatus: ac quod in eo vitiosum est, supernatare solet, vomitioneq; eiicitur: quod autem in intestinis subsidet deiectione vacuatur: veluti renum vesicæq; excrementa, meiendo excernuntur. Nam quæ redundant in cerebro, per nares præcipuè: nonnunq̃ per palatum & aures exterminantur. Sedes itaq; affectæ dignoscuntur & ab accidentibus, et ab actione læsa, & ab excrementorum qualitate, & à tumoribus præter naturam, & à dolorib⁹, & à coloris vitio, qđ sequitur, vel in vniuerso corpore, vel in vna quapiã parte, vel duabus, idq; maximè in oculis & lingua: quibus addere potes etiam eam affectionem, quæ per consensum affligit. Fit autẽ in hisce omnibus exercitatio, vbi particularia sub eandem viam & rationem ducuntur. In pmis igitur intueri oportet, num sit actio aliqua læsa. Quippe cum ipsa proprium aliquod instrumentum affici necesse est. Deinde vbi actionem esse læsam perspexeris, ad modum læsionis accedendo, consydera ad quem affectum propriè ptineat. Postea partem affectam expende, num tumore quodam, aut dolore infestetur, & quidem accuratè cuiuslibet horum speciem inuestigando. Fingamus ergo, vt quispiam inter respirandum, in notharum costarum regione doleat. Non protinus hunc esse pleuriticum suspicari debes. Sed in primis quidem, an tussiẽdo aliquid expuat, consyderare. Id enim si coloratũ videris, tunc ægrum dices esse pleuriticum. Quòd si tussiẽdo nihil omnino expuat, fieri potest vt nihilominus pleuriticus sit ille quidem, sed inflammationem habeat incoctam adeò, & impactam, vt nihil ab ea foras eiici possit. Fieri quoq; potest, vt ob hepatis inflammationem dolor in iam dicta sede excitetur. Cæterùm ex differentia pulsus, ex deiectionibus, ex tumore præter naturã, ex grauitate, & pondere, ac deniq; ex aliis notis, quæ hepatis inflãmationi sæpe solent accidere, iecorarium affectum, à pleu

Cerebri excrementa per quas regiones vacuentur.

Sedes affecta vnde dignosci posit.

Iecorarius affectus a pleuritico, quomodo discernatur.

ritico, licebit nobis discernere. Verùm ĩ huiusmodi dispositionibus, solidum firmumq́; discernendi iudiciũ, per omne tempus morbi, à pulsu sumendum est: deinde tractu temporis, reliqua etiam consyderanda. Nam & linguæ, & vniuersi corporis color alteratur, vbi hepar vitiatum est. Sicuti rursus thorace affecto, increscit tussis, atq; sputa cernuntur. Distinguendi tamen sunt interim affectus qui primarii dicuntur, ab iis qui per consensum affligunt. Nam si in pleuritide vel peripneumonia delirium aliquod incidat, existimandum est principem animæ sedem, in qua & scientia, & opinio, & cogitatio consistit, consentire thoraci, atq; ob eam necessitudinem affici: in aliis autem affectibus, vt in lethargo & phrenitide, minimè consentire, sed laborare affectu primario: vndiq; verò affici, vbi propriarum ipsius functionum aliqua oblæsa fuerit. Proprias enim functiones dico, quæ à nulla alia parte vt instrumento, fiunt. Nam re vera & videre animam, & audire, haudquaq̃ negandum est: sed videre oculis, & audire auribus. Atqui vt cogitet, reminiscatur, existimet, eligat, neq; oculis, nec lingua, nec alia quapiam parte vtitur. Verùm q * dux sensus & voluntarii motus sedem habeat in cerebro: quodq́; cerebrum contegatur menyngibus, alibi à nobis est declaratum. Si igitur per solum consensum cerebro affecto, illa pars quæ primitiuo affectu laborat, curata fuerit, priusq̃ cerebro propria aliqua dispositio eueniat, nullum in ipso accidens relinquetur. Quòd si ex consensu permanens aliqua in ipso dispositio remaneat, non solùm parti primariò affectæ, sed capiti quoq; remedia adhibenda sunt. Quapropter exactè definire vtrum cerebrum, an membranæ ipsius primitiuè afficiantur, haud magnam vtilitatem afferre potest, quum in vtraq; dispositione capiti succurratur eadem medendi ratione. Præcipuè verò danda opera est, vt morbi essentiam deprehendamus:

Hepate affecto alterat̃ totius corporis color.

Affectus primarios ab iis qui per consensum accidũt, distinguendos esse.

Animæ principis sedes qñ p se, et qñ per cõsensum lędat̃.

Propriæ functiones cerebri quæ dicantur.

Originẽ motus & sensus consistere ĩ cerebro.

Affectuum per consensum curatio.

Cerebri & eius mẽbranarũ affectibus eadẽ succurri medẽdi ratione.

Essentia morbi in primis est cognoscenda.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

qua cognita, facilè nobis licebit per contraria curationem moliri. Itaq; non tãtùm affectum locum, sed causam etiam inferentem noxam consyderare oportet. Vt exempli gratia, delirium est eius actionis symptoma quæ à loco mentis cõpote prodit: similiter sopor stupidus: sed à contrariis causis oriuntur. Siquidem & vigiliam, & delirium, causa potestate calida efficit. At quotquot somnolenti soporisiq; affectus existunt, omnes à frigida causa proueniunt: id quod ex medicamẽtorum natura planè discere licet. Quippe frigida stuporem soporemq;: calida verò vigilias & varias motiones inducunt. Tenuis etiam victus ratio, & vinum meracius, vigilias pariunt, præcipuè si vinum ipsum fuerit suapte natura calidum, aut etiam antiquius valde. Etenim calida causa motum excitat, ob idq; vigilias affert: frigus aũt ociosum, & ad motiones pigrum reddit animal: qua ratione somnum soporemq; conciliat. Igitur qui hæc intelligit, quum per ardentium febrium vigorem, hominem viderit & vigilare, & delirare, deinde inclinante iam febre, & dormire, & rectè sapere, in capite nullam propriam esse dispositionem, sed à febris abundanti calore delirium fieri, perpẽdet. Quippe tunc affectus proprius putandus est, quum permanere in parte quapiam conspicitur. At vbi pars aliqua simul cum alia sic afficitur, vt irritata quidẽ vna, altera infestetur vehemẽtius: remissa verò irritatione, quiescat, eam per consensum affici putandum est. Sic etiam contingit, vt quum febrium accesiones inuadere incipiunt, sopore laborantes grauentur: quod eo tempore cerebrum sit vehementer refrigeratum, alioqui paratissimum, vt noxam eiusmodi subeat: quum nimirum frigidiori intẽperie sit præditum. Gignitur autem sopor, vel ab intemperie frigida, vel à pituita in cerebro exuperante.

Curationẽ per contraria moliendam esse.

Delira, & vigiliæ a causa calida oriuntur.

Soporosi affectus oriuntur a causa frigida.

Vinũ meracius inducit vigilias.

Calida cur vigilias efficiãt.

Frigida cur gignant soporẽ.

Affectus proprius quando putandus sit.

Affectus per consensum qñ dicatur.

Accesione febrili inuadẽte, cur ægri corripiãtur sopore.

Soporis causæ.

GALENI PERGAMENI DE LOCIS AFFECTIS. LIBER TERTIVS.

CAP. I.

GITVR Ad cognoſcendas affectas ſedes, curandosq; illarũ affectus, accurata inquiſitione eſt opus. Cæterùm per artis exercitationem comperi, eam remediorum inuẽtionem, quæ ex vera demonſtratione oritur, in iis quæ raro contingunt, experientiæ longè præſtare. Nam experimenta dũtaxat ſectantes medici, nõ ea quæ raro, ſed quæ crebrò accidunt, memoria & imitatione aſſequuntur: Quocirca diſpoſitionum raro eueniẽtium, non ſolùm curationem, ſed præuenientes ẽt notiones ipſarum, negligunt. Ego verò ſemper inueſtigare ſtudui, quæ nam ſedes vel afficeretur ipſa, vel alteri conſentiret. Quumq; eam inuẽtam eſſe arbitrarer, tunc ad diſpoſitionẽ eius inueſtigandã, atq; ex vtriſq; totius curatiui generis indicationem ſumendam, ac deniq; remediorum qualitatem, quãtitatem, idoneamq; materiam comparandã, me accinxi: haud neglecta interim, ætatis, naturæ, temporis, regiõis, aliorumq; id genus omnium contemplatione. Deprehendi autem poſſunt affectæ ſedes ab excremẽtis, atq; ab iis quæ affectis partibus adnaſcuntur, necnon à functionum noxa: quibus connumeratur & color præter naturam, figuraq;. Verũ vbi nulla mihi pateret aliàs via, ſola functionis læſio fuit ſatis, ad inuentionem affectarum particularum.

Remediorũ inuentio quæ ex vera demõſtratione paratur, in iis quæ raro contingunt, lõge experiẽtiæ præſtat.

Affecta ſedes vnde deprehẽdatur.

CAP. II.

QVum autem exoletam cuiuſdam memoriam reſtituere conarer, primùm quidem apud me

Memoriã exoletam reſtituturo, quæ ſint cõſyderanda.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ipſum inueſtigaui, quæ nā pars eſſet affecta, cui localia
adhiberem præſidia, prius videlicet vniuerſi corporis
vacuatione præmiſſa, quod præceptum eſt in morbis
omnibus obſeruādum. Deinde qua via & ratione in-
uenirem ſingula remediorum. Cæterùm affectam
ſedē eam ipſam exiſtimaui, qua princeps animi vis cō
tinetur. Medicamenta autem ea adhibenda eſſe, quæ
4. huius ſedis diſpoſitioni reluctarentur. Quum igitur hu
ius inquiſitionis gratia conſuluiſſem epiſtolam quandā
ad Marſum, ab Archigene ſcriptam, in qua iubet, de-
prauata memoria, raſo capiti affigi cucurbitulas, non
iniuria ſanè inconſtantiam hominis ſum demiratus: ꝙ
nimirum neglecto corde (cui memoriā ipſe, ceu opus
cognatum tribuit) ad caput remedia trāsferret. Nam
quid per immortales Deos ex affectorum locorum no
titia (quam ipſe ad medendi rationem ait maximè ne
ceſſariam exiſtere) conſequemur vtilitatis, niſi ab ipſis
ad remedioꝝ inuentionē ducamur? Adhæc ſi affectio
quæ oblædit memoriam, exiſtat frigida & ſicca, nullū
vſum adferunt cucurbitulæ admotæ: ſiue eæ inciſa pri
us cute, ſiue integra, adminiſtrentur. Siquidem detra-
ctio ſanguinis, quæ fit, vbi ſcarificata prius cutis fuerit,
ad extremum ducit periculū. At citra vllam ſcarifica-
tionem cucurbitulæ adhibitæ, ſolius excitandi caloris
gratia vtiles eſſe cenſentur. Quippe attrahūt ad ſeſe hu
morē ex imo: id quod magnopere aridæ diſpoſitiōi ad
uerſatur. Porrò rationalem animæ vim in cerebro: vi
rilem, iraſcibilem'ue, in corde: appetitoriā deniq; in ie
core ſitam eſſe, nemini non perſuaſum exiſtimo: id qđ
vel ex vulgarium ſermone indies diſcere licet. Fatuū
ſiquidē aiunt carere cerebro: timido & puſillanimi, cor
deeſſe. Tityo verò iecur ab aquila eroſum, non ſolùm
poetæ, verùm etiam pictores, ſculptoresq; fingunt. At
5. verò, quemadmodum ſi ratio lædatur, ſæpenumero
contingit lædi memoriam: ſic ſi memoria vitietur,

Archigenis inconſtantiā demiratur Galenus.

Memoriæ oblęſæ a cauſa frigida & ſicca, cucurbitulas admotas non eſſe ex vſu.

Cucurbitulæ abſq; ſcarificatiōe adhibitæ, ſolius excitādi caloris gratia ſunt vtiles.

Animę facultatū ſingulis quę ſedes tribuantur

Tityo eroſum iecur ab aquila fingunt poetæ.

Ratione læſa, ſæpe memoriā

ratio ipsa quodammodo etiam labefactatur: vtpote actionis vtriusq; noxa procedente ab eadem dispositione. Quæ vbi vehementius intenditur, simul cũ memoria ratio quoq; omnino deperditur. Ac talis quidẽ affectio stultitia vocatur. Sic in lethargo etiam, in omnibusq; soporosis affectibus, vtræq; simul pereũt actiones. Quòd autem affectus hi, à frigida intemperie oriãtur, quæ animales actiones omnino torpidas reddit, sanè id vel ex animalibus ipsis, quæ per frigora latere coguntur, satis liquidò constat: necnon ex frigidis tum medicamentis, tum cibis. Lactuca quippe, graues inducit somnos, si multam quis ipsius q̃titatem ingesserit. Verùm & capitis grauitates, quę sine mordaci infestãt dolore, somnum soporemq; conciliant: quibus apophlegmatismi magnificè opitulari videntur. Igitur vt capitis ardor vigilias, sic refrigeratio inducit soporem. Item biliosi calidiq; morbi, vigilias, deliria, phrenitides: contra, pituitosi frigidiq;, ignauiam soporẽq; efficiunt. Nam quod ad vigilias soporesq; per morbos ptinet, calida frigidaq; intẽperies, primã sibi facultatẽ vẽdicat: altera verò ab hac, ad humiditatẽ ariditatẽq; refertur. Balneæ siquidem, eo q̃ madefaciant caput, soporiferæ sunt. Haud secus vini moderata potio, omnesq; cibi humectantes. Ex ætatibus etiam, pueritia q̃dem, ob humorem est somnolenta. Senes verò ob ariditatem, vigiliis vexantur. Omnia igitur hæc argumẽto esse possunt, ad animi ignauiam inducendam, humiditatem præter naturam obtinere secũdas partes: frigiditatem verò priores. Cæterùm vt humiditas sola, si abundet, lõgos profundosq; somnos inducit: ita ariditas sola, vigilias. Quòd si frigus cum humore intendatur vehementer, soporem stuporemq; constituit: sine hoc verò, memoriæ nocet, stultitiamq; inducit. Quum itaq; non solùm in frigiditate humiditateq;, verum etiam in ariditate & calore, non paruum secundũ

lædi contingit, vt econuerso.

Stultitia quid.

Frigida intemperies animales actiones reddit omnino torpidas.

Lactuca soporem gignit.

Apophlegmatismi quibus affectibus conferant.

Vigilias qui morbi inferãt.

Balneæ cur soporiferæ.

Vinũ modice sumptum inducit somnum.

Pueri cur somnolenti.

Senes cur vigiles.

Stultitia vnde oriatur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

magis & minus, discrimen sit: nihil mirum, si multifariæ inueniantur causæ quæ animales actiones lædere possint. Impræsentiarum autem, clarioris doctrinæ gratia, rationalis animæ actiones, principales: irrationalis verò, morales vocentur. Quum autem bifariam fieri contingat intẽperies prædictas, duplex quoque erit vtriusque dispositionis modus: vnus quidem, in humidis siccisq; humoribus: alter in corporibus solidis: si quando in eandem intemperiem cum mollibus, solidæ partes inciderint. Præterea q̃uis ipsæ itemperies inter se sint contrariæ, * fit tamen ex ipsis interdum mixtum quoddam temperamentum: vt in vigilanti sopore, in quo pituitosus biliosusq; humor exuperant. Ita in calidi frigidiq; contrarietate, eosdem quoque modos inuenire licebit, tum per simplices intemperãtias: tum per compositas ex ambabus. Quòd si in solidis corporis partibus mixtam ex contrariis dispositionẽ fieri fateamur, tres sic prodibunt in vtraque contrarietate intemperies. Igitur huiusmodi affectus omnes capiti aduenire solent, sed inter se differunt, non solũ mistionis varietate, aut eo quod magis minus'ue intendũtur: verùm etiam quia interdum afficiuntur ventriculi cerebri id genus intemperantiis: interdum vniuersa eius vasa: aut humiditas dispersa per corpus cerebri. Accedit ad hæc, quartus quoque modus, quum videlicet ipsum met corpus cerebri intemperatum redditur.

Actiones principales.
Actiones morales.
Vigilans sopor.
Caput quadrupliciter affici.

CAP. III.

Qvorum igitur vel memoria, vel intellectus periit (intellectus enim amissio, stultitia est) somnos obseruare oportet. Præterea, vtrum excernant quippiam, vel ex naribus, vel ab ore, quod à capite defluat: an aridæ huiusmodi partes sint. Quippe ex iis dispositionem ipsam consequi cõiectura poterimus. Vbi igitur vel periit, vel grauiter læsa est memoria, frigida est omnino intemperies cerebri. Quocirca calface-

Stultitia est intellectus amissio.
Memoriæ exoletæ, vel grauiter læsæ, causã

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ne ipſum oportet. At verò exiccare, vel humectare, non neceſſarium eſt. Sed ſi humiditati copuletur, arefacere: ſi ariditati, madefacere. Cæterùm ſi inter has medium obtinet, ipſum eſt conſeruandum. Interdum verò vbi principales actiones ſunt læſæ, febris quoque accedit, vt in phrenitide, & lethargo. Interdum ſine febre adeſt vitium: vt in mania, & melancholia: id quod modò per conſenſum: modò primaria affectione cerebro laborante, accidit. Etenim vbi propriis accidentibus exprimuntur huiuſcemodi vitia, permanentiaq́; ſunt, nec aliis præcedentibus ſuperueniunt, primogenia dicuntur eſſe. Vbi verò propriis accidentib⁹ minimè limitantur, neque perpetuò permanēt, atque ad alias affectiones ſequuntur, per conſenſum ipſa euenire dicimus. Nec interim latêre nos debet, vbi quis lege conſortii afficitur, fiatq́; adhuc affectio, quæ deletis efficientibus eam cauſis, ipſa quoque ſimul deletur. Sin autem conſentientes partes permanentem iam habeant diſpoſitionem, quis cauſa efficiens conquieſcat, ipſa tamen permanebit affectio. Quòd autem in cerebro cōſiſtāt omnes principalium animæ virium affectus, pro confeſſo habent omnes medici, qui ſtudio veritatis tenentur: ſicuti & quòd oēs nerui qui volūtatis imperio audiūt, à cerebrò ducant originem. Conuulſo ſiquidem vniuerſo corpore, omnes profectò autumant, talem quampiam affici partem, quæ vt in arbore caudex ramorum, ſic ipſa ſit communis omnium neruorum origo. Si igitur partes omnes quæ infra faciem ſunt ſitæ, conuulſæ ſint, primas ſpinalis medullæ partes affectas eſſe putandum eſt: ac proinde illis opitulandum. Si verò ſimul cum vniuerſo corpore facies quoque conuulſa videatur, * non modò ſpinalis medullæ exortum, ſed etiam cerebrum ipſum, à quo nerui faciei oriunt, curamus. At verò ſi crus tantùm, aut altera manus cōuulſione tentetur, totius membri cōuulſio neruorum,

eſſe intemperiem frigidam cerebri: quæ refrigeranda eſt.

Affectus primogenii, ſiue primarii, q ſint.

Affectus per conſenſum, qui dicantur.

Animæ principaliū facultatū affectus, conſiſtunt i cerebro. 6.

Neruus omnis a cerebro ducit originem.

qui ad ipsum feruntur, principium affectum esse declarat. Cæterùm, quum omnis motus à voluntate profectus, attractis musculis in eas quibus innascuntur, partes, fieri videatur: nec fieri possit attractio, nisi ad suam originem retrahatur musculus, constat conuulsionem in conuulsis partibus factam, hac sola ratione à motu naturali differre, q̃ præter voluntatẽ fit. Porrò ipsam cõuulsionem neruorum, ob plenitudinem vel inanitionem fieri q̃ verissimè professus est nobis Hippocrates: id quod vel ex fidiculis instrumentorum (quæ ob vtranque intemperiem ambiẽtis aeris, humidam nempe, & aridam, adeò tenduntur vt disrumpantur) liquidò constat. Si igitur conuulsio fiat vel à labore, vel vigiliis, vel fame, vel solicitudine, vel arida æstuantique febre, qualem est videre in phreniticis, causam eius ariditatem, inanitionemque, rectè putaueris. Sin verò temulento cuipiam, ac omnino pleno homini conuulsio accidat, non ab re ipsam à cõtraria causa iudicabis ortum habuisse. Atqui inanitioni contraria est repletio. Iam comitialis morbus conuulsio est omnium corporis partium, minimè quidem perpetua (vt in emprosthotono, opisthotono, & tetano) sed quæ ex temporum accidit interuallis. Nec solùm hac re, sed mentis quoque & memoriæ, ac sensuum oblæsione à iam dictis cõuulsionum generibus differt. Vnde constat in cerebro hunc affectum consistere. Cæterùm velox eius discussio, crassum humorem spiritus meatum in cerebri ventriculis obstruentem, hunc maximè affectum peperisse declarat: neruorum principio seipsum quatiente, quo excutiat id quod infestat. Itaque non ab ariditate, inanitione ue, sed à crasso & viscido humore, impediẽte animalem spiritum, quo minus deferatur in corpus, hanc affectionem gigni, argumento est, q̃ subito & fiat, & soluatur. Siquidem breui tempore fieri non potest, vt vel cerebrum, vel tenuior ipsius membrana, ad

Conuulsio quo differat a naturali motu.

Conuuulsio fit ob plenitudinẽ vel inanitionẽ.

Epilepsia est conuulsio vniuersi corporis, quæ ex temporum accidit interuallis.

Epilepsia cõsistit in cerebro.

Epilepsia vnde gignatur.

tãtam ariditatem perueniat, vt corio simile quippiam patiatur. In corpore itaq; cerebri, anima suam sedem sortitur: in quo etiã fit tum ipsa ratiocionatio, tum recordatio sensibilium imaginum. Primum autem ĩstrumentum ipsius animæ, tum in sensibilibus actionibus vniuersis, tum in iis quæ à consilio & voluntate proficiscuntur, spiritus est animalis, qui in cerebri ventriculis continetur: sed præcipuè in postremo: q̃uis non cõtemnendus sit medius vẽtriculus: quem amplecti multis rationibus cogimur: vt duos anteriores deserere. Satis tamen fuerit ad curationem, nosse sedem affectã esse ipsum cerebrum: atq; in eius ventriculis humorẽ crassum & viscidum comprehendi, nunc pituitosum, nunc melancholicum. Pituitosum in præsentia humorem appello, in quo humiditas, frigiditasq;: vt melancholicum, in quo siccitas & frigiditas dominatur. Ac pituitæ quidem vnum genus est, qđ quotidie vel screãdo, vel vomendo, vel emungendo educitur, vaporoso spiritu plenum: vt ne sensu quidem lateat ipsum esse dissimilare. Alia verò pituita, similaris quidẽ videtur, licet fortassis non similaris existat: qualis est tum crudus humor, qui in vrinis subsidet: tum is qui à Praxagora vitreus vocatur. Ex quo genere videtur esse & saliua, quæ neq; fluida admodum sit, neq; aquosa. Verùm saliua non vnica duntaxat qualitate gustum solet afficere, nedũ vniuersa pituita. Sic atra bilis quoq; ob substantiæ varietatem nõ obscuras differentias sortitur. Nam alia ẽ veluti fæx sanguinis, quæ admodum spissa existit, fæcibus vini haud absimilis. Alia verò, q̃ superior, essentiæ est multo tenuioris: atq; vomentib⁹ ipsam & olfacientibus videtur acida. Hæc etiam attollit in bullas terram, eamq; radit, atq; fermentat. At illa quam fæci vini similem esse dixi, in terram effusa nõ inducit feruorẽ, nisi fortè in ardenti febre ipsam præassari contingat: neq; vlla etiam acida qualitate parti-

Anima collocatur in ipsius cerebri corpore: in quo & ratiocinatio fit, & memoria.

Animæ primũ organũ, est animalis spiritus, qui in cerebri ventriculis continetur, sed prẹcipue in postremo.

Pituitæ differentiæ.

Atrẹ bilis spẽs.

Epilepsiā fieri a crassa pituita, vel a melancholico succo retento in meatibus ventriculorum cerebri

Melancholia vnde oriatur.

Maniæ causa

Phrenitidis differentiæ.

Phreniticorum insania quo ab ardentium febrium delirio differat.

Deliriū ardentium febrium quomodo fiat.

Ori ventriculi inesse acutiorē sensum quā reliquis corporis partibus.

Cōsensus atq; necessitudo cerebri cum ventriculo, vnde innotescat.

Hypochondriacos affec⁹ quę sequantur.

cipat. Quare iudicio meo potius melācholicus aut succus aut sanguis, q̄ atra bilis, dicenda est. Igitur vt crassus pituitæ succus, ita hic quoq; comitialem morbum solet efficere, vbi in meatibus ventriculorum cerebri retinetur: siue is medius sit, siue postremus. Vbi verò i ipso cerebri corpore abundat, eam insaniæ speciem, quam Græci vocant melancholiam, inducit. Quemadmodum alter atræ bilis succus, qui præassata flaua bile nascitur, ferina gignit deliramenta, modo cum febre, modo absq; illa, in cerebr corpore abūdans. Atq; hāc ob causam phrenitis nonnunq̄ est mitior, vbi à pallida bile ortum traxit. Interdum vehementior, vbi flaua bilis eam peperit. Deliria autem, quæ per febrium vigores accidunt, non propria cerebri affectione, sed p consensum fiunt. Quamobrem sic delirantes, minimè appellamus phreniticos: quia phreniticorum isania nō quiescit mitigato febrium uigore. * Quemadmodū igitur phreniticoꝝ febris unū quoddā ex symptomatibus dispositionū cerebri iudicat: sic ardētium febriū symptoma delirium est: q̄d nimirū fit elatis ad cerebrū multis uaporibus * calidis. Haud secus gignitur ea affectio quæ suffusioni est persimilis, à ventriculi dispositionibus ortum trahens. Nāq; uentriculo cerebrum, cerebroq; uentriculus, suas affectiōes transmittit: idq; propter neruorum à cerebro ad os uentriculi descendentium magnitudinem: per quos etiam sensus huic particulæ, q̄ ulli reliquarum corporis partium, acutior est. Quocirca fracturas quidem capitis, ubi ad membranas usq; perueniunt, biliosus uomitus: capitis autē dolores quomodocunq; fiant, nausea stomachiq; morsus consequitur. Hypochondriacas uerò & flatulentas vocatas affectiones melancholica comitatur tristitia: haud secus q̄ acutas febres delirium: & * nonnullas oris uentriculi dispositiones, affectio suffusiōi persimilis. Sic neruosis partibus inflammatis, promptius q̄ reliquis,

liquis, delirium superuenire solet: idq́; ascendente ad caput, interdum per continuas partes solo calore: interdum spiritu vaporoso, uel fumoso, uel fuliginoso.

CAP. IIII.

IGitur crassi humores q in cerebri substantia abundant, interdum ei ueluti instrumẽtali: interdum ut similari uocent. Quum enim meatus obstruuntur, vt instrumentali: quum uerò alteratur temperamẽtum, ut similari. Proinde rectè ab Hippocrate dictum est, Melancholici magna ex parte comitiali morbo afficiũtur: & contra, morbo comitiali laborantes, melancholici euadunt. Atq; horum utrũlibet magis accidit, prout uel in hanc, uel in illam partem infirmitas repit. Si enim in corpus, epileptici: si uerò in mentem, melancholici euadunt. Quum autem nõ solùm ab atra bile, sed etiam à pituita morbus comitialis oriatur, sciendum est, solum eum qui ab atra bile ducit originem, in melãcholiam transire posse. Etenim quum anima ipsa, aut temperamentum actiuarum sit qualitatum, aut ab ipsarum temperamento mutetur: bilem ipsam vbi cerebro, ueluti parti instrumentali, nocet, ad cerebri corpus conuerti ait, id quod in obstructionibus fieri constat. Quum uerò temperamentum mutando, ei ueluti similari nocet, ad mẽtem eam repere dicit. Accidit autem cerebro, ut nonnunq̃ uniuerso in uenis sanguine melancholico effecto, ob cõmune uitium, ipsum quoq; lædatur. Nõnunq̃ verò, totius corporis sanguine prorsus innocuo, solus is qui in cerebro contentus est, alteratur: idq́; bifariam fit. Aut enim aliunde in ipsum deriuatur: aut in ipsomet melancholicus humor genitus ẽ: quum uidelicet internus calor aut flauam bilem, aut crassum atrũq; sanguinem, superassauit. Si igitur uniuersum corpus redundet melancholico sanguine, curationem à uenæ sectione auspicari oportet: si uerò cerebrum tantùm, æger tunc (quod ad hanc dispositio-

Cerebrum quõ afficiatur vt instrumentum, & quõ vt pars similaris.

Melancholici magna ex parte epileptici fiunt, & econuerso.

Atra bilis quõ in cerebri corpus: & quõ in animam repat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

nem pertinet) ſanguinis detractione non indiget: q̄uis ob aliam cauſam ſanguis detrahi poſſit. Vtrum uerò melancholicus ſanguis vniuerſum corpus, an ſolum cerebrum occupet, ſic diſcernendum eſt. In primis uniuerſi corporis habitum, qualis nam ſit, accuratè cōſyderes uelim: memineriſq; ꝙ molles & cādidi, & obeſi, nequaq̄ humorem melancholicum poſſidēt. Macri uerò, & nigri, & hirſuti, & quibus latæ ſunt uenæ, aptiſſimi ſunt, ut huiuſmodi in ipſis humor accumulet. Fitq́; interdum, ut * admodum rubicundi, affatim melancholicum temperamentum contrahant: atq; poſt hos etiam flaui: ſi præcipuè uigiliis, & multis laboribus, & ſolicitudine, & tenui uictu æducati fuerint. Cuius generis etiam hæ notæ exiſtunt, ſi hæmorrhois aliqua ſit reſtricta: aut conſueta alia ſanguinis euacuatio: aut uſus fuerit æger cibis melancholici ſucci. Porrò qui ſanguinem melancholicum gignunt, hi ferè ſunt: caprina, bubalaq; caro, magiſq́; hircinæ & taurinæ: ſed maximè aſinorum & cameloꝝ carnes: itemq; uulpinæ: & caninæ. Magnū ad huiuſmodi ſanguinis generationē momentum adfert etiam * leporis eſus: ſed multò maius aprorum. Limaces quoq; ſanguinem melancholicum pariunt, ſi frequens ſit eorum vſus. Præterea omnium animalium terreſtrium carnes ſale conditæ: necnon aquatilium carnes, ut thunni, balenæ, vituli marini, delphini, canis, atq; cetaceoꝝ oīum. Ex oleribus autē, braſſica ferè ſola, gignere ſanguinem id genus conſueuit: quemadmodum & arborum germina, ubi vel muria, uel oxyhalme condiuntur: præcipuè lentiſci, terebinthi, rubi, canirubi. Leguminum verò omnium maximè lentes inter melancholicos cibos annumerātur: mox furfuraceus panis, & qui ex typha & uitiatis ſeminibus factus eſt. Præterea uina craſſa, nigraq́;, aptiſſima ſunt, ut ex ipſis humor melancholicus fiat. Vetus etiam caſeus, ſi ſupercalfactus in ipſo corpore fuerit,

Melancholicus ſanguis in quibus minime habeatur: & in q. bus omniū maxime accumuletur.

Cibi melāchollicum ſuccum gignentes.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

facilè huiusmodi humorem procreat. Sunt etiam nõnulli, qui per febriles morbos contraxerunt melãcholicum succum. Ad efficaciorem autem notitiam, non parũ cõfert anni tempus, ac præterita, præsensq; ipsius constitutio: necnon regio, & laborantis ætas. His itaq; omnibus præmeditatis, si existimas in vniuersi corporis venis contineri sanguinem melancholicum, quo certiorem habeas notitiam, cubiti venam seca, præcipueq; mediam, quæ communis est, & ei quæ humeralis dicitur, & ei quæ per axillam ad manum fert. Quòd si tum fluens sanguis non videatur melancholicus esse, supprimatur cõfestim. Si verò talis appareat, vacua q̃tum pro laborantis corporis habitu satis esse conieceris. Est præterea tertium melancholiæ genus, morbi comitialis exemplo, vbi ortum à uentriculo suscipit. Solentq; medicorum nonnulli hanc dispositionem, hypochondriacum, flatulentumq; morbum vocare. Quem sanè (vt Diocles testatur) sumpto cibo cõ coctu difficili, statim ructus acidus comitatur: cũ eoq; flatus & æstus. Adhæc fluctuatio in præcordiis, non illico, sed vbi cibos venter complexus fuerit. Interdum etiam ventriculi vehementes dolores, qui nonnullis ad dorsum vsq; extenduntur. Cæterùm ægri cibis con coctis quiescunt: moxq; aliis ingestis, eadem reuertuntur symptomata: quæ interdum ieiunos, interdum èt à cœna affligunt, ita vt ægri vomant cibos crudos, & pituitam subamaram, calidamq;, & adeò nõnunq̃ acidam, vt dentes torpere videantur. Atq; horum plurima statim ab ineunte ætate eueniunt. Vtcunq; tamen acciderint, omnibus protelant. Cuius morbi causam, calorem immoderatum venarum meseraicarum, obstructionemq; earundem, à crasso sanguine ortam, idẽ Diocles assignat. Videtur autem in ipso ventriculo ꝑ huiuscemodi affectus, inflammatio quædam consistere: sanguis autem in parte inflammata contentus, &

Venã mediã in cubito pertundendam iis esse, qui sanguine melancholico abundant ꝑ vniuersum corporis habitũ.

Hypochondriacæ ac flatulẽtæ melancholiæ, (quæ a vẽtriculo orit) signa.

Hypochondriacæ melancholiæ causa.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

crasſior eſſe, & atra bili ſimilior. Quo quidem exhalan te ad cerebrum, melancholica eueniunt circa mentem ſymptomata. Frequentisſimè etiam videmus, flaua in ventriculo bile contenta, caput dolore affici: illa verò eiecta per vomitum, illico dolorem compeſci. Atq; inter optimos medicos conuenit, non ſolùm hæc accidẽtia, verùm etiam epilepſiam, aliquando capiti à ventriculo oriri. Cæterùm melancholicos vt nunq̃ deſerit timor: ita eorum phantaſmata præter naturã, non ſemper eodem genere cõtinentur. Siquidem alius ſe teſtã factum putauit: atq; iccirco obuiantibus cedebat, ne collideretur. Alius, ne Atlas, qui mundum ſuſtinere dicitur, grauatus ſub tãto onere, illum à ſeſe excuteret, atq; ipſe cõminueretur cum eo, pertimeſcebat. Differunt porrò inter ſe melancholici, nam omnes timent, mœrent, vitam damnãt, odio habent homines, ſed nõ omnes mori cupiunt. Quippe hoc ipſum nõnullis melancholiæ caput exiſtit, quod pertimeſcunt mortem. Sunt qui ſimul & mortem metuant, & mortem ſibi cõciſcant. Quemadmodum igitur externæ tenebræ pauorem inducunt, ſic atræ bilis color, mentis ſedem tenebris ſimilem reddens, timorem efficit. Siquidem tũ humores, tum ipſa temperies corporis, poſſunt animæ actiones mutare: id quod à nobis eſt demonſtratum, in eo libello cui titulus eſt, q̃ mores animæ corporis tẽperiẽ ſequantur. Ergo ſi circa ventriculum prima inceperint ipſius morbi ſymptomata, quibus auctis melancholica ſequatur affectio: deinde alui deiectione, vomitu, proba coctiõe, ructibusq́; leuetur is qui laborat, hypochondriacum, flatuoſumq́; ipſum morbum vocabimus. Accidentia verò ipſius dicemus & mœſtitiam, & metum. Vbi verò propria melancholiæ accidentia eſſe auctiora videntur: circa ventriculum autem aut nulla, aut perexigua cernuntur: haud ab re exiſtimaueris, primitiuam in cerebro affectionem conſiſtere, ob

Epilepſiam aliquando oriri a ventriculo.

Melãcholicos nunq̃ deſerit timor.

Melancholicorum ſpecies variæ.

Atra bilis cur timorem conciliet.

Hypochõdriacus morbus q̃ dicendus.

atram in ipſo bilem congeſtam. Quem morbum mini mè inueteratum, frequentibus balneis, victuq́; humido & boni ſucci, nullo alio præſidio adhibito, ipſe aliàs curaui. Nam vbi diuturnus ipſe morbus eſt factus, fortiora remedia poſtulat.

Melancholiam recentem qua victus ratione curarit Galenus.

CAP. V.

MOrbus comitialis ſimiliter vt melancholia, tribus clauditur differentiis. Verùm omnibus commune eſt, quòd afficitur cerebrum, ſiue primaria, affectione, ſiue conſortii lege. Prima igitur differentia exiſtit, vbi affectus in ipſo conſiſtit cerebro: id quod pluribus epilepticis accidit. Secunda, vbi ab ore uentriculi per conſenſum diſpoſitio aſcendit ad cerebrum, quemadmodum per ſuffuſiones contingit. Tertia deniq;, fit raro, quum à parte alia quauis ipſe affectus incipiens, inde, ſentiente id ægro, ad cerebrum vſq; perreptat. Quale genus morbi ipſe adhuc adoleſcens primùm vidi in puero tertium decimum ætatis annum agente. Qui ſanè narrabat, diſpoſitioné ipſam à crure initium capere: mox illinc rectà aſcendere per femur & eminentes ei lumbos, ac per latus id, ad ceruicem, donec perueniret ad caput: quod quum primū tangeret, ipſum haudquaq̄ ſibi conſtare. Interrogantibus autem medicis, quale eſſet quod ferebatur ad caput, nihil habuit quod reſponderet puer. Alius tamen compos mentis dicebat, veluti frigidam quandam auram exiſtere. Vnde ex duobus alterum Pelopi præceptori placuit: aut q̄ qualitas quædam, alteratis per cōtinuationem partibus, aut ſpiritalis ſubſtātia tranſmitteretur: nec mirandum eſſe dicebat, tam validam vim eſſe humori, in affecta particula præter naturam genito, vt cum perniciosarum ferarum venenis componi poſſet. Etenim vbi phalangium momordit aliquem, q̄uis paruū exiſtat animal, exiſtimare tamen debemus, venenum ex ipſius ore, primò quidem, in ſuperficiem: dein verò in totum corpus deferri. Præterea marinæ

Epilepſiæ tres differentiæ.

Pelops Galeni præceptor.

Phalangiū morſus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Turturis marinæ aculeus. Scorpiõis aculeus.

turturis, ſicuti & terreni ſcorpionis aculeus, q̃uis in extremam illam, acutisſimamq́; partē, finiatur, vbi nullum foramen eſt, per quod venenum deiici posſit: neceſſum tamen eſt, vt excogitemus ſubſtantiam quandam ineſſe illi, aut ſpiritalem, aut fluidam, quæ vt mole minima, ita facultate eſt q̃ maxima. Siquidem quũ nuper fuiſſet quidam ictus ab ſcorpione, videor mihi eſſe (inquit) percuſſus grandine: eratq́; omnino frigidus, frigidoq́; ſudore perfuſus. Quippe vbi ex icta parte per totam ipſam celeriter diſtributa fuerit veneni vis, contingit eam, eodem rurſus contactu, in ſingulas ſubiectarum ei partium recipi: mox ex illis in alias cõtinuas, donec in aliquam peruenerit principem: quo tēpore, mortis periculum inſtat. Ad hanc rem in primis conferũt vincula partibus ſupernis iniecta, abſciſioq́; partium venenatarum. Noui equidem ruſticum, qui epoto ē viperis medicamēto, reſciſſo prius digito, euaſit: ſicuti & alium quendam, qui ſola ſectione, citra medicamen, eſt liberatus. Sed epilepticum illum puerum medici quoq; ſanarunt, primò quidem vniuerſum ei⁹ corpus purgantes: dein medicamen ex thapſia & ſinapi, parti primò affectæ adhibentes: ac ſupra illam medium membrum ligantes. Quod verò ad cauſam pertinet, ob quam in huiuſmodi per cõſenſum affectibus, epilepticæ cõuulſiones fiant: probabile ſanè mihi videtur, quemadmodum frequētisſimè ſingultum fieri videmus, affecto ſtomacho, ita hãc oriri diſpoſitionem. Etenim quum uentriculus ciborum mole grauatur, aut vbi à corruptis cibis mordicus infeſtatur, ſingultũ haud dubiè corripit. Immo verò acris humor ipſum ventriculum mordicans non ſingultum modò, ſed cõuulſionem etiam, per vniuerſum excitat corpus. Quo eiecto per vomitum, illico conuulſio ſedatur. Quo minus mirandum eſt, ſi neruorum principium motu huiuſmodi concutiatur, vt à ſe expellat, quicquid fuerit

Scorpionis venenum refrigerare.

Ictæ a venenatis beſtiis particulæ, quomodo ſint curãdæ.

Epilepſiæ ab altero crure exortæ curatio.

Epilepticæ.

Singultus q̃ñ excitetur.

Conuulſionis epilepticorum cauſa.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

id, quod à parte primò affecta, ad ipsum trāſmittitur. Vbi verò deperdito ſenſu quis cōciderit, non acciden te motu, quo vel cōuelli, vel ſalire videatur, affectum ipſum oriri à frigore cenſeo. Quo in genere cōtinetur lethargus. Apoplexiæ autem, q̃ ſubitò eueniat, aut frigidum, aut craſſum, aut viſcidum quippiam, quod affatim principes cerebri ventriculos impleat, non totius ſubſtantiæ intemperiem, cauſam eſſe ē perſpicuum: veluti lethargi, phrenitidis, maniæ, melancholiæ, ſtultitiæ, amiſſæ memoriæ, ſenſuum hebetationis, & reſoluti motus. Porrò in omnibus his affectibus, in quorum numero apoplexia cōtinetur, periculi magnitudinem, ex nocumento reſpirationis coniicere oportet. Siquidem in cunctis ſoporoſis affectib⁹, & ſi corpus nec moueatur, nec ſentiat, ſola tamen ſpiratio quæ muſculorum * thoracem mouentium eſt munus, ſeruatur. Porrò muſculis vniuerſis, principium motus ab innatis ipſis neruis accedit, qui à cerebro initium primariū ſortiuntur. Quāuis enim ex medulla ſpinali permulti oriri nerui videantur, vim tamen quam habet illa, cerebrum ipſi omnem ſuppeditat. Quum itaq; ſpirationem vehementer impeditam conſpexeris, non paruā in cerebro morbidam diſpoſitionem eſſe coniicies, p̄cipuè in ſoporoſis affectibus: qui omnes conſiſtunt in cerebro.

Lethargus.
Apoplexię cā.

Apoplexia oc cupāte, periculi magnitudo ex nocumento reſpiratōis colligi debet.

Nerui oriūtur a cerebro, muſculisq; principiū motus largiuntur.

Soporoſos affectus oēs cōſiſtere in cerebro.

CAP. VI.

AFfectus vertiginoſus ſiue primariò, ſiue lege conſortii accidat (quod ſolet ob cōſenſum uentriculi) ad cerebrum ipſum pertinet. Quo detenti, vel à minima occaſione hebetantur: adeò, vt interdum cadāt, ſi vel ipſi vnico duntaxat circuitu in gyrum agantur, aut quippiam aliud circūrotari viderint. Eſt autem rationi conſonum, huiuſcemodi affectionem fieri, elato per magnas illas arterias, quæ plexum retiformem cōſtituunt, uapido, calidoq; ſpiritu, atq; cerebrum ipſum replente. Fieri etiam poteſt, vt inæqualis intemperies

Vertigo ad cerebrū p̄tinet. 8.

Vertiginis cā.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

cerebri, huiusmodi spiritum gignat. CAP. VII.

9. Cephalea quid.

CEphalea (qui affectus ad cerebrum etiam pertinet) est capitis dolor diuturnus, difficulterq́; solubilis, quæ à parua occasiõe vehemẽtes possidet accessiões, ita vt qui eo torquetur, neq; strepitũ, neq; uocẽ, neq; luminis splendorem, neq; motũ perferre possit, sed tranquillitatem, obscurumq́; cubiculũ quærat, idq́; ob doloris vehementiam. Adhæc, accessiones huiusmodi, veluti in comitiali morbo, intermissiones habent, interceditq́; tẽpus, quo perfectè liberati videntur ægri.

Cephalalgiæ et cephalææ discrimen.

Differt autem à cephalalgia, quod in hac nõ vsq; adeò imbecillæ reddantur partes affectæ, vt in cephalæa, licet in vtroq; affectu caput minimo negocio afficiatur. Sũt tamen nonnulli, quibus caput aptissimũ est vt impleatur: atq; vniuersi quoq; corporis habitus ad ipsum implendum idoneus. Alii, omnes capitis partes aptas habent, vt afficiantur. Quibus, vbi vitioso victu vtũtur, accidit vt cephalæa arripiantur. Quo minus mirandũ est, si horum aliis membranæ cerebrum continentes, dolore afficiantur: aliis pericranium duntaxat. At quibus ĩtra caluariam est dispositio, iis ad oculorum vsq; radices, ipse dolor extenditur: quòd nimirum à cerebro, & ab vtraq; membrana, necnon à vasis quæ in ipsis sunt, veluti germina quædam illuc deducãtur.

Caput ĩtra caluariam dolentibus dolor usq; ad radices oculorum extẽditur.

Sed & eorum quibus dimidia capitis pars dolore infestatur (vocantur autem ii hemicranici) alii extra caluariam, alii in capitis intimis partibus dolorem percipiunt. At verò dextram capitis partem à sinistra distinguit sutura per longitudinem ipsius exporrecta. Sub qua, intra capitis ossa, linea medium cerebrum diuidens manifestè protenditur, ad quam etiam peruenit anteriorum duorum ventriculorum septum. Ea porrò corpora suaptè natura idonea sunt, vt ipsis caput impleatur, in quibus vaporosus, calidusq́; spiritus gignitur: aut quibus biliosa excrementa cumulantur

Hemicranici qui dicantur.

Caput quibus repleatur facile.

in ore ventriculi. Atqui spiritus, dolores tensiuos pariunt: biliosa excrementa, dolore mordaci afficiunt. Dolores à plenitudine inducti, grauitatis sensum præ sese ferũt. Quòd si rubor adsit & calor, calidos in cã eẽ humores est signum. Sunt quibus caput assiduè dolet, vbi vel liberalius vinum ĩgesserint, vel meracius: idq; magis, si suapte natura calidum fuerit. Præterea calidi odores omnes, atq; in uniuersum odorata omnia, capiti dolorem conciliant. Nõnullos autem ob sensus exuperantiam dolor infestat: quemadmodum in ore ventriculi accidit.

Odorata oĩa conciliare dolorem capitis.

CAP. VIII.

AT verò, si aliquando per totum corpus, neruorum actio vitiosa redditur, ipsorum eẽ affectum principium cõstat: id quod ex sola dignosci potest anatome. Quũ igitur oẽs pariter nerui, tũ sentiendi, tũ mouẽdi vim amiserint, affectus is apoplexia appellat. Vbi verò alteri lateri, aut dextro, aut sinistro id accidit, resolutio nominatur, eius scilicet partis, in qua cõsistit affectus. Quòd si in aliquo membrorum idem euenerit, eiusdem resolutio dicetur. Cæterũm omnes animãtis partes sub ceruice positæ, quæ à consilio & voluntatis imperio moueri possunt, neruos habent qui eas moueant, procedentes ab spinali medulla. Porrò nerui qui mouent thoracem, ab ea spinæ parte quæ in ceruice est, exoriuntur. Si itaq; tota spina transuersim dissecta fuerit, omnes quæ sub ipsa sunt corporis partes, sensu motuq; priuantur: q̃ per eam nimirum facultas sentiendi & mouendi pro arbitrio, deferatur à cerebro. Quòd si transuersim ad medium vsq; secundum longitudinem ipsa spina incidatur, non omnes suppositæ corporis partes, sed eæ duntaxat, quæ è regione sectionis sunt, resoluentur: dextra quidem, dexrra spinæ parte dissecta: sinistræ verò, sinistra. Vidẽtur autem huiuscemodi resolutionum aliquæ, faciem quoq; infestare: sed tum resolutum latus ad alteram faciei partem

10.

Apoplexia qd
Resolutio qd.

Nerui mouentes thoracẽ, a colli spina exoriuntur.

Spinæ læsionibus, quo pacto subditarum illi partium læsiones rñdeãt.

retrahitur. Quum igitur nerui qui in faciei pertes dispersi sunt, à cerebro oriantur, sanè si earum aliqua simul cum toto corpore resoluta sit, scire oportet resolutionis dispositionem in cerebro ipso consistere. Vbi verò illæsæ permanserint, haud dubiè, spinæ initium afficitur. Accidit verò nonnullis, vt faciei partes solæ afficiantur, vt lingua, oculus, mandibula, & labrum. Quippe nō omnibus ab vno loco principium influit: quum ex diuersis cerebri partib⁹ suos neruos recipiāt. Igitur apoplexia omnibus actionibus animalibus noxam inferens, cerebrum affectum esse manifestè declarat. Discernitur autem magnitudo affectionis, ex noxæ quam spirationi infert, vehementia. Quum enim naturalem ordinem plurimum egreditur, magnam: quum verò paulùm impedimenti est, paruam in cerebro noxam esse, coniicere oportet. Sanè omnium pessima spiratio putanda est, quæ & intermittitur, & magna cum violentia trahitur. Siquidem ob id contingit mori apoplecticos, ꝙ spirare nō possint. At verò, vbi pars aliqua conuulsa est, neruus ei motioni deputatus, aut musculus, necessariò est affectus. Potissimum autem dicitur resolutio neruorum, vbi motus deperditus est. Vbi verò partium aliquarum sensus periit, eā partem sensus expertem esse: resolutam autem, non vsq; adeò dicimus. Quanq̄ perinde est, vt quisq; eam nominare voluerit, modò sedem affectam, simulq; illius dispositionem inueniat.

Apoplexia oībus actiōibus aīalibus noxā infert.

Spiratio pessima quænā sit.

Apoplecticos mori, ꝙ priuētur respiratione.

Resolutio præcipue dr̄, vbi motus periit.

CAP. IX.

VBi olfaciendi vis læditur, non eorum meatuum, qui in naribus sunt, sed vel anterioꝝ cerebri ventriculorum, quum aliqua intemperie laborant, est noxa: vel eorum meatuum, qui in ossibus colatoriis consistunt, si aliquando obturentur. Siquidem odoratorum sensus, in anterioribus perficitur cerebri finibus, elatis ad ipsos, per foramina colatori ossis vaporib⁹.

Odoratorū sensus in anterioribus pficitur cerebri finib⁹.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

GALENI PERGA MENI DE LOCIS AFFECTIS.

LIBER QVARTVS.

CAP. I.

T Verò oculorum interdum quidẽ sensus, interdum motus, ac nonnunq̃ vtraq; functio resoluitur: idq́; nunc in altero nunc in vtroq; cõtingit oculo. Est quum solius palpebræ vel sensus, vel motus læditur. Vbi igitur nullo malo apparente in oculo, perierit facultas cernẽdi, neruo in ipsum descendenti à cerebo, causa tribuẽda est, nimirum vel ĩflammato, vel indurato, vel quomodocũq; aliter ob humorum affluxum læso, obstructóue secundum proprium foramen. * Quæ omnia accidere illi tanq̃ organicæ parti, necessum ẽ. Nã tanq̃ pars similaris, octo intemperiebus vexatur. Præter has causas exoluti oculorum sensus, ẽ alia, vbi nihil omnino, vel exiguum admodum visifici spiritus à principio (qđ in cerebro consistere putandũ est) ad eos descenderit. Si verò vteruis oculorum, motum duntaxat amiserit, secundæ copulæ neruum, qui à cerebro oritur, molestari, est necesse, ab aliq̃ videlicet eorũ affectuũ, q̃s alteri neruo, qui à prima ꝯiugatione orit̃, & cui soli meatꝰ cõspicuus inest, nuper accidere diximus. Quia verò musculi oculum ipsum mouentes senario numero cõstãt, ac præter eos alii quoq; adsunt, qui descendentes in ipsum amplectuntur optici pori radicem, vt videlicet oculum retrahant, & firmẽt, nec mollis ille neruus, in processu peruertatur aliqua ex parte, accidit sanè interim, hoc ipso neruo nequaq̃ læso, musculorũ aliquẽ, aut in propria essentia, aut in neruo ad ipsum descen-

Visum quibus modis exolui contingat.

Oculorum motum vnde perire accidat.

Opticis neruis solis inesse cõspicuos meatus.

Oculo mouendo musculi sunt sex tributi.

dente, contriſtari ab aliquo dictorum affectuum. Siquidem ſingulis eorum muſculorum, pars quædam nerui à ſecunda coniugatione orti, tranſmittitur. Quũ itaq; ſex inueniantur mouentes oculum muſculi, ſi is quidẽ qui ipſum ad ſuperiora trahit afficiatur, tot⁹ oculus delapſus videbitur. Si verò is qui ipſum detrahere ſolet, affectus ſit, oculus ſurſum tractus cernetur. Sic ſi vitietur minoris anguli muſculus, ad maiorem: ſi verò hic læſus ſit, ad illum inclinat oculus. At ſi voluentium muſculoꝝ quiſpiam ſit reſolutus, obliqua totius oculi conuerſio ædetur. Cæterùm reſolutis muſculis circundantibus mollem neruum, procidet totus ocul⁹, atq; à ſua ſede mouebitur. Porrò quum oculi à ſede ſua deturbãtur, ſi ad alterutrum angulum peruerſio fiat, innocua permanebit cernendi vis. Si verò aut ſurſum, aut deorſum, aut in obliquum quoq; vertantur, quicquid ipſis obieceris, id omne duplum eſſe videbitur. Ex muſculis ſupernam mouentibus palpebram (nã inferior immobilis eſt) ſi is qui ſurſum eam retrahit, reſolutus ſit, laxam efficiet illam, adeò vt oculus aperiri non poſsit. Si verò qui eam detrahunt (gemini enim hi ſunt) exoluantur, oculus claudi non poterit. Quorum ſi alter afficiatur duntaxat, ad oppoſitum muſculum palpebra reflectetur. Hi ſunt partium oculi peculiares affectus, qui latentibus locis inſident. Ac ſunt præterea alii, qui ex aliis partibus ei per conſenſum adueniunt: nempe aut oris ventriculi, aut cerebri cognatione. Cuius generis ſunt ſymptomata ſuffuſoꝝ viſis ſimilia. Cæterùm viſa ob humorum in ventriculo contentorum vitium oborta, vtriq; oculo ſimiliter accidunt. Quæ verò ꝑ ſuffuſiones apparent, nec incipiunt ſimul in vtroq;, nec ſimiliter. Præterea, ſi tribus quatuorue menſibus ſuffuſionis accidentia apparuerint, pupilla autem pura ſplendidaq; cernatur, ab ore ventriculi naſci affectum ne dubites. Si verò non ita multum temporis in

Oculi quotupliciter poſſint peruerti.

Oculis ſurſum aut deorſum ꝑuerſis obiecta videri duplicia.

Palpebræ quotupliciter peruertantur.

Oculorum affectus per conſenſum orti.

Suffuſiões quõ differant a vaporibus ad oculos a ventriculo elatis.

tercesserit, quærendum est in primis, num ex quo ĩcepit affectus, singulis diebus perpetuò hæc apparitio ꝑseuerarit. Nam assiduitas suffusionem portendit: inter missio autem, ꝙ malum à ventriculo prodierit, suspitionẽ excitat: idq; magis, si perfectè quis concoquens, nullum sibi visum apparere fatetur: ac multò magis, si quum apparuerint tales imagines, mordicus in ore vẽtriculi doluit: maximè verò, si post hæc, vomendo, eiecta re mordente, mitigata accidentia fuerint. Quin ẽt, si à ventriculo symptoma id exoriatur, medicamine ex aloe potui dato, minimo negotio curatur, accedente simul proba coctione: Vbi verò altera pupilla tenebrosior, aut turbidior, aut non exactè pura ꝯspicitur, suffusionis esse initium censendum est. Similia quoque suffusioni accidentia in quibusdam phrenitidis speciebus (affecto scilicet cerebro) sæpenumero euenire solent. Sunt etenim phrenitici quidã, qui de iis quæ oculis offeruntur, rectè (quantum ad sensitiuam notitiam pertinet) iudicant: cogitando verò, à naturali iudicio aberrant. Alii rursus, cogitatione quidem falluntur minimè, sensibus tamen hallucinantur, id quod mihi olim contigisse videtur, quum ardenti febre laborans, & floccos vellerem, & in vestibus festucas colligerem, idq; animo constans. Sunt præterea qui simul sensus & cogitationis vitio laborant. Porrò vbi in cuiuspiam cerebro biliosus succus abundat, acceditq; febris ardens, ab illo oritur tunc fumus, veluti in lucernis ab oleo: qui, per vasa quæ ad oculum tendunt, delapsus, earum imaginum in ipsis esse causa censetur.

Hiera picra cui affectui cõueniat.

Phreniticorũ varia symptomata.

CAP. II.

IN lingua etiam, interdum motum ipsius, ĩterdum sensum, interdum vitiari quoq; tactum cõtingit. Non tamen alio gustus, atq; alio tactus neruo vtitur. Siquidem nerui à tertia coniugatione orti, qui in linguæ pelliculam disseminantur, non solùm tangẽdi, sed

Lĩgua recipit ab iisdẽ neruis tertiæ cõiugationis, qui in lĩguã descendunt, simul gustũ & tactum.

gustandi etiam vim obtinent. Crebrius tamen læditur gustandi q̃ tangendi facultas, quum ad gustum exacto iudicio sit opus. Etenim tangendi sensorium, crassissimum, vt cernendi, tenuissimum est. Auditus verò sensorium, vt in tenuitate à visu: ita sensorium gustus in crassitudine, à tactu secundum locum obtinet. Olfaciẽdi verò sensorium, in illorum quatuor medio cõsistit. Igitur quum posterior cerebri pars tam dextra, q̃ sinistra, afficitur, ne apoplexia hominem rapiat, timendũ est. Vbi autem altera tantùm, in paralysin finiri solet: quæ interdum alteram solùm linguæ partem motu destituit, illæso ipsius tum gustu, tum tactu: interdum partes sub capite cõstitutas, modò has, modò illas. Quum autem à parte anteriore cerebri facies suos neruos recipiat: à posteriore verò omnes partes quo sub capite sunt: à qua etiam oritur septima coniugatio neruorũ, qui inserti in musculos linguæ, voluntarium illius motum perficiunt: non ab re quidẽ anteriore cerebri parte altera affecta, sola lĩguæ motio vitio carebit: reliquæ verò faciei partes omnes, in altera parte, dextra aut sinistra, sensu & voluntario motu destituentur. Quemadmodum si afficiatur posterior pars cerebri, reliquarum partium faciei incolumi simul & motu & sensu, solius linguæ motus vitiabitur. Quòd si aliquando tota anterior cerebri pars afficiatur, supremum ipsius vẽtrẽ ei consentire necesse est: atq; cogitandi quoq; actiones vitiari. Proinde qui ita est affectus, nec sentit, neq; mouetur: spirandi tamen facultas haudquaq̃ in illo læditur: vocaturq́; hic affect⁹ caros, siue sopor. Qui si vehementer spirationem opprimat, apoplexia nominatur. At solutæ apoplexiæ creberrimè solet paralysis succedere. Sopore verò finito, magna ex parte bona valetudo subsequitur. Fit autem sopor Hippocrate authore, affectis musculis temporum, atq; in acutis morbis. Inter soporem & apoplexiam, morbus comitialis

[Margin notes:]
Sensoria, quæ qbus sensibus sint crassiora, aut tenuiora.

Facies vnde suos neruos recipiat.

Caros.
Sopor.
Apoplexiæ solutæ solet paralysis succedere.
Sopor fit affectis musculis temporum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

est medius: conuulsionem vniuerso corpori inducēs: sed in paralysin non desinit. Quorum trium morbo℞, frigidus, crassusq́;, aut omnino viscid⁹ humor est causa. Verùm & in sopore, & in morbo comitiali, vētres magis, cerebri corpus minus: in apoplexia verò, corpus magis affici solet. Atq; in sopore anterior pars magis: in apoplexia & morbo comitiali, vtraq; afficitur. In catalepsi & vigilanti sopore, posteriora cerebri magis læduntur. Quum autem osse aliquo terebra perforato, medius ventriculus fuerit attritus, sopor hominem occupat: sed neq; conuulsione, nec difficili spiratione oborta: hæc enim apoplexiæ: illa morbo comitiali est affinis: haud secus q̃ catalepsi, soporiq́;, seruata secundum naturam spiratio. Verùm vt in sopore clauduntur palpebræ, ita in catalepsi manent apertæ. Iam verò vehementes dolores sopor sequi consueuit, concidente videlicet robore aīalis spiritus: quod primum animæ instrumentum existit in vētriculis cerebri, indeq́; fluens per neruos defert motum & sensum ī vniuersas corporis partes. Igitur affectuum linguæ, alii q̃dem illi communes sunt, * ob commercium quod habet cum cerebro & neruis. Alii ipsius dūtaxat proprii censentur. Quēadmodū ergo consortii lege, per septimam neruorum coniugationem motus ipsi⁹ vitiatur, sic sensus impediri potest per tertiam, quæ & mollis ē, & in pelliculam illius, sicuti septima in musculos, disseminatur. Quòd verò ad proprios illius affectus pertinet, sicuti musculorum eius, vt similarium, intemperātiæ motum impediunt, ita ambientis ipsam extrinsecus membranæ intemperies, & tangendi, & gustandi simul sensum vitiat. At instrumentalium affectionum speciem referunt inflammationes, scirrhi, œdemata, erysipelata, suppurationes, & alia id genus. De quibus quia visu & tactu discerni possunt, nihil in hisce commentariis dicemus. Vt autem de ipso auditu nonnihil

Epilepsia.

Cerebri corp⁹ magis affici in apoplexia, q̃ ī morbo comitiali, & sopore, in his aūt ventriculos magis

Catalepsi detēti dormiūt apētis palpebris.

Sopor consueuit sequi vehemētes dolores.

Animalis spiritus est primū instrumentum animæ.

Linguę proprij morbi qui sint

inseramus sermoni, si illæso apparente aurium foramine, sola audiẽdi facultas læditur, neruum proprium esse affectum, licet existimare. Vbi verò reliquæ faciei partes simul cum functione audiendi læduntur, in cerebro esse dispositionem præter naturam, est verisimile: ipso vel vt similari, vel vt instrumentali parte affecto. Memineris autem velim, temporum, maxillarũq; musculis, item labris & narium pinnis, sensum & motum: linguæ verò, omnibusq; oris partib⁹, sensum dũtaxat, à tertia cerebri coniugatione oriri: à secunda, oculorum musculis motum: vt à p̃ma, oculis ipsis cernendi sensum suppeditari. Vbi igitur vniuersæ particulæ, quibus à tertia coniugatione inserũtur nerui, oblæsæ in altera tantùm parte videntur, communem neruum primariò affectum esse putãdũ est. Si verò utrãq; simul partem lædi contigerit, non nerui proprius, sed loci cuiuspiam in cerebro, à quo nerui procedunt, est ipse affectus cẽsendus: ac tunc sanè omnes vicinæ partes simul affici consueuerunt: proinde & quartæ & * secundæ coniugationis nerui: vnde sequitur vt oculorum quoq; partes lædantur. Quòd si vnus dũtaxat vel musculus, vel neruus quoquo modo siue primaria affectione siue per consensum, affectus fuerit, pars ipsa in aduersum trahetur musculum. Nam resoluto musculo qui dextram partẽ labri mouet, ipsa ad sinistrũ flectetur. At si is qui sinistram mouet resoluit, ipsa trahitur ad dextram. Haud secus & totam mandibulam, & narium pinnas, & genas, quæ à lato mouentur musculo, in aduersam partem flecti contingit. * At latus musculus, non recipit neruos à tertia coniugatione. Sed nerui à ceruicis vertebris prodeuntes, in illum ferè totum disseminantur, exigua ipsius parte, sublimioriq;, excepta, in quam deferuntur nerui à quinta coniugatione.

Audiẽdi facultas vnde possit lęsionem accipere

Neruorũ tertia coniugatio in quas partes distribuatur.

Resoluto alicuius particulæ musculo, pars ipsa in contrariam trahitur.

Latus musculus vnde neruos recipiat.

CAP. III.

Porrò

Porrò vbi afficiũtur priores vertebræ ſpinæ, licet raro, euenire tamen interdum angina poteſt, idq́; in pueris magis q̃ in adultis: nimirũ ob ipſas vertebras ad iteriora luxatas: quemadmodum Hippocrates ait, ſecundo de Popularibus morbis. Cæterùm per huiuſmodi anginas guttur nullo proprio affectu laborat. Quum autẽ ſpinæ partes, quo fuerint altiores, eo ſint præſtantiores, ſanè quo affectio fuerit inferior primis duab⁹ vertebris, eò inferet multò minorem noxam. At nerui ſepti tranſuerſi ſub quarta & quinta vertebra oriũtur. Ab eo aũt ſolo fit ſpiratio * lenis, accedẽte intercoſtaliũ muſculoꝝ actione, vbi vehemẽtiori ẽ opus reſpiratione: quæ ſi vehementisſima requiratur, ſupremos etiam muſculos concurrere oportet. Porrò vbi vnica duntaxat vertebra, aut etiam duæ, aut tres, ſeſe conſequentes inuicẽ, diſtrahunt, ea parte ſpinã cauari cõtingit. Vbi uerò inter diſtractas vertebras, vel vna, vel plures, illæſæ manſerint, ſic affectis gibbus accidere ſolet. At ſi in alterutram partem, vel dextram, vel ſiniſtram, diſtrahatur vertebra, ibidem in obliquũ ſpina torquebitur. Cæterùm alia ſequuntur ſymptomata, vbi proprio affectu laborat ſpinalis medulla: & alia vbi vna vel plures vertebræ afflictæ luxantur. Nam quum proprio affectu ſpina ipſa affligitur, citra vertebrarum aliquam luxationem, ſi quidem in altera duntaxat parte afficiatur, omnium inferiorũ corporis partium, quæ è regione nocumenti conſiſtũt, tam ſenſus q̃ motus læditur. Si verò vtraq; pars ſit affecta, omnes particulæ, tam in dextra, q̃ in ſiniſtra regione, ei quæ affecta eſt, ſubiectæ, ſimiliter reſoluũtur. At luxata, vel ad gibbum, vel ad concauum vertebra, fieri poteſt, vt nulla omnino partium inferiorum, vel in ſentiendi, vel mouendi functione, aliquod vitium percipiat. Per anguloſas tamen luxationes ſpinæ, ſubiectas omnes particulas lædi eſt neceſſe. Paulatim verò facta luxatio

Anginã aliqñ ob vertebras luxatas accidere.

Spine partes altiores, præſtantiores exiſtere.

Septum tranſuerſum ſolum perficere lenẽ reſpiratiõem.

Gibbus vñde accidat.

Spina ꝓprio ſi laboret affectu quid accidat.

Anguloſæ luxationes ſpinę ſunt nocentiores iis quę ĩ orbem, atq; paulatim fiunt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ne, atq; in orbẽ magis, nihil notatu dignũ patiunt partes quæ cõmotæ vertebræ subiiciunt. Sed in obliquum luxatio, lædit oĩno eas partes, ad quas nerui ex luxatis vertebris procedẽtes, pueniũt: idq; magis in ceruice: ĩ thorace minus: sed multò min⁹ in lũbis accidere solet. Siqdẽ ĩ ceruice, vertebræ iter se cõnexę, ęqualr̃ vtræq; foramini ꝯferũt vnde neru⁹ procedit: in thorace aũt, supior magis, inferior minus: sed in lũbis, tot⁹ neruus, ex superna excidit vertebra. * Quare in eis transuersa vertebrarum luxatio, vnà secum trahens & medullam, & neruum, illæsum seruat naturalem ortũ ipsius. In ceruice autem, ex loco medio inter duas vertebras procedentes nerui, per obliquas luxationes, in ea quidem parte, ad quam spina deflectitur, opprimuntur: in altera verò, tenduntur. Rursus tensiones quidem, vbi ingens quoq; inflammatio accesserit, conuulsio comitatur. Ad compresśiões verò, earum partium ad quas oppressus neruus descendit, sequitur resolutio. Igitur per eas quas nuper diximus vertebrarum luxationes, reliquæ faciei partes omnes, neq; in sensu, neq; in motu, noxam subeunt. Solæ autem genæ læduntur, vt quæ mouentur à lato musculo. * At vertebræ solent luxari, aut ob casum, aut ictum, aut tumorem præter naturam, neruosa corpora vertebris atq; medullæ cognata, extendentem. Vt autem impræsentiarum, aliquid de angina dicamus, Hippocrates affectus omnes, qui cum spiratione difficili, guttur aut fauces infestãt, cynãchas, hoc est anginas appellat. Ac sunt quidem anginæ genera quinq;. Primum est, vbi inflammãtur fauces: hoc est, internus oris locus, vbi & gulæ & gutturis partes extremæ coeũt. Secundum est, vbi nec fauces, nec reliquæ oris partes, nec etiam externarum partiũ vlla inflammata videtur: laborans tamen suffocatiõis periculum in gutture sentit. Tertium, vbi extrinsec⁹ circa fauces inflammatio apparet. Quartum vbi guttu

Luxatiões spinæ obliquæ.

Luxatio vertebrarum vnde posśit accidere.

Anginæ genera quinq;.

ris partes tam externæ, q̃ internæ, similiter inflamma tæ videtur. Quintum denicꝫ, quum ad anteriores par tes, colli luxantur vertebræ. Id quod sanè contingit, vel solis musculis qui cum ipsis communicant, tumore præter naturam affectis: vel nato ibi tuberculo: vel gu la pariter vitiata: nonnunq̃ musculis quocꝫ qui gulam gutturi iungunt, propriisq́; aliquando gutturis muscu lis, qui ipsum aperiunt, oblæsis. Hi igitur affectus omnes difficilem respirationem efficiunt, minimè tamen in discrimen suffocationis adducunt. At ægri & difficulter deglutiunt, & dolent, tum præcipuè, quum eis potus per nares resilit. Nullo autem spiritalium instru mentorum, nec primariò, nec per consensum affecto, fieri minimè potest, vt spiratio lædatur. Quocirca ex sola spirandi specie, illico nonnihil & de affecta sede, & de ipsa dispositione, coniicere licet. Quippe si videatur laborans, inter spirandum, totum mouere thoracem, vt in parte quidem anteriore, ad iugulum: in vtrocꝫ la tere, ad ceruicem: ĩ parte posteriore ad scapulas vscꝫ, motus ipsius ascendat: tres ex huiuscemodi spiratione dispositiones significantur. Vna est flammea in corde, & pulmone caliditas. Secunda, in altero spiritalium in strumentorum angustia. Tertia, facultatis musculos mouentis debilitas. Quũ igitur huiusmodi spiratiõem conspexeris, in primis arteriæ pulsationem perpẽdere oportet. Hæc enim quantus sit calor, indicat. Deinde spirationem ipsam expende, an multa, an frequẽs, an exufflando fiat. Postremò thoracẽ in pectore tãge, quem si præter cætera, ardentẽ inueneris, iam omnes copiosi caloris notas te habere ne dubita. Quibus ex abundantia accedit faciei, oculorumq́; rubor, capitis ardor, sitis vehemẽs, lingua arida, salebrosaq́;. Vbi ve rò incendii signis modum seruantibus, thorax dilatatur vehementer, angustiam in spiritalibus instrumentis esse portẽdit. Solet autem imbecillitas accidere spi-

Caloris copiosi notæ.

Angustiã spiritalium ĩ instrumentorũ quid indicet.

Spinę vnde accidere imbecillitas soleat.

næ, interdum cerebri vitio, vtpotè à quo & sentiendi, & mouendi facultatem recipit: interdum ipsa duntaxat spina primariò affectu laborante, idq; ob peculiarem intemperiem, vel toti spinæ, vel diuersis ipsi' partibus aduenientem. Igitur ob ipsius imbecillitatem spinæ, omnibus thoracis partibus solet aer inspirari, vel nullo ardente calore ægrum ad id cogente. Siquidem vbi animans quiescit, viresq; validæ sunt, liberam respirationem solum septum transuersum efficere solet. Vbi verò id ob imbecillitatem, spirādi munus perficere nequit, intercostalium musculorum tunc concurrit auxilium. Quòd si præterea maiori animal egeat spiratione, tunc superni musculi omnes, quorum maximi scapulas secum manifestè mouent, ad spirandi actionē desyderantur. Cæterùm tametsi per spiritalium organorū imbecillitatē tot' thorax moueatur, dilatēturq; narium pinnæ, dilatatio tamen thoracis est minor, q̄ in ardentibus febribus: in quibus, si vires valeant, * totus thorax plurimùm dilatari cōsueuit: minorq; etiā, q̄ in angina, & dypsnœa, & peripneumonia. Quippe hoc morbo affecti, & maxima, & frequētissima spiratione vtuntur. At quemadmodum ob infirmitatē omnium organorum respiratiōis, sic ob vnius quoq; particulæ imbecillitatem, omnes thoracis partes dilatari coguntur. In vniuersum autem, vnica pereunte actione, solum musculum qui ipsam efficere solet, aut neruū ipsius, esse affectum, putandum est. At vbi plures actiones vitiatæ sunt in diuersis locis, accidit interdum omnes musculos, quibus perficiuntur, ab aliqua communi causa esse oblæsos. Fieri etiam potest, vt neru' aliquis, qui musculis illis communis est, afficiatur. Verùm si ex anatome ad quam particulam porrigantur singuli nerui ab spina prodeuntes didiceris, affectas sedes q̄ facillimè inuenies. Sic enim quum ex refrigeratione primarum vertebrarum spinæ, à quibus quatuor nerui ad

Nariū pinnas dilatari p̄ imbecillitatē thoracis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

caput aſcendunt, vt pericranio ſenſum largiantur, cuiuſdam olim caput afficeretur, affecta ſede explorata, illiq́; remediis adhibitis, eum ſubitò perſanauimus.

CAP. IIII.

AT verò ſanguinem è vẽtriculo gulaq́;, vomitione: ex ſpiritalibus partibus, tuſſi: ex faucibus, & gurgulione, ſcreatu: ex ore, ſimplici expuitione expelli, apud omnes medicos in confeſſo eſt. Nos verò ſanguinem qui à cerebro affatim deſcendebat ad fauces, tuſſiendo educi ſæpenumero vidimus. Quippe ſubitò gutturi irruens, tuſſim mouere poteſt. Quare diligenter oportet huiuſcemodi affectus diſtinguere. Cæterũ contingit plerunq;, vt vel eroſa, vel exeſa, vel rupta vena, ſanguis tuſſiendo, affatim cõfertimq́; eiiciatur. At ſi ſpumoſum aliquid ſimul eductum fuerit, efficaciſſimum eſt indicium, ipſum educi à pulmone. Haud ſecus, ſi bronchi pars quæpiã, aut arteriæ, aut venæ tunica: aut etiam pulmonis ipſius caruncula reiiciat. Quippe nihil horum accidit iis, qui ex thorace ſanguinem tuſſiendo producunt. Iam verò nullus dolor infeſtat eos, quibus à pulmone ſanguis erumpit: vtpote qui duos neruos per q̃ tenues à ſexta neruorum à cerebro ortorum coniugatione recipit, extrinſecus per membranam ipſum continentem diſperſos: qui intrinſecus haudquaq̃ per viſceris profunditatem extenduntur. Verùm thoraci multi ab internis: multi etiam ab externis partibus adueniunt nerui, quibus facilè dolores percipi poſſunt. Præterea thorax quidem eſt muſculoſus & oſſulentus: pulmo verò & laxus, & tutus à contuſione. Proinde thoracis dolores intẽſiores ſunt: pulmonis remiſſiores. Quum igitur dolente parte quapiã thoracis, ſanguinem quis ſpuendo reiecerit, nec multum, nec rubrum, ſed nigricãtem, grumoſumq́;, huic thorax primaria affectione infeſtatur. At ſanguis affecto thorace, per pulmonem educitur: vt in ſuppuratis

Sanguis qua parte soleat excerni.

Sanguinis a pulmone reiecti, indicia.

Dolor non infestat eos quibus a pulmone sanguis erũpit.

Pulmonis dolores cur remiſſiores ſint, q̃ thoracis.

Sanguis, affecto thorace, ꝑ pulmonē educitur. affectibus pus, quod inter thoracem & pulmonem deprehenditur: ad eūdemq́; modum, quod in pleuritide coloratum sputum emitti solet, per pulmonem excernitur. Porrò vlcera quæ sanguinis reiectioni solent superuenire, in pulmone quidem, ægrè curationem admittunt. At in thorace disrupta vasa, à quibus sanguis expuitur, magna ex parte conglutinantur. Inuestigandum verò est, num ob adhærescentē sanguisugam, vel in ipso narium meatu, vel ĩ illa oris parte, qua ad nares foranīe tendit, sanguis aut emungať, aut screeť. Ex vētriculo ēt cruor, epota hirudine, euomiť. Qui cruor tū est tenuis, saniciq́; speciē referens: siue is ex vētriculo, siue ex naribus, siue ex ore feratur.

Pulmonis vlcera ægre curationem recipere.

Sanguisugam posse esse in causa fluoris sanguinis.

CAP. V.

QVòd non sit eadem res, vox atq; sermo, neminem ignorare existimo. Vox siquidem vocalium instrumentorum est munus: loquela verò, eorum quæ sermoni sunt deputata: inter quæ lingua principatum obtinet: cui non parum conferunt & nasus, & labra, & dentes. Sic etiam vocis instrumēta sunt guttur, & ipsum mouētes musculi, ac nerui qui à cerebro ipsis mouendi vim deferunt. Igitur si vel claudentes, vel aperientes guttur musculi, immobiles reddantur, qui sic afficitur obmutescet. Vbi verò vel difficulter mouētur, vel palpitant, vel tremunt, vel aliter afficiuntur, pro affectionis ipsius modo, vox ipsa lædetur. Quòd si alius quispiam ex mouentibus guttur musculis, quoquo modo lædatur, vitiabitur quidem vox, sed exiguum. Quippe sic affectus, neq; obmutescet omnino, neq; ita paruam habebit vocem. Vt autem ex musculis guttur mouentibus, ꝓcipui habētur ii, qui ipsum & aperiunt & claudunt, ita ex vocalib⁹ neruis, ii quos recurrentes vocant: qui & ipsi, sextæ coniugationis pars sunt neruorum, qui à cerebro oriuntur: quemadmodum & alii, qui quidem per ipsum dispersi, differūt ab illis, eo ꝙ à neruis sextæ coniugationis, non in cer-

Sermonis organa.
Vocis instrũ.

Vox qua ex causa ꝑire, aut vitiari posśit.

nice, ſed quum ad thoracis regionem peruenerint, ſeparantur. Per vulnera igitur recurrentes nerui refrigerati, tantiſper vocem impedient, donec calfacti, naturalem temperiem recuperarint. Præterea vitiari vocẽ * in acumen & magnitudinem haud obſcurè contingit, vbi fauces etiam à ſuis muſculis contendi & contineri non poſſunt. Item grauiſsimè lęditur vox, quum membrana faucibus gutturiq; continua, multa humiditate rigatur. Quòd etiam deſtillationes eadem ratione vocem raucam efficiant, nemo non intelligit. Vehemens quoq; exclamatio ſimiliter vocem offendit.

Recurrẽtes nerui refrigerati, vocem impediunt.

Vox in acumẽ & magnitudinem qũ vitiet.

Vox vnde efficiatur rauca.

Cæterùm quum gutturis muſculi interni inflammantur, angina is affectus dicitur, quæ ſimul & vocem, & ſpirationem lædit. Idem quoq; in vniuerſum facere ſolent omnes præter naturam tumores, ſiue in ſpiritalibus viis exoriantur, ſiue extrinſecus ipſas cõprimãt. Sic enim gula quoq; vbi inflammatione eſt affecta, vt comprimat aſperæ arteriæ tunicam, qua chartilaginũ ipſius extremitates, ſigmoides dictæ, iunguntur, & ſpirationi, & voci, noxam afferre conſueuit: quemadmodum & vertebrarum ceruicis in anteriorem partem luxatio. Igitur oẽs huiuſmodi affectus voci accidunt, propriis ipſius inſtrumentis vitio aliquo laborãtibus. Sunt autem affectus, alii quũ peculiari ſua materia priuatur: quæ ſanè eſt, generaliter quidem loquendo, expiratio: ſecũdum ſpeciem verò, efflatio. Quæ quidem fit, quum ſpiritus affatim foras effertur, concurrentibus ad hanc actionem intercoſtalibus muſculis. Proinde accidit, vt per vehementia thoracis vulnera, atq; omnino ipſius in altera parte reſolutiones, in primis q dem ſemiſpirans, ac mox animal ſemiuocale euadat: idq; per accidẽs. In apoplexia verò, ſopore, morbo comitiali, vigilanti ſopore, cõmuni ratione earum actionum, quæ ab imperio voluntatis proficiſcuntur, vocẽ lædi contingit. His itaq; quinq; actionibus conſequẽ

Angina offendit vocẽ ſimul & reſpirationem.

Voci qui affectus incommodent.

Vocis materia eſt efflatio.

Efflatio quomodo fiat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Actiones inter se conuenientes, sunt quinque circa respirationem.

tia quadam inter se conuenientibus, expiratione, efflatione citra strepitum, strepenti efflatione, voce, & loquela: si earum prima læditur, reliquas omnes lædi necesse est. Vltima verò læsa, reliquæ haudquaq̃ lædunt. At cum secunda, tres oblæduntur reliquæ. Cum tertia, duæ vltimæ. Cum quarta, sola postrema. Atqui expirationem efficiunt vniuersi thoracem contrahentes musculi: efflationem (quæ vehemens expiratio est) intercostales maximè: strepentem efflationem, ii qui in faucibus sunt: vocem verò ipsam, gutturis musculi absoluunt. At lingua articulatim vocem distinguens, loquendi vsum largitur: ad quam rem nonnihil cõferre videntur dentes, labra, narium foramina, palatũ, gurgulio, mediocreq́; ipsius linguæ vinculum. Quorum aliquod si fuerit vitiatum, vitiari quoque sermonem ipsum contingit.

Exspiratio. Efflatio. Efflatio strepens. Vox. Loquela.

CAP. VI.

VT autem ad causas dypspnϾæ explorandas rursus hic sermo redeat, si videris aliquem respirantem ægrè, ita vt inter respirandum, thoracis omnes moueantur musculi, pectusq́; etiam, vnà cum scapulis attollatur, certè ex tribus vnum coniicere oportet: aut virium imbecillitatem, aut viarum spiritus angustiam, aut vehementem in corde & pulmone caliditatem. Quãuis interdum duæ, ac nonnunq̃ (licet raro) tres quoque ex iam dictis causis ꝯcurrere possunt. Atqui tribus quidem simul coeuntibus, proximam mortem timere oportet. Vbi verò duæ fuerint, difficile ẽ ægrũ seruare. Sed vna duntaxat infestante, peculiari opus ẽ finitione, vt sciatur, seruabitur ne æger, an ipsi malo succumbet. Igitur vbi vires dũtaxat fuerint infirmæ, ad tria mouentium musculorum genera venire, eosq́; omnes ad motionem excitare solent: vno genere * vehementer mouere nequeunte. Quippe si septũ trãsuersum solùm, veluti quum secundum naturam se habet, sufficienter mouere posset, vtique nec intercostali-

Difficilis respiratio i qua oẽs thoracis mouẽtur musculi, a quibus causis oriri possit, investigatio.

bus, nec superioribus musculis idigeret. Quoniam verò imbecillum est, omnes sensim commouet: sed nec frequentem, nec admodum raram actionem efficit. At plurimùm aucto in spiritalibus instrumentis calore, omnibus quidē thoracis musculis agit animal: sed velox, frequens, & vehemens, est eorum actio, si citra virium imbecillitatem ipse calor infestet. Virium autē imbecillitatem, vbi non accesserit flammea caliditas, nec velox, nec frequens omnino comitatur motus: proinde nō ita multum omnes thoracis partes potest distendere. Præterea, vbi ob plurimum calorem spiratio est difficilis, spiritus quidam calidus, feruidusq; efflatur. Vbi verò ob solam imbecillitatē, * nulla facta per os efflatione spiritus per nares tantùm emittitur. Quòd si per inspirationem cuiuspiam narium pinnæ manifestè * dilatatæ videantur, id sanè efficax roboris prostrati est indicium. Ob spiritalium verò instrumētorum angustiam, totus quidē thorax * plurimū, celeriter, atq; frequenter distēditur. Cæterùm qui sic laborant, * absq; vlla efflatione expirant. Si verò simul conuenerint in spiritalibus instrumentis & calor, & angustia (quod solet in peripneumonia) tunc sanè nec maxima, nec frequentissima, nec etiam celerrima spiratio sufficere potest: sed surgere tentant ægri: quòd sic melius eis thorax dilatari videatur. Similiter solent respirare & ii, quibus asperæ pulmonis arteriæ, plurima defluxione opplentur. At neq; efflant, nec calidū emittunt spiritum. Purulentis etiam totus thorax attollitur: sed neq; ab eis fit efflatio, neq; spiritus emittitur calidus, nisi fortè adurens febris accesserit. Verùm ii quàm celerrimè suffocātur: tum ob plenitudinem ipsam, tū quòd vires omnibus purulentis necessariò imbecilliores reddantur. Contra autem per anhelantes affectus, humoribus crassis & viscidis in ipso pulmone impactis, permanere possunt vires robustæ & constātes. Adhæc

Narium pinnę manifeste dilatatę inter respirandum, robur prostratum indicant.

Recti qui spirare soleant.

Purulētis qualis fiat respiratio.

Purulenti cur quàm ocyssyme suffocentur.

Tuberculũ in pulmone ortũ, qualem respirationem efficiat.

tuberculum coctu difficile aliquãdo fuerit in ipso ortum, thorax maximè dilatabitur, sed non trahet ita multum spiritum, ob idq; crebro spirare cogetur, * verùm absq; efflatione: quæ sanè aucti caloris est propria. Magna porrò interdum fit respiratio, ob magnitudinem dilatationis, quam thorax molitur: iterdum verò, ob inspirati aeris multam essentiam. Igitur quicunq; sine aliqua spiritalium instrumentorum angustiam, per febres ardentes difficulter spirant, iis inspirati aeris quantitas, magnitudini dilatatiõis thoracis proportione respondet. Quibus verò, vel tumor vel angustia sine flammeo calore in spiritalibus est, ĩ his, thoracis quidem dilatatio fit maxima, id verò quod inspiratur, non solùm dilatationem proportione non assequitur, verùm etiam minus, q̃ secundum naturam inspirari solet, attrahitur. Cæterùm inspiratio ea quæ ob virium imbecillitatem fit omnibus agentibus musculis, dicenda est sublimis, nõ magna. Iam verò multus spiritus, & ex longis interuallis attractus (quemadmodum inquit Hippocrates) delirium declarat. Spiratio exigua simul & rara, spiritalium instrumentorum frigiditatem: frequens verò nõ solùm spiritalium, sed eorum etiam quæ cum ipsis mouentur, vt hepatis, lienis, ventriculi, & gulæ, laborem indicat. Est etiam alia dyspnœæ species, quum veluti breui quadam quiete intercipitur opus thoracis: idq; modò in inspiratione, modò in expiratione, siue hoc accidat ob conuulsionẽ musculorum thoracis: siue ob caloris copiam, cogentis ægrum continenter vel inspirare, vel expirare. Est & alius spiratiõis affectus, apnœæ, hoc est, priuatio spirationis, vocatus: Qui tamen constare nequit. Nam videtur esse impossibile, vt animal omni spiratione exactè priuatum, in vita seruari possit. Quãuis animalia ea quæ in cauernis delitescere consueuerunt, mouere thoracem videantur minimè. Proinde coniicere opor-

Aeris inspirati quãtitas in quibus nã respondeat magnitudini dilatationis thoracis: & in quibus nequaq̃.

Inspiratio sublimis, quæ.

Spiritus magnus & rarus, delirium indicat.

Spiratio exigua simul, & rara quid significet.

Spiratio frequens quid indicet.

Apnœa.

Aial nõ posse viuere spiratione priuatum.

Latentia animalia.

tet, aut adeò exiguam adesse illis respirationem, vt effugiat sensum: aut animalia eiusmodi, tunc non indigere respiratione, sed transpirationem illis sufficere, quæ fit arteriarum motu per vniuersum corpus. Fieri autem contingit apnœam, minimè quidem affectis respirationis organis, sed principio à quo illa reguntur.

Trāspiratio fit per arterias.

CAP. VII.

VErùm enimuerò pulmo nunq̃ vehementi dolore cruciatur: at grauitatis sensum, atq; aliquando extensionem, vel ad pectus, vel ad spinam (quādoquidem inde suspēduntur membranæ ipsum ambientes) percipere potest. Sæpenumero etiā pulmone affecto, ægri molestanẽ angustia, atq; ob id crebro celeriterq; respirant & thoracem vehementer attollunt, sed non ita multum aerem attrahunt. Hæc si citra febrem acciderint, aut tuberculum, aut plenitudinem crassorum humorum in eo consistere, ostendunt. Cæterùm si inter respirādum ægri minimè videanẽ stertere, idiesq; augeatur symptoma, crudi tuberculi ortum suspicari oportet. Si verò stertendo strepitum fecerint, lentorum crassorumq; humorum, pertinaciter impactorū, multitudinem, pulmonis brōchia molestare est indicium. Quòd si illico ab angustiæ sensu quis difficulter respiret, fluxionem vel à cerebro, vel à vicinis sedibus, irruere in pulmonis bronchia significatur. Porrò si vbi vehemens putrescit pleuritis, remissa iam febris excādescentia, in imo thoracis æger derelictam grauitatē percipiat, ac per varios decubitus, maximè dum repēte ab vno in alterum latus conuertitur, aliquid transfluere sentiat, puris multitudinem ibi contineri, coniectura est certissima: præcipuè si nihil penè expuerit laborans. Si verò citra febrim serosus aut pituitosus humor subitò in thoracis spatium defluēs, excitauerit spirandi difficultatem, æger tunc tenue sputum, idq; ab initio quidem exiguum, sed cum vehementi tussi: vbi

Pulmo nunq̃ vehementi dolore cruciatur. 8

Tuberculum in pulmone ortum, quæ indicent.

Puris in thorace contenti indicia.

verò concoctum est, plus atque crassius, & cum mitiori tussi expuere solet. Quippe bifariam accidere potest, vt vehementer tussiendo pauca quis expuat: nempe aut ob lentum, crassum'ue humorem: aut ob impensè tenuem. Siquidem tenuis humor quum subleuatus est, inter tussiendum à spiritu diuisus refluit: lentus verò, aut omnino, crassus difficulter effertur: vtpote qui non tã facilè à corporibus, quibus impactus est, abstergi, neque à quouis spiritu, nisi à vehementi & multo, potest impelli. Igitur sputum quod neque liquidum, neque aquosum admodum fuerit, neque crassum etiam, aut lẽtũ, id facilè efferri solet, maximè vbi vires validæ fuerint. Porrò vbi cum spirandi difficultate, cui & angustia & grauitas coniuncta est, acuta quoque febris inciderit, is affectus est inflammatio pulmonis. At si intolerabile incendium fuerit, angustiæ verò, grauitatisque sensus minor, erysipelas ipsum vexare censendum est. Vexatur etiam pulmo interdum inæquali, sicuti & æquali intemperie, citra humorum affluxũ. Igitur inæqualis, tussim excitat: æqualis verò, si moderata sit, spirationis concinnitatẽ variat. Si autem vehemẽs, idque vincente calore, frigidi aeris & potionis cupiditatem inducit, ac tractu temporis in febrem desinit. Per frigidam autem intemperiem, contraria euenire solent. Quippe si modum seruauerit, calidi aeris, & calidę desyderium potionis excitat: si verò modum excedit, replet viscus ipsum fluxionibus. Ob ruptionem etiam vasorum, cõtingit sanguinem in pulmones transfluere, atque excitare tussim. At ruptiones in eo deprehẽdes, tum ex multi sanguinis effusiõe, tum ex magna, notabilique aliqua causa, quæ subitò aduenerit. Sunt autẽ causæ prægressæ, casus ab alto, collisio, iracundia, exclamatio, atque aliæ id genus. Contingit quippe interdum vasa disrũpi, vbi non præmissa lenitione pulmonis per præcedẽtes exclamationes, vehementer aliquis exclamare cõ

Pauca cũ magna tussi expuuntur dupliciter.

Pulmonis inflammatio.

Pulmonis erysipelas.

Pulmonis intẽperiei æqualis & inæqualis, indicia.

Rupta esse vasa in pulmone vnde deprehẽdemus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

tendit. Adhæc nulla extrinsecus manifesta adueniente causa, sanguinis abundantia potest in pulmone vas rũpere, si minimè extendi possit, aut ob frigus à vicinis contractum, aut ob innatam temperiem. At verò, vbi oscula reserantur venarum, calidæ præcedunt semp dispositiones. Quæ verò eroso vase aliquo affatim accidunt sanguinis euacuationes, eas præcedere solẽt exigua sputa, acresq; in pulmonem fluxiones à capite. Nõnunq̃ verò & pulmonis aliqua pars, aut crustula simul efferri videtur. Distinguitur autem vlcus pulmonis ab vlcere aspera arteriæ & gutturis, tum ob ea quæ cum sputo excernuntur: tum ob sputi ipsius quantitatem. Siquidem per vlcus pulmonis, plurimum sputi reiicitur: à partibus autem illis exulceratis, admodum parũ excernitur. Præterea pulmonũ vlcera non comitaĩ dolor: ea verò quæ guttur & asperam arteriam infestãt, dolorem quidem inducunt, non tñ nimis vehementẽ.

Pulmonis vasa a quibus rũpi occasionib' possint.

Pulmonis vlcus ab vlcere asperæ arteriæ &. fauciũ, quõ distinguatur.

GALENI PERGA

MENI DE LOCIS AFFECTIS. LIBER QVINTVS.

CAP. I.

DEINCEPS Autem symptomata quæ cordi primariò affectu, & per cõsensum accidunt, consyderanda. Cor igitur, innati caloris existit fons & origo: quemadmodum sensus & motus, cerebrum: ac hepar denique facultatis nutricatoriæ: à quibus sanè tribus principiis animal gubernatur. Cæterùm animal omnino mori non potest, nisi prius ipsum cor afficiatur: ad cuius intemperantias immodicas mors necessariò sequitur. Si

Cor innati caloris vrigo. Principia nos gubernantia. Animal mori non posse, nisi prius cor afficiatur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

quidem quum singulæ partes peculiari temperie cor-
dis suas actiones pficiant, hac profectò pereunte, actio
nes quoq; ipsarum perire est necesse: ac proinde cere-
bri etiam et iecoris. Horum verò temperie deperdita,
non oportet cordis simul actionem perire. Nam & si
sensu & motu volũtario sit destitutum animal: nec nu
triatur, veluti in latentibus euenit: nihilominus viue-
re ipsum posse, q̃diu cor illæsum permanserit, haud in-
ficiandum est. At vero si cor respiratione priuetur, ho
minem illico perire est necesse. Porrò ad ipsam respi-
rationem conducunt thoracis musculi, in quos nerui
à ceruicis medulla orti, motionis principium deferũt.
Qua quidem facultate motrice, quæ à cerebro influit,
musculi si priuent (vt videre est per vehementes apo
plexias) perit opus respirationis. At verò, qua ratione
homines per somnum spirãt, reliquis musculis oĩbus,
præter eos qui ad thoracem pertinent, tunc ferianti-
bus, eadem per minorem apoplexiam, atq; alios ei vi
cinos affectus, spirare possunt. Verùm per vehemen-
tes superni principii læsiones, tota spiratio resoluitur:
vnde cordis quoq; temperies corrumpitur, peritq; ne
cessariò animal. Ex iecinoris etiam affectu mori aliquã
do contingit: alia tamen ratione, * atrophia videli-
cet. Quare in huiusmodi affectibus vita potest longius
produci. Mori etiam contingit nonnullos ob syncopẽ
vitio stomachi ortam, ac vehementem dolorem, & ti
morem grauem, ac deniq; voluptatem immensam.
Etenim quibus vitale robur infirmum est, animi verò
affectiones, ob imperitiam, fortes, iis facilè animæ sub
stantia resoluitur. Atq; horum aliqui etiam ob mœsti
tiam perierunt: sed non illicò. At vir magnanimus, ob
nullam animi perturbationem vnq̃ succubuit. Pro-
prio autem affectu laborare contingit cor, vel ob sim
plicem intemperiẽ, siue inæqualis, siue æqualis ea fue-
rit: vel ob inflammationem, vel erysipelas, idq; dũ fie-

Cordis tempe riẽ esse neces-sariã cerebro & hepati: non añt horum, illi.

Latentia nec moueri, nec sen tire, nec ali.

Respirationi quæ conferãt.

Mortem cõtin gere posse ob timorẽ grauẽ, & voluptatem immẽsam, atq; etiã mœstitiã.

Magnanimus vir, ob nullam animi pertur-bationem suc-cubuit vnquã.

ri incipit. Nam illicò, ante q̃ augeantur huiusmodi affectus, animal ipsum corrumpitur. Quos sanè affectus cardiaca sequitur syncope: quemadmodũ stomachicæ eos, qui os ventriculi afficiunt. Hæ tamen etiam cõsentiente corde accidunt. Igitur exiguæ quidem cordis intemperantiæ, pulsus arteriarum, pro sua quæque natura, variant: maiores verò, per proprias quidem similarium partium intemperies, subitam mortem nõ inducunt: per eas autem quæ ad partes instrumentales pertinent, subitò enecare possunt, sed præcedentibus signis quibusdam: quorum vnum ab Hippocrate est dictum. Qui sæpe & multum exoluuntur sine causa manifesta, ii repente moriuntur. Est præterea & alius affectus, palpitatio videlicet cordis, aut per se eueniẽs, aut cum suspitione quadam, quod in humore cor ipsum moueatur. Inflammato autem manifestè corde gladiatores vidimus, haud aliter q̃ qui syncope cardiaca pereunt, obiisse. Si ad ventrem cordis, præcipueq́; sinistrum, aliquando penetrauerit vulnus, protinus cum multo sanguine vitam exhalabit animal. Si verò non ad ventrem vsque pertingat, sed in cordis substantia cõsistat vulnus, ex ita affectis aliqui, nõ solùm ea die qua vulnerati fuerunt, sed sequẽti quoque nocte potuerunt viuere. Qui oborta deinde inflammatione fuerunt extincti. Cæterùm q̃diu vixerunt, mentis compotes inuenti sunt. Vnde euidens testimonium sumere potest ea secta, quæ negat rationalem animæ vim, in corde consistere. Palpitatio autem visceris hui⁹, plurimis per integram valetudinem accidere est visa. Quos omneis detractio sanguinis iuuit, vnà cum extenuante victus & medicinæ rõne. Eorum tñ qui affecti sic fuerunt, nullus ad senectutem peruenit. Panniculus ambiens cor quomodocunque affectus, nullum affert periculum, nisi ipso inflammatione affecto, cor consortii lege afficiat. Porrò supercalfactum cor, spirationem efficit magnã,

Syncope duplex.

Repente mori quibus contingat.

Palpitatio cordis.

Cordis vulnus nisi ad uentrẽ vsque ptingat, non statim pimit animal.

Rationalis animæ vis nõ cõsistit in corde.

Palpitationi cordis conducit sectio venæ, tenuisque victus & medicinæ ratio.

Cor incalescẽs refrigeratũque, qualem edat spiritum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

densam, & celerem: calidumq; semper spiritum reflat. Contra refrigeratum, exiguam reddit spirationem, & raram.

CAP. III.

3 Thorax, proprium respirationis organũ. Thorax dolẽs, exiguam densamq; edit respirationem.

SImiliter etiam thorax (proprium ipsius respirationis organum) aut primariò, aut per consensum afficitur: à cuius quidem affectibus necessariò respiratio vitiatur. Igitur vbi dolorificis affectibus infestatur, exiguam densamq; reddit spirationẽ: id quod etiam vicinis partibus, & iis quæ simul mouentur affectis solet accidere. Quippe interdum læditur respiratio, thorace non laborante proprio aliquo affectu, sed vel neruo aliquo orto ab spina: vel spina ipsa affecta. Eorum verò affectuum qui propriè ad thoracem pertinent, quidam in ipsius musculis: quidam in mẽbrana costas suc cingente consistunt. Igitur intercostales musculi, qui in ima parte consistunt, grauiori q̃ externi dolore ob inflammationes cruciantur: facileq; membranæ subditæ suam affectionem communicant: quemadmodũ vbi ipsa primariò aliquando affectu infestatur, intercostalium musculorum partes internæ, similiter ei condolescunt.

Pleuritis exquisita qũ fiat.

Verùm exquisita pleuritis fit, vbi succingẽs costas membrana primariò affectu laborat.

Pleuritidi quę adsint symptomata.

Proinde dolor, vel ad iugulum, vel ad præcordia potest extendi: ad iugulum quidem, superioribus eius partibus: ad præcordia verò, inferioribus inflammatis. Vehemens quoq; febris, huiusmodi inflãmationem sequitur: quia sedes affecta & parum distat à corde, & cum pannicu- lo inuoluente ipsum, ac septo transuerso, cognatiõem habet. Iam verò inflammati intercostales musculi, minus: cingens verò membrana, magis & tendit, & indurat arteriam. At in peripneumonia, nulla apparet talis durities.

Sputorũ differentiæ, pro varietate humorum gignentiũ pleuritidem.

Porrò effusa in vacuitatem thoracis sanies, in asperas pulmonis arterias recipitur, ac dein p̲ tussim excreta, naturam humoris qui peperit ĩflammationẽ, declarat. Etenim si bilis abũdat, pallidum, aut flauum: si atra

si atra bilis, nigrum: si pituita, spumosum, & candicãs: si sanguis, rubrum sputũ reiicitur. Quòd verò ex thoracis capacitate aliquid expuatur, hinc liquet manifestissimè, quod si per vulnus thoracis penetrans, aqua mulsa infundatur, moxq; tussiendo expuatur, æger vel ex sapore mulsam esse deprehendet. Præterea in eo ipso spatio, quod inter pulmonem atque thoracem est, purulenti & pus cõtinere, & ipsum tussiendo expuere, haud obscurè cernuntur. Nec verò defendi potest, sanguinẽ in ea vena quæ circa spinam est, cõtentum, regurgitare ad cor, vt inde ad pulmones feratur, quod ex Erasistrati sermone colligitur. Nam è cõtrariò, vena hæc, à dextra cordis auricula exorta, sanguinem secum defert, qui omnibus thoracis partibus, quæ circa octo costas * inferiores consistunt, alimentum præbeat. Etenim superiores quatuor non ab * ea, sed à vena perreptante ad iugulum, nutrimentum suscipiunt. Pus itaque in thoracis capacitate cõtentum, expirationis tempore, in pulmonis asperas arterias transmittitur. Siquidẽ respirationis actio, ad ipsum thoracem pertinet, pulmone nullam propriam habente motionem. Quippe qui per consequentiam dilatato thorace, pariter ipse attollitur: eo verò constricto, spongiarum manibus compressarum exemplo, rursus in sese residet. Proinde thorax vehementer constrictus, humorem qui in vacuitate subdita continetur, in asperas eius arterias comprimit. Nisi verò thorax admodum vehementer pulmonem omni ex parte compresserit, humor in asperarũ arteriarum ora recipi haudquaquã poterit. Quamobrẽ quo robustior fieret compressio, animali adiunxit tussim natura. Quæ naturale est symptoma, sternutationi, singultui, & nauseæ, consimile. Verùm quia viribus opus est, quibus excitetur huiusmodi naturale symptoma, contingit frequenter per suppuratos affectus interire ægros, viribus antea prostratis, quod à validissima ce

Pus in thoracis capacitate contentũ, expirationis tẽpore, ĩ pulmonis aspas arterias transmitti.

Pulmo nullam propriam habet motionẽ.

Tussis quorsum animali indita.

Tussis naturale est symptoma.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

lerrimaq́; cōſtrictione thoracis fiat tuſsis, quam vires adeò imbecillæ præſtare nequeunt. Porrò iſeparabilia lateralis morbi ſymptomata ſunt, febris acuta, dolor, perinde ac ſi locus vel intendatur, vel pungatur: ſpiratio frequens & exigua, pulſus paruus, arteriam & duram, & quodammodo tenſam indicans, tuſsis magna ex parte cum coloratis ſputis, nonnunq̃ verò ſine his. Atq; has ſanè incoctas vocant pleuritides, quæ vel celerrime hominem rapiunt, vel longo temporis ſpatio finiuntur. Sunt præterea alii laterꝶ cū febre dolores, ꝑ quos ſpirationem exiguam reddi eſt neceſſe, ſed nullū ſputum redditur: vt in ea re nihil à pleuritide ſine ſputo conſtante differre videatur. Verùm hi facilè ab illis diſcerni poſſunt, quòd in his quidem nulla omnino tuſſis moleſtet (quemadmodum in illis, qui abſq; ſputo infeſtantur pleuritide, in quibus ſicca adeſt tuſsis) neq; tenſionem, neq; vllam duritiē pulſus referat, nec perinde acuta febre laborent, nec deniq; adeò difficulter ſpirent. Sunt etiam nonnulli, qui extrinſecus preſſo ĩflammato loco, dolere ſeſe fatentur. Atq; ii per ſputū purgantur minimè, quia ab initio nihil eius ſucci, qui excitauit inflammationem, peruenire ad ſpatium thoracis conſueuit. At inflammatione concocta, niſi pus prius diſcuſſum fuerit, ad cutim vſq; attollitur, inciditurq́;.

Pleuritidis inſepabilia ſymptomata.

Incoctę pleuritides.

Pſeudo pleuritis.

CAP. III.

TErminum quo thoracis pars inferior finitur, antiqui phrenas vocarunt, fortè quia eo inflammato mēs læditur. At Plato ipſum ſeptum appellat, ꝙ iraſcibilem animi facultatem, quæ in corde eſt, ab appetitoria, cuius ſedes eſt in iecinore, diſtinguat, ſeparetq́;. Cæterùm recentiores ſeptum tranſuerſum id noīant, vt Ariſtoteles ſuccincturam. Qui ſanè muſculus ſpirationis inſtrumentum quum ſit, non immeritò, ſi afficiatur, ipſam lædit ſpirationem. Antea tamen q̃ quis ob affectum ſeptum deliret, frequētem atq; exiguum: in-

4 Phrenes.

Septū tranſuerſum ſeparat iraſcibilē aīæ facultatē (q̃ in corde eſt) ab appetitoria, q̃ ineſt iecinori.

festante verò delirio, multa varietate inæqualem spiritum reddit. Delirare tamen solent nõnulli, ob vitium consistens in ore ventriculi: sicuti per febres ardentes, pleuritidem, & peripneumoniam. At quæ ob septum transuersum deliria oriuntur, nõn multum à phreniti de distant. Etenim per cæterarum partium affectus, & per ardentes febres, mitigari solet delirium, quoties morbus declinare videtur. Phrenitidis autem propria pcipuaq; nota est, ne in declinatione quidem febrium, delirium quiescere: quum nimirum nõ per consensum sub huiusmodi morbo cerebrũ, sed primaria affectione laboret. Proinde paulatim affectus hic gignitur: nec repente subito'ue alienantur ægri, vt in aliarum partium affectibus: quin etiã prius q̃ inualescat is morbus, præcedunt ipsum non pauca accidentia phrenitica: vt puta immẽsæ vigiliæ, aut somnus imaginib⁹ variis turbatus, aut deniq; rerum omnium quæ faciunt agrestis quædam obliuio. Interdum etiam, qui phrenitici euadunt, maiori cum tumultu aut temeritate respondent, quum antea tamen fuerint mansueti. Atq; ii omnes, potu exiguo vtũtur. Nonnunq̃ occiput dolore infestatur. Quum verò ad phrenitidem iam proximè accedunt, oculi euadunt eis vehemẽter squallidi, aut ex altero ipsorum acris lachryma effunditur, ac dein lippitudo innatat, & venæ intumescũt sanguine, sanguisq; stillat è naribus. Quo tempore nihil quod exacte ad prudentiam pertineat, respondent, & floccos uellunt, & festucas carpunt, atq; aridiori febri, cui non ita magnæ in alterutram partem mutationes accedunt, torquentur. Adhæc lingua quoq; illis aspera est, nonnulliq; auditu falluntur, atq; interdum iacent cogitabundi. Quinetiam dispositione dolorifica affecti, vel acrius premente aliquo, eam haudquaq̃ sentiunt. Ergo hoc modo per cerebri affectum, paulatim phrenitis gignitur. Ab aliarum verò partium nulla, perpetuum deli-

Deliria quib⁹ ex caussis oriũtur.

Deliria ex septo transuerso orta, non multum a phrenitide differunt.

Phrenitidis nota præcipua q̃.

Phrenitidem præcedentia symptomata.

Phrenitidis iã instantis symptomata.

Deliriũ nullũ perpetuum, excepto phrenitico, et quod oritur a septo transuerso.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Deliriũ a septo transuerso ortũ, quõ a phrenitide distinguatur.

rium oriri potest, dempto solo septo transuerso, cuius vitio excitatum delirium, parum à continuo distat: à phrenitide tamen distinguitur, & ex symptomatis, & ex sanguinis destillatione à naribus, ex ipsaq; spirationis specie. Siquidem spiratio phreniticorum ẽ magna, & ex longis facta interuallis: inæqualis verò, vbi à septo delirium oritur. Cæterũ pcordia * reuelli, septi transuersi illico ab initio affecti, proprium indiciũ est: id quòd affecto cerebro, posterius accidit: videlicet nõ incipiente affectu, sed vbi formatus iam fuerit. Calor quoq; circa caput & faciem, vehementior est iis, qui ob cerebri vitium delirant.

CAP. IIII.

5. Oesophagus. Stomachus. Gulæ vsus duplex.

ILlius partis quæ inter fauces & os ventriculi media est, & quæ œsophagus, stomachus, & gula dicitur, duplex est vsus. Vnus, ꝙ veluti via sit eorum quæ deuorantur: alter ꝙ circa vtrunq; progressum tam deuoratorum, q̃ eorum quæ à ventriculo in os reiiciuntur, aliquid moliri videatur. Nam quum geminæ insint ei tunicæ, altera ad cibi potusq; deglutionem vtitur: altera ad eam, quæ vomendo fit, expulsionem. Proinde rationi est consonum, duo esse affectuum ipsius genera: vnum quidem quod veluti viæ tum ĩgestorum, tum vomitione reiectorum ei accidit: alterum verò, quod ei, veluti vtriusq; actionis instrumento, euenire potest. Constat itaq;, eorum duorum vsuum, alterum quidem semper esse necessarium: alterum propter occasiones quasdam. Igitur eorum symptomatum quæ gulam tanq̃ viam infestant, genus vnum est, quum ob tumorem aliquem præter naturam, angustior ipsius meatus redditur: alterũ, quum perficere proprias actiones nequit. Accedit etiam gulæ angustia ascititia, vbi à vertebris intrò luxatis comprimitur. Vbi verò gula inflammata, non à vicinis partibus conciliata, sed propria familiariq; angustia torquetur, grauissimus tũc inter deglutiendum infestat dolor, accedẽte quoq; perq̃

Gulæ tunicæ duplices, cur sint datæ.

Gulæ affectuũ genera duo.

Gulæ inflãmatæ indicia.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

difficili transitu: præsertim si supinus, q laborat, iacēs, deglutire quippiam conetur. Nam erecta figura transglutitio multò facilius perficitur. Nec verò puto latere vos, partium inflammatarum nullam non dolere, vbi suo munere fungitur: contra, mitigari dolorem, vbi ab agendo destiterit. Quum autem gula sentiendi facultate sit prædita, ipsam quoq;, veluti auctarium indicium, in vsum euocare oportet, quo plenius affectus illius dignoscantur. Quare iuuat ægros interrogare, quid nam deglutiendo sentiant. Quippe imbecillitatē nonnunq̃ percipere se fatentur, vt longo vix temporis spatio per gulam transeant ingesta. Interdum ea in media via hærere & coerceri aiunt. Horum primum, actionis infirmitatem: alterum, particulæ cuiuspiā angustiam indicat. Verùm vtriusq; differentias ex reliqs accidētibus intelligere licet. Nam in imbecillitate quæ ex sola intemperie citra tumorem fit præter naturā, ingestorum in transitu tarditas, & æqualis, & sine dolore, & in supino quidem decubitu, maior; ceruice verò erecta, minor, sine vllo angustiæ sensu, accidere solet. Vbi verò cum tumore coniuncta imbecillitas est, vnā quāpiam particulam angustiorē cæteris efficiet: atq; per eam ipsam tardior erit transitus. Quòd si tumor fuerit inflammationis aut erysipelatis particeps, accedet ei dolor, & sitis, & multi caloris sensus, febrisq; non admodum ardens, quæ siti proportione haudquaq̃ respondeat. Si verò tumor aliquis ex non ita calidis fuerit, tum citra febrim, & calorem, & sitim, deglutitionis inæqualitas aderit, retentis cibis ĩ parte aliqua. Porrò affectus dolorificus gulæ, iuxta dorsum q̊q; sentitur, quum gula incumbat spinæ. Iam verò, si ob ruptum aliquod vas ipsius gulæ, sanguis aliquando vomatur, dolor statim sentitur iuxta locum vbi talis ruptio contigerit. At referato ore vasis, nullus percipitur dolor, qua re, ā ruptione atq; erosione vasis distingui-

Inflāmatę omnes partes dolēt vbi suo fun guntur munerꝰ: mitigatur dolor, vbi ab agē do destiterint. Gulę sensu, ceu īdicio, eē vtēdum, ad dignoscendos affectus illius.

Reseratio uasis qua re a ruptiōe atq; erosione differat.

tur: ac præterea, q̃ neq; ictus, neq; casus hãc profusio nem præcessit, id quod rupto vase videre est. Quanq̃ ob solam sanguinis plenitudinem, vasa interdum dis-rumpi possuut. Quæ verò per erosionẽ fit eiectio san-

Vlcus vnde fiat.

guinis, vlcere præcedente contingit. Fit autem vlcus, vel rupto vase, vel vitiosorum humorum influentia: id qđ in cute q̊q; sæpenumerò accidit. CAP. V.

6. Os ventriculi quæ inferre soleat symptomata.

OS ventriculi (quod veteres ob accidentia quæ inducit, cor nominabant) non solùm syncopem, sed conuulsiones, sopores, morbum comitialem, atq; melancholiam inferre solet: nec nõ symptomata, qualia per suffusiones infestant. Quos quidem affectus omnes, consentientibus ei cæteris partibus, in ipso fieri contingit. Quippe ad propriam eius rationem perti

Oris vẽtriculi affectus prima rij.

net, * tum fastidire, tum natantes cibos corrumpere. Nam si cibi in ventriculi fundo firmentur, præcipuè si suapte natura non facilè corrumpantur, * neutrum ex illis accidit. Porrò quum grammaticus quidam iuuenis, quoties vel nimis vehementer docebat, vel cogitabat, vel esuriebat, vel irascebatur, morbo comitiali, ob nimis acutum sensum oris ventriculi, corriperetur, tertia vel quarta hora panem optimè præparatum ei exhiberi iussi, solum quidem, si uon sitiret: si verò siti cruciaretur, ex vino madidum, & quidem al bo, modiceq; astringente. Nam huiuscemodi vinum,

Vinum albũ, modiceq; astringens, uireis addit uentriculo, & minime tentat caput.

vt vires addit ventriculo, sic minimè tentat caput, qđ solent vina vehementia. Dein verò singulis annis bis, aut ter, picram ex aloe ei exhibens (quod quidem medicamen totum ventrem ab excrementis liberat, * ipsumq; ad actiones proprias corroborat) ita restitui

Picræ ex aloe vsus.

hominẽ, vt reliquum vitæ integra sanitate frueretur. Complures etiam nõ solùm insomnia & somni tumultuosi molestant, sed amentia quoq;, propter vitiosum

Hyppochondriacæ melancholię symptomata, & signa.

humorem, collectum in ore ventriculi. Iam verò flatulẽtum illum hypochõdriorum morbum, omnes pro-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

fessi sunt, tristitiam, desperationem, atq; mœstitiam inducere, nihilq; ad melancholiæ accidentia reliqui facere. Laborantes autem eo morbo, post cruditates, dictis accidentibus multò vehementius cruciantur: ac quidam ipsorum quoq; splenetici fiunt. Quocirca coniiciendum est, ex hoc etiam viscere vitiosam saniem in ventriculum relegari. Ergo ea accidentia quæ cerebrũ afficiunt, vel oculos, vitiosorum humorum vaporationem sequunt. At syncopa quæ vitio stomachi, hoc est, oris ventriculi, accidit, ob dolorum ipsius proprietatẽ exolutionẽ inducit, fortasse verò eius quoq; ĩtẽperie ad cor pueniente. Quemadmodũ vbi cor vehemẽter intemperatum est, uires agminatim cadunt, oportet. Similiter etiam cittæ, hoc est picæ, mulieribus accidũt, ore uentriculi affecto. Nausea pterea, cardialgia, & singultus, inter huius partis affectus debẽt annumerari. Afficit aũt uentriculi uniuersa capacitas, similib' dispositionib' quibus & os illius: cæterũ nõ pinde uehementibus. At quia coctionis opus perficitur in partibus ori subditis, necessum ẽ eas ipsas partes, quum malè dispositæ fuerit, cruditatis causam existere. Quòd uerò sanguis à iecinore atq; liene effluens, uacuari per uentriculum possit, sanè de hac re latius alibi sumus dicturi.

Syncopa vitio oris ventriculi accidens, quomodo vires exoluat.

Cittę fiunt ore ventriculi affecto.

Nausea.

Cardialgia.

Singultus.

Sãguinem a iecinore & liene vacuari per ventriculũ posse.

CAP. VI.

AT iecori duplex etiam genus morborum accidit, vnum à sola intẽperie, citra tumorem præter naturam: alterum, vbi unà cum ĩtemperie, tumor quoq; adest, ut inflammatio, erysipelas, scirrhus, inflatio, & obstructio à crassis & viscosis humoribus, in extremis uasorum partibus, quæ à uena portæ exoriuntur, facta. Verùm in iis laborans grauitatem percipit in dextra præcordiorum regione. Quòd si halituosus quoq; spiritus, cui nõ pateat exitus, illic concludatur, non solùm grauitas, sed tensionis quoq; sensus sequet. Meminisse autem oportet, octo numero musculo; per

Iecori duplex genus morborum accidit.

abdominis regionem extendi, quatuor comprehēsos coniugationibus. Quarum prima ex musculis constat rectis, per totum carneis, à pectore ad pubis ossa protē sis. At reliquarum trium cōiugationum musculi, vsq; ad rectorum contactum, carnea substantia constant: vbi verò primùm illos attigerint, in membranas nerueas degenerant. Horum itaq; musculorum coniugatio vna, quæ quidē reliquis est exterior, à thorace obliqua deducitur, in anteriores partes descendens. Altera huic opposita, ab infernis exorta partibus, obliqua ad anteriores ascendit. Huic tertia musculorum coniugatio subiicitur, qui trāsuersum habent positum, atq; peritonæo innectuntur. Rectorum igitur musculorum tumores præter naturam, oblongi, ac per totum extensi uidentur: quapropter haud obscura est ipsorum dignotio: sicuti & eorum qui obliqui à thorace descendunt. At multò difficilior est notitia musculorum, qui iis sunt subiecti: difficillima verò transuersorum. Quū igitur iecur sub peritonæo à tribus ex illis musculis cō tegatur, fieri non potest, ut tactus aliquam ipsius notitiam præstet, nisi vel magna in ipso inflammatio oriatur, vel incumbentes ei musculi, admodum extenuentur. Iecur tamē declarant affici, in dextera præcordiorum parte grauitas, dolor tota præcordia retrahens, atq; ipsius ad iugulum usq; extensio, exigua tussis, linguæ color, ī primis quidem ruber, deinde uerò niger, ingens cibi fastidium, inexplebilis sitis, vomitus tum syncerae bilis, tum ei⁹ quæ ouorum luteis assimulatur: quæ aliquando æruginis quoq; colorem refert. Aluus quoq; astringitur, nisi vnà cum uisceris huius imbecillitate, inflammatio ipsa acciderit. Erysipelatis accidentia his ferè similia sunt. Sed insuper febris quoq; cum uehementissima siti laborantes, cruciat. Etenim, iecoris ac uentriculi flammeis dispositionibus ardentes febres solent superuenire, quas etiam excitari continge-

Abdominis octo musculi, quatuor comprehensi coniugationibus.

Iecoris situs.

Iecur inflāmatum quæ indicent.

Hepatis erysipelate affecti accidentia.

in pulmonis inflãmatione participe erysipelatis,* quē admodũ etiam per uniuersum corpus, ob putredinem biliosorum humorum immodicè efferuescentium. Verùm quæ aut iecoris aut uentriculi occasione eueniunt, eæ febres, omnium sunt vehementissimæ, ac magna ex parte in marasmum degenerant. Quæ in simis iecoris partibus eueniunt inflammationes, vt magis quàm illæ quæ in eius gibbo fiũt fastidium, nauseã, uomitum biliosum, ac sitim ingentem inducunt: sic è contrario hæ, maiori q̃ illæ inter spirandum dolore laborantem infestant: magisq; tussim excitant, atque dolorem vsq; ad dextrum iugulum, adeò ut detrahi videatur, extendunt. Vtriq; autem parti, quum dolor adest, nonnunq̃ nothæ costæ consentiunt. Soli verò iecinori est proprium, ut tumoris cumulum comprehẽsim habeat circunscriptum. Quare durus in ipso circa principium tumor (quem scirrhon vocant) multò euidentius ob duritiem dignosci potest, q̃ inflammatio. At verò tractu temporis, q̃uis magis increscat scirrh9, non tamen ęquè facilè deprehendit, intercipiente scilicet indicium aqua inter cutem, quæ & illico scirrhum sequi consueuit, & nisi afficiatur hepar, gigni minimè potest. Non tamen semper ob primariam excitatur affectionem illius, & si hoc frequentissimè accidat. Etenim quia hepar facultatis sanguificatricis est instrumẽtum, consequens est, ut ipso uitiato, actio quoq; eius vitiet. Accidit tamen interdum, vt ob intemperiem alicuius particulæ eaꝝ quæ aut per meseraicas, aut cauã venam, cum illo commercium habent, ipsum quoq; refrigeretur. Porrò simarum partiũ uenæ, ab ea quæ in porta est, exortæ, in tenuissimas extremitates finiũtur: ad quem similiter locum, aliæ quoq; uenarum extremitates, à concaua uena in gibbas uisceris partes distributarum, perueniunt. Cibus igitur uniuerso corpori distributus, ex omnibus simarũ partium uenis exi-

Febres ardẽtes a vẽtriculo, & hepate ortę, in marasmum sæpę degenerãt.

Simis hepatis inflãmatis quę adsint symptomata.

Gibbis hepatis inflãmatis quæ symptomata oriãtur.

Hepatis scirrhũ illico seq hydrops consueuit.

Hydrops gigni non potest, nisi afficiat̃ hepar.

Hepar est sanguificationis principium.

Venarum hepatis explãtatio.

ens, ad gibbas partes per dictas extremitates transumi tur. In qua quidem uenularum conspiratione, nonnul li fieri obstructiones existimant. Ergo ob refrigeratio nem iecinoris, in sanguinem mutari cibus non potest, refrigeranturq; cum illo totius corporis uenæ. Sæpenumero etiam, nullo tumore apparente in iecinore, æger aqua inter cutem corripitur, vel ob uitiū lienis, uel ieiuni, uel alicuius intestini tenuioris, aut mesenterii, aut pulmonis, aut renū, aut ob īmodicum hæmor rhoidum, aut mensium profluuium, aut ob suppressio nem menstruorum, aut ob aliuni uteri momētaneum affectum. Ex intempestiua præterea frigidæ potatiōe iecur affatim refrigeratum, statim aquam inter cutim inducit. Ac sic affecti, uehementi ciborum desyderio tenentur, quod solent omnes quibus os uentriculi fuerit perfrigeratum.

Hidropis causæ diuersæ.

Cibi desyderium vehemens inesse iis, quibus os uentriculi fuerit perfrigeratum.

CAP. VII.

PORrò utrum semper in morbo regio locus affectus sit hepar, an alia præterea dispositio hunc affectum efficere possit, deinceps consyderandum. Siquidem uidemus nonnunq̄ iecinore haud malè affecto, per morbi iudicationem effundi pallidam bilē per uniuersam cutim. Quinetiam citra morbi iudicationem interdum aliena quadā corruptione, qualis ob ferarū morsum contingit, quandoq; sanguis in bilem mutat. Fieri autem potest, ut iecinoris naturali temperie mutata, humores huiusmodi uitio afficiantur, & quidem citra obstructionem, aut inflammatiōem, aut scirrhū. Ob splenis quoq; vitia, corporis color uitiat, sed multo nigrior fit, q̄ ob affectum hepar. Quum igitur sanguinis generatio hepatis munus existat, nullam sanè aliam causam huiusce generationis dicemus esse, à facultate ipsius uisceris propria. Cæterùm omnium facultatum essentia, in peculiaribus partium temperaturis consistit. Proinde si hepar ad aliquam octo intemperantiarum aliquando labatur, accidit facultati ipsius

Sanguis qn̄ in bilē mutetur.

Color corporis quot modis uitiari possit.

Lienis, q̄ hepatis, vitia, nigriorem colorem reddunt.

Essentia facultatū, in ꝑpriis partiū temperamentis consistit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

noxa, quæ peculiariter illi intemperantiæ debetur. Igitur calidæ iecinoris intemperantiæ, quum contentos in ipso humores, tum eos qui suggeruntur per mesenterii uenas, adurunt, & assant: frigidæ autem, succos iam in ipso contentos, crassos, ad fluxumq; contumaces efficiunt. Quod uerò ad ipsum suggeritur, pituitosum, crudum, & semicoctũ reddunt. Rursus aridæ intemperantiæ, sicciores crassioresq́; : humidæ uerò tenuiores, aquosioresq́; humores efficiunt. Igitur quum alui sedimina, aquæ, in qua nuper mactatæ carnes fuerint ablutæ, similia videris, iecur esse affectũ existimabis. Nominantur autem præcipuè hepatica, quæ ob imbecillitatem ipsius deiiciuntur. Vt autem tenue excrementum & saniem referens, infirmi iecinoris gignere sanguinem non valentis: ita id quod similatur fæci, superassantis sanguinem hepatis est indicium. At verò nonnulli primò quidem, saniem, & cruenta quædam: dein tractu temporis, crassum ac melancholicum sanguinem, postremò atram quoq; bilem, atq; syncerã, deiiciunt. Qui affectus interdum ob frigidam intemperiem, citra febrem, incipit: ac tunc quidem tenuis sanies excernitur: dein verò progressu temporis, corrupto i[n] uiscere sanguine, febris solet superuenire. Porrò nonnulli eorum qui ob frigidam intemperiem laborare inceperunt, non solùm non amittunt cibi cupiditatem, verùm etiam multo magis q̃ antea appetunt. At calidas intemperies, nũq̃ comitatur cibi cupiditas, sed fastidium graue, sitis vehemens, febris insignis, atque prauorum humorum vomitus. Sciendum autem est, singulis nostri corporis partibus quatuor naturales facultates inesse: quarum prima appellat̃ attractrix, quæ peculiares parti succos, alendi ipsam gratia, & appetere, & attrahere potest. Altera deĩde est, quæ alteratrix dicitur, qua succus attractus, similis euadit ei, quæ nutritur, particulæ. Huic aliæ duæ ministrant: retentrix

Hepatis intemperantiarũ singulis qui effectus tribuãtur.

Iecore affecto qualia excrementa excernantur.

Hepatica excrementa quæ dicantur.

Calidus intemperies nunq̃ comitatur cibi cupiditas.

Facultates naturales q̃tuor inesse singulis nostri corporis partibus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

nempe, quæ suo munere fungitur, quando pars succū attractum concoquit, donec eum, in suam ipsius naturam conuerterit: & expultrix, quæ post absolutam coctionem, excernit id quod inutile est, atq; excrementum vocatur. Si igitur in iecinore attractrix facultas, quomodocunq; afficiatur, cibum quem confecit ventriculus, atq; in chylum conuertit, relinquet, vt liquidus excernatur per aluum. Atq; hoc sanè ipsius facultatis affectæ erit signum. Siquidem quicquid ab aliquo proficiscitur, tanq̃ à causa, id etiam esse illius signum constat. Vbi autem hepar integrè valet, mesarei venis veluti quibusdam manibus, quæ ex uētriculo ei cibū afferant, vtif. Cæterũ vbi vel inflammatio vel erysipelas afficit mesenterium, nõ solùm qualia per iecinoris imbecillitatem excrementa deiici consueuerunt, planè excernuntur, sed apparet etiam veluti ab inflãmatione, sanies quædam illis admista. Vt autem non potente ob imbecillitatem hepate succum à ventriculo attrahere, attractrix facultas afficitur: sic vbi retinere non valet, retentrix vis infirma putanda est: ob idq; primò quidem cruēta sanies excernitur: dein crassior & fæculentior. Similiter aliæ quædam excretiones cõtingunt, non quidem ob imbecillitatem, sed ob expultricis facultatis robur, ratione plenitudinis, idq; interdum per integram valetudinem. Sic plerunq; pars aliqua quum affecta est, per hepar purgatur, viribus ipsius iam robustioribus factis. Quemadmodum autem retentrix facultas, dū imbecillior est, ac rē quæ ipsam grauat retinere non potest, vis expultrix id quod infestat euacuat: sic infirma expultrice, retineri quædam res solent, facultate retentrice non vsq; adeò grauata. Nam in quolibet instrumento aliàs alia facultas vel fit fortior, vel imbecillior: facta relatione ad actionem. Etenim omnis particula, secundum temperamenti q̃d ei * perpetuò inest, agit proprietatem. Iam verò in-

Facultatum singularum læsiones in hepate, quæ signa indicent.

Signū alicuius dr, quod ab eo proficiscitur, tā quā a causa.

Partes aliquas purgari interdū per hepar.

Particula oīs agit secūdum proprietatem temperamēti.

terdum etiam contingit, vt ob folliculi fellis imbecillitatem, ad se bilem minimè attrahere valẽtis, impurus vagetur sanguis per vniuersum corpus, aliaq́; oriatur morbi arcuati species præter illas, quas superius exposui. Qui folliculus sic etiam nonnunq̃ impletur, quemadmodum vrinæ vesica, vt euacuari non posit, aut qa obstructus est, aut quia secretoria ipsius facultas est imbecillior. Veluti etiam quum obstructis aut ĩfirmis vasis, quæ ab ipso extenduntur in hepar, biliosum humorem interdũ attrahere non potest. Proinde excrementorum proprietatem in morbo regio cõsyderare, per q̃ necessarium est. Porrò quibus citra febrim morbus regius accidit, vrgente in dextra præcordiorum parte grauitatis cuiusdam sensu, iis omnibus aperiens obstructiones cibis & potibus, & medicamentis extenuãtibus, deinde medicamentum quod bilem ducere possit, exhibens, eorum plurimos vna die sanitati restitui. Qui verò purgatione liberari non potuerunt, iis rursus valentiore ad aperiendum data potione, medicamentum quod vehementius purgaret, exhibui: sic, ut sub purgationis fine, cœrulea magis q̃ flaua bilis cum acri mordacitate secerneretur. Atq; in iis conieci fellis folliculum similiter affici, vt solet vrinæ vesica, vbi magna humoris copia distenditur, quã excernere nequit, interdum ob excretoriæ facultatis imbecillitatẽ, interdum, quòd ob grauem somnũ, vel negotia quæpiam, ultra q̃ par est, vrinam supprimens, dein ab ea prosternatur, mirum in modũ intenta. At folliculus fellis, * quum inuetur nihil ad excretionem à facultate animali, vnicum habet imbecillitatis principiũ, veluti cætera quoq; naturalia instrumenta, à partis intemperie ortum.

Morbi regij causa.

Excrementorum ꝓprietas ĩ morbo regio consyderanda.

Regij morbi absq; febre inuadentis curatio.

GALENI PERGAMENI DE LOCIS AFFECTIS.

LIBER SEXTVS.

CAP. I.

Lien sanguine alitur melancholico.

LIEN Autem, quum ex hepate sanguinem melancholicum trahat, quo ipse postea nutritur, sanè si in eo facultas attractrix facta sit ĩbecillior, sanguis ex iecore impurus in vniuersum corpus transmittitur, ac proinde color nigrior euadit. Quin etiam exemplo hepatis, sæpenumero ex se reiicit excrementa quædam: ita vt per vomitum, cui nausea accedit, nõnunq̃ excernatur melancholicus sanguis: qui interdũ etiam solet per inferna descendere. At huiusmodi vacuatiõe suppressa, nonnulli melancholica tristitia afficiuntur, cibosq; auidissimè concupiscunt: idq; præcipuè, si valde fuerint acida, quæ excrementa ad ventriculum transferunt. Si autem alia melãcholici humoris corruptio accidat, subuerti, deiiciq; appetẽtiam videbis. Quòd verò indurato ipso, aqua inter cutem effundi possit, consentiente iecinore, iam antea est dictum. Quin etiam laborante aliquando vtroq; viscere, regium morbum euenire conspeximus, nigriore q̃ pro consuetudine subsequente colore: ita vt videretur flaua bilis esse fuligini admista. Quemadmodum autem vitiosa aqua & frigida, * si confertim & intempestiuè bibatur, solet aquam inter cutem inducere (nocet enim sic ingesta interioribus partibus, maximè verò iis, quæ tum temporis fuerint imbecilliore) sic ob refrigeratum vnà cum tumore lienem, vtputa si adsit scirrhus, vel citra tumorem, vt per iam nuper dictam aquæ potionem, aqua inter cu-

Liene ĩdurato, illicq; cõsentiẽte iecinore, aq̃ inter cutẽ orit.

Regius morbus permistus.

Frigida intẽpestiue exhibita, solet aquã iter cutem efficere si præcipue vitiosa fuerit.

Aquã inter cutem gigni non posse, nisi ad

tem etiam euenire consueuit. Cæterùm nisi ad hepar vsq; ipsa refrigeratio peruenerit, aqua inter cutē subsequi potest nimimè.

hepar refrigeratio peruenerit.

CAP. II.

DYsenteria exquisita, intestinorum vlcus existit. Qui sanè affectus, non gignitur affatim, aut subitò, vt ille quem vitio hepatis accidere dixim⁹: sed protinus quidem ab ipsi⁹ initio, bilis mordax excernitur, quam deinde interaneoꝝ abrasiones sequūtur: postea verò paulum cruoris deiici simul videtur, quando videlicet ipse affectus iam esse dysenteria censetur. Quū itaq; huiusmodi abrasiones solæ excernuntur, consyderandum est, num pingue quippiam simul cū eis deiiciatur. Ita enim vlcus in crassis intestinis consystere, existimandum est.. Vbi verò cruorem quoq; excerni videris, intueri oportet, vtrum is reliquis excremētis adeò permistus sit, vt vniuersus vniuersis misceatur: an pars eius aliqua reliquis supernatet. Etenim si admistus sit, in superioribus: si verò supernatet, in humilioribus intestinis vlcus esse portendit. Idem etiam & in abrasis excrementis videre est, verùm non ita manifestè, vt in cruore. Similiter crustula, quod nam intestinum sit vlceratum declarant, tum ex essentiæ proprietate, tum ex modo, quo vel misceri reliquis excremētis, vel vni eorum parti supernatare videntur. Nec verò mediocriter conducit ad curationem nosse in qua intestinorum parte consistat vlcus. Nam si in superioribus intestinis sit, ab epotis medicamentis præsidium petendum est: sin verò humilioribus hæreat, clysterē subiicere magis cōuenit. At huiusmodi dysenteriæ ab iis quæ ab hepate profluunt, sic discernuntur. Nam ab initio tenuis sanies sanguinis ab hepate excernitꝰ: deinde aucto malo, crassus humor fæcibus vini haud absimilis. Præterea, in hepaticis excretionibus, nihil abrasum expellitur, atq; interdum duorum, aut trium dierum ĩteruallo, supprimitur euacuatio: dein rursus ma

Dysenteria est vlcus intestinorum.

Dysenteriæ causa.

Intestinorum, quæ nam exulcerata sint, crassiora ne, an tenuia, ab excrementis dignoscitur.

Intestinis supremis exulceratis, epotis medicamētis succurrere oportet: infimis, per clysteres iniectos.

Hepaticum fluxum a dysenteria quō distinguer oporteat.

lum reuertitur, atq; excernuntur excrementa prioribus multò peiora. Id verò per intestinorum vlcera haud quaq̃ apparet. Quippe in iis, neq; affatim, neq; ex longis temporis interuallis, laborantes deiicere consueuerunt. Porrò vlcera quæ in recto intestino oriuntur (tinesmum vocant) vehementi quidem tensione, & prõpta deiiciendi cupiditate infestant: paucis admodum sequentibus excrementis: quæ quidem ab initio pituitosa & pinguia: progressu verò temporis, etiam ramẽti specie deiiciantur: sed per totum morbi spacium, iis quæ à supernis descendunt, minimè misceri vidẽtur. Iam verò, vt doloris colici, nephriticiq; distinctio, in initio difficilis est, sic circa id tempus, non ita magna præsidiorum differẽtia desyderatur. Cæterùm & nausea, & vomitus per id genus affectus vrgent, sed multò grauiores, & magis assidui, dolẽte colo. Euomũtq; ita laborantes pituitosa quædam, atq; corrupta: hac in re longè superantes nephriticos: ac retinent etiam magis excrementa, ut ne flatum quidem, neq; etiam ructum excernere possint. Sæpenumero veluti circuire videtur dolor, modò hanc, modò illam partem infestans. Nephritici verò dolores, eodem in loco stabiles, infestant iugiter. Quum itaq; dolor in loco fuerit altiore renibus, manifestum colicæ indicium portendit: si verò circa sedem renum infestet, vrinæ consyderandæ sunt. Nam nephritici ab initio dilutas purasq; reddunt vrinas: dein sequentibus diebus, crassum aliquid in ipsis subsidere videtur: dæmum arenosæ minguntur. At in colica, si quid ab aluo deiicitur, id flatuosum quodammodo est, & sæpenumero aquæ supernatare consueuit, similem habens bubulo stercori consistẽtiam. Quin etiam cruciatus colici, q̃ nephritici, multò magis lenientibus mitigantur clysteribus. Atq; interdũ euenit, vt frigido aliquo humore simul eiecto, illico quiescãt. Quare ipsum præsidium mitigans, erit

Tinesmi descriptio.

Colicũ dolorẽ, nephriticũq; circa prĩcipia, eandẽ fere medendi rationẽ desyderare.

Colici dolores a nephriticis quomõ distinguãtur.

Nephriticorũ vrinæ quales.

Colica excrementa qualia.

etiam cura-

etiam cueatiuum, atque prognosticum. Nephritici etiã dolores, cum vrina exeunte lapide, simul & soluũtur, & locum affectum indicant. Vt autem perseuerante dolore vtraque pars eisdem auxiliis indiget, sic tempore subsequente ad præseruationem oportet diuersa p̃sidia adhibere. Quum autem omnia intestina ordine quodam à ventriculo ipso descendant, atque omnium supremum ieiunum sit: deinde quod tenue vocatur: postea cœcum, quod vsque ad ĩfernas partes extendit: deinde colõ, quod ad superiores reuertitur partes, ita vt sæpenumero hepar & lienem attingat: satis mirari non possum, quo pacto vehementissimos quosque dolores, quacunque in parte consistant, ab omnibus colo tribuantur. Igitur ob frigidum crassumq́; , aut etiam humorem viscidum, aut ob flatulentum spiritum, in corpore crasso densoq́; alicuius intestini inferioris genitum, sed egredi nequeuntem, excitari dolor consueuit: vehemens quidem, ob intemperiem atque tensionẽ corporum in quibus hæret impactus: longus verò, q̃a difficulter vacuatur. At dolor ille acerbissimus, quem ileõ, voluulum, & chordapson vocãt, subl: miores intestinorum partes infestat, adeoq́; impellit ad vomitum, vt nonnulli stercus per os reddentes, miserrima tandem morte moriantur. A quo affectu vix aliquis vnq̃ euadere potuit. Itaque non ab re visum est medicis antiquioribus, vel ab inflãmatione, vel ab obstructione aridi stercoris, oriri huiusmodi tenuium intestinorũ affectum. Sunt & alia symptomata, quæ & intestinis & vẽtriculo simul affectis euenire creduntur, vt quas liẽterias cœliacas nominant, vbi materiæ ipsæ minimẽ mordaces existunt. Etenim ut mordaces ob mordẽdi vim omnia intestina ad excretionem excitant, sic nõ mordaces, intestinorum imbecillitatem sequuntur: quia retinere contenta ne exiguo quidem tempore possunt.

Intestinorum ordo.

Dolor colicus.

Ileos. Voluulus. Chordapsos. Voluulo laborantẽ vix aliquem euasisse. Voluuli causa.

Lienteriæ cœliacæ.

CAP. III.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

3.

IGitur si nephritis repēte incidat, lapide notatu digno, uel in renum aliquo, uel ĩ ureteris etiam impacto, dolorem excitabit haud absimilem colico: uerũ distinguetur ab eo, per illa quæ in capite præcedenti accidere colo affecto iam diximus. Vbi uerò ex iis quę in urinis resident, aut ex lapide excreto, discerni ipsi dolores possunt, quæstioni nullus locus relinquitur. Porrò ubi dolor alterius renis, cum horrore inordinato & uario, necnõ inordinata febre affligit, si per pronum decubitum atq; in alterum lat⁹ permutationem, in ipso rene dolente suspensi cuiusdam ponderis sensum æger percipiat, abscessum iam concretum esse coniicere oportet. Quo concocto, pus mictum, ut laborantem à dolore liberat, sic vlceris in rene periculum affert: quod nisi illico cicatrice inducatur, ægrè curationem recipiet. At perseuerantis ulceris notæ ex vrina haud obscurè deprehenduntur. Adde ꝙ laborans creberrimè in affecto rene dolorem sentit: atq; interdum cum urina exiguum pus ueluti ab ulcere excernitur. Similiter ramentum nonnunq̃ cum urina excerni uidetur: atq; interim sanguis quoq;, qui erosi iam ulceris est indicium. Quanquàm rupto aut reserato aliquo uase, sanguis potest etiam profluere. Verùm efficacissima exulceratorum renum est coniectura, si exiguæ quædam carunculæ cum urina excernantur: utpote quas renum essentiæ partes, easq; ob uehemẽtem ulceris erosionẽ auulsas esse, constat. At quæ unà cũ lotio excernuntur pilis similia, probabilius mihi uisum est, ea in uenis, q̃ in renum capacitate, gigni: idq; ex crassa lentaq; materia, quam calor calfecit exiccauitq;, cuius sanè affectionis per diuretica * speraui curationẽ futuram: nec unq̃ spes me fefellit. Iam uesica, ubi longo tempore acres per ipsam urinæ transeunt, ulceribus affligi solet. Est & alius renum affectus quo tenuis sanies sanguinis mingitur: cuius quidem existęt

Nephriticus dolor cum horrore inordinato, ac febre ẽt inordinata affligens, qñ abscessum significet.

Renis exulcerati indicia.

Carunculæ cũ vrina excretę efficacissimæ vlceratorũ renũ sunt notæ.

Pilis similia excrementa, quæ in vrinis cernũtur, in venis gigni.

causa, aut ipsorum imbecillitas renum: aut maxima relaxatio eorum meatuum, per quos ex uena caua in renes percolatur urina. Atq; ad renes quoq; pertinere is affectus videtur, quem alii matellæ hydropem, alii pro fluuium urinæ, alii diabetem, alii dipsacon vocant: qui certè quàm rarissimè accidit. Quo morbo affecti, inexplebili siti vexantur. Quare & exuberanter bibũt: & reddunt totum id quod biberunt, minimè à sua qualitate mutatum. Hic igitur renum vesicæq; affectus, similis ẽ læuitati ventriculi, intestinorumq;. Igitur vt ex ventriculo iecur per mesenterii venas, veluti arbores à terra per radices, alimentum ad sese trahit, sic etiam renes sibi quicquid in venis est aquosum, alliciunt. Cæterùm vesica nõ trahit à renibus: quemadmodum neq; intestina à ventriculo: sed renes quidem per vreteras excernendo in vesicam mittunt: ventriculus autem in ieiunum, per intestinum ab Herophilo dictum dodecadactylum. Proinde diabetis causa, renum imbecillitas, non potentium diutius continere vrinã, censenda est. Verùm enimuerò obiiciet aliquis, si imbecilli sint renes, quî fieri potest, vt urinam ad sese tam celeriter attrahant? Cui quidem respondere licebit: quemadmodum canina appetentia, in ventriculi ore consistens, non potente ipso sustinere pondus deuoratorum, multa impetuosè ingerere, eademq; celeriter excernere cogit: sic ĩ renibus etiam serosi humoris cupiditatem, vnà cum virium imbecillitate accidere. Vnde & humiditatem affatim trahere, & eam mox in vesicam pellere, ipsi renes coguntur. Quòd autem vrinæ fluor repentè euenire possit, læuitas intestinorum non possit, veluti nec canina appetentia, ob id fit, quia cupiditas qua cibum appetit venter, animale officiũ existit: quo, citra sensum nostrum fungi nequaquàm potest. Renum verò desyderium est naturale, neq; ab ipso sensus nostri afficiuntur. Proinde quum ad statum peruenit, ne sen-

Diabetes. Dipsacos.

Vesica nõ trahit a renibus. Intestina non trahunt a ventriculo.

Diabetis causa est imbecillitas renum.

Appetentia canina.

Appetentiã cibi esse animale opus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

sum quidem mouet, quemadmodum appetentia canina. Porrò laborantes vehementi siti, quatuor accidentium discrimen, à potione subire solent. Vnum, & quidem primum, vomitio est: alterum, velox per aluum excretio, aut fluore, aut læuitate intestinorum: tertiũ, q̃ potus diutius q̃ par est, in ventriculo manet: quartũ denique est diabete, siue vrinæ profluuium. Occurrit interdum affectus alius diabeti simillimus, & quidem ob ciborum multitudinem, qui nec crudi permanent, nec deiiciuntur per aluum, nec plenitudinem gignunt, nec etiam probè alere possunt, sed discutiuntur, dissipanturq́; Cuius vt crebrior est, q̃ dipsaci, euentus, ita faciliorem curationem admittit. Quippe si prius q̃ ad summum peruenerit, ipsum cognoueris, haud ita difficulter curabitur. Atque is affect⁹, à celeri dissipatione ortũ ducit, omnibus partibus attractricem, appetitricemq́; facultatem seruantibus. At verò ingentis sitis, quæ citra diabetem accidit, causa est ventriculus, aut calida, aut sicca, aut vtraque intemperie laborans: maximè verò os ipsius: proximè ventriculo hepar, sed maximè pars eius sima: simul inflammatis meseraicis venis, & ieiuno, & ventriculo, atque cum gula, pulmone. Quarũ partium incendium marcor vt plurimùm comitatur. Diabetes itaque proprius renum affectus existit, qui caninæ in ore ventriculi appetentiæ proportione respõdet, accedente præterea retentricis facultatis imbecillitate.

Sitiẽtes vehemẽter, quatuor accidẽtium discrimen a potiõe subire possunt.

Sitis ingentis causa.

Diabetes proprius renũ affectus est.

CAP. IIII.

4. Vesicæ superueniunt symptomata, partim cõmunia cæteris, veluti omnes ipsius præter naturam tumores, dolores, & quæ hos gignunt, dispositiones: partim ipsi propria, vt ischuria, hoc est vrinæ retẽtio: stranguria, hoc est stillicidium vrinæ: præterea immoderata vrinæ profusio. Quæ quidem euacuationes vesica, ceu meatu vtuntur, ipsa haudquaq̃ affecta. At verò stillicidium vrinæ, si ob vrinæ acrimoniã fiat, sym-

Ischuria.
Stranguria.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ptoma vesicæ est, affectus verò minimè. Si verò aut ab vlcere, aut ab ĩbecillitate procedat, * in vesicæ affectu consistit. Cæterùm quum ab intemperie vesica fit imbecillior, propria ipsius actio læditur, quæ est vrinæ excretio: ad quam animal excitari solet, quum vel à multitudine contentæ in ipsa materiæ vesica grauatur: vel à mordacitate conuellitur. Quin etiam instrumentales affectus, interdum imbecillitatem inducere possunt: præterea omnes intemperantiæ, præcipueq; illæ, quæ sæpe nonnullis eueniunt, quum frigore corripiuntur. Adhæc, ischuriæ symptoma superuenire solet vesicæ, tanq̃ meiendi instrumẽto: interdum quidẽ, quum circa id quod in ea continetur, contrahi nõ potest, vt ipsum exprimat: interdum etiam, obstructo inferiori meatu, aut à crassis humoribus, aut à lapide impacto. Atq; accidit nonnunq̃ vel ab inflãmatione, uel ab alio id genus tumore, ut angustior reddat meatus, uel etiam omnino obstruatur. Sciendũ autem est, non uesicæ, sed meiendi munus veluti etiam deiiciendi, nõ intestinorum officium pendere à uoluntatis imperio. Quippe vesicæ officium vnicum * est, contractio. At musculus qui vrinæ meatum in circuitu ambit, in origine ceruicis vesicæ positus, instrumentum est, cuius opus ab electione excitatur. Similem quoq; & actionẽ & vsum habet musculus, qui recti intestini partem extremam ambit. Proinde ipsis resolutis, neq; vrinã vesica, neq; aluus stercora, retinere potest: sed præter voluntatem, * vtraq; paulatim effluunt. Quare suppressio vrinæ fieri nequit ob affectum spinæ, aut neruorũ ab illa in dictos musculos exortorum (quod nonnulli putarunt, credentes uesicæ officium à voluntate pendere) sed ipsius inuoluntaria excretio. Atqui ut nonnulli, tum urinarum, tum excrementorum alui deiectionem, totam ab electione procedere existimantes, hallucinati sunt: sic rursus alii, his è diuerso, totũ hoc

Stillicidiũ vrinę qñ symptoma vesicæ, & qñ affectus ei⁹ proprius existat.

Meiẽdi munus nõ vesicæ, pendet a voluntatis imperio. Deiiciendi munus, non intestinorum, est voluntarium.

Musculus uesicæ atq; sedis, agit secũdum voluntatis imperium: quib⁹ resolutis, excrementa retineri non possunt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

opus naturale putantes, ab ſcopo aberrarnnt. Etenim cibi à ventriculo in ieiunum tranſmisſio, tota naturæ opus eſt: voluntatis autem, extenſio digiti. At alui deiectio, & urinæ redditio, vtroq; inſtrumento propriis ſuis facultatibus operante, perficitur. Rectum enim inteſtinum, atq; veſica naturali facultate utuntur: muſculi verò, ea quæ animalis & uoluntaria vocat. Quippe muſculi qui ſolent cohibere fluores, ab opere quieſcunt, abdominis muſculis munere ſuo fungentibus: maximè verò mediis. Quum igitur ueſicæ corpus ita fuerit affectum, vt quod in ea continetur, exprimere nequeat, urina ſupprimitur, uocaturq́; ſymptoma id iſchuria. Accidit etiã interdum, propter ipſius ſenſum obtuſum, vt non reddatur urina: citra tamẽ expultricis facultatis læſionem: nimirum ſi proprii veſicæ nerui afficiantur, neruis muſculi ceruicem eius conſtringẽtis, munere ſuo fungentibus. Qui quidem ſi reſoluãtur, vrina præter uoluntatem excernitur. Ob ſpinæ etiam luxationem ad interiora, ſupprimi aliquãdo urina conſueuit: orta uidelicet phlegmone in affecta particula. Quemadmodum vertebris ad externas partes luxatis inuito urinam profluere uidimus, ob reſolutũ neruum muſculi veſicam ipſam claudentis. Retenta ẽt longo tempore vrina, vel ob ſomnum diuturnũ, uel ob negotia vrgentia, ipſa veſica extenditur, atq; vrina ſupprimitur, contractrice facultate propter tenſionem immodicam, læſa. Præterea ob ſanguinis grumũ & pus craſsiuſculum, interdum retinetur vrina. In pueris etiam, quos lapis in veſica cruciabat, vidimus ſæpe numero ipſam vrinã ſupprimi. Eos itaq;, reſupino figurato corpore, adeò ꝯcusſimus, vt à meatu lapis dimouereť. Cæterùm grumos vocatos, non ſolùm eos qui in veſica, ſed multò magis illos quoq; qui in inteſtinis, ventriculo, atq; thorace nonnunq̃ continentur, animi defectio, & color pallidus ſequi ſolet: pulſus verò

Iſchuria quando accidat.

Vrinæ ſuppreſſæ cauſæ.

Grumos ĩ corpore pręter naturam contentos, quæ ſequãtur ſymptomata.

paruus, obscurus, & frequens apparet: laborâsq; ipse, cum anxietate resoluitur. Sunt autem ad intentionem affectæ sedis, non solùm præsentia symptomata, sed p̄terita etiam inuestiganda. Nonnihil etiam confert quā titatem puris (si quando excernatur) & misturā eius cum vrina, consyderare. Nam si pus cum lotio exactè permistum sit, à supernis alicunde partibus effluit. Si verò sine vrina excernatur, in vesica consistere suppurationem indicat. Sed quod mediam inter hæc conditionem seruauerit, id à renibus descendisse, certum indicium est. Similiter expendendum est, si rupta vomica, cum notis affecti loci, vlceris aliquod quoq; signū appareat. Nā & hoc, aut exactè, aut mediocriter, aut omnino nihil cum vrina miscetur. Atq; vocatum quidem ramentum, vlceris: essentiæ verò proprietas, affectæ partis proprium indiciū est. Quippe partes à uesica auulsæ, lamis: à renibus verò, sunt carunculis similes. Similiter vbi ex sublimioribus pars aliqua affecta est, excrementa cum vrinis eiecta intueri, & ea suspectarum partium essentiæ comparare oportet. Igit cum vrina expurgantur gibbæ hepatis partes, atque omnes quotquot his superiores existūt: per aluum verò pars iecinoris sima, intestina, ventriculus, lien. Præter has aliæ quædam fiunt purgatiões, sed raro, vt quū thorax & pulmo per aluum purgatur: quæ sub septo transuerso sunt positæ partes, per vrinas. Vidimus ēt nos pulmonis vomicam expurgari similiter per vrinam: reiecto videlicet pure, à pulmone quidem, per læuem arteriam, in sinistrum cordis ventriculū: à corde autem, per arteriam magnam, ad renes: atq; illinc tandem per vreteras ad vesicam. Etenim vt à concaua uena, ita ex magna arteria, rami ad renes descendunt.

Pus si cum vrina excernatur mistionem ipsius esse consyderandam.

Ramentū est signum vlceris. Essentię ꝓprietas, affectę partis indiciū est. Partes a vesica auulsæ, lamis, a renibus sunt carunculis similes. Partium singulæ per quā regionem purgētur.

Pulmonis vomicā aliqñ per vrinā purgari.

Arteria magna ramulos mittit ad renes

CAP. V.

Vteri affectuum plurimæ differentiæ existunt. Si quidem mulierum quæ hystericis dispositionib⁹

Vteri affectuū plurimæ drīæ

corripiuntur, aliæ quidem ſine ſenſu immobiles iacēt, cum obſcuro paruoq; pulſu, vel omnino ſine vllo pulſu. Aliæ autem ſentiūt, atq; moueri poſſunt, integraq; ratione fruuntur, ſed tamen deliquio animi, difficiliq; ſpiratione laborāt. Aliæ deniq; crura ſimul & brachia contrahunt. Porrò nonnulli ad explorandum num penitus reſpiratio perierit, flocculos lanæ carptæ, ſuſpēdi coram naribus iubent. Alii poculum aquæ plenum ori ventriculi imponunt. Quippe immotum omnino ſeruari humorem aiunt, ſi ſpiratio tota ſit intercepta. Etenim in confeſſo eſt & ſpirationem à vita, & uitam à ſpiratione ſeparari non poſſe: adeò vt viuentem nō ſpirare, & ſpirantem nō viuere, ſit impoſſibile. Quòd ſi in animalibus, quæ in latebris deliteſcunt, nulla appareat reſpirationis nota, neq; ob id mirari debemus, quum videlicet ea animalia ſint frigida. Quippe maximus vſus reſpirationis eſt, vt intimus calor & refrigeratione & ventilatione ſeruetur. Quare haud ita difficile fuerit perpendere, exiguum illum calorem in eis derelictum, arteriaru cordisq; motu ſeruari: quæ actio à quibuſdam medicis tranſpiratio vocatur. Similiter etiam pereunte ob uteri affectum ſpiratiōe, quoniam vniuerſum corpus refrigeratur (id quod perſpicuum eſt) fieri poteſt, ut * nullo attracto per os ſpiritu, aut reddito, tranſpiratio, quæ per arterias fit, perſeueret, licet adeò interdum exigua, vt ſenſum omnino effugiat. Accidit autem vteri ſuffocatio magna ex parte uiduis mulieribus: iis præſertim, quæ quum antea probè repurgarentur, parerent, atq; virorum congreſſu fruerentur, his omnibus poſtea priuātur. Quare veriſimile eſt, ob retenta menſtrua, vel ſemen cohibitum, eiuſmodi mulieres vteri diſpoſitionibus infeſtari: idq; fortaſſe magis ob ſemen retentum. Nam quum muliebre ſemen humidius atq; frigidius ſit, ipſum excerni oportet, præſertim ſi copia redundet. Nec ſecus etiam

Reſpiratiōem periiſſe oīno, aut nō prorſus quibus modis deprehendat.

Spiratio a vita ſeparari nō poteſt: nec a reſpiratiōe, ipſa vita.

Reſpirationis vſus.

Latentiū aīalium calor, motu cordis & arteriarū ſeruat.

Trāſpiratio p arterias.

Vteri ſuffocatio quibus precipue accidat.

Vteri ſuffocatio ob retenta mēſtrua, uel cohibitum ſemē ſolet accidere.

Semen muliebre quale.

in viris. Sunt quippè nonnulli eorum, quos protinus à iuuentute, concubitus imbecilliores reddit. Alii nisi assiduè coeant, capitis grauitate infestantur, cibos fastidiunt, febribus sunt obnoxii, deterius coquunt & appetunt, ac deniq; torpore, pigritia, ac melancholicis accidentibus molestantur. Proinde ex retento semine, q̃ ex suppressis menstruis, videtur mihi lōgè maior noxa euenire posse corporibus, eorum prȩsertim, qui suapte natura vitiosis abundāt humoribus pleniq; sunt, & in otio educati: quiq; quū antea nihil fecissent ad libidinem reliqui, affatim continere cœperunt. In quibus sanè coniicio naturalem excernendi ipsum cupiditatem, læsionis causam existere. Etenim quum tale & tantum ipsum semen euaserit, neminem non ad sui excretionem vi quadam stimulat. Ob idq; planè cōstat, modestos uiros, non ob voluptatem, sed ut ab impedimento præseruentur, indulgere libidini, perinde ac si nulla sit ei coniugata voluptas. Ita Diogenem Cynicum narrant, virum alioqui mortalium omnium (quod ad continentiam pertinet) constantissimum, libidini tamen nauasse operam, non à coniuncta illi voluptate, veluti bono aliquo, illectum, sed vt noxam, quæ à retento semine prouenire solet, arceret. Eum nāq; meretrix adire pollicita, quum diutius cessaret, ipse manu pudendis admota, semen excussit, ac veniē tem dein mulierculam remisit, inquiens. Manus hymenæum celebrando præuenit te. Sic etiam arbitror animalia omnia excitari ad coitum, non quòd existiment voluptatem boni cuiuspiam speciem præ se ferre, sed vt semen, q̃d retentum ipsa molestat, excernant: haud secus q̃ deiiciendi stercoris, excernendæq; vrinæ desyderio suapte natura mouentur. Fieri autem potest, vt profluentibus menstruis, retineatur in viduis semen, grauissimaq; inducat symptomata. Nec sanè cuipiam mirum videri debet, si exiguus humor in vna parte cō

Semen retentū nōnullis uiris, quæ symptomata inducat.

Semen retentū q̃ menstrua q bus inferant grauiora symptomata.

Libidini indulgere multos modestos viros, valetudinis gratia.

Diogenes Cynicus.

Aīalia oīa quo pacto excitent ad venerem.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

tentus, tantorum accidentium sit causa: quum à phalangii ictu, affici totum corpus videatur: exiguo veneno per minimũ foramen iniecto. Præterea scorpionis ictus breui admodum tempore grauissima symptomata inducit, q̃uis in illius aculeo foramen nullum uideatur. Rationi tamen est consonum, vt vel à spiritu quodam, vel tenui humiditate iniecta accidentia illa proficiscantur. Sunt qui putant res quasdam solo tactu per qualitatis uim, ea quæ ipsi vicina sunt, alterare posse: idq; planè uideri in marina torpedine aiunt: utpote cui tam uehemens sit potentia, ut per piscatoris tridẽtem transmissa ad manum alteratione, totam reddat repente torpidam. Similis etiam facultas inest Heraclio lapidi. Ferrum siquidem, quod tetigerit, ei adhæret. Deinde si aliud, id quod primò tactum fuerit, tetigerit, similiter ut primum illi inhærebit. Ac sic deinceps. Porrò idem affectus oriri possunt & ab humoribus in corpore putrescentibus, & ab epoto ueneno. Ii tamen qui uenenum hauserunt, ab iis qui aliter sunt affecti, discerni possint. Quum enim homo suapte natura probis succis abundans, ac * salubri secundum omnia usus uictus ratione, repente moritur (vt letali assumpto ueneno fieri contingit) deinde corpus aut liuens, aut nigricans, aut varium apparet: aut diffluens, * aut grauem reddit odorem putredinis, hunc uenenũ sumpsisse aiunt. Igitur si eiusmodi affectibus nos infestari fateamur, qui ex nobismetipsis accepto suę originis impetu, similes sint iis q epoto ueneno eueniunt, nihil mirùm fuerit, si etiam vitiatum semen, aut menstruum, huiusmodi, quum retinetur, aut putrescit in corpore, grauia symptomata inducat: iis præsertim, q vt afficiantur, sunt apti. Siquidem quantã vim habeat afficiendæ rei aptitudo, in canibus licet videre. Quum enim reliquorum animalium nullum rabie arripiatur, solus canis eo affectu corripitur, tantaq; fit in ipso hu

Phalãgii ictus. Scorpiõis ict⁹.

Torpedo marina piscatoris manum reddit torpidam, per medium tridẽtem.

Heraclius lapis.

Veneno extinctos, q̃uo distinguem⁹ ab aliis qui ob prauos corporis succos intereunt.

Afficiendę rei aptitudo maximã obtinet vi ad exipiẽdum affectum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

morum corruptio, vt vel ſolum eius ſputum, ſi huma num corpus contigerit, rabiem excitare ſit potens. Quòd verò ad gignendos vteri affectus maiorem vim habeat ſemen, q̃ menſtruũ retentũ, vel ex hoc liquet, dum ꝙ ſupprimuntur menſes mulieribus coniugatis, & ſi pluribus accidentibus infeſtentur, nunq̃ tamẽ aut ſpiratione priuantur, aut animæ deliquio laborant, qđ ſolent nonnullæ viduæ, licet æquẽ vt antea, aut paulò minus, quod pertinet ad menſtrua, purgentur. Quæ ſanẽ ſymptomata Plato exponere cupiẽs ſic in Timeo ediſſerit. Ea pars quæ in mulieribus & vterus & vulua nominatur, quum ſit animal auidum generandi, ſi intempeſtiuẽ, diuq́; infœcundũ mãſerit, admodum indignatur, erransq́; per totum corpus, ac meatus ſpiri tuum obſtruens, reſpirareq́; non ſinens, in extremam anxietatem adducit, & alios morbos complureis exci tat. Hæc Plato. Cæterùm illius agitatiõis vteri, quam mulieres percipiunt, non eſt cauſa aſcenſus eius vſque ad regionem diaphragmatis, vt nonnulli putarunt. Nã ſi aliquid ex vtero videatur aſcendere, id perexiguum eſt. Sed vteri ipſius tenſiones eſſe potius in cauſa dixerim, cur tangentibus obſtetricibus, modò ſurſum, mo dò retrahi ĩ latus videatur. Nam ſimul cum vtero, cer uicem quoq; ipſius retrahi neceſſe eſt. Quum igitur ad vterum multa admodum venarum ora perueniant, per quas ex cõcaua vena ſanguinem attrahere poteſt, * ſanè ob plenitudinem tum eaꝝ, tum vinculorũ, quæ ex illis depẽdẽt contingit vteꝝ ſurſum, aut etiam ad la tus retrahi. Siquidem omnis conuulſio fit, aut à plenitudine, aut ab inanitiõe. Plenitudo quippe repleta cor pora & in latum, & in profundum extendit, ſed longi tudinem reddit breuiorem. Quo autem breuiora fiũt, eò magis ad ſuam originem retrahuntur. Dum itaq; deſcendens ſanguis ad uterum, ingredi ad ipſius internam capacitatem non poteſt, aut quia craſſior eſt, q̃ ut

Canis ſolus rabie corripitur: eiuſq; ſputum rabiẽ excitare eſt potens.

Plato.

Vterum non aſcẽdere ad regionẽ diaphragmatis ꝑ vteri ſuffocationes: ſed tũ ipſum, tũ ipſius vaſa tẽdi qua ratione uidetur vagari.

Conuulſio oĩs fit aut a plenitudine, aut ab inanitione.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

vaſorum ora permeare posſit, aut quia clauſa ſunt ori ficia, multiplicatus in venis, eas extendit: atque vicina ipſis vincula madefacit: ad quorum omnium tenſionem, continuò vterum retrahi eſt neceſſe. * Qui ſi vndiq; trahatur æqualiter, recta erit & ſine inclinatione ipſius tranſmutatio: ſin verò inæqualiter, ad partẽ vehementius trahentem intenditur. Non ergo veluti animal errabundum aliàs ad alium locum diſcurrit in mulieribus vterus, ſed ab extẽſione retrahitur. Quòd ſi quiſpiam dixerit, vteri corpus tunc minimè affectũ eſſe, ſed peruerſione laborare, haud abſurda is dixiſſe videbitur. Igitur peruerſiones vteri, eo quem diximus modo, ad ſuppreſſa ſequuntur menſtrua: eas tamẽ ob hoc, accidentium quæ in animalis corpore apparent, cauſas eſſe, nequaq̃ putandum eſt. Quæ verò citra peruerſionem, aut menſtruorum retẽtionem, viduas moleſtant noxæ, hæ ob retentum ſemen euenire putantur. Cæterùm pro multitudinis, qualitatis'ue ratione, tum menſtruorum, tum ſeminis, aliàs aliæ accidentiũ ſpecies oriri ſolẽt. Etenim noxia cauſa vniuerſum corpus refrigerare potente, adeò vehemẽter omnes partes refrigerantur, vt & reſpiratio, & arteriarum pulſus ſenſu deprehendi nõ posſint. Quæ ſi vel craſſa fuerit, vel acris, conuulſiones: ſi verò atræ bilis naturam referat, mœſtitiam inducet: quẽadmodum animi quoque deliquia, & ad fortes extenſiones, & refrigerationes, & oris ventriculi affectus, ſubſequi cõſueuerunt. Porrò ſi mulier nec prægnans, nec puerpera, lac posſideat, mẽſtrua ei defecerunt. At nullo in mammis lacte apparente, menſtrua ſuppreſſa hiſce notis deprehenduntur. Grauitas totum corpus infeſtat, necnon faſtidium, atq; inæqualis horror. Quòd ſi citra horrorem inæqualitas aliqua fuerit, atq; faſtidiũ, appetatq; mulier quædam aliena, vt exempli gratia, extinctos carbones, iube vt obſtetrix vteri ceruicem tangat. Nam

Vteri peruerſiones ad ſuppſſa ſequuntur menſtrua.

Noxę quę abſq; vteri pueſione viduas moleſtãt, ob retentum ſemen oriuntur.

Menſtrua defecerunt mulieri cui lac ineſt: nec prægnãti, nec exiſtenti puerperæ.

si citra duritiem clausa inueniatur, eam prægnantem esse coniicies. Si verò etiam durities adsit, affectum aliquem in vtero esse portendit. Oportet itaq; speculari obstetricem, ad quam partem vel declinet, vel retrahatur vterus: nam in ea parte affectam vteri sedem esse, coniicies. Atq; in quibusdam fœminis, eius partis dolor cum grauitate nonnihil potest significare: quinetiã in coxam dolor interdum trãsit, & crus ipsum, quod è regione est, per incessum claudicat. Quòd si longiori tempore supprimantur menstrua, nullamq; medicus mulieri vacuationem promoueat, tumor aliquis præter naturam, in ilibus interdum oritur, ostendens nimirum ex internis partibus quampiam esse inflammatam. Nonnullis panus in extrema ilium parte excitatur, veluti viris quoq; eodem in loco nõnunq̃ oriri solet. * Qui panus in quadam muliere fuit suppuratus, adeò vt opus fuerit sectione. * Iuxta hanc ipsam ptẽ vidimus colon intestinum & suppuratum, & sectum: interdum ignorantibus medicis imperitis quid'nam inciderent: interdum intelligentibus quoq;. * Cæterùm quoties suppurari contigit colum, semper facilẽ curationem recepit: vteri verò sectiones, ægrius conglutinantur. Itaq; symptomata huiusmodi consueuerunt sequi suppressa menstrua: ac præterea lumborũ, & colli, & sincipitis dolor, qui ad oculorum vsq; radices extenditur: item febres ardentes, & nigricãtes vrinæ: cum rubra quadam sanie, perinde ac si aquæ, i qua nuper mactatæ carnes ablutæ fuerunt, fuliginem quis miscuisset. Quibusdam vrina aut difficulter redditur, aut omnino supprimitur. Quòd si per alium quempiã corporis locum sanguis effluxerit, aut inflãmatio, aut erysipelas excitetur, an menstrua purgentur interrogare debes. Siquidem nihil horum accidere solet, integrè repurgatis. Quum verò immodicè, vacuantur menses, color sequitur fœdus, pedes molli tumore

Menstruis deficientib⁹ quo pacto deprehẽdemus an sit grauida mulier, necne.

Colon intestinum suppurari interdũ iuxta bubones.

Supp̃ssos menses quę sequantur symptomata.

Menstrua fluẽtia immodice quæ sequantur symptomata.

attollũtur, corporis robur prosternitur, vitiatur ciborum tum concoctio, tum cupiditas. Sed accidit interdum fœminis muliebre vocatum profluuium, vel vtero haudquaquàm affecto, quum videlicet vniuersum corpus per ipsum interdum purgatur: quemadmodum per renes quoq; aliquando solet vacuari. Id verò potissimùm fit, si mulier laxis sit carnibus, & pituitosa. Atq; id quod excernitur, nonnunq̃ rubra sanies est: interdum aquosa, & suppallida. Quòd si purus fuerit sanguis, qualis ex dissecta vena profluit, diligenter animaduertere oportet, numerosio sit aliqua ĩ vtero. Ea uerò magna ex parte in ceruice potius q̃ alibi contingere solet: discerniturq; per excretam saniem, si fuerit profunda: si verò circa os ceruicis constiterit, non solùm per hãc, sed per tactum etiam cognosci potest. Atq; prægnantes quoq;, quum ora venarum in ceruice aperiuntur, excernunt sanguinem. Ergo si mulieri vtero graui, subitò extenuentur mammæ, abortus sequitur. Atq; geminos ferens, si altéra mãma extenuetur, alterum amittit: & omnino si dextra mamma extenuata est, marem, si sinistra, fœminam ædet. Mares siquidẽ dextris, fœminæ magis ꝯtinenť sinistris uteri partibus. Atq; raro aliter accidit. Si mulier promptè quidem conceperit, dein secundo, aut tertio, aut quarto impregnationis mense, fœtum eiecerit, circa vteri acetabula humorem pituitosum abundare, atq; iccirco venarum arteriarumq; eius loci ad ora vasorum in vterum descendentium, nexũ debiliorem esse, coniiciendum est, vt fœtum ob grauitatem ferre nequeat, sed abrumpatur facilè.

Profluuij muliebris causa.

Prægnanti si extenuenť mãmæ, abortus sequitur.

Mares continẽtur dextris. Fœminæ continẽtur sinistris.

CAP. VI.

6. At colis vlcus deprehenditur ex dolore infestante ipsum: necnõ ex iis, quæ familiaria vlceri, vnã cum vrina purgantur. Cæterùm hæc, ab iis quæ à vesica excernuntur, miscellæ modus distinguit. Nã quod

Colis vlcus vnde deprchẽdatur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ex cole defluit, in primo statim exitu excussum, vrinã præuenire consueuit. Quod verò à vesica emittitur, vrinæ admistum videtur. Quin etiam assiduè inter meiendum mordicus dolent pudendorum vlcera: præcipuè quum vel crustula, vel sordibus solutis, pura remanserint. Porrò gonorrhœa est seminis assidua excretio, & inuita, quæ fit cole haudquaq̃ extenso. Priapismus verò est permanens colis tumor extensio'ue in longitudinem atq; circulum, nullo stimulante ad libidinem aut desyderio, aut acquisito calore, vt quibusdam consueuit accidere, qui supini decumbunt. Igitur quemadmodum omnia corporis nostri excrementa, duobus modis vacuantur (interdum enim à continentibus ipsa corporibus excernuntur, interdum sponte profluunt, eo quòd ob imbecillitatem ab ipsis retineri nequeant corporibus) ita de semine quoq; dicendum est. Nam in huiusmodi omnibus, ut excernere tempestiuè, ita continere, naturæ est officium. Verùm secretio fit, aperto fluxionis meatu: ac reliquo conceptaculi spatio & contracto, & ad apertum iam meatum, quicquid intus continetur, pellente. Retentio verò fit, quũ clausus manet meatus, & contentum à ꝯtinente haud quaquàm impellitur, sed potius per contractionem comprehenditur, & retinetur. Hoc modo contenti in cauis instrumentis humores, per integram valetudinẽ naturaliter & excernuntur, & retinentur. In illis autẽ qui præter naturam se habent, retentio quidẽ, ob excretricis facultatis imbecillitatem: excretio verò, ob retentricis infirmitatem euenit: vel ob dispositionem aliquam, quæ haud secus q̃ naturalis ipsa excretoria vis, partes mouere possit. Id quod in seminariis vasis videre licet, vbi quis vel comitiali morbo, vel conuulsione violenter fuerit correptus. Cæterùm videmus alias quoq; partes, ut manus, pedes, aut digitos conuelli, modò simul cum totius corporis cõuulsione: mo

Excreta a cole & vesica, quõ discernenda.

Gonorrhea est seminis assidua profusio, & inuita, quæ fit cole haudquaq; extenso.

Priapism⁹ qd.

Excrementa corporis, duobus modis vacuari.

Excretio quõ fiat.

Retẽtio vt fiat.

Semẽ excerni inuito per conuulsiones.

do ipsis solis affectis. Quare minimè præter rationem fuerit etiam in seminariis vasis, & quidem interdum solis, eiusmodi excitari dispositionem, quemadmodũ & gonorrhœam: quæ vrinæ, quam quis inuitus emittit, proportione respondet: quum retentricẽ uidelicet facultatem resolui contigerit. Gonorrhœa igitur instrumentorum seminis est affectio, non pudendorum, quibus ceu via per quam excernatur, vtitur semen. Priapismus verò planè colis est accidens: quanq̃ ad arterias eius potest referri: vtpote quæ solæ interdum huiusmodi habeant præter naturam dispositionem, quali affici consueuerunt, quum naturaliter totus coles intenditur. Atqui à spiritu ipsum in tumorem attolli, manifestè patet iis, qui celeritatem eius, & quum iterum residet, perpendũt. Quippe nullus humor tam subitam in alterutram partem mutationem efficere posset. Quum igitur pudendi corpus sit vndiq; fistulosum, facilè à vaporoso spiritu per arterias affluente, vbi quis libidinis impetu stimulatur, aut dum ob supinum decubitum calfacti sunt lumbi, extenditur: glande ipsius semper magnitudinem æqualem seruante, q fistulosus in ipsam neruus non ingrediatur. Natura etenim corporis partes fingens, perficiensq́;, fecit vt ipsæ citra doctrinam, proprias actiones aggrederent. Quippe omnium quæ à consilio & voluntate pendent actionum instrumenta, esse per se docta videntur: animaliaq́; omnia simul atq; genita sunt, & spirant, & uocem edunt. Quare mirum esse non debet, genitales partes, eas actiones, quarum gratia à natura sunt institutæ, protinus ab initio cognoscere. Vterus siquidem, quum semen genitale conceperit, donec fuerit perfectus fœtus, exactè clausus permanet: pfecto verò fœtu, plurimùm aperitur, ac deinde sic apertus excludit. Populares autem hæc, propter crebrum euentũ, contemnũt: vtpote, qui nihil quod re vera sit admirabile,

sed ea

Gonorrhæa instrumentorum seminis est affectio.

Priapismus, colis est accidẽs.

Colem a spiritu intendi.

Glandem penis, semper magnitudinẽ eandem seruare.

Partes omnes citra doctrinã aggrediuntur proprias functiones.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ſed ea duntaxat, quæ rara vident, proſequũtur admiratione. Quid autem in rerum natura, poteſt admirabilius contingere, q̃ ꝙ nouẽ perpetuis menſibus clauditur os uteri adeò exactè, vt ne ſpecilli quidẽ acumen admittat: perfecto autem fœtu, vſq; adeò diſtẽditur, vt totum animal per ipſum egredi poſſit? Ne igitur dubites pudendorum vim per ſe doctam eſſe: vt fiſtuloſum hoc, neruoſumq; corpus, vbi ad coitum inſurgit animal, à naturali facultate, quæ ipſum poteſt attollere protinus diſtendat. Cuius rei ſimile, & in corde, & arteria planè videre eſt: niſi ꝙ horum motus perpetuꝰ exiſtit, quia neceſſaria nobis eſt eorum actio: fiſtuloſus verò neruus, non ſemper mouetur, ſed quum vſus requirit. Quum ergo ſic fuerit extenſus, ſequitur atq; illum replet ex arteriis ſpiritus: quemadmodum pulmo thoracem, ob eam quam habet ad ipſius motum conſequutionẽ. Atq; eam actionẽ, ſatius eſt, vt ad neruũ, q̃ ad arterias referas: quum præſertim omnes functiones, ex propria partium eſſentia, nõ ex earũ ſitu, prouenire, rationi cõſonum ſit. Arteriæ itaq; nullam aliã in pudendo habẽt actionis vim: q̃ ĩ vniuerſo corpore: licet calfactis lumbis par ſit, vt arteriæ calidiores reddantur, & magis etiam pateant ipſarum ora. Quamobrem non exiguam tunc ſpiritus eſſentiam, in fiſtuloſum neruum effundunt: qui paulatim impletus, colem extendit: ita vt tota ipſius eſſentia conſiſtere in fiſtuloſo neruo videatur. Ex dictis igitur conſtat, vel ob arteriarum ora immodicè patefacta, vel vaporoſum ſpiritum in fiſtuloſo neruo ortum, priapiſmum oriri. Cæterùm ab vtriſque ipſum fieri poſſe exiſtimo: crebrius tamen ob arteriarum ora patentia. Porrò medicamenta excitandæ tentiginis vim obtinentia, tum epota, tũ pubi lũbisq; admota, calida omnino, ac flatulẽta ſunt: quemadmodum contraria omnia, minimè flatus excitant, ac potius refrigerant, q̃ calfaciant. Sunt præterea

Populares ea tñ quę raro vident, proſequũtur admiratione.

Priapi tenſionem ad neruũ potius referendam eſſe, q̃ ad arterias.

Lumbis incaleſcentibus, arteriæ penis calidiores redduntur.

Penis eſſentia tota in neruo fiſtuloſo conſiſtit.

Priapiſmus vnde oriatur.

Medicamenta excitandæ tentigini qualia exiſtant.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Alimenta venerea.

Priapismo qui soleant vexari plurimum.

alimenta quædam, quæ, quòd plurimum gignant seminis, excitare ad libidinem possunt. Iam verò, qui quum plurimo semine abundent, à concubitu abstinēt, ii interdum priapismo vexari solent, præsertim si veneris imaginibus molestentur, nec studeant, vt multa exercitatione sanguinis abundantiam dissipent. At cantores & athletæ, qui iam inde ab initio nullam vitæ partem venereis illecebris contaminarunt, nullam admittentes eiusmodi uel cogitationem, uel imaginationem, iis pudenda & exilia, & rugosa fieri, veluti senibus, consueuerunt. Siquidem præter cætera quæ accidere solent iis, qui protinus iuuentute prima immodicè sese permiserunt libidini, id etiam euenit, vt horum locorum vasa, amplius patentia, maiorem ad se sanguinis copiam alliciant, & coeundi cupiditas magis increscat. Ignauia siquidem (vt inquit Plato) exoluit: proprii autem officii exercitatio, robur augere solet. Sic mammæ quoq; in iis quæ nondum imprægnatæ fuerunt, contractæ permanent: in aliis verò à partu infantulos suos lactantibus, uastissimæ euadūt, atq; ita magnæ permanent lac fundentes, q̃diu fœtum lactauerit: quo ablato, haud ita multò post, à lactis generatione desistunt.

Cantores olim q̃ nostro sæculo erant longe cōtinentiores.

Pudēda castis reddi exilia & rugosa.

Ignauia robur exoluit.

Exercitatio vires augere solet.

Mammæ.

GALENI PERGAMENI DE DIFFERENTIIS FEBRIVM LIBER. I.

CAP. I.

ROPRIAE Ac maximè principales febriũ differentiæ ſunt, quæ ſumũtur ab ipſa febris ſubſtantia, quæ in calore præter naturam conſiſtit. Vt ſi dixerimus, febrium aliæ q́dem mordaces: aliæ verò ſunt mites. At reliquæ differentiæ, ab accidente aliquo deducuntur. Vt quũ dicimus, febrium aliæ pallidæ, aliæ rubeæ, aliæ liuidæ. Porrò differentiæ caloris præter naturam, & ex eo ꝙ magis & minus, & ex materia in qua calor accẽditur, & ex modo motus eiuſdem caloris, ſumuntur. Sunt autem omnino euidentes, quæ in eo quod magis, aut minus, calor eſt accenſus, cõſiſtunt. Quo in genere differentiæ, conſueuerũt medici magnam ac paruam febrem vocare, impropriè quidem rei quali nomen quãti tribuentes. Quæ verò à caloris materia ducũtur, maximè propriæ differẽtiæ caloris præter naturam ſunt. Atq; hæ ſanè ternario numero ambiũtur. Nã aut incaleſcit ipſius cordis corpus: aut qui continentur in ventriculis eius humores: aut ſola quidẽ aerea ſpiritaliſq́; ſubſtantia ſufficienter incaluit: humores autem & ſolida corpora, incaleſcunt quidem adhuc, nondum autẽ ſunt calefacta. Miſta ſiquidem eſt in arteriis omnibus,

Febrium differentiæ maximeprincipales ſunt, quę ſumũtur ab ipſa febris ſubſtãtia.

Febrium differentiæ ab accidenti deſumptæ.

Febrium differentiæ ſumptę a materia cui hæret calor ꝑter naturam, ſunt tres.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ſpirantibus per infinita foramina, aerea ſubſtantia ſanguini: ac nihilo minus in corde ipſo, ceu * confluxili & cōſpirabili cum vniuerſis arteriis. Incipit itaq; hic præter naturam calor, quē nominamus febrem, aliàs ex alio eorum, quæ nuper diximus: ſpargitur autem, atq; vnà cum patiente afficit duo reliqua genera. Facillima igitur ab humoribus ad ſpiritum caliditatis tranſumptio: non æquè autem promptè vnà cum ſpiritu accenduntur humores. Corpus etiam ſolidum, humoribus atq; aereæ ſubſtantiæ facilius impartitur calorē, q̃ ipſum ab eiſdem ſuſcipiat. Omnis ſiquidem ſubſtantia tenuis, promptius alteratur q̃ craſſa. Eſt autem tenuiſſima quidem aeris: craſsiſſima verò corporum ſolidorum: media humorum ſubſtātia exiſtit. Cæterùm ſolidas partes, continentia: humores, contenta: ſpiritus, impellentia appellauit Hippocrates.

Aeream ſubſtā tiam eſſe miſtam per omnia ſanguini.

Tenuis ſubſtātia facilius alteratur quam craſſa.

CAP. II.

QVòd igitur ex laboribus, ira, triſtitia, ſolis ardoribus, frigore, vigiliis, cruditate, ebrietate, & crapula, nonnulli febricitare cernantur, omnibus ē in confeſſo: quemadmodum etiam, q̄ peſtilens aeris conſtitutio febres conciliet: quodq; periculoſa ſit conuerſatio cum laborantibus peſtilenti morbo: quum nimirum is non ſecus ſit contagioſus, q̃ ſcabies aut lippitudo. Sed neq; tutum eſt cum iis qui tabe correpti ſunt, conuerſari: neq;(ut ſummatim dicam) cum illis qui ſpiritum putrem reddunt. Iam verò, qui conſueta exercitia omiſerint, & aliis morborum generibus, & febribus maximè corripiūtur. Plethora etiam, vitioſi cibi, medicamēta, æſtusq; circa canis ſyderis ortū, atq; alia id genus complura, ſimiliter febres accendunt.

Ephemerarum cauſæ.

Peſtilenti morbo correptos, fugiēdos eſſe.

Tabidos, & putridum expirantes, eſſe abigendos.

Febres quę occaſiones accendant.

CAP. III.

IGitur calidum, frigidum, humidum, atq; ſiccum, corporum elementa exiſtunt: ex ipſorumq; temperaturis primi conſtituuntur morbi: quorum vnus ē

Elementa corporum, quæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

febris, vbi in corde quædã præter naturã caliditas generatur. At differentiæ caloris, à triplici differẽtia materiæ desumebantur. Siquidem uel in ipso corpore cordis, vel in humoribus, vel in spiritu, calor præter naturam accenditur. Præincipiunt autem causæ quædam notissimæ, in omni febrium constitutione, quatenus dictum est. Sed neq; sat est, si calor aliquis dicatur esse præter naturam, adhoc vt dici febris mereatur. Oportet siquidem prius vt cor illo incalescat, alioq calor à sole aut ab igni inductus febris esset dicendus. Porrò iracundia est veluti feruor quidã, ac motus vehemens potentiæ irascibilis, in corde * delitescentis. Simul autem cum eo feruore calfit aliquando spiritus: aliquando substantia sanguinis. Quòd si ita contigerit, vt ea corpora quæ in se admiserunt caliditatem, longo eam tempore retinere sint apta, licet mot⁹ cordis sedetur, in hisce tamen permanet calor præter naturam, atq; inde hominem febricitare est necesse. Huiuscemodi autem febris habet originem à motu atq; feruore natiuæ caliditatis. Quæ autem ex tristitia fit, ex solo motu, non autem ex feruore gignitur. At illius quæ labores sequitur, principium est musculorum, neruorum, copularum, & articulorum motus immoderatus. Ea siquidem primò, calorem quendam concipiunt. Dein verò continuatim calor ascendit ad cor: ac tunc homo necessariò febricitat. Quæ autem ex densitate cutis accenditur, febris, qualis maximè constipatis atq; astrictis corporibus accidere solet, mordaci effluxu in corpore coaceruato, contingit. Semper enim corpora animalium difflantur: idq; duplici modo: nempe effusis ad exteriora vaporosis fuliginosisq; superfluitatibus: ac rursus intus attracta refrigerante ac ventilante natiuum calorem aerea substantia. Quum igitur vehemens aliqua causa cutim ipsam condensans, meat⁹ angustiores reddiderit, sæpius in plethoricam dispositi-

Febris ẽ calor præter naturã in corde accensus.

Causæ procatarcticę.

Iracũdia quid.

Febris ab iracundia qñ gignatur.

Febris orta a tristitia.

Febris ab exercitio immodico.

Febris a cute densata.

Difflari aĩaliũ corpora dupli ci modo.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Astrictionẽ cutis, quõ febris sequatur.

tionem incidit corpus: si & uapidum & optimum, quod effluit, extiterit. At si fuerit mordax & acre, nonnunquam febre corripitur: quo tempore etiam calor maximè auget, refrigerio extrinsecus adueniente priuatus. Acris autẽ ac mordax superfluitas ⁎ effluit iis, qui aut natura vitiosos habent humores, aut prauis cibis vtuntur, aut sæpius cruditate vexantur: maximè si post eiusmodi cibos aquam vitiosam biberint. Idem his quoque accidit, qui supra modum laborant, aut vigilant, aut cogitant, aut medicamina acuta iugiter sumunt. Eorũ

Cruditatẽ patiẽtium, qui nã facile ĩ febres incidãt: & qui ægre.

igitur qui cruditatem patiuntur, ii quidem qui prauis succis redundant, ac malè difflantur, aut intempestiuè laborãt, aut balneis superfluis vtuntur, facilè corripiũtur febribus: Qui verò boni habitus sunt, ĩtegreq́; difflantur, & quiescunt, regionemq́; ventriculi & hepatis calfaciunt, impossibile est, vt febricitent. Nam in eisdem residet ventriculi & hepatis partibus, quicquid corruptum est, ac paulatim coquitur, redditurq́; optimum: sicuti & iis qui se motibus vehementioribus torquẽt, aut æstiuo sole, aut balneis calidis dulcium aquarum vtuntur, quicquid vitiatum est, recipitur in corporis habitũ. Quibus verò corrupti cibi descenderunt in ventrem, ⁎ eos febris nõ corripit, nisi ob alias causas: veluti si defatigati sint ob crebriorem deiiciẽdi ne-

Febres oriri solent ob obstructiões meatuũ.

Putrescunt facile, calida & humida, si conclusa in calidis locis nec difflẽtur, nec refrigerentur.

Plenitudo ad uires.

cessitatem: aut ventrem inflammatio tẽtauerit. ⁎ Porrò per obstructiones meatuum, & humorum constipationes, ob putredinem solet febris oriri. Promptissimè nãq; putrescunt omnia calida & humida, in calidis locis contenta, nisi difflari ipsa & refrigerari contigerit. ⁎ Quin etiam in altera plenitudine quæ ad vires dicitur, succi cito ad corruptionem deueniunt, ⁎ quum nec vincantur, nec concoquantur à facultate, vtpote imbecilla existente. Propterea autem quicũq; cibi glutinosi atq; crassi sunt, ⁎ ii ratione putredinis magis morbifici existunt: quãdoquidem succi ex ipsis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

geniti, longè promptiores sunt, vt & in meatibus hæreant, & impingantur. At acres & attenuantes cibi, q̃ mali succi sint, febres etiam accendunt. Partes etiam quæ experiuntur inflammationem, ratiõe putredinis similiter febres inducunt. Impactus siquidem ĩ eis qui ĩfluxit humor, si natura calidus sit, nec difflétur, actutum putrescit. Si igitur fluxiõem ipsam exquisitè amara bilis pepererit, caliditas erysipelatosa partem occupat: si verò sanguis, phlegmonosa: at si ex vtrisq; miscellaneus humor, vel fit erysipelas inflãmationis particeps, vel inflammatio erysipelatis: nomen quidẽ ab humore excellente suscipiens: cognomen autem ab altero. In hisce autem omnibus consortii lege febris accenditur. Nã proxima pars calefactæ particulæ, simul cum ea calfit, donec ad cor * dispositio ipsa perueneri t. Etenim in carbunculis id quod continuum existit, similiter concalescit. Fiunt autem ex sanguine quidem satis calido, & ad atræ bilis naturam, propter adustionem, conuerso.

Inflãmatæ particulæ, cur febres succẽdãt.

Caliditas erypelatosa, & phlegmonosa, qñ infestent.

Carbũculi oriuntur a feruente & melãcholico sanguine.

CAP. IIII.

CAlidiores aeris ambientis status, per inspirationẽ quidem manifestè cor calfaciunt: corpori autem extrinsecus circũfusi, totum ipsum calidius reddunt: sed præsertim arterias: vt quæ ipsius substantiæ aeris ambientis aliquid ad se alliciant: * cum quibus omnibus affici etiam cor est necesse: & quum calidius impẽdio fuerit, ipsum primùm atq; præcipuè, calorem febrilem suscipere, ac dein vniuerso corpori communicare. Pestilentis autem febris, ĩspiratio aeris vitiati & putridi maximè esse in causa videtur. Fit aliquando etiam ob eos qui sunt in corpore humores ad putrescendum paratos: quum exiguam aliquam occasionẽ ad febris originem ab aere ambiente acceperit aĩal. Aeris autem putredo accidit, vel ob cadauerum multitudinem minimè crematorum: vel ob lacuum, vel paludum æstiuo tempore euaporationẽ. Cæterùm nulla

Aer impendio calidior, quid ĩ corpora nostra moliatur.

Pestilentis febris cã est ĩspiratio aeris vitiati & putridi: necnõ vitiosus succus in corpore, ad putrescendum habilis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Causam nullã posse agere, absq; patiẽtis corporis aptitudine.

causarum sine patientis aptitudine agere potest. Alioqui ex æquo omnes afficerentur ab eadem causa. Quæ igitur vitiosis succis redundant corpora, obstructaq; sunt, atq; inerti victus & exercitii ratione educata fuerunt, ea sanè per pestilentes constitutiones ambientis, statim à prima inspiratione initium putredinis sumẽt, ac plurimum in malo prouehentur. Quæ verò contrario modo disposita, nonnulla quidem nihil: nonnulla verò adeò exiguum læsionis percipient, vt minimo negotio reuerti ad naturalem habitum possint. Iã verò, quum aeris temperatura, ad caliditatem atq; humiditatem immodicam fuerit conuersa, pestilentes morbi exorientur: qui ea tantùm corripiẽt corpora, quæ vt afficiantur, prompta & idonea erunt. Etenim ea corpora, quorum dispositiones cõsentiunt causis morbificis, facillimè contaminantur: quorum verò renitunt, ac reluctantur, quantum viribus ac magnitudine contrarietas valet, tantum inuicta cõtingit permanere ea corpora. Quum enim corporũ dispositiones dissimiles ac multiformes existant, quædam facilè alterantur ac patiuntur à causa in ipsa operante: quædam insuperabiles atq; impassibiles permanent: quædam ægrè patiuntur. Est autem ipsius medici opus, correctiuum errorum omnium, qui circa humanum corpus contingunt. Quare in iis omnibus prima esse debet, atq; communis intentio, vt corpus q̃maximè purum sit, ac per spirabile: secunda autem: vt præpotenti causæ aduersetur, q̃maximè fieri poterit. Nam quibus horum contraria insunt, corripiuntur celeriter, acerrimeq; laborant,

Pestilẽti febre, quę corpora facile, & quę difficillime corripiantur.

Aeris constitutio calida & humida, pestiferis est morbis obnoxia.

Corpora consentientia causis morbificis, facile corripiũtur.

Corporum dispositiones dissimiles.

Corpus cõtra pestilentẽ aurã d̃bet reddi purissimũ, ac maxime tum per spirabile, tum causæ præpotenti contrarium.

CAP. V.

Igitur omnes pestiferæ febres à putredine originẽ ducunt. At ephemeræ, minimè putredinẽ humorum sequuntur. Sed qui quidem ex solis incendio febricitat, ab agentis causæ caliditate affici natura est aptus. Qui ex ira, huic feruorem quidem fieri caloris qui in

Pestiferæ febres oẽs a putredine oriuntur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

corde consistit, est necessarium: non tamen etiam putredinem. Sic & ei qui supra modũ exercitatus est, vehementior calor præter naturam sine humorum putredine in corpore accenditur. Cui autem cutis astricta est, quum prius acriores superfluitates expirarent per eam, postea q̃ sunt retentæ, coaceruatæq́;, in febrẽ incidit, nulla interueniente humorum putredine. Porrò quę tumoribus inguinum superueniunt febres, omnes (authore Hippocrate) perniciosæ sunt, exceptis ephęmeris. Sunt si quidem quædam febres è genere ephemerarum, superuenientes tumoribus inguinum: quæ quidem ab eis differunt quæ ex humorum putredine eueniunt, quæq́; vel in aliquo viscerum, vel in cauis & maximis uasis radicem habent suæ generatiõis. Quandoquidem quæ inguinum tumoribus ephemeræ superueniunt, concalfaciunt semper partes vicinas donec vsq; ad cor febrilis calor pueniat: quò tamẽ putrida fuligo non peruenit: sed ibidem, in loco inguinis circunscripta remanet, sola alteratiõe per continuum facta, atq; vsq; ad cor ipsum extensa sola caliditate. In putredine autem quæ aut in visceribus, aut in magnis fit vasis, quidam veluti fumus, ex putrescentibus succis ad ventriculos cordis attollitur. Præterea in tumoribus inguinum omnes simul, collectiq́; humores putrescunt, siue per vnum, siue per duos continuos dies: vtpote in vno eodemq́; loco compacti: at qui in visceribus sunt, vasisq́; magnis, quũ perpetuò fluãt, suoq́; contactu vicinos ad putredinem trahant, spatio temporis putridum calorem accendunt.

Ephemeras oẽs fieri nulla intercedente putredine.

Ephemeræ supuenientes tumoribus inguinũ, quomodo a putridis differant.

CAP. VI.

HVmorum autem putredo, quæ in vasis fit, similis est ei quæ in inflammationibus abscessibus, atq; tuberibus accidit, duplex existens secundum genus. Nam aut fit vincẽte natura: aut omnimodo superata: aut adeò imbecilli reddita, ut nullam amplius in pu-

Putredo humorum quæ ĩ vasis fit, cõtingit dupliciter

trescente excremento ad optimum moliri possit transmutationem: quod quidem tertium genus putredinis ex duobus primis conflatur. Per abscessus igitur, integrè superante natura, optimum conficitur pus, aspectui album & crassum, & quaq; versum sibi simile: læue autem tangenti, ac minimè fœtidum. Nam si semiputridum fuerit, tertium in tali transmutatione genus, quod paulo ante diximus, fit: quodq́; secundũ magis & minus, varias differentias sortitur. Quotcunq; autem in abscessibus putredinis sunt differentiæ, totidem & in febribus quæ ex putredine succenduntur, sunt eorum quæ in vrinis apparẽt, formæ varietates. Optima verò vrina quæ ex putrescente humore perficitur, qui adhuc concoctionem à continenti vase suscipiat, est quæ albam, læuem, æqualẽ, & minimè fœtidam habet hypostasim. Pessima autem est, quæ ĩ omnibus maximè contrario modo se habet. Quæ verò intermedia existit, q̃tò ad alteram propius accesserit, tantò aut melior est, aut deterior.

Pus laudabile quale esse debeat

Vrina optima ab humoribus putrescẽtibus, qualis.

Vrina pessima.

CAP. VII.

Porrò febrium ephemerarum hoc unum est præcipuum atq; ĩseparabile indicium, q̃ ab aliqua manifesta causa p̃incipienteq́ (quam procatarcticam vocant) oriatur. Non est tamen id signum earum proprium. Nam & aliarum quædam, à causa manifesta gignuntur, quæ nimirum præcessit. Inseparabile verò ac proprium ephemerarum est, vrinæ statim prima die concoctio: pulsusq́; ad magnitudinem & celeritatẽ effatu dignam accedens: ita vt frequentia à proportione deficiat secundum externam quietem. Est autem & magis inseparabile & proprium, q̃ nullo modo ad celeritatem ea pars pulsus, quæ dicitur systole, tendit: & si aliquando contingat hoc, minimum ac vix perceptibile existit, parumq́; à naturali tenore mutatum. Sed & caliditatis suauitas, proprium atq; inseparabile est

Ephemerę oẽs oriuntur a procatartica cã.

Ephemerarũ vrina & pulsus qualis.

Ephemerarũ calor ẽ perpetuo suauis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

huiuſcemodi febrium indicium. Inſeparabile quoq́, æqualis atq́ incompreſſus aſcenſus, in calore ſimul & pulſibus: non tamen proprium, quum & aliis quibuſdam adſit: ſicuti etiam conſiſtente febre mediocritas. Neq́ enim hoc etiam eſt ephemerarum proprium: q̃q̃ eis maximè ineſt. Proprium præterea, inſeparabileq́; ephemerarum indicium eſt, cum ſudore, aut rore, aut aliquo optimo vapore inclinatio, quam ſequatur integritas. Atq́ hæc quidem eſt communis ephemerarum febrium dignotio. Earũ verò quæ ex aduerſo ab ephemeris diſtinguntur, quædam in putredine humorum conſiſtunt: quædam ſolidas animalis particulas occupant. Atq́ has ſanè Medici febres hecticas appellarũt, vel quia firmæ atq́ fixæ, perinde ac habitus, ſunt: vel quia corporis habitum comprehenderũt: ſic enim partes ſolidas vocitant. Primum autem & proprium, non tamen inſeparabile, putridarum febrium eſt ſignum, q̃ nulla procatarctica cauſa eas antecedit: id quod neutri aliorum generum ineſt. Quandoquidem ephemeræ omnes oriuntur à procatarcticis. Hæcticæ autem, quando ſine his gignuntur, minimè ab initio inuadũt. Vbi quis igitur citra manifeſtam, præincipientéq́; cauſam cœpit febrire, ſcire oportet eius febris cauſam in humoribus eſſe. Interdum tamen aliqua ex procatarcticis cauſis ſui ratione febrem accendit ephemeram: ſuccedit autem altera ex putredine humorum, vbi qđ afficitur corpus & impurum, & ſuperflui humoris colluuie redundans fuerit. Succesſionis autem ipſius, una quidem propria inſeparabilisq́; dignotio habetur, q̃ febris ephemera ad integritatem non deſinat. Contingit verò aliquãdo, vt per vigorem ephemeræ, ac multo magis ꝑ declinationis initiũ, ſignum aliquod permutationis cernatur: videlicet ſi ea tranquillitas abſit, quã adeſſe oportebat. Initium autem ſumere à rigore febrem, vbi nec inſolatus, nec præceſſit aliqua refrige-

Ephemerarũ iclinatio accidit cum ſudore vel rore.

Putridæ febres.

Hecticę febres occupant ſolidas corporis partes.

Putridas febres nulla procatarctica antecedit cauſa.

Putrida febris quãdo ſuccedat ephemeræ.

Ephemerã permutari ĩ putridã, quibus dignoſcetur indicijs.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ratio vehemens, putridarum febrium est proprium si gnum: non tamen inseparabile. Siquidem non inest putridis omnibus rigor: sicuti neq; horror. Præterea inæqualitas pulsuum atq; coloris, siue in principiis, siue ĩ augmento contingat, huiuscemodi febriũ est signum proprium, sed ne ipsum quidem inseparabile. Multò autem minus inseparabile existit, q accessiones ipsæ habeant plures veluti insultus: id quod superexacerbari vocamus: quemadmodum & pulsuum compressio: quæ putridarum febrium ẽ propria (nisi alicuius symptomatis rõne citra febrim ea accidat) non tamen inseparabilis. Maximum etiam earum febrium quæ à putredine oriuntur indicium est, mordacitas & acrimonia caloris, quæ perinde ac fumus nares & oculos, sic ipsa erodere tactum videtur. Sed in principiis quidem accessionum, vt in quibus calor adhuc suffocatur, superfluitatesq; succenduntur intus, non statim ea qualitas, admota manu, discernitur. At per moram, prædicta caliditatis species effertur ex penitioribus partib⁹. Proprium præterea inseparabileq; putridarũ febrium est signum, velocitas systoles, quæ manifesti⁹ quidem, in crescentibus febribus: non obscurè autem in incipientibus & consistentibus fit. Comitatur autem has febres, in initiis quidem, pulsus paruus ac velox: quum verò consistunt, velox simul & magnus. Sic & quæ circa externam quietem versatur frequẽtia, in huiusmodi febribus deprehẽditur manifestè. Cuius similis neq; in ephemeris, neq; in hecticis cernitur. Maximum verò & harum febrium indicium existit vrinæ cruditas: earundemq; est proprium, imbecilla concoctio. Neq; enim vnq̃ magnũ aut effatu dignum concoctionis indicium per huiuscemodi febres in primis vrinis apparet, si excipiamus eam, quæ fit ex ephemeris febribus permutationem. At verò pulsus durus nullius generis febrium quatenus febres sunt, est aut proprius, aut in

Putridarum febrium calor ẽ mordax & acris.

Putridis febribus adesse velocẽ systolem.

Putridarũ febrium pulsus.

Putridarũ vrinæ, quales.

Febrium nulli, quatenus febri adest pulsus durus.

ſeparabilis. Comitatur tamen magna ex parte hecticas febres: nonnunꝗ verò etiam duo genera alia, ſymptomate aliquo interueniente. Quippe durities accidit arteriarum tunicis, aut ob congelationem, aut tenſionem, aut ſiccitatem. Congelationes igitur, vehemẽtes algores efficiunt: tenſionem verò, inflammatiões, & duri tumores, & neruorum diſpoſitio inflammationibus correſpondens. At ſiccitatem, euacuationes diuturnæ, & longi temporis fames, & diutinæ febres ardentes. In vniuerſum autem, quæcunqꝫ ſolidas animalis particulas vehementer exiccant, ſicuti & hecticæ febres, arteriarum duritiem efficiunt.

Durities unde accidat arteriarũ tunicis.

CAP. VIII.

At verò hecticæ febres magna quidem ex parte ardentibus febribus ſolent ſupuenire, vſqꝫ adeò productis, vt humorem in corpore cordis cõtentum abſumpſerint: quanꝗ fieri etiam poteſt, ut magna adhuc eius portio ſeruetur. Cæterùm illæ nõ tantùm hecticæ ſunt, ſed etiã tabidæ. Quæ verò manente adhuc humiditate gignuntur, vbi cordis occupauerint corpus, hinc maximè ſuccenduntur, quemadmodum lucernæ flamma ex ellychnio. Alio autem modo febres hecticæ oriuntur, vbi ſtatim ab initio inuadentes, ſimilem ortum cum ephemeris habent: videlicet aut ex ira, aut triſtitia, aut laſſitudine inſigni, aut ardore ſolis contractum. Quæ igitur ſic gignuntur, nõ admodum ægrè curantur. Quæ autem peruenerunt ad tabem, iis, vbi iam exquiſitè conſiſtunt, & iamdudum inceperunt, ut medeamur eſt impoſſibile. Siquidem earum natura calida eſt & ſicca: quum per eas tale quid perpetiatur cor, quale lucernæ ellychniũ, dum plurimum eſt exuſtum. Differt autem tabida febris à tabe, ſiue maraſmo. Maraſmus ſiquidem etiam abſqꝫ febre in decrepita ætate ſolet accidere, extincto natiuo calore: id quod nihil aliud exiſtit, ꝗ mors, quæ

Hecticæ magna ex parte ardẽtib⁹ ſolent ſuperuenire.

Tabidæ febres.

Hecticas febres interdum ab initio inuadere, ſimilẽ cũ ephemeris habentes generationem.

Hecticarũ nonnullas quidem facile: alias ægre curatiõem recipere.

Maraſmus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Tabida febris a tabe, quo differat.

fert sine sensu doloris, ac secundum naturam, ex siccitate contingit: sicuti & iis qui præter naturã tabescũt, altera species marasmi accidit, quę à Philippo ex morbo senectus vocatur. Tabida verò febris, non tantùm sicca, sed etiam calida est passio.

CAP. IX.

Tabidæ febris indicia.

HEctica igitur quæ in tabem incidit, febris, cognitu promptissima atq; facillima existit. Nam priusquã pulsum atq; calorem perpendas tactu, videbis oculos immodicè concauos, ac veluti in foueas quasdam reconditos, exhausto iam vniuerso ipsorum humore: ita vt ossium, quibus palpebræ cohærent, eminentiæ cernantur. Sordes præterea in ipsis siccæ ostendũtur, & quædam veluti squallida dispositio, qualis maximè inest iis, qui toto die sub solis ardore per puluerẽ iter longum fecerunt. Quin etiam in eis est coloris flos vitalis extinctus: frontisq; & faciei cutis, rigida, ex siccitate, & squallida. Adhæc sic affecti, frequenter palpebras contrahunt, dormitantium instar: non tamen affectus eorum est somnus, sed potius vigilandi impotẽtia. Præ macie etiam sunt illis collapsa & concaua tempora: nihilq; in eorum corporibus cernitur præter cutim atq; ossa. Pulsus autem tenuis, durus, debilis, atq; frequens apparet. Caliditas verò, quum primùm admouetur manus, languida est: paulatim autem, acredinem, atq; erosionem ostendit: ac magis, quum plus tãgendo immoraberis. Porrò marasmus tunc incipit, dum cognatus humor, qui in mediis partium similariũ spatiis inspersus est, & ex quo primùm vniuersæ partes nutriuntur, periclitatur circa corpus cordis non amplius adesse. Quandiu enim pars aliqua humoris illius conseruetur, solùm febris hectica existet: nondum etiam tabida. Vbi verò res eò discriminis iam peruenerit, vt nihil ex tali humore supersit, tunc exquisita tabes existet. Est autem hecticarum omnium dispositio-

Marasmus quando incipiat.

Tabes exquisita quando dicetur.

tio difficilis, vbi præterierit principii tempus: quod nō dierum aut horarum numero, sed ipso dispositionis modo determinandum est. Cæterùm quum naturalis temperies cordis primùm inuerti inceperit, neque natiua humiditas protinus dissipatur, neque virtus laborat plurimùm: sed primò fit veluti quædam efferuescētia ipsius humiditatis: quo tempore facilè est eiusmodi febrem sanare, tanquam nihil adhuc virtute perpessa. Tantùm autem virtus laborat, quantùm siccitas & caliditas in ipso corde īualuerit. Iam verò, quæ febris æqualiter ab vtraque distat, ab ea scilicet quæ exquisitè tabida existit, & ab illa in qua nihil est adhuc tale, mediam quodammodo se habet ad curationem, dubio ad partes ambas momento inclinās. Quæ autem tabidæ proximior existit, est vicinior periculo: quum quæ alteri primæ magis adhæret, non paruam salutis spem possit nobis promittere. Fingamus igitur aliquem eē correptum febre, quam præcesserant conspicuæ & procatarcticæ causæ. Si enim febris ipsa ad sequentem diem extendatur, neque integrè desinat, neque exaspere tur magis, ariditatem tamen maiorem in corpore repræsentet, talem hecticam fore tibi suspicandum fuerit. Quòd si & in tertio die sine cibo ꝑmanere voluerit æger, donec tertianæ accessionis præterierit horas suspectas, nihilque effatu dignū priori accesserit febri, aut imminutum fuerit, sed tantummodo quædam exiguæ reliquiæ primæ febris procedant, permaneantque cum ariditate corporis, & caliditate, quæ primo quidem tactu mitis sentiatur, processu verò, acris, mordax & sicca: huiuscemodi febrem hecticam esse existimandum est. Maximum verò & indubitatum erit eius naturæ indicium, si cibum homini post suspectas horas obtuleris. Statim siquidem vna vel altera hora post cibum exhibitum, quicunque ægrotantem tetigerint, alteram febris accessionē opinabūtur adesse. Oi-

Hecticę febris inuestigatio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Hecticas febres post sumptum cibum, excandescere, exacerbariq; æqualiter.

Hecticis febribus nulla adest accesSio.

Synochos febris est tota vna febris cõtinua.

bus nanq; hecticis febribus hoc proprium inseparabile'q; adest indicium, scilicet q allato cibo accendatur * calor, pulsusq; ad magnitudinem & velocitatem augeatur, sic vt videatur oborta esse incompressa quædam accessio: hoc est libera ab omni inæqualitate, quales comitari alias febres solet. Nam tametsi in aliis non nullis febribus huiuscemodi * insultus incompressi cernantur, ii tamen absq; cibo solent accidere. In febribus autem hecticis, nunq̃ aliqua accessio conspicitur, sed perpetuò cernitur vna febris continua, vt illa quæ synochos appellatur. Ea tamen quandam veluti flammam plurimam admouenti manum possidet occursantem: pulsus'q; ædit celerrimos, frequẽtissimos, atq; maximos. In hecticis autem febribus, neq; multa occurrit caliditas, pulsus'q; tanto minores, rariores, atque tardiores sunt iis, qui per synochos fiunt, quanto etiam caliditas ipsa est minor. Commune itaq; omnibus hecticis febribus est, q pusillæ, & semper à principio vsq; ad finem æquales existant. Proprium autem est tabidarum siccitas. Nam sine siccitate sæpius hecticæ febres consistunt, quum minimè in tabem degenerant. Iam cæteras febres quæ incompressas accessiones sortiũtur, omnino compressio aliqua comitatur, dum cibus ingestus fuerit in accessionis principio. Hecticis autem, post cibum assumptum, quẽdam veluti inconcussum insultum fieri contingit: qui tamen non est accessio: sed incrementum caloris, atq; promotio pulsus in magnitudinem atq; velocitatem, qualis cuicunq; alteri, post cibum solet accidere. Quamobrem alteratio ipsa tandiu perdurabit, donec distributus cibus appositus'q;, humectauerit cordis ariditatẽ. Postea verò corpus ad pristinum reuertetur statum, in quo antea q̃ cibus exhiberetur, conspiciebatur. Quòd si rursus nutrire velis, vel in diuersis temporibus, senties semper calorem post cibos adauctum: pulsus autẽ (ut dictum

Hecticæ oẽs pusillę & ęquales semper a principio vsq; ad finem existunt.

Tabidarum febrium propriũ est siccitas.

Hecticas sæpe absq; siccitate consistere.

Febri cuicunq; alterari pulsũ post cibum, in magnitudinẽ atq; velocitatem.

dictum est)alteratos: vtpote quibus idem videtur accidere, quod calci & lapidibus calefactis: quorum nimirum caliditas arida per aquæ affusionem, ab humida substantia nutritur. Humida enim caliditas, q̃ sicca, vires habet non parum euidentiores. At verò siccam in hecticis febribus esse caliditatem, quas consequitur tabes, hinc constat, q nullus eorum qui habitu corporis sunt humidiori, statim ab initio huiuscemodi febre correptus fuerit. Quicunq; autem sunt natura sicciores, ac præsertim si temperiem etiam calidiorem sortiantur, vitamq; elegerint in laboribus, vigiliis, curis, tenuiq; victus ratione, hos statim ab initio solet hectica febris inuadere, ex ira, vel tristitia, ac magis æstate, statuq; temporis calido & sicco, ac loco præterea con simili. Ac terminus talium hecticarum principii est, si eo tempore, quo solent ephemeræ ad integritatem desinere, non solùm istis nihil tale accidat, sed siccitas ẽt manifestè intendatur. Alter verò cuiusdam veluti ipsius augmenti, atq; integræ perfectionis terminus, est tertiæ diei accessio. Nam si tunc nec altera accessio superuenerit, neq; ægrotus absq; febre fuerit, adaucta insuper siccitate, proculdubio hic hectica febre laborat: quæ progressu temporis cito ad tabidam conuertetur, nisi rectè curetur. Terminus autem permutationis ipsius ad tabem est, dum pulsus debilis simul atque durus sentietur, qui quidem necessariò etiam erit paruus & frequens: non tamen propterea febris dicitur tabida: sed ob id potius, q debilis atq; durus existit. Debilitas siquidem, vehementem sequitur febris intẽperantiam: durities autem, ariditatẽ. Si igitur huiusce modi affectus cor occupauerit, hinc febre tabida necessum est animal laborare. In eandem verò incidunt febrem ex ardentibus atq; acutis febribus plures, qui rectè curati non sunt: quiq; quum egerent potione frigidæ, non solùm eã nõ biberunt, sed nullum etiam

Hectica statim ab *initio*, qui prehendantur.

Tabida febre tunc laborabit aĩal, quum calor hecticus iã ipsum cor occupauerit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

aliud refrigerans medicamen applicuerunt thoraci et pcordiis. Quin etiam hepatis ac vētriculi inflāmationibus, nisi rectè curentur, tabes supenire consueuit: affectione ipsa cordi communicata. Si quidem tabe corripitur cor, interdum quidem ex se ipso: sicuti per excādescentias, vehementesq; atq; diuturnas tristitias: nonnunq̄ verò ex ardentibus febribus: aliquando autem ex pulmonis ac thoracis affectibus: ac pſertim ex empyemate & phthisi: atq; adeò, ex diuturnis nobilium partium inflammationibus. Similiter in licteria & diarrhœa, si vel ab initio statim, vel progressu tēporis, febris inuaserit, tabidæ postea febres succedūt. In vniuersum autem, quandocūq; præexiccatum cordis corpus febrilem caliditatem susceperit, & quæ cum difficultate extinguatur, tabida occupatur febre. Quare & quum arteriæ circunstantibus partibus calidiores sentiuntur, maximum sunt hecticarum febrium indicium. Vbi igitur sola per seipsam consistit hectica febris, perspicua est, an sit absolutè hectica: an simul & marasmodes. Vbi verò hectica febris vnà cum putrida coit, longè difficilius cognoscitur: quāuis ex arteriarum pſeuerante calore, motusq; celeritate & frequentia, eam discernere possumus.

Tabes quibus soleat superuenire.

Tabe corripi cor quibus ex causis posit.

Hecticam misceri interdum cum putrida.

CAP. XI.

PORrò qui ex feruore solis inciderunt in febrim, his cutis magis ad calorem & siccitatem, q̄ pulsus ad febrilem vergit dispositionem: nam & minus sitibundi sunt iis, qui æqualem habent caliditatē: & q̄ primum manus admouetur, ingens calor percipitur. Cōtra res se habet in iis, qui ex cute densata & astricta laborant: nam in eis reaccenditur calor. At qui ex feruore solis ægrotāt, his maximè deuri caput videt: plusq; ex balneis frigidis vtilitatis & delectationis percipiūt. Oculi quoq; in eis rubicundiores & calidiores cū quadam ariditate videntur, si quidē sine grauedine ac de-

Febris ex insolatu.

Febris ex cute astricta.

ſtillatione affligantur. Eſt autem minus calida cutis iis qui ex frigiditate febricitant: corpuſq́; eis in maiorem tumorem attollitur: ac nullus in fronte ſquallor, qualis illis qui ex inſolatu febricitant, ſine plenitudine capitis. Siquidem magna ex parte his ſolet caput repleri, niſi quis purum, materiæq́; inutilis expers corpus poſſideat. Solis quippe his caput calfieri contingit, ſine aliqua plenitudinis noxa. Febris ex frigiditate.

GALENI PERGAMENI DE DIFFERENTIIS.

FEBRIVM. LIB. II.

CAP. I.

SVPEREST autem nunc, vt de differentis febrium quæ ex humorum putredine oriuntur, ſimiliter diſſeramus: idq́; vbi admonuerimus prius, non ſat eſſe (quemadmodum multi opinantur) ad omnium febrium generationem ſi in corpore amara bilis redundet. Alioqui laborantes arcuato morbo, ad vnum omnes maximis corriperentur febribus: id quod nequaq̃ contingit, priuſq̃ bilis quæ in illis copioſiſſima eſt, computreſcat. Abſurdum etiam eſt credere, in quartanis & quotidianis febribus exquiſitis, aceruari bilem amaram, quemadmodum in tertianis, atq; in cauſonide: quum in illis nullum talis ſucci veſtigiũ adſit. Etenim febres tertianæ magna ex parte in corporibus natura magis bilioſis fiunt, in ætate vigenti (quæ omnium bilioſiſſima eſt) tempore æſtiuo (in quo dominatur is humor) in locis præterea quæ calidam & ſiccam temperiẽ poſ Tertianæ febres qbus naturis magis ſint familiare

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

sident, in similiq; aeris ambientis constitutione, ac breuiter, in homine q laborib⁹, curis, vigiliis, æstu, tenuis victus ratione, eademq; calida & sicca, ac deniq; medicaminum calfacientium & exiccantiũ immodico vsu fuerit commaceratus. Quotidianæ verò, naturis in q-bus pituita superfluit, sunt familiares: in hyemeq; præcipue, atq; in omni locorum & temporum statu frigidiori atq; humidiori, gignũtur. Ex ætatibus porrò, senilem atq; puerilem infestant magis: præsertim si accedat otiosa vita, quam crapulæ comitantur: atq; etiam si post pituitosos cibos, quispiam balneis vtatur. Neq; etiam ii qui quotidiana febre tenentur, amaram euomunt bilem, nec per ventrem inferiorem aut sudores illam excernunt, quod in febribus contingit tertianis. Hæ siquidem flaua bile putrescente gignũtur. At quotidianæ ex pituita: quemadmodum quartanæ ex atra bile ducunt originem. Proinde corporum naturæ magis ad atram bilē procliues, ex ætatibus, præcipuè declinans: ex anni verò temporibus, maximè autũnus, ac breuiter victus vniuersus frigidus atq; siccus, quartanis febribus originem præstant. Quare & rigor qui vtrunq; genus febris antecedit, haudquaq̃ similis est: * sed qui in tertianis quidem accidit, repræsentat sensum causæ efficientis, veluti rei cuiusdam pungentis, ferientisq;. Qui verò in quartanis, tanq̃ refrigerantis. Porrò febres intermittentes, quæ nimirum ad integritatem desinunt, ortum habent ab humore qui per omnes corporis partes suo motu defertur. At in ꝯtinuis, humor delitescit atq; continetur in venis.

Quotidianæ febres quibus naturis magis sint familiares

Tertianę fiunt a flaua bile cõ putrescente.

Quotidianæ fiunt a pituita.

Quartanis febribus quæ originē p̄stent.

Rigor qualis tertianis, quartanisq;.

Intermittentiũ febrium, & cõtinuarũ discrimen.

CAP. II.

INtermittentium igitur tres sunt omnes numero drīg, quotidiana, tertiana, & quartana: quotidiana quidem, ex pituitæ: tertiana autē, ex flauæ bilis: quartana deniq;, ex atræ putredine propagata. Continuarum autem quæ ex flaua bile proueniunt, duplex spe-

Intermittentiũ febrium tres differentiæ.

Continuarum spēs duplex.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

cies habetur: vna quidem, earum quæ appellantur synochi: quarum vniuersum tempus vnica accessio existit, à principio vsque ad finem extensa: altera verò earum quæ idem cum genere nomen habent, cōtinuæque dicuntur, atque in pluribus * particularibus circuitibus continentur. Earum igitur quæ appellantur synochi, tres differentiæ connumerantur. Nam earum quædā à principio ad finem vsque perseuerant æquales: quædā paulatim augentur: aliæ decrescunt, atque minuuntur. Vnde nonnulli primas quidem homotonas acmasticasque: secundas epacmasticas: tertias paracmasticas: hoc est vniformes, inualescentes, & decrescentes, nominant. At continuarum duæ sunt differētiæ primæ. Siquidem earum nonnullæ quidem, tertio quoque die inualescunt exasperanturque: referentes naturam tertianæ febris: aliæ verò etiam die intermedio exacerbationem faciunt: Neutræ tamen harum ad integritatē desinunt. Earum igitur continuarum quæ die intermedia accessionem faciunt, nonnullæ quidem formam quotidianarum seruant, duas inuicem accessiones simillimas conficientes: aliæ verò, quum duas dissimiles faciant, simillimam primæ tertiam efficiunt: atque secundæ quartam: instar duarum tertianarum progredientes. Hæ igitur, ex bilioso magis: alteræ verò quæ singulis diebus similem accessionem faciunt, ex pituitoso humore consistunt. Est & tertium genus febriū continuarum, quæ perrarò tamen eueniunt, quarum accessiones quartanarum figuram progredientes ostendunt: nec desinunt tamen integrè. Quemadmodū autem febris tertiana aliquando fit duplex, & aliqñ triplex: sic hæc etiā non duplex modò, sed triplex potest euadere.

Synochi vniuersum tps est unica accessio.

Synochorum tres differentiæ.

Homotonę febres.

Acmasticę feb.

Epacmasticæ feb.

Paracmasticæ feb.

Cōtinuarum duæ drīæ.

Cōtinuā quartanam reperiri perraro.

CAP. III.

QVæ igitur à flaua bile per sensibiles corporis partes delata oritur febris, ea cum rigore inuadit, atque ardētis febris similitudinem gerit, & bilio-

Tertianæ feb. symptomata.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ſis vomitibus, aut deiectionibus, aut ſudoribus, vel horum quibuſdam, vel omnibus ſimul, ſoluitur. Huius febris acceſsio duodecim ad ſummum horarum æquinoctialium interuallo finitur. Vocamus autem ipſam exquiſitam tertianam, quæ in temperatura laborantis bilioſa, & anni tempore, & regione, & victus ratione calidis & ſiccis conſiſtit. At verò copioſior bilis, ea quæ pauca eſt, longiorem facit acceſsionem: tenuis autem, craſſa breuiorem. Sic & vigor, maior quidem, breuiorem: imbecillior autem longiorem. Præterea corporis diſpoſitio, rara quidem, breuiorem: denſa verò longiorem. Tempus autem intermiſsionis in hac febre, nullum habet humoris putreſcentis ex pulſu perceptibile indicium, in die, aut nocte, quæ conſequitur acceſsionem. Quum verò parumper ſuccenditur, vix agnoſci poteſt in primis diei aut noctis ſubinde ſequētis partibus. Manifeſtius autem circa fines ipſius diei uel noctis: atq; adhuc manifeſtius die proxima, quæ videlicet antecedit acceſsionis diem vel noctem. In illa verò iam ſignum euidentius apparet, ac multo etiam magis acceſsione iam incipiente: atq; adhuc plus, inualeſcente febre. Quum verò iam conſiſtit, minus quàm quum augebatur: multoq; minus vbi iā declinauerit.

Tertianæ exquiſita quæ.

Acceſsiões febrium quæ faciant breuiores, longioresque.

CAP. IIII.

Quotidianæ febris deſcriptio.

EST & alia exquiſitæ ſimplicitatis febris, quæ ex putrilaginoſa pituita ortum habet, per ſenſiles à natura partes impulſa. Incipit autem à refrigeratione extremorum, & horrore magis q̃ rigore. Cum difficultate per eam accenditur calor, ac longum conſumit tēpus, dum inualeſcendo peruenit ad ſummum. Quoniā verò is ex quo cōſtituitur humor, frigidus ē & humidus, ac præterea lentus & tenax, iccirco ægrè accenditur, ac tardè mouetur, ſæpiusq; ī foraminibus hæret. Opprimit autem atq; aggrauat aliquando virtutem: vnde inæquales ac debiles magis, paruosq; efficit pul-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ſus, quum primùm acceſſiones inuadunt, atq; in primis incrementi partibus. Fiunt & in bilioſa febri circa acceſſionum principia, ſinguli quos diximus pulſuum affectus: in ea tamen ſtatim deſinũt: cætera verò, necnon inæqualitas, plerunq; tali febre inuadente nõ adſunt. At poſtq̃ ceſſauerit rigor , nõ multum poſt calor accenditur, veluti ignis effulgens, purusq́; , omnis fumoſæ fuliginis expers. Pituitoſi autem humoris calidi tas, ignem humidum ex accenſis lignis viridib⁹ refert. Icćirco & * exiguæ euacuationes ab ipſo, & acceſſionis ſpatium longius producitur: neq; intermiſſionis tẽpus eſt adeò vt in tertiana ſyncerum, ſed humoris putrefacti ſeruat indicium. Attamen quum exquiſitè ſuã naturam ſeruauerit, pleriſq; & mihi non rarò videtur habere puram intermiſſionem. Hæc febris naturas cõſequitur corporum & tempora, & loca , & ſtatus, artesq́;, & victus rationem, aliáq́; omnia prorſus alumna pituitæ. Accenditur autem ſingulis diebus, etſi minus calida ſit, q̃ bilioſa tertiana. Hæc enim , quũ humorem habeat minimo negotio inflammabilem, facileq́; quicquid ex eo efferbuerit, totum propter ſubtilitatẽ in acceſſione expurgetur, ad puriorem quandam integritatem terminari videtur: atq; exiguum quoddã veſtigium poſt paroxyſmũ, putridæ caliditatis relinquere. Quæ autem ex pituita febris accenditur, in acceſſionum declinationibus nõ expurgatur integrè , neq; parum relinquit eius quod veluti ſuccendi videtur: ac proinde intermiſſio eius longè deterior eſt: ac ſecundæ acceſſionis multo magis feſtinat inſultus.

Tertianæ & quotidianæ diſcrimen penes ſenſum caloris.

Quotidiana accenditur ſingulis diebus, quia in acceſſionum declinationibus nõ expurgatur integre, vt exqſita tertiana.

CAP. V.

Tertium febrium intermittentium genus eſt exqſita quartana, quum ex ſolo atræ bilis humore gignitur, qui frigida & ſicca conſtat temperatura. Succẽditur autem paulatim, velut lapis aliquis, aut corpus ſimiliter frigidum atq; ſiccum. Vbi verò aliqua ex eo

Quartana exquiſita gignit ab atra bile.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

flamma fuerit accenſa, nihil fumidum, aut ſemicõbu ſtũ in acceſſiõe relinquit: atq; iccirco ex hoc humore, q̃ ex pituita plures euacuatiões oriunt, intermiſſioq; exquiſitè pura videtur: quandoquidem quicquid atræ bilis accenſum fuerit, exhauritur atq; diſcutitur. Quã obrem in ſic affectis talis eſt rigor, qualis iis, qui vehementi gelu frigeſcunt. Hanc autem febrem neceſſariò antecedunt, quæcunq; atram bilem accumulant. Cæterùm acceſſio ipſius, quod quidem ad longitudinem ptinet, ſimilis eſt tertianæ: nõnunq̃ etiam & longior, quum videlicet exquiſita perſiſtit: nempe à frigidiori humore producta. Pro multitudine autem & qualitate humoris, vigore & imbecillitate potentiæ, necnon ipſius ægrotantis diſpoſitione, per omnes febres ſolet longitudo acceſſionũ variari. Si igitur neq; putreſcat, neq; vehementer per partes ſenſiles deferatur, melancholicus humor, nunq̃ efficiet exquiſitum quartanum circuitum. Iam verò, regii quidem morbi paſſiõibus, diuturni melãcholiciq; ſplenis affectus, & colores ĩ toto corpore fœdi: herpetibus verò atq; eryſipelatibus, quæ ex flaua bile gignuntur, cãcri & phagedænæ pro portione quadã rñdent. Verũ neq; in his, neq; in aliis atræ bilis affectibus neceſſariò febricitant, niſi prius atra bilis putreſcat. Semper quippe natura ſuis viribus freta, quicquid * optimum reddi poteſt ex ſuccis, id nutriendis partibus conatur aſſimilare: excernere autem, quod talem correctionem non recipit. Quòd ſi quando ob occaſionem aliquam id ipſum nequeat expellere, neceſſum eſt, vt diutius deliteſcens in animalis corpore, corrumpatur. Sic igit iis qui morbo regio, atq; atræ bilis paſſionibus infeſtantur, quando bilioſi humores ſuperabũdantes, diutius corpus obſederint, febris ſuperuenire conſueuit. Sed neq; ob redundantem pituitam, febris vnq̃ accenditur, niſi prius computruerit. Ob pituitam autem viſum eſt ſæpius, quod im

Quartanarum rigor, qualis.

Rigorẽ abſq; febre aliquando ex pituita ortum fuiſſe.

possibile arbitrabant veteres, oriri absq; febre rigorē.

CAP. VI.

EX genere quotidianarum est febris quam Hepialam vocant, vbi simul & febriunt, & rigent ægri, atq; eodem tempore in toto corpore vtrunq; sentiūt affectum. Oritur autem hæc febris, ab humore illo, quem vitreū Praxagoras vocat, quiq; est species quædam pituitæ, satis frigidus atq; tenax existens. Siquidem omnis frigidus atq; humidus succus, ad pituitæ appellationem refertur. Cuius tamen plures sunt differentiæ. Est nanq; vna species pituitæ, vsq; adeò frigida, vt quū detinetur alicubi, dolores acerbissimos excitet. Atq; hæc sanè vitro fuso est persimilis. Est & alia pituitæ species haudquaq̄ exactè frigida, quam pleriq; cum screatu expuunt: sensibilem habens dulcedinem. Accedit tertia species pituitæ, quæ sentitur expuentibus acida: estq; min⁹ frigida, q̄ quæ dicitur vitrea: magis verò q̄ dulcis. Præter has species, est salsa aut ob putredinem, aut ob serosæ humiditatis mistionem. Ex qua quidem febricitantes, non rigent, sed tantummodo horrent. Acida verò ac vitrea pituita, si per partes sensiles deferatur, rigores citra febrem inducit. Quòd si modica aliqua in ipsis fiat putrefactio, febrem Hepialam conciliant. At si vehementius putrescant, rigor q dem antecedit, febris verò sequitur, à multitudine caloris frigida materia deuicta. At putrescente dulci pituita, rigor minimè antecedit febrem.

Hepiala ē ex genere quotidianarum.

Hepiala oritur a vitrea pituita.

Pituitę quatuor species.

Hepialam fieri etiam a pituita acida.

CAP. VII.

POrrò si pituita putrescens misceatur amaræ bili, duplex vt causa, sic etiam dispositio iungetur. Alter siquidem humor afferet quotidie accessionem: alter verò tertio quoq; die. Itaq; alter quidē dies, duas accessiones habebit: alter verò, vnam duntaxat: nisi accessionum tempora sibi mutuò cohæreant: cohærētibus siquidem, fiet vna febris confusa, quæ neq; puræ

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Tertianæ feb. & quotidianæ mistarum, quatuor coniugationes.

tertianæ, nec quotidianæ formam præ sese feret. Quoniam verò vtriusque febris duplex species est, quatuor ex ipsis fient coniugationes. Vna quidem, in qua tertiana quotidianæ intermittenti miscetur: altera, i qua tertiana quotidianæ continuæ iūgitur. Tertia, in qua quotidiana intermittens tertianæ cōtinuæ miscetur: quarta denique, in qua permiscetur quotidiana cōtinua tertianæ continuæ. Harum verò nuper dictarum coniugationum omnium, duæ sunt differentiæ: quum aliquando quidem in eandem horam accessiones occurrant: nonnunquam verò diuersis temporibus superueniāt. Cæterùm ex accessionis forma, nō ex periodorum simili proportione, cognoscenda ipsa febris venit. At

Amphimerina febris.

quæ singulis diebus accenditur atque intermittit febris, ea amphimerina, hoc est simpliciter quotidiana vocetur. Quæ verò, intermissionem non habet, continua

Hemitritæus cōstat ex quotidiana continua, & ītermittente tertiana.

Hemitritæum inuadere cum horrore.

quotidiana dicatur. Idem etiam & in aliis febribus est faciendum iudicium. Iam verò, ex quotidiana continua, & tertiana intermittente, hemitritæi natura constat. Quum igitur tertianæ insultus cū rigore inuadat: quotidianæ autem continuæ, sine rigore: sanè si ambæ in vnam horam (quod interdum per hemitritæum cōtingit) conspirent ex æquo, febris cōflata ex vtraque, horrorem præ se feret, rem quidem rigore minorē:

Hemitritæi duplex generationis modus.

sed maiorem refrigeratione. Quo circa dimidiam hemitritæi portionem vtraque illarum febriū (dico quotidianæ continuæ, & intermittentis tertianæ) occupabit. Est autem hemitritæi duplex generatiōis modus. Nā aut illarum febrium accessiones in vnam eandemque horam coeūt, quod altera quidem anticipet, atque altera prorogetur: vel statim ab ipso initio ambæ febres miscentur & confunduntur. Quæ igitur fit, in vnum tempus conspirante vtraque accessione, vnum dūtaxat hemitritæi naturæ paroxysmum sortitur: altera autem omnes, à principio ægritudinis, vsque ad finem: quæ febris

maximè ab omnibus hemitritæos vocatur. Qui autẽ intermittentis tertianæ & quotidianæ continuæ formam per se cognorit, facilè complicatas per symptomata propria distinguet. Porrò quæ nã ex eis complicatis citius sit habitura finem, ex ipsarum specie, accessionis prolixitate, magnitudineq́; præterea ex more, motu, reditu periodorum, necnon ex concoctionis & cruditatis indiciis, coniecturandum.

CAP. VIII.

Febris igitur, quæ ex intermittẽte tertiana, & quotidiana continua, composita est (quã hemitritæũ vocamus) aut flauam bilem habet exuperantem: atq; ob id, in ea fiunt tertianæ febris accidẽtia maiora: aut hæc quidem parcior, pituita verò abundãtior existit: ob idq́; quotidianæ continuæ affectus firmiores: aut neuter horum humorum alteꝝ vincit, sed ambo æqui pollere vidẽtur: id quod in exquisitis hemitritæis, hoc est semitertianis, contingit. Ergo si in mistione ipsa p̃ualuerit febris tertiana, horridior fit tota febris, & nõ nihil sibi in inuasione rigoris associat. Confestim verò & feruidior est huiuscemodi febris, & incendii plus habet, magisq́; ad summum festinat: & aliquid bilis ꝑ vomitum, aut per aluum, aut per sudores excernitur. At si altera ex pituita febris sit p̃potentior, tunc frig⁹ vehemẽtius extremas occupat partes, & pauci adsunt horrores, ac pulsus magis, & diutius comprimitur: tardiusq́; accessio inualescit, ac longum post tempus consistit: non tamen aut sitim, aut magnum adfert incendium: nec in ea, vt in alia, bilis excernitur. Itaq; in hemitritæo exquisita, quæ ex æquali duarum febrium (quandoquidem humorum duorum) temperatura ẽ composita, veluti pugna quædam inter varios affect⁹ oritur: quum æger nonnunq̃ inualescente febre tertiana, atq; ad cutem humores pellente, incalescat vehementi⁹: remorante interim reuellenteq́; intrò ipsi⁹

Hemitritæus exquisita quo modo constituatur.

motum febre quæ ex pituita ortum habet: * quum nimirum is humor sit tardi ac difficilis motus, frigida & lenta existens materia. Dicitur autem hemitritæus febris nō exquisita, vbi aut bilem, aut pituitam habet vincētem. Est & alia secunda copula, commistioq́; duarum febrium, tertianæ scilicet & quotidianæ, ambarū intermittentium: quæ similem quidem nuper dictæ accessionem facit: hoc tamē interiecto discrimine, quòd hæc quidem intermittatur, atq; necessariò ad integritatem desinat: quodq́; die secūda cum rigore, aut horrore, sola quotidiana febris inuadat. Quamobrem huiuscemodi febris nō est dicēda hemitritæus, si quidem ex numero continuarum hemitritæus existit. At si in vtroq; genere hemitritæus consistat, non hæc tātùm, sed multæ pterea aliæ febres, hemitritæi dicentur. Cæterùm minimè ex duabus continuis, quarum altera ex bile, altera ex pituita oriatur, potest hemitritæus produci. Quandoquidem hæc commistio, febrem horridam, & quæ multas habeat reduplicationes, nō facit. Nam quum omnis febris continua, sui quidem ratiōe, si exquisita fuerit, neq; horrorem habeat, neq; rigorem: certè quæ ex ipsis componitur, haudquaq̄ horrida fiet. Necessum igitur est, si horridus simul atq; continuus sit hemitritæus futurus, ex duabus ipsum febribus generari: quarum altera sit intermittens: altera verò continua. Proinde tertiana mista quotidianæ continuæ, hemitritæum producit: quam febrē neq; vtraq; ꝯtinua, neq; vtraq; intermittens efficere pōt. At verò si quotidiana intermittens, misceatur tertianæ continuæ, oriri poterit continua simul atq; horrida febris. Hæc tamen contrario modo se habebit q̄ prior: quoniam continuitatem quidem, ex bile obtinebit: horrorem verò, ex pituita: reduplicatiōes autem, ex pugna mutua: ac tunc pſertim, quum humores æquas vires habuerint. Porrò quæ de biliosa & pituitosa febre si-

Hemitritæus non exquisita quando dicat.

Hemitritæus ē continua.

Continuæ feb. nec horrorem, nec rigorē faciunt.

Hemitritæi ortus.

mul mistis conscripsimus, ea transferentes ad * melancholicam, poterimus ipsius cum vtraq; illarum cõ mistionem & confusionem similiter coniecturari. Voco enim complexionem, dum inuadunt differentibus horis: confusionem verò, si eodem tẽpore inceperint. Tres itaq; simul febres complecti quispiam & confundere poterit, ipse per se, ex iis quæ diximus, contemplationem exorsus. Nam horum omnium principiũ, fons, atq; elemẽtum est, singularium febrium formã, atq; figuram exquisitè cognoscere: id quod perfacile existit, quum tres tantùm existant numero: nẽpe quæ ex amara bile, & quæ ex atra, & quæ ex pituita gignitur. Quare singulæ duas habent differẽtias, continuæ scilicet intermittentis q; ita vt omnium quæ ex humorum putredine ortum habent, fiant sex numero differentiæ. Quòd si quæ alia accesserit particulatim pter has differentia, ea vel ex multitudine humoris, vel ex quantitate vel qualitate putrefactiõis, ac pterea ex modo motus, & particula in qua putredo consistit, habebit originem. Iam verò, quæ intermissionem habuerint minorem febres, nempe accessione ipsa in longi⁹ tempus producta, eæ sanè extensæ vocantur: quæ tamen in eo q magis aut minus, varias drias recipiunt. Ex accessionis aũt & intermissiõis spatio, opportunũ ad exhibendum cibum tẽpus, cognoscit.

Febrium complexio, & confusio quid.

Putridarum febrium vniuersæ driæ simplices, senario numero ambiuntur.

CAP. IX.

QVum autem oriri soleãt ephemeræ, sanguine nõ putrefacto, sed tantummodo calefacto: inuestigandum nobis iam est, si putrescere illum aliquando contingat, quæ nam species febrium gignatur. Porrò ab aliena caliditate exoriri putredinem, rectè professus est Aristoteles. Vocat autem alienam, externã: non familiarem, neque natiuam. Hæc siquidem coquere nata est: illa verò corrumpere, * quòd est putrefacere. * Incalescit autem externo calore sanguis, & in solari deustione, & pestilenti aeris statu, atq; in febrib⁹

Ephemeras interdum oriri a sanguine calfa facto.

Putredo ab aliena producitur caliditate.

Calor natiuus coquere: alienus corrumpere est natus.

Sanguis quando exteino calore icalescat.

Sanguis in inflãmatis particulis duplici de causa corrumpitur.

Febres a putredine sanguinis ortas, simpliciores esse q̃ ab aliis humoribus.

Sanguinis supra modum assati partem pinguiorem in flauã: crassiorem, in atram bilẽ conuerti, atq; vnãquãq; ipsarum pro natura sua febres accendere.

Febres ortas ex permutatione sanguinis ĩ alios humores mitiores cæteris putrididis esse.

vniuersis, quacunq; ex cã nascant. Vbi verò in aliqua corporis parte sanguis plurimus accumulatus, eiusdẽ partis vim superat, corrumpi consueuit: p̃sertim si in paruis vasis propter crassitudinem cõstipetur, aut ob multitudinem impingatur: quemadmodum videre est in vniuersis inflammationibus: in quibus sanè duabus de causis ipse sanguis corrumpitur: & quia scilicet nõ difflatur, & quia à natura non vincitur. Nõnunquàm itaq; sanguis in inflammatis particulis subire potest putredinẽ: ex qua simpliciores quidem, q̃ ex aliis humoribus febres oriuntur: similem tamen accessionũ proportionem seruantes, qualem tertianæ febres ostendunt. Sic enim in iis qui laterum inflammationes patiũtur, est obseruatum: quo tempore maximè rubidũ expuunt. Quòd si sanguis supra modum assetur, pars quidem eius subtilior, ac pinguior, omnino in flauam bilem conuertitur: crassior autem, ĩ atram quod in iis tumoribus, qui carbunculi appellant, videre licet. Igitur pro varietate humorum in quos conuertitur sanguis, febres fient, sola bonitate vel malitia differentes. Illæ siquidem quæ sanguinis consequuntur transmutationem, sunt simpliciores, tum in reliquis, tum in caliditatis qualitate mitiori. Nã & si se plurima manui tangenti offert, est tamen omnino mitis, sicuti quæ in balneo contrahitur. Semper enim multitudo febrilis caliditatis, in multitudine effluxus consistit. Quòd verò tangenti manui calor molestus sentiatur, id prouenit ex humoris acredine. Si igitur calor & vapidus, & minus insuauis videatur, à sanguine proficiscitur. Qui verò molesti, rodẽtes, atq; mordaces existunt, consequuntur vtranq; bilem. At vbi in primo occursu, aliquid magis vaporosum, q̃ acre, se repræsentat manui: sed per moram paulatim crescit mordacitas, eaq; admodum inæqualis, perinde ac si per cribrum excolari videatur: ex pituitæ putredine oriri talem febrem ne

Febres putridas ex tactu diiudicandi ratio.

dubites. Indaganti autem mihi, cur in febribus aliis calor æqualis occursat: quæ verò ex pituita ortũ habẽt, talem caloris inæqualitatem ostendunt, tenacitas & pituitæ crassitudo, quæ dissoluitur ægrè, visa ẽ esse in causa. Siquidem ex eo humore, sicuti ex aliis omnib⁹, ea pars prima omnium expirat, quæ iã attenuata fuerit: vix autem attenuatur, quod valde crassum existit. Quòd si etiam natura frigidum fuerit, tunc difficultas augetur: ac proinde nõ totus humor, nec ex omni parte æqualiter, sed ex illa tantùm, in qua putredo inualuerit, efflatur: atq; attenuatum effertur.

Pituitosæ, feb. cur inæqualitatem caloris tactui obiiciãt

CAP. X.I.

SOlent autem per circuitus affligere, quemadmodum febres, alii etiam morbi particulares: ut lippitudines quædam, nonnulliq; aurium, capitis, necnõ articulorum dolores. Vt igitur per hosce affectus videre licet, venas quidem in partibus quæ exacerbantur in tumorem attolli, atq; inflammationem augeri, doloresq; intendi, ac deniq; affluxum materiæ inutilis ad exteriora fieri: sic etiam in interiorib⁹ oportet imaginari ea omnia, quæ quum minimè cadãt sub sensum nostrum, eandem tamen cum illis perpetuò analogiã sortiuntur. Itaq; in laterum & pulmonis inflammationibus, circa accessionum quidem principia, tumores increscunt: in declinationibus autem, euaporãt, & submittuntur. Porrò alibi à nobis est proditum, esse quatuor naturales potentias, à quibus dispensantur tum plantæ, tum animalia. Quarum prima quidẽ est, similium attractrix: secunda, eorundem retentrix: tertia post has, alteratrix: quarta deniq;, alienorum expultrix. Duplex autem est in omnibus rebus alienum: alterum quidem, qualitate: alterum verò, quantitate. Aceruatur autem hoc, ob earum potentiarum quæ in membrls sunt, vel imbecillitatem, vel robur. Etenim si æquè valentes ipsæ partes extiterint, & meatus qui

Affectus infestantes per circuitus.

Naturales potẽtiæ a quibus dispensantur, tum plantæ, tũ aĩalia sunt quatuor.

Alienum duplex.

Excrementa, qñ aceruari cõtingat.

Sanitate quando fructur mẽbra.

inutilem materiam deducunt, secundum naturam se habuerint, tunc membra sanitate fruentur. Vbi verò plus assumptum fuerit, q̃ alterari possit, omne id quod superfluũ est, à virtute expultrice trusum, excernitur. Quòd si hæc imbecilla fuerit, in eodem residet loco: ac si multum sit, grauat, distenditq; : sin acre, exedit, ac mordet: sicuti & quod calidum est, calfacit: quod frigidum, manifestè refrigerat. Solet autem sæpe excrementum ab aliis in aliàs partes trãsfluere: fortioribus nempe id semper à se pellentibus: suscipiẽtibus autem imbecillioribus. Qui motus non cessat, donec in eas quæ omnium imbecillime sint, oberrans humor inciderit. Hinc verò ad fortiores relabi est impossibile. Iccirco per plethoras atq; cacochymias, imbecilliores particulæ, infestari solent variis fluxionum affectibus. Nihil igitur mirum, vel cerebrum, vel vniuersum caput, excrementum in se collectum, ad partes imbecilliores expellere, veluti ad aures, oculos, tempora, labra, dẽtes, malas, palatum, gingiuas, gurgulionem, paristhmia, aut deniq; ad glandulas illic consistentes. Quòd si ex his nihil imbecillitatem patiatur, ad pect⁹, pulmonem, fauces, gulam, ventriculũ, ipsa fluxio delabitur. Sicuti igitur causa talium omnium morborũ sæpenumero est caput, ita & eas quæ in iecinore ac liene fiunt inflammationes, aliquæ partes vicinæ, vel ẽt ex remotioribus aliqua vna, vel plures, generant, augent, immittunt, ac per circuitum exasperant. Qui igitur nescius non fuerit, primam inflammationis originem, ex fluxione in hepar incidente, suum ortum traxisse: ac q̃ deinceps exacerbetur, causam in ipsa parte patiente consistere, vtiq; is non mirabitur in febribus quæ accenduntur ex hepate, ordinis proportionem. Confluit autem materia inutilis interdum quidẽ (quatenus dictum est) impulsa ad infirmiores particulas: interdum ab illis attracta. Etenim calor natura est aptus

Excrementa semper a fortioribus ad p̃tes omniũ imbecillimas trudi.

Febres ex hepate accensę.

ad conciliandas

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ad conciliandas ac recipiendas fluxiones. Proinde in corporibus plenis, aut in qbus excrementa redundãt, magna portio ad eas defluit partes, quæ ĩcaluerint vehementius. In iis autem quæ superfluitatibus vacant, admodum pauca. Non parum verò & ad partes dolẽtes humoris solet confluere. Videntur itaq; manifestè fluxionum causæ, quæ ex ipsis partibus laborantibus originem trahunt, esse duplices: quarum altera est in ipsis accensa caliditas: altera excitatus dolor. At verò, q melius sit, aut deterius, quod ĩfluit, ex partibus mittentibus pẽdet: q plus, vel minus, tum ex iis quæ mittunt, tum ex eis quæ recipiunt. Hæ igitur sunt differentiæ fluxionum, quæ sine partiũ, quæ fluxiones admittunt, imbecillitate consistũt. Aliæ verò, & propter harum imbecillitatem, & propter earũ robur, quæ excrementa transmittũt. Cæterùm omnes quæ citrà vulnus, & contusionem, partibus adueniunt inflammationes, ex recrementis quæ à fortioribus membris propulsantur ad infirmiora, gignuntur. Vbi autem constipata excrementa in particula inflammata putruerint, calor quidam præter naturam accenditur, qui ab inflammato membro in alia illi vicina, atq; ab his ĩ alia, successione quadam, extenditur: donec ad cor aliquãdo ipse calor perueniat. Porrò vbi superfluitas quæ ab vna in alteram partem transfertur, adeò copiosa & vitiosa est, vt facultatem recipientis particulæ opprimat, dissoluatq;, sic vt iam nequeat vincere, quę antea vincebat, tunc certè necessum est, vt ipse etiam putrescat sanguis: idq; ratione duplici, * & quia humori, qui à proprio calore non vincitur, nihil amplius superest, nisi vt in putredinem transeat: & quia cum superfluitatibus putrescentibus simul ipse putrescit. Quòd si nec tanta, nec tam vitiosa ipsa superfluitas existat, vt facultatem omnino dissoluat, atq; feriari compellat, semiputris, ac seminitiatus ĩ tali statu reddetur sanguis:

Fluere solent humores ad dolentes particulas.

Inflãmatis particulis qũo superueniat febris.

Sanguis qñ necessario putrescat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ob commercium quidem putreſcentiũ excremento-rum, ad putredinem raptus: tãtum verò in natura ſua perſeuerans, quantùm ab ea, quæ exornat ipſum potẽtia, vincitur. Vtcunq; verò res habeat, qui ĩ prima putredine accenditur calor, acrior atq; mordacior ẽ eo, qui naturalis exiſtit. Tantum autem augetur, quantũ natura ſuperfluitati ſuppeditat. Hæ ſiquidem ad eum qui ab ipſis calor augetur, ferè ſimilem quandam rationem habent, quam ligna ad ignem. Etenim hæc minimè in infinitum vſq; tempus ad alterationem ſufficiunt: ſed eſt quidam tranſmutationis terminus: quum tãdiu poſſint exuri, q̃diu aliquid natiui caloris habuerint. Qui vbi conſumptus ex toto fuerit, tunc ardere iam deſinunt: & quæ ſuperſunt reliquiæ, cineres appellantur. Eodem igitur modo putreſcentium humorum caliditas permanet, donec prorſus fuerint aſſati. Parũ autem reliquiarum terreſtrium reſtare ex humoribus eſt veriſimile, quoniam in eorum ſubſtãtia humidum & non ſiccum præualet elementum. Quum itaq; feruentes in putredine humores à calore extenuentur, ſubſtantia ipſo℞, vbi febres conſiſtunt, atq; declinant, in ambientem aerem diſcutitur: ſuperfluitas autẽ, vel exigua remanet, vel nulla penitus: ex craſſioribus quidem humoribus, pauca: ex ſeroſioribus verò nulla.

Excrementa fouent calorẽ præter naturã quemadmodũ ligna ignem.

Febres per circuitus moueri, vnde accidat.

Quòd ſi nullam imbecillitatem pars inflãmata contraxerit, neq; iterum ſuperfluitates accedant, ægritudo finietur, nec rurſus homo febricitabit. At ſi illæ mittãtur denuò, aut ne mittantur quidem, ſed adſit ſola potentiæ imbecillitas, hominem ſecundò febrire eſt neceſſe. Fingamus enim, primùm quidem validam eſſe particulæ facultatem: interim verò eaſdẽ in partibus, quæ prius tranſmiſerunt, aceruatas eſſe rurſus ſuperfluitates, & quãtitate, & qualitate pares, iis quas antea immiſerant: certè nemini dubium eſt, quin eodẽ quoque circuitu ad eas expellẽdas verſus imbecilliora mẽ

bra, mouebuntur ipsæ immittentes partes. Siquidem vis excretoria, tunc primùm excitatur ad proprium opus, quando aut multitudine superfluitatum grauatur, aut qualitate pūgitur. At verò quum ī lippitudine quæ per circuitus accedit, medici qui se ocularios vocant, semper oculis negotium facessant, nos aliquando purgatione, aliquando balneo, interdum meri potione, interdum missione sanguinis, atque interdum clystere vsi sumus. Qua industria nonnunq̃ statim est subsequuta sanitas: nonnunq̃ post curationem capiti adhibitam. Nam quādiu humor qui ad caput confluit similis fuerit, eadēque dispositio capitis, tandiu superfluitates æquali tempore, & similes & æquales aceruabuntur: similesq; oculorum exasperationes orientur. Quod igitur contingit in oculis, idem in pulmonis, cerebri, laterum, & aliarum partium inflammationibus accidere potest, si illis quæ superfluitates trāsmittunt, sint eodem tempore imbecilliores. Mirandum autem non est, si non iisdem statis temporibus eadem excrementa aceruentur. Nam quum is qui pro alimento sanguis defertur, non semper vsquequaq; sit similis: nec item nutriendarum particularum eadē dispositio: alii aliud sufficit tempus ad colligendam tantam superfluitatem: à qua quidem vbi primùm membri natura læditur, cogitur eam tanq̃ alienum onus protrudere.

Excretrix facultas quando moueatur.

Lippitudinem accedentem p̃ circuitus quō curarit galen⁹.

Sed neque ob accessionum imparitatem mirari oportet. * Nam si non eadem est nec species, nec multitudo superfluitatum, non oportet eas similiter omnibus aut accendi, aut discuti. Nam quæ plura & frigidiora, tenacioráque & crassiora excremēta sunt, faciunt accessiones longiores. Quæ autem pauciora, calidiora, & subtiliora, breuiores. Præterea, rarior quidem corporis habitus, breuiores sui ratiōe accessiones reddit: densior autem, longiores. Quinetiam potētiæ robur, minus diuturnas efficit accessiones: imbecillitas autē,

Accessionū imparitas vnde accidat.

Accessiōes lōgiores aut breuiores fieri, vnde accidat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Accessio longissima a quibus fiat.

Accessio breuissima quādo contingat.

in longius tempus producit. Lōgissima itaq; accessio fiet, ob materiæ inutilis multitudinem, crassitudinem, lentorem, facultatis imbecillitatem, ac meatuum angustiam. Breuissima autem, propter materiæ inutilis subtilitatem, paucitatem, potentiæ vigorem, ac laxitatem meatuum. Quum igitur primæ accessionis tempus adeò breue fuerit, vt anteq̃ superueniat secunda, iam prima quieuerit, omne id tēporis spatium, quod secundæ principium, & primæ finem īteriacet, sine febre est. Si verò secunda inuadere anticipauerit, priusq̃ omnino prima soluatur, nihil īteruenit medium. Hoc autem fit, quum facultas membri recipientis superfluitates, sanguinem in se contētum, quemadmodum antea conuincit. Quòd si quando imbecillior reddatur, non solùm materia inutilis, sed sanguis etiam cum ea corrumpetur & putrefiet, ex eoq́; accendetur febris: atq; hinc orietur aliud principium earum, quæ per circuitum fiunt, accessionum. Si igitur caliditas ab excrementis orta, etiamnum perseueret, duplex febriū seinuicem complectentium species gignetur. At si illa cessauerit, membri verò fluxionem recipientis dispositio remanserit, quæcunq; de parte mittente prius exposuimus, eadem de hac quoq; intelligantur. Nam et ipsa aliquas in se superfluitates gignet: idq́; duplici ratione, quemadmodum illa: & quia vitiosum sanguinē continet: & quia facultas eius est imbecilla. Eodem modo si ex aliqua quauis causa membri vis adeò debilitetur, vt is qui adiacet sanguis, illi sit potius oneri, q̃ nutrimento, cōtinget vt corrumpatur: aut si calidior sit, putrefiat. Nam si frigidus fuerit, & pituitę naturā gerat, non subitò, sed tempore ad eandem veniet dispositionem. Porrò si eas quæ in ipsa genitæ fuerint superfluitates, nequiuerit particula aut coquere, aut ad aliā partem detrudere, tale sibi ipsi febriendi principiū cōstituet, quale ea quæ transmittit alteri, affert. Nequit

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

autem aliò superfluitates transmittere, aut ob propriã imbecillitatem, aut propter recipientis robur, aut deniq; ob constipationes meatuum, quæ fieri à lentis & crassis, & multis humoribus consueuerunt. Quæcunq; autem naturales meatus obstruxerint, hæc necessariò putrescunt tempore, atq; etiam in causa sunt, ut in ea parte multitudo coaceruetur excrementorum, cuius solitam euacuationem & difflationem prohibẽt. Vnã igitur cum illis putrescunt & alia quæ postremò aceruantur: statimq; simul omnia in membro febrilem caliditatem accendunt. At verò, vbicunq; accendit atq; augetur caliditas, illuc ab aliis partib⁹ sanguis solet cõfluere. Quo igitur tempore confluit, illas quidem priuari sanguine est necessarium: quod verò patitur mẽbrum, grauari & distendi: ipsumq; confluentem sanguinem alterari: & quòd aliis quæ iam putruerunt superfluitatibus permisceatur, & quod difflari, vtpote impactum, non possit. Proinde fit, vt instar lignorum humidiorum quæ super exiguam flammulam proiiciuntur affatim, succendatur. Quod totum est accessionis principium. Vbi autem caliditas iam materiam cõuicerit, id tempus augmentum vocatur. Vbi verò calore per vniuersum corpus disperso, inflammati humores ad summum feruorem peruenerint, id accessionis tempus, dicitur consistentia. Hinc igitur, si humores fuerint tenuiores, potentia robusta, corpus rarum, maxima humorum putrescentium pars, in sudorem resoluta euacuatur. Sin verò hi crassi fuerint, & vis expultrix infirma, necnõ meatus angusti, nihil quidem defluit sensibile: sed id solùm, quod ita est extenuatum, * vt in subtilioris vaporis naturam transierit. Atq; id sanè tempus declinatio appellatur, humorũ efferuescentium difflatus quidam existens. Cæterùm quum in parte adhuc remaneat affectus, necessum est, in ipsa aliam gigni superfluitatem: quum nimirum id quod denuo

Excrementa cur neq̃at ps vna mittere ad aliam.

Accessionis febrilis tempora describuntur.

Declinatio accessionis febrilis, est humorũ efferuescentiũ difflatus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ad ipſam trahitur alimentum, non conficiatur exquiſitè vniuerſum. Quæ quidem ſuperfluitas rurſus à putridis excrementis in parte relictis, necnon proprio ex vitio, initium putredinis ſuſcipit: quū q; ſatis caluerit, rurſus ad ipſam influit, quemadmodum antea, ex reliquis animalis partibus ſanguis: ac ſic eodem rurſus modo, principium, aſcenſus, ſtatus, & declinatio, alterius fit acceſsionis. Nec hoc per circuitus deſinit fieri, q̃diu in particula gignente ſuperfluitates perſeuerarit affectio: quæ quidem exiſtit duplex. Altera quidẽ, imbecillitas partis, à qua ſuperfluitates gignuntur: altera, quæ ex iiſdem quotidie genitis ducit originem. Impoſsibile autem eſt, ſolui remanentem illam diſpoſitionem, ſi vniuerſum corpus multis ac variis excrementis refertum fuerit, ac multò etiã magis, ſi his accedat omnium, per quos excrementa membri excernũtur, aſtrictio meatuum. Sanitas autem ſuccedet, ſi & meatus aperti ſint, & facultas vegetior, & corrigatur affectus partis, vniuerſumq; corpus nec multis nec vitioſis humoribus opprimatur. Nã q̃diu hæc ꝑdurauerint, tãdiu acceſsionum circuitum perſeuerare eſt neceſſe. Quemadmodum in mulieribus accidit, in quibus q̃diu æquales ac ſimiles menſtruoꝝ cauſæ perſtiterint, idem circuitus ſeruabitur. Earum igitur febrium, quæ ꝑ circuitum acceſsiones faciũt, neſcio an aliqua fuerit nobis omiſſa cauſa: aliaꝝ autem quæ carent ordine, nonnullæ ex tranſmutatione humoris, nonnullæ ob vict^9 errorem, ad talem diſpoſitionem deueniunt. Maximè autem tranſmutatur, atq; in alteram tranſit naturam ſanguis, dum putreſcit. Nam pars quidem ipſius vna fit flaua bilis: alia, nigra. Quantum verò in ægrotantiũ corpore humores mutantur, tãtum etiam acceſsionũ circuitus. Quæcunq; autem circa victus rationem errata ab ægrotantibus fiunt, ordinem circuituum peruertunt. Sæpe verò, ob complicationem circuituum,

Affectio ꝑtis duplex.

Acceſsionum circuitus quando deſinent, & quando perſeuerabunt.

Sanguis putreſcens, in aliã naturam tranſit.

Circuituum ordinem quę peruertant.

quæ à medicis ignoratur, videntur absque ordine accessiones ægrotantibus fieri. Reliquum est id febrium genus, quæ synochi nominantur, quarum vniuersum tẽpus vnica accessione finitur: quæ vel semper i eodem vigore persistit, vel minuitur, vel augetur, donec finiatur. Hæ verò omnes ex tali causa ortum habent, qualem Praxagoras existimabat, humorum videlicet in caua vena putrefactiõem. Quanq̃ absolutior & verior hic erit sermo. Quæcunque per circuitus aliquos ægritudinum accessiones fiunt, ex membrorum dispositionibus ortum habent: quæ vel mittunt, vel recipiunt, vel generant, vel attrahunt superfluitates. At quæ circuitum non habent, in his nulla est corporis pars, quæ p̃cipuè sit offensa. Qui autem in venis & arteriis omnibus continentur humores, præcipuè qui in maximis, & plurimo calore abundantibus delitescunt, aut ob aliam quãuis causam, quemadmodum in ephemeris, aut ob putrefactionem feruentes, febrem accendunt synocham: quæ à principio vsque ad finem nullam habet intermissionem: ac tãdiu perseuerat, hominemq́; deurit, donec humores ipsam gignentes, aut cõsumãtur penitus, aut coquantur, aut vtrunque patiantur.

Synocharum vniuersum tẽpus vnica accessio est.

Circuitus facientes morbi, ex membrorũ dispositionibus vniuersi oriuntur.

Synoche generatio.

GALENI PERGAMENI DE MARASMO, SIVE TABE. LIBER VNVS.

ARASMVS Est viuentis corporis interitus præ siccitate. Quum autem interitus bifariam dicatur, tũ de eo qui fit, tum de eo qui iam factus est, sanè secundum prius significatum oportet appellationem accipere. Similiter etiam marasmus, hoc est ta-

Marasmus est viuentis corporis interitus præ siccitatate

Marasmus est duplex.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

bes dupliciter dici poterit, nempe quum iam aliquid tabuit: vel quum adhuc tabescit: de qua quidem significatione secunda, impræsentiarum nobis est sermo. Porrò quum genera viuentium sint tria, videlicet animalia, stirpes, & semina, ac propter hæc etiam fructus: tabem quidem esse horum affectum, propriè loquentes dicimus, quãuis per trslationem & cæteros etiam interitus, quum ex siccitate proueniunt, cõmuniter tabem appellent. Quum igitur primi & simplices modi quibus omnia viuentia intereunt, sint quatuor, si quidem & elementa substãtiæ eorum quaterno etiam numero ambiuntur, tabescere sanè ea dicimus, quæ ex siccitate intereunt. Quòd si hæc tantùm habeant, q̄ siccentur, altera verò contrarietas quæ inter calidum & frigidum intercidit, intra suos terminos maneat, simplex ea tabes erit. At si vel caloris vel frigoris accedat immoderatio, iam modus is interitus, duplex & compositus erit. Simplex itaq; tabes inediis solet superuenire, tam eorum qui inediã sponte tolerant, q̃ eorum qui præ alimentorum penuria, fame conficiuntur. Illa verò cui frigus accessit, solet senibus euenire, vel etiã illis, qui malo quodam affectu senectuti simili detinentur. Ea autem quæ cum calore est, in febribus locum habet, quæ hecticæ nominantur. Nec verò impræsentiarum de partibus loquimur, quæ ex aliquo symptomate arescunt: sed potius quum totum corpus hoc se habuerit modo. Quo circa, si tabes affectio est vniuersi corporis, ea fieri nequit, nisi animãtis * principium etiam affectum sit. Quin etiam fieri non potest, vt ali[9] affectus totum ipsum animal occupet: ab alio verò prĩcipium ipsius detineatur. Ac proinde necessum est, vt in tabidis, ipsius cordis corpus arescat. Quocirca si inuenerimus causas omnes, quibus cor arescere posit, facilè tunc nouerim[9], an omnes tabidi ĩsanabiles sint: an ex iis aliqui potius sanari queant. Optimum autem

Viuentium genera tria.
Tabes quorũ esse affectus dicatur.
Interitus modi sunt quatuor.
Elementa viuentium sunt quatuor.
Tabes simplex quæ dicatur.
Tabes cõposita quæ.
Tabes simplex inediis solet superuenire.
Tabes compositæ quibus superuenire consueuerint.
Tabes fieri nõ potest, nisi animantis principiũ affectũ sit.

huius instituti principium erit, si perscrutati fuerimus omnes causas senectæ: quandoquidem ea inter omnes tabes vsque adeò euitari minimè potest, vt esse secundum naturam videatur. Siquidem ineuitabilia sunt omnia naturæ opera: vtpote habentia necessarium suæ generationis ordinem. At non eo modo dicimus senescere esse scdm naturam, quo ali, & augeri (sunt enim hæc naturæ opera: senectus autem nō opus, sed affectus quidam necessariò cōsequens illa) verùm hoc nomine, quod nullum vnquam sit visum animal, quod ortum fuerit, quin idem sit senio obnoxium. Quanquam non defuit nostris his temporibus philosophus quidam, qui librum edidit, quo docebat, qua quis posset ratiōe seruari penitus senii expers. Qui tamen, postea quam ad octogesimum vsque annum produxit vitam, adeò gracilis & exiccatus effectus erat, vt verè faciem illam exprimeret, quam descripsit in libro prænotionum Hippocrates. Num igitur propter id siccescūt tum animalia, tum plantæ (quòd nonnulli affirmant) quia insitus animantibus calor, veluti ignis quidam, ex ea materia in qua accensus est, suum incrementum sortitur? Etenim illi semper affixus est, nec vnquam inde seiungi potest, vnde etiam sua omnia habet. Plantæ igitur, animantiaque; omnia, quamdiu recens genita sunt, admodū humida existunt. *Quambrem calor (vt illi aiunt) in ipsis tūc veluti suffocatus, obrutusque, præ humoris copia, vix se potest exerere: nimirum caliginosus, tardus, ad motūque; piger quum sit. Postea verò ipsam humiditatem progressu temporis superat, & cuicunque materiæ præest: quo tempore iam purus æthereusque; redditus, suas omneis expeditè functiones ædit. Itaque vsque ad ætatem vigoris relucet, augeturque: cuius magnitudo quamplurimū tunc attollitur. Mox verò inopia alimenti contingit, vt contabescat paulatim: atque id ipsum existit senectus. Sed & paulò post extinguit penitus, id quòd mors est.

Senecta uitari non potest.

Ineuitabilia esse naturæ opera.

Naturæ opera quæ.

Senectus quid

Senio animalia orta eē omnia obnoxia.

Calor noster quō augeatur & minuatur in corpore.

Senectus quid.

Mors quid.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Hic itaq; sermo omnibus ferè tam philosophis, quàm medicis recentioribus placet, licet verus omni ex parte non sit. Hallucinantur nanque dum flammam ignis omnino cum calore animalium conferunt: idq; minimè animaduertentes, quod ortus flammæ est ex materiæ interitu, de qua ea est accẽsa. Animalia verò, non sic suum, ab eo qui illa effinxit, insitũ habuere calorem: sed potius vt ab eo augerentur, regerenturq;. Nec vllum est tempus, quo innatus is calor per vniuersam eam materiam non diffundatur, vires non modò eas continens, quibus animal format, verùm & alias præterea plures. Quippe & alimentum attrahit, & materiam dispensat, apponit, vnit, assimilat, omniaq;, vt in summa dicam, circa sibi congenitam materiam perficit, contrà q̃ flamma faciat. Nam quæ vnq̃ flamma, materiam cui annexa est, adauget? vel quæ etiam materiæ potius alimenta assimilat, q̃ eam sibi? Et quæ tot excogitauit modos, vt eam tueretur materiam? Itaq; quum illi iidem natiuum calorem esse naturam fateantur, non rectè faciunt flammis eum comparantes. Nã quod ait Hippocrates, eum calorem nos interficere, qui genuit corpora, certè si liber illæ referri ad Hippocratem debeat, locus is requirit expositionem. Verum siquidem est, corpora ob innatum calorem senescere, interireq;: modus tamen, quem isti aiunt, verus nõ est. Neq; enim vt flamma ligna, ita innatus animantibus calor, eorum corpora absumit. Quod fortassis exemplum illis congrueret, qui ob febrilem caliditatem intereunt.

Flammã ignis non esse comparandũ cũ calore aĩalium Caloris nostri, & flammę quę igni inest, dissimilitudo.

Caloris opera.

Calorẽ natiuũ esse naturam. Calor qui genuit corpora, perimit nos. Senescunt ob innatum calorem corpora.

4. Porrò natura, quæ tum animalia, tum plantas procreat, omnino corporeum aliquod principiũ, ad illorum generatiõem assumit: quum nihil sit, quod vnq̃ possit sui ortus initium habere, ab eo, quod penitus est non ens. Inde verò exorsa, semper in eum scopum ordinatè tendit, quem in ea procreatione statim ab initio sibi proposuerat. Id autem est, perfectum il-

Nihil ex nihilo fieri.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

lud reddere, quod ab ea gignitur. Sanè perfectum est, quando nulla suarum functionum deest illi. Ipsarum autem functionum, complures durioribus instrumentis egent. Vnde postea fit, vt multæ in animãtibus particulæ duræ euadant. * At principium generationis ipsarum, contrà q̃ in animali perfecto, necessum est vt sit molle, vt & aptè compingi, efformariq́; posit, & ad omnia tractabile se suo conditori exhibeat. Ac proinde, q̃tumcunq; semen sit durum, mollis tamen planta æditur: moderato nimirum quodam humore prius macerata, vt pro semine fiat natura. Itaq; si opus est, vt generatio animalis à substantia molli sua habeat exordia, quæ vt absoluitur, ita durescit: necesse vtiq; fuerit, vt in prima elementorum, vnde illa constituũtur, temperie, tum humidum, tum siccum præpolleat. Cæterùm humidum quidem ipsum est aqueum: siccum autem, naturaliter aut est terreum, aut igneum. Fieri verò minimè poterat, vt statim à p̃mis exordiis, plus terreni cõmisceretur: quum opus esset, principium animalis fore humidum: reliquũ igitur solum est igneum, quod in prima animalis generatione & formatione, obtinet principatum. Si igitur fieri posset, vt natura, quum animal, vel plantam, ad consistendi vigorem perduxerit, aliam rursus elementorum dispositionem, proportione viribusq́; æqualem, apponeret, sic tantummodo sua illi fabrica posset expers tam senii, quàm interitus perdurare: si tamen custodiæ sapientis alicuius viri mox demandata fuisset: alioqui, si malam adhibuisset victus rationem, ab interitu immunis non esset. Nunc verò postea q̃ prima elementa generationis tam animalium, q̃ plãtarum, nec transferri, nec transmutari possunt: iccirco necessum est, post consistendi vigorem corpus semper siccescere, quàmuis non amplius egeat, vt id ipsum patiatur: quum iam illi vsui non sit, vt siccescat. Verùm ætas

Principiũ generationis particularum, cur necessario sit humidum.

Siccessere necessario corp⁹ post consistẽdi vigorem.

inclinationis, quæ siccitatem quidem, quàmuis exiguam, habet, multos latet: ac si nondum aliqua tabes sit. Senectus autem, quæ ab ea non genere sed tantùm magnitudine differt, facilè deprehendi potest. Hæc igitur causa est, quæ vniuersam animantibus tractu temporis siccitatem præstat: perspicueq́; ostendit senium nec euitari, nec etiam sanari posse. Etenim vniuersa ætas, quæ vigori succedit, frigida est & sicca. Manifesti autem fines, inter eorum ætatem qui iam declinant, & eorum qui senescunt, humidorum est excrementorum exuperantia. Vnde quidam decepti, statuerunt senium esse humidum. Cæterùm & omnes actiones statim in his fieri imbecilliores, manifestè videri possunt: atq; etiam via ad mortem, quæ latebat in inclinantibus, iam omnibus fit conspicua. Quamobrem senectutis tabes nequit vlla ratione dissolui: licet ipsam plurimùm remorari possimus: quod munus ad gerocomicem, hoc est ad artem senum curatricē, spectat. Quæ quidem hoc sibi proponit, vt quoad eius fieri potest, obsistat, prohibeatq́;, quo minus ipsum cordis corpus eo vsq; arescat, vt ab omni opere vacet. Siquidem vitæ terminus vacuitas cordis est ab actione: quũ impossibile sit mori animal, quandiu cor sua actione moueatur. Quare si possit substātia corporis ipsius cordis humidior fieri, vel per Iouem etiam iecinoris, poterit senectuti obsisti. Si verò nemo ē, qui queat iecur vel cor humidiora reddere, q̃ ipsa sint ex sese, sed potius semper tēpore procedente ea necesse est indies sicciora fieri, cum eisq́; arterias & venas: senium quidem prohiberi non potest: potest tamē detineri, ne cito ingruat: idq́; humectante adhibita victus ratione: qua nimirũ augere possumus illam humiditatem, quæ in corde, iecinoreq́; est dispersa. Quum autem cor (cui valentissima est attractrix facultas) sit origo pulsuum & arteriarum, quemadmodum venarum atq; sanguinis hepar,

Senectus ab inclinante ętate, nō genere, sed maginatione differt.

Seniũ nec euitari nec sanari potest.

Aetas vniuersa post vigorē est frigida & sicca,

Senes ab inclinantibus, quibus notis distingui possint

Gerocomice.

Vitę terminus uacuitas cordis est ab actiōib⁹

Senectuti qua ratione possit obsisti.

Senium detineri potest, ne cito īgruat: idq; humectāte adhibita victus ratione.

contingit vtiq; vt hæc viscera nunq̃ moderatis alimẽtis destituãtur, nisi quum valida sanguinis penuria vniuersum occupauerit corpus. Vnde vbi corpus ex longo morbo extenuatum fuerit, putandum non est, cor quoq;, atq; etiam iecur, esse pro aliorum proportione extenuata. Cæterùm vera tabes, similiter partes omnes occupat, propterea q̃ etiam *principia ipsa. Atq; hæc tabes in ætatibus quidem, est senium: in iis verò q̃ p̃ter naturam affecti sunt, febris tabifica, & alia p̃terea affectio, quam senectam ex morbo commodè appellauerimus, idq; longè melius q̃ Philippus, qui eam etiam tabidam febrem nominat. Nam neq; febris vnq̃ huiusmodi erit affectus, vbi cor frigidius redditum est, q̃ ratio naturæ postulet. Quòd autem per eum affectum sit talis ipsius cordis temperies, indicio est pulsus rarus & paruus, similiterq; spiratio rara simul & parua: necnon qui expiratur aer, minimè calidus. Quæ sanè tabis species fit, febribus ob intempestiuam immoderatamq; refrigerationem, in eam transeuntibus. Est & alia tabis species quæ dicit̃ torrida, sicuti & tertia, quã syncopalem appellant, quarum illa quidem, ortum habet à calore, febribusq; ardentissimis: maximè verò vbi habitus fuerit siccior: hæc autem gignitur, quando iis qui correpti fuerint deliquio animi, vbi vehemẽtiam periculi effugerint, aliquid ex eo affectu remanet ita, vt adhuc defectum illum animi sapiant. Est autem duplex ipsa extenuatorum affectio: vna quidem, vbi is humor solidorum corporum periit, qui eorum proprium est alimentum, & præterea molliores carnes liquatæ sunt: altera verò, dum solidiora etiam corpora sunt exiccata: quæ vtiq; & prima, & similaria appellantur. Hæc igitur nequit curari, sicuti nec senectus. Altera verò, periculo quidem non caret: non tamen eo vsq;, vt nullo modo curari possit. Igitur humectare oportet tres illas species tabis iã dictas: & hoc

Cor est origo pulsuum & arteriarum.
Hepar est sanguinis origo & venarum.

Tabes vera cur ex æquo omnes partes occupet.

Tabes, quã ex morbo senium appellant, non est tabida febris.

Seniũ ex morbo quõ introducatur.
Tabes torrida vnde gignat̃.
Tabes syncopalis quando accidat.

Extenuatorũ affectio est duplex. 6.

Tabes incurabilis quænam sit.

est illis commune: quippè quæ communem siccitatem sortiantur. Sed earum vna, eget vt calfiat: ea nimirum, quam comparauimus senectuti. Altera verò, quam esse torridam diximus, refrigerari postulat. At tertia, quæ habet animi deliquium cõiunctum, si nondum facta sit, sed etiamnum fiat, ita vt humiditas solidis membris innata absumatur, miscellaneam curationem desyderat. Conspicuè autem humectare reficereq; exiccatos videtur balneum: vt facilè possumus in iis obseruare, qui æstate sub sole vel iter faciũt, vel alio quopiam modo exercentur, aut exuruntur. Hos enim omnes, atq; etiam eos, qui siticulosi sunt, humidos reddit, & siti liberat. Sed & alios omnes q̊cunq; modo exiccatos, siue ex vigilia, siue ex curis, siue ex venere, siue ex eduliis, vel medicamentis exiccantibus, siue ex ira, hos inquam omnes madefacere fouereq; balneum videtur. Quum autem sint tres differentiæ febrium generalissimæ, in præsentia quidem omittamus diarias: conuertamus verò sermonem ad eas, quæ ab humoribus proficiscũtur, & ad illas etiam, quæ quòd in habitu sint, hecticæ nominantur. Illis igitur, quæ ex putrescentibus humoribus accenduntur, si concocti ii fuerint, balneum remedio est. Hecticis verò quæ solæ consistunt, nec aliud quodpiam genus febris secum habent, balnea quouis tempore conferunt. Sin autem illæ secum febrem aliam habuerint, ex iis quæ ab humoribus pendent, quum ii concocti iam fuerint. Eadem etiam tempora putandum est esse commoda, ad propinandam frigidam: præterq̃ quòd si in hoc aberraueris, id minimè fiet sine magno incommodo. At balnearum vsus in iam dictis febribus, procul est ab omni periculo: nisi fotsitan virium imbecillitas sit suspecta. Cæterùm quædam ex diariis febribus, cum hecticis communionem quandã sortiuntur: quæ sanè statim in prima die exactè discer-

Tabes vniuersæ q̃uo sint curandæ.

Exiccatos manifeste videtur reficere balneum.

Balnei vsus.

Febrium tres differentiæ generalissimæ.

Putridis febribus, post coctionem humorũ, balneũ opitulatur.

Hecticis febribus q̃bus aliæ non copulãtur balnea quouis t̃pe conferũt.

Ephemeræq; quædam cum hecticis habent necessitudinẽ: quibus aqua ẽ intrepide propinanda.

ni nequeunt, ſed circa ſecundam, vel omnino tertiam. Quo tempore, vbi quis primùm eas nouit, intrepidè offerre aquam frigidam poterit: quum nimirum tunc & vires validæ ſint, nec deſit adhuc corpori ſanguinis copia. Vbi verò immoratæ diutius fuerint, tunc ſanè vires imbecilliores redduntur, & ſanguis exiguus fit: vnde duplex ex potu frigidæ ſequi ſolet incommodũ. Primum, ꝙ interim dum aquam bibunt, percutitur & refrigeſcit aliquod membrum. Deinde, ꝙ qui aquam exhibent, niſi debitam menſuram ſint aſſequuti, præter alias particulas, illam etiam refrigerabunt, in qua eſt ſitum principium generationis febris. Vbi verò ſupra q̃ par ſit, cor refrigeſcit, ſi natiuam ſuam adhuc humiditatem ſeruet, vires concidunt. Si efficiatur ſiccius, ab eo affectu arripietur, qui ſimilis ſenio exiſtit. Sed eodem ipſo tempore, quo primùm ſigna febrium hecticarum fuerint conſpicua, expedit vt refrigerantia medicamenta adhibeant extrinſecus, & ſuper ipſo febris * foco, & origine. Porrò cor primum, ſi plus ęquo incaleſcat, hecticam febrem affert. Dein verò iecur: hoc tamen non habet ex ſe, perinde vt cor, ſed ob id, quòd illud ſecum in conſortium trahit. Mox verò ventriculus: & poſt hunc, quæcunq; alia, conſortii lege, poſſunt ſecum cor calfacere. At pulmo, hecticam febrem non gignit, propterea quòd hoc viſcus humidum eſt, & per inſpirationem aſsiduè refrigeratum, non facilè in ſimilem occaſionem incidit. * Vt plurimùm autem ſecundum reliqua viſcera febris hectica gignitur, infuſo bilioſo humore in ventrem ipſius loci patientis. Quum itaq; ſola febris conſtiterit, abſq; vlla alterius morbi miſtura, balneum expoſcit, non ſecus ac cæteræ ſiccitates, quæcunque vel calidæ fuerint, vel frigidæ. Nam id ſanè mirum balneis ineſt, quòd tam calidis proſint, quàm frigidis ſiccitatibus: quemadmodum & illud, quòd eos

Frigidæ potus in hecticis quę incommoda inferat.

Hectica febre cognita, refrigerantia eſſe extrinſecus admouẽda cordi, Hepar ventriculuſq; qua ratione febrẽ hecticam inferat.

Pulmo cur hecticam feb. nõ gignat.

Hectica febris qua ratiõe ſm reliqua viſcera oriatur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Balnea tam calidis, quàm frigidis siccitatibus conferūt eosq; siticulosos reddūt, qui siti sunt uacui, atq; siti a sitibūdis abigunt.

siticulosos efficiat, qui sitis sunt vacui: à siticulosis verò, sitim abigat. Quandoq; tamen cum hectica, tabificaq; febre, adest etiam erysipelatosus affectus: qui exigit, vt prius cibo & potu, & iis etiam quæ apponuntur exterius, refrigeretur. Quo tẽpore omnino est supersedendum à balneo: frigida autem confertim in ipso morbi vigore viriliter exhibenda: à cuius tamen vsu abstinendum est in principio, nisi nos forsitam ipse cogat ægrotus, quippe qui sit assuetus potui frigidæ, nec sitim perferre velit. Exterius autem sunt applicanda ea quæ refrigerent. Quæ si nihil profecerint, cogendi vt illa etiam intra corpus assumant. Præcipuè verò illis prosunt molles lactucæ, recentesq;, solummodo in frigidam aquam demersæ, ac ita assumptæ: vel si placet, prius aceto diluto intinctæ. Extrinsecus etiã eiusdem lactucæ succ⁹ vtiliter adhibetur: sicuti & semperuiuæ, & intibi. Præstantissimum verò ad id etiam est, medicamen confectum ex succo vuæ acerbæ, necnon portulacæ, cui parum albæ farinæ misceatur. Quod quidem exceptum duplici linteo, præcordiis est prætẽdendum, donec tepescere ĩcipiat. Dein verò, ipso ablato, alterum admouendum est. Nonnunq̃ iis & oleum immaturum miscemus, vel rosaceum, præsertim verò, si aliquid inflãmationis detinuerit præcordia. Sciendum tamen est, fieri non posse, vt vbi erysipelatosa visceris dispositio constiterit, ea sit febris exquisitè hectica.

Hesticæ cui erysipelatosus affectus sit cõiũctus, curatio.

Hectica exq̃sita nec principium, nec augmentũ nec statum nec declinationem particularis accessionis fortitur, sed tãtummodo post assumptum cibũ efferuescit.

Siquidem exquisitè febris hectica est, quæ nullum habet particularis accessionis principium, nullum incrementum, nullum vigorem, nullam inclinationem. Solummodo autem hecticæ febres post assumptum cibum, perinde vt calx, inspersa aqua, efferuescũt. Quod incrementũ si abstuleris, semper æquales permanent. Tabi igitur torridæ, quæ ab ardentibus febribrus suã ducit originem, obsistitur remediis refrigerantibus: quę tum exterius secundum locum affectum administrantur:

ſtrantur: tum interius accipiuntur. Quũ verò ſenectus quæ ex morbo eſt, inuaſerit, ea quidem quæ abſoluta eſt, nequit curari, quæ autem nõ eſt perfecta, eò tamẽ accesſit, vt ferè iam facta ſit, hũc ſolum habet curationis ſcopum, quem refectionem, & nutritionem vocamus. Nam corpora ſolida, dum areſcunt, cibus ſanat. Quum autem alimentum omne, non ipſum per ſe deferatur ad alendas particulas, ſed potius ab eis trahatur: ob ariditatem verò, atq; frigiditatem, in tabidis ſint illæ ad trahẽdum inualidæ, ſemimortuæq;, vtiq; alimẽta deſyderant, quæ facilè posſint attrahi: vt imbecillitatem attrahẽtium virium, ſuppleat promptitudo materiæ. At ea ſunt tractu facilia, quæ tenuioribus partibus conſtant, ſuntq; natura calida: quæ ſanè cum difficultate nutriunt: quum alimentum omne debeat eſſe craſſum & lentum, vt & permaneat diu, nec facilè posſit difflari. Quare aliquod inueſtigandum eſt, quod in mediocritate conſiſtens, mediocriter vtraq; posſit pſtare. Ac mihi ſanè nihil ad hæc omnia lacte videtur pſtantius: præcipuè ſi quis ore aprehẽſa mamma muliebri, lactet. Quòd ſi id fieri nequeat, bibat ſaltem lac aſininum, dum adhuc calet, temporeq; breuisſimo aeri expoſitum fuerit. Quæ quidem alimentorum ratio tribus illis ſpeciebus marcoris conuenit. Quin etiam ptiſana & alica illis ex vſu ſunt: aceto tamen condiri debent, vt facilius diſtribuantur. Porrò mel, vt frigidioribus affectibus prodeſt plurimùm, ſic calidioribus obeſt ſummopere. Quare torridæ quidem febri inimiciſſimum ẽ: iis autem qui ſenili affectui expoſiti ſunt, vtilisſimum. At illis qui tabeſcunt ex defectu animi, niſi obſtet ventriculi ratio, poterit coctum vel ſolum, vel aliis ĩtermiſtum cibis offerri. Opportunus balnei vſus, optimum erit auxilium etiam ad alimentorum diſtributionem. Erit tamen adminiſtrandum, vbi cibus con coctus fuerit, nec longior inedia præceſſerit. Iam &

Tabi torridæ qua ratione ob ſiſtatur.

Seniũ ex morbo abſolutum quidem, eſt incurabile: non abſolutum autem, eſt cibo inſtaurandum.

Solida corpora dũ areſcunt cibus ſanat.

Tabidæ ptes qualia alimenta poſtulent.

Alimenta tractu facilia q.

Alimentũ omne cur eſſe debeat craſſum & lentum.

Lac muliebre ſtatim ex mãmis ſuctum cõmodisſimũ eſſe tabidis nutrimentum.

Lac aſininum tabidis vtile.

Ptiſana.

Alica.

Mel cui marcori ſit vtile.

Balneum quãdo adminiſtrãdum tabidis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Vinum cui tabi conferat.

vini potus, vt summopere frigidæ tabi prodest, sic torridæ fugiendus est. At ea quæ in animi defectu consistit, sicuti affectus medius & miscellaneꝰ est, sic in hoc mediam rationem obtinet.

GALENI PERGAMENI CONTRA EOS qui de Typis siue circuitibus scripserunt.

LIBER VNVS.

Periodus. Circuitus. Typus. Ordo.

Accessionẽ futuram cognoscere, in febribus est maxime vtile.

VBI Quid specie idem, rursus æquali fit tẽpore, totum ipsum curriculũ, Græci periodum, siue circuitum: atque inter eos nonnulli typum etiam, atq; ordinem vocant. Cæterùm quũ nihil vtilius sit, præsertim in febribꝰ, q̃ futurarum accessionum principia prænosse, is plurimum ægro proderit per totum ipsiꝰ morbi spatium, qui nominum disputatiõe neglecta, statim à morbi initio, artificiali quadam coniectura poterit id ipsum assequi. Quòd si quis prima statim die peruenire ad talem cognitionem non possit, poterit certè secũda, vel tertia, vel quarta. Si quis verò sit, qui neq; in hac, morbi speciem nouerit, is non exiguam artis partẽ ignorat. Etenim tum alia, tum febrium accessiones, vel quotidie, vel tertio, vel quarto quoq; die inuadunt. In q̃ plurimis siquidem morbis, vbi sanè maximè vtilis sit futuræ accessionis prænotio, ea vel alternis diebus fit, vel quotidie, ĩ paucis verò quibusdã per quartum. Qui verò præter has tres periodos, & quitanã, & sextanã, & septimanã, aliasq; innumeras esse arbitrãtur, ꝑterq̃ ꝙ inania producunt, infinitosq; cogũtur dare periodorum cõplexus, nunq̃ poterũt futuram accessionẽ præ

noſcere. Porrò quis fuerit huiuſce attonitæ ſectæ author primus, ignoro: dicã tñ, qñ primùm illã explicari audiuerim. Deceſſerat paulò ante de vita Antoninus: q Adriano in imperio ſucceſſerat. Regnabat aũt Seuerus, qui ſeipm̃ nomine mutato, Antoninũ appellauit. Lucium verò, quem Imperii participem fecerat, Seuerum appellauit. Cæterùm præſtat illorum abſurditatis ne meminiſſe quidem, Pythici præcepti memores, eſſe parcẽdum tempori. Nos verò in præſentia diem, tempus id vniuerſum dicimus quòd diem atq; noctẽ cõplectitur. Qua ratione dicunt annũ conſtare diebus tercentis & ſexaginta quinq;, & quarta vnius parte. Horæ itaq; quatuor & viginti, diem abſoluunt: duos autem, octo & quadraginta: tres duo & ſeptuaginta. Typis autem nomina indita ſunt, non ex diebus ipſos complentibus, ſed ex acceſſionum reditu. Tertianã quippe appellamus, vbi acceſſio tertio quoq; die inuadit, duobus interim abſolutis: quartanam, in qua videlicet quarto: in hac quoq; tribus iam perfectis: & in aliis quoq; ſecundum eandem rationem. Si igitur periodum inueneris typi alicuius, quatuor continentem completos dies, illum quintanam dices. Neq; enim eſt idem acceſſionem quinto oboriri die, et eſſe quinque dierum circuitum. Siquidem numerus horarum periodicarum, qui inter duo initia acceſſionum eſt medius, conſyderandus eſt: atq; ex illo typus febrium metiendus. Sic enim dicimus quotidianum typum ſortiri horas. 24. Tertianum. 48. Quartanum. 72. Quintanum. 96. Quo ſimiliter pacto cæteri perficiuntur, ex horarum, 24. multiplicatione.

Antonin⁹ Imp. Adrianus Imp. Seuerus mutato nomine uocatus fuit Antoninus.

Lucius fuit appellatus Seuerus.

Tempori eſſe parcendum.

Dies quod tẽpus ſit.

Ann⁹ ex quot diebus cõſtet.

Horæ.

Tertiana quæ dicatur.

Quartana quæ dicatur.

Typus febriũ vnde metiendus ſit.

Febrium intermittentium typi ſinguli, quot expleant horis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

GALENI PERGAMENI DE TYPIS. LIBER VNVS.

2. Typus accessionum quid.
Periodus accessionum quid.

YPVS Est ordo intensionis & remissionis: periodus verò, est tempus intensionis & remissionis: q̄d in morbis existit. * Pauci autem ex affectibus carent typo: vt atrophia, neruorum resolutio, elephantiasis, & quicunq; his proportione respondent. Plurimi verò affectus typum quidem præ se ferunt, verùm rarius. Porrò omnium maximè, febres typos admittunt, iis continuis exceptis, quæ vel remittunt nunq̄, vel inordinatæ existũt. Typorum itaq; alii quidem sunt primi, alii verò secundi: alii permanentes, alii mobiles, alii simplices, alii compositi. Primi igitur sunt, qui breuē habent inuasionem, longam autem remissionem: quales tertiani & quartani existunt. Secundi verò, qui longam habent inuasionem, breuem autem remissionem: vt quotidianus & valde extensus semitertianus. At permanentes sunt, qui iisdem horis perpetuò inuadũt, remittuntq;. Mobiles verò, qui diuersis semper horis accedunt. Ex quibus qui præueniunt, & celerius horas præoccupant, proleptici: qui verò tardius morantur, hysterici nominantur. Simplices sunt, qui vnum tantummodo insultum faciunt: cõpositi, qui ex pluribus inuasionibus & remissionibus constant. Cæterùm cõpositorum quidam ex homogeneis, idest genere similibus: quidam verò ex heterogeneis, hoc est, dissimilibus, constant. Ex genere quidem similibus, quum quotidianus typus, exempli gratia, simplex, duplici quotidiano implicatur: aut duplices tertiani, aut tres tertia-

Typis carentes febres.
3. Typorum differentię.
Typi primi.
Typi secundi.
Typi permanentes.
Typi mobiles
Typi pleptici.
Typi hysterici
Typi simplices
Typi cõpositi.

ni existunt: vel rursum duo & tres quartani. Ex diuersis autem genere, quum quotidianus, exempli causa, tertiano connectitur: aut tertianus quartano. Etenim quotidianus est, qui quotidie vnam inuasionem longitudine commensuratam, vnamq; similiter remissionem efficit. Tertianus aũt, qui tertio quoq; die, vnam inuasionem & remissionem similiter commensuratã adducit. Quartanus deniq;, qui quarto quoq; die suam inuasionem & remissionem molitur. Atq; eadem intelligantur de quintano & septimano, & si quis alius typorum ordo inuenitur. Porrò quotidianum consequit̃ typum humiditas habitus, vomitus pituitosi, sitis non admodum intensa, totius corporis grauitas, somnus grauis atq; profundus, pulsus magnus, rarus, & lax⁹, facies subliuida, laxa, & p̃mollis, & quæ multam præ se ferat materiæ tum prauitatem, tum mutationem. In hoc etiam typo splen durior euadit. Quòd si protrahatur diutius, tremuli & veternosi sopores sequentur: & thoracis fluxiones, & aquæ inter cutem affusiones. Potissimũ autem hi stomacho male affecto constituuntur. Tertianum verò comitat̃ sitis intensa, æstus, acres atq; biliosi vomitus, inediæ, inquietudinesq;. Vt plurimum autem rigores hunc præcedunt: nonnunq̃ verò etiam refrigeratio. At pulsus in his qui tertiano typo vexantur, paruus & freques̃ subsequitur. Noctes, quæ accessionis dies præcedunt, molestæ admodum sunt. Vbi autem morbus producitur, nõ amplius molestæ existunt, sed febrem ipsam compescunt. Qui verò ita febricitant, quandoq; à tertiano in semitertianum transeunt. Hic autem tertianus typus, omnium minimè vexat: p̃sertim si æstate fuerit cõtractus. Quòd sanè indicauit Hippocrates dicens. Tertiana exquisita septem circuitibus, quod longissimum est, iudicatur. Raro autem diuturna fit, nisi desinente autumno, aduentanteq; hyeme gignatur. Vrinæ sunt flauæ, necnõ

Typus quotidianus.

Typus tertianus.

Typus quartanus.

Typum quotidianũ quę consequantur.

Quotidiana laborantibus febre induratur lien.

Quotidianus typus uentriculo male affecto constitui solet.

Tertianum typum quæ consequantur.

Hippocrates.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Hemitritęo ad esse quæcunq; comitantur tertianam.

Hemitritæorũ typorũ ꝓpria.

vigiliæ infestant. Omnia autem quæ comitant̃ tertianam, eadem & semitertianæ contingunt, quum eiusdem generis ambæ participes sint, tertio quoq; die molientes remissionum & accessionum repetitiones. Proprium autem semitertianorum typorum existit inuasionum extensio, & q̃ plerunq; cum refrigeratione, & statu nondum completo, rursus accessiones infestent. Atqui semitertiana periculum semper minatur, eo q̃ non solùm os ventriculi & neruosas partes attingat, & ĩ vniuersum eas adhuc, quæ media compositione consistunt, verumetiam veternosos inducat sopores, & cum deliriis vigilias annexas: nonnunq̃ & resolutiones, quas syncopæ comitãtur: linguam etiam validè siccet, atq; animi defectum efficiat, ea quæ sunt in profundo vehementius commouens. Vt autem summatim dicam, typus hic ferus est, periculumq́; vndecunq; portendens. Quandoq; autem primo die constituitur, quemadmodum cæteri typi: interdum verò & à secundo & tertio incipit. Oritur autem nonnunq̃ à tertiana producta: nonnunq̃ etiam solutus, in tertianam degenerat: interdum verò & in duas tertianas et quotidianas, ob longitudinem inuasionis, dirimitur. Plerunq; autem, quod attinet ad naturas, virilem corripit: quòd ad ætates, florentem maximè: quod verò ad anni tempora, in autumno præsertim: quando & valde periculosus existit. At non perpetuò continuus est, sed & intermittens quandoq; inuenitur. Habet autem & tres quo ad eius magnitudinẽ differentias. Alia siquidem semitertiana ẽ exigua: alia media: & alia magna. Exigua igitur est, quæ circa vigintiquatuor horas torquet. Media, quæ circa triginta sex. Magna quæ circa quadraginta octo: quæ & cõtinuæ febri est propinqua. Porrò Agathinus à relatione ad tertianam, semitertianam fieri cẽset. Etenim, tertio quoq; die vtrisq; fiunt inuasiones. Quartanũ verò typum rigores qui-

Hemitritę⁹ typus est ferus, periculũq; vndecunq; portendens.

Hemitritæus quibus magis sit familiaris.

Hemitritæus aliquando intermittit.

dem validi consequuntur, & vomitus pituitosi, & lienis inflammatio, & tumor: nonnunq̃ & abolita appetẽtia, & saliuæ copia. Interdum etiam ex contrariis appetitus intensus. Quandoq; & tussicula simul adest, si corporis habitus corrumpatur. Iccirco typi quartani difficilè solubiles sunt, cæterisq; omnibus diuturniores: ita vt vsq; ad biennium perdurent. Quum autem inualescit quartanus typus, ipse sibimet complicatur, vt duas & tres quartanas efficiat, aut ad aliquam etiã deueniat cõtinuitatem. Rursus verò quum moderatior fit, in vnam conuertitur. Interdum autem & ob symptomata quæ complicantur ipsis, adeò periculosæ huiuscemodi febres euadunt, vt ad phthisim tandem, aut ad aquæ inter cutem affusiones perducant. Frequentiores autem sunt q̃ aliis temporibus in autumno potissimum: quo etiam tempore soluuntur ægrè. Quæ verò æstate fiunt, omnium minimè infestãt: & magna ex parte aliis præcedentibus morbis superueniũt inordinatè. Quandoq; etiam, sed raro, ab initio cõsistunt. Cæterùm pulsus eis qui tertiana laborant, nõ tantum magnitudine exiguus fit, q̃tum iis qui vexãtur quartana: neq; vsq; adeò in tumorem attollitur, quãtum illis qui quotidiana occupantur. Nanq; in hoc typo, pulsuũ quædam mediocritas inuenitur. Est autem quandoq; & in accessionum initiis rarior eo qui secundum naturam est. Verùm præter has tres, inueniuntur etiam febres, quæ typicos dierum motus seruant: sicuti & aliæ typorum prorsus expertes, præter vnam. Quæ igitur seruant typicos dierum motus, vel ante horas consuetas corripiunt, vel retardant. Fiunt autem inordinatæ, sed præter motus formam. Quare interdum præoccupant: interdum tardius morantur: at citra ordinem vtraq;: præter id tamẽ q modò inordinatè moueant, modò sistãt, nusq̃ autem ordinem habeant, vbi etiam à nullo impediantur: verùm manente semper

Typum quartanum quę cõsequantur.

Quartani typi accurata descriptio.

Quartanę raro ab initio incipiunt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

dierum figura, quam solæ particulares inordinationes comitentur. Quæ verò omnino typoꝝ expertes sunt, & præter omnes modos enumeratos, & adhuc citra dierum ordinem fiunt. Quædam enim inuasiones adducunt: quædam existunt prorsus inordinatæ. At speciei huius differentias plures esse contingit. Licet itaq; modo prædicto cuiq; speculari, necnõ vtcunq; voluerit, prædictorum typorum proprietates complicare.

Typi admittẽtes duplicationem qui sint.

Porrò ex typis duplicantur ii, qui primi appellantur: vt quotidianus, tertianus, atq; quartanus. Quotidianꝰ itaq; duplex est, qui diebus singulis similiter bis inuadit, & bis remittit. * Duo autem tertiani sunt, qui per singulos dies diuersis accsesionibus sibi inuicem succedentibus, tertio quoq; die apprehendũt. Quartani verò, quum die vno salubri succedẽte, duobus deinceps sequentibus diebus contingat febricitare, in singulis inuasionum horis seruatis figuris, quæ nimiꝝ ex quaternario circuitu sunt æstimandæ.

Quotidianus duplex.

Tertianus duplex.

Quartanus duplex.

Quotidianus typus tertiano iunctus.

Quotidianus verò tertiano adiungitur, quum primo quidem die, bis inuadit, & bis remittit: die autem sequenti, semel: tertio verò, rursum similiter primo.

Quotidianus typus quartano iunctus.

Quartano aũt quotidianus miscetur, quum primo quidem die, bis inuadit: duobus sequẽtibus, semel: quarto verò die, bis: primo similiter.

Quotidianus typus tertiano & quartano iũctus.

Porrò quotidianus, tertianꝰ, atq; quartanus, inuicem commiscẽtur, quum dies quidem prima tres habet inuasiones, & totidem remissiões: secunda, vnã: tertia duas: quarta tres: quinta vnam: sexta duas: septima rursum tres: atq; in reliquis diebus idem cum primis ordo seruatur.

Tertianus typus quartano iunctus.

Tertianus autem quartano iungitur, vbi prima dies duas inuasiões adducit, totidemq; remissiones: secunda verò nullas omnino: tertia vnã: & quarta vnam similiter: quinta vnam: sexta nullam prorsus: septima duas: atq; in sequentibus pari modo.

Tertianus typus quartano & quintano mistus.

Commiscentur adhuc tertianus typus, quartanus, & quintanus: quum scilicet primo die accesiones conti-

gerint: secundo quieuerint: & tertio tertianus, quarto quartanus, quinto verò tertianus simul & quintanus inuaserint. Sed aliter etiam quodammodo huius typi inuasio contingit, in eundem nihilminus typi ordinē incidente tertiani cum semitertiano coniugatione.

GALENI PERGAMENI ARS MEDICINALIS CAP. I.

TRES Sunt omnes doctrinæ quæ ordini inherēt: Prima quidem, ex notione finis, quæ per resolutionem fit. Secunda ex compositione cōstat, eorum quæ per resolutionem inuenta fuerunt. Tertia ex definitionis dissolutione, cui nunc incumbimus. Ex quibus sanè primā, quæ oritur à finis notione, & ex qua omnes artes via quadam atq; ordine cōstituuntur, neminem antè nos scripsisse comperimus. Hic itaq; definitiuam faciemus doctrinam: quæ quātū ab ea quæ ex resolutione consistit, & dignitate, & ipso docendi ordine linquitur, tantum & ad totius compendium, & ad singulorum memoriam præstare inuenietur. Sufficienter siquidem, ac facillimè commendantur memoriæ vniuersa, ex definitionis dissolutione. Quoniam totius artis capita in se optima definitio complectitur: quam quidam substantialem appellant: ex aduerso distinguētes eam ab aliis, quæ notionales vocantur. Illæ siquidē, ab iis quæ accidunt rebus definitis: hæ verò ab ipsa eēntia ꝯstituunt.

Doctrinæ ordinatæ sunt tres.

Doctrinā a finis notione ortam, nemo ante Galenum exposuit.

Doctrina definitiua vtitur Galenus in arte medicinali.

Definitio optima, in se capita totius artis complectitur.

Definitio est duplex: substātialis & notionalis.

QVID SIT MEDICINA. CA. II.

MEdicina est scientia salubrium, & insalubrium, & neutrorum. Nomen autē scientiæ communiter,

Medicina est scientia salubrium, insalubrium, & neutrorum.

non propriè, accipere oportet. Porrò salubre ipsum, insalubre, & neutrum, vnũquodq; tripliciter dicitur: hoc quidem, vt corp⁹: hoc autem, vt causa: hoc verò, vt signum: Etenim corpus quod natura suscipere sanitatem est aptum, & causam quæ eãdem efficere aut conseruare, & signum quod potest indicare, hæc omnia salubria Græci appellare consueuerunt. Eadem ratione & susceptiua morborum corpora, & eosdem efficientes, conseruantesq; causas, & signa indicantia, insalubria vocant. Nec aliter corpora neutra, causas, signa'ue dixerunt. Cæterùm secundum quidem primã rationem, atq; præcipuam, causarum salubrium est Medicina scientia. Propter eas autem, & aliarum: secũdo autem loco, insalubrium: & tertio neutrarum. Et post has eodem modo corporum, primò quidem & hîc, salubrium: secundo loco, insalubrium: tertio, neutrorum. Itidem & de signis dicendum. In actionibus autem prima quidem est corporum cognitio, quæ habetur ex signis: post hæc, earum quæ in ipsis cognitio causarum.

Salubria quę dicantur.
Insalubrię quę sint.
Neutra, quæ.

QVOT MODIS DICATVR EFFECTIVVM, INDICATIVVM, & susceptiuum. Cap. III.

Sed quoniam & effectiuum, & indicatiuum, & susceptiuum, dupliciter vnumquodq; dicitur, hoc quidem simpliciter, hoc verò vt nũc, nosse oportet, amborum esse medicinæ scientiam. Ipsum verò simpliciter, duobus dicitur modis: & quod semper, & quod vt plurimum: de quorum vtroq; Medicina ptractat. Neutra verò, & causa, & corpus, & signum, & quod simpliciter dicitur, & quod vt nunc, tripliciter vnumquodq; appellatur: hoc quidem, quia neutrius contrariorum est particeps: hoc verò, quia vtriusq;: atq; hoc deniq;, quia aliquando huius, aliquando illius. Horum autem ipsorum secundum, rursus duobus dicitur modis: aut

Siplicìter dici modis duobus

Neutra dici tripliciter.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

quia vtrunq; cõtrariorum ex æquo participat: aut q̃a aliquando plus alterum. Primùm igitur de corporibus ipsis dicemus, qualia nam sint, & salubria, & ĩsalubria, & neutra: post hæc de signis & causis differemus.

DE CORPORE SALVBRI. CA. IIII.

SAlubre simpliciter corpus est, quod ab ipso naturæ ortu bonam temperaturã sortitur in simplicibus ac primis particulis: estq; in his quæ ex illis constãt instrumentis commensuratum. Salubre verò nunc est corpus, quod in præsenti est sanum. Est verò & hoc, eo tempore quo sanum existit, bonam habens temperaturam & commensurationem: non tamen optimã: at sibi propriam. Ipsius verò salubris simpliciter corporis, semper quidem est tale, quod optimè temperatum ac maximè commensuratum existit: vt plurimũ autem, quod à constitutione optima, non valde admodum deficit.

Salubre simpliciter corpus quod sit.

Salubre vt nunc, quod sit corpus.

DE CORPORE INSALVBRI. C. V.

INsalubre verò simpliciter corpus est, quod ab ipso ortu naturæ, vel in consimilibus partibus malam temperiem possidet: vel in instrumentalibus incõmensurationem: vel vtrũq; vitium. Insalubre verò nunc, est illud, quod eo tempore, quo tale dicitur, ægrotat: vel in consimilibus prauam temperaturam: vel in instrumentalibus incommensurationem: vel vtrunq; vitium tunc habens. Est verò & semper insalubre, quod ex ipso naturæ ortu vel pessimam temperiẽ possidet in simplicibus & primis particulis omnibus, vel in aliquibus, vel in iis quæ obtinent principatum: vel in instrumentariis incommensuratum existit: idq; vel in omnibus, vel in nõnullis, vel in illis quæ principatum obtinent. Vt multum verò insalubre est corpus, quod ab huius quidem vitio recedit: nõdum tamen mediocritatem attingit.

Insalubre simpliciter corp', quod sit.

Insalubre vt nunc, quod sit corpus.

DE CORPORE NEVTRO. CA. VI.

Neutrum corpus quid sit, iuxta primum significatum.

QVoniam verò & neutrũ corpus dicebatur tripliciter, vnum quidem, quod neutrius erat extremæ dispositionis particeps: aliud, quod vtriusque: ali ud quod aliquando huius, aliquando illius: iuxta primum significatum, neutrum erit corpus, quod exquisitè medium est, & saluberrimi, & insaluberrimi corporis: & huius, hoc quidem simpliciter tale, quod ab ipso naturæ ortu, ita est constitutum: hoc aũt ut nunc, quod in præsenti tempore, exquisitè medium existit, & saluberrimi, & insaluberrimi corporis. Ipsius verò simpliciter, semper quidem tale est id, quod in omnib⁹ ætatibus perdurat tale: vt multùm autem, quod nonnullas recipit mutationes. At iuxta secundum significatum, neutrum erit corpus, quod ab ipso ortu naturæ, contrariarum simul est particeps dispositionum: aut scilicet in vna parte, aut in duabus differentibus. In vna quidem, si secundum alteram oppositionem effectiuarum qualitatum bonam habuerit temperiem: vel etiam secundum vtranq; sed in formatione, vel magnitudine, vel numero partium, vel situ, deliquat: aut cõtrà, in his quidem rectè se habeat, vel omnib⁹, vel quibusdam: peccet autem in ipsa temperie. In differentibus verò partibus, & iuxta omnes oppositiões potest quicq̃ simul esse particeps contrariorũ. Et semper quidem est tale, quod per omnes ætates in eodem perseuerat statu. Vt multùm verò, quod aliqua ex parte euariat. Ita etiam, & nunc neutrum erit corpus iuxta secundum significatum, quia vel parte in vna, hæc quidem sibi salubria sunt, illa verò insalubria: vel ĩ differentibus ita afficitur partibus. Iuxta tertium significatum, neutrum erit corpus, quod aliquando quidem salubre, aliquando verò insalubre existit. In vno autẽ tempore, quod ita est neutrum, * exactè quidem cõsistere nequit: latius verò si accipiatur, potest.

Neutrum iuxta secundum significatũ quid sit.

Neutrũ iuxta tertium significatum quid.

DE SIGNIS SALVBRIBVS. CA. VII.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

SVnt autem ex signis salubria quidem, quæcunq; præsentem indicant sanitatem, & futuram prænũciant, & pteritam memoriæ subiiciunt. Insalubria verò, quæ & psentem indicant ægritudinem, & futuram pnunciant, & præteritam memoriæ subiciunt. Eadem ratione neutra dicuntur, quæ neutram dispositionem ostendunt, pnunciant, & memoriæ subiiciunt: quæq; partim quidem salubrem, partim insalubrem dispositionem indicant: & quæ aliquando quidem salubrem, aliquando verò insalubrem: & hæc quoq; secundum tria tempora, veluti salubria & insalubria, appellãtur. Dicuntur autẽ nonnunq̃ à vetustioribus Medicis hæc omnia, signa prænunciatiua, q̃uis sint præsentium & præteritorum indicatiua. Porrò vsus non paruus ex prænunciatiuis atq; indicatiuis accedit: minor autem ex his quæ memoriæ subiiciunt.

Salubria signa quæ sint.
Insalubria signa quæ sint.
Neutra signa quæ sint.
Signa prænunciatiua, indicãtiaq; esse vtiliora iis, quæ memoriæ subiiciunt.

DE SIGNIS OPTIMAE CONSTITVTIONIS. CAP. VIII.

SAlubrium autem corporum dignotiones sumendæ sunt ab iis quæ secũdum essentiæ rationem eis insunt: & ab his quæ necessariò sequuntur ipsa functionibus atq; symptomatis, quæ propriè accidẽtia appellant. Ab essentia quidem ipsa, eorum quæ optimam habent constitutionem, commẽsuratione: consimilium quidem, in caliditate, frigiditate, humiditate, & siccitate: instrumentorum verò, in quantitate ac numero eorum ex quibus constant: ac præterea formatione, situ partium singularum, & totius instrumenti. Ex his verò quæ necessariò consequuntur consimilia: quantum quidem ad tactum attinet, à mediocritate quæ in mollitie & duritie consistit: quantum verò ad aspectum, à colore optimo, & lęuitatis, atq; hispiditatis mediocritate. In functionibus à perfectione, quam ipsarum esse virtutem dicimus. Ab iis verò quæ instrumentarias sequuntur partes, à commensuratione & pulchritudi-

Salubrium corporum dignotiões vnde petendæ sint.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ne omnium totius corporis instrumentorum : ac praeterea, ab earum quæ ipsis insunt, virtute operationũ. Optimæ igitur cõstitutionis corporum signa indicatiua sunt hæc. Eorum autem, quæ ab ipsa deficiunt, & adhuc tamen salubria existunt, nonnulla quidem in cõsimilium temperatura vitium aliquod paruum habẽt: nonnulla verò in instrumẽtariorum vel omnium, vel aliquorum commensuratione, & hoc quoq; perexiguum. Sunt quæ in vtrisq; vitium aliquod habeant. Vitiorum verò genera, eadem sunt his quæ virtutem perficiunt: temperatura quidem in cõsimilibus: numerus autem, & formatio, & magnitudo, & situs ĩ instrumentariis: vtrisq; verò communis vnitas, quam ipsorum continuitatem vocamus. In his autem ipsis generibus sunt corpo⁊ insalubrium vitia, secũdum vtrũq; salubritatis significatum. Terminus autem qui vtrũq; distinguit, est operationũ læsio sensibilis. Etenim quæ simpliciter insalubria sunt corpora, distinguunt ob id, q facilè à causis morbificis superantur: & quoniam in vigore operationum deficiunt plurimum. In medio autem salubrium & insalubrium collocantur ea, quæ neutra exquisitè appellantur : & cum latitudine quadam. Quo fit, vt tota sanitatis latitudo in tres partes, quarum singulæ latitudinem habent non paruam, diuidatur. Erit autem prima quidem salubrium corporum: secũda neutrorum: tertia insalubrium. Post hæc deinceps sequuntur quæ iam ægrotant corpora : quæ sensibilibus operationum læsionibus distinguuntur. Hæc autem omnia sensu diiudicantur, non ipsa natura rerum. Signa itaq; sanorum corporum, siue ea salubria, siue insalubria, siue neutra existant, quantitate dĩstantiæ differunt: duobus inuicem contrariis terminis à nobis constitutis, optima videlicet constitutione corporis, & nuper genito morbo: ac deinceps consyderãtibus, vtri eorum sint viciniora, quæ ad examẽ corpo

Insalubria simpliciter corpora facile a causis morbificis superantur.

Sanitatis latitudo vniuersa in tres partes diuiditur.

Aegrotantia corpora a cæteris, sensibilibus operationũ læsionibus distinguuntur

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ra veniunt. Quæ enim proximiora sunt optimæ constitutioni, salubria: quæ verò ab hac longi⁹ distant, atq; ad ea quæ iam ægrotant, magis accedunt, insalubria: quæ autem intermedia, atq; æqualiter ab vtrisq; distare videntur, neutra existunt. Optimæ igitur constitutiõis corporis indicia explicauimus. Eorum verò quæ ab ipsa deficiunt, totidem sunt numero genera quæ in magis & minus secari possunt.

Salubria & insalubria corpora, quomodo discernenda.

QVOT SVNT DIFFERENTIAE partium. CAP. IX.

PArtium vniuersæ differentiæ sunt quatuor. Siquidem earum nonnullæ principia quædam existunt: aliquæ ab ipsis originem habent: aliquæ neq; aliarum gubernationi p̃sunt, neq; aliunde gubernantur: quum insitas habeant à natura potentias, à quibus regũtur. Quædam verò sunt, quæ insitas simul & aliunde emanantes sortiuntur. Principia igitur sunt, Cerebrum, Cor, Hepar, atq; Testiculi. His verò, & originẽ debẽt, & famulantur, nerui quidem & spinalis medulla, Cerebro: Cordi autẽ, arteriæ: Hepati, venæ: vt testiculis seminaria vasa. Quæ autem à seipsis, gubernantur, sunt Chartilago, Os, Copula seu ligamẽtum, Membrana, Adenes, Adeps, & Caro simplex. Reliquæ verò partes, quum vnà cum istis habeant ex seipsis regimen, arteriis, neruis, & venis insuper indiguerunt. Capillorum autem atq; vnguium neq; regimen vllum est, sed generatio tantummodo.

Partiũ vniuersæ differentiæ sunt quatuor.

Principes partes sunt cerebrũ, cor, hepar, atq; testiculi.

Capilli, vnguesq; minime gubernantur, sed gignũtur duntaxat.

DE SIGNIS CEREBRI. CA. X.

CErebri autem naturam, quinq; indiciorum genera ostendunt. Primum quidem, totius capitis dispositio. Secundum, sensibilium operationum virtus & vitium. Tertium, actiuarum. Quartum, earum quæ principatum obtinent. Quintum deniq;, naturalium. Est & aliud sextum genus præter hæc dicta, alteratio quæ extrinsecus aduenit. Porrò totius capitis disposi-

Cerebri naturam quinq; indiciorum genera ostendũt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

tio, ex magnitudine ipsius atq; figura sumitur: necnō ex capillis.

DE PARVITATE ET MAGNITVDINE CAPITIS. CAP. XI.

Caput magnū quando sit bonum indiciū.

Capitis naturalis figura qualis nam esse debeat.

Parēcephalis. Labdoides sutura. Cerebellum ē principiū spinalis medullę.

PAruum igitur caput vitiosæ cōstitutionis cerebri proprium indicium est: magnum verò, non necessariò indicat bonam cerebri compositionem: sed si quidem ob insitæ virtutis robur, quæ multam ac optimā materiam afformarit, eueniat, optimum signum ē. At si ob materiæ tātū multitudinem, haudquaq̄ bonum. Distinguēda verò sunt hæc, & ex figura ipsa, & ex his, quæ ab eo habent ortum. Ex figura quidem, si sit concinna: semper nāq; hoc, bonum signum existit. Ex iis autem quæ ab eo ortum habent, si ceruici validæ insideat, aliisq; ossibus optimè constet: atq; omnis præterea substantia boni sit habitus, ac robur habeat intentum. Propria autem capitis figura est, veluti si excogitares sphæram exquisitè rotundam ex cera constructam, paulatimq; vtrinq; depressam. In hac enim necesse est, vt posteriores * prioresq; ꝑtes plus gibbæ fiant, q̄ sphæræ conueniat: quæ verò vtrinq; cōsistunt, magis rectæ. Quòd si ea quæ secundum occiput eminentia, aliquatenus minuatur, simul intueri oportet neruos, atq; ceruicem, vnà cum ossibus aliis. Nam si secundum naturam constiterint, materiæ defectu, nō virtutis imbecillitate, cōtingit. Illis verò nō rectè se habentibus, principium est debile. Vt plurimū verò existit optimum signum figura concinna parencephalidis, quā nonnulli medici posterius cerebrum vocant, vt est re vera posterius, distinctum labdoide sutura. Est verò hæc pars principium spinalis medullæ, ac proinde neruorum omnium, per totum corpus animalis, actionibus subseruientium. Ipsa siquidem cerebri pars posterior, ꝑ seipsam, paucos admodum sensitiuos possidet neruos: plurimos autem actiuos. Anterior verò

contrà

contra, sensitiuos quidem plurimos: actiuos autem p paucos. Quare vbi vtraque fuerit optimè affecta, robustas habebunt eas, quæ ab ipsis pendent, deriuationes. Eędem quoque distinctiones faciendæ sunt ad partes capitis anteriores, quæ etiam ad posteriores: earũdemq; paruitatem, magnitudinem, & figurã, necnon sensus ibi collocatos, visum, gustum, & odoratum, expendere oportet. Siquidem sese inuicem indicant, attestanturq;, & quæ à principiis oriuntur, principii virtutem & vitium: & principium ea quæ ab ipso nascuntur.

Pricipia & ea quæ ab illis oriuntur, sese inuicem attestantur, & indicãt.

DE OPERATIONIBVS OBTINENTIBVS PRINCIPATVM. CAP. XII.

Earum autem operationum quæ obtinent principatum, virtus ac vitium sunt ipsius principii seorsum tantummodo indicia. Voco autem operationes principatum obtinentes, quæ à solo principio prouenient. Sagacitas igitur, subtilem cerebri substantiam indicat. Tarditas verò intellectus, crassam. At discendi facilitas, formarum facilè susceptiuam. Memoria, stabilem atque firmam. Difficultas discendi, formarũ non facilè susceptiuam. Obliuio, fluidam. Mobilitas in opinionibus, calidam: vt stabilitas frigidam.

Principalium animę actionũ singulę, quid significent.

SIGNA BONAE TEMPERATVRAE CEREBRI. CAP. XIII.

Si quidem cerebrum sortiatur bonam primarum quatuor qualitatum temperiem, omnia quæ diximus, habebit quàm moderata. Excremẽta quoque quæ ab eo expurgantur, moderatè se habebunt: atque ab iis quæ extrinsecus alterãdo occursant, nequaq̃ lædetur. Talibus igitur capilli capitis, quum adhuc sunt infantes, subruffi: quum verò pueri, subflaui: quum iam adoleuerint, flaui fiunt: mediiq; inter omnino crispos * & lenes. Nec verò caluescunt facilè.

SIGNA CALIDI CEREBRI. C. XIIII.

Cerebri calidi indicia.

Signa calidi cerebri sunt, in iis quæ circa caput consistūt, rubor & calor maior, & quæ in oculis visuntur venæ, conspicuæ magis. Capilli quoq; in his statim in lucem editis * celeriter generantur: & quum plurimum in calore à mediocri temperatura recesserint, nigri, & robusti, & crispi fiunt: quum verò non multū, subflaui quidem ab initio fiunt, deinde nigricāt: ac progredientibus ætatibus, caluitium patiuntur: eoq; magis, quo temperies plus æquo calidior fuerit. Excrementa verò quæ per palatum, & nares, & oculos, & aures purgantur, pauca & concocta ipsis existunt: si integra sanitate fruātur. Si verò eis caput repleatur, plura quidem in ipsis excrementa, sed nō incocta, gignūtur. Implentur autem, aggrauanturq; eorum capita, à calfacientibus tum cibis, tum potibus: necnō ab odoribus, iisq; omnibus, quæ extrīsecus nobis occursant: in quorum numero est aer circunfluus: ac tunc præcipuè, si nō solùm natura calida, sed etiam humida, ipsa corpora extiterint. Breuibus autem somnis huiusmodi tēperaturæ contentæ sunt, nec profundis admodū.

Cerebrum calidū a quibus facile ipleat.

Calida & humida corpora somnis breuibus sunt contenta.

SIGNA FRIGIDI CEREBRI. Cap. XV.

Cerebri frigidi indicia.

Frigidioris verò q̃ oporteat cerebri indicia sunt, plura in propriis meatibus excrementa. Capilli recti, ruffi, stabiles, & q longo post natiuitatem tēpore nascuntur tenues, atq; ab initio malè nutriti. Porrò quibus tale cerebrum obtigit, facilè à frigidis causis lęduntur: quo sanè læsionis tempore destillationibus, & grauedinibus corripiūtur. Sed nec partium quæ iuxta caput sunt calor magnus aut rubor: nec oculorum venæ illis conspicuæ insunt. Sunt autem quodammodo somnolentiores.

Cerebro frigido præditi facile a frigidis causis lædunt.

Cerebro frigido prędití somnolentiores sunt.

SIGNA SICCI CEREBRI. Ca. XVI.

Cerebri sicci indicia.

Siccioris autem cerebri indicia sunt paucæ superfluitates effluentes, & sensuum perspicacitas. Sunt

autem ad vigilias prompti, & capillos habẽt robustos, crispos potius q̃ rectos & qui celerrimè eis genitis innascuntur. Cito autem caluescunt.

HVMIDI CEREBRI INDICIA. CAP. XVII.

Humidioris verò cerebri indicia, capilli plani: quodq; minimè calui fiant: sensus turbulẽti: multitudo excrementorũ: somni multi & profundi. Atq; hæ quidem simplices sunt intemperies. Cerebri humidi indicia.

SIGNA CALIDI SICCIQVE cerebri. CA. XVIII.

QVi calido & sicco sunt cerebro, superfluitatib⁹ carent, sensibus vigent, plurimũ vigilant, atq; cito fiunt calui. Prima autem capillorum generatio in illis celerrima est, ac plurimo alimento abundans. Capillos verò habent nigros & crispos: tangentibusq; caput sentiuntur calidi, rubicundiq; sunt, vsq; ad consistentiæ ætatem. Cerebri calidi & sicci idicia.

SIGNA CALIDI ET HVMIDI cerebri. CAP. XIX.

SI verò humiditas caliditati iungatur, sed parum vtraq; qualitas mediocritatem superet, adest color bonus, calorq;, & quæ ĩ oculis sunt venæ, magnæ. Præterea excrementa plura, & mediocriter cocta, & capilli recti, & sufflaui: nec facilè calui fiunt. Implẽtur verò, atq; aggrauãtur eorum capita à calidis. At si humectentur, tunc multo magis: & præcipuè vbi multitudine excrementorum redũdant. Quòd si plurimum caliditas atq; humiditas creuerint, iis caput est morbis obnoxium, excrementisq; abundans: ac facilè à calfacientibus & humectantibus lædit. Proinde Auster semper talibus aduersatur: atq; optimè in Aquilone se habent. Ii non diu vigilare possunt: & quum se ad somnũ conuerterint, simul graui somno tentantur & vigilãt & somnia habent imaginationibus plena. Visus est eis Cerebri calidi & humidi indicia. Cerebro calido & humido preditis, vt aduersat Auster, sic confert Aquilo.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

turbulentus, nec satis sensibus vigent. Pro ratione autem ipsius qualitatis in mistione excellentis mediocritatem, solent etiam signa ipsa excellere.

SIGNA FRIGIDI ET SICCI cerebri. Cap. X X.

Cerebri frigidi & sicci indicia.

FRigidæ verò & siccæ cerebri intemperantiæ, frigidum & minimè coloratum, sui ratione, caput efficiunt. Qui autem sic sunt affecti, in oculis nullas habent venas conspicuas, facileq; à frigidis causis læduntur. Quare & inæquali sanitate fruuntur.

DE SENSIBVS. CA. X X I.

SEnsus autem eorum, in iuuentute quidem, omnes vigent, atq; omni vitio carent: sed progrediente ætate, cito marcescunt. Vt autem summatim dicam, omnia quæ ad caput pertinent, celerrimè illis marcescunt. Quamobrem cito cani fiunt. Capilli verò ipsis quidem genitis, vix exeunt, & malè nutriuntur, & ruffi sunt. In progressu autem ætatis, superante magis frigiditate caliditatem, q̃ siccitate humiditatem, non caluescunt. Contra verò, si contigerit siccitatem quidem plurimum dominari humiditati: frigiditatem verò parum calori, calui fiunt hi.

SIGNA CEREBRI FRIGIDI ET humidi. C A P. X X I I.

Cerebri frigidi & humidi indicia.

HVmidæ verò, & frigidæ cerebri temperaturæ, graues somnos conciliant, sensuum hebetudinẽ pariunt, vim excrementorum accumulant: caputq; reddunt frigori & plenitudini obnoxiũ. Sic affecti, destillationibus & grauedinibus facilè corripiunt: at minimè calui fiũt.

D E OCVLIS. CAP. XXIII.

Oculorum temperamẽta quo dignoscantur. Oculi a similibus temperaturæ suæ causis

QVi oculi tangentibus manifestè calidi apparẽt, & facilè ac crebro motu mouentur, & venas latas habent, ii calidi omnes sunt: frigidi verò, his contrarii. Et humidi quidem, molles, multaq; humiditate referti: sicci verò, duri simul & aridi. A similibus autẽ

suæ temperaturæ causis facilè offenduntur: iuuantur verò, à modico cõtrariorum vsu. Sed hoc quidem cõmune in omni cuiuscunq; partis temperiei dignotione meminisse oportet.

læduntur facile: iuuãtur vero a modico contrariorum vsu.

DE MAGNITVDINE OCVLOrum. Cap. XXIIII.

MAgnitudo oculorum quidem, vbi concinnitas adsit, & operationum virtus, multitudinem bene temperatæ substantiæ ostendit, ex qua sunt conformati. Quæ si desint, multam quidem substantiam, non tamen bene temperatam indicat.

Oculorum magnitudo quid indicet.

DE PARVITATE oculorum. CA. XXV.

PAruitas verò oculorum, adiuncta quidem concinnitate, atq; * operationum virtute, paucam quidem, sed bene temperatam substantiam ostendit, ex qua sunt conformati. Si verò inconcinnitas adsit, atq; functionum vitium, paucam simul atq; vitiosam materiam demonstrat.

Oculorũ paruitas quid significet.

DE COLORE OCVLORVM. CAP. XXVI.

GLauci oculi, qui pura humiditate, ac non multa p̃fulgent, tales fiunt, ob splendidi luminis abundantiã. Contrà verò, nigri, & qui intermediã naturã seruant, causas quoq; intermedias sortiuntur.

Oculi glauci & nigri vnde fiant.

DE GLAVCEDINE ET NIgredine oculorum. CA. XXVII.

GLaucus igitur ocul⁹ fit, vel propter magnitudinẽ, vel propter splendorem crystallini humoris, vel propter situm prominentem, vel propter tenuis & aquei humoris, qui in pupilla existit, paucitatem, & puritatem. Omnibus autem his in vnum coeuntibus, fit glaucissimus oculus. Si verò aliqua adsint, aliqua desint, tunc maior minor'ue glaucedo contrahitur. Niger verò oculus fit, aut ob paruitatem crystalloi-

Glaucedinis oculorum causæ.

Nigredinis oculorũ causæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

dis, aut propter profundum ſitum, vel quia ſplendidus ac fulgidus exquiſitè non eſt, vel quia tenuis humor, vel ſuperabundat, vel impurus exiſtit, vel propter vnam ex hiſce cauſis, vel propter omnes fieri conſueuit. Tenuis igitur humor, quo magis ad aquæ naturã accedit, & ſuperabundat, humidiorem oſtendit oculũ: quemadmodum ſi craſſior ac minor fiat, ſicciorem. Cryſtalloides autem humor, ſi quidem durior exiſtat, ſicciorem efficit oculum: ſi verò mollior humidiorẽ. Sic & ſi plus modico tenuem humorem exceſſerit, ſicciorem: ſi relinquatur ab illo, contrarium.

DE CORDIS TEMPERATVRIS. CAP. XXVIII.

Cor frigidisſimum erit calidius calidisſimo cerebro.

VNãquanq; partem calidiorem aut frigidiorem dicimus, non alicui rei alteri, ſed ad ſeipſam, eam comparantes. Sic enim vtcunq; extiterit cor natura frigidisſimum, multo ſanè calidiorem temperiem ſortietur calidisſimo cerebro.

SIGNA CORDIS CALIDI. Cap. XXIX.

Cordis calidi indicia.

CAlidioris igitur cordis, * q̃ pro naturali ſymmetria, indicia quædam ſunt inſeparabilia, & propria, magnitudo reſpirationis, pulſus velocitas, & frequentia: audacia, & ad actiões natura prompta. Quòd ſi multum in caliditate exceſſerit, tunc furibunda quædam iracundia, & temeritas adſunt. Eſt autem his thorax hiſpidus, & præſertim pectus, & quæcunq; hypochõdriis partes proximiores. Magna verò ex parte calidi cordis temperies vniuerſum corpus calidum reddit, niſi hepar vehementius obſtiterit. Eſt præterea & latitudo thoracis, caliditatis indicium, niſi & hîc quoq; cerebrum plurimum reluctetur, cui ſpinalis medullæ magnitudo proportione reſpondet. Tantæ verò erũt magnitudine vertebræ, quanta ſpinalis medulla: quare & ſpina vniuerſa. Compingitur autem thorax ad eam ſpinæ partem, quæ * iuxta metaphrenum, hoc eſt

Toracis latitudo qñ sit caliditatis idiciũ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

dorſum, cõſiſtit, tanq̃ ad nauis carinam. Quare neceſſariò eius longitudo æquabitur dorſo. Latitudo verò, erit pro vertebrarum ratione: quando ad proportionem craſſitudinis earum fuerit compactus. Quum verò cordis caliditas ſuperãs perflauerit ac dilatauerit in primo ſui ortu thoracem, erit eiuſdem caliditati proportione reſpondens. Quare quũ caput paruum, thorax autem latus extiterit, maximũ hoc tibi fuerit cordis caliditatis indicium. Quum verò magno exiſtente capite, paruus fuerit, propriiſſimũ hoc tibi ſit cordis frigidioris ſignum & argumentum. Si verò capiti fuerit proportione reſpondens, tunc aliis ſignis de corde diſtigues, ex ipſi⁹ thoracis amplitudine nihil iudicans.

SIGNA CORDIS FRIGIDI. CAP. XXX.

IN frigidiore verò corde pulſus minores exiſtunt, q̃ modo naturæ conueniat. Non tamen neceſſariò tardiores, vel rariores. Reſpiratio autem, ſi quidem tãto thorax minor extiterit, quanto cor frigidius, pulſibus erit proportionalis. Si verò maior fuerit, q̃ pro frigiditatis portiõe, non ſolùm minor, ſed etiam tardior & rarior ipſa reſpiratio erit. Sic affecti ſunt, naturaliter timidi, puſillanimesq́; atq; tardi: pectusq́; glabrum ſortiuntur.

Cordis frigidi indicia.

SIGNA CORDIS SICCI. Cap. XXXI.

COr autem ſiccius, pulſus duriores efficit: iramq́; non promptam excitat, ſed ferinam, quæq́; facilè compeſci non poſſit. Magna aũt ex parte ſic affectis vniuerſum corpus ſiccius exiſtit, niſi hepar obſtiterit.

Cordis ſicci[oris] indicia.

SIGNA CORDIS HVMIDI. CAP. XXXII.

COrdis verò humidioris ſigna, pulſus molles, & mores ad iram quidem procliues, ſed talem, quæ ſedari poſſit: at vniuerſum corpus humidius exiſtit, niſi hepar obſiſtat.

Cordis humidi indicia.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

SIGNA CORDIS CALIDI & sicci. Cap. XXXIII.

Cordis calidi & sicci idicia.

CAlidi & sicci cordis, pulsus duri sunt, magni, veloces, atq; frequentes: similiterq; respiratiões, magnæ, veloces atq; frequẽtes. Multo autem magis ad velocitatem ac frequentiam vergunt, thorace cordi non aucto proportionaliter. Sic affecti, præ cunctis, pectus habent maximè hirsutum, & hypochondria. Ad actiones autem sunt prompti, iracundi, & * celeres, moresq́; præ se ferunt tyrãnicos. Sunt etenim ad furorem faciles, inexorabilesq́;.

SIGNA CORDIS CALIDI & humidi. CAP. XXXIIII.

Cordis calidi & humidi indicia.

SI verò caliditas cum humiditate præcellat, minus quidem eis quos antea diximus, hi sunt hirsuti: ad actiones verò nihilo minus prompti: non tamen ferus ipsis est animus, sed ad iram tantùm procliuis. Pulsus verò magni ac molles, velocesq́; & frequẽtes existunt. At respiratio, si thorax quidem cordi fuerit proportionalis, eandem cum pulsibus speciem seruabit. Si verò minor extiterit, tãto illis velocior, atq; frequentior erit, quanto & thorax minor extiterit. Quòd si multa facta fuerit euersio in ipsa temperatura, atq; in humiditate præcipuè, præter ea quæ diximus, contingent etiam ex putredine morbi his, qui in ipsis fuerint, humoribus corruptis ac putrefactis. Expirationes autem maiores fient, ac velociores inspirationibus: necnon arteriæ contractio velox.

SIGNA CORDIS HVMIDI & frigidi. CAP. XXXV.

Cordis frigidi & humidi indicia.

QVi humidiore & frigidiore sunt corde, pulsus molles sortiunt: minimeq́; audaces, sed timidi & segnes existunt. Tales etiam possidẽt glabrum pectus: minimeq́; iracundiam cõseruant, ad quam etiam non sunt admodum prompti.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

SIGNA CORDIS FRIGIDI & sicci. CAP. XXXVI.

FRigidius verò atq; siccius cor, pulsus quidem duriores reddit & paruos: respirationem autem, si quidem thorax paruitatem cordis frigiditati proportionalem habuerit, moderatam. si verò maior extiterit, raram & tardam. Hi verò præ omnib⁹ minimè ad irascendum sunt prompti: quum autem coacti fuerint irasci quibusdam, retinent iracundiam. Habent autem maximè omnium pectus glabrum. * Cæterùm quæcunq; de moribus, siue nunc, siue quouis alio sermone explicata sunt ad temperaturæ cognitionem, sciendum est, ea non de optimis morib⁹, aut vitiosis, qui ex philosophia hominibus adueniũt, sed de insitis vnicuiq;, naturalibusq;, à nobis exposita fuisse.

Cordis frigidi & sicci argumenta.

Mores ipsi sũt duplices, nempe ciuiles, & naturales, siue insiti.

SIGNA CALIDI HEPATIS. CAP. XXXVII.

HEpatis calidioris indicia, venarum latitudo, flaua bilis abundantior: in consistente verò ætate, etiam atra: calidior ipsis sanguis atq; eadẽ ratione vniuersum corpus, nisi cor obstiterit. His venter & hypochondria hirsuta.

Hepatis calidi indicia.

SIGNA HEPATIS FRIGIDI. CAP. XXXVIII.

FRigidioris verò, angustia venarum, pituita abundantior, sanguis frigidior, adeoq; totius corporis habitus, nisi calefiat à corde. Venter illis glaber est, atq; hypochondria.

Hepatis frigidi indicia.

SIGNA HEPATIS SICCI. CAP. XXXIX.

SIccioris autem, sanguis quidem crassior, & minimè abundans: venæ duriores & totius corporis habitus siccior.

Hepatis siccioris indicia.

SIGNA HVMIDI HEPATIS. CAP. XL.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Hepatis humidi indicia.

HVmidioris autem sanguis quidem copiosior, humidiorq́; atq; venæ molliores: ita verò & vniuersum corpus, nisi cor reluctetur.

SIGNA CALIDI ET sicci hepatis. CAP. XLI.

Hepatis calidi & sicci indicia

CAlidioris verò simul ac siccioris hepatis sunt inditia, hypochŏdria plurimum hispida, sanguis crassior & siccior, flaua bilis plurima: consistente autē ętate, etiam atra: venarum autem latitudo & durities. Sic verò & vniuersum corpus se habet. Nam quæ ex corde caliditas originem duxit, potest obtundere eā, quæ ab hepate nascitur, frigiditatem: sicuti & frigiditas caliditatem. Siccitatem verò nō potest humidius cor ad habitum contrarium perducere. At media inter has quæ dictæ sunt, ea quæ ab hepate humiditas nascitur. Magis enim à cordis siccitate superaī, q̄ siccitas ab humiditate: minus autem à caliditate: adhuc verò multo minus à frigiditate. Hæc enim inter omnes qualitates quæ eueniunt ab hepate, facillimè superatur. Vbi igitur in vnum conuenerint vtriusq; principii temperaruræ, totum exquisitè secundum illas afficitur corpus.

SIGNA HEPATIS CALIDI & humidi. CAP. XLII.

Hepatis calidi & humidi signa.

HVmidius autem, ac simul calidius hepar, minus quidem q̄ calidius & siccius hispida hypochŏdria reddit. Plurimum vero sanguinis, & venas amplas, habitumq́; calidiorem, & humidiorem facit, nisi obstiterit cor. Si verò amplius in ambabus qualitatibus à naturæ modo recedat, à morbis q ex putredine, ac vitiosis humorib⁹ fiūt, sic affectus minimo negotio corripiī: p̄sertim si plurimū augeaī humiditas: caliditas verò, nō ita. Sin aūt contra, minimè humorum vitio laborat.

SIGNA HEPATIS HVMIDI & frigidi. CA. XLIII.

Hepatis humidi & frigidi indicia.

HVmidius autem atq; frigidius hepar habet hypo

chondria glabra, sanguinem verò, accedentem ad pituitæ naturam gignit, cum venarum angustia. Sic & reliquum afficit corpus, nisi à corde ad contrariã trasferatur naturam.

SIGNA HEPATIS FRIGIDI & sicci. CAP. XLIIII.

Frigidius & siccius hepar, parum sanguinis, & exiguas venas exhibet corpori: ipsumq; frigidius reddit, & hypochondria glabra, nisi & hic cor dñetur. Hepatis frigidi & sicci indicia.

SIGNA, CALIDAE, FRIGIDAE, humidæ, & siccæ tẽperaturæ testiculorum. C. XLV.

Temperatura verò testiculorum, calida quidem, procliuis ad venerem, masculorũq; productrix, atq; fœcunda. Eadem celerrimè genitales partes obsepit pilis. Frigidior verò, contraria efficit. At humida, multo & humido semine abundat. Sicca, paucum & modicè crassum generat semen. Testiculorũ tẽperaturas significantia.

SIGNA CALIDAE ET SICcæ tẽperaturæ testiculorum. Ca. XLVI.

Calidior verò & siccior, crassissimum semen habet, & fœcũdissima est, ac celeriter ab initio protinus ad coitum excitat animal. Sed & his genitales partes citissimè hispidæ fiunt: atq; omnes quæ circunstant, supra quidem, vsq; ad vmbilicum: infra verò, vsq; ad media femora. Petulca igitur est, & ad libidinem prona, eiuscemodi temperatura: statim verò satiatur, & si cogatur offenditur. Testiculorũ calidorum & siccorum indicia.

SIGNA CALIDAE ET HVMIDAE temperaturæ testiculorum. Ca. XLVII.

Sin autem caliditas humiditati iũgatur, hirsuti quidem tales minus: plus verò semine abundant: non tamen plus cæteris appetunt, sed minori detrimẽto præter modum venereis indulgent. Quòd si caliditas & humiditas abundanter exuperauerint, non sine detrimento à venereis abstinent. Testium calidorum & humidorum indicia.

SIGNA HVMIDAE ET FRIGIDAE temperaturæ testiculorum. Ca. XLVIII.

Testium frigidorũ & humidorũ indicia.

SI verò frigidiorem & humidiorem temperaturã testiculi habuerint, partes circumpositæ glabræ sunt, & tardè rem exercere veneream incipiunt, nec proni ad actum huiuscemodi sunt. Aquosum verò & tenue ipsis est semen, infœcundumq́;, & fœminarum generatiuum, vel omnino non generans.

SIGNA FRIGIDAE ET SICCAE temperaturæ testiculorum. Ca. XLIX.

Testium frigidorum & siccorũ indicia.

AT frgidior & siccior temperatura, similis quidẽ in reliquis est antedictæ: crassius tamen in ipsa semen existit, atq; paucum omnino.

DE TOTIVS CORPORIS HABITV. C.L.

TOtius corporis habitus in illis maximẽ consistere dicitur partibus, quæ primæ oculis subiiciuntur. Sunt verò hæ, musculi, qui omnia ambiunt ossa, existentes quædam carnes compositæ, ex prima & simplici carne, & præterea fibris, quibus innascuntur. Propria siquidem musculorum substantia constat ex his duobus. Quæ verò ad ipsos vasa ptingunt, veluti riui quidam sunt, qui non substãtiam complent, sed eis subministrant, vt in vita permaneant.

Musculorum substantia ex quibus cõstet.

SIGNA MODERATAE TEMPERATVRAE. Cap. LI.

Temperamenti moderati indicia.

MOderatæ temperaturæ indicia secundum totũ animalis habitum, sunt, color quidẽ ex rubeo & albo commistus capilli: flaui: & vtplurimum mediocriter crispi: carnositatisq́; mediocritas in qualitate & quantitate. Medium nanq; est exquisitẽ ac veluti Polycleti regula huiuscemodi corpus, nter omnes excessus: ceu ad quod ipsi & dicantur, & cognoscantur.

DE CORPORE CALIDIORE. C.LII.

Temperaturæ calidioris indicia.

QVæcunq; autẽ in caliditate à medio recedunt, non tamen in humiditate, vel siccitate, hæc,

quantum ad carnosum genus attinet, videntur quidē tangentibus calidiora tantum, quātum & eorum temperatura calidior. Tanto verò magis hirsuta sunt, quāto & calidiora, & minus pinguedinis habent. Colorē autem rubrum, & capillos nigros sortiuntur.

SIGNA FRIGIDAE TEMPERATVRAE. Cap. LIII.

Frigidioris autem temperaturæ indicia sunt, pilorum priuatio, pinguitudo, & occursans frigiditas. Color autem, vnà cum capillis ruffus, & vbi frigiditas excesserit, liuidus quodammodo existit. Temperaturæ frigidioris indicia.

SIGNA SICCAE TEMPERATVRAE. Cap. LIIII.

Siccior temperatura tāto gracilior & durior est bona temperatura, quanto maior est siccitas. Temperaturæ siccioris indicia.

SIGNA HVMIDAE TEMPERATVRAE. Cap. LV.

HVmidior autem temperies, carnosior atque mollior existit. Temperamēti humidioris indicia.

SIGNA CALIDAE ET SICCAE temperaturæ. Cap. LVI.

CAlidior simul & siccior, magis hirsuta, necnō calida & dura existit: itaq; pinguedine caret, tenuisque est, & capillos nigros sortitur. Si verò multū in caliditate excellat, color quoq; niger illi adest. Temperaturæ calidę & siccę indicia.

SIGNA CALIDAE ET HVMIDAE temperaturæ. Cap. LVII.

CAlidior autem & humidior temperatura, mollior & calidior, & carnosior tanto existit bona temperie, quantum & utrisq; qualitatibus aucta fuerit. Quòd si plurimum augeatur, cito similiter à putredinis corripitur morbis. ✳ Si verò parum quidem humidior sit, multo autem calidior, molliores quidem parum huiuscemodi sunt, iis qui bonam habent temperiem, & magis carnosi: nō parum verò hirsutiores, Temperaturæ calidæ & humidæ indicia.

& tangentibus etiam non parum calidiores. Nigri verò eis sunt capilli, & caro pinguedine caret. Sin autem paulo quidem calidior, multo verò humidior, mollis his caro est, & multa: colorq; miscellaneus, ex albo simul & rubeo: tangentibusq; paulo calidiores apparent. In summa autem, omnibus tẽperaturæ coniugationibus semp excellentis qualitatis indicia eminebũt.

SIGNA FRIGIDAE ET HVMIDAE temperaturæ. Cap. LVIII.

Temperaturę frigidę & humidę indicia.

FRigidior autem atq; humidior temperatura, si parum quidem vtraq; augeatur, capillis nuda est & alba: mollisq;, & crassa, & pinguis. Si verò magis excesserit, reliqua quidem sunt secũdum proportionem qualitatum auctarum: color autem, vnà cum capillis, ruffus. Quemadmodum si plurimùm vtraq; augeat, liuidus. Si verò qualitatum augmentũ inæquale fuerit, eius quæ superauerit, indicia eminebunt.

SIGNA FRIGIDAE ET SICCAE temperaturæ. Cap. LIX.

Temperaturæ frigidæ & siccæ indicia.

SI autem frigiditas vnà cũ siccitate augeatur æqualiter, natura durum, ac tenue, & glabrum corpus sic affecti sortiuntur, ac tangentibus frigidum: pinguedo tamen ipsis, & si graciles sint, per carnes dispersa inest. Capilli autem & color, frigiditatis modum, ac proportionem sequuntur. Vbi verò calida & sicca tẽperatura, per decrementi tempus, in frigidum & siccũ labitur habitum, graciles hi tũc fiunt, & duri: atq; atra bilis ĩ eis dominatur: & ob id nigri simul, hirsutiq; euadunt. In vniuersum autem, si membrum facilè frigescit, vel frigiditatis, vel raritatis est signum: si verò non facilè, vel caliditatis, vel densitatis. Si à desiccantibus offendatur, atq; aridum & siccum, nec facilè mobilè fiat, siccitatis: quemadmodum & si ab humectantibus grauiter se habeat, humiditatis. Porrò pauca simul & dura caro, membrum siccius efficit: multa autẽ & mol

lis, humidius. Sic & intermedia ſpacia corporum ſimilarium, vt plus vel minus humidæ ſubſtantiæ in ſe cōtinent, vel crasſius, vel tenuius, vel humidius, vel ſiccius membrum oſtendunt: humidius quidem, vbi ſubtilior & plurima eſt humiditas: ſiccius verò, vbi crasſior ſimul & minor. Ipſæ enim ſolidæ partes, quæ verè ſolidæ ſunt, ac primæ, nullo modo effici humidiores poſſunt: itercepta autem in ipſis ſpacia, hac vel illa humiditate complere, posſibile eſt. Hoc verò eſt proprium partium ſimilarium alimentum, quod ex appoſitione fit, & non per vaſa attrahitur.

Solidas partes non poſſe vllo modo humidiores effici.

Solidorum corporum alimentum quod ſit.

SIGNA SICCI VENTRICVLI. C.LX.

VEntriculi indicia ſunt, eius quidem qui natura ſiccior exiſtit, ſi celeriter ſitibundi fiant, & paucus eis potus ſufficiat: à plurimo autem aggrauētur: fluctuationibusq́; infeſtentur, aut ſuperfluitet id quod abundat, cibisq́; delectentur ſiccioribus.

Ventriculi ſiccioris indicia.

SIGNA HVMIDIORIS ventriculi. Cap. LXI.

HVmidioris autem, ſi neq; ſitibundi fiant, & ſuperabundans humidum facilè tolerent, & cibis humidioribus gaudeant.

Ventriculi humidioris indicia.

SIGNA CALIDI VENTRICVLI. C.LXII.

CAlidior verò natura ventriculus, melius quidem concoquit, q̄ appetat: & multo magis quæcunq; ſunt dura, & non facilè alterationem ſuſcipiunt. Nam quæ facilè alterantur, in eo corrumpuntur: gaudetq́; calidis potibus, ac cibis: nec à frigidis vllam percipit noxam, ſi modicè ipſis vtatur.

Ventriculi calidioris īdicia.

SIGNA VENTRICVLI FRIGIDI. C.LXIII.

FRigidus natura ventriculus, ad appetendum quidem, plurimum viget: ad concoquendum autem, minimè: tales præſertim cibos, qui & frigidi ſunt, & non facilè alterationem ſuſcipiūt. Cito itaq; in ipſo aceſcunt: ac proinde acidis ructibus talis ventriculus

Ventriculi frigidi indicia.

abundat plurimum: gaudetq́; frigidis, ſed ab eorum vſu immodico offenditur. Sic & ea quæ extrinſec⁹ frigida occurſant, nequit longiori tp̄e tolerare: quēadmodum neq; calidus calida. Malæ verò tēperaturæ, quæ morbi ratione ventriculum occupāt, hoc differunt ab iis quæ naturales exiſtunt, quoniam contraria, non autem ſimilia, appetunt, quemadmodum naturales.

Intemperies morboſæ, a naturalibus intēperantiis, quo differant.

DE SITI A' CORDE ET pulmone profecta. Cap. LXIIII.

NEc verò tantum ventriculus ſitibundos, minimeq́; ſitiētes reddit, & frigidi, calidiq́; potus appetētiores, ſed ea quoq; viſcera quæ in thorace ſunt, vt cor, atq; pulmo. Cæterùm qui ob horum ſitiunt caliditatem, plus inſpirant, & longius expirant: atq; æſtum in thorace percipiunt: non ſicuti qui ventriculi ratione in hypochondriis caliditatem patiunt. Præterea bibentes, non ſtatim quieſcunt, & frigidus potus magis eorum ſitim reſtinguit. Refrigerat autē eoſdem, & frigidi aeris iſpiratio: quæ nihil illos iuuat, qui ventriculi ratione ſunt ſitibundi. Sic qui contrario modo ſe hn̄t, ſenſibiliter à frigida inſpiratiōe lædunt.

Sitis a viſceribus thoracis aborta, quō diſtinguenda ab illa quā excitauit vētriculus.

SIGNA PVLMONIS FRIGIDI. C. LXV.

ET hoc maximum ſit frigidi pulmonis indicium. Vt enim frigidum inſpirantes, manifeſtè dolorē ſentiunt, atq; frigiditatem, ita & caliditas eſt ipſis amica. Sed & pituitoſa excrementa tum loquentes, tum tuſſientes reiiciunt.

Pulmonis frigidi indicia,

SIGNA PVLMONIS SICCI. C. LXVI.

PVlmonis autem ſiccitates excrementis vacant, & pituita: vocemq́; claram efficiunt: quēadmodū humiditates obſcurā eam reddūt, ac raucam. Et quum vehementius aut acutius loqui ſtuduerint, tunc intercidunt excrementa.

Pulmonis ſiccitatis indicia Vocem raucā quæ efficiāt.

DE VOCE. Cap. LXVII.

NOn tamen ipſa vocis magnitudo à caliditate, ſicuti neq;

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

cuti neq; paruitas à frigiditate oritur, sed altera quidem, asperæ arteriæ latitudinem sequitur, & vehementiorem efflatum: paruitas verò, à contrariis procedit causis. Quare nec semper, nec primò, sed ex accidenti, & solas naturales temperaturas, non autem aduentitias, vocis magnitudo aut paruitas sequit. Quia enim talia instrumenta, temperaturæ ratione sunt facta: ad hæc autem consequitur huiuscemodi vox: ob id nimirum contingit ex voce de naturali temperie rõcinari. Vocis magnitudo & paruitas ad quę cõsequantur.

DE LENI ET Aspera voce. C.LXVIII.

NAm lenis vox, arteriæ lenitatem cõsequitur, sicuti & aspera asperitatem. Lenitas igit arteriæ, moderatam temperiẽ sequitur, vt asperitas siccitatem. Asperitas quippe fit, à duri corporis inæqualitate. Arteriam verò duram, similarium partium, ex q bus cõstat, siccitas efficit: at inæqualem, dispersæ in eisdem humiditatis defectus. Vox lenis asperaq; quid consequatur.

DE VOCE ACVTA. Cap. LXIX.

EOdem modo neq; acuta naturaliter vox, sine angustia faucium, nec grauis, sine latitudine fieri potest. Angustia igitur ab insita atq; innata frigiditate nascitur. Latitudo autem à caliditate. * Porrò cuiusq; facultatis virtus & vitium, à temperie ipsa, ceu à causa præcedente, exoritur. (Omissa 70. 71. 72. 73.) Voci acutæ, grauiq; quæ requirantur. Virtus vitiũq; cuiuslibet facultatis a temperie ipsa exoritur.

DE HOMINE PITVITOso bilem vomente. Cap. (L X X.) 74.

VIdi equidem hominem, cuius totus habitus pituitam præ se ferebat: quotidie tamẽ biliosum euomebat humorem. Censui itaq; inspiciũda alui excrementa esse: in quibus minimè apparebat bilis. Quare coniectura quadam comprehendi, eum meatum, qui biliosum humorem egurgitat, non minimã ipsius partem ad * imũ orificiũ ventriculi, quod græci pyloron vocant, effundere: vt in quibusdam animalibus cernitur. Plurimum itaq; ad eorum quæ latẽt sensum Bilem cur pituitosi nonnulli assidue vomant.

coguitionem conducit, ea quæ ex sectionis inspectiõe habetur peritia, operationũq; atq; vtilitatũ inuentio.

QVOMODO COGNOSCANTVR ægrotantia corpora. Cap. LXXI. 75.

Aegrotantes particulas dignoscendi rõ.

VBi igitur iã corpora ægrotant, ipsorum partes quæ quidem subiiciuntur sensui sunt dignoscendæ, ex eorum quæ insunt eis secũdum naturam, permutatione, in magnitudine, colore, figura, numero, situ, & ea quæ est secundum duritiem, mollitiem, frigiditatem, & humiditatem differentia. Quæ autem visum effugiunt, ex operationũ læsionibus, aut iis quæ excernuntur, aut doloribus, aut tumoribus præter naturam, aut horum quibusdam, vel omnibus.

DE SIGNIS PATIENTIS cerebri. 76. Cap. LXXII.

Cerebri morbi qũo dignoscendi.

IGitur cerebri ægras dispositiones, aut ex desipientiæ speciebus, aut sensuum, aut imaginationum læsionibus, aut actuum qui secundum electionem fiũt, aut ex iis quæ excernũtur per palatum, vel nares, vel aures, aut ex dolorum, qui ei eueniunt, differentiis, cognoscere oportet.

SIGNA CORDIS PATIENTIS. Cap. 77 LXXIII.

Cordis morbi vnde noscanť.

QVæ verò in corde fiunt, ex difficilis anhelitus speciebus, & tremulis motibus, qui ipsi contingunt, & pulsibus quoq; eius & arteriarum, & ex iræ excandescentis celeritate, vel tarditate, & ex febribus, & refrigerationibus, & in colore differẽtiis, eisq;, quibus conflictatur, doloribus.

SLGNA PATIENTIS HEPATIS. Cap. 78 LXXIIII.

Hepatis affectus vnde sint cognoscendi.

QVæ in hepate fiunt, ex defectu humorum atq; abundãtia, & ad id, quod præter naturam est, euersione, & colore malo. Sed & ex grauitatibus, & tumoribus, & doloribus, non modò his qui in

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

eo ortum habent, verùm & ex illis, qui consortii lege proueniunt: vt per aliquam difficilis respirationis, aut etiam tussis speciem.

SIGNA PATIENTIS uentriculi. Cap. (LXXXV.) 79.

SIc & ventriculi affectus agnoscitur, vbi in concoctione, & appetitu humidi vel sicci alimenti, vel superfluitatum excretione delinquitur. Nec secus ex singultibus, eructatiõibus, nauseis, vomitibus, & ipsis eorum quæ vomuntur, speciebus. **Ventriculi affectus quo pacto deprehendendi.**

SIGNA PATIENTIS thoracis. Cap. (LXXXVI.) 80.

THoracis dignoscuntur affectus ex spirandi difficultatibus, tussibus, & doloribus qui in ipso fiũt: & ex eorum quæ cum tussi expuuntur, differentia. Sic & asperæ arteriæ ægritudines, spirationes difficiles, & tusses, & dolor in loco, & quæ expuuntur, & vocis offensiones ostendunt. In vniuersum autem, ex tumore, dolore, operationum læsione, & excrementorum differentia, omnium partium affectus noscuntur. Tumores igitur præter naturam, in inflammationibus, scirrhis, atq; iis quæ vocantur œdemata, explorandi sunt. Dolor autem, quemcũq; obsederit locum, aut solutam cõtinuitatem, aut subitam alterationem indicat. Soluitur autem continuitas incisione, exesione, fractione, & tensione. Alteratur verò substantia, à caliditate, frigiditate, humiditate, & siccitate. Tripliciter autẽ læditur operatio: aut quia debiliter, aut quia vitiosè, aut quia nullo fit modo. At verò quæcunq; excernuntur, nonnulla quidem sunt, veluti partes locorum patientium: nonnulla verò, ceu excrementa. Etenim quæ in ipsis naturaliter continentur, singula propriam facient indicationem.

Thoracis affectus vnde sint dignoscendi.

Dolor quid indicet

Solui vnitas quot modis possit.

Operatio tripliciter lædit. 81

Excretorum differentiæ.

SIGNA FVTVRAE AEGRItudinis. Cap. (LXXXVII.) 82

EOrum autem indicia, quibus ægritudinis periculum imminet, mediam formam habent, inter ea quæ ſanis, & ægrotantibus accidunt. Siquidem ſanis omnia ſecundum naturam iſunt: præter naturam verò ægrotantibus, quatenus ægrotant. In confinio autem horum, indicia neutrorum conſiſtunt. Quocirca, diſpoſitiones corporum, quæ caſura in morbum videntur, ſunt ex neutrorum genere: ſimulq; etiam, quæ ipſa indicant ſigna. Primò ſiquidem hæc, ſanitatẽ oſtẽdunt: ſecundò autem ægritudinem. Ac proinde eadẽ ſigna, ſecundum habitudinem, quæ ad aliquid eſt, neutra & inſalubria dicuntur: quæ quidem præſentem diſpoſitionem oſtendunt, neutra: quæ verò futuram pmonſtrant, inſalubria. Eadẽ verò ratione, & quæcunq; ægrotantibus ſigna ſalutaria apparent, dicentur quidem ſalubria, quia futuram ſanitatem oſtẽdunt: ægra autem, quatenus præſentem indicant ægritudinem. Nec in ambiguo eſt, q quæ ſunt vtrorunq; indicatiua, neutra dicantur, ſecundum vnum quoddam neutrius vocabuli ſignificatum. Quum igitur eorum ſignorum quæ futuram ægritudinem indicant, duplex ſit differẽtia, prius ea pertractemus, quæ quantitatibus, vel qualitatibus, vel temporibus, non autem propriis ſpeciebus, ab eo quod ſecũdum naturam, euariant: veluti ciborum appetentia intenta, vel diſſoluta, vel quæ non ſeruat conſuetum tempus, aut quæ ad edulia non vſitata fertur. Ad hoc etiam genus pertinent excretiões cibi ſuperfluitatum, quæ aut pauciores, aut plures, aut humidiores, aut duriores exiſtunt. Sic humidiorũ excrementorum vel defectus, vel præter conſuetudinẽ abundantia: aut in colore, aut in conſiſtentia varietas, aut in excretionis tempore. Præterea vigiliæ plures, ſomniq;: aut non conſueto tempore obiti. Eodem modo potus pluris, aut paucioris, calidi, aut frigidi inſolens appetitus: venereorumq; immodica, aut intem-

Morbum futurum ſigna indicãtia, ex neutrorum genere exiſtunt.

Aegritudinem futurã indicantium ſignorũ natura duplex

peſtiua concupiſcentia. Adhæc plures aut pauciores ſudores his qui ſunt opportuni, & ad motus torpor: vel ſi moueri tentauerint, tarditas, exolutio'ue inſignis. Huc pertinet mẽſtruorum ſuppresſio, vel immodica, aut diminuta euacuatio. Similiter de fluxu hæmorrhoidum eſt diſtinguendum. Quòd ſi non eadem quæ prius ex cibo potuq; voluptas capiatur, eſt futuræ ægritudinis ſignum: quemadmodũ hebetudo mentis ſenſuumq; minimè naturalis, aut obliuio inſolita: ſomni'ue turbati imaginibus. In ſumma verò, quæcunq; ſecundum naturam inerant, hæc quidem ſupra modum aucta: hæc verò imminuta: hæc temporibus quibuſdam, aut qualitatibus, aut quantitatibus immutata, futuros morbos prænunciant. Porrò morſus vẽtris, vel in ore ventriculi, vel in aliquo inteſtinorum, aut quum aluus ſubducitur, aut quum vomitus excitatur, aut quum mingitur, ſiue alius aliquis dolor mediocris, ex genere quidem exiſtit eorum quæ ꝑter naturam: non tamen qui ſic ſe habent ægrotare dicuntur: ſicuti nec qui capite grauantur, aut dolent, aut vigilãt: quũ nondum ſolitæ ipſorum impediuntur operationes. Hic ſiquidem in huiuſmodi operationibus terminus eſt. Atq; iccirco in eo qđ ad aliquid, eandem diſpoſitionem ægram atq; neutram dicemus. Nam pro vigore potentiæ, quæ vel facilè ſuſtinet, vel vincit, vnaquæq; ex his quas antea diximus, vel morbus eſt, vel diſpoſitio neutra. Sic & quæcunq; in ſenſibus, non in eo quod magis aut minus inuicẽ differunt, ſed toto genere ſunt præter naturam, ſigna morborum exiſtunt, q̃diu modica fuerint, ac nondum ſufficiunt hominem à conſuetis operibus amouere. Ea autem contingunt, vbi ſenſus ipſi, circa ſenſibilia propria palam hallucinantur.

Morbos futuros prænunciãt quæ à naturæ ordine receſſerunt.

SIGNA CORPORVM ægrotantium. Ca. LXXVIII. 83

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Signa salubria

At quæ iam in ægrotantibus signa videntur, nō- nulla quidem salutem: nonnulla mortem portendunt. Ac prima sanè, salubria: secunda verò, genere quidem ægra: secundum speciem autem, perni- tiosa dicuntur. Sumuntur autem, ut dicamus vniuersaliter, ex operationum virtute ac vitiis: secundum partem verò, ex particularium operationibus: quarum genera prius diximus. Porrò excrementa, quando quidem coctionis & cruditatis signa continent, fieri non potest quin omnino significēt, aut naturam materiei, aut materiam naturæ, aut neutrum alteri dominari. Salubria igitur signa dicentur, superante natura: insalubria verò deuicta. Neutra autem, quæ pugnas habēt æquales. Cæterùm quæ manifestam coctionem indicant, ex salubribus sunt: sicuti quæ cruditatem, ægra. Quæ verò neq; coctionem nec cruditatem, ex neutrorū natura existunt. Sunt verò & neutra, quæcunq; nunc qdē hoc, nunc verò ꝯtrariū significant: veluti denigrati digiti. Ac talia sanè sunt decretoria accidentia.

Signa pernitiosa.

Excrementa quid indicent.

Decretoria accidentia.

DE CAVSIS SALVBRIBVS, insalubribus atq; neutris. 84. Ca. (LXXIX.)

Salubriū causarum differētia duplex.

Qvoniam verò causarum hæ quidem salubres, hæ autem insalubres, hæ deniq; neutræ: primū de salubribus differemus. Cæterùm quando quidem nonnullæ earum conseruatrices, nonnullæ effectrices existunt: suntq; & tempore & dignitate priores conseruatrices, ab illis nobis est auspicādum. Quū igitur non vnum tantùm sit sanum corpus, sed plura, in eorum singulis, propria erit causa conseruatrix. Siqdem omnis causa, in eo quod ad aliquid, est. Hic igitur denuo sumendum initium ab optima corporis constitione: & quæ illi salubria sint, consyderandum. Eorum autem inuentionem ipsius rei natura indicat.

QVOT MODIS ALTERETVR corpus. 85. Cap. (LXXX.)

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

SEcundum quot igitur corpus nostrũ alteratur modos, tot causarum ꝯseruatricium genera habebit: quas liquet etiam correctrices existere. Alteratur autem corpus, à nonnullis quidem, necessariò: à quibusdam verò non necessariò. Necessariò enim alterãt quæ nulla ratione euitari possunt: non necessariò autem, reliqua. Nam aerem quidem ambientem semper attingere, comedere, bibere, vigilare, & dormire, est necesse: ensibus autem, & exitialibus feris occurrere, non item. Quare iuxta primum causarum genus versatur pars corporis conseruatrix: circa secundam aũt minimè. Quot igitur sint ea quæ ex necessitate corpꝰ alterant, distinguentes, proprium in singulis eorũ causarum salubrium genus inueniemus. Inest igitur vnũ ex ambientis aeris adhæsu. Alterum ex motu & quiete totius corporis & singularum particularum. Tertiũ ex somno & vigilia. Quartum, ex his quæ assumunt. Quintum, ex iis quæ excernuntur & retinentur. Sextum, ex animi affectibus. Ex his itaq; necesse est aliquo modo affici corpus. Ab aere quidẽ ambiente, quia vel calfit, vel frigefit, vel exiccatur, vel humectatur: vel secundum horum patitur coniugationem: aut in tota alteratur substantia. Ex motu verò & quiete, quũ vtraq; motum excesserint, aut calfactum, aut frigefactũ, aut humectum, aut exiccatum, vel aliquid secundum horum patiens coniugationem. Sic & ex somno & vigilia ipsum pati est necesse, iuxta eandem rationem. Præterea & ex animi affectibus, & ex iis quæ assumuntur, aut excernuntur, aut retinentur. Hæc siquidẽ omnia, partim quidem euidenter, partim verò per alias causas medias, alterant corpus, & sanitatem corrumpũt. Omnia igitur nunc dicta genera, materiæ quædã sunt salubrium causarum. At vsu opportuno adhibito, causæ fiunt conseruatrices, atq; salubres: si verò à modo aberrauerint, redduntur insalubres. Quo circa, singu-

C õseruatrices cãæ quot sint.

Corpus necessario alterãtia, q̃ sint, & quot numero.

Aer cur nos afficiat.

Motus.
Quies.

Somnus.
Vigilia.
Animi affectꝰ.

Salubriũ causarum materię quæ sint.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

læ earum rerum, quandoque salubres, quandoque insalubres sunt: quum ad aliquid referantur. Quippe vbi motum corpus desyderat, exercitatio quidem salubris: otium verò insalubre existit. Quum verò eget quiete, otium salubre est: īsalubris autem exercitatio. Eodem modo de cibis & potibus, ac de aliis omnibus statuendum. Horum nanque singula, quando vt necessitas corporis exigit, cū mensura, & opportuna qualitate adhibentur, salubria fiunt. At quum citra omnem necessitatem, ac præter modum afferuntur, insalubria. Atque hæ duæ sunt circa salubre & insalubre intentiones: rei scilicet, quæ adhibetur, qualitas, & quantitas. Non est autem rationi consonum, etiam temporis occasionē, quæ in iis quæ dicta sunt, continetur, veluti tertium aliquod ab eisdem diuersum, introducere. Nam si tanta & tali re allata egeat corpus, nemini dubium est, quin etiam in tempore opportuno afferatur. Siquidem īde temporis occasio est nata, quòd fluxile & transmutabile mortale corpus quum sit, pro modo transmutationis, alia alio tempore auxilia postulet. Optimæ igitur corporis constitutioni, quum circunfusus aer optimè temperatus fuerit, omnium earum rerum, de quibus nuper sermonē fecimus, quantitas moderata conueniet. Quum verò aer à temperie recesserit, tantū illas à mediocritate euariare oportet, q̄tus fuerit aeris ab optima temperatura recessus. Hi verò mediocritatis termini existunt: in aere quidem ambiente, vt neque horreat propter frigus: nec sudet propter æstum. In exercitiis autem, quum primum lassari cœperit corpus, confestim quiescere. At in cibis, coctiōis perfectio, & excrementorum modus, in quanto & quali conueniens. Aequalis verò in his quodammodo est coctioni appetitus. Optima quippe natura, q̄tum appetit, tantum etiā concoquit. Sic & somno modum ipsa natura præfinit his, qui optimam corporis constitutionem sortiuntur; nā

Intentiones circa salubre in salubreque sunt qualitas exigendorum & quātitas.

Occasio tpis.

Mediocritatis termini in iis quibus vti corpus debet.

Natura optima, quantum appetit tantū concoquit.

ii tunc à ſomno excitantur, quum corpus ampliori qe te non eget. Quumq; talem victus rationem adhibuerint, nullum eſt in eorum excrementis delictum, quæ vel per ventrem, vel vrinæ meatum, vel per totũ corpus vacuantur. Liquet igitur ipſos cauere debere ab ĩmodicis animi affectibus: ab iracundia videlicet, triſtitia, furore, timore, & inuidia. Hæc ſiquidem alterant, atq; à naturali ſtatu corpus immutant.

DE VENEREIS. Cap. (LXXXI.) 86

Venereorum verò iuxta Epicuri ſententiam, nullus eſt vſus ſalubris. Re vera autem confert, ſi tãtum interualli in eorum vſu adhibeatur, vt nec reſolutio aliqua percipiatur, & ipſe ſeipſo homo, quodammodo leuior factus, ac melius ſpirare videatur. Venus quatenꝰ ſit ſalubris.

Tempus autem ad vtendum opportunum, quum in omnium rerum circunſtantium exquiſita mediocritate corpus fuerit cõſtitutum: vbi ſcilicet, nec ſupra modum plenum, nec vacuum extiterit: aut in calore, aut frigore, aut ſiccitate, aut humiditate exceſſerit. Quòd ſi aberrare contigerit, paruus ſit error. Melius autem illi calefacto magis q̃ frigefacto, & pleno q̃ vacuo, & humecto potius corpore, quàm exiccato, vti venereis. Horum autem ſingulorum quæ dicta ſunt, qualitas, in * optima corporis conſtitutione eſt eligenda: exercitii quidem, in quo totius corporis partes, æqua proportione mouentur ita, vt non aliæ quidem vltra modum fatigentur: aliæ verò citra. Cibi autem & potus optimam habeãt temperiem. Eadem in reliquis ẽt eſt ratio habenda. At ſi ab optima conſtitutione aliqđ defecerit corpus, non autem vehementer, & hæ quæ ipſius ſanitatem conſeruant cauſæ, ad proportionem mutabuntur. Sed quum multa ſint huiuſcemodi corpora, per ſingula genera eſt ſeorſum dicendum. Quod igitur in partium ſimilarium temperie euariat, inſtrumentariarum autem partium ſeruat commenſuratio-

Venereis tp̃s aptũ quod ſit.

Optime cõſtitutę naturę oĩa requiri mediocria.

nem, duplicem habet salubrium causarum formam: alteram quidem, earum quæ ipsius conseruant tempe riem: alteram verò, earum quæ ad optimam transferunt. Quæ itaq; ipsius temperaturam conseruant, tan tum à causis optime temperatæ naturæ distabunt, q̃tū & totius corporis temperatura ab illa euariabit. Calidiora siquidem corpora, calidiorem victus rationem postulant: frigidiora autē frigidiorem: sicciora sicciorem: & humidiora humidiorem. At secundum coniugationem, calidiora & sicciora, calidiorem simul atq; sicciorem: eadem in reliquis quoq; coniugationibus proportione seruata. Rectè siquidem causarum vtetur materia, qui naturales earum potentias agnouerit: videlicet, q motus, alimenti penuria, vigiliæ, excretio, & omnes animi affectus, corpus exiccant: at quæ hisce contraria existunt, humectant. Ita verò, & calfacientia, & refrigerantia vitæ instituta, & ciborum, ac potuum, vtq; simpliciter dicam, omnium quæ corpori afferuntur, materias quis noscens, atq; potentias, salubribus vtetur causis, similia similibus adhibendo, si quidem eandem in qua acceperit, seruare corporis tempe riem sit animus. Quòd si permutare, atq; ad melius eā traducere studeat, alterum est hic salubrium causarū genus, his quidem quas nuper diximus, contrarium: æqualiter verò declinans ad alteram partem à bene tēperatis & mediis, quæ optimis naturis conueniunt. Calidior siquidem & siccior temperatura, à calidioris ac siccioris victus ratione, ad exactissimum bonæ tem peraturæ habitum non transfertur. At taliū erit vsus necessarius, quæ tantum eis quæ probè temperata existunt, frigidiora atq; humidiora sint, q̃tum & natura naturam, in caliditate & siccitate superabat. Nam tale causarum genus insitas corrigit intemperantias. Alterum verò de quo supra diximus, temperaturam conseruat. Est autem vtriusq; vicissim apud medicos vsus

Exiccātia corpus quæ sint.

Similia similibus eē adhibēda dum seruare corporū tēperamenta est animus.

necessarius. Nam quum plurimum suppetit otii, corrigere oportet, ac sensum ad meliora transferre. Neq; enim natura patitur repentinas alterationes. Hominẽ autem occupationibus necessariis districtum, in eodẽ præstat habitu conseruare. Porrò quæ similem habẽt in omnibus corporis partibus intemperiem, eadem egent procuratione: dissimili, quæ dissimilem.

Intemperantię qñ ad melius sint traducẽdę & quando sic conseruandæ.

DE CAVSIS SALVBRIBVS partium instrumentalium. Cap. LXXXII. 87.

INstrumentariarum autem partium causæ salubres, quatenus & hîc ab optima constitutione delinquit, ita & inuicem distabunt. Aliæ nanq; sunt salubres erroribus qui in formatione consistũt: aliæ iis qui in magnitudine, vel numero, vel positu. In formatione igitur plures contingunt errores: nam & figura partis, & si qua in ea cauitas est secũdum naturam, vel meatus, vel orificium, vel asperitas, vel lenitas, si quidem parũ à naturali symmetria recesserint, salubrium corporũ retinent appellationem: si verò amplius, insalubrium. Quòd si tantus fuerit recessus, vt operatiõi afferat detrimentum, iam ægrotare dicentur: Secundum quantitatem autem, excessus atq; defectus ad easdem ducit differentias. In numero verò, siue vna, siue plures, quæcũq; ex similaribus partibus fuerint, aut deficiãt, aut superabundẽt. Ex hoc genere etiam sunt, quæcũq; in nobis substantiæ præter naturam consistunt. Reliquum est aliud genus, quod ad situm cuiuslibet simplicis attinet partis: ĩ quo & ipso quatuor sunt omnes differentiæ. Prima quidem, quæ optima existit. Secũda, quæ parum euariat, ob idq; salubre adhuc efficit corpus. Tertia quæ insalubre, quando amplius à modo recesserit. Quarta quæ iam ægrum recessu plurimo reddit. Quæcunq; igitur partes in figura delinquunt, veluti quæ blæsæ, varæ, & obliquæ appellantur, hæ quum fœtus nuper natus atq; tenellus est, formatione & li-

Errores in formatione, quotupliciter cõsistere possint.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

gatura, ad naturalem habitum traducuntur. At si iam aucto infante, ad duritiem peruenerint, emendari nõ possunt. Sic errores quidem qui ad cauitatem attinẽt, quum adhuc augeri perseuerant, correctionem admittunt. Quum autem iam ad vltimum peruenerint, nullus est remedio locus. Cauitates igitur quiete atq; alligatione paruæ reddunť: magnæ verò ¦, partiũ operatiõe & retẽtiõe spiritus. Sic & quæcũq; foramina, oraq;. Et qdem, quæ naturalem magnitudinẽ partes exuperãt, quiete, ac commoda ligatione, minores redduntur: augentur autem, & naturali motu, & frictione moderata, & quibuscunq; aliis plus sanguinis conciliare valentibus. Deficientes autem partes, quæcunq; ex sanguine duxerunt originem, corrigi quidem non est impossibile. Quæ verò ex semine, propemodum impossibile existit. Licet tamen aliquando loco earum alias facere, quæ vsum haud dissimilem præstent. Earum verò omnium natura opifex ẽ. Medicus autem minister. Porrò quæ numero excedunt, iis ablatio, causa salubris existit. Inspicere verò oportet, in qbus id fieri possit. Nam si impossibile appareat, transponere tentandum est. Eadem est & eorum, quæ in situ vitia sunt, emẽdatio. Nec verò in ambiguo est, q duo sæpius aut tria vitia, eandem pñt partem comprehendere. Reliquum est id morbi genus, qđ similaribus & instrumentalibus partibus existit commune, vnitatis diuortiũ.

Partes ex sanguine cretas, posse corrigi si deficiant: ex semine aũt ortas vt instaurẽtur esse fere impossibile.

Naturam esse opificem generationis particularum.

Medicus ẽ naturæ minister.

88.

DE CAVSIS SALVBRIBVS ceu ad eos, qui morbo tenentur. Ca. LXXXIII.

SAlubrium causarum, aliæ quidem occurrunt * intemperiei iam genitæ: aliæ illi quæ in generatione consistit: aliæ illi, quæ futura est. Igitur harum quæ sunt postremæ, hæ quidem in præseruatiua artis parte continentur: hæ verò in salubri. Primæ autẽ illæ inter omnes, in curatiua tantummodo. At illæ quas inter vtrasq; collocauimus, in præseruatiua simul & curati-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ua. Siquidem factam iam ægritudinem, curare oportet: eam verò quæ nondum adest, sed futura est, prohibere ne fiat, ab ea quæ est in corpore dispositione. Eius autem quæ adhuc fit, quod quidem factum est, curare expedit: quod verò futurum, prohibere ne fiat. Prohibebitur autem, sublata ea dispositione, * quam sequi morbus natura est aptus. Talis etenim dispositio, causa antecedens dicitur. At facta iam ægritudo curabit, soluta ea dispositione, à qua primùm læditur naturalis functio. Quam sanè ipsam dispositionem, morbi causam vocamus.

DE COMMVNISSIMA INtentione curatiua. Cap. (LXXXIIII.) 89.

CVratio verò vnum præcipuum cõmunissimũq; habet scopum, nempe tollendæ dispositioni contrarium. Ex hoc siquidem genere sunt causæ illæ omnes, quæ sanitatem efficiunt. Particulatim verò, ex vnicuiq; dispositioni contrariis. Calido igitur affectui, causa frigida contraria existit: frigido autem calida: eademq; in cæteris proportione. Etenim si omne immoderatum præter naturam est: moderatum verò secundum naturam: necesse est omnino, vt immoderatum ab immoderato cõtrario, ad mediocritatem trahatur. Cæterùm secundum potẽtiam, non secundum imaginationem, calfaciens refrigeransq;, & alia id genus, sunt accipienda. Fingamus itaq; in humoribus putrescentibus febrem accẽdi. Indicatio in huiuscemodi affectu, est euacuatio simul & alteratio: hęc quidem, quæ putredinem finiat, manente adhuc substantia: euacuatio verò, quæ totam ex corpore substantiam putrem educat. Sed dicta quidem alterationis species cõcoctio existit. Euacuationes autem fiunt, & per sanguinis emissionem, & clysteris vsum, & per vrinæ vias, atq; eam, quæ per cutim fit, transpirationem: ac præterea, per eam quę fit ad partes oppositas attractionẽ,

Curationis scopus.

Immoderatũ omne est præter naturam.

Febris putridę indicatio duplex.

Alteratio putrium humorũ concoctio est.

Euacuationũ species.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

atq; ad alias propinquas deriuationem. Nam & ad hoc ipsum genus ptinet citare menstrua, hæmorrhoidesq; aperire, ac deniq; expurgare per palatum & nares. In vniuersum autem, si vnāquanq; prius effectricem causam resciderimus: dein verò ad illam quæ ab eadē causa facta est, ægritudinem accesserimus, causarum salubrium inuentionem habebimus. At secūdum compositas intemperies, ex simplicibus compositio, cōmonstrabit salubria præcepta. Etenim si decem quidē gradibus ad caliditatem maiorem ea quæ naturæ conueniat, labatur corpus: septem verò ad siccitatem maiorem: tunc salubrem causam in huiuscemodi affectibus esse oportebit, decem quidem gradibus frigidiorem: septem verò humidiorem. Quòd si particula affecta in penitioribus locis sit sita, machinari oportet īsuper tale remedium salubre, cuius vis nequāq̄ in itinere antea exoluatur. Si itaq; calidius esse oportuerit eo quod est moderatum, non solùm tantam habeat caliditatem, q̄tam exigit morbus, sed vltra eandē mensuram, tantum adiiciatur, quantum ex situ, vt pertingere possit ad locum patientem, sit necessarium. Si verò frigidius, non simpliciter tantum frigiditatem oportet augere, sed & materia quoq; prius animaduertēda est. Si enim crassa sit, non admodum poterit penetrare ad profunda. Sed potius contrarium præstabit effectum, spissando superficiem, atq; densando. At si tenuioribus partibus cōstet, poterit sanè plurimum subire profundum. Idem in humectantibus atq; exiccantibus accidit: in q̄bus crassitudo & subtilitas partium substantiæ inspicienda venit. A situ itaq; loci, inuenit īdicatio salubre remedium. A formatione autem, & situ simul, quando effluxus sensibiles, atq; ad alium locum foraminibus patentes habuerint, aut his omnino caruerint. Quos enim effluxus ad principales efferri partes cognouerimus auertemus, atq; ad illas impellemus, quæ

Affectus in alto sitos, vehementiorē medicamenti vim requirere, quā ex sua ipsi natura postulent.

Auertendos esse fluxus esse a partibus principalibus, ad ignobiliores,

minimè principatum obtinent. Porrò causarum quæ intemperaturam efficiũt, curatio fit per euacuationẽ. Nam ipsæ intemperaturæ, sola alteratione sanantur.

CVRATIO SOLVTIONIS continui in parte carnosa. Cap. LXXXV. 90

COntinuitatis autem solutionis curatio, intentionem quidem habet vnionem, quæ in partibus q- dem instrumentariis impossibilis est: in similarib⁹ verò, non semper possibilis. Quandoq; verò, sicuti in carnosis, sanitas conglutinatione perficitur. Ipsam verò antecedit si vulnus maius extiterit, partium applicatio distantium, quæ ex formationis genere existit. Vt autem hæc ipsa firma & stabilis fiat, alligatio cogens in vnum, & fibulæ, & suturæ, vtiles sunt. Coalescere autem facit ea quæ distant inuicem, ac pristinam restituit, vnionem, ipsa natura. Nostrum verò opus est primò quidem applicare extrema distãtium partium. Secundò autem, quæ in vnum coacta sunt, sic conseruare. At tertiò, cauere, ne quid labris intercidat vlceris. Quartò deniq;, ipsam partis substantiam conseruare salubrem, id quod per mediocriter exiccantia fiet. Hæc igitur est solutæ cõtinuitatis curatio: quum ipsa sola seorsum in carnosa parte consistit.

Vnio ĩ partib⁹ instrumẽtariis solutis est impossibilis.

Vnionem carnis solutæ, q̃ præcedant.

Vnionem præstat natura.

Solutę partis substantiã conseruare mediocriter exiccantia.

DE SOLVTIONE CONTInuitatis in osse. Cap. LXXXVI. 91.

AT fractio est in osse continuitatis diuortium: q̃d quidem quãtum ad intentionem primam, insanabile est: quo verò ad secundam, quodammodo recipit curationem. Prima igitur intẽtio est coalitus partium, qui ob ossis duritiem fieri non potest. Secunda, alligatio, quæ fit, callo supernato partes fractas circumligante. Calli autem generatio, qua quidẽ ex materia, & à natura fit, est & ad alia communis. Quatenus verò formam ossi vicinam habet, ex eiusdem fit alimento. Molle verò & puerile os, coalescere

Fractura quod pertinet ad intentionem primam est incurabilis.

Calli gñatio.

Ossa puerilia coalescere posse.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Fracto osse simul affici musculos.

potest: sed perraro fit talis affectus, quin associetur alteri. Magna enim ex parte adiacentes musculi, vna cũ corporibus aliis, per fracturam ossium patiũtur. Quo circa & curationis intentio oritur duplex: quarum altera quidem, circa ossa: altera vero, circa corpora adiacentia versatur. Quum igitur fracturæ sanitas, callo adueniẽte fiat: ad huius autem generationem, proprii ossis alimenti superfluitatem naturæ suggerere oporteat, quæ quidem superfluitas in qualitate & quantitate debet modum seruare: talis certè victus ratio adhibenda est, quæ influxurum ossibus sanguinem tantum ac talem præparet, qualis & quantus generando callo sit opportunus.

Fracturæ sanitas fit callo adueniente.

Fracturæ qualis victus ratio conueniat.

DE PVNCTVRA NERVI, & tendonis. Cap. LXXXVVII.

Pũctura nerui, cur ad excitandã cõuulsionẽ sit prompta.

NErui verò & tendonis punctura propter sensus vehementiam, & quoniam hæc pars principio continuatur, prompta est ad excitandam cõuulsionem neruorum: ac tum præsertim, quum nil extrorsum expirat: obcœcato cutis vulnere. Aperiendũ est igitur, atq; exiccandum substantia tenui, quæ vsq; ad ima nerui oblæsi possit descendere. In simplicibus igitur huiuscemodi affectib⁹, salubrium causarum forma talis existit. In compositis verò complicatur vlceribus: prima quidem cauitas: quæ non differentia vlceris, sed est alterius ægritudinis genus, in quo facta est substantiæ iactura. Curatio autem in morbo duplici, duplicem exigit intentionem. Nam continuitatis solutio, vnitate: substantiæ autem iactura, generatione indiget. Quòd aũt primo quidem hunc affectum oporteat sanare, ac dein vnitatem restituere tẽtare, ipsa natura rerum nos docet. Vbi verò repletum vlcus iam fuerit, ad æqualitatemq; perductum, cute inducendũ est: id quod si fieri non possit, saltem carne, quæ cuti vicina sit, communiẽdum. Est autem huiuscemodi, quæ

Puncturę curatio.

Caui curatio vlceris.

& sicca

& ſicca, & calli ſimilitudinem præ ſe fert. Ad cicatricē igitur inducendam, neceſſaria exiccantia erunt, ac ſine mordacitate aſtringentia medicamēta. Sic & ſi ſordities aliqua fuerit adnata, intentio abſtergendi erit. Præterea ſi inflāmatio aliqua, vel attritio, vel ſcirrh⁹, vel tumor mollis & laxus, vel intemperies vnà cum vlcere adſint, prius quidem eorum curationi inſiſtendum eſt, ac dein ipſum vlcus curandum.

Cicatrici inducendæ, ſiccantia deſyderari

Vlceri ſi adſit tumor hic pri⁹ curādus eſt, q̄ ſuccurram⁹ illi.

DE SPECIEBVS MOBORVM qui iuxta formationem cōtingunt (C.LXXXVIII.) 93.

QVod verò ad figuræ permutationem pertinet, in iis ſanè qui adhuc creſcunt, poſſibile eſt plurimarum partium peruerſionem corrigere: in eis autem, qui iam ſunt aucti, minimè. * Scopus igitur in iis quæ curationem recipiunt, eſt in contrarium peruerſionis adducere. Si verò fractione aliqua non rectè cōformata, alicuius membri figura vitiata fuerit, cui ſubſtantia calloſa innaſci præuenerit, ſi quidē hæc adhuc recens extiterit, perfringere os compactum, oportet, ac rurſus rectè afformare. Deinde callum ſuperinducere.

Peruerſi membri curatio.

DE OBSTRVCTIONE. (Cap. LXXXIX.) 94.

ESt verò & obſtructio ex eodem morborum generes fitq́; ex craſsis & lentis humorib⁹: vnū & ipſa ſcopum habens morbo ꝯtrarium, videlicet apertionem. Cauſæ autem ſalubres ſunt abſtergentia & incidentia medicamēta. Quæ verò fit ab ſtercore duro, interſepiente inteſtinum, obſtructio, primùm quidem habebit duritiei remedium, ex humidis pinguibusq́; clyſteribus. Poſtea dæmum ab acribus euacuationem expoſcet. Quæ autem à lapide fit in veſica, ſubitò quidem, illius tranſpoſitionem requirit: integræ verò ſanitatis gratia, īciſionem, & extractionem. At humiditatis quæ præter naturam cōtinetur ſanatio, in * exacta totius euacuatione conſiſtit: quemadmodum etiā

Obſtructionis curatio.

Lapidis in veſica curatio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Pectoris excrementa educi cum tussi a medicamentis tenuantibus.

in suppuratis. Immodica autem repletio, immodica euacuatione curatur. Quæcunque igitur in pulmone vel pectore continentur, * educũtur quidem per tussim, sed à medicaminibus extenuantibus. Quæcunque verò in hepate, vel venis, vel arteriis, vel renibus, aut per vrinam, aut per * inferiorem ventrem. Sed per vrinam quidem, ab iis quæ vehemẽter extenuant: per ventrẽ verò, ab eis quæ attrahendi, aut aperiendi ora vim habent. Quæcunque in superiori ventre comprehenduntur, per vomitum: sicuti quæ in iferiori, per subductionem. At quæcunque sub cute, per sectionẽ, vel ignem, vel adurentia medicamenta. Sic aliquando etiã, quæcunque in aliqua naturali cauitate, vt in thorace. Vt autem summatim dicam, quicquid præter naturã in aliquibus partibus continetur, eius sanationis intentio, est ablatio: vel si fieri hæc nõ possit, transpositio. Quæ verò non sunt ex genere præter naturam, at quantitate damnantur, in his scopus detractio existit. At inuentio eorum, quæ ad ipsorum sanationẽ perducunt, partim quidem ex affectu, plurimum verò ex ipsis affectis particulis sumitur.

Diuretica qualia esse debeãt

Causticis in quibus vtendum medicamẽtis.

DE ASPERITATE ET LEAUITATE. Cap. 95 (XL.)

QVæcunque verò partes, quæ exasperatæ sint, naturalem amiserint habitum, iis læuitas naturalis restituenda est: ossa quidem læuigando: asperam verò arteriam, vel linguã leniendo, humidis quæ nihil mordeant, atque lentorẽ habeant. At quibuscunque læuitas inest non naturalis, cognata asperitas, reuocanda est medicaminibus quæ sufficienter abstergant, astringantque parum. Quæcunque verò vel obstructiones, vel angustiæ meatuum, alios morbos sequuntur, eorum curatio prius est perficienda. Quòd si nonnulla ex proximè dictis inuicem complicentur, varias habebunt indicationes. Si igitur in particulam

Aspera quibus sint læuigãda.

Læuia quibus exasperanda.

aliquam tanta ſanguinis copia confluxerit, vt vniuerſæ ipſius venæ intumeſcant, & diſtendantur, nõnihilq́ in ſpatia vacua & intermedia transfundant, huius quidem affectus ſanatio ſcopum habebit euacuationem: aut, vt apertiori vtamur vocabulo, detractionẽ: quandoquidem morbus eſt immodica partis repletio. Itaq; neceſſarium eſt, vt ſuperfluitas vacuetur, aut retrocedens, aut per ipſam patiẽtem particulam. Retrocedet autem, vel impulſa, vel attracta, vel trãſmiſſa, vel vno aliquo horum modorum, vel omnibus. Per locum verò patientem vacuabitur, partim quidem manifeſtè, ſenſibiliterq́;: partim verò reſoluta in vapores. Si igit̃ vniuerſum corpus plus æquo plenum fuerit, per patiẽtem locum minimè vacuare expedit. Nam ſi ſcarificationibus, aut ſectionibus, ſenſibiliter aliquid euacuemus, plus ratione excitati doloris attrahemus in partem. Si verò calfacientibus conemur diſcutere, maior copia caloris ui ad partem trahetur, q̃ diſpergatur. Quòd ſi hac in re laboremus, vt retrocedat id quod influxit, corpus quum plenum ſit, non admittet. Vt igitur fieri hæc ambo poſſint, in primis euacuare vniuerſum corpus oportet: dein autem id quod in partem influit, ad contraria loca retrahere. Quod quidem vbi fecerimus, prius repellemus à parte, q̃ aggrediamur diſcutere. At quo mitiora præſidia fuerint, eo erit longe aptior vacuatio. A patiẽte verò loco repellemus aſtringendo, atq; refrigerando. Quinetiam loca inanita attrahunt ad ſeipſa quæcunq; repercutiuntur. Vaſa præterea, ui medicaminum aſtringentium corroborata, à ſe ad alia remittunt. Si igitur ſuperfluum omne hac via retroceſſerit, bene ſe res habet. Si verò aliquid fuerit retentum in parte, id lẽtum & craſſum eſſe, ob idq; ægrè ſolubile, coniicere oportet. Poteſt etiã, vel ſi influens humor non ſit eiuſmodi, effuſus tamen eſſe ad intermedia ſpatia. Quo tpe euacuandus eſt per ipſum

Vacuationem per partem læſam non eſſe moliendã, vniuerſo corpore pleno exiſtẽte.

Inflãmatæ partis curatio, vbi vniuerſum corpus eſt plenũ.

Repercuſſionẽ fieri per aſtringentia & refrigerantia.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

locum affectum: imponentibus nobis particulis super iacentibus ea, quæ repellendi humorem vim habeãt. Maximè vero euacuabis quod in spatiis iis delitescit, & scarificationum auxilio, & medicaminũ quæ discutiendi vim habeant. At quia discutientia omnia vires calidas habent, effectus autem huius temperaturæ, est mordere, vbi caliditatis modum excesserint: cauenda ex eis sunt vehementissimè calida: ac tum præsertim, quum patiens locus in superficie cõstiterit. Neq; enim paruus excitabitur dolor, si præter proprium affectũ, insuper mordeatur. Taceo etiam dolorem omnem irritare fluxiones. Quod igitur mediocrem caliditatem obtinet, in hisce dolorem sedat: ac multo magis si humidum fuerit. Et quidem quicquid per summa hæret, potens est id medicamen digerere, * etiam si validas non sortiatur ad discutiendum vires. Quòd si summæ quidem partes oĩ noxa caruerint, id verò qđ euacuari oportet, in penitioribus partibus hæreat, intendendus atq; augendus discutientis medicamenti est calor: quum dubitandum sit, ne prius q̃ profundas partes attigerit, interim vires amittat. Nec tamẽ ex eo superiores partes aliquem dolorem sentient, quum omnes vacent affectu. Quare duo hæc simul inuitant ad calidorũ pariter atq; acrium medicaminum vsum, & summæ partes quæ tolerant: & profundæ, quæ egent. Hãc igit indicationem, à situ partis desumebamus. Porrò affectarum partium, in quibus retinetur sup̃fluitas fluctionis, nonnullæ quidem raræ, laxæ, & molles natura existunt: nonnullæ autem densæ, pressæ, ac duræ. Priores igitur, euacuantur facilè: reliquæ autem, medicamentis acrius vacuantibus, ac præterea tenuiores partes habentibus, egent: atque eo magis, quo profundiorem situm habuerint. Hæc igitur tibi rursus sit indicatio, vna quidem à particulæ patientis substantia: altera verò à formatiõe & situ. Fingamus enim in he

Discutientium quę vehementissime calida sint in quibus sit vsus cauendus.

Dolor omnis fluxiones excitat.

Discutientium calorem intendendum esse, vbi humor vacuandus in penitioribus partibus hæret.

Partiũ quæ nõ vacuẽtur facile & quę acriora medicamenta desyderent.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

pate eē proximè dictū affectū, in angustis vasoꝝ finib⁹, impactis humoribus, qui vel lenti & tenaces, vel crassi existant: vel superabundent. Nonne in promptu est, primùm quidem crassitiem vnà cum lentore & tenacitate, cibis ac potibus extenuantibus, ad subtiliorum partium substantiam transferri oportere? Secūdò autem, non per angustos tantùm, inuisibilesq; meatus, sed per latiores etiam, quicquid inibi infestum est, euacuandum esse? Sunt enim in hepate venæ, non minus amplitudine, q̄ numero, īsignes. Terminantur aūt, hæ quidē, in gibbis, ad venā cauam: hæ verò in cauis, ad portam. Vnde haud difficile tibi futurum est, vbicūq; pressi constipatiq; humores fuerint, eosdem expeditē euacuare: trahendo quidem ad ventrem, cum his quæ attrahendi vim habent medicaminibus, quicunq; ex ipsis, in venis ad caua hepatis pertinentibus aceruati sunt: ad vrinæ verò meatus promouendo, per cauam venam, quicunq; in venis ad eam ptinentibus hęrent. Est & alia indicatio ab hepate sumpta, veluti à venaꝝ principio. Nam quum non tantùm seipsum regere natura sit aptum, sed largiatur etiam virtutem venis, verendum est, ne si eius vigor fomentis & cataplasmatis relaxātibus exolutus fuerit, & ipsum primum ad proprium opus, & omnes subinde venæ, ratione illius, imbecilles reddantur. Quare in curationibus eius aliqua ex astringentibus medicamētis semper miscere oportet. Sed quoniam in profundo admodum loco situm est, dubitandum erit, ne astringentis medicaminis vis, debilitetur, nisi ab aliqua altera subtilium partium substantia, qualis aromatum est, traducatur. Melius verò fuerit, si & ipsum medicamē astringens, etiam aromaticum fuerit. Nam si duas habuerit natura insitas qualitates ac potestates, valentius operabitur: ita vt euacuet quidem quod præter naturam in ipsum membrū confluxit; seruet autem humorum modum conueniē

Hepatis obstructi curatio.

Hepatis caua, & gibba, qua parte vacuanda sint.

Hepar venarum pincipiū.

Hepaticis medicamētis cūr aliqua ex astrīgētibus admiscenda sint, & quę aromaticā vim obtineāt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

tem naturæ. Explorandum itaq; est, num quid ab humoris confluentis qualitate, temperies eiusdem membri sit alterata: vt hanc ipsam curantes intemperiem, sanitatem parti restituamus. Curabimus autem, contrariam ex aduerso afferentes qualitatem: quantum vnumquodq; calidius aut frigidius redditum est, tantum refrigerantes, aut calfacientes. Quare & hic rursus agnoscenda est ipsius secundum naturã tẽperies.

Intemperies esse per contraria curandas.

DE MORBO SECVNDVM numerum. Cap. 96. (XCI.)

QVibus autem aliqua particula deficit, in iis quidem, scopus est, efficere alteram, subministrando naturæ, eo quo diximus modo. Quibus autem redundat, hanc resecare oportet, aut scalpello, aut igne, aut caustico medicamine. Hæc igitur omnia sanare * fermè possibile est: At generari, non omnia possũt. Quædã verò sunt, quæ & si generari nequeãt, pro ipsis tamen licet alterum substituere: quemadmodum osse ex toto sublato, carnosum quendam callum inducimus: qui processu temporis duriorem naturam contrahit, quum ab initio carnis imitaretur substantiam. Vbi verò parte quacunq; sublata, neq; eandem secundum speciem substantiam, neq; similem efficere possumus, tertius nobis scopus est, inuenire decorem quendam quemadmodum in mutilationibus.

Redundantes partes resecari tripl'r posse.

Mutilis membris arte conciliandum esse decorem.

DE MORBO SECVNDVM magnitudinem. Cap. 97. (X C I I.)

COmmunicat autem hoc genus totum, cum eo quod ad magnitudinem pertinet. Nã quodcunq; ex eo est secundum naturam, illi propinquũ existit. Id verò tantùm seiunctum est, quod inter minimẽ naturalia connumeratur. In quo quidem prima intentio est ablatio. Secunda verò, si illa sit impossibilis, trãspositio: quemadmodum in suffusionibus. Quæcunq; autem non integris partibus, sed earum tantùm parti

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

culis, aut deficiunt, aut excedunt naturæ modum, refectio quidem, vel generatio, in iis quæ deficiũt: ablatio verò & abolitio, in his quæ superabundãt, scopus est, Quare neq; in ipsis altera intentio, neq; medicaminũ forma est diuersa.

DE MORBO SECVNDVM situm. Cap. XCIII. 98.

Sed iam veniendum est ad reliquum salubrium causarum genus, quod ea corpora emendat, quæ in situ sunt vitiata: veluti luxatiões, & in scroto intestinum. Quæ sanè vitia contingunt, partim ex violenta tensione atq; impulsu: partim ex dilatato continente, vel rupto. Quare modus etiam curationis est duplex: alter quidem ad oppositam partem ei * ad quam facta est permutatio, intendendo, & pellendo: alter verò, id quod continet, firmius solidiusq; reddendo.

Luxationum causa & curatio.

DE CAVSIS PRAESERVATIVIS: Cap. 99 XCIIII.

Porrò eorum quæ præseruatiua dicuntur, triplex secundum genus differentia existit. Prima quidẽ, hominis qui integra fruitur sanitate. Secunda verò, eius qui non integrè valet. Tertia deniq; eius qui iã ægrotat. Primum igitur gen⁹, ad salubrem artem spectat: in duasq; partes diuiditur. Secundum verò, ad p̃seruatricem pertinet. Tertium ad curatiuam. Hoc autem vniuersum genus præcipuè circa humores versatur: quos neq; lentos oportet eẽ, neq; crassos, neq; aq̊sos, neq; plurimos, neq; vehementer calidos, aut frigidos, neq; mordaces, neq; putredini obnoxios, neque veneni naturæ affines. Nam vbi aucti fuerint, generant morbos. Augentur verò nonnunq̃ eadem ex causa, quæ ab initio eos generauit. Illud autem plerunq; accidit, vt sua alteratione inficiant illos, qui sunt in corpore humores. Scopus verò & horum curationis duplex existit: alteratio scilicet, & euacuatio. Alterantur

Præseruatiuarum causarũ differantia triplex.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Alteratio humorum a quibus fiat.

igitur, vel concocti à corpore, vel ab aliquibus facultatibus aliis, quæ vim medicamentosam sortiuntur. E quorum numero existunt ea, quæ aduersantur exitialium ferarum venenis: quæq; etiam pharmaca virulenta transmutant. Euacuantur autem satis calidis medicamentis, purgationibus, clysmis, sudoribus, & vomitibus. Hæ igitur sunt ipsorum communes euacuationes. Propriæ autem, ex locis in quibus coaceruãtur, sumuntur. At verò prõptius euacuãtur ꝑ ventrẽ quæ cũq; ꝑtinent in primis venis superfluitates. Quæ autẽ in iis quæ in hepate sunt, per vrinæ meatus. At quæ in toto corpore, per sudores: sicuti quæ in capite, per palatum, vel nares, vel per vtrũq;. Cæterùm quæ in spatiis pectoris laxioribus continentur, per guttur simul cum tussi: quæ in renibus sunt, vel vesica, per vrinam. Communis autem in his indicatio est, * reuulsio quidem ab omnibus partibus, ad q̃maximè distantia loca: deriuatio verò, ad vicina. Quæcũq; itaq; huiuscemodi curant dispositiones, causas salubres vocamus: sicuti insalubres eas, quæ adaugent: & neutras, quæ neq; obsunt, neq; iuuant. Pars igitur artis præseruatiua talis est.

Euacuationis modus multiplex.

Reuulsio fit ad quã maximè distantia loca.

Deriuatio fit ad vicina.

DE ILLA ARTIS PARTE, quæ conualescentes reficit, & senibus congruit. Cap. XCV.

QVæ autem reficit atq; restaurat, in conualescẽtibus atq; senibus locum habet. Cæterùm quænam horum sit dispositio, & à quibus præcipuè causis ad naturalem habitum reducatur, ĩ methodo medendi explicauimus. Dispositio igitur talis est. Optimus quidem, sed exiguus est sanguis: atq; vnà cũ ipso spiritus animalis, vitalisq;. Ipsæ verò solidæ partes sicciores: atq; ob id, earum vires imbecilliores: proindeq; vniuersum corpus, frigidius. Causæ verò salubres quæ hanc emendãt dispositionem, vt vno eas cõ

Conualescentium senumq; dispositio qualis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

prehendam capite, sunt quæcunque præsentaneum, tutumq; exhibent alimẽtum. Particulatim autem, in motibus moderatis, & cibis, potibusq;, ac somnis consistunt. Sũt porrò materiæ motus, vehicula, ambulationes, frictiones, & balneæ. Vbi igitur non parum se ex his profecisse senserint, paulatim se ad consueta opera transferant. Cibos autem assumant, in principio quidem, humidos, cõcoctuq; faciles: neque frigidos: in processu verò, eos qui plurimum alimenti suppeditant. At potus eis opportunus est, vinum: ætate quidem, moderatè prouectum: substantia autem, purum, pellucidumq;: quod scilicet vel sufflauum, vel album existat, atque suauiter olens: gustui verò: neque aqueum omnino, neque aliquam qualitatum insignem, aut dulcedinem, aut acritudinem, aut amarorem, aut denique astrictionem referens.

Conualescẽtes atque senes reficiendi ratio.

GALENI PERGAMENI DE METHODO MEDENDI. LIB. I.

INTER alias causas quæ à condenda medendi methodo me hactenus dehortatæ sunt, charissime Hiero, hæc fuit vna & præcipua, quod frustra me scripturum timerem: quum nemo prope dixerim hac nostra ætate veritatis inquisitioni sit deditus: sed pecuniam, & ciuilem potentiam, & inexplebiles voluptatum delicias, omnes eò vsque suspiciant, vt si quis sapientiæ quoduis studium sectetur, pro insano hunc habeant. Quippe qui primam ipsam, & verè sapientiam, quæ diuinarum, humanarumq; rerum est scientia, ne

Temporũ suorum felicitatẽ Galenus deplorat.

Sapiẽtia est diuinarũ humanarũque rerum scientia.

esse quidem omnino existiment, ac proinde inter eos censeatur optimus, non qui plurimis instrumentis musicis, aut etiam sermone vti philosophico norit, sed qui multos, eosq; maximos calices exiccarit. Eoq; fit, vt quum ægrotare ii cœperint, medicos aduocẽt locupletentq;, non quidem optimos, sed eos qui adulentur ipsis: quiq; & frigidam dabunt, si hanc poposcerit, & lauabunt, quum iusserint, & niuem, vinumq; porrigent: ac breuiter, quicquid iubebitur, mancipiorum ritu facient: contra q̃ veteres illi medici ab Aesculapio oriundi: qui veluti duces militibus, & reges subditis, imperare semper ægris voluerũt: nequaq̃ verò emptitiorum Getarum more, parere & obsecundare: id qđ facere Romæ erat solitus impudẽtissimus Thessalus, eò etiam temeritatis progressus, vt sex tantùm mensium curriculo traditurum se totã artẽ medicã profiteretur: citra vllam aliaꝝ disciplinarum ĩstitutionẽ. Quãobrẽ ipsius facilitate allecti, sutores, textores, fabriq;, seruilib⁹ opificiis relictis, cateruatim hodie sese sub eo præceptore, ad professionem sacratissimã conferunt, in perniciem humani generis. At verò, minimè licere alicui curare cõmodè morbos, nisi prius naturam corporis vniuersi ꝓspexerit, apud omnes sapientiæ professores est in confesso. Totius autem naturæ constitutionem, accuratissimè exposuit nobis Hippocrates. Quem quidem Peripatetici, atq; Stoici sequuti, vtriq; sanè hoc illius dogma recipiunt, nempe, vniuersum corpus conspirabile & cõfluxile existere, omnesq; animalis particulas à se inuicem affici: dissident tamen in eo, ꝙ Aristoteles quidem, qualitates tantùm in se mutuò transire, atq; omnino misceri: Stoici verò, nõ has modò, sed etiam substantias ipsas existiment. Cæterũ medicinæ fuerit abundè, si concedantur ea quæ ab vtrisq; sunt demonstrata: necnon ꝙ qualitates, virtutesq; in mistis, totæ sint totis permistæ. Hac autem hu

Medici veteres imperabãt ægris veluti duces militibus.

Thessalus pollicebatur docturum se artẽ medicam curriculo mensium sex.

Curaturo morbos necessaria est corporis naturæ cognitio.

Corpus vniuersum est conspirabile & fluxile.

Mistorum qualitates & facultates sunt totæ per totas mistæ.

mani corporis cōtēplatione posthabita, nullaq; vsus demonstratione, ille sapientissimus Thessalus, duos tā tum esse morbos, simplices tradit in vniuersum, nempe fluxum & clausum: ex quibus simul coeuntibus gignit tertium vnum compositum: non intelligēs se differentiam quandam morborum, nō numerum in medium adferre. Atqui minimè conuenit, quum de animalium numero quæritur, vnam differentiarum oppositionem producere. Alioqui duo sic vniuersa animalia erunt: vt gratia exempli, rationale, & irrationale. Proinde ad species quæ in substantia, nō quæ in differentia versantur, respicere oportet eum, qui numerum morborum sit traditurus. Porrò non omnis differentia generi addita, ad speciei constitutionem conducit aliquid: sed quæ ex generis propria diuisione nascitur. Hæ siquidem differentiæ sunt, quæ species constituunt: reliquæ omnes, alienæ. Etenim propriæ animalis differentiæ existunt, mortale, & immortale: rationale, & irrationale: mansuetum, & ferum: aliaq; id genus. Molle verò ac durum, graue & leue, rarum & densum, magnum & paruum, animalis differentiæ nō sunt, sed substantiæ. Itaq; etiam si cū animali vel molle vel durum componas, ad speciem constituēdam nihil sanè cōtulerint. Sin vel rationale & immortale, vel rationale, & mortale, animali adieceris, efficitur iam illic Deus: hîc homo. Ita verò, & si rationali aīali duas illas differentias peculiares addideris, quæ sunt gressile & bipes, sic quoq; hominis speciem effeceris. Vnde fieri non potest, vt vllius rei specificas differentias inueniat quis, nisi prius substantiam illius, aut definiuerit, aut oratione circunscripserit accuratè. Si quis igitur tradere de morborum numero instituat, is non debet statim in prima differētia subsistere, sed diuisa illa procedere, donec ad aliquam īfimarum specierum, & quæ in aliam distrahi amplius non possit, perueniat: id qđ

Thessalus constituebat duos tantum simplices morbos in vniuersum.

Differentiæ specificæ.

Animalis differentię ꝓprię

Deum animal rationale immortale definit Galenus.

facere illi tantùm est promptum, qui in diuidendi arte magnopere fuerit exercitatus. Peccauit etiam vel grauissimè Thessalus, quòd ne principium quidem indemonstrabile, ac per se notum attigerit, illius rei quam pertractandam suscepit: principium autem intelligo, quæsitæ vniuscuiusq; rei propriam essentiã: à qua necessariò est ordiendum, quum ad inuentionem specierum & differẽtiarum, tum vel maximè (vt ait Plato) ad diuisionem, atq; ad omnem cuiusuis rei absolutam inquisitionem.

Essentiam cuiusq; rei esse principium a quo ordiendũ est ad exactã omnem inquisitionem.

Sed nec ratione, nec experientia ad fulcienda sua dogmata vsus vnq̃ est Thessalus: quæ quidẽ duo instrumenta, iis quæ optimè inuẽta fuerint, apud homines solent semper patrocinari.

4. *Instrumenta inuentionis duo: ratio & experientia.*

Cæterùm in his commentariis animus nobis est agere, non de experiẽtia quæ ratione nõ vtitur, sed de iis præsidiis, quæ methodo & ratione inueniuntur. Etenim methodo quippiam inquirere, inuenireq;, ex aduerso opponitur ei, quod est fortuitò & temere. Est siquidem illud, cũ via quadam & ordine, quippiam inuestigare: experientia autem à methodos, non artem, aut ordinem certum, sed tantùm fortunæ vnius fauorem, ad rei inuentionem desyderat.

Methodo inquirere, qd sit.

Experientia à methodos, vnius fortunæ dũtaxat fauorẽ desyderat.

Qua quidem prorsus neglecta, nos demonstrationi insistamus, quæ à principiis indemonstrabilibus, & per se notis, intellectuiq; obiectis nunq̃ non proficiscitur. Nam quod intellectui se vno occursu non exhibet, id protinus controuersum existit, demonstrationemq; desyderat: nec artem vllam à tali principio incœpisse conuenit.

5. Quandoquidem igitur morbi curationem inuenire est propositum, haud dubiũ necesse est, prius morborũ numerum sciri. At quoniam fieri nequit, vt aut differẽtias generis vllius morbi, aut species inuenias, ipso quod diuiditur, non planè explorato, oportet profectò nũc, etiam quid morbus sit, enarremus, quo sic diuisionem eius ritè adeamus.

Notio cõis.

Id verò fiet cõmodè, nobis à communi notione au-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ſpîcatis, ſine qua inuenire propoſitæ rei ſubſtantiã non licet. Vt igitur vbi citra offenſam, omnium partium actiones obeunt, homines valere ſe dicunt: ſic dum naturalium corporis actionum ſenſerint quampiam vel malè geri, vel prorſus non geri, & ægrotare ſe illa corporis parte exiſtimant, cuius actionẽ oblæſam vident, & medicum de remedio conſulunt. Ac tales ſunt vniuerſis hominibus notiones & ſanitatis, & morbi. Ergo accepto illo, quod omnes confitentur, principio, nempe id in medendi methodo propoſitum eſſe, vt ægra corpora in ſanitatẽ reſtituamus, hoc eſt, naturales partium actiones, ſi quæ oblæſæ ſint, emendemus: claritatis gratia, oculum proponamus, cuius nimirum particulæ opus eſſe vt videat, inter omnes homines conuenit. Nec verò refert partem'ne, an particulam, quiſpiã oculum dicat. Siquidem quicquid totum cõplet, atq; integrat, id, corporis totius, quod complet, particula ſiue pars nominatur. Eſt nanq; pars ex iis quæ dicũtur ad aliquid. Quippe pars totius integriq́; pars dicitur: æquè profectò vt totum, ĩtegrumq́;, per relationem ad partes, & particulas ſuas nominatur. Cæterùm à rerum, non nominum differentia, in omni comentatione principium ſumendum eſt. Eſt itaq; viſio, oculorum actio: quemadmodum locutio, linguæ: iceſſus autem, crurum. Ipſa rurſus actio, motus eſt actiuus. At motus eſt prioris habitus immutatio. Qui quidem actiuus dicitur, quum à ſe æditur: paſſiuus verò, quum ab alio poſito extrinſecus, excitatur. At verò immutatio prioris habitus dupliciter fit: nempe aut in qualitate: aut in loco. Cæterùm quæ circa locum verſatur, latio dicitur: alteratio autem, quæ in qualitate cõſiſtit. Porrò inſtrumentum appello eam animalis partem, quæ perfectè ædere actionem poteſt. Qua ſignificatiõe oculus pars animalis, & particula: & inſtrumentum vocabitur. Cornea verò tunica, particula quidem & pars:

Valere et ægrotare q̃n ſe dicant homines.

Pars quid dicatur.

Viſio eſt oculorum actio.
Actio quid.
Motus quid.
Motus duplex
Immutatio duplex.

Latio.
Alteratio.
Inſtrũm quid.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Oculi tunicæ. at instrumentum non item. Simili modo & quæ rhagoides, & quæ arachnoides, & quæ amphiblestroides, dicuntur: quarum nimirum singulæ, primum quidem, ac maximè, oculi particulæ sunt: & quia is etiam faciei pars est, itidem & illæ faciei sunt partes: sed secũdaria ratione. At verò similarẽ partem appellant, quæ vndiq; in particulas similes diuidi potest: veluti vitre⁹ humor, & crystallinus, & tunicarum propria cuiusque sabstantia. Est itaq; instrumentum oculus: actio verò, visio: vna ex eius particulis similaribus, ac primum instrumentum visionis, crystallinus humor. Id nãq; est, quod alterari debet ab aliquo extrinsecus occurrẽtiũ colorum, vt animal videat. Alterari verò non potuit, nisi purum omnino, perspicuumq; esset. At purũ ita, pellucidumq; esse non posset, sine eo quod nunc obtinet temperamento. Quippe ostensum est, vnamquãq; rem talẽ esse, qualis est, pp calidi, frigidi, humidi & sicci temperaturam. Ideoq; si quid horũ magnopere immutatum sit, aut planè non videbit, aut malè videbit animal. Vbi igitur neutiq̃ videre oculum cernim⁹, qui tamen probè antea cernebat, subitò nos accingimus ad ipsius læsionis causam inuestigandam: quum sine causa nihil in natura rerum contingat. Causa inuenta, necessariò fatẽdum est, aut morbum ipsum eam esse: aut, si morbus læsio actionis existat, affectũ qui huic officit, morbi causam existere. Dubitauerit tamen aliquis, ipsum ne oculi affectum, à quo cernendi actio vitiatur, dicere morbum debeamus: an ipsum actiõis vitium. Quodcunq; tamen elegeris, necessum est vt de sanitate enuncies, & quidem multo antea, contraria: nempe eam esse vel incolumen oculi actionem: vel affectum, qui visionem absoluat. Sanitas quippe & morbus, maximè contraria quum sint, sub eodem genere continentur. Contraria siquidem sunt, quæ ĩ eodẽ genere posita, plurimum inter se dissident: veluti album

Similaris particula quæ dicatur.

Crystallinus humor primũ instrm visionis

Nihil sine cã contingit.

Sanitatem & morbum sub eodem genere contineri.

Contraria quę dicantur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

& nigrum: quorum vnum est genus, color. Ergo si sanitas actio est, quæ secundum naturam se habet: omnino morbus, actio præter naturam erit. Sin autem affectio quæpiam, aut constitutio naturaliter se habens, extiterit sanitas: & morbus affectio, constitutio'ue præter naturam, necessariò fuerit. Verùm quum duo rerum genera sint, nusq̃ inter se similium, sed tota differentium natura: quorum alterum quidem, corpus, certo modo affectum, vocatur: alterum verò, functio: fatendum proculdubio est, affectum ipsum corporis, causam esse: functioẽm verò, id, quod ab affectu ipso proficiscitur. Comitatur quippe necessariò affectum naturaliter se habentem, naturalis actio. Contra, si à natura recesserit, actio statim præter naturã se habebit. Atq; hoc ipsum est veluti elementum primum totius medẽdi methodi, quum nihil aliud sit quod curatur à medicis quàm ipsius affectus corporis. Contingit tamen non ex nominum, sed rerum, recta opinione, recta morborum curatio. Vt autem omnia methodo compendiosa explicemus, quatuor in vniuersum res sunt, quæ in præsenti contemplatione proximẽ inter se cohærent. Ac videtur sanẽ ex his esse vnum genus ipsorum corporum: alterum verò, actionum: ac corporũ quidem genus, præcedere actiones, easq; gignere: has verò sequi: idq;, si corpora se naturaliter habeant, inculpabiles, naturalesq;: sin præter naturã sint affecta, aut nullas prorsus, aut omnino certè impeditas. Tertium præter hæc genus'ẽ causarum, quæ hos affectus creant. Nam quam ratioẽm habet affectus ad actionẽ, hanc alterum quippiã ad ipsum affectum omnino habeat oportet: illo duntaxat euarians, q affectus vnà cũ actione consistit: nec potest vsq̃ aut proba actio esse, sine corporis naturali affectu: aut vitiosa, nisi quum corpus sit vitio affectum. Ipsius autem affectus, qui actionem impedit, causæ possunt & adesse, & abesse. Ab hoc

Affectus corporis existit functionis cã.

8.

quartum aliud genus est eorum, quæ quum corporib⁹ & naturaliter & præter naturam se habentibus insint, actioni nec commodant, neq; incommodãt: vt exempli gratia, color niger, ob diuturnam in sole morã contractus. Affectũ igitur corporis præter naturam se habentis, qui actionem aliquam vitiat, morbum (si placet) vocemus. Ipsum verò functionis vitium, insigne quoddã morbi symptoma. Quæ alia rõne accidũt, ceu colores, ea symptomata etiã, sed familiaria propriaq; possit quispiam vocare. At quartum ab his genus sit in salubrium siue morbificaꝝ causaꝝ. Quaꝝ eas quidem, quæ in ipso corpore animalis consistunt, internas siue antecedentes: quæ verò extrinsecus accidũt, externas aut procatarcticas appellabimus. Vt autem hæc exemplo clarescant, phlegmonem esse pedis morbum constituamus: læsum autem ingressum, esse insigne ipsius morbi symptoma. At rubor, tensio, renixus, & tumor præter natutam, diuersa quædã symptomata nominentur. Porrò sanguinis redundantia, phlegmones causa interna dicatur. Sicuti externa, quæ præeessit abundantia ciborum. Cæterũ nullus affectus dici morbus meretur, nisi alicui⁹ partis actionem vitiet. Quod autem postulat curationem, aliud planè non est, q̃ affectus qui vitiat actionem. Etenim quod primùm, maximeq; omnium desyderamus, id naturalis est actio. Vt igitur totam particulam actionis tantùm gratia requirimus, eodem (arbitror) modo, & ipsius partis naturalem constitutionem, etiam actionis gratia desyderamus. Porrò quæ constitutionem ipsam vnde actio nascitur, necessariò sequuntur, sanis quidem nobis accidentia: ægrotantibus, symptomata nũcupantur. Atq; hæc quatuor genera sunt omnium, quæ in nostro corpore habentur, siue secundum naturam nos, siue præter naturam habeamus: actiones, constitutiones, quæ has præcedunt, quæq; etiam sequuntur.

Morbus est affectus præter naturam, functionẽ vitians.

Symptoma duplex.

Causæ morbificæ.

Causarum differentiæ.

9.

Accidentia & symptomata quõ differant

Rerum quæ in nostro corpore habentur quatuor genera.

GALENI

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

GALENI PERGAMENI DE MEDENDI METHODO. LIB. II.

ERGO Affectus qui actionem vitiat, morbus vocetur. Hunc si quis sequitur, symptoma. Quod illum excitat, causa. His ita distinctis, inspicienda diligēter est nominum diuersitas, quæ ægritudinibus imposuerūt, ipsorum primi authores. Partim nanq; à læsa particula fuerunt indita, vt pleuritis, id est compunctio lateris. Peripneumonia: id est, pulmonum phlegmone. Ischias, id est coxendicum morbus. Podagra, id est pedum vitiū. Nephritis, id est renum affectus. Arthritis.i. articulorum vitium. Ophthalmia.i. oculorum phlegmone. Cephalalgia.i. capitis dolor. Dysenteria.i. intestinorum tormina. Subinde ab ipso symptomate, vt Ileos, hoc est voluulus. Tinesmus.i. desidendi assidua cupiditas. Spasmos.i. conuulsio. Palpos.i. palpitatio. Tromos.i. tremor. Paralysis.i. resolutio neruorū. Apepsia.i. cruditas. Dispnœa.i. difficilis respiratio, vel inordinata spiratio. Apnœa.i. spirandi defectus. Agrypnia.i. vigilia. Paraphrosyne.i. delirium. Coma.i. sopor. Sæpe ab ambob⁹ simul. Vt Cephalalgia, hoc est capitis dolor. Otalgia, hoc est dolor aurium. Cardialgia.i. oris ventriculi (quod veteres appellabant cor) dolor. Odondalgia, id est dentium dolor. Hystæralgia.i. vteri dolor. Sæpe numero à causa putata, vt Melancholia. Nonnunq̄ à similitudine ad aliquid extra positum, vt Elephas, Cancer, Polypus, Staphyle.i. vua. Leuce.i. vitiligo alba. Myrmecia.i. formica. Atheroma.i. tuber, cui pulticulæ quid simile inest. Steatoma, quod aliquid seuo simi

Morbus Symptoma. Causa.

Morborū nomina indita a lęsa particula.

Morborū nomina sumpta ab ipso symptomate.

Morborū nomina tracta a parte affecta, & symptomate.

Morborū nomina sumpta a causa putata, vel ab aliquo simili.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

le cōtinet. Staphyloma.i.oculi morbus, quum in sum ma tunica quiddam acino simile eminet. Meliceris, hoc est capitis vlcera, saniem instar mellis fundentia. Anthrax.i.carbo. Alopecia.i.areæ in capite. Ophiasis.i.vitium serpentis formam repræsentans. Sycosis.i.ficus. Satyriasmi, & Priapismi, pudēdi erectiones præter naturam. Ipsorum verò morborum, qui neq; locum affectum nomine repræsentant, nec causam quæ eos effecit, perpauca sunt nomina. Phlegmone. Gangræna. Scirrhus, Erysipelas. Apostema. Oedema. Empyema. Vlcus. Exarthrema. Catagma. Spasma. Rhegma. Coloboma, id est mutilatio. Dothien, id est furunculus. Ionthos, id est varus. Phyma, laxarum partium phlegmone. Quanquàm horum quoq; nonnulla, partim locū corporis, siue particulam afflictam subindicare videntur: partim à prægrauante symptomate nominari.

Vlcus quid.

Porrò vlceris (quod vnitatis solutio est in carnosa parte) differentiæ particulares partim ab iis qui primum eas sanauerunt, dicuntur: partim ab ipsis qui iisdem affecti sunt: vt Telephium. Cancer autem, à similitudine ad animantem. Phagedæna, Herpesq́;, à symptomate. Verùm phagedæna quidem, vlcus depascens est. Herpes autem non semper existit vlcus. At quotiescunq; cum exulceratione inuadit, ritu serpentis bestiæ, ad vicinas partes progredit, easq́; depascit, & populatur. Cauum verò vlcus, & sordidum, & cruētum, & purum, & æquale, & carne excrescēs, hæc magis proprias appellationes sortiuntur: non tamen similiter omnes. Nam æquabile, cauum, & supercrescens, à propria differentia: at cruentum, & purum, & sordidum, non à propriis differentiis, sed ab externis symptomatis, appellantur.

Vlcerum varia nomina.

Phagedæna quid.

Herpes duplex

3\. Tres igitur esse in corpore affectus præter naturam, ostensum iā est: causas videlicet, morbos, atq; symptomata. Causas, veluti redūdantiā, & corruptelam. Morbos, vt phlegmonē, Vlcus. Sym-

Affectus præter naturā sunt tres: morbus causa & symptoma.

ptomata, vt prauum colorem, atq; gracilitatem. Diuersa ab his sunt quæ immodicè excernuntur à corpore, aut retinentur præter naturam, & functionum vitia: omnia scilicet cõmuni nomine appellata symptomata, cæterũ non vni generi subdita. Quippe affectus quidam corporis est vitiosus color. Quod excernitur autem, aut retinetur, affectus non est, sed affectum sequitur. Similiter actio vel læsa, vel integra, affectus sanè non est: particulæ autem vnde editur, necessariò comitatur affectum. Ac œdema quidem & phlegmone, ex iis sunt, quæ absolutè dicuntur esse. Eodem modo & redundantia, si ea sit sanguinis: & corporis pallor. Actio verò, ex eorum numero non est, quæ esse absolutè dicuntur: aut certè non similiter sicut iam comprehensa. Siquidem nullo temporis spatio, eius partes manẽt, sicuti nec sermonis, nec vllius motus. Sed horum quilibet in generatione cõsistit. Quum verò duplex sit ipsius motionis genus, vnum in loco, aliud in qualitate: prius latio: secundum alteratio dicitur. Ac omnis quidem actio, motus est actiuus: omnis alteratio, eius qđ alteratur, motus est passiuus. Patitur nanq; quod alteratur. Ergo affectus, dum alrerantur, mouẽtur: vbi verò à motu cessauerint, iam alterati sunt: non autẽ amplius alterantur. Quicquid enim quocũq; modo se habet, aliquo omnino affectu est prḝditum. Quod autem in constanti, ægreq; solubili affectu est, id habitu iam quodam affectum est. Sanè alteratur is qui nigrescit: alteratus est, qui obnigruit. Itaq; alteratio generatio est qualitatis. Nã quæ absolutè dicitur generatio, ad substantiam via quædam est & progressus. Aliqua igitur in generatione, alteratione, & vt semel dicam, motu, suam essentiam obtinent: aliqua * permanentẽ habent substantiam. At sanitas quidem & morbus, & quæcunq; symptomatum, causarumq; affectus, vel habitus sunt, ex permanentium numero existunt. Actio

Actio cur non dicatur esse absolute.

Motus duplex

Actio quid.

Alteratio quid

Habitu quid affectũ dicat.

Alteratio qd.

Generatio est ad substantiæ progressus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

autem omnes, alterationesq́; circa rem quãlibet, in generatione propriam essentiam sortiuntur. Porrò corpus ipsum, secundum quodcunq; mouetur, secundum idem patitur: motusq́; eius pathos, siue passio, est. Etenim prisci, motus omnes, etiam si naturales existant, nisi actiui sint, pathe, hoc est, passiones nominãt: sicuti actiuos motus actiones. Nos autem, contrarium sanitati affectum, à quo lædi functionem diximus, tantũ morbum vocamus: siue diutin⁹ hic sit: siue breuis: siue momento duret. Ex reliquis affectibus præter naturã, eos qui hunc præcedunt, causæq́; rationem obtinent, causas tantùm dicimus, non pathe. Qui illum sequuntur, si actionum offensæ sint, & symptomata, & pathe: Eodem modo, & immodicas vel inanitiones vel retentiones. Qui verò affectus sunt, veluti vitiosus color, supra affectionis & symptomatis appellationem, etiam affectus, vel affectiões vocamus: ita nimirum vt sunt. Omnium igitur horum, commune id est, q̃ præter naturam sunt. Proprium autem morbi quidẽ est, q̃ actioni incommodet: symptomatis, q̃ morbum sequatur: causa deniq;, q̃ præcedat. At verò medicorum proprium est munus, vt morbos adimant: quibus sanè sublatis, non modò actionis vitium euanescit statim, sed reliqua etiam omnia symptomata. * Quisquis igitur ex iis quæ particulis naturaliter insunt, tum eas quæ aliter accidunt, tum proprias functionis causas distinguere nescit, quî obsecro fieri potest, vt is dispositionem inueniat, à qua primùm læditur functio? Etenim quæ fortuitò corporibus accidũt, etiam si millies sint alterata, nocere actioni non possunt, q̃diu à quibus fiebat, omnia naturam suam seruauerint. Horum verò, si vel vnum quoduis alteratum fuerit, actionem quoq; ipsam statim in tantum lædi est necesse, in quantum ab eo est, quum secundum naturã se haberet, adiuta. Fieri autem non potest, vt omnium morborum numerũ

Pathe.

Causę sympto mata.

Medici munus.

4.

methodo is comprehendat, qui numerum omnium actionis causarum, corpore secundum naturam se habente, non norit. Qui autem omnem morborũ numerum methodo non inuenerit, hic maximè labat̃ oportet in ipsis medendi auspiciis: quum constet, tot eẽ medendi rationes, quot morborum ideæ existunt. Verũ enim verò, primus omnium ille affectus inuestigãdus est, qui dicitur functionis effectrix causa. Hunc sanè eucrasiam nos diximus esse calidi, frigidi, humidi, & sicci, ex intemperie quorum, primus morbus in particulis similaribus nascitur. Quum autẽ à similaribus ipsis, corporis functiones ædantur, meritò instrumentis singulis, vnica tantùm est attributa similaris particula, à qua perfici ipsa actio possit. Reliquæ verò quæ cum hac quoduis instrumentum absoluunt, in aliquẽ vsum illius quæ prima existit actionis causa, sunt constitutæ: quãuis & ipsæ retinent suas peculiares actiones. Etenim instrumentum visus, est crystallinus humor. Reliquæ verò partes, eius gratia sunt factæ. Singulæ tamẽ earum aliquam seorsum actionem obtinent: ac vena q dem & arteria, & neruus, toti animanti communem: membranulæ autem oculi omnes, quum sint nutrimẽti participes, præditæ omnino sunt naturalibus facultatibus: ac proinde etiã functionibus quæ ab ipsis proficiscuntur. Quoties igitur crystallinus humor intemperie laborat, omnino læditur oculorum functio. Nõ est tamen affectus is, eorum, vt organa sunt, morbus. At hypochyma, hoc est suffusio, nullius similariũ morbus existit, sed oculi totius, ceu instrumenti. Ad eundẽ modum si in finibus venarum, quæ sunt in cauo iecinoris, obstructio aliqua oriatur, digestio quidem ĩ corpus per has morabitur: ægritudo tamen totius hepatis, ceu instrumenti censebitur, nulla similarium eius partium adhuc ęgrotante. At si intemperies venas illi⁹ infestauerit, ipsaꝝ qdẽ illaꝝ morbus primũ erit: ex ac-

Medendi tot esse rationes, quot morborũ ideæ existunt.

Functionis cã.

Functiones edi a corporibus similaribus.

Crystallinus humor est instrumẽtũ visus.

Hypochyma, oculi toti⁹, ceu instrumenti, est morbus.

(5) 6.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

cidēti verò, etiam iecinoris. Solēt autem similares particulæ, octo intemperaturis secundum nudas qualitates cruciari: nempe quatuor quidem simplicibus: quatuor autem compositis. Quòd si ad intemperiem accedat & humorum affluxus, totidem rursus itemperies oriētur. Duplex itaq; erit morborum genus: alterum in partibus similaribus: alterum in organicis. Quod igitur ad particulas similares pertinet, circa intemperantias versatur. Quod verò ad organa, vnum quidem in figura: aliud ī particularum numero: tertium ī magnitudine: quartū deniq; in positura spectatur. Vtrarunq; verò partium, id est similarium, & instrumentalium, communis affectus est, vnitatis diuortium. Quare sex in vniuersum morborum genera existunt. Vnum, qđ similarium est proprium: nempe intēperies. Quatuor, instrumentorū cuiusq;. Et cum his sextum, qđ vtrisq; partibus est commune, ipsius vnitatis solutio. Porrò omnis medendi methodus, seiuncta ab experiētia procedit. At medicorum pleriq; non tantùm experientiæ applicātes animū (per quā tamē liceret eis euadere in probos medicos) sed perfectioris etiā rationis cupidi, quum ait iis, quæ citra demonstrationem sunt enūciata credant, aut vitiosis fallantur demonstrationibus, non solùm nihil excogitant boni, sed etiam quæ per experientiam cognita sunt, corrumpunt. Proinde talibus experientiæ vt incumbant consulo: quum non leue instet periculum iis, qui supra vires aliquid moliuntur, ne & id non consequantur: & quæ intelligere aliàs possent, omnino omittant. Itaq; committendum non est, vt vtraq; simul misceantur, & quæ per experientiam inuenta sunt, & quæ sola ratione inuestigata. Sed quum vtrunq; seorsum sit tractatum, post ambo coniungantur. Etenim tota Empiricorum ars, obseruatio quædam est, & memoria, eorum quæ visa sunt inter se habere consequutionem aliquam. At ex ipsa rei natu-

Similares particulæ solent octo intemperaturis cruciari, absq; humorū affluxu totidem p etiam, dū illi affluūt.

Morborum genus duplex.

Morbus instrumentalis quadruplex.

Solutio continui est cōmunis morbus similaribus & instrumētariis particulis.

Experientiæ soli, q debeāt incumbere.

Empiricorum ars quid sit.

ra ordiri, atque ab ea, quod sequens sit, inuenire citra experientiam, id est indicatione inuenire. Voco autem indicationem, ipsam veluti consequutionis imaginem. Omnis itaque medendi methodus donec ad optatum finem perueniat, per indicationes progreditur. Quandoquidem quicquid ab experientia est seiunctum, id totum indicatio vocatur. At finis propositæ tractationis est, inuenire cuiusque morbi remedia. Huius autem inuentionis principium, est ipsius morbi cognitio. Ergo primum, quæ nam generalis, communisq; morborum omnium indicatio sit, inuestigãdum est. Ab hac deinde ad alias speciatim est descendẽdum, donec finem eum consequamur. Porrò quemadmodum hominibus vniuersis inest quippiam commune, cuius nimirum ratione, omnes dicũtur esse homines, ita & vsu venit in morbis. Vt enim Socrates atque Plato, specie quidem sunt vnus homo: numero autem varii: sic, mea quidem sententia, morbus qui vtrunque eorum infestat (sit febris, exempli gratia) genere & specie erit vnus, & si duo numero existunt. Id quod Plato significare videtur, dicens, Multa vnum esse, & vnum multa. Rectè igitur ab antiquis philosophis dictum est, aliud numero, aliud specie, aliud genere esse, quod tũ idem, tum vnũ est. Quũ igitur omnis affectus præter naturam, functionem lædens, sit morbus, necessum haud dubie est, omnes id genus dispositiões, quatenus tales sunt, vel genere, vel specie vnum morbum existere. Quamobrem, vnum genere, specie, ac numero dici & esse qui non intelligunt, asino (quo nullum est animal stupidius) mihi stolidiores videntur. Nã hic aliud esse vnum quidem specie: numero autẽ aliud, cognoscit. Quæcunque verò de morbo dicimus, eadem & de optima valetudine, & de aliis etiam dispositionibus, intelligenda veniunt. Nam quemadmodum hominis nomen est vnũ in vniuersis hominibus, morbique in om-

Iudicatio qd.

Multa vnum esse, & vnum multa.

Idem & vnũ quot modis dicatur.

Morbus quid.

Asino nullum esse stupidius animal.

Asinus vnum specie, ab eo qd numero est vnũ, discernit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Morbi nomen est vnũ in vniuersis morbis.

nibus morbis: sic sanitatis denominatio, vna eademq́; est, in omnibus illorum constitutionibus, qui prospera sanitate fruuntur.

GALENI PERGAMENI DE MEDENDI METHODO.

LIBER. III.

SI Igitur indicatio quæ ab ipsa rei natura primùm oritur, quid agendum sit inuenit, necesse est remediorum inueniẽdorum initium, ex morborum ipsorum natura sumi. Cæterùm indicatio ipsa, quæ à morbis sumitur, prĩcipium tantùm est, vnde medendi ratio promouet: nõ autem ipsius artis medicatricis pars: aut certè, nec magna, nec propria, sed quæ etiam plebi est cõmunis. Quamobrem eum solum eẽ medicum existimamus, non qui nouit, quid nam morbi prima ĩdicatio dictet, sed qui illa perficere potest, quæ à tali præscribuntur indicatione. Is igitur, si per experientiam ea inuenit, obseruator & Empiricus est vocandus: sin ratione quadam & methodo, logicus, & methodicus, & dogmaticus. Empirici quippe, per experiẽtiam inueniri omnia contendunt. Nos partim experientia, partim ratione: quum neq; illa inuenire omnia queat, nec sola ratio. Verùm confusam, mistamq́; tradendam esse doctrinã non censemus: sed seorsum Empiricam: & seorsum logicam: quo facile appareat, quam vtraq; earum vim habeat. Igitur vnitatis solutio (quæ ĩ osse quidem fractura: in carnosa autem parte vlc⁹ dicitur) vnitionem postulat: quemadmodum, & vulnus, & ruptio, & con

Medicus quisnam solus existimandus.

Empiricus. Logicus.

Doctrinã Empiricam, logicãq; , non esse confundendas sed seorsũ vtrãq; tradendam.

uulsio. E quibus, vulnus quidem solutio quædã ex vulnerãdo in carnosa parte relicta, est: ruptio autem atque conuulsio, citra vulnerationem accidunt: ac prior quidem, carnosæ partis diuisio existit: secunda autem neruosæ. Hîc itaque omnibus vnitio molienda indicatur: quæ an pstari vbique possit, an in multis non possit, hoc vtique internoscere, primũ iam artificis est. Siquidẽ hoc ipsum primum artis est opus, vt intelligas sperare ne id quò tendis debeas, an secus. Eius rei duplex cognitio est: nec potest addi tertia. Altera per experientiam cui longo vsu est opus: altera per ipsius rei naturam. Hæc siquidem, tum cuiusque substãtiam particulæ, tum actionem, tum vsum, situmque æstimabit. A quibus procedens, non solùm quod sanari nõ potest, præuidebit, sed etiam quod recipere sanitatem potest, de inueniendis ei remediis deliberabit. Constat autem quòd à simplicissimis auspicabitur. Porrò nihil est simplicius vlcere, quod in summa carnosa parte consistit. Huius ergo, si quidem vlcus tantùm sit, vnus curationis scopus, vnitio est. Sin autem cum cauitate adsit, erit duplex affectus: nempe vlcus, quod est vnitatis solutio: & cauitas, quæ ex amissa aliqua animalis propria substantia contracta est. Ac proinde duplex etiã proponitur eius curationis scopus. Nẽpe vt inducatur cicatrix, & impleatur cauitas. Horum tamen alterum sæpe fieri non potest: vt puta, quum non modò carnem, sed etiam illi subiectum os, perire contigerit. Quippe impleri ad vnguem huiusmodi minimè potest: cicatrice induci, facilè potest. Inuentionis autem, vt aliarum rerum, sic remediorum omnium duo nobis sunt instrumenta: videlicet experientia & ratio. Cæterùm qui sola experiẽtia vtuntur, quum videant, cui Aristolochia vlcus carne non impleuit, huic thus conferre: cui autem thus non contulit, ei irin admotam esse vtilem, iudicant non omnes ab omnibus medicamentis similiter affi-

Solutionis cõtinui species.

Ars

Vlceris caui curationis duplex scopus.

Instrumenta inuentionis remediorum eẽ duo, experientiã atque rõnem

ci: ac proinde quamplurima eiusdem speciei medicamenta sarcotica in vnum confundunt, quo nulli corporis naturæ desit, quod sit ex vsu. Atq; hi quidem q̃ turpissimè hallucinantur. Primo quidem, nam solius compositionis quæ ex similibus specie medicamentis conflatur, non eius quæ ex contrariis initur, instituūt methodum. Dein autem, quia in eius miscellæ multitudine, vnum fortasse medicamentum laboranti prodesse poterit: fortasse neq; vnum quidem: contra verò septem, aut octo obesse: ita vt pluribus numeris eiusmodi medicamen obsit, q̃ prosit. Ac proinde, quod q-dem ad hāc rem pertinet, ii plura mihi ignorare, q̃ nouisse videntur. Etenim oleum cauo vlceri infusum, aduersissimum omnium medicamentum est: ipsumq; & sordidum, & fœtidum reddit. Quòd si tempus quoq; anni calidius sit, ac vitio mali succi homo laboret, aut sit natura obnoxius fluxionibus, aut in victus ratione delinquat, timendum est, ne pars illi ea computrescat ex vsu olei, quę fuerit exulcerata. Periculosus est etiā, & ceræ siue solius, siue in oleo solutæ, vsus. Hæc itaq; putrescere vlcus faciunt. At si æruginem, ad læuorem tusam, inspergas, ea quidē nullo modo putrefaciet: dolorem: tamen & morsum non paruum inferet: præterea exedet, ac phlegmonem excitabit. Quòd si largi⁹ vtare, etiam conuulsionem accerset. Quoniam igitur neq; oleum, neq; ærugo, neq; cera, cauū vlcus per se implere carne potest: constat q̄ ex iis qui experientiā profitētur, nemo vsq̄ miscebit illa: id quod faciet Rationalis intrepidè, videlicet haud ignarus, ex duobus temperamentis immodicis, contrariisq;, confici vnū modicum posse. Non est ergo difficile, ex oleo, cera, & ærugine, medicamentum sarcoticū, & moderatè siccum conficere: quale vlceri cauo est aptissimum, ceu quod mediocriter exiccari postulet. Omnis igitur quę præter naturam est cauitas, repleri postulat: quare, &

Empiricos citra delectū in vnum medicamenta cōtraria confundere.

Oleum cauo vlceri aduersissimum medicamentum est.

Ceræ usus cauo vlceri existit piculosus.

Æruginis vis.

Tēperamētum vnum modicū confici ex immodicis atq; contrariis posse.

Sarcoticū medicamentū vlceri aptissimū cōfici ex oleo, cera, & ærugine.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

quæ in carnosa accidit parte. Ipsa verò repletio, inueniendorum remediorum finis, quò tenditur, est. Cæterùm vt illa quæ implent inuenias, & multa ratione est opus, & multiplici particulatim indicatione, & methodo rationali exacta. Qua quidem destitutum, vulgus medicorum quum sit, etiam oculorum doloribus illa medicamenta adhibet, quæ ex opio, mādragora, & hyoscyamo parantur: maximam planè oculorum perniciem: vtpote quæ nulla re alia sublati ad præsens speciem doloris pstant, q̄ q ipsum sensum extinguant. Nos verò, dolores oculorū grauissimos, aut balneo, aut vini potione, aut fomentis, aut missiōe sanguinis, aut deniq; purgatione sanauimus. Vt igitur ad caui vlceris curationem reuertar, in eo sanè proponitur nobis, vt quæ periit caro restituatur. Scire autem oportet, generande carnis materiam, sanguinem bonum existere, opificem verò, atq; authorem, naturam, illius videlicet corporis, cui caro superinduci debet. Porrò natura cuiusq; corporis, calidi, frigidi, humidi, & sicci temperatura cōstat. Quare perspicuum est, iustum horum temperamentum in subiectis particulis, quibus deficientem carnem sumus restituturi, opificis habere rationem. Ac primùm quidem in omni cauo vlcere hæc duo consyderanda veniunt: iusta'ne sit temperie id quod subiectum est: nempe an secundum naturam se habeat (similarium quippe corporum sanitas, iusta est quatuor qualitatum tēperies) & an sanguis qui influit, bonus ac mediocris existat. Nam si horum alterutrum sit vitiosum, multi affectus præter naturam constiterint. Verùm si & sana sit pars, & sanguinis confluxus citra omne vitium: nihil obest, quo minus prima carnis generatio contingat prosperè, idq; nullius externi medicamenti ope. Cæterùm quia in ipsa primæ carnis generatione duplex excrementum oritur, alterum quidē tenuius (quo d n vlcere sanies dicitur) al-

Oculis perniciosissima esse quæ medicamēta ex opio, mādragora, & hyoscyamo cōstant.

Oculorum dolores qua nam medendi ratione Galenus sanarit.

Carnis generādi materia est ꝑbus sanguis: opifex ipsa natura.

Natura cuiusq; ex primarum qualitatum tēperie constat.

Sanitas similarium partium est iusta quatuor qualitatum temperies.

3.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

terum verò crassius: quod nuncupatur sordes: atque ex tenui quidem, vlcus humidum redditur: ex crasso autem sordidum: duplicibus sanè medicamentis est opus: vtique vt humidum vlcus est, siccantibus: vt sordidum, quæ ipsum expurgent. Ergo quum nullo vnquam tempore natura cesset, certè nec tẽpus vllum erit, in quo nõ ambo hæc in cauo vlcere colligantur. Quare nec tempus vllũ erit, in quo non vtrunque medicamenti genus, & siccans, & expurgans desyderetur. Sed nõ sat est inuenisse genus medicamenti, nisi etiam speciem eius disquiras. Cuius quidem inuentio petenda est ex comentariis medicamentorum simplicium: vbi nimirum omnium medicaminum temperaturas, gradus, & differẽtias tradidimus. Debet autem medicamen producendæ carni conueniens, ex iis esse, quæ primo ordine tũ detergunt, tum siccant. Qualia sunt thus, hordeacea, fabacea, & erui farina, iris, aristolochia, cadmia, panax, atque pompholyx. E quibus, aristolochia quidem, & panax, tum cæteris plus siccant, tum natura magis calent. At hordeacea, fabaceaque farina, multo his minus siccant, ac minimè calida existunt. Thus verò moderatè calet: minus tamen illis siccat. Erui farinæ, & iris, horum, atque aristolochiæ & panacis, medium locũ sortiuntur. Cæterùm thus in humida corporis natura carnem producere potest: in sicca autem non potest: vim tamen mouendi pus habet: nimirum cum mediis ac temperatis naturis consentiens. Sunt nanque duæ differentiæ primarum indicationum: quod secundum naturam se habet, custodiã sui indicante: & propterea quæ sibi similia sunt, postulante: quod præter naturam est, sublationem sui, eoque requirente contraria. Perit enim quidque in contrarium, & à cõtrario. Vlcus ergo, quo humidius fuerit, eo sanè, medicamento quod magis siccet, indiget. Corporis verò natura, quãto est humidior, tanto quod minus siccet, medicamentum po-

Sarcoticũ medicamẽ primo gradu debet detergere, & siccare.

Sarcotica medicamẽta quæ sint.

Thuris facultates.

Naturaliter, se habentia corpora, sibi similia postulant: præter naturã aũt, contraria.

stulat. Quamobrem ex vlceribus æquè humidis, quod quidem in sicciori temperamento consistit, vtique magis siccari postulat: quod in humidiori autem, minus: quatenus natura naturæ interest. Siquidem productam carnem, ei quæ antea erat, similem esse oportet. Iam verò, si medicamen vlceri admotum profuerit minimè, cótinget vtique id, aut quod exiccarit impensius (hoc enim cognoscitur ex insigni vlceris puritate) aut quod parcius id sit molitum: quod sanè ex ipsius vlceris sordibus facilè coniiciemus. Quare haud magno negotio ex notis ipsis corrigemus siccitatis medicaméti & defectus, & exuperátias. Atque hactenus de cauitatis quæ vlceri inest, curatione, sit dictum. Propria autem curatio vlceris (est enim hoc commune similarium atque instrumentalium particularum vitium) tum à laborantis particulæ temperamento, tum à medicamentorum proficiscitur facultate. Cæterùm ambo hæc, à tractatione de elementis pendente: quum nimirum geniture corruptelæque; quatuor qualitates sint causæ. Quocirca, nec similarium, nec instrumentalium partium licet curationem attingere, absque naturali scientia. Sed iam ad vlceris, quod solum consistit, curationem transire, tempestiuum videtur. Fuerit autem solum, si neque affectus vllus simul adsit, nec symptoma. Igitur dum solutio cutis contingit, citra fluxionem, aut intemperiem, aut cacochymiam, aut cauitatem, aut aliquam ipsius cutis deperditionem, quemadmodum vbi à telo aliquo acuto ipsa cutis conuulneratur, vlcus ipsum est & dicitur simplex, tantumque; agglutinationem desyderat. Quippe si commissæ simul sint cutis oræ: nulla intercedet cutis diuersi generis: quemadmodum in eo repleto, planoque; reddito. In quo scilicet oræ vlceris se non contingunt: sed totius vlceratæ partis cuticula amissa est: quam vtique prius restituere, quàm ora iungantur oportet. Quoniam igitur in simplici vlcere sola di

Vlceris propria curatio vnde proficiscatur. 4.

Geniture corruptelæque, quatuor qualitates sunt causæ.

Vlcus simplex solam agglutinationem desyderat.

uisio proponitur, diducta labra coniungi, coniunctaq́ manere oportet. At verò ex diductis corporibus, aliæ quidem per se: alia aliorum ope coniuncta manent. Per se quidem, quæcunq; secum concrescunt, coalescuntq́: vt caro, & quæ ex carne constant. Aliorum autem ope, tum quæ colligantur, tum quæ vinculo aliquo continentur: vt ossa & quæcunq; sunt dura. Est autem, sicuti in cauis vlceribus, vt producatur caro, ita in simplici vlcere, vt oræ ipsæ mutuò coalescãt, natura opifex causa: ita, vt si quæ dissident, in idem adamussim componas, citra omnem reliquam extrinsecus molitiõem coalescant. Quæ diducta sunt, in idem adduces, aut vinculo ex duobus initiis circũdato, aut sutura, aut fibulis impositis: aut horum quibusdã: aut omnibus. Expedit autem, quod circũiicitur, nec molle nimium sit, quo videlicet tutò contineat: nec rursus ita durum, vt premendo offendat. Circunductio etiã ipsa, nec ita laxa sit, vt nihil efficiat: nec ita vehemens, vt dolorem premendo excitet. Hac itaq; medendi ratione, quale diximus, vlcus simplex coibit. At si ob magnitudinem eius, vel ob intercidentem saniem, vel ob dolorem, aut insignem imbecillitatem particulæ, vel deniq; ob inclusum aerem, disiunctæ partes exactè ad imum vsq; coniungi nequeãt, eiusmodi sanè vlcus ex sola partium cõmissione agglutinari omnino non potest. Quare medendum prius est illis impedimentis, aliquo medicamento siccante: quod quidem si qua sanies iam subsit, absumat eam: & si qua in vacua loca influxura est, hanc prohibeat. Etenim medicamen glutinatorium, aut omnino carnis generatione non eget: aut planè exigua: ac proinde plus siccet oportet, q̃ quod carnem producit. Prӕterea, quum carnis productiuũ medicamentũ, facultate extergendi opus habeat, qua non modò redundantiam humoris siccet, sed etiam expurget sordes: glutinatorium certè nec deterget,

Diductæ partes in vnum quibus modis adduci possint.

Glutinatoriũ medicamentũ plus siccet oportet, q̃ qd carnẽ pducit.

nec expurgat, ſed contrà prorſus ſubſtantiam omnem in idem cogit: cuiuſmodi facultatem habent medicamenta ea, quæ auſtera, & aſtringentia vocantur. Quo circa, vbi carni gignendæ ſtudemus, maximè cauendum eſt à medicamento aſtringente: vtpote, ꝙ ſordes vlcerib⁹ arctius affligat, q̃ vt facilè poſſint elui. Vinum igitur, omnis vlceris, quatenus vlcus eſt, optimũ medicamentum exiſtit. Porrò ipſa medendi method⁹ procedet nobis bellisſimè, ſi de ſingulis ſimplicib⁹ ſeorſum aliquid præceperimus: poſt verò, de compoſitis omnibus alteram aliquam methodum explicarimus. Quã quidem ſi ingrediamur viã, omne vlcus tum ſiccari, tum debere aſtringi inueniemus: non tamen detergeri. Contra, cauitatem in carne, ſiccari quidẽ poſtulare, & abſtergeri: minimè autẽ aſtringi. Cæterùm q̃to corporis natura eſt humidior, tanto medicamentis minus ſiccantibus eget. Quanto autem ſiccior, tanto rurſum quæ vehementius ſiccent, magisq́; aſtringãt, deſyderat. Iam verò vlceri mediocriter cauo, ſtatim quicquid volumus applicamus, ſiue ſiccum id, ſiue humidum medicamen exiſtat. At in vulneribus quorum maior profunditas eſt, id non licet. Etenim & ceruſſa & lithargyros ſiccant, aſtringuntq́; modicè: ad vlceris tamen fundum vis eorum nõ peruenit, niſi humori cuipiam miſceantur. Porrò quemadmodum cauum vlcus vt repleatur, carnis generationem (cuius materia ſanguis eſt) poſtulat: ſic plenum, vt perducat ad cicatricem, generationem cutis, quæ ex carne eſt, non vnionem tantùm, deſyderat. Verùm caro eadem ſpecie cum ea quæ periit, gigni in cauo vlcere poteſt. Cutis talis omnino, qualis erat quæ periit, prorſus reſtitui non poteſt: ſed ſimile quiddam cuti, & quod eius officium ſuppleat, poteſt, Etenim quũ cutis carne ipſa tum ſiccior, tum denſior ſit, certè ſi reſiccarimus & aſtrinxerimus carnem, perſimilem illam cuti redde-

Aſtringentia medicamenta cur fugienda, vbi carnem ꝓducere eſt animus.

Vinum omni vlceri optimũ medicamentũ eſſe.

Vlcus oẽ ſimplex tum ſiccari, tum aſtringi debere.

Cauum vlcus eſſe ſiccãdum & abſtergendum.

Vlcus in humidiori natura minus ſiccandum eẽ: in ſicciori autem vehementius. 5.

Vlcus tum cauum, tum plenum, quid poſtulent.

Cutem ſimilẽ ei quæ periit, reſtitui nõ poſſe.

Cutis gignendæ ratio.

mus. Cæterùm multo ficcius quod cicatricem inducat q̃ quod agglutinet, esse oportet medicamentum. Quãdoquidem glutinaturo, solum id propositũ est, vt eius quod secundum naturam est, redundantiã consumat: qui autẽ cicatricem inducet, non hoc modo, verũetiã vt ei quod secundũ naturam se habet, aliquid deradat.

Cicatricẽ inducturum medicamẽtum quale nam esse debeat.

Galla igitur ĩmatura hoc loco, & malicoriũ, & Aegyptiæ spinæ fructus, modicè siccantia pharmaca sunt. Chalcitis, & æs vstum, & æris squama, & misy, multo his valentiora existunt: misy quidem & chalcitis, præcipuè: mitior aũt æris squama: atq; etiã hoc mitius æs vstum: præsertim si ablutum fuerit. Sed hoc quidẽ ad speculationem de cõponendis medicamẽtis pertinet: quæ medendi sequitur methodum: quemadmodum ipsam præcedit, sympliciũ pharmacorum noticia.

Cicatricẽ inducentia medicamẽta quæ sint.

6. Deinceps autem agamus de excrescentia carnis in vlcere, quæ morbus in magnitudine existens, primo omniũ sui ablationẽ indicat. At hæc, sola vehementer siccantium medicamentorum ope perficitur: haud itẽ naturæ opera: contrà q̃ in carne restituenda, aut glutinatione res habuit. Hæc eni, ipsius naturæ sunt opera, nec aliud medicamenta moliuntur, q̃ submouere illa, quæ actioni eius obstant.

Excrescentia carnis in vlcere a vehementer siccãtibus medicamentis exeditur.

Naturæ opera quæ.

Porrò medicamenta carnem minuentia, proximà tũ his sunt, quæ valenter detergunt: tum iis quæ cicatricẽ inducunt. Cæterũ misy & chalcitis, si humidæ naturæ applicentur, potius carnẽ exedent, q̃ cicatricẽ inducant: nisi fortè in pollinem admodum tenuẽ redactis, parcissimè illis quispiã vtatur. Nã sic imposita, partibus cicatricẽ conciliant. Quòd si minuere quæ supercreuere studemus, liberalius sunt imponẽda.

Carnem minuentia medicamenta.

Aerugo autẽ, magis adhuc q̃ hæc, minuere carnem potest: ita vt genus eorum quæ cicatricẽ inducnt, prorsus egressa videatur. Iã verò, si exuras hæc omnia, vt minus acria, sic etiam ad cicatricẽ inducendã ipsa reddes aptiora. Si verò etiã laues, adhuc euadẽt mitiora. Hoc

Carnem exedentia medicamẽta reddi minus acria si cõburantur: minusq; adhuc, si abluta fuerit.

autem

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

autem semper curantis animo hæreat, non omnem naturam eadẽ remedia requirere: sed infirmiores, molliores'q;, mitiora: validiores sicciores'q; valentiora. Quare natura ægri in primis venit consyderãda. Quũ autẽ cuiusq; naturæ proprietas ineffabilis sit, nec exactissima scientia cõprehensibilis, ac præterea cuiusq; hoĩs propria curatio habeatur, is erit optimus cuiusq; particularis ægritudinis medicus, qui iam eam methodum cõparauit, ex qua & dignoscere naturas possit, & coniectura consequi, quæ sint cuiusq; propria remedia. Verũ legitimi vlceratorũ partiũ tẽperamenti, quoties eas vel carne implere, vel glutinare, vel cicatrice inducere studes, maior tibi solicitudo erit. Nã si ipsa ex ulcerata caro calidior sit, aut frigidior æquo, vtiq; medelam exigit, quæ nõ modẽ moderatẽ siccet, sed etiã in tantũ calfaciat, refrigeret'ue, in quantũ subiecta caro à naturali suo recessit habitu: quũ fieri nõ possit, vt in vlcere vel carnis productio, vel sinus impletio, vel agglutinatio, vel cicatricis inductio, rectẽ vnq̃ cedat, nisi subiecta caro pro naturali modo se habeat. Vt igitur si phlegmone vnà cũ vlcere vrgeret, priusq̃ hæc esset discussa, nemo id vel carne implere, vel glutinare, vel inducere cicatrice tentaret: ad eũdẽ (arbitror) modum, etiãsi sine phlegmone sola intẽperies subsit, nullum horũ fore prius sperabimus, q̃ illa fuerit sanata. Cauenda tamen sunt interim ĩmodicẽ quum calfacientia, tum etiã refrigerantia. Ergo hyoscyamum, mandragorã & cicutã, ceu supra modũ refrigerantes herbas vitabis: tametsi siccant eæ quoq;, quantũ sit vlceri ex vsu. Resina verò, & pix, & asphaltus, q̃q̃ modicẽ siccant, ĩmodicẽ tamẽ sunt calida: ideo'q; eis solis vtetur nemo, nec aliter, nisi admistis cum leuiter refrigerantibus, vnum ex omnibus medicamen fecerit, quod sit tẽperatum. Inspiciunda quoq; est, & aeris nos circundantis tẽperies. Siquidem veluti medicamẽtum quid-

Naturam ægri in primis esse consyderãdã. 7.

Medicus cuiusq; morbi optimus, quis sit dicendus.

8.

Vlcus recte curari nõ posse, nisi subiecta caro pro naturali modo se habeat.

Vlcera curaturus cauere debet ab extreme calfacientibus atq; refrigerantibus.

Aeris temperaturam ad vlcerum curationẽ esse expendẽdam.

dam is etiam corporibus nostris forinsecus incidens, vbi immodicus calore, vel frigore est, sanationẽ moratur. Danda igitur opera est, vt medicamenta eius excessui occurrant. Ideoq́; Hippocrates in calidiorib⁹ anni tẽporibus, iis quibus frigidior facultas sit, medicamẽtis vtitur: calidioribus ꝑ frigidiora. Iã verò quẽad modũ hũidior natura, humidiora: siccior sicciora medicaméta exigebat: ita nũc, calidior calidiora: frigidior frigidiora reqret: ꝯtrariã scilicet semper iis, quæ p̃ter naturã, & quæ secundũ naturam sunt, indicationẽ

Naturaliter se habentia corpora, similia sibi, præter naturam autẽ, cõtraria postulãt

præstantibus. Quippe quæ secũdũ naturã sunt, similiũ sibi indicatiua sunt: quæ præter naturã, contrariorũ: si modò illa seruari: hæc submoueri est necesse. Quod verò ad contrarias indicationes pertinet, si q̃to ægri tẽperamentũ iusto est humidius, tanto particula iusto sit siccior, tale adhibendũ est pharmacum, quale si vlcus in medii temperamenti particula, corporis mediocriter tẽperati, consisteret, adhiberemus. Sin autẽ particula fuerit * siccior iusto, q̃ corporis tẽperamentum sit æquo humidius: vtiq; in tantũ intendi siccitatẽ medicamenti conueniet, q̃tum particulæ tẽperamẽtum, totius tẽperamentũ excedit. Veluti si exulcerata pars, quatuor numeris sit siccior medio temperamẽto: ægri aũt natura gradibus tribus humidior: manifestum est, particulam quæ nũc exulcerata est, siccius vno gradu desyderaturã medicamentum, q̃ quæ sit tẽperata particula. Simili modo & de aliis excessib⁹ licet tibi ratiocinari.

Siccæ partes quæ sint.

Porrò sicciores particulæ sunt, quæ minus carnosæ existunt: cuius generis sunt, quæ circa digitos articulosq́; habentur: p̃terea, quæ circa aures, nasum, oculos, & dentes cõsistunt: atq; ut semel dicã, vbi crebræ chartilagines, & mẽbranulæ, & ligamenta, & ossa, & nerui adsunt: adeps verò & caro, vel omnino nulla est, vel perexigua.

Vlceri sordidi & caui curãdi, methodus.

Ordo autem curandi vlceris sordidi & caui, à sorde expurganda orietur: quum nec glutinari

quicq̃,nec carne impleri posſit, priuſq̃ purum fuerit. Secundum locum exiget cauitatis ſanatio. Tertium cicatricis obductio. Quòd ſi vnà cum illis vel phlegmone, vel eryſipelas, vel gangræna, vel intẽperies aliqua ſimplex, cõpoſita'ue, partem infeſtet, niſi quis prius eã ſanarit, vlcus implere carne non poterit. Carnis ſiquidem generatio ex ſubiecta, quæ ſana eſt, ortũ ducit. Ex ea verò, quam premit phlegmone, quæq́; intemperata eſt, & egrota, gigni caro noua nõ poteſt. Etenim iuſta ſubiecta carnis tẽperies, cauſæ rõnem habet: vt quæ concreſcere ſecum, quod vlceratũ eſt, faciat, & cauitatem impleat. Puritas vlceris, rationẽ eius ſine quo nõ: atq; hanc ſordes interpellans, curationem moratur. Habet autem & vlcus ad cauitatem, rationẽ eius ſine q̃ non: quandoquidẽ ſi vlcus cicatrice fuerit obductũ, nõ amplius cauitas impleri carne poterit. Ergo ſi phlegmone, & cauitas, & vlcus, & ſordes, in eadem particula ſimul adſint, primo phlegmonem, ſecundo loco ſordem, tertio cauitatẽ, & quarto vlcus ſanare oportet. Cæterùm affectus vnde primum maximeq́; ĩminet periculũ homini, hic debet primus curari: atq; etiam ſolus interdũ: veluti ſi puncto capite muſculi, conuulſio, quæ congruentiũ omniũ medicamẽtorũ vim reſpuit, accidat, præciſo per tranſuerſum toto muſculo, conuulſionem quidem ſanaueris: aliquem tamen ex particulæ motibus vitiaueris. Ad eundem modũ, quum ex vena, arteriáue ſanguis immodicè profluit, ſi totũ vas per tranſuerſum præcideris, vlcus quidem eius poſtea ſanare non poteris: periculum tamen, quod ex profluuio ſanguinis impendebat, ſuſtuleris. Iã neruuum punctum ſæpe cogimur tranſuerſim præcidere, quoties vel conuulſiones, vel deliria, vel ambo magna, ægreq́; ſanabilia, ſuperuenire vulneratiõi cernimus. Similiter vbi luxatio cum vlcere in aliquo maiorum articulorũ incidit, vlcus ſanamus: luxationẽ autem inſanatam re

Carnis generationẽ ex ſubiecta carne, ſi ſana ſit, fieri.

Puncto capite muſculi, ſi conuulſio oriatur ĩmedicabilis, ſcindendũ eſſe totum trãſuerſim muſculũ.

Sanguinẽ fluẽtem ĩmodice, ſupprimi, ſi p̃ trãſuerſum totum vas præcidatur: vlcus tamen eius poſtea ſanari nõ poſſe.

Neruus quando trãſuerſim ſecandus.

Luxatio cum vlcere quãdo debeat inſanata relinqui.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

linquimus. Nã si hanc quoq; sanare conemur, conuulsiones haud dubiè sequentur. Primus igitur medendi in hisce est scopus, ille qui veluti à causis sumitur, eius quod est futurum: alter, qui ceu rationem obtinet, ei⁹ sine quo non. Tertius deniq; is de quo nuper diximus, qui ad id quod vrget dirigitur.

10. Differẽtia nullius põt, qđ p se cõsistere potest.

Porrò quod consistere seorsum, & per se potest, id nullius vnq̃ alterius differẽtia fuerit, sed quod alteri accidit, nec seorsum p se consistit. Quamobrem vlcus, phlegmone, gãgræna, & putredo, quum seorsum & per se consistere possint, affectus quidam præter naturã potius dicenda sunt, q̃ vlceris differentiæ.

Vlceris simplicis drĩæ propriæ vnde sumantur.

At magnitudo, paruitas, æquabilitas, inæquabilitas, tempus, & figura, ex eo℞ numero sunt quæ aliis accidũt: ac proinde ab iis sumuntur propriæ simplicis vlceris differentiæ. Indicatio autem curationis à differentiis fit, sed non omnibus. Nam nec recẽs nec vetus vlcus per se indicat aliquid. Siquidem quod vlcus tantùm est, omniq́; alio affectu liberum, siue recens, siue antiquuum sit, eandem semper curationem desyderat: nihil planè proprium indicante discrimine eo, quod à tempore sumitur. At si cauitatem altè recõditam sub cute habeat, consyderare oportet, vtrũ ea ĩ superiore parte sit sita, vt sanies ex ea prona effluat: an in inferiore, sic vt illic sistatur. Eius igitur cui effluxus patet, eadem quæ aliorum curatio est. Cui nõ est,

Effluxus moliendi ratio ĩ iis vlceribus quæ apte expurgari nõ possunt.

huic ipsi moliamur effluxum quendam oportet. Eius duplex ratio est: aliàs tota cauitate desecta: aliàs in fundo tantum aperta. Quando verò harum alterutra sit ineunda, docebit tum locorum ipsa natura: tum verò vlceris magnitudo. Si nanq; & loca ipsa periculosam sectionem faciunt, & vlcus magnum fuerit, in fundo aperire, magis expedit. Sin contrà se habeant, perscindere præstat.

Deligandi vlceris ratio.

Deligatio verò eius incipiat quidem supernè, sed finiatur infra: vbi scilicet patet effluxus. Iã verò trãsuersa vlcera, q; eorum labra magis dissideãt,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

à seseq; absint, diligentius coniungi postulant: ideoq; tum suturis, tum fibulis, in eis est vtendum. Quæ verò per longitudinem musculorum sunt facta, hæc, si duplici initio dliges, nec suturis egebis, nec fibulis. Sin aliter deligare placebit, vel fibulis, vel suturis vtere. Sufficient autem paucissime omnino suturæ. Et magna q dem vlcera, iis quæ valentius siccēt medicamentis curabis. Parua verò, vel quæ moderatè siccent, abunde sanauerint. Cæterùm profunda vlcera, eadem etiam sunt magna: vuntq; tum à duobus initiis deligari: tū verò nec labra sua præpropere glutinari. At quæ profunda multum, longaq; sunt, vt duplici ratione sunt magna, sic duplicem quoq; præstant indicationē. Itaq; & quæ valenter siccent postulant, & ne immaturè labra coniungas: & vt à duobus initiis deliges: & vt altis suturis consuas.

Transuersa vlcera diligētius q̄ recta, iungēda esse.

GALENI PERGAMENI DE MEDENDI METHODO. LIB. IIII.

EST Itaq; vnum morborum genus, diuortium continui vocatum. Quod quidē in carnosa parte, vlcus: in osse, fractura: in neruo, cōuulsio appellat. Eiusdē generis sunt auulsio, ruptio, & contusio: illa quidem, in ligamēto: hæc in vasis, musculisq;, ex violento ictu, vel graui casu, vel alio quopiam valente motu excitatę. Ecchymosis verò vt plurimum vnà cum contusione & ruptione incidit. Fit autem aliquando & ex oris vasoꝝ apertione, quæ Anostomosis dicit, & ex ea quā Diapedesin vocant, & ipsam existentem solutæ continuitatis aliā speciem. Iam verò, & ex erosione etiam soluitur inter

Vnitatis solutio.
Vlcus.
Fractura.
Conuulsio.
Auulsio.
Ruptio.
Contusio.
Ecchymosis.
Anastomosis.
Diapedesis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

dum in animalis partibus continuitas. Verũ is iã mistus affectus est. Porrò erosio, si intrinsecus ab ipso animali proueniat, vitiosi succi est soboles: sin extrinsecus, aut a valentibus medicamentis fit, aut ab igni. In vniuersum autem, simplices affectus à compositis distinguere oportet: quũ simplici morbo simplex curatio adhibenda sit: composito verò, non simplex. Igitur omne vlcus, aut solum atq; per se, nullo nec cũ eo simul inuadente, nec ipsum præcedẽte, aut sequente alio affectu, partem infestat: aut cum alio quopiã vno, pluribusúe coniunctum: quorum alii, non modò statim ab initio excitarunt vlcus, sed nunc etiam maius efficiunt: alii, eius sine quo non, vt ad curandi opus, rationem obtinent. Cæterùm qui vlcus maius efficiunt, sub mouendi è corpore sunt, aut peruincendũ id, quod inducunt, incõmodum. Hoc autem, si affectus exiguus sit, fieri licebit facilè: si verò magnus, duci ad cicatricem vlcus non poterit, prius q̃ illi affectui subuẽtum fuerit. Ergo omne vlcus subiectam sibi carnem præditam naturali dispositione, optat: & ne quid alienum inter oras conglutinandas intersit, quod curationem morari posit. Subiectæ verò carnis affectus, causæ rationẽ obtinet: ad id quod efficit. Quippe ex hac, & per hanc tum quæ dissident, glutinãtur: tum quæ caua sunt, carne implẽtur: quare pro natura sua se habeat oportet, quo hæc vtraq; cõmodè perficiantur. Rectè autem illa se habuerit, si proprium temperamentum tueatur. Itaq; necessum est ad vlcera tum glutinanda, tũ carne implenda, temperatam esse subiectam carnẽ. Nec sat hoc ipsum videtur esse, nisi etiam qui affluit sanguis & probus sit, & quantitate mediocris. Quippe ægrè sanabilium, rebelliumq; vlcerum, alia ob intemperiem carnis exulceratæ: alia ob affluentẽ humorem fiunt talia. Caro autem ipsa, interdum solis qualitatibus naturæ modum egreditur: interdum accedente tumore præter natu-

Erosionis causa. (margin, beside line 2)

Vlceri curando quæ requirantur. (margin, beside "omne vlcus subiectam")

Vlcera cacoethe cur talia euadant. (margin, beside "ceratæ: alia ob")

ram. Iam humor confluens, aut qualitate, aut quantitate, à naturæ modo discedit. Interdum verò miscent dictorum affectuum aut aliqui, aut etiam pariter omnes. Ac carnis quidem intemperiem, si squallens siccáq; videatur, aqua temperata fouens, humectásq;, donec rubescat, attollaturq; in tumorem, corriges. Si verò vltra perfuderis, id quod attraxisti euocabis: ac proinde nihil profeceris. Quinetiam medicamēta humidiora, q̃ sanæ carni, adhibeantur. Si verò humidior q̃ pro naturali habitu caro fuerit, contraria ratio ineunda est, ac medicamentorum facultas ad siccius transferenda: aqua verò nullatenus admouenda: sed si lauandum vlcus videtur, vinum, aut posca, aut decoctum austeræ cuiuspiam herbæ, præparandum. Eodem modo & calidiorem, q̃ par est, carnis habitum refrigerabis: & frigidiorem calfacies. Agnosces verò horum vtrūq;, partim colore, partim tactu, partim laborātis sensu. Quippe aliàs vstionem se sentire fatentur: aliàs manifestum in particula frigus: gaudentq; vel frigidis medicamentis, vel calidis. Et aliis quidem rubor leuis īsidet: aliis color magis albicat. Partium porrò quæ cum aliquo præter naturam tumore exulceratæ sunt, earum prius sanandus est tumor. Vbi labra tantùm vlceris decolorata dura'ue plusculum fuerint, excidenda ea sunt ad sanam vsq; carnem. Quum verò altius id malum serpit, deliberatione est opus, excidendum'ne omne sit, quod præter naturam cernitur: an temporis spatio curādū: qua in re certè consulendus etiam est æger. Iam verò, si prauus humor in particulas confluens exulceratas, nec vberior sit iusto, nec multum excellat malignitate, auerti hunc, atq; repelli conueniet: astrictis scilicet, refrigeratisq; iis particulis, quæ ante exulceratam cōsistunt. Inchoanda etiam deligatio est à laborante particula, deducendáq; versus sanam. Quæ autem vlceribus ipsis admouent pharmaca, siccent valētius opor-

Carnis sicca itēperies, quomodo corrigēda.

Carnis humida ītemperies quomodo corrigenda.

Carnis intemperies quomō dignoscenda.

Vlceris labra quando excidenda sint.

Aeger quō sit consulendus.

Humor in particulas cō fluēs exulceratas, qn̄ auertendus & reprimēdus sit: & qua ratione.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

tet, q̃ quæ simplici applicantur vlceri. Quòd si sisti, cōpesciq; medicamētis influxus nequeat, causa eius inuestiganda est, atq; hæc prius adimenda. Ac si quidem ob partis, quæ fluxum recipit, imbecillitatem aliquam id contingat, huic nimirum medendum est.

Imbecillitas p̄tis ab intemperie nascitur.

Imbecillitas autem partis, omnino ab intemperie nascitur: non tamen ab omni: sed ab excellentiori: quæ sanè per cōtrariam est abigenda. Vbi igitur intemperiem ipsam sanaueris, te ad curandum vlcus conuertes: non aliter planè nunc curata intemperie, q̃ si incidisset citra vlcus. Si verò ab alia quauis particula, vel etiam à toto corpore, vitiosus aliquis humor influxerit exulceratis particulis, medendum in primis est ipsius fluxionis radici.

Varices prius sanandas esse, q̃ vlcus ab eis fluxū recipiēs.

Ita igitur & varices, quæ sæpe supra exulceratum locum sunt, prius sanabimus, vt deinde mox vlcus sanēmus.

3. Aduertendum autem est interim, nullam primitiuarum causarū, quas procatarcticas vocant, nisi etiānum affectum producant, esse curationis idicatricem: sed huius indicationem, ab ipso affectu initiū habere.

Indicatio vtilis, nulla sumitur a causa nō permanente.

Procatarcticarum causarum vsus.

Siquidem à nullo eorum, quæ adhuc non permanēt, indicatio sumi eius quod ex vsu futurum sit, potest. Est tamen vtilis causarum procatarcticarum cognitio, ad noscendos affectus eos, qui tum rationē, tum sensum latent. Est itaq; rei quidem præsentis, curatio: futuræ autem, prouidentia. Quòd verò nec nunc lædit, nec læsurum timetur, id ab vtroq; artis munere, tum eo quod curat, tū eo quod prouidet, excessit. Quare nec indicatio ab hoc ad curationem vlla: nec prouidentiæ ratio sumitur.

Indicatio curationis a causa præsente sumitur.

Prospectrix artis p̄s duplex.

Si igitur à procatarctica causa indicatio curationis nō sumitur, vtiq; manifestum euadit, quòd ab ea quæ præsens est, sumetur. Cæterum prospectrix pars artis, est duplex: altera, quæ morbosum affectum iam præsentem submouet: altera, quæ illum qui nondum vrget, prohibet.

4. Porrò contingit vlcera non sanescere, interdum quidem ob labra ipsa pessimè affecta:

interdum ob intemperiem particulæ, absq; vllo tumore præter naturam: nonnunq̃ ob intemperantiã quidem, sed quæ cum tumore aliquo sit coniuncta: non tamẽ qui omnino sibi labra excidi postulet. Fieri etiã potest, vt superiacens varix, vel auctior lien, vel aliquod vitium iecinoris, vel imbecillitas exulceratæ particulæ (quæ ipsa quoq; intensa quædam est intemperies) vel totius corporis cacochymia, vel plethora, vt vlcera minus sanescant, prohibeat. Quare causa ipsa, quæcunq; illa sit, circuncidenda venit. Iã verò, vlcus omne cacoethe, hoc est malignantis naturæ, continuò & cauum sit est necesse, quũ ex erosione nascatur. Nunq̃ autẽ id genus vlcera, sicuti neq; alia vlla, calido acriq; medicamento exasperes, priusq̃ vniuersum corpus à recrementis liberes: quemadmodum faciebat imperitissimus Thessalus. Quippe eiusmodi medicamẽta omnia, cucurbitæ ritu ad se trahere à toto corpore sunt habilia. Itaq; nisi id prius vacuaris, materiam fluxiõis acri medicamento relinques. Etenim q nec rectè sanare oculum ante totum caput, neq; hoc ante totũ corpus, vlla ratione liceat, tum philosophis, tum medicis vniuersis, qui methodo mederi sunt soliti, est in cõfesso. Voco autem methodum certam quandam vniuersalemq; viam, quæ sit omnium particularium cõmunis. Cæterùm notitiam quandam habeat oportet, tum similis, tum dissimilis, qui methodo quiduis molitur. At verò, etiamsi in singulis morbis priuata quædã esse methodus medendi videatur, cõmune tamen genus in omnibus vnum existit. Quippe in omnibus curationibus, vnum est methodi ipsius principium, quod ab affectus indicatione sumitur: viaq; etiã quæ ab eo principio ad finem vsq; perducit, est in omnibus particularibus similis. Quæ igitur vlcera, omnibus ritè decenterq; factis, non sanantur, ea medici cacoethe, hoc ẽ, maligna, cõtumacia, rebelliaq; nuncupant. Protrahũ-

Vlcera sanescere quæ prohibeant.

Vlcera exasperanda non esse prius q̃ vniuersum corpus sit purũ.

Methodus est certa quędam & vniuersalis via, omnium particularium communis.

Vlcera cacoethe quæ dicantur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

tur ait, vbi quis illis, perinde ac si tantùm vlcera sint, medetur. Cæterùm ex diuturnitate ipsius vlceris, indicatio curationis non sumitur: sed ex ipsius particulæ affectu. Si ergo tantùm exulceratæ partes affectæ sint, si eas curaueris, continuò sanaueris vlcus. Sin verò vniuersum corpus prauo succo redundet, si hunc euacuaueris, idem haud dubiè molieris. Ac signum quidem vitiosi succi, est ipsa diuturnitas vlceris: inuentio autem eius quod expedit, non ex diuturnitate, sed ex succi vitio suggeritur. Quare tria hæc sibi mutuò cohærent: Signum, Affectio, & Curatio: Signũ quidem, ipsa diuturnitas. Affectus, succi vitium. Curatio, ei⁹ vacuatio. Veteres autẽ, vtpote breuitatis studiosissimi, prætermisso medio, interdum tertiũ statim primo subiiciũt. Veluti Hippocrates fecit, quum dixit. Tum ab inueteratis vlceribus confert, vt assiduè sanguinem effluere facias, vtcunq; id opportunum videtur: non vtiq; curationem indicante diuturnitate, sed sanguinis vitio.

Vlceris diuturnitas est succi vitiosi idiciũ.

Porrò omne vlcus, qua vlcus est, ut sanetur, mediocriter exiccari postulat. Si verò etiam habeat secum affectum alium coniunctum, primò quidem illius curationem: secundò autem, suam propriam requirit. Sed de curatione vlcerũ, sic verba fecit Hippocrates. Quodcũq; ulcus cæsim, peruersim'ue acuto telo ẽ diuisum, medicamentum enæmon, & siccans, & quod suppurari vetet, admittit. Sin caro aliqua telo tum contusa, tũ cæsa sit, huic ita medendum est, vt q̃celerrimè suppuret. Nam & minus phlegmone urgebitur, & necessum est, carnes, quæ contusæ cæsæq; sint, putrefactas & in pus versas, liquare: postea nouam carnẽ produci. Quo quidem sermone nos docet, oportere omnia siccari, p̃ter ea quę sunt contusa. Porrò omnia quæ putrefiunt, ex calido & humido sic afficiuntur. Ideoq; etiam ea cataplasmata quæ ex hordei farina constant, ceu quæ calfaciant, humectentq;, omnibus iis affectibus, quibus

Vlcus omne, qua ulcus est, vt sanetur mediocriter exiccari postulat.

Putredinẽ oriri a calido & humido.

moueri pus expedit, admouemus. Hordei nanq; farina, ex aqua & oleo: itẽq; panis, ex aqua & oleo: p̃terea fomentum multæ calidæ aquæ: & tetrapharmaci uis: omnia deniq; calfacientia simul & humectantia, pus q̃ celerrimè mouent. Sciendum tamen est, admoueri cataplasma calidum atq; humidum inflãmationi, haud q̃dem tanq̃ remedium ipsius(phlegmones nanq; remedia facultatẽ sicciorẽ possident, vt verbascum coctũ, & folia trifolii cruda, & epipatri folia cocta, & poliũ) sed vt lenimen quoddã symptomatis. Ac proinde hordei farina, lenit quidem dolorem: minimè autẽ medetur inflãmationi. Igitur vel prauus succus nõ amplius confluit ad partem exulceratam: aut etiãnum fluit. Si non amplius fluat, ipsi tãtùm quod laborat, est succurrendum: si quidem vel liuidum, vel nigrum, vel rubrũ conspicitur, scarificando, ac sanguinẽ emittendo: mox spongiam sicciorem potius, q̃ humidiorem, superimponendo. Post hæc verò etiam siccantia remedia applicando. Ab his, si res postulat, rursus sanguinem auferendo, ac mox iterum eadem peragendo, donec parta sanitas sit. Quòd si labra vlceris dura, callosaq; appareant, etiam ea excindendo. At si alicunde humor ad partem fluat, fluxionis est occurrendum origini. Si verò valens aliquis morbus, vnà cum virium robore, affligat, vel si redundantis sanguinis concursus nõ adsit, nemo est qui non sanguinem detrahat, qui vtiq; in artis operibus fuerit exercitatus. Quippe sanguinis redũdantia haudquaq̃ sanguinem esse mittendum indicat: sed magnitudo morbi vnà cum virtute vegeta: exceptis tamẽ à sermone pueris. Etenim si quis etiamnum sanus, nec adhuc quicq̃ læsus, sanguinis redundantia grauetur, non statim huic mitti sanguinem est necesse: immo alii satisfacit inedia: alii cibi parcitas: alii soluta aluus, vel purgatio, vel frequentius balneum: alii sola exercitatio, vel multa frictio, abũdè fuit. Sed nec pur-

Pus mouentia quæ sint.

Inflammationi cur adhibeantur cataplasmata calida et humida.

Hordei farina dolorem mitigat

Sanguinẽ mittendum esse vbicunq; magnitudo morbi cũ viriũ robore conspirauerit, vel si sanguinis concursus non adsit.

Sanguinis redundantiã nõ postulare sectionem venæ.

Purgationẽ in sola cacochymia nõ administrari cõmode, nisi etiam magnitudo ipsius morbi eã postulet.

gatio in sola vitiosi succi abundantia conuenienter administratur, nisi etiam magnitudo ipsius morbi sit ipsi cacochymiæ coniuncta. Sic enim vlceribus atq; vulneribus omnibus quoties valida sunt, purgationem esse vtilem est professus Hippocrates, q nimirum & insigniter vacuet, & ad diuersum trahat. Vniuersa autem vitia, trifariam grauia validaq; redduntur: nempe, vel propter afflictæ partis præstantiam: vel propter affectus magnitudinem: vel propterea q sint cacoethe.

Vitia oia trifariã grauia redduntur.

Vulnus igitur quod intra thoracẽ, peritonæum'ue penetrat, non paruum periculum adfert: præcipuè si interiorum quicq̃ sit simul conuulneratum. Quinetiam cacoethe statim fieri, quæcũq; in articulis accepta vulnera sunt, id quoq; omnes ferè sciunt. Vbi enim tendones, & nerui, & carne vacua, osculentaq; sunt loca, hic doloris, vigiliarum, conuulsionis, & delirii periculum instat. Tum hæc igitur vulnera, tũ quæ adeò sunt magna, vt suturis aut ligaturis indigeant, purgationẽ desyderant. Adhæc, quibus periculum corrumpendi ossis impendet, ea vtique non sunt absq; magnitudine phlegmones. Quæcunq; verò exeduntur, ea tũ cacoethe sunt, tum malorum succorum soboles. Herpetes quoq; à bilioso excremento ortum habent: cæteraq; diuturna omnia, ex huiusmodi quapiam causa proueniunt. Quare in omnibus his meritò purgare per aluũ iubet Hippocrates. Si igitur valenter etiamnum fluxio irruat, reuellere ad contraria studebimus: vtiq; si in superioribus vlcus consistat, per inferna purgantes: sin autem in inferioribus sit, superiorem ventrem vacuãtes. At si iam fluxio restitit, atq; in membro inhæsit, deriuare per vicina magis expedit: quum & in propinqua translatio, & purganti medicamento tum accessus, tum attractus, è vicino, sit promptior. Magnitudo autem morbi, ceu scopus quidam sanguinis detrahendi, aut purgationis adhibendæ, à nobis constituenda est.

Vulnera articulorum euadere cacoethe.

Herpetes a bilioso excremẽto oriuntur.

Reuulsionẽ esse ad contraria loca moliẽdam.

Deriuatio facienda est per vicina.

Morbi magnitudinẽ eẽ scopum sanguinis mittendi, purgationisq; adhibendæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Quem sanè scopum inuenit primus omnium Hippocrates. Secundum cuius quidem sententiam, omni recens facto vulneri, nisi in ventre consistat, expedit ex ipso statim sanguinem plus minus'ue effluere. Quippe phlegmone sic minus tentabitur, tum vlcus ipsum, tũ quæ circumposita ei loca sunt. Idem etiam confirmat, debere scilicet imitatorem esse medicum, non tantúm naturæ, sed eorum etiam, quæ quum sua sponte eueniant, conferunt: necnon conducere, si ab inueteratis vlceribus eorumq́; circũiacentibus partibus, crebrò sanguis fluere cogatur. Porrò quæ acuti sensus pars est, eã q̃maximè seruare citra dolorem tentandum. Quæ verò parum acri sensu est prædita, hæc, si affectus ita suadet, valentiora præsidia admittit. Rursus principis quidem mẽbri robur, seruari oportet. Quod tale non est, licet huic adhibere relaxantem medendi rationem.

Vlceri recenti expedire vt ex eo statim fluat sanguis.

7

Quod verò ad positum pertinet, si ventriculus fuerit exulceratus, medicamenta bibenda sunt. Si gula (quæ transitus comestorum bibitorumq; est) nõ semel, nec tota simul sumenda: sed paulatim, assidueq́; lingenda, & sanè tũ crassiora, tum magis lenta esse debẽt. Nã ex transitu, contactuq; vulneribus quæ illic habent, emolumentum accedit: non ex cõtinendo, & diutius adhærendo: sicut iis quæ in ventriculo sunt. Quæ verò vlcera in crassis sunt intestinis, iis quæ per sedem iniiciunt remediis, magis egent: quippe cui magis sunt propinqua. Quæ in tenuibus habentur (quoniam & longinquiora sunt, & medio situ posita) ambo requirunt: & quæ supernè sumuntur, & quæ infunduntur per sedẽ. Communis autem omnium internarum partium est indicatio, vt ea eligantur, quæ animalis naturæ maximè sint familiaria: siue cibi sint: siue medicamenta: fugiantur, respuanturq́; his contraria. Quanq̃ in iis quæ foris sunt vlceribus, innoxius etiam taliũ medicamentoꝝ sit vsus, æruginis, æris vsti, æris squamæ, cadmiæ,

Gulæ exulceratæ medicamẽta esse paulatim, assidueq; lingenda.

Intestinis exulceratis quõ succurrẽdum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Intro quæ propinanda non sint.

pompholygis, lithargyri, atq; cerussæ. Hæc igitur & similia, interioribus exhiberi non debent. Eligenda verò alimenta sunt, si quidem ad cicatricem perducere, aut ulcus glutinare studemus, tum austera, tum glutinosa, & quæ minimè rodant. Sin emundare, quæ modicè abstergeant: quod munus mel non coctum, præter cætera præstat. Ac voco sanè austerũ, id quod astringens dicitur: vt acerbum, quod impensè est austerum. Ergo internis vlceribus opitulantur, hypocistis, balaustium, punicorum cytin, galla, malicorium, terra Samia, Lemnium sigillum, rhois, rosarum succus, acacia, aliaq; id genus, quæ citra incõmodum viscerum, præsidium internis visceribus afferunt. Danda verò hæc sunt, ex aliquo astringentiũ decocto: vel mali cotonei, vel lentisci, vel clauiculorum rubi, vitis'ue, vel myrtorum, vel deniq; ex vino aliquo austero. Cauendum tamẽ à vino est, vbi phlegmones suspicio adest. Sunt autem & præparanda id genus medicamenta, cũ eisq; miscenda etiam, tum tragacantha, tum gummi: præsertim si ob gulæ vlcera exhibeantur. Sed & gargarizare quoq; iubẽdus est, qui ad fauces & parihsmia his vtetur. Ad vlcus autem, quod in aspera fit arteria, vt supinus q̃ diutissimè in ore teneat, ac omnes qui illic sunt musculos laxet, remittatq;, præcipiendum. Influit nanq; sic sensim & paulatim de medicamento aliquid sensibiliter & manifestè in ipsam arteriam. Nam & quũ naturaliter sese habet, scire licet potionis nonnihil illuc percolari. Semper autem cauendũ est, ne largius quicq̃, & per mediam spiritus viam, influat: alioq; excitabit tussim. Iam verò medicamentis omnibus, quæ thoracis & pulmonis vlcerib⁹ sunt destinata, mel admiscendum est. Quod quidem digestionis eorum in corpus, ac celeris trãsitus, veluti vehiculum erit, cum eo, q; neq; nocebit vlceri. Ad eundem modum, quoties in vesica & renibus consistit vitium, non solũ mel

Mel crudum.
Austerũ quid.
Acerbũ quid.

Vlceribus internarum partium q̃ prosint medicamenta.

Vinum fugiendum esse, vbi flegmones suspicio adest.

Asperę arterię vlceribus qua ratione medẽdum sit.

Potionis nonnihil semp in asperam delabi arteriam.

Mel permiscẽdum esse medicamentis iis, quæ thoracis pulmonisq; vlceribus instituuntur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ipsum, sed etiam diureticorum aliquod, vlcerum medicamentis miscere oportet. Cæterùm partes exulceratæ, tum ex earum substantia, tum functione, tũ vtilitate, tum positu, tũ figura, facilè discernuntur. Itaq; non modò illa quæ diximus, sed etiam complura alia, ex figura partium, situraq; indicantur. Etenim cathetere omnino probè vti nequeas, nisi & positum, & figuram totius vesicæ planè perspectam habeas. Ergo in hisce omnibus nõ parum ad totam curationem locus affectus indicat. Porrò valentiora medicaméta requirunt, affectus in alto delitescẽtes corpore, q̃ qui in summa superficie consistunt. Ecchymosis omnis, vacuationem pro curationis remedio indicat. Quare calfacientibus huic, & modicè siccantib⁹ medicamẽtis est opus. Quòd si ecchymosis altius descendat, non fuerit vsus cucurbitulæ inutilis. Quod quidem instrumentum fuit à medicis, ad violentam attractionem, excogitatum. Ergo si euocatum celeriter ecchymoma sit, facilè coalescet rupta ipsa caro. Sin longiore spatio, sordes multa subnascens, medium inter vlceris labra spatium occupat, ita vt iam coire ruptio non possit, sed tantùm ipsa labra prope admoueantur.

Diureticorum aliquod, melq; ipsum miscendum esse medicamẽtis quę ad vesicam & renes faciunt exulceratos.

Affect⁹ in alto sitos, valentiora medicamenta requirere, q̃ qui in summa superficie consistunt.

Ecchymosis curatio.

Cucurbitulæ vsus.

GALENI PERGAMENI DE METHODO MEDENDI. LIB. V.

MONSTRATVM igitur est, omne vlcus siccantia medicamenta requirere. Cæterùm quod sinum habet, vt minus sanè q̃ reliqua, sic ea quæ præter q̃ q̃ modicè siccent, etiam abstergendi facultatem possideant, desyde

Vlc⁹ cauũ modice siccantia necnon detergẽtia postulat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Glutinantia medicamenta qualia nã esse debeant.

Cicatricẽ inducentia medicamenta qualia esse oporteat.

Excrescens caro qualia requirat medicamenta.

rare. Quod verò coniungi sibi labra postulat (cuiusmodi sunt cruenta) huic tum quæ magis etiam siccẽt: tum quæ citra abstersionẽ leuiter astringant esse opus. Iam, quæ vlcera perduci ad cicatricem postulãt, hæc, non solum magis adhuc siccantibus, sed etiam strenuè astringentibus remediis egere. Quòd si caro eorum ꝑter naturæ modum intumuit, acria & demolientia desyderare. Si quod verò aliud symptoma vlceri adiunctum erat, ab eius natura curationis indicatio sumebatur: atq; ex hac rursus petebatur remediorũ facultas. Si nanq; sordes innasceretur, quæ hanc tollerẽt opus esse: eaq; omnia abstergendi vim habere, multo sanè maiorem, q̃ ea quæ carne implerent. Ac si agglutinaturum medicamentum esset, siccans, astringensq; id esse debere. Si carne impleturũ, siccans, & abstergens: atq; in singulis reliquorum, vti dictum est. Si verò intẽperata subiecta caro esset, primum per contraria succurrendum esse illius intemperantiæ. Nihil siquidem redire ad propriam naturã potest, sine iis quæ ipsi facultatẽ habent contrariam. Consyderandas præterea esse & ipsius intemperantiæ causas: ac primum quidẽ medendum esse causæ quæ adhuc intemperiem foueret: post hanc verò, & ipsi, quæ iam facta esset, intẽperantiæ. Ostendimus autem, tum ab ulcerũ differentiis diuersas indicationes ꝓberi: tũ eas quæ à laborãtis corporis tẽperamento sumuntur, diuersam ab his habere rationem. Siquidem illæ, quũ ex iis, quæ sunt præter naturam, sumantur, oẽs cõtraria esse adhibẽda dictãt: hæ, quum ab ipsa natura capiantur, similia. Nec illud omisimus, ex præcellentia membri, aut contrario statu, itemq; ex sensu acri, hebeteúe, diuersum medicandi consilium peti. Quum autem non modò in similaribus, sed etiam in organicis partibus solutio continui oriatur, remediorum indicationes, aliæ quidem à similaribus, aliæ ab instrumentalibus desumuntur. Cæterū

Indicationes a laborantis temperie sumptas diuersam habere rationem illis, quæ ab vlcerum differẽtiis sumuntur.

quandoquidem

quãdoquidem satis superq; de iis vlceribus quæ in carnosis accidunt partibus disseruimus, tempestiuum videtur nunc de illis agere, quæ in arteria, vena, & neruo contingunt. Ergo si cui arteria, vena'ue magna sit vulnerata, copiosum sanguinis profluuium subitò superuenit, & glutinari id vulnus difficile quidem ĩ vena potest: in arteria autem (sicuti nonnullis medicorum est visum) fortasse omnino non potest. Sanè profluit ex vena aut arteria sanguis, aut reserato earum ore, aut tunica earum diuisa, aut transcolatus, siue sudoris ĩstar transfusus. Porrò diuiditur ipsa tunica aut vulnerata, aut contusa, aut rupta, aut erosa. Anastomosis (hoc est reseratio) accidit, propter tum vasis imbecillitatem, tum sanguinis qui ad os eius impetu ruat, copiam: ad hæc, acrem quãpiam, quæ illic extrinsecus ĩcidat, qualitatem. Diapedesis verò, ex tunica rarefacta, & attenuato sanguine oritur. Accidere tamen potest, & ob gracilium vasorum os adapertum. Quæ igitur vulnerant, ea sunt acuta, atq; ad secãdũ habilia. Quæ contũdendo soluunt, dura, grauiaq; existunt. Quæ rumpũt, omnia tensionis interuentu id faciunt. Idem & intensior actiõis vehemẽtia facit: tum plenitudo illa quæ respectu vasorum dicitur: tum casus ab alto: necnõ graue quippiam durumq; incidẽs. Ac si ex vulnere, vel clamore, vel casu, vel contusione, perruptũ vas sit, vtiq; in iis, causa ipsa desiit. Si verò ex abundantia, fieri potest vt vas etiam amplius rumpatur, effectrice saltem etiamnum causa manente. Quare in tali affectu, q̃primum est ipsa plenitudo vacuanda: dein, supprimẽdus sanguis: ac demum vlcus curandũ. Vbi verò effectrix causa iam desiit, primò quidem sanguis sistendus est: ac mox vlcus sanandum: idq; obturato perrupto uase, translatoq; aliorsum quod per id ferebatur. Porrò vlcus ipsum claudetur, vel labris eius, quæ dissidẽt, in idem adductis, vel osculo ipsi⁹ obstructo. Adducent in

Sanguis quatuor modis, effluere a vasis potest.

Anastomosis vasorum vnde accidat.

Diapedesis causæ.

3.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

idem labra, tum nostrarum manuum opera, ubi sic ad manus ulcus se exhibet: tum per deligaturam: tum p refrigerantia, astringentiaq; remedia. Neq; enim suere fas est, arteriæ uenæ'ue uulnus. Obstruet uasis oscu lum & sanguine ipso concreto, & iis, quæ foris illi admouentur emplastris, linimentisq;, necnon igne, & medicamentis inducentibus crustam. Potest etiam superimponi ulceri circũiacens caro, atq; ipsa in nonnul lis uulneribus cutis. Auertitur autem sanguis, tum ad proxima deriuatus: tum ad cõtraria reuulsus. Deriuatio ad uicina loca fit, quum id quod per palatũ uacuatur, deriuatur per nares: reuulsio autem ad contraria, quum ad inferna reuellitur. Rursus, quod per sedem profluit, id deriuamus per uuluam, sursum uerò reuel limus. Ita nanq; & natura ipsa facere solet. Mulieri enĩ (inquit Hippocrates) sanguinem uomenti, menses superuenientes remedio sunt. Hac de causa, si uel menses confertim eruperint, uel sanguis ab utero quoquo modo profluxerit, sursum reuelles, cucurbitam maximam suffigens mammis. Eandem ob causam, si ex dextra quidem nare profluat sanguis, eum retinet maxima cucurbitula hepati admota: Si ex sinistra autem, lieni. Quemadmodum si per utranq; fluat, utriq; uisceri cucurbitulæ applicandæ sunt. Quòd si resolutus adhuc æger non sit, etiam uena ex eodem cubito incidenda est, qui profusioni è directo respondet. Cæterùm ubi paulum detraxeris, mox unam horam intermittens, rursus detrahes: post iterum, atq; iterum, pro laborantis uiribus. Ad eũdem modum, quæ per aluum, fluunt, ea uel per urinas, uel per uterũ deriuabis: quæ per urinas, ea uel per uterum, uel per sedem transferes. Pari modo, quę per uterum erumpunt, uel per urinas, uel per aluum. Quæ uerò in oculis, aure, uel palato, fluxiones accidunt, earum ad uicina deriuatio per nares est. At reuulsio in iis quæ supra sunt omnibus,

Suendum arteriæ aut venæ vulnus nõ esse. Vas apertum obstrui quotupliciter posit.

Sanguinem deriuari ad vicina, & reuelli ad contraria.

Menses reuelli sursum, admota cucurbitula mammis.

Sanguinem ex dextra nare fluentem supprimi, admota cucurbitula hepati: ex sinistra autẽ lieni.

Sanguine per nares fluente, quando & qualis secanda sit vena.

Deriuandi modi diuersi.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

deorsum semper agitur: sursum in iis quæ sunt infra. Præterea à dextris ad sinistra: sicuti ab his rursus ad illa. Similiter ex iis quæ intus habentur, ad ea quæ foris sunt: contraq́; ab his, ad illa. Ergo & frictio contrapositæ partis, potissimum per ea medicamenta quæ calfaciant: præterea vincula arctiora, iis quæ ad cõtrarium reuocant remediis annumeranda sunt. Non sec⁹ profectò, & naturalium meatuum qui positi ex aduerso sunt, reclusio. Porrò vinculum ipsis profluentibus vasis iniectum, fluentem sanguinem sistit: nostriq; similiter digiti appositi: atq; adeò dissidentium vulneris labrorum ligatio, quam epidesim vocant. Situs autem particulæ vulneratæ sit talis, vt & spectet sursum, & ipsam indolentem conseruet. Si vas vnde sanguis profluit, altius demissum sit, vnco attollendum est, modiceq́; intorquendum. Quod si ne tunc quidem sistatur, ipsumq́; vas vena fuerit, supprimendus est cataplasmatis quæ ex frixa resina, & farinæ triticeæ tenuissimo polline, & gypso, aliisq́; id genus confecta sunt. Sin sit arteria, aut vinculo amplectens, aut totum vas præcidens, profluuium sistes. Sed vinculũ etiam iniicere magnis venis compellimur: interdumq́; transuersim totas præcidere: vbi rectè ex profundissimo loco assurgunt, ac præsertim per angustias quasdã, vel per principes partes. Tutius tamen est vtrunq; moliri: & vinculum vasis radici iniicere: & quod deinceps habetur, p̃cidere. Vasis radicem voco priorem eius partem, quæ vel iecinori est propior: vel cordi. His peractis implẽdum carne vuln⁹ est, prius q̃ vinculum à vase decidat. Itaq́; sistendo sanguini lõgè sunt commodiora emplastica, q̃ inducentia crustas: quandoquidem in his est verendum, ne vbi crusta deciderit, rursum sanguinis profusio ab ipso vase excitetur, quũ vas magis nudatum carne, q̃ pro ipsius naturali habitu derelinquat. Siquidẽ generatio crustæ, ex subiectis fit, circũpositisq́; corpo

Reuellendi rõ.

Frictio.

Vincula.

Epidesis.

Vulneratæ particulæ situs.

Sanguis p̃fluẽs ex vasis demissis altius, quõ supprimẽdus.

Sanguini supprimendo cur emplastica sint aptiora crustificis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ribus semiustis. Optimum igitur omniũ quæ noui medicamentorum, quo etiam ad cerebri membranarum necnon sphagitidum venarum hæmorrhagias tutissimè vtemur, est quod subiiciam. ℞. Thuris partem. j. Aloes partẽ. S. Misceantur ita cum oui candido, vt perueniant ad crassitudinẽ mellis. Postea verò leporis mollissimis pilis excepta, tum vasi, tum vniuerso vlceri, liberaliter admoueãtur. Alligandũ autem id forinsec fascia est ex tenui linteo. Cuius fasciæ primi quatuor quinq; ve amplexus, ipsi profluenti vasi iniicientur: ducenturq́; mox versus eius radicem: nisi in quibus partibus id non licet: vt in cerebri inuolucris. His factis, ubi tertio die solueris, si tutò adhuc medicamen vlceri adhæret, aliud rursus superimpones, deligabisq́; ut antea, similiter. Quòd si prius linamentum deciderit, impones alterum, ac sic, quoad carne munietur, curandum ipsum uas est: necnõ, à principio ad finẽ vsq;, vulnerata particula, mediocriter supina seruanda. Vitãdum autem est ne dolor incidat, ac rursus profluuiũ excitet: quum nihil sit, quod profluuium magis q̃ dolor proritet, & phlegmonas augeat. Iam manna thuris magis q̃ thus estringit: est autem minus emplastica. Constat verò in duris corporibus plus aloes immiscẽdum esse prædicto medicamento: in mollibus autem, plus thuris. Cæterùm ubi medicamentũ id facere magis emplasticum optas, deligere thus resinosius oportet: quod quidẽ & mollius est, & candidius: mansumq́; non cõminuitur, sed partes suas sibi cohærentes tuet, vt mastiche. Maximam autem necessitatem vel crustificis medicamentis, uel ignitis ferramẽtis utendi aĩaduerti, ubi ex erosione putrescẽtis alicuius, profluuium sanguinis excitaĩ: vt ĩ pudẽdis & sede: quæ ptes, & pp naturalẽ humiditatẽ, & q excrementoꝝ canales sint, ex leui occasione putrescunt. Vbi igitur totum quod iam computruit sublatum fuerit, tũc in hisce opus est,

Sanguini supprimendo optimum cataplasma.

Dolor, omniũ maxime tum ipsum profluuium excitat, tum phlegmonas auget.
Mãna thuris
Thus.
Mastiche.

Cauteriis, causticisq; in quibus cogamur vti.

radicē ipsam exurere, idq; aut ferro candenti, aut medicamentis excitantibus crustam: sed quæ etiam facultatem astringendi possideant, qualis in chalcitide, & mysi, & atramento sutorio visitur. Porrò quæ ex calce non extincta conficiuntnr, ea vtiq; valentiora his sunt: cæterùm calx vim astringendi non habet. Excidunt igitur citius quæ ab his fiunt crustæ: hærent autē diutius, quæ ab astringētibus: quod vtiq; longè est vtilius. Quare nec festinare quidem debemus ad amoliendas crustas, vbi hæmorrhagias periculum adest, nisi in illis tantùm affectibus depascētibus, in quibus propter putredinem, candens ferrum admouere corpori fuimus coacti. Porrò qui è vasis profluit sanguis, aut propterea q amplius non cōfluet, sistetur: aut quia occlusa diuisio erit: aut etiam ob vtranq; causam: id quod tutissimum fuerit. At confluere prohibetur, & propter deliquium animi, & quum ad contraria reuellitur, & quum deriuatur ad proxima: & per refrigerationem, tum corporis toti⁹, tum præcipuè partis affectæ. Hac etiam ratiōe, frigida tum pota, tum parti foris affusa, sæpe hæmorrhagias suppressit. Idem etiam moliūtur, & posca, & vinum acerbum, aliaq; oīa quæ vel astringendi, vel simpliciter refrigerandi vim habent. Clauditur ipsa diuisio, si vel contrahatur conniueatq; id qd diuisum est: vel obstruatur. Sanè contrahitur tum astrictione, tum refrigeratione, tum deligatura, tum vinculo exceptum. Obstruitur vel intrinsecus, vel extrinsecus. Et intrinsecus quidem, à concreto sanguine. Extrinsecus verò, tum ab hoc ipso: tum à linamento, & spongiis, & crustis, & medicamentis iis, quæ lentitia, crassitieq; sua, meatus obserant: adhæc, corporibus iis quæ circuniacent, propius admotis. Atq; hactenus de profluuiis sanguinis, quæ à partibus expositis sensui oriuntur. Nam quæ de profundo sanguinis profluuia erumpunt, ea nec vinculo nec deligatura sanaue-

Adurentia simul & astringentia, q̄ sint.

Crustas a causticis astringentibus excitatas, hęrere diutius vlceri.

5.

Refrigeratio totius corporis & particulę affectæ, fluentem sanguinem supprimit.

ris, veluti neq; candenti ferro: sed per reuulsionem, ac ad vicina loca deriuationem: necnon per cibũ, atq; potionem, quæ & emplasticã vim sortiantur refrigerentq;: necnon per medicamenta astringentia. Pro differentia autem & proprietate partium quæ profluuium patiuntur, variis vtimur instrumentis. Siquidem per clysterem, in intestina: per metrenchytas in vteꝝ: in vesicam deniq; per catheteras, idoneorum aliquod medicamentorum immittimus. Equidem quaternis diebus vidi sanguinem è vulua profluere, nec potuisse vllo remedio sisti, quoad quarto die plantaginis succo vtentibus nobis, prorsus constiterit. Est quippe hoc medicamen & ad ea quæ ex erosione excitantur profluuia sanguinis vtilissimum. Cui etiam valentius aliqđ hoc casu medicamentũ, alias aliud miscere soleo: vtiq; ad totum respiciens affectum, id quod perpetuò est faciẽdum. Etenim in his ipsis quæ ex vulua, vesica, & intestinis profluuia oriuntur, æstimari debebit ipsius profusionis quantitas: vt videlicet hanc ipsam, vel vt primam, vel vt secundam indicationem curatiõis habeamus: nec tamen negligentes affectum. Nam si perruptum vas aliquod magnum est, aut vehementer reclusum hiat, vtiq; astringentibus medicamentis est opus, veluti balaustio, hypocistide, rhoe, omphacio, acacia, gallis immaturis, & malicorio. Sin vel exiguum vas ẽ, quod perruptum est, vel modicè reseratum, sic vt non multus sit ex eo sanguis profluens, etiam aloe, & manna, & pini cortex, & lemnium sigillum, & spinæ Aegyptiæ fructus, & crocum, & lapis hæmeatites, aliaq; id genus, ex vino nigro austero, vtilia medicamẽta sunt. Quòd si nec genus id vini adsit, nec plantago, nec solanum (quippe hæc quoq; sunt idonea) rubi, & cynosbati, & myrti, & lentisci, & hederæ, & cotoneorum, & mespilorum, breuiterq;, astringentium omnium decoctum ex usu est. At si ex erosione profluuiũ aliquod

Sanguinis profluuiis ex profundo erumpẽtibus qua ratione occurrendum sit.

Plãtaginis succus remedium optimum est sanguinis effusionibus.

Astringentia medicamẽta.

6.

incidit, erit vtiq; id exiguum, atq; paulatim effluens. Quare Pasionis, uel Andronis, uel Polyidę pastillis utẽdum est: aut etiam nostro qui ex charta cõstat. Sin profusior hæmorrhagia sit, iis quæ uehemẽtissimè astringant utendum medicamentis, quoad uehemens eius frangatur impetus. Mox deinde admiscẽdi illis pastilli sunt: postea ad ipsos solos ueniẽdum, cum aliquo ex ante dictis succis, aut decoctis. At uerò, quæ extrinsecus profluenti particulæ admonentur, tum astringentia, tum citra astrictionem frigida, hæc ipse non ubiq; probo. Sed mihi contra omnino q̃ fieri res postulat, ipsum sanguinem intrò compellere, ac venas quæ in alto sunt implere, uidentur. Vidimus enim quosdam eorum, qui sanguinem à pulmone reiicerent, ex thorace refrigerato manifestè læsos: æquè vt qui sanguinem vomuerunt nonnullos, q' uenter esset foris refrigeratus. Eodem modo & eorum quibus ex narib' sanguis profluxit, aliqui ex capitis refrigeratione, deteri' habuerunt. Quare nec omnino, nec sine discrimine, nec omni tempore loca quæ circa particulam, vnde sanguis profluit sunt sita, refrigeranda suaserim: sed postea q̃ in alia diuerteris: ut exempli gratia, in naso, vbi sanguinis missione usus fueris, uel artuum frictione, deuinctioneq́;, uel ad præcordia cucurbitis defixis. Quin ne sic quidem ad frontem caputq́; refrigerantibus utendum est illico, sed reuellendum prius ad contraria: utiq; affixa in summa ceruice cucurbita. Quippe duplex est in sanguinis è naribus profusiõe auersio: & quæ est ad totius corporis inferna: & quæ ad capitis posteriora. Propterea uidelicet q' ipsæ nares & in superiore, & in anteriore parte sunt sitæ. Iam uerò sanguinis effusio diapedesis dicta, refrigerantibus & astringẽtibus est curanda: necnon victu crassiori, si ob tenuitatem sanguinis accidat. Porrò qđ uenæ insedit vlcus, si ad manum est, eandem curationem cum iis desyde-

Pastilli diuersi contra profluuia sanguis ex erosiõe oborta

Astringẽtium simul & refrigerantiũ, quæ ad supprimendum sanguinẽ applicantur extrinsecus, non vbiq; probat vsum Galen'.

Refrigerantibus quãdo circa partes vnde fluit sanguis vtendum.

Cucurbitam summæ ceruici affixam, reuellere a naribus sanguinem.

Sanguinis fluxus per nares, reuulsio duplex.

Diapedesis quomodo sit curanda. 7.

Dura omnia ægre consolidescere.

rat, quæ in carne consistunt. Enimuero quemadmodũ dura omnia ægrè consolidescunt(chartilago enim cũ chartilagine per coitionem haud coalescit, sicuti nec os cum osse, sed per callum tantùm coniungitur) sic etiam solutæ arteriæ, cum difficultate ob substãtiæ duritiem coalescunt: & si eas aliquando cõglutinari uiderimus: idq; in mulieribus atq; pueris, tum circa frontem, tum circa malleolum, carpumq;, ac medium extremæ manus. Simile quiddam aliquando & agresti cõtigit iuueni, dum sanguinem sibi mittendum verno curaret tempore, quod nostratibus est maximè ĩ vsu. Illi siquidem pro vena fuit secta arteria in cubito, quã postea nos ipsi conglutinauimus. Est autem sanatu difficilior arteria incisa q̃ uena, tantoq; siccioribus medicamentis eget, quanto ipsa est suapte natura q̃ illa, sciccioris temperamenti. Cætera uerò, eiusdem speciei ambæ medicamenta desyderant. Porrò ad ea quæ in recto intestino sunt ulcera, per uesicam, cui sit fistula recta ad finem annexa, iniicere liquatum medicamen, atq; tepidum, licet. Cæterũ sicca medicamenta magis sunt idonea, q̃ quæ liquabilia uocantur: quoniam facilè uel plãtaginis, uel alterius eius generis succo, miscentur. Eiusmodi medicamenta sunt, & crocum, & pompholyx, & aloe, & quæ dicuntur cephalica. In ipso autem primo producẽdæ carnis tempore, quod suppresionem sanguinis continenter excipit, etiam lemnia terra salutare est præsidium. At quæ pulmoni adhæserunt ulcera(cuiusmodi sæpe ĩ urbe Roma visuntur, loco profectò maximè obnoxio fluxionibus)difficiliora curatu existunt, ob assiduam ipsius visceris agitationem. Quod quidem laxum & spõgiosum quum sit, minimè etiam mirari conuenit, si sanguis aut pus in thorace cõtentum, aliquando per membranam illius transmittatur ad arteriam asperam: quandoquidem per aliam [crudem] lõgè duriorem [crassiorem] in ossiũ fracturis effunditur sanguis craſ

Verno tempore sanguinem mittere, grecis etiam erat cõsuetum.

Vesica pro clystere Galenus vtitur.

8. Lemnia terra. Romã esse maxime obnoxiam fluxionib⁹ Pulmonis vlcera cur difficiliora sanatu sint.

sus ad calli generationem. Vbi igitur vel ex casu, uel præualida acutaq́; voce uas aliqđ ī pulmone rūpitur, citra q; dolorem confertim sanguis feruens, floridus, multusq́; cum tussi expuitur, scire licet, in viscere vulnus consistere. Itaq; laboranti iniungēdum est, ut nec respiret uehementer, ac semper silentium agat. Præterea uena cubiti interna, protinus incidenda: à qua bis terq́; postea sanguis est detrahendus: utique auertendi gratia: tum artus omnes fricandi, uinciendiq;. His peractis, primum posca tum diluta, tum tepida, potui offerenda est, quo si quis in viscere cruor cōcretus latitet, solutus expuatur. Atq; hoc nihil uetat bis ter'ue ternis horis facere. A b iis uerò etiam aliquod eorum quæ tū emplasticā uim hñt, tū astringunt, medicamētū ē exhibēdū: idq́; aut ex posca diluta primùm, aut ex maloꝝ, myrtorum'ue decocto. Rursusq́; uesperi medicamen hoc similiter dandum: circunciso (si ualētior sit æger) omni nutrimento. Sin aliter, sorbitionis quod satis est exhibendum. Maximè uerò ad rem pertinebit, si etiā postero die (modò æger robustus sit) parum sanguinis rursus ab incisa iam uena detrahas. Victu autem, medicamentisq́; eodem modo in quartum usq; diem utatur: pectore īterim, si æstas sit, undiq; melino & rosaceo, madefacto: sin hyems, nardino unguento. Iuuerit etiam vel maximè, nō modò ad uulnus pulmonis, sed ad alia omnia, illud medicamē emplasticum, quod ex bitumine, acetoq́;, & aliis quæ illi misceri solent, cōflat. Quòd si mulieri, puero'ue, aut corpori quod mollis sit carnis, medearis, quod ex chalcitide fit, satis habile medicamētum fuerit. Cæterùm si rupturæ uasis successerit inflāmatio, exigua spes est cōglutinādi ipsius: quandoquidem inflammationis solutæ pus, expurgari sine tussi nō potest, quæ maximè rupturæ aduersatur: in longius tamen tempus produci ipse affectus potest. At septi transuersi uulnera, quæ foras non perueniūt, 9.

Pulmonis exulcerati indicia.

Hæmoptoici morbi curatio.

Posca dissoluit grumos.

Sanguinem expuentibus repetendam esse misionem sanguinis.

Pulmonis vasi disrupto si inflammatio successerit, cur affectus nequeat consolidari.

i carnosis quidem partibus subinde uisa sunt coalesce re, eius motu minimè obstante. Quæ in neruosis eius hærent, insanabilia sunt. Sanè difficilis grauisq; curatio est, etiam eorum quæ in carnosis sunt partibus, si has iam phlegmone obsederit, id q; nō in diaphragmate solùm, uerùm etiam in omnibus quæ intra peritonæum ambiuntur: quod in ea scilicet sanies defluat. Danda tamen opera est, vt illa quacunq; ratione siccemus, tum per ea præsidia quæ extrinsecus imponuntur: tum per ea, quæ ex aqua, uinòue tenui bibuntur. Horum maximè idonea sunt, quæ diaspermaton

10 vocant: & quod exc asia componitur. Immutatur aūt plurimum ipsa curatio ulcerum, per singulas animalis partes. Indicat siquidem, veluti uitium ipsum, ut curetur, sibi applicandū esse contrariū: sic particula queq;, quod sibi sit q̃ simillimum. Quamobrem, aurium ulcera, quum eæ partes longè siccissimæ sint, glaucio ex aceto curantur: necnon (si ualentiore sit opus) medicamine Andronio, scoriaq; ferri in pollinem tenuissimū læuigata, & cum acerrimo aceto, quousque ad lubrici mellis consistentiam deueniat, coacta. Porrò quod tetetrapharmacum dicitur, siccare ulcera id genus prorsus non potest: at maturare phlegmonem potest, augereq; affectæ partis putredinem. Itaq; audiendi locus, quoniā siccissimus est, iccirco medicamentis eget, quæ uehementissimè siccent. At oculo exulcerato, collyriū fortasse quod ex thure conficitur, expedit: naribus uerò, quod multo sanè magis siccet, q̃ ut conueniat oculis: min⁹ autem, q̃ ut auri quadret. Vlcerum uerò quæ in ore accidunt, quæcunq; admodum humida existūt, præsertim si proximè adhærent ossibus, ea medicamētis egent, quæ uehementer siccent: veluti diphryge, tū ipso per se, tum ex melle, & uino, & mulso: præterea & ea quæ iris dicitur, & quæ anthera: hisq; vel siccis, uel ex melle, uel mulso, uel uino. Vtile verò ad talia est

Vlcerū curationem immutari plurimū p singulas animalis partes.

Aurium vlcera quibus medicamentis curentur.

Tetrapharmacū coquit phlegmonem, augetq; affectæ partis putredinem

Oculi vlcera qualia medicamenta postulēt

Nasi vlcera qualia medicamēta postulēt.

Oris vlcera q̃ medicamenta requirant.

& Musæ medicamentū, præterea rhois succus, & omphacium, aliaq́; strenuè siccantia. At quæ simpliciora oris ulcera sunt, hæc sanare commodè possunt etiam medicamenta quæ modicè siccant: ueluti quod ex moris conficitur: & quod ex rubi fructu: & quod ex succo corticis iuglādium uiridis, atq; etiam his magis, quod ex musto & cupressi sphærulis constat. In uniuersum autem, genus quidem medicamenti, ab ipsa curandarum partium substantia, & affectu est sumendum: utendi uerò modus, à figura, & situ. Siquidem quæ in uentriculo, pectore, & pulmone vlcera constitere, per ea quæ eduntur, bibunturq́;, curanda sunt. Quæ verò in intestinis, bifariam. Nam quæ vicina ventriculo sunt, his per comesta bibitaq́; succurritur. Quæ verò inferius sunt sita, per ea quæ iniiciuntur. Quippe neq; ad ea quæ vicina ventriculo sunt, subire potest quod per sedem infunditur: nec integris viribus ad inferiora pertingere, quod per os sit ingestum. Quamobrem thoracis atq; pulmonis vlcera, tum difficilius iis quæ in ventriculo sunt, sanantur, vt quorum situs longius absit, atq; iccirco medicamentorum vis remittatur: tū propter hoc ipsum multo valentiora ea quæ deuorentur præsidia requirunt, q̄ si ipsis statim vlceribus admouerentur. Quòd igitur pulmonis atq; thoracis vlcera expurgentur per tussim: ventriculi autem per vomitum & deiectionem, id, ob ipsarum partium contingit formam. Cæterū qui è ventriculo eluere pus volunt, non sine periculo vomitum prouocant, sicuti si aliter infixam illi pituitam per oxymeli & radiculam detergerent. Tutius itaq; est deiectione vti: quum vomenti periculum sit, ne & quod exulceratum ē dilaceret, & succum quempiam inutilem ex vicinis attrahat. Porrò si in pulmone ruptum vas sit, scire licet, nisi protinus, ante q̄ excitetur phlegmone, glutinetur, id postea insanabile fore. At vlcere iterioris tunicæ asperæ arteriæ, &

Diamorō oris vlceribus commodum.

Medicamenti genus a substātia partis affectæ, & ab affectu ē sumēdū. 11.

Vtendi modus a figura & a situ sumitur.

Intestinorū vlceribus, qua ratione medendum sit.

Clysmos non posse peruenire ad intestina ventriculo proxima.

Thoracis atq; pulmonis vlcera, valentiora præsidia requirere q̄ si ipsis statim vlceribus admouerētur.

Vētriculi exulcerati pus, tutius expurgari deiectione, q̄ vomitu.

Pulmonis vas ruptum, qn̄ sit insanabile. 12.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Asperæ arteriæ vlcerũ medicatio.

præcipuè laryngis, curationem sanè recipiunt, per medicamenta humida quidem, sed facultate exiccantia: quæ retinentur ore, paulatimq́; per fauces defluunt, idq́; ægro iacente supino. Lac etiã, ad talia vlcera vnicè commendatur, sed præcipuè quod Tabiis habetur:

Tabiarũ lac.

quum nimirum illic locus sit satis æditus, & aer circundatus siccus: & pascuum pecoribus salubre. Licebit autem tibi similem locum etiam arte parare, insereréq; in eo agrostim, lotum, polygonum, melyssophyllum, lentiscum, arbutum, rubum, hederam, cytisum, & alia id genus.

Lac bubulum.
Lac asininũ.
Lac caprillum
Lac muliebre tabidis esse maxime congruũ.
Lac astãte animali, statimq; mulctum, bibẽdum esse.

Iam verò, lac bubulum, crassum natura est: asininum, tenue: caprillum deniq;, mediam consistentiam sortitur. Verùm muliebre lac tabidis auxiliatur eximiè, quum naturæ humanæ sit admodum familiare. Hoc tamen de lactis vsu sit maximum, & commune præceptũ, vt ii quibus eo est opus, omnino id astante animali statim mulctum ebibant: etiam melle iniecto, si cui cogi in ventriculo solet: necnon sale, si ipsum citius ad aluum descendere cupis.

17\. *Lacti quando sal & mel iniiciendum.*
Sanguinis reiectiõis a catarrho prodeuntis curatio.

Quod verò ad sanguinis reiectionem ex catarrho ortam pertinet, quum olim accersitus fuissem ad splẽdidam quandam matronam Romanã, tali affectu prehensam, incidere illi venam non placuit: quãdoquidem iam quatriduum sine cibo egerat propter catarrhum: sed iussi vt acri vteretur clystere: tum crura manusq́; calfacienti pharmaco plurimum perfricaret, vinciretq́: mox caput raderet: cui deinde medicamen, quod ex palumbium stercore constat, imposui: interpositisq́; horis tribus, i balneum duxi, ac laui, nullo caput contingens pingui. Dein caput idoneo pilo contexi, & pro eo qui tũ erat temporis statu, nutriui sola sorbitione: post quam, statim fructum aliquem autumnalium austerum dedi. Quum autem dormitura esset, theriacem propinaui, circiter quatuor menses ante confectam. Habet enim id ætatis adhuc præualẽtem papaueris succum (qui in

Theriaces quadrimestris facultas.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

antiquatis ignauus redditur) ideoq; & somniferũ est, & fluxiones tum siccat, tum leuiter crassat. Secundo autem die, iussi omnes eius partes fricari, vno capite excepto: ad vesperam verò, porrexi rursus theriaces ceu fabæ nostræ magnitudinem. Erat enim quod pridie acceperat, hoc longè amplius. Postea verò q̃ hac quoq; nocte probè dormiisset, tertio die mane mel coctum copiosè exhibui, & in quiete seruaui. Procedẽte die totum corpus similiter fricui, ac ptisanæ cremorẽ cum pane exiguo, pro cibo sumere iussi. Mox quarto die mane dedi theriacem consistentem in ætatis vigore, idq; cum melle copioso. Capiti verò mulieris eodẽ pharmaco, quod vehemẽter tum siccat, tum calfacit, imposito, ac dein ipsa lota, nutritaq; modicè, valenti⁹ iam pulmonem expurgare sum in quinto conatus. Ac dehinc rursum, rursumq; ex interuallo, ad caput quidem consueto cerato, quod thapsiã recipit, sum vsus. Totam verò corporis curam, in gestatione, frictione, ambulatione, lauandiq; abstinentia, ac victu tum moderato, tum boni succi, ad reficiendum direxi. Qua industria rectè se habet mulier, minimè lactis opem requirens. Alteri verò adolescenti, cui ex refrigeratis spiritus instrumentis orta tussis fuerat, quum sanguinem ipse reiecisset ad dimidiam heminam, statim venam incidi, ac bis eodem die ex ea detraxi sanguinem: deinde rursus postridie bis, sed artuum frictiõe & vinctura priore die vsus, ad vesperam dedi pharmacum nostrũ quod diaspermaton dicitur. Secundo die post alteram detractionem imposui toti pectori ceratum quod ex thapsia conficitur: mox vesperi, ne supra modum calfaceret, id auferens. Tertio die rursus ad treis horas imposito, hominem laui. Cibaui autem similiter trib⁹ his diebus: prioribus quidem duobus, sorbitiunculis: tertio verò, ptisanæ primum cremore: dein, pisce statim aliq̃, qui facilis concoctu esset, adiecto. Dedi quoq;

Sanguinẽ bis eadem die & ex eadem vena detraxit Galenus reiicíẽti sanguinem ob refrigerata spiritus instrũ.

Diaspermaton medicamen.

Ceratum ex thapsia.

Diaſpermaton medicaminis vſus.

medicamentum diaſpermaton & ſecũdo & tertio die ſimiliter circa veſperam. Quippe & ſomnũ conciliat, & ſenſum doloris leuat, & ſiccãdi vim habet. Vbi autem & ſpiritui delegatæ partes in naturali eſſent temperie, & totum corpus vacuatum, ac nulla phlegmones ſuſpicio iuxta ruptum vas ſupereſſet, tunc expurgare incepimus. Mox propinata theriace vigentis ætatis, illum ad Tabias dimiſi.

14. Pulmonis vlcera cõtracta ex vitioſi ſucci eroſione, eſſe prorſus inſanabilia.

Pulmonis exulcerati curatio.

Ex iis verò qui vlcus in pulmone habent, ii demum inſanabiles mihi eſſe videntur, qui ex ſucci vitioſi eroſione id poſſident. Oportet autem in principio nullius rei æquè eſſe ſolicitum, q̃ vt neq; tusſiant, neq; ex capite aliquid in pulmonem defluat. Cauetur id triplici præſidio: purgatione primũ: ſecundò, medicamine quod diaſpermaton dicitur: tertiò, ipſi capiti prouidendo. Quod purget, diuerſas facultates habeat oportet: cuius generis noſtræ ſunt pilulæ, quæ ex Aloe, Scammonio, Colocynthide, Agarico, Bdellio, & Gummi Arabico conficiuntur, ad plures videlicet purgandas ſpecies excremẽtorum.

Catapotia deſcripta a Galeno.

Capiti prouidebitur cerati vſu quod ex thapſia cõſtat. Atq; hæc quidem ſunt peragenda in principio. Poſt verò reficiẽdus eſt æger ſalubriter, cibis boni ſucci, frictione, in ambulatione, & balneo, ac præterea lacte fouẽdus. Quicunq; parum habere ſanguinis videbuntur, iis ad quendam ſuccum probiorem reductis, detrahere ſanguinem poteris: tum rurſus reficere: eoſdem etiã rurſus purgare, ac rurſus reficere: denuoq́;, ſi res ſuadeat, ſanguinem mittere: potisſimum quibus veluti limus q dam vitioſus & craſſus, totꝰ eſt ſanguis. At qui ſanguine abundant, ſtatim iis à principio minuẽdus eſt.

15. Pulmonis vlcera in iis qui deplorati nõ ſunt curari per detractionem ſanguinis, purgationẽ, et ea quę caput roborãt.

Itaq; per hæc tria, qui planè deplorati non ſunt, omnes ſeruantur: nempe per detractionem ſanguinis, & purgationem, & ea quæ caput roborant. Quare minimè à paruis incipiendum auxiliis eſt, in quibus morbis maximum impẽdet periculum. At in leuioribus, licet q-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

dem leuiora experiri remedia. Sciendum autem est interim, fieri non posse vt glutinetur vlcus, si phlegmone pulmonem inuaserit: omninoq́;, si inuaserit, febricitaturum hominem esse, ac purulenta deinde, quũ soluetur phlegmone, exputurũ tussi. Porrò vlcera quæ citra phlegmonem in pene, sede'ue cõsistunt, nullum cataplasma desyderant, sed medicamen quod cicatricem inducat: non tamẽ eius naturæ, quæ vlcera, quæ in carne sunt, inducere cicatrice posit: imò quæ tanto magis valeat siccare, quanto hæ partes carne sicciores existunt. At talia sanè medicamenta sunt, qđ ex charta combusta constat: anethũq; vstum, atq; respersum: ac deniq; colocynthis combusta. Verùm ipsorũ, quæ in pene sunt, vlcerum, magis siccari postulant quæ in toto cole hæserunt, & quæ solam glandulã occupant: minus verò quæ iu præputio sunt: atq; etiam his minus, quæcunq; in reliqua sunt cute, quæ totum colem vestit. Recentibus & sine madore tum sedis, tum pudẽdorum vlceribus, sola aloe redacta ĩ tenuissimum pollinem, inspersaq́;, salutare medicamen existit. Simillimam huic vim habet cadmia vino elota, & sicca. Ab hac non lõgè abest lithargyros. Deinceps verò molibdæna sequitur. Cæterùm omnibus tum minus inferẽs doloris, tum nullo minus efficax, pampholyx est. Sin humidiora sint vlcera, ipse per se pini cortex, itẽq; lapis hæmatites, idone⁹ est. Quòd si profunditas quæpiam adsit, vbi exiccata fuerint, dictorum alicui tantum mannæ admiscendum est, quãtum sit ad carnem gignendam satis.

Extremis morbis extrema remedia adhibẽda esse.

Pudendorũ vlcera qualia medicamenta postulent.

Aloem inspersam, esse salutare medicamentum sedis & pudendorũ vlceribus.

Medicamina vlceribus sedis & pudendorũ aptissima.

GALENI PERGAMENI DE MEDENDI METHODO. LIB. VI.

Solut. vnitatis species.

OLVTIO continui, in carne quidem, vlcus: in osse, fractura: in neruosis fibris, spasma: in musculis denique, vlcus atque ruptio vocatur. Singuli verò horum affectuum, quatenus quidem affectus sunt, sui per contraria sublationem indicant: quatenus antem solutiones cõtinui, vnitionem. Igitur si cutis tantùm acu (exempli gratia) alicui sit puncta, facileq́; in eo sanescant vlcera, etiamsi citra medicamẽtum, nudoq́; mẽbro, ipsum ad consueta dimittas opera, nihil sentiet mali: sin verò ægrè in illo sanẽtur, primùm quidem dolebit: post etiam tum pulsu particula infestabitur: tum phlegmone. Quare minimè imponemus medicamen quod glutinet, sed molle, & blãdum, & quod dolorem mitiget. Siquidem vbi magna diuisio est, ibi studium impendi debet, vt magis siccantibus remediis labra vlceris, & vniantur, & coalescant: vbi autem acu stylo'ue facta diuisio fuerit, id duntaxat curandum est, ne phlegmone tentetur particula. Porrò vbi aliquis neruus est punctus, cutim ipsam apertam seruare oportet: aut (quod tutius est) latius incidere, vt per eam ex neruo vulnerato effluat sanies: Dein verò admouenda quæ simul dolorem mitigent, & exitum saniei patefaciant. Si virtus vegeta sit, sanguinis missio est expediens, purgatioq́; vniuersi corporis, si vitiosis succis redũdet. Aqua verò calida, q̃q̃ reliquas phlegmonas valde mitigat, vulneratis tamen neruis inimicissima est, quum præsertim eorum substantia ex refrigerata cõcretaq́; hu-

Puncturæ curatio.

Puncto neruo vulnus est dilatandum.

Puncti nerui curatio.

Aquam calidã esse vulneratis neruis inimicissimam.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

midiore materia sit condita. Omnis quippe eiusmodi constitutio per ea quæ simul calfaciunt, humectantq́;, resoluitur, atq; putrescit. Quare præstat oleo tenuium partium & veteri, & calido neruos punctos fouere. Hoc siquidem, si frigidum applicetur, tenues meatus obstruit: sin calidũ, digerit. Etenim medicamenta quæ nerui puncturæ auxiliantur, debent esse facultate tenuia, modiceq́; calfaciẽtia, & quæ siccare citra dolorem possint: quãdoquidem sola hæc trahere ex profundo saniem, nec demorsa, nec contracta particula, valent. Ego itaq; sum vsus primùm resina terebinthina, tum per se, in iis qui molli erãt carne: tum cum euphorbio, in iis qui dura. Non secus etiam & propoli, non per se modò, verùm etiam cum euphorbio ipsam emolliẽs: quòd si durior esset, cum aliquo tenui oleo. Quin & sagapeno, opopanaceq́;, sum in duris corporibus vsus, vtiq; cum oleo & terebinthina id miscens. Sed emplastrum ex lachryma Cyrenaica nõ inutile ad id fore mihi videtur. Nec secus sulphur viuum, ac minimè lapidosum, tenui oleo permistum, donec sordium crassitudinem contrahat. Calx etiam lota, oleoq́; commista, similiter auxiliatur, præcipueq́; si in æstu caniculæ bis ter'ue aqua marina abluatur. Ego verò ad neruos pũctos hoc vti consueui emplastro. Ceræ partã. j. Resinæ terebinthinæ, aut (loco eius) humidæ pineæ, aut colophoniæ, aut abietinæ, vnius partis dimidium. Picis, tantundem. Si itaq; humidam resinã miscebis, tunsum cribratumq́; euphorbium reliquis immittes liquatis. Esto verò pondus eius, pars ceræ duodecima. Sin siccam, sicuti quæ colophonia dicitur, vtiq; oleum pusillum desyderabit euphorbium. Itaq; vulnerati nerui curatio medicamenta postulat, quæ & tepidum calorem excitent, & valenter siccent: tum quæ ex substantiæ suæ natura & attrahendi vim habeant, & tenuium sint partium. At si neruus non punctus, sed per directũ

Neruos punctos oleo calido fouẽdos eẽ.

Puncti nerui qualia medicamẽta postulẽt.

Terebinthinã auxiliari punctioni.

Punctis neruis emplastrũ optimum.

Punctis neruis qualia desyderentur medicamenta.

Nerui per directum cæsi curatio.

sit cæsus, nudusq́; , diuisa cute, ostendatur, vim euphorbii nõ feret, ita vt quum interposita cutis est, ferre potest. Quare tũc optimè calce elota, & in plurimo oleo soluta vtêre. Salutare etiam est medicamen, quod ex pompholyge medicamẽtum fit, si in largo sit rosaceo liquatum. Quod vtiq; melius fuerit, si tum rosaceum ipsum, tum oleũ, salis sit expers. Porrò quæ ex metallis ↄstant medicamenta, ea elota omnia esse debent, si citra morsum sint siccatura. Salubre verò medicamẽtum est, quod ex melle soluto in oleo insulso constat. Cera præterea, terebinthinaq́; , si his misceantur, elui prius debent. Quippe medicamentis omnibus, quæ laueris, acris mordensq́; sanies eluitur, abstergiturq́; . Si verò robustus sit, qui vulnus accepit, & cui corpus sit à superuacuis humoribus mundum, in hoc fas est, valentioribus remediis nonnullis vti. Cuiusmodi sunt linamenta imbuta pastillis polyidæ, sapa solutis, & sup aqua calida tepefactis. Nã eorũ quæ vulneratũ neruũ cõtingũt, nihil esse frigidũ debet: qñquidẽ ea pars maximè sensilis est, & principũ partium primati cõtinua, & temperamento suo frigida. Quorum omnium occasione facilè à frigido offenditur, & suã offensam impertit cerebro. Quòd si ex iis fuerit, qui perueniunt ad musculos (sunt enim hi instrumenta voluntariæ motionis) etiam conuulsionem facilè accersit. Idem fore & in tẽdonibus expectabis iisdem de causis. Sanè oleo perfundere tale vlcus non conuenit: nam oleum viribus illius pastilli est aduersum, vlcusq́; sordidum reddit. Nec enim parum interest, nudo'ne neruo, an per interpositam cutem admoueas. Abluẽda igitur à vulnere est sanies per lanam mollem specillo circũuolutã, ac in principio quidem sapa madefactã, expressamq́; : postea verò etiam vino dulci, sed omni mordente qualitate carente. Nam quæcunq; dulcia pariter & fulua sunt, vt Falernum, ad id inutilia existũt. Quippe acria

Metallica medicamenta, debent elota esse si citra morsum sint siccatura.

Neruis vulneratis nihil debere admoueri frigidum.

Musculi sunt instra voluntariæ motionis.

Oleum reddit vlcera sordida

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

sunt omnia talia, & supra modum calida. Vlcere verò iam ad cicatricem veniente, quę alba planè sunt, & tenuia, nec multam aquam tolerant, nec odora sunt, ea dulcibus præstāt. Aquæ verò vsum ad neruum vulneratū perpetuò fugies, sicuti & cataplasma relaxans. Ad iam dicti pastilli vsum proximè illud medicamentum accedit, quod diachalciteos vocant. Liquari autē id debet, æstate rosaceo, hyeme Sabino oleo. Quòd si polyidæ pastillus nō suppetat, Andronis vel Pasionis, loco eius sumendus est: uel noster, qui etiam omnibus eis est valentior. Vbi uerò neruus alicui trāsuersim est vulneratus, detrahere largius sanguinem expedit: ac tenui magis, q̄ in illis, uti uictus ratione: tum in quiete omnino ac lectulo molli hominem continere: tū oleo calenti ubertim in axillis, collo, tendonibus, ligamentis, & capite uti. Quòd si uulneratus neruus ex iis sit, q in crure habentur: sicuti quum in manu est, alæ: ita in his, bubones largo oleo imbuendi: tum per totam spinam ad collum, & caput ascendendum. At cōtusi nerui, vbi cum eis est simul & ipsa cutis contusa, cataplasmate ex oxymelite & fabacea farina curātur. Qui verò absq; cutis simili affectu, contusi sunt, iis oleum calens, atq; tenuium partium, auxilio est. At si dolor vnā cum contusione cutis & nerui infestet, etiam picem liquidam immiscere illi cataplasmati, ac bene coquere, tum calens medicamētum imponere oportet. Vbi verò magis siccans efficere voles, erui farinam iniicies. Quòd si vt amplius quoq; siccet desyderas, irim immittes Illyricam. At si totus præcisus neruus sit, metus p̄terea nullus instat: debilis tamen remanebit particula. Curatio verò eius cōmunis est, cum ea quæ aliorū est vlcerum. Ligamenta autem, quum similimam habeāt speciem tendonibus, valentissimorum remediorū uim tolerant: q̄ neq; ad cerebrum pertingāt, & sensus sint expertia. Nā nerui omnes, alii ex ipso statim cerebro

Neruo vulnerato neq; aquā nec relaxās cataplasma admouere oportet.

Nerui transuersim vulnerati, curatio.

Neruis vulneratis in brachio, axillas: in crure, bubones largo oleo fouendos esse.

Contusi nerui curatio.

4.

Ligamēta sunt sensus expertia, neq; cōsentiunt cerebro.

Nerui oriũtur a cerebro.
Tendones constãt ex ligamẽto & neruo.
Ligamẽta oriũtur ab ossibus.

habent ortum: alii spinali interueniente medulla. Tendones quoq;, quoniam ex neruo & ligamento cõstãt quatenus nerui participes sunt, eaten' ex cerebro oriuntur: minus tamen q̃ ipsi nerui conuulsionem accersunt. Ligamenta verò, quum ex osse ortum habeant, quæcunq; rotunda sunt, ea neruis sunt consimilia: duritie tamen plurimum dissident. Verùm in eo q alba sunt, & exanguia, & cauitate carentia, & in fibras diuiduntur, similitudo illis cum neruis & tendonibus constat. Ligamentum igitur vulneratum, si id est quod ab osse ad os permeat, & maximè sine periculo est, & si id sicces quibuslibet medicamentis, nihil hominem offenderis. Sin id quod se in musculum inserit, quãto est neruo & tendone minus opportunũ periculo, tãto vtiq;, nisi rectè curetur, reliquis ligamentis magis terrere debet. Sed iam operæpretium est, vt de abdominis vulnere aliquid etiam dicamus. In abdomine extrinsecus cutis omnibus antestat: quæ in membranam finitur. Post cutem, medio circiter loco, neruea tenuitas musculorum gemina tenditur, membranarum ritu. Post has deinceps habentur duo musculi recti, & carnosi, q à pectore ad ipsa pubis ossa perueniunt. Atq; hæc quidem omnia sibi mutuò cohærent, abdomenq; constituunt. Quod verò deinceps hoc excipit, peritonæum vocatur, estq; ex corporibus duobus exanguibus & neruosis conflatum. Verùm alterum eorum neruosa tenuitas eorum musculorum est, qui per transuersum se agunt: alterum, mẽbrana prætenuis, veluti aranea, quæ vtiq; verè est peritonæum. Ac tale quidẽ in medio sui est abdomen. Partes verò eius, quæ vtrinq; ad latus ad quatuor quasi digitos recedunt, hæ statim à cute obliquos musculos habẽt: priores quidem, qui à pectore demittuntur: secundos, qui ab ilibus ascendunt: dein post hos, trãsuersum vtrinq; musculum, sub quo est peritonæum. Ergo & minus periculi in hoc loco

Ligamenta obnoxia periculo si vulnerentur quæ sint.

Abdominis descriptio.

Peritonæum.

cõuulnerato eſt, q̃ in medio: quum tenuem aponeuroſim nullam habeat, & ſutura in medio difficulter adminiſtretur: quum nimirum, & hac parte maximè procidant inteſtina, & ægrè inibi contineri queant. Si igitur maius ſit abdominis vulnus, tum plura neceſſe eſt inteſtina excidere: tum difficilius denuo immitti: quanq̃ & parua vulnera tractatu etiam ſunt difficilia. Nam niſi quod procidit, illico in ſuum reponatur locum, inflatur, ſurgitq; in tumorem: quo fit, vt per anguſtum foramen immitti nequeat. Quare minus graue per huiuſcemodi vulnera mediocre foramẽ eſt. Principio itaq; id agendum eſt, vt inteſtina quæ exciderunt, in ſuum recondantur locum. Secũdò, vt vlcus ſuatur. Tertiò, vt medicamen imponas. Quartò, vt ne qua præſtantior pars ſimul afficiatur, proſpicias. Si ergo adeò paruum ſit vulnus, vt inflatum inteſtinum ex frigore ambientis aeris, remitti nequeat, diſcutiemus flatum, ſpõgia molli, & ex calente aqua, madenti, moxq; expreſſa, inteſtinum ipſum calfacientes. Præparetur verò interea vinum auſterum calidum. Quippe id magis calfacit quàm aqua, roburq; inteſtino addit. Quòd ſi huic quoq; præſidio, inteſtini inflatio non ceſſerit, incidendum peritonæi tantulum Syringotomis eſt, q̃tũ ei quod excidit, reponendo ſit ſatis. Scalpelli verò quibus acies vtrinq; habetur, aut quibus cuſpis acuta eſt, ſunt omnino fugiendi. Situs autem laboranti ſit talis, vt quæ vulnerata pars eſt, ſublimiorẽ ſemper locum obtineat. Cauendumq; magnopere eſt, ne id quod exciderit, degrauetur quicq̃ ab inteſtinis aliis. Quæ igitur inteſtina per magnũ vulnus prolapſa, reponere in propriam vult ſedem, is vbi totum vulnus manibus ſuis extrinſecus apprehenderit, debet intro reprimere, tum conſtringere, ac exiguum ſemper ſuẽti prænudare: quinetiam id ipſum quod aſſutum eſt, modicè comprimere, quoad totum perſuatur. Quoniã igitur coi-

Abdominis partem anteriorem ſi vulneretur, Aegrius curari iis, quæ conſiſtunt ad latera.

Abdomine vulnerato, cur mediocre foramẽ ſit ſalutarius anguſto.

Inteſtinis excidentibus per abdominis vulnus, qd agẽdũ.

Abdomen vulneratum cõſuẽdi ratio.

re coalescereq́; oportet cum peritonæo abdomē, incipiendum quidem à cute est, atq; ab externo introrsus acus iniicienda. Vbi verò tum cutim, tum rectum musculum totum transierit, præterito quod ei subest peritonæo, per reliquum peritonæum eam ab interno extrorsus iniicies, atq; inde per reliquum abdomen ab interno extra transmittes. Vbi hoc penit⁹ penetrauerit, rursus ab externo introrsus idem abdomen est perforandum. Mox vbi peritonæum quod illi quoq; subhæret præterieris, atq; ad cōtrarium veneris, hoc quoq; ab interno extrorsus est perpungendum, vnaq́; cū eo totum ipsi coniunctum abdomen. Deinde ab hoc incipiendum rursus, atq; id cum contrario peritonæo cōsuendum: ac rursus vicina quoq; cute transmissa, iterū ab ea parte acus introrsus est traiicienda, cōsuendūq́; abdomen id, cum peritonæo contrario: etiam inibi vicina cute transmissa. Atq; hæc iterum, iterumq́; faciēda, quoad totum vulnus similiter consuerimus. Quòd verò ad interuallum punctionum earundēq́; altitudinem pertinet, mediocritas eligēda est. Filum etiam inter durum & molle medium quoddam obtineat. At verò medicamenta, quibus in his vtemur, eiusdem materiæ sunt, cum uulnera glutinantib⁹. Sunt q aliter vulneratum abdomen consuant, ad hunc modum. Oportet à vicino nobis abdomine incipere, atq; ab externo introrsus per id tantùm acum transmittere. Post, p̄teritis vtrisq; peritonæi labris ex aduersa parte ab externo introrsus per vtrunq; eius labrum acum reuocare: dein rursus hāc reuocare, atq; ab interno extrorsum per aduersum abdomen traiicere. Atq; ita totum peritonæum sibi mutuo coalescens, prorsus intra abdomen absconditur. Deligatio verò extrinsecus, vel p̄cipuè in his necessaria est. Adhæc quod inter bubones & axillas est, id totum molli lana ex oleo mediocriter calido imbuta circundare oportet. Satius item fuerit,

Abdomen vulneratum cōsuēdi secūdus modus.

& si per clysterē intestinis aliud simile infundas. Quòd si quid ipsorum intestinorum sit vulneratum, quæ extrinsecus fieri debēt, omnia similiter, vt diximus, sunt peragenda. Cæterùm quod iniicitur, vinum nigrum, austerum, & tepens erit. Ac crassa quidem intestina, sanatu facilia sunt: è cōtrariò difficilia, quæ tenuia existunt. Ieiunum autem est omnino incurabile: tum propter magnitudinem multitudinemq; vasorum: tum quod tunica eius neruosa, prætenuisq; sit. Adde quod tum bilē synceram hoc intestinum recipit vniuersam: tum quod omnium maximè est vicinum iecinori. Ventriculi aūt quæ carnosæ partes infernæ sunt, curare cum fiducia tentabis: quæ verò in ore eius sunt, eæ sensus acumē, quo minus sanentur, obest: atq; hoc etiam quod medicamenta illic diu hærere nō possint. At verò omētum si per vulnus exciderit (præstat enim hæc pars animali vsum non vsq; adeò magnum: constatq; ex membrana tenui, arteriis atq; venis contexta) si quid ex eo nigricans sit, excipiemus id vinculo: ac sic, quod post vinculum est, amputabimus: atq; vt in imo fine iam prædictæ suturæ abdominis, pendeant ipsius vinculi extrema, curabimus: quo nimirum ea, quū ex vulnere suppurante euomentur, facile recipiamus. Sed iam ad fracturæ curationem veniendum est: cuius quidē scopus vnitio existit. Cæterùm coalescere nequeunt ossa iuuenum, adolescentum, consistentium ætate, necnon senum, ob eorum maximam siccitatem, duritiemq;: tametsi interueniente alia quapiam substantia crassiuscula (quæ ex proprio eodemq; crasso ipsorum ossiū alimento redundat) concrescenteq; in labris fracturæ, possint ceu quodam glutino, separatæ ossis partes connecti inuicem, atq; conglutinari. At verò quæ abūdè sunt mollia, qualia in puerulis conspiciuntur, ea sola vnitionem recipiunt. Ergo si os aliqđ per transuersum frangatur, sic dissident à se eius partes, ut è dire-

Intestino aliquo vulnerato quid agēdum.
Intestina crassa esse sanatu facilia: difficilia autem, quæ tenuia existūt.
Ieiuni intestini vulnus, cur incurabile.

Omento excidente per vulnus, quid agēdum.

Fracturæ scopus vnitio. 5.
Ossa vt coalescāt inepta, quæ sint.
Callū glutinandis ossibus nāsci ex alimento eorundem.
Ossa puellorū sola, posse in vnū coalescere

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Fracturę curatio.

cto non iaceant: quare primò curãdum est, vt in directum & contrarium agantur, iuxta integræ exemplũ: à qua nimirum certissima trãspositionis fractorum ossium indicatio sumenda est. Quæcunque igitur retrorsum (exempli gratia) magis sunt acta, ea prorsum magis impelli conueniet: nec minus alteram quoque fracti ossis partem modicè ad contraria retrudi. Cõtrà, quæ prorsum sunt emota, hæc rursus ipsa quidem retrorsum: reliquam verò partem sensim duci prorsum: nec secus de cæteris differentiis. Cauendum tamen est interim, ne in adducendis contrario motu partibus, extantiæ fractorum ossium frangantur. Quibus sanè cõfractis, non poterunt ad amussim inter se coaptari fracti ossis fines. Ob idq́; dissidentia ossa, è directo admota esse oportet: quod commodè fieri nequit, nisi retracta sint: idq́; aut manibus, aut vinculis, aut instrumentis. Postea verò quàm abundè reuulsa fuerint, nec vllus supersit metus, ne se in adducendo tangant, tum in directum opponere, vinculaq́; remittere, ac musculis ipsis diductorum in idem commissionem permittere expedit: interim verò te ipsum quoque manibus subseruire: & sicubi aliquid paululũ subsultet, corrigere atque formare. Ab iis secundum, quò diriges, fuerit, vt immotum prorsus membrum consistat: ne quid eorum quæ effinxeris, moueatur. Ne verò per motiones ipsas disiungantur ossa commissa, tuta delegatura complecti fracturam oportet. Quam sanè deligaturam nec adeò debemus arctare, vt eam comprimat: nec remittere ita, vt sit laxa. Ac pectori quidem latissima fascia congruit: artubus autem & iugulo angusta, sed qua tantum ex versuum numero, securitatis adiiciat, quantum ex angustia deficit. Adhæc deligaturæ principium debet super ipsam fracturam iniici ac circunduci bis ter'ue: hinc verò ad membrum reliquum dispensari. Siquidem qui sic deligat, & ab integris ad la-

Fracta ossa deligandi ratio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

borantem partem sanguinis cõfluxum arcet: & quod iam collectum in ea est, exprimit prohibetq; circa fracturam excitari tum phlegmonem, tum sphacelum, quæ ossiũ caries, & corruptela existit. Cæterùm quũ duæ partes sint, quæ & recipere aliquid à laborante particula, & transmittere ad eam possint: vtiq; quæ superiacent, tum propter multitudinem, tum magnitudinem, ad ambo magis sunt habiles. Extremę verò, propter causas contrarias, exiguum quidem aliquid vel recipere, vel transmittere possunt: at multum, nec ægris subministrare, nec ab ipsis recipere. Sed nec sola deligatura fasciarum est satis ad commissorum ossiũ tutelam, nisi etiam & splenia vnà cum fasciis exterioribus adhibeantur, quæ hæc quoq; ipsa stabiliant. Ne autem phlegmone oriatur, cerato est humido vtendum. Iam verò repositionis figura eligenda est, quæ à dolore maximè sit immunis: quo nec phlegmonē particula contrahat: & æger persistere in vna ea diutissimè immotus possit. Ac talis sanè est q̃ maximè naturalis mẽbro: vt brachio quidẽ, angulosa: cruri verò, quæ paulo minus porrecta est. Verùm ad dolorem vitãdũ, non modò naturalis habitus cuiuis instrumento est vtilis, sed etiã consuetudo quoq; conducere nõnihil videtur. In vniuersum aũt tum extendere, tum effingere, tũ deligare, tum reponere, vna ea figura, quæ doloris minimum habeat, est studendum. Soluere autem deligaturã tertio die debes, ne in membro præter solitũ cooperto dolor aut pruritus creetur: nec eius quod iã fracturæ est infixum, perspiratio prohibeatur. Cuius occasione nõ modò noxius pruritus quibusdã accidit, sed etiam cutim ob acrimoniam saniei erosam exulcerari. Infundendũ igitur tantũ tẽperatæ aquæ est, q̃tũ ad euocandũ eiusmodi saniem sit satis. Quòd si rursus quoq; simili modo facies, vtiq; septimo id à primo die facere debebis. Apparuerint verò iã omnia phlegmo

Sphacelos est ossium caries, & corruptela.

Splenia fractis ossis confirmã dis requiri.

Ceratum humidum.

Figurã eã ossi fracto eligẽdã esse, quę minime dolorifica sit.

Fracta ossa, tertio die soluenda esse.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ne libera, & q̃ pro naturali habitu magis aliquãdo gracilia. Tunc igitur licebit & ferulas circũponere, & soluere ex maiore interuallo. Nam antea quũ phlegmones periculum esset, non erat tutum ferulis premere. Quòd si ex longiori interuallo eas soluas, callus multo felicius concrescet. At vbi adeò exiccata sunt ossa, vt callus produci nequeat, tertio vel quarto die modicè aquam calidam infundemus, donec carnes ĩ rubrum tumorem attollantur: desistemusq́; prius q̃ subsidere incipiant. Vbi verò aliquid digerere volumus, non prius est desistendum, q̃ quod ex perfusiõe intumuit, subsidat. In quibus autẽ, quo minus callus in fractura proueniat, humiditas abundantior obstat, ibi hanc siccare conuenienti deligatura, & perfusione aquæ, quæ vel minima omnino sit, vel plurima, conabimur. Minima quippe, humores qui in superficie sunt, per spiritum digerit: & qui in alto hærent, modicè liquat. Plurima verò, digerit plus q̃ attrahit. Constat autem, in ea quidem deligatura, quæ exprimet, minus esse arctandos fasciarum fines: in ea verò quæ ad renutriẽdũ est comparata, nec minus hos esse arctandos, & vniuersos circunductus laxiores faciẽdos. Quo tempore callus gignitur, nutriẽdum corpus est cibis optimi succi, & qui multum nutriant: ex quibus prouenire succus consueuit, non solùm bonus, sed etiam tenax: qualis desyderatur ad calli generationem. Magnitudo autem calli ea sit, quæ & ossibus tuto vinculo existat, nec musculos tamen comprimat. Quare dãda opera est, vt si minor iusto proueniat, augeatur: vel inhibeatur, si immodicè crescat. Sunt verò quibus hæc efficies, ipsius perfusionis quantitas, qualitasq́;: præterea ciborum quantitas, & medicaminũ quæ illi imponuntur extrinsecus, facultates. Etenim quæcunq; emplasticam substãtiam habent, ac modicè calfaciunt, ea callos tum promouent, tum verò augent. Quæ verò digerendi vim ob-

Ferulis quãdo vtendum ad fracta ossa firmanda.

Perfusiõe aquæ calidæ quãdo vtendum circa ossa fracta.

Callo gignendo qualis victus ratio conueniat.

Callos promouent emplastica medicamenta, quæ modice calfaciunt.

tinent, ea magnos iam callos diminuũt. Conseruãt in proprio statu, medicamenta quæ cruentis adhibentur vulneribus. Atq; hactenus de transuersis fracturis. Longæ autem, similiter sunt curandæ, cæterùm comprimendæ magis in ipso fracturæ loco: tũ quod recessit, retrudendum introrsum est. Quæ verò multifariã confracta sunt, iis splenia circũdẽtur fasciæ ritu incurua, vt monet Hippocrates. Medicamẽta etiam omnia ex siccantium sint numero, atq; ex iis quæ enæma vocant. Capitis autem fracturæ simplices, quæ ad secundam vsq; laminam caluariæ perueniunt, scalpellis angustis indigent. Expedit autem hos, vt numero multos, sic esse magnitudine impares. Atq; vbi os vitiatũ nudatum fuerit, primò quidem, vtendum latiore est: secũdo loco, eo qui sit illo angustior. mox ita deinceps reliquis, vsq; ad angustissimum omnium: quo sanè est in ipsa secunda lamina, quam diploen appellant, vtendum. Post hæc tum protinus, tum ad finem vsq; siccis est medicamentis medendum, quæ ob id cephalica vocitantur. Ea componuntur ex iri Illyrica, & erui farina, & manna, & aristolochia, & panacis radicis cortice, & in summa, omnibus quæ extergere citra morsum possunt. Ipsa nanq; generatio carnis, naturæ opus est. Itaq; ægro ad eam rem nihil est opus arte medica. Vt autem quæ prouenit caro coalescat, circũhæreatq; omni ossis parti, id inde maximè eueniet, si nec sordes super eo sit, nec oleosa quæpiam pinguitudo. Id igitur est, quod ægris medici ad carnis productionem præstant, vt totus locus siccus sit, tum quælibet ossis vitiati pars planè pura. Ex fracturis verò quæ ad cerebri vsq; membranas peruenerunt, si simplex tantùm fractura sit, angustis scalpellis vtendum. Sin cum cõtusione aliqua, quod contusum est, excidi debebit: idq; vel terebellis prius in circuitu foratum, ac mox scalpris admotis: vel protinus ab initio cycliscis. At quæ p

Callos minuẽtia.

Callos in statu proprio seruantia.

Fracturas longas curãdi rõ.

Capitis fracturarum curatio. 6.

Cephalica medicamenta.

Carnis productio, naturę opus est.

Fracti simul & contusi capitis ossis, curatio.

Terebellæ usũ in fracturis capitis, ceu parũ tutũ Galenus dãnat.

Cycliscorum usum ĩ magnis fracturis capitis, quãdo probat Galenus.

Lenticularia scalpra.

Caluariæ forãdæ ratio.

Ostagræ usus.

Dimidium facti qui bñ cœpit habet.

terebellam quidem ratio fungitur, parũ tuta est: propterea ꝙ dum audacius eam tractãt, duram membranam, quæ ossi substernitur, non raro violãt. Quod verò per cycliscos opus administratur, ne id quidem omnino vitio caret: quum quatiat immodicè caput: quod potius quietem postulat. Cæterùm si magnæ sint fracturæ, & ossa quæ fracta sunt vehementer mota, mihi cycliscorum vsus perplacet. Quippe paucis excisionibus facies lenticulatis excisoriis locum. Sin firma plurimum ossa sint, foranda sunt terebella. Terebellis autẽ ipsis, vt mergi non possint, parum supra cuspidem, nõnulli supercilium extans efficiunt. Expedit itaq; id genus complures præparatas habere ad omnem caluariæ crassitiem. Commodissimè tamen cycliscis vteris: & primo quidem aggressu, latioribus: postea, magis angustis: donec ad crassam membranam perueneris. Verùm quod excidi oportet, id totum cycliscis nudandũ non est, sed ex ea maximè parte, qua fractura est grauissima. Nam præter alia, etiam membrana ipsa ab ossibus quæ sunt vehementer afflicta, recedit celerrimè. Si verò vnam semel partem nudaueris, atq; scalprum in cuspide habens præfixã, obtusamq; et læuem lenticulæ speciem, aciem verò per longitudinem erectã, submiseris, vbi latam partem lenticulæ statueris super membranam, feries malleolo, ac sic caluariam q̃ tutissime diuides. Neq; enim qui minus cum periculo, nec qui celerius perficiatur, forandi modum alium inuenias. Iam verò instrumento, quod ostagram vocãt, nonnulla ossium vehementer cõminutorum vel exaltantes, vel conuertẽtes, per eam potissimum partem lenticulato scalpro præparabimus aditum. Quod quidem vbi demissum fuerit, dicere possis illud prouerbium celebre. Dimidium facti qui bene cœpit habet. Igitur q̄d vehementer confractum est, id totũ est auferendũ. Si verò ab eo fragmenta quædã longius excur

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

rant, hæc persequi ad finem non expedit: illud persuasum habentibus, minimè futurum vt ex eo noxa sequatur vlla, modò reliqua ritè sint nobis peracta. Atq; indicatio agẽdorum hic quoq; ex natura ipsarum partium affectarum subministratur. Necessum itaq; in capite nobis (quatenus dictum est) primò fracturæ aliqd denudare: quo videlicet detergere & abluere à membrana saniem possimus. Post verò, quum phlegmones tempus præteriit, omniaq; ad vnguem sunt sicca, carnem producere, ac cicatrice locum includere. Porrò quum vnus atq; alter homo occurrisset mihi habens sincipitis atq; temporis os confractum, equidem superius, hoc est sincipitis, os exemi: à temporali autem abstinui: cui callum inducendum curaui. Nec infeliciter cessit nobis negotium. Quòd verò ad medicamenta post foratum os infundenda pertinet, quandoquidem auditorius meatus (qui non solùm vsq; ad cerebri duram membranam penetrat, sed etiam neruum contingit, q in ipsum descẽdit à cerebro) vehemẽtissima medicamenta tolerat: nihil miri sit, si crassa membrana cerebri, anteq̃ notabiliter occupetur phlegmone, valentissimis post forationes etiam medicamentis gaudeat, ceu naturaliter siccam substantiam possidens.

Fracturas cranii admodum exporrectas & longas, non esse prersequendas ad finem vsq;.

Cranio forato, valẽtissimis, & siccissimis medicamentis gaudet dura membrana cerebre.

GALENI PERGAMENI DE MEDENDI METHODO. LIB. VII.

EDENDI Methodum Eugeniane charissime, quã olim In Hieronis gratiam scribendam susceperam, postea q̃ illum functum vita intellexi, ipsi quoq; persequi destitimus. Tu nanq; mihi conscius est, neq; hoc me opus,

neque aliud vllum, popularis auræ studio fuisse aggressum: sed quo vel amicis gratificarer, vel me ipsum simul vtilissima ratione ad rem propositam exercitarem, simul ad obliuionem senii (vt Plato inquit) cōmētarios mihi reponerem. Quippe multitudinis laus cōmodum ad vsus nonnullos instrumentum viuentibus aliquando est: mortuis certè nihil prodest, sicuti neque viuentium quibusdam. Nam qui viuere in tranquillo optarunt, & fructum ex philosophia cœperūt, suntque iis quæ corpori curando sufficiunt contenti, eis vtique impedimento non paruo est apud vulgū fama: vt quæ ipsos à rebus pulcherrimis plus iusto transuersos auferat. Ego verò (haud scio qua ratiōe) ab ipsa vsque adolescentia mirificè siue inspiratus, siue furore percitus, & vulgi famam contempsi, & veritatis scientiæque studio flagraui: nullam eē hominibus neque honestiorem, nec diuiniorem possessionem ratus: ob idque nulli meorum librorum meum nomen præscripsi. Quandoquidem igitur in præcedentibus commentariis, quemadmodum similarium instrumentaliumque partium communem morbum, nempe solutionem cōtinui, curari cōueniat, scripsi: deinceps quod reliquum est, in tui, & aliorum amicorum id flagitantium, gratiam, adiiciā, reuertarque ad eum morbum, qui omnium est primus: nempe qui in similaribus nascitur: quibus scilicet primùm animantis functiones referuntur acceptæ. Est enim hoc morbi genus cognitu maximè necessarium: nec ratione curari potest, primis elementis corporis ignoratis. Ergo quoniam vna quæque animalis particula propriam actionem ædit, quæ tantum ab aliarum actionibus differt, quantum ipsa particula ab aliis, quæ illas ædunt, diuersa est, temperamenti ratione: sanè qui tueri partium actionem vult, hic temperiem earum custodiat oportet. Custodiet autem, si id quod ad calidius cōuersum est, refrigerabit: quod ad frigidius inclina-

Laudem popularem mortuis nihil prodesse, sicuti nec viuētium quibusdā

Galeni iactantia.

2. Galenus nulli librorum suorum proprium nomen præscripsit.

3. Similaribus partibus primum animantis functiones referuntur acceptæ.

tum, excalfaciet: ac de cæteris in tẽperantiis, tã simplicibus, q̃ compositis, eadem ratione. Quũ enim octo earum sint differentiæ, octo nimirum erunt & medendi rationes: quibus particula, per cõtraria eorum quæ exuperant, ad naturalem symmetriam reducitur. Erit itaq; curationis vna meta communis (quò diriguntur consilia medentis) ipsius similaris corporis alteratio: quandoquidem etiam morbus, ex naturalis temperamenti alteratione est ortus. Medicatio autem particularis, ex materiæ copia, & huius congruente vsu conficitur. Sed horum iam proponamus exemplum, auspicati à ventriculo. Ac facillimæ quidem curatu eius alterationes sunt, quæ ex calido & frigido oriũtur: propterea q maximè actiuis qualitatibus corriguntur. Aegrius verò curantur, quæ in humido, siccoq; habentur, q qualitatibus imbecillis, curatio earum perficiatur. Ac tempus quidem caloris, frigorisq; reparandi, par quodãmodo est: securitas tamen impar. Nisi enim cunctæ quæ ei quod curatur circundatæ sunt particulæ, validæ planè sint, verendum est, ne ab iis quæ refrigerent, noxam contrahant non leuem. In reliquis duabus qualitatibus est securitas similis. Tempus tamẽ curationis in sicca intemperie multo amplius est. Quippe quod senium in sanis, id in ægris sicca intemperies existit. Itaq; etiam insanabilis est, si prorsus sit consummata: nempe vbi solida partium similarium substantia reddita fuerit siccior. Nam est & altera siccitas, vtiq; quum ea, quorum substantia ex humore concreto cõstat, sicuti caro & adeps, sunt liquata. Etiam tertia, quũ propria humiditas, vnde partes nutriuntur, & quæ in illis habetur veluti, ros quidã sparsus, omnino est absumpta. Diuersa ab iis siccitas est, quæ in propriis cuiusque particulæ exilibus arteriis atq; venis consistit. Prouenit autẽ & hæc ex penuria sanguinis. Omnibus igitur his siccitatibus maximè contrarius est austerorum

Intemperantiarum esse differentias octo: totidemq; medendi rationes.

Medicatio particularis ex materiæ copia & huius conueniẽte vsu cõficitur. (4.) 5.

Ventriculi alterationes quę ex calido & frigido oriuntur, esse curatu facillimas.

Sicca intemperies ĩ ægris est quod senium in sanis.

Siccitas consummata est insanabilis.

Cap. 6.

Siccitatis species uariæ. 6.

Austerorũ usus siccitatibus aduersatur maxime.

vsus. Quippe quæ si quid in iis superest naturalis humoris, id absumunt, partim ebibentia, partim in sinũ ventris per exiguos meatus exprimentia, partim ad continentes partes trudentia. Curabis ergo ipsas, si meatus qui contracti sint, dilataueris: ac quod in vicinas particulas est impulsum, reuellas: præterea singulas similarium partium propria humiditate, humectantis nutrimenti ope, repleas. Cui negotio lac asininum ex ipso animali suctum, vel maximè ex vsu est. Quod si asinã sugere æger ipse grauetur, expedit, vt q̃ minimo tempore lac in ambiente aere moretur, propterea q̃ celerrimè mutari ẽ aptum, genitalis seminis ritu, quod nec ipsum aliquandiu extra propria vasa morari patitur. Optimum autem, vtpote cognatum, existit muliebre lac: quod quidem sugendum iis suadet Prodicus, qui tabe absumuntur. Sed quoniam id exhiberi sibi ceu pueris pleriq; recusant, vtiq; ceu asinis, asininum ipsis dari conueniet. Id si quidem reliquis omnibus ad propositum affectum vtilius est: quum & tenuissimũ sit, coaguleturq; minimè, & quoquo versus ocyssimè digeratur in corpus. Est itaq; lac ipsum iis tum per se dãdum: tum pauxillum ei tepidi mellis miscendum. Cæterùm quod mel flauo ẽ colore, odore suaui, tum purũ adeò, vt totum pelluceat, ac gustanti parum acre iucundissimumq;: præterea tam sibi hærens, vt si attollatur digito, cõtinuum sibi, nec intercisum, ad humum defluat, id omnium optimum iudicatur. Si verò abrumpitur, nec demissum ad terram vsq; continuitatem tuetur, id aut crassius iusto ẽ, aut tenuius, aut dissimilium partium. Debet autem nullam penitus alterius cuiuspiam rei eminentem in se cõtinere qualitatem optimũ mel. Quare quod thymum planè redolet, minimè probo. Ad eundem modum & lac nullam externam qualitatem odore gustú ue præ se ferat: sed esto q̃ dulcissimũ, & sibi ipsi continuum, & prout lacti cõuenit, splendẽs,

super

Siccitatum curatio.

Lac asininum siccis affectibus maximè congruẽs esse.

Lac si in aere aliquandiu immoretur mutari prompte.

Semen genitale extra ꝓpria vasa corrũpi.

Lac muliebre esse optimum tabidis.

Lactis asinini prærogatiuæ.

Mel optimum quale esse debeat.

Lac optimum quale.

ſuper omnia, quoad eius fieri poterit, ſimiles partes habeto. Quo verò tale lac fiat, & idoneis nutrimentis alẽdum animal eſt, & exercitationibus mediocribus exercendum: & pullus, ſi quem lactat, auferẽdus. Quòd autem ætatis quoq; florentis eſſe vel maximè debeat, id neminem latet. Curandum quoq; vt q̃optimè concoquat: contemptis videlicet iis, qui ſi aſinis quoq; præſcribemus victus ratione, ridebunt. Fingamus igitur ægrum aliquem tum lotum eſſe, tum lac hauſiſſe: hũc ad ſecundã vſq; lauationem quieſcere permittemus, tum modicè fricabimus, & pinguiter: vtiq; ſi lac quod ſumpſit, iam ad vnguem confecit: id quod tum ex ructu, tum vẽtriculi mole, nobis licebit coniicere. Modicum verò tẽporis inter primam & ſecundã lauationẽ interuallum erit, ſi quatuor aut quinq; æquinoctialiũ horarum interuallũ interſit: ſcilicet ſi tertio adhuc lauare paras: ſin aliter, pluriũ. Sanè tertio lauabis, ſi multis lauationibus fuit aſſuetus. Quin etiam poſt quanq; lauationẽ hominem vngemus oleo, prius q̃ ſe veſtiat: ne videlicet plus digeratur æquo, ſed obſtruantur exigua cutis ſpiramenta. Quippe conducit ad renutricationem id quoq;, ſicuti & frictio. Iã verò ſiue cuilibet parti corporis temperatam infundas calidam aquam, ſiue frices, ſiue laues, ſiue aliter quomodocunq; calfacias, primũ quidem attollitur: mox efficitur gracilis: ideoq; vbi carne implere quodlibet corpus ſtudemus, id eatenus calfaciendum nobis eſt, dũ intumeſcat: vbi verò primũ intumuerit, tunc ſuperſedendum eſt. At ſi digerere & euacuare contendimus, eatenus continuãdum eſt, dum quod prius intumuit ſubſidat. Si æger igitur delectetur lacte, poſt ſecundã q̊q; lauationẽ id exhibebis. Sin aliter, ptiſanam diligenter coctam, aut alicã ptiſanæ ritu præparatam. Hinc vbi rurſus quieuerit, ad tertiã reducendus eſt lauationem: aut illico ad cœnam. Sit autem præparatus illi panis purus, probè co-

Animal cuius lacte vti volumus, optima eſſe victus ratione educãdum.

Vnctionem ex oleo obſtare quo minus digerantur ac reſoluãtur ſucci.

Carni augendæ, minuẽdęq;, qualis frictio, perfuſioue deſyderetur.

ctus in furno, qui q; tum fermenti, tum salis, quod satis est, habuerit. Opsonium quoq; sit ex saxatilibus piscibus, aut ex albo iure asellus: necnon alæ testesq; gallinacei, qui lacte sit altus. Quorum si copia nō est, aliis vtendum. Ad eundem modum & perdicibus, & montanis auiculis, quæ mollem carnem sortiuntur, vescendum. Vitanda aūt & quæ palustria sunt, & quæ carne sunt dura. In summa verò, alimentum sit coctu facile, & nutriens: minimeq; glutinosum, aut excremētitiū.

Testes gallinacei.

Porrò omniū cibo℞, quos nouimus, maximè nutriens suilla caro est: verùm non æquè ac prædicta, concoctu facilis: præterea glutinosum succum, crassumq; generat. Quare hac vti ad propositū affectum nō conuenit. At vino vt vtantur oēs, quibus refici corpus est opus, consulo: modò non febricitent. Esto tamen id & aquosum, & astringens leuiter. Aquosum natura appello vinum, quod tenue est, & purum, minimāq; aquę mistionem ferens. Cauendū autem à vinoso est, q feriat vires imbecilliores. Rursus, nouellum vinū tū aquosius, tum imbecillius quodāmodo est, q̄ vt vino conueniat. Adde etiā q ægrius concoquitur, ac magis excremen tosum est. Antiquius verò, vt vinosius est, ita vehemētius existit, q̄ vt propositis sit ex vsu. Porrò aquæ vitia pendent ex eius frigiditate omnia: cuius culpa, & moratur in præcordiis diutissimè, & fluctuationes excitat, & in flatum vertitur, & corrumpitur, adeoq; ventriculi robur resoluit, vt deterius proinde concoquat. Sed nec digerendo per corpus alimento magnopere videtur aqua conducere. Quibus sanè aquæ vitiis, quale nuper diximus vinum contrarias virtutes obtinet. Potionis itaq; is erit modus, vt neq; in ventriculo innatet, nec fluctuationis vllius sensum inuehat: ciborū verò, vt vel non grauent: vel grauare q̄ citissimè desinant. Ab hoc tensio inflatioq; præcordiorum vitandæ iis sunt. Ergo si ob affectum ventriculi totum corpus

Suilla caro est maximi nutrimenti, ægre tū concoquitur.
Vino vtantur oēs quibus refici corpus expedit dūmodo non febricitēt.
Viuū aquosū.
Viuū uinosum.
Viuum nouellum.

Vinum antiquius.
Aquæ uitia ꝓueniunt ex ei9 frigiditate.

Aqua distribuē do alimento ꝑ corpus non uidetur usq;adeo conducere.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

macrescat, exquisitior victus ratio desyderatur, propter concoctionis imbecillitatē. Vbi verò æger sanior est redditus, ad refectoriam est transferēdus. Id fiet, si pluribus & frictionibus, & gestationibus, q̄ antea vtemur: ac ciborū tum qualitatem, tū quantitatē mutabimus: ita vt plures & valentiores q̄ prius exhibeantur. Quū verò ad sanitatis statum propemodum ventum iā sit, cibandus volatilibus est: illiq; iam offerre carnes suillas licet: primùm quidē, porcelli pedes in ptisana elixos: dein pernam: ab hac etiā reliquas partes. Quē porcellum, si hyems sit, pridie fuisse iugulatum oportet. Nam hesternus, q̄ recens necatus, facilius cōcoquitur. At æstate, sat fuerit, si porcellus mane immolatus fuerit, ac iuxta occasum solis edatur. Quippe semper alimentum valentius ad vesperam exhibēdum est. Quū igitur qui macilentissimi sunt, plurimo nutrimento indigeant, nequeant autem vel quod mediocre est concoquere: paulatim eos, sed sæpius cibare erit melius. Atq; hac sanè de causa ipse eos ter cibare sum solitus. Verùm quando iam manifestè meliores sunt facti, etiā bis nutriuisse sit satis. Quare tantam exhiberi primam cibationem est rationabile, quanta prius q̄ secunda sumatur, tota prorsus erit concocta: id quod valentiori contingere alimento non potest. Iccirco primo loco leue sumendum eis est: secundum autem crassius, quādoquidem & quies & somnus, & lōgius tempus huius naturalem administrationem excipit. Iam verò bibēdum illico post cœnam nō est, ante q̄ cibus fuerit concoctus. Siquidem innatant cibi si bibant, ita vt eos ventriculi corpus, propter humorem interpositum, non contingat. Cæterùm si magna siti torqueantur, tantillum est propinandum, quod & molestiam soletur, & sitim leuet. Vbi verò nutrimentum concoxerint, abundè bibere sunt sinendi. Mane autem, post somnū, quū deiecerint, & paulum inambulauerint, modicè sunt

Refectoria uictus ratio, quo modo administretur.

Hesternum, q̄ recēs necatum porcellum, facilius concoqui.

Vesperi exhibendum est alimentum ualētius.

Macilētissimi sūt cibādi parce, sed crebro.

Cibi cur crassiores in cœna dandi.

Bibendum illico a cœna quibus non sit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

fricandi: videlicet donec corpus incaleat: mox gestationibus vtendum. Dein tum lauandi sunt, tum fricandi, idq; intra vel circa meridiem. Quum igitur conualescentium victus ratio media quædam sit inter eã quę sanorum propria est, & quæ ægrorũ: difficile minimè fuerit, ex iis quæ de vtraq; sunt prodita, vt p seipsum quis mediam inueniat. Domus in qua conualescens nutritur, sit temperata: laborãdumq; vt ad eos cibos reducatur quisq;, quibus insueuit: naturarum interim proprietate obseruata, necnon regionis & temporis. Sciendum aũt est vniuersum corporis habitum exiccari à vigiliis: ac proinde eas infestissimas esse iis, qui ex siccitate laborant. Qđ verò ad nutriendi modum spectat, si corpus modicè siccum sit, vberius nutrire id licet: propterea ꝙ vires eius, quæ vtiq; alimentum conficiunt, penitus non conciderunt. Si verò immodicè, parcius, contraria ratione. Porrò intemperies siccæ, vbi solida corpora contigerunt, si quidem in vna quapiam parte consistant, veluti nunc in ventriculo propositum est, nunq̃ integrè sanabuntur: neq; in eum statum qui ante morbum fuit, reuertentur: sed in reliquã vitam particula affecta laborabit imbecillitate. Quòd si intemperies sicca etiam solidas cordis partes occupet, celeriter sic affecti inarescunt. Quem marasmum, Philippus vocat ex morbo senium. Is itaq; breui mortem conciliat. Proximè huic, qui à iecinore inceptus ẽ. Mox qui à ventriculo. Qui ab aliis partibus ortum habet, tanto tardius, quanto quælibet harum, ignobilior q̃ illæ existit. Cæterùm victus ratio eadem genere est, tum in hac siccitate, tum in illa, quæ solam eam humiditatem absumit, quæ nutrit solidas partes. Præterea etiam in tertia, quam supra memorauimus, siccitate. Facillima verò omnium sanatu quarta est, in qua venæ succo suo sunt inanitæ. Immo hic affectus vt frigiditas poti⁹ corporis, q̃ vt siccitas, est curandus: ac pro-

Conualescẽtiũ uictus ratio, media est inter eã quæ sanis, & eam quę ægris debetur.

Cõsuetis cibis utendum.

Vigiliæ quib⁹ sint aduersissimę.

Senium ex morbo.

Siccitatis species quatuor.

inde eius sanatio est celerrima. Scire autē licet, solidorum corporum siccitatibus, si perdurēt, succedere necessariò frigiditatem. Celerrimè nanque ex nutrimenti defectu refrigerant partes, propterea quòd ex calido sanguinis succo nutriuntur. Si igitur siccitati partium iuncta frigiditas sit, duplex erit medēdi ratio, humectans scilicet, & modice calfaciens. Nam quæ calfaciunt impensè, iis vehementer siccandi vis inest. Quare calfacientis materiæ humectantibus medicamentis tātum miscendum est, quantum particula ad frigus ratione siccitatis inclinat. Proponamus ergo (exempli gratia) ventriculum tum siccum, tum modicè refrigeratum alicui esse. Huic certè simul cum lacte vberius mel exhibebimus. Vinum verò, quod minus aquosum quàm prius sit, & plurium annorum, dabimus. Quinetiam esculēta omnia calidiora offeremus: idque tum naturali temperie, tum ignis opera, sic comparata. Nardino præterea vnguento vngendus assiduè est venter, sic vt nunquàm siccus remaneat. Eius si copia nō adsit, vtere masthichino, aut opobalsamo: & per se, & misto dictis vnguentis. Quòd si cupis vt magis ea corpori adhæreant, ceræ nō nihil est admiscendum. Si aer ambiens sit frigidus, lanam opobalsamo, aut vnguēto nardino imbutam, in quibus liquata prius chia mastiche fuerit, admouebis ventriculo. Præstiterit autem imbuere optimam purpuram, qualis est Tyria: quando & astringi ipsum modicè, & cutis eius meatus obstrui expedit. Siquidē quæ rarum habitum faciunt, & relaxant, ea tum digerunt succos, tum particulas frigidis extrinsecus aduenientibus obnoxias reddunt. Quæ verò valenter astringūt, ea siccant. Quo fit, vt medicamētum quod eiusmodi corpora calfacit, id neque euocantē vim habere expediat, neque astrictoriam multā sibi immistam. Memineris ēt, qualitatem acerbam, sua quidem ipsius virtute, & refrigerare & siccare: quare etiam prohibenda est in hu

Siccitati corporū solidorū si perduret, succedere necessario frigiditatē.

Ventriculo sicco, modiceque refrigerato, quæ medendi ratio debeatur.

Ventriculo sicco & frigidiori reddito, quæ unctiones conueniant.

Purpura Tyria

Acerbam qualitatem refrigerare & siccare.

iuſcemodi affectibus. At ſi cum ſicca intemperie multa frigiditas adſit, in nardino vnguento ſimiliter Chiã maſtichem q̃ pinguiſſimã ſolues, ac purpura excipiẽs, vteris. Cõmodiſſimè etiam adieceris opobalſamum.

Mel cum lacte cõferre uentriculo ſicco, impenſeq; refrigerato.

Dandum præterea vberius cum lacte mel eſt, ſed ſuper prunas ex quercu, vite ue, deſpumatum curioſè, quo & minus ſit excrementoſum, & magis nutriat. Quin etiam mel ipſum deſpumatum per ſe optimum nutrimentum frigido ventriculo eſt, vt aduerſiſſimum calido.

Vinũ antiqui⁹ ventriculo refrigerato congruere.

Vina amara i modice ſiccãt.

Picatione in q bus vtendum.

Vinum autem eligendum ſemper antiquũ eſt, eoq; antiquius, quo maior fuerit frigiditas. Sed nec adeò eẽ debet vetus, vt iã amaricet. Siquidem vina amara, immodicè ſiccant. Sanè optimum medicamentũ talibus omnibus ſit, quo picatores quotidie utuntur. Ergo illinire eo totum ventrem, ſicuti & alias omnes particulas, quæ alimentorum vſu non promouentur, conueniet, ac poſt auelli, priuſq̃ refrigeretur. Quod quidẽ ſi bis vno die feceris, abundè fuerit.

Puellus admotus ventri, fouet calorem illius.

Naturalem ventriculi calorem tuetur & fouet admotus Puellus, qui boni habitus ſit, & minimè cute humecta. Sunt qui catellos pingues in hunc habeant vſum: qui etiam ex vſu ſunt iis, qui propter ſiccitatem ſolam habent imbecillum ventriculum.

Fomenta calida quibus nocentia ſint.

Nocent autem intemperantiis eiuſmodi, fomenta calida: quæ quidem ſicca ſunt, eo q̃ rorem ſimilarium depaſcunt corporum: quæ verò humida, q̃ hunc digerunt: potiſſimum vbi largius his vtimur: pręterea q̃ nimis rarum, frigoriq; opportunum corpus efficiant.

8. Ventriculo admodum ſicco, & modice incaleſcenti præter naturã, qualis uictus ratio eſt ex vſu.

At ſi multæ ſiccitati ſit calor non admodum multus adiunctus, abſtinendum à melle eſt, vinumq; minimè antiquum bibendum. Iam cibos offeremus tepentes: ſed ſi æſtas ſit, qualitate referentes aquam fontanam. Ventriculum autem vngemus oleo tum crudo, tum melino. Ac multo ſanè magis, ſi pluſcula caliditas ſit, ipſum vinum tum aquoſius exhibebimus, tum ſub eo frigore, quod fontis aqua per me-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

dium ver exhibet: illud nobis persuadẽtes, eiusmodi affectum febri proportione correspondere. Nam quod illa vel in toto animali, vel in corde est, id propositus nunc affectus est in ventriculo. Cæterùm vbi validè in ambabus qualitatibus immutata quæuis particula est, omnis eius actio perit, atq; labefactatur: nec facilè quod sic est affectum, ad suam naturam reuerti potest. Vbi verò altera tantùm qualitas plusculum immutata est (veluti nunc siccitatem finximus) reliquarum autem aliqua se habet mediocriter: vtiq; qui ita est affectus, sanari potest. Si vẽtriculus intemperie affligatur calida, cui mediocris humiditas iuncta sit, facilè affectus is frigidæ potione curatur: quum minimè ex ea lædantur partes vicinæ: vtpote se habẽtes mediocriter. Nam in siccis ventriculi affectibus, necesse est, non ea modò, quæ proxima sunt, sed etiam totum corpus gracilius reddi: ac proinde tunc potus frigidæ maiori cum periculo administratur. Sicubi verò adeò vehemens caloris intemperies ventriculum occupet, vt vsq; ad cor ipsum perueniat, febricitare hominem est necesse. At intemperies humida vtcunq; accidat, facillimè oĩum curatur. Cuius quidem, si sola consistat, remedia sunt cibi citra valẽtem calefactionem, refrigerationem'ue siccantes: præterea cõsuetæ potionis parcitas. Eius autem quæ cum caliditate coniuncta est, astringentiũ tũ ciborum, tum potionum minimè calfacientium vsus, necnon potus frigidæ: quemadmodum illius quæ frigori est iuncta, optima præsidia sunt acria omnia, quibus admisceri debent quæ acerba sint, minimè tamen euidenter refrigerantia: præterea potio exigua, eaq; vini insigniter calidi, veterisq;. In vniuersum aũt calida intemperies ventriculi, refrigeranda est: frigida calfacienda: humida siccanda: sicca madefacienda. Ad eundem modum quæ ex duabus qualitatibus intẽperantiæ constant, reliquis contrariis sunt retundendæ.

Ventriculus intemperie laborans calida, cũ humiditate mediocri, facile frigidæ potione curatur. 9.

Frigidæ potus quibus periculosus existat.

Humida intẽperies facillime omniũ curatur.

Ventriculi intemperantias esse corrigendas contrariis. 10.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Ventriculi intemperies frigida & sicca, est omniũ pessima.

Pessima aũt omnium est intemperies, inter simplices quidem, sicca: inter compositas verò, sicca simul & frigida. Atq; hactenus de ventriculi intemperantiis, citra humoris affluxũ. Vbi verò aliquis humor aut in ipso sinu ventriculi delitescens, aut imbibitus in illius tunicis, author intemperantiæ extiterit, expurgandus ille est. Quòd si ab aliis partibus transmittatur (id quod ex toto corporis habitu, ac tum singularum partium exploratione, tũ ex vacuationibus solitis, retentisq;: nec non cõsueta victus ratione, cognosces) primò illis est succurrendum. Dein verò, roborandus ventriculus, q̊ eorũ quæ ad sese confluunt, minus promptè quicq̃ admittat. Verùm si quidem ex minus momentaneis facta translatio sit, quod superfluũ est, rursus ad ea reuelles. Sin ex iis quæ maioris momenti sunt, ambobus simul consules, eũ semper affectũ submouens, qui fluxionẽ excitet. Fiet id, si omnes corporis partes ad bonam reduxeris habitudinem: omnesq́; expulsiões naturæ, fluxiles semper reddideris. Quòd si ob æqualium in toto corpore redundantiã humorũ, ventriculus fluxiõe tẽtetur, totũ corpus est euacuãdũ. Si propter mali succi abundantiã, ea purganda est: atq; hinc ad ventriculum conuertenda curatio. Quæ igitur in sinu eius continentur, cõmodè expurgantur per vomitũ. Verùm si ꝑ plures dies prauus humor decubuerit in ipsum, venter aliquid sibi vitii contraxerit, haud intẽpestiuè, qui sic laborat, absynthii potione vtetur. Per contraria autem corrigi inducta intẽperies debet. Si vitiosus succ' in ventriculi tunicis sit receptus, curari is affectus debet, pharmacis quæ modicè purgent. Cæterùm quæ ex Aloe cõponuntur, omnium sunt longè aptissima: nec secus ipsa sola aloe. Quæ quidem si illota sit, valentius vacuat: elota aũt, purgat quidem minus, sed roborat ventriculũ magis. Expedit ergo paratã habere hieram, tũ ex aloe illota, tũ ex elota confectam. Admiscẽ

Ventriculi intemperantias quibus copulatus est humor, qua ratiõe curari cõueniat.

Absinthii potio quibus sit congruens præsidium.

Aloem purgare humores in tunicis ventriculi imbibitos

Aloes elotæ facultas.

Hiera picra duplex.

tur aũt huius drachmis centenis, cinnamomi, xylobalsami, asari, spicæ nardi, croci, & Chiæ mastiches, singulorũ sex drachmæ. Præstantissimũ hoc medicamen est contra vitiosos succos, qui in tunicis ventriculi habentur: vtiliusq; fuerit eo sicco ex aqua vti duũ paruorum cochleariũ mensura: vbi mediocriter illo vti studemus. Siquidem maximus eius modus, est magnorum duûm cochlearium potio, in aquæ tẽperatæ cyatis tribus: vt minimus, vnius parui. Vtendũ verò hoc tempore & ptisanæ cremore est, qui primus à balneo sumetur. Nã medicamen ipsum solito purgãtium medicamentorũ tempore dabitur. Post id verò, vbi modicè inambulauerit, de reliqua victus ratione nihil est immutandum. Sunt qui reponunt medicamentũ, excipiẽtes id despumato melle. Et fit quidem sic durabilius: cæterùm nõ perinde ad propositos hoc loco affectus vtile: quum & minus uentriculũ roboret, & magis aluũ subducat. Verùm quibus lenta pituita est infixa ventriculo, iis prius sunt exhibenda, quæcunq; eam dissecẽt. Post deinde purgandũ. Quòd si ad vomendũ sint apti, non inutile fuerit per radiculã ex oxymelite vomere. Sin verò nec lentus humor sit, nec crassus, vtiq; abundè fuerit, à ptisanæ solius cremore vomuisse: itẽ à mulsa. Quo casu sumendũ vtrius vis plus est, q̃ vel nutrimẽti, vel etiam deiectionis causa sumeretur. Idoneũ verò est, & si mulsa, in qua coctum absynthium sit, bibatur.

At verò si plures affectus in vnum coeant, ad eum qui magis vrget, dirigi primũ curantis consilium debet. Vbi aliud efficiens est, aliud quod ab eo efficitur, ipsa causa spectanda. Sin aũt curari hoc ante illud nõ licet, ad id quod ordo dictat, est respiciendum. Atq; in eo quidem curationis consilio, quod ab vrgente initur, affectus magnitudo perpendenda est: quæ sanè triplex existit. Alia nanq; ex læsæ actionis præstantia spectatur. Alia ex propria affectus essentia. Tertia prẽter has, ex

Hierę picræ cõpositio.

Hieræ siccæ vsum ex aqua unice Galenus cõmendat, contra uitiosos succos uentriculi.

Hiera cũ melle cõfecta minus uentriculum roborat, sed magis aluum subducit.

Attenuãdos esse prius crassos succos, q̃ euacuandos.

Vomitus quibus & per quę prouocandus.

Affectui oĩum maxime urgẽti, dirigi semp̃ curantis consilium debet. 12.

Affectus magnitudo est triplex.

facultate, quæ læsum corpus gubernat. In eo verò cõsilio, quod ex causæ ratione initur, animaduertendum est quidnã eorũ quæ inter se sunt cõiuncta, augere aut gignere reliqua possit: quæ rursus, vel gignantur, vel incrementũ ab alio accipiant: at in eo quod ordo præscribit, quid ante quod, vel quid cũ quo, vel quid post quod sanari possit. Fingamus igitur in ventriculũ defluere ex cerebro superfluũ quẽdã humorem frigidũ: atq; eius occasione intemperiẽ quãdam in ventriculo contractã iam esse: vel potius malũ iam succũ per totũ eius corpus media omnia similarium particularũ spatia occupasse: ab eoq́;, si placet, etiã mordicationis sensum, ac proinde tum deliquiũ animi, tum sudores, cũ syncopes quadã dissolutione excitari. Manifestũ vtiq; est, in primis esse occurrendũ ei, q̃d vires resoluit. Vbi aũt uires firmatæ erunt, nec plurimũ vitiosi succi in vẽtriculo aderit, tunc nimirũ ad fluxionis causam nos cõuertemus: illud pro cõperto habentes, non posse ad perfectionem vllũ affectum sanari, manẽte adhuc ipsa, vnde natus est, causa. Ergo si sic persanarimus cerebrum, vt sensibilẽ amplius redundantiã non creet, veluti fontẽ fluxionis in ventriculũ, euertemus. Cæterũ si neq; copia notabilis excrementorum in ventriculo sit, nec eorũ quæ in capacitate ipsius continentur, nec eorũ quę in tunicis, sed nec mordicatio quæ officiat viribus, tũ omnium primum sanandũ ipsum cerebrũ est. Ab hoc, sinus ipse ventriculi vacuandus, extergendusq́; est: postea expurgandæ tunicæ: postremò intemperiei medendũ. Ac reliquarum etiam partium intemperantiæ, similiter iis, quas in ventriculo proposuimus, sanabuntur, adhibentibus semper nobis remedium affectui cõtrarium: illiq́; remediorũ indicationem, quæ à laborantis membri natura sumitur, adiicientibus. Ea aũt indicatio est multiplex. Vna quidẽ ac prima indicatio à laborantis loci temperie sumitur, quæ mensurã introdu

Ventriculi grauissime laborãtis ob defluxum humoris a capite descẽdẽtis, curatio.

Affectum nullum perfecte sanari posse, manente adhuc ipsa unde ortus est causa.

Indicatio remediorum a natura partis laborantis de sumpta, est multiplex.

13.

cendæ qualitatis præſcribit. Secunda ex eo ſumitur, ꝙ actio eius oĩbus animalis partibus ſit cõmunis: aut ꝙ cõmunem virtutem ſubminiſtret. Tertia, ab ipſa partis figura. Quarta, ab ipſius poſitura: cuiꝰ portio eſt ad vicinas partes ſocietas. Tum præter hæc omnia, ipſa ſentiendi vel acrimonia, vel hebetudo. Porrò quęcũq; calidiores natura partes ex frigore laborant, hæ & liberalius, & diutiꝰ calfieri poſtulant. Si verò calido morbo ægrotent, exiguam breuiſ'ue temporis refrigerationem deſyderant. Siquidem paruus hic eſt in id q̃d ꝑter naturã, lapſus: quare & in id q̃d ſcd̃m naturã, reditus. Eatenus nanq; redeat ad naturam ſuã vnũquodq; eſt neceſſe, quatenus à natura receſſit: ac veluti quadã via retroferatur, quæ in diuerſum agat ei, quæ facta in ipſo eſt, tranſmutationi. Minus itaq; periclitantur, quicunq; cognato naturæ ſuo morbo laborant. Quemadmodũ autem reducendam eſſe ad mediocritatem diximus calidam & frigidam intẽperiem, ſic reducẽtur & cæteræ, ſiue eæ ſimplices ſint, ſiue cõiugatæ. Porrò in iis intẽperaturis, quæ ſunt ex humoribus ortæ, ſi particula ſibi ſoli inſeruiat, audacter euacues licet, prout affectus ſuadebit: ſed tamen etiam virtuti attentus. Sin neceſſarium opus eius ſit omnibus animalis partibus, veluti ventriculi & iecinoris, non leuis habẽda ſolicitudo de robore virtutis eſt, ne hanc, magna ſemel vacuatione vſus, diſſoluas. Eſt aũt cõmune opus & venaꝝ, & arteriaꝝ, & cordis, & thoracis, & renũ, & vtriuſq; veſicæ. Cerebri verò opus, quũ ſani ſumus, ad uoluntarias actiones eſt neceſſariũ, iis ſcilicet inſtrumentis, quibus eiuſmodi actiones obimus. Quum ægri ſumus, neceſſarium non eſt, niſi iis tantùm, quæ ad reſpiratum ſunt deputata. Reliquorum verò organorum actio certè non eſt: miniſterium tamen eſt ad vitam neceſſarium, veluti pulmonis, & aſperæ arteriæ, & gutturis. Ergo ex eiuſmodi particulis q̃primum vacuare redundan-

Receſſibus a naturali tẽperie exiguis, exigua mutatiõe eſſe opus vt corrigãtur: maximis uero maxima.

Cognato naturæ ſuæ morbo laborantes, minus periclitari.

Vacuare partes affectas, qñ audacter & qñ debeamus trepide.

Partium officia, quæ nam ſint neceſſaria uitæ, & que dũtaxat utilia.

tiam licet, prout volueris. Ex ventriculo verò, & iecinore, vtcunq; vacuare non licet: sed cum cautione: vt ne quid virtuti officias. Habenda præterea est & dignitatis actionum ratio. Maxima autem est cordis officij dignitas, ægrotãtibusq; omnium maximè necessaria. Cærebri verò ad vitam par est momentum: non tamẽ par robur eius in ægrotis requirimus: quũ necesse omnibus non sit neruorum ac musculorum opera vti. At iecinoris opus omnibus particulis per necessarium ẽ: non tamen adeò saltem perpetuam necessitatem habet, sicuti ipsius cordis. Ad portionem autem iecinoris, etiam ventriculi opus se habet. Itaq; ex partiũ functionibus facilè intelliges, quatenus cuiusq; robur custodiri expediat. Ad eundem modum, & quæcũq; partes aliis sunt facultatum authores, harũ quoq; robur seruare decet, pro facultatis earum vsus portione. Etenim cerebrum neruis ac musculis: cor arteriis: iecur uenis facultatem suppeditat. A' figura verò, indicatio ipsius modi vacuandi excrementi, ad hunc modum suggeritur. Ventriculus vomitu, deiectioneq; inanitur. Intestina deiectione tãtùm: sicuti & iecinoris caua. Renes verò, & vesica, & iecinoris gibba, si multo vitioso succo redundent, per deiectiones & pharmaca deiectoria expurgantur: sin mediocri, p vrinarios meatus. Cerebrum, per palatum, & aures, & nares. Pectus & pulmones, per asperam arteriam, & fauces. A' situ indicatio dabitur, tum ad solidarum intemperies, tum ad succorum vitium, non leuis. Nã qui per summa corporis intemperie lab orant, iis medicamenta quæ intẽperies requirit, applicabimus. Quibus autem in summo corpore intemperies est, in iis rationem interualli inibimus. Si enim medicamentis iis vtĕre, quæ intemperies postulat, vtiq; multo ibecilliora, q̃ pro vsu tuo, ad affectum locum peruenient. Iã ad vacuationes q̊q; situs nonnihil indicat: dum societatem laborãtis par-

Cerebrum. Cor. Hepar.

Vacuationis modus quomodo a figura p. tis affectæ sumatur.

Situs partis affectæ quas indicationes exhibeat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ticulæ cum aliis docet. Non spernenda verò indicatio est, & ea quam sensus partiũ acuitas, hebetudoq́; suppeditant. Quandoquidem omne medicamen contemnunt, quæ tardi sunt sensus: etiam si non leuiter mordeant. At quæ acuti sunt sensus, earũ vires dolore soluuntur. Expedit igitur his nec confertim, nec semel, valentibus auxiliis mederi tentes: sed tutò potius in tēpore. At vbi tardus est sensus, in his etiam celeriter obire q͞d iustũ est, licet: semel vsis remedio q͞d sit idoneũ.

Sensus partis affectæ quas præbeat indicationis.

GALENI PERGAMENI DE METHODO MEDENDI. LIB. VIII.

Vod igitur ex calido, frigido, humido, & sicco, similarium particularũ natura cōstet: quòdq́; ipsæ simplices atq; primæ particulæ secundum tales temperaturas inter se dissideant, alibi à nobis est traditum: quemadmodum etiam duo eē morborum genera quæ simplicibus ipsis particulis accidunt: alterum, quod compositis est etiam cōmune, & dicitur vnitatis solutio: alterũ peculiare ipsarum, quod in calidi, frigidi, humidi, & sicci intemperie consistit. Quarum sanè intemperantiarum, quatuor diximus esse simplices: quatuor verò compositas. Simplices quidem, quæ secundum vnam qualitatem à naturæ ordine aberrant: compositas verò, in quibus secundum oppositionem vtrāq; ipsa natura uariatur. Febris autem, unus morborum est, quos intemperies gignit: vtiq; quum adeò immodicè est auctus calor, ut & offendat hominē, & eius functiones lædat. Porrò primarum differentiarum febrium, vna il-

Similariũ partiũ natura ex quibus cōstet.

Similariũ partium duo esse morborum genera.

Intemperantiarum genus est duplex.

Febris quando gignatur.

Febriũ primæ differentiæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

la est, in qua causa adhuc adest febrim creans: aut febri excitata, iam desiit. Altera uerò, qua ægrè solubiles, à solutu facilibus febribus distinguuntur: illas hecticas, has Græci scheticas uocant. At uerò prima indicatio omnis febris, ueluti à morbo est, ablationem eius præscribens. Secunda autem, ueluti à tali est morbo, quæ certam quandam sublationem indicat: nempe intemperiem febrilem, quum sit caloris excessus, per occursum refrigerantium tollendam esse. Omnis quippe excessus per contrarium excessum sanatur. Ergo si febris ipsa sit genita, causa autem, quæ eam excitauit, iam desiit, huc tantùm sanandæ eius dirigetur cõsiliũ, ut refrigeretur. Si uerò in generatione adhuc febris ẽ, causa quæ accendit illam, est submouenda. Sin pars eius iam genita est, pars etiamnum gignitur, consulendum utriq; fuerit: primùm quidem submouendo quæ eam accendit causam: dein extinguendo, quæ ab hac accensa est, febrem. Excitare autem uel maximè febrẽ solet constipatio meatuum, in iis corporibus, quibus qđ transpirat, halituosum non est, sed mordax, acre, & fuligini simile. His igitur corporibus sal uberrima ẽ ex aqua dulci temperataq; lauatio: tum frictio quæ rarefaciat: & exercitationes mediocres, & uictus qui dulces efficiat siccos. Aduersissima uerò sunt lauatio frigida, & aluminosa, & lauationis abstinentia, & exercitatio acuta, & frictio, uel planè nulla, uel dura, & uictus mali succi, & uigiliæ, & ira, & tristitia, & cura, vstioq; ĩ sole, & fatigatio. Grauissimè autem peccare mihi uidẽtur, à carnificibusq; nihil differre, qui medici hominibus natura biliosis, tenuissimam per morbos rationẽ uictus iniungunt: eosq; tridui inedia conficiunt. Quũ nimirũ tales naturæ, ex longiori abstinentia cibi, acerrimis acutissimisq; febribus corripiãtur: à quibus prõptus est in hecticas transitus: atq; ab his rursus ĩ marasmum torridum: aut (si os uentriculi est iniuriis obno-

Hecticę febres. Schecticæ feb. Febris indicationes.

Excessus omnes per contrarios excessus sanandos esse.

Constipatio meatuũ qñ febrim gignere posit. Febris a constipatione productæ, curatio.

Biliosas naturas, ex longiori inedia febribus acutissimis corripi.

xium)in eum qui ſyncopen infert. Etenim in quorum temperię ſiccum prævalet humido, & calidũ frigido: his corporis habitus gracilis, hirſutus, & nigrior eſt: ac reliquis tribus intemperantiis, quæ hac minus calidæ ſunt, tactu calidior aduertitur. Plurima quoq; his flaua ē bilis, vrinæq; ac deiectio bili ſatura, & pulſus magni, & ſomni leues & pauci, & animi impetus vehemens. Quare his tum refrigerationem, tum aquæ potiõem, atq; adeò requiem & cibũ largiorem congruere profitetur Hippocrates. Quum autem refrigeratio ipſa cõciliet corporibus tum ex aliis quibuſdam, tum non minimè ex ciborũ exhibitione: conueniet vtiq;, vbi corpus calidius ſicciusq; ſolito eſt redditum, frigidum humidumq; nutrimentum ei exhibere: ſed quod nec medicamẽtoſam vllam ſenſu perceptibilem facultatem obtineat: nec ipſum quod nutrit, plurimum: quemadmodum neq; minus q̃ ſit ex vſu. Cómodiſſimus itaq; tali corpori eſt ptiſanæ cremor ad vnguem coctus, in quo nullum ſit condimentum ſuperfluum: vtpote qui & refrigerare, & humectare, ac ſine ſiti ſeruare hominem poteſt, cum eo ꝙ nec halituoſum, nec humidum, nec ſiccum detinet excrementum: quum nec aſtringẽdi, nec obſtruendi, aliquam vim ſortiatur. Ac quod nõ aſtringat quidem, vel guſtus ipſe docet: cuius vnius id iudicare eſt proprium. Quòd verò nec obſtruat meatus, hinc licet etiam coniicere, ꝙ non ſecus q̃ aphronitrum, ſordes cutis extergeat: vomitúq; à ventriculo mediocrem pituitam eliciat, nihilo infœlicius q̃ mulſa: quæ ſanè nec ſitim reſtinguit, vt ptiſana: & in naturis biliosis bileſcit facilè. At verò ſi multa & vehementer glutinoſa, & craſſa pituita vẽtriculo adhæreat, hãc radicula ex oxymelite, non mulſa, aut ptiſana detergere eſt habilis. Optimũ itaq; bilioſis temperamentis nutrimẽtum eſt ptiſana. Proximum huic, alica, cui paululum aceti ad faciliorem diſtributionem adiectum fue-

Calidæ & ſiccæ temperaturæ indicia.

Calidis & ſiccis naturis qualis uictus ratio conueniat.

Ptiſanæ cremoris facultas.

Guſtui quid proprium.

Ptiſſanæ in eſſe uim deterſoriam.

Mulſa in naturis bilioſis bileſcit facile.

Alica bilioſis naturis conuenit.

rit. Tertium, quæ sine aceto liquida existit. Iniecisse verò huic, dum coquitur, aliquid porri, satius est. Nam quod tum anethi, tum salis aliquid necessariò habebit, neminem latet. Quin etiam panis in furno coctus, est vtilis cibus: sicuti etiā omnes pisces saxatiles: nec ipsis minus aselli. Proximè asellos sunt solea, torpedo, lupus, mulusq́: post, mugil è pelago. Omnis autem piscis deterior est, qui propè lacū qui mari iungitur, aut magni fluminis ostium, pascit. Ex volatilibus optimi sunt perdices, ac montanæ omnes auiculæ. Ab his, gallinacei, & phasiani, & columbæ iuuenes. Sed nec hæ tamē intus claudendæ: quum excremētosa sint omnia, quæ exercitatione carent. Excrementosa verò non minus sunt, tum lacustria, tum palustria omnia. Quo fit, vt ex ipsis etiam suillis carnibus, optima sit montana. Ab his deinceps sunt hœdi. In omnibus autem fugienda tum vetula, tum recens ædita sunt. Illa nanque duriora, concoctuq́; difficiliora sunt: hæc immodicè humida, & excremētosa. Igitur, quibus acre aliquid quotidie transpirat (reuertamur enim rursus ad institutum) ii, si cutis eis constipetur, facilè corripiuntur febri. Stipant verò ipsam, tum quæ astringunt omnia: tum quæ lentitia, crassitudine'ue sua, in exiguis hærent meatibus. Aliquñ etiā ipsius cutis immoderatior siccitas, exiguos meat[9] densat. Qui ergo ex stipata cute febri laborāt, ii, inclinante prima accessione, ducendi omnes ad balneum sunt: tum pinguiter, molliterq́; fricandi: si quidem ex aliquo, quod astrinxit cutim, laborent. Nam si ex siccitate, fricandi quidem & ipsi, sed parcius: lauādi autem vberius. Respiciendum verò ad virtutis modum semper est, in huiuscemodi auxiliis. Atque iræ quidem, tristitæ, vigiliæ & curæ, nec frictione, nec lauatione multa indigent. Sed omnibus qui ex eiusmodi occasione febricitarint, oleum infundendum est tepidum largeq́;, cui minimè astringens vis insit: tum pau-

Pisces biliosis naturis congruentes.
Pisces damnādi qui sint.
Volucria biliosis cōgruentia.
Exercitatione carentia, esse maxime excrementitia.
Hœdi biliosis apti.
Animalia uetula, recensque edita, esui esse ineptissima.
Stipātia cutim quæ sint.
3. *Febrientes a cōstipata cute qualiter sint fricandi et abluendi.*
Febris ab animi affectibus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

lulum fricandi, ex consuetudineq́; lauandi. Vstio verò, protinus ab initio, refrigerationem desyderat: tū crebriorem lauationem: minimè tamē aut oleum largum, aut frictionem crebram. Sint autē quæ refrigerent, & rosaceum, & omphacinū, salis omnino expertia. Efficies hæc magis frigida, si ita vas, in quo continentur, in puteo suspendas, vt aquā tangat. Præterea, si defluxus frigidæ aquæ vasi se illidat, magis humorē refrigerat: magisq́; adhuc, nix circumposita. Infundere autem oleum ipsum syncipiti, sublata in altum manu, per mediocrem lanæ modum oportet. Hæc vsq; ad inclinationem faciens, in balneum duces. Si verò qui memorato est temperamento, ex frigore febriat, etiam ducendus ad balneum in remissione is est. Si autem cum grauedine & destillatione febricitet, prius q̄ hæc sint concocta, lauandus non est. At qui ex vstione febricitant, ii, vel quū hæc adsint, lauari debebunt. Post lauacrum verò, iisdem quibus ante madefaciēda amborum capita sunt: eorum quidem qui ex vstione febricitarunt, refrigerantibus: qui ex frigore, calfaciētibus. Cuiusmodi sunt irinum & nardinum vnguentū. Porrò qui ex vstione febricitant, iis intendēda quæ ex refrigerantibus constat curatio est: iis verò qui ex frigore, quæ consistit in calfacientibus remittēda fuerit. Omnium aūt conditionum comprehensarum in proposito temperamento, vbi febri diaria laborat, victus cōmunis est iis, qui & sit boni succi, & concoctu facilis, & qui nusq̄ exiguis cutis meatibus hæreat. Sed iis qui exusti sunt, cum eo quod refrigeret, & humectet. Pari modo iis, quos ira male habuit. Iis verò qui refrigerati fuerunt, cum eo quòd calfaciat modicè. Iis qui peruigilio, & tristitia, & nimia cura confecti sunt, victus esse debet humectans, atq; somnum concilians. Ad eundem modum iis qui defatigati sunt, magis nutriens; minus autem, iis qui refrigerati. Reliquis, qui

Febris ab exustione inductę curatio.

Rosaceū refrigerādi mod⁹.

Capitis refrigerandi ratio.

Febris a frigore ortę curatio

Diariarum febrium in bilioso tēperamēto tum cōmunis omnium tum cuiusq; ꝓpria uictus ratio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

medius sit amborum. Vinum verò ipse, his omnibus exhibere soleo, sed quod tum aspectu, tum viribus sit aquosum. Id enim ad omnia vtilius q̃ aqua est: vtpote quod & concoctionem iuuet, & vrinas ac sudores prouocet. Etenim constat Hippocratem, nō in diariis modò febribus, verùm etiam in acutis, vinum porrigere. Cæterùm naturæ calidæ, magnopere frigidæ potione iuuantur: neq; in diaria febri, iis quibus ī vsu fuit, ipse eam circuncido. Si quis verò non assueuit, huic per febrim dare non inceperim: nisi pristina sanitate prius reddita. Porrò si propter obstructionē morata sit transpiratio, si parua quidem ea sit, qui rectè deterserit, secundam fore accessionem vetabit: sin momentanea, non possis ita promittere. Quòd si & multi, & crassi, & glutinosi impacti sint succi, quæ hos excipit febris, fieri non potest, vt intra fines diariarum consistat: quādo ex necessitate, huic in mali succi naturis ea quæ ex putredine humorum accenditur, succedet. Nā in aliis saltem temperamentis, quæ in sequētibus exponam, excitari ex tali causa potest, citra humorum putredinem, aliqua continentis febris species. Itaq; nisi vitiosus succus transpiret penitus, necesse est vt putrescat: vt transpiret autem, valido auxilio est opus. Ac si quidem vel puer, vel senex sit, sanguinem detrahere non licet. Inter has ætates, vbi robur ægro non deest, secāda vena est, vel si plenitudinis signa nō adsint. Præstat enim vitiosi succi maiore parte emissa, ad detergēdas obstructiones accedere: quum alioqui verendum sit, ne si obstructionibus liberādis, prius q̃ vacuaueris, studeas, ipsas multo magis impingas. At soluunt quidem obstructiones, quæ detersoriam obtinent facultatem, seu foris admota cuti, seu intrò in corpus accepta. Periculum verò etiam est, ne quæ foras trahunt, vnà cū iis quæ obstruunt, etiam aliud quippiam attrahant: & quæ ab interno sursum feruntur, aliquid secum ex iis

Diaria febre detētis uinum esse propinandū aquosum.

Vinum acutis febribus Hippocrates porrigit.

Calidæ naturæ, frigidæ potione iuuātur.

Aquam in febribus nō esse propinandam iis, qui uti illa nō cōsueuerūt

4.

Continētis febris speciē aliquam excitari posse absq; humorum putredine.

Sanguinē nec puero, nec seni detrahēdū e͡e.

Sanguinem detrahendum interdum esse, absq; plenitudinis notis.

Obstructiones soluunt, quę detersoria facultate sunt prædita.

quæ in vaſis continentur, rapiāt. Quod ipſum ſi tenax & craſſum ſit, obſtructionem planè, geminabit: ſin aliter, multitudine certè ſua, non parum omnino nocebit. Ne igitur hæc contingant, vtiliſſimum eſt inaniſſe corpus. Diſcernetur autem magnitudo obſtructionis ex ipſa magnitudine febris: vt quæ ex maiore obſtructione, maior: ex minori minor inciderit. Vbi verò modicè iam vacuaueris, haud multo poſt, aut nutrimentum aliquod, aut pharmacum ex iis quæ detergeant, exhibebis. Atq; in alimentorum quidem ratione ſunt ptiſana & mulſa: in pharmacorum, oxymeli & quæcunq; incoquere in mulſa licet, ceu calaminthaam, hyſſopum, origanum, ſerpillum, irim, & apium. Verùm hæc omnia iuſto ſunt calidiora, ideoq; febres accendunt, æquè vt vinum. Oxymeli verò ſolum, nec febres accendit, & ſtrenue deterget, ſic vt ea quæ glutinoſa craſſaq; ſunt, diſſoluat, & meatus obſtructos liberet. Inter mulſam & oxymeli medium locũ habet quod apomeli dicitur. Nec immeritò arbitror & ſaccharum inter hæc numerandum. Ex hoc victu obſeruabis quantum de febrili calore minuitur. Etenim ſi tertio die mane videris minimũ eſſe quod de febri relinquitur, ac nec putredinis humorũ in pulſu nota ſubſit, neq; in vrina cruditatis, ſuſpecta verò hora, qua primo die febris occupauit, extra meridiem ſit, audacter hominem q̃ ocysſimè lauabis, longè ante ſextam horam. Abundè tamen ſit, ſi intra tertiam horam lauationem compleueris. Ad eũdem modum & ſi decimã horam ſuſpectam habueris, vſq; ad ſeptimam laues licet: quum tres æquinoctiales horas quatuorúe inter balneum acceſſioniſq; tempus interponi abundè ſit ſatis. Debet autem in balneo corpus prius vnctũ ac moderatiſſimè frictũ, mox detergeri extrinſecus, abluiq;. Moderatiſſimè detergent tum erui, tum hordei, tum fabarum farina. Præterea mulſa quæ ſit aquoſa. Magis

Vacuandũ cuꝰ prius ſit corpꝰ, q̃ obſtructiõibus liberãdũ.

Oxymeli eſſe aperiendis obſtructionibus q̃ aptiſsimũ. Apomeli Saccharum.

Balneum initio ra corpora febricitãtia priꝰ inungi debẽt, moderatiſsimeq; fricari, ac dein detergeri.

Detergentia quæ sint.

põ q̃ hæc, iris, & panacis radix, & aristolochia, & mulsa quæ mediocri est mistura: veluti etiam hac magis, quæ meracissima est. Possunt aũt vel hac magis detergere, tũ spuma nitri, tũ nitrum ipsum, tum aphronitrum. Sapo etiam ex iis est, quæ maximè detergere valent. Egressis balneum, præter aquam quæ parum apii incoctum in se habuerit, nihil est offerẽdum. Iam

Diarias ex cruditate fieri sæpe in biliosis temperaturis. Cruditatum differentiæ.

5. verò diariæ febres (de quibus tantùm in præsenti cõmentario agere est animus) in propositis corporum tẽperamentis, sæpenumero etiam cruditatib⁹ solent supuenire. Est autem pessima in eiusmodi temperamentis cruditas illa, citissimeq; febrem accendit, in qua cibus in nidorulentam & fumosam qualitatem corrũpitur. Quando ea quæ in acidam vertit, vt raro talibus naturis contingit, ita minus nocet. Nidorosa tamen cruditas, si aluus lubrica sit, minus ẽ noxia. Sin astringitur, grauis existit. Febricitant etiam nõnulli & ex iis, quos

Febris ex desurgendi frequentia.

diarrhœa ex cruditate malè habet. Quibus vtiq; non minimè proritatur febris ex desurgendi frequentia. Est autem eoꝝ quibus clausa aluus est, & quibus fluens, non eadem sanatio. Si igitur ea tantùm quæ cor-

Febris a diarrhœa ortę curatio.

rupta fuere, per diarrhœam vacuata esse videantur, tum lauandum, tum nutriendum in remissione febris est: sed iis quæ circa ventriculum sunt, prius consulto. Sin ita multa inanitio aut prius facta sit, aut nũc etiam in homine duret, vt virtus iam sit defessa, satius est omissa lauatione cibare, sed consulto prius iis quæ circa ventrem sunt. Consuletur ita laborãtibus, si modò vacuatio amplius non perseueret, fomẽto ex oleo

Fomento ex oleo & absinthio qñ utẽdũ.

& absynthio. Quòd si quis morsus, aut doloris sensus in ventriculo adhuc supersit, amiciri peniculo post fomentum debet, qui vel calidus sit, & siccus: vel ex oleo in quo absynthium incoctum fuit, vel ex vnguẽto nardino madens: ac plurimum expressus. Iam multo etiã

Purpura marina.

satius sit, si purpura marina is fuerit: atq; etiam longè

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

optimum, si optima sit Tyria. Quòd si os vētriculi imbecillius sit, tanta portione Chiæ masticheṡ in nardino tunsa, vnde sordium crassitudo existat, madefactā ex eo purpuram imponemus. Esto autem abundè calens talium quodq; quum primum admouetur. Nam quæ tepida sunt, dissoluunt ventriculi firmitudinem. Vnguenta autem ipsa calfacere in duplici vase soleo: quandoquidem aliter calfactis, vitiatur eorum facultas. Cæterùm fluente adhuc aluo, vtilius est, optimo recentéq; melino, simili modo quo nardino, vti. Vtile autem ad omnia talia est, & mastichinū: nec in postremis conferunt spicata & foliata vnguēta, quæ Romanorum luxus inuenit. Mirè etiam ventriculum roborat, hoc cæratum quod subdam. Ceræ Tyrrhenicæ, Vnguenti nardini, singulorum, vnciam. j. Aloes, Mastiches, singulorum drachmam. ij. Fiat ceratum. Si verò intus vratur vētriculus, ita vt affectus quidā phlegmonæ similis consistere in ipso videatur, utilius est ceratum quod ex melino cōficitur. Porrò cibandi sunt, fluente quidem etiamnum aluo, polenta & pane, qui pauxillum aceti receperit. Quòd si plus æquo aluus excernat, inspergere oportet polentam succo cotoneorum malorum, vel (si ægro magis arrideat) pirorum, aut malorum, aut myrtorum decocto. Sin venter non amplius excernit, suffecerit tū alica, similiter ptisanæ præparata: hoc est aceti habēs pauxillum: tum ex ea sine aceto sorbitio: tum gallinaceorum testiculi: & saxatiles ex albo iure pisces: præterea fructuum aliquis ex iis qui astringant, vel solius, vel cum pane. Quòd si appetentia deiecta sit, ex medicamento quod ex succo, vel ex carne cotoneorum conficitur, vnum aut duo cochlearia exhibebis. Atq; ita sanè in prima remissione iis qui ex cruditate febricitāt, ventre excernente, mederi conuenit. At si omnino venter astringitur, si quidem in superioribus intestinis, vel etiā in ipso ven-

Purpura tyria.

Ventriculū imbecillum quæ roborent.

Tepida, si admoueātur, dissoluere uentriculi firmitudinem.

Vnguenta esse calfacienda in duplici uase.

Aluo fluenti quæ conferāt.

Romanorū luxus quę unguēta inuenerit.

Ceratū roborando uentriculo cōmodū.

Aluo fluenti uictus rō conueniens.

Appetentiam restitui usu medicamenti ex succo cydoniorum confecti.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Diatrion pepereō esse medicamē cruditatibus uētriculi aptissimū

triculo cibus crudus consistat, aliquid diatrion pepereon propina, eius videlicet, quod in opere de tuenda sanitate laudauimus, ceu & simplicissimum, & aptissimum, iis qui cruditate laborant. Post deinde præcordia, omnemq́; ventrē perfundens. Hoc verò, etiam si inferius descenderint quæ vitiosa sunt, facies, pluris minorisq́; ratione id varians. Siquidem plus & temporis & perfusionis exigunt ad præparationem eorū quæ deinceps sunt agenda, quibus in superioribus ventris corruptum nutrimentum adhuc manet. Sin motum id notabiliter ad inferiora sit, adiuuādum aut glā de subdita, aut leui per inferna infusione est. Vtiq; si morsus simul adsit, hunc mitigantibus nobis. Sin flatus, hunc comprimētibus. Sin neutrum fuerit, ex melle, aqua, & paululo olei ipsum clysmum facientibus.

Intestinorum morsus leniētia.

Flatus discutiētia quæ sint.

Vbi verò morsus vehementior urget, Sabinum oleum, in quo aliquid seui anserini, vel gallinacei, vel caprilli liquatum sit, est vtilius. Quorum copia si desit, iniiciendum oleo parum ceræ est elotæ. Flatus verò sanandi sunt oleo in quo ruta, & semina quæ flatus discutiunt, incocta fuere: cuiusmodi sunt apii, cumini, marathri, sinonis, aliaq́; id genus. Vacuata aluo, nutriendum protinus in cœteris quidem iis quos memorauimus similiter est: astringentibus tamen amotis. His igitur prima & secunda die obitis, si secunda die febris desiit, hominem lauari permittes. Ac vbi sequenti nocte citra offensam dormierit, sanum iam hominem prorsus existimabis. Si verò qui cruditati successit dies cum sequente nocte febrim attulerit, veluti in secundo die, ita tunc & accurandus, & nutriēdus homo est. Quòd si nox tertiæ diei febrile quiddam paululum afferat, ne sic quidem est formidandū, sed hos quoq; postridie lauabis, nutriesq́;, ac reliqua omnia in illis, vt ante definitum est, ad portionem exequeris. Acida autem cruditas non contingit in

Flatus discutiētia quæ sint.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

biliosis temperamentis, nisi admodum raro, idq; ex cibis qui prompte acescunt: nec accendere febrem diariam solet, æque vt nec concoctionis tarditas: quandoquidem sicubi ob talem cruditatem febricitant, quibus amara bilis abundat in temperamento, obstructionis & humorum putredinis est suspitio. Adhæc, fumidus vapor ex tarditate concoctionis, aut cruditate, in qua ructus sentiuntur accidi, nunquàm excitatur. Quippe frigidi halitus abs talibus succis ascendunt, hicq; omnino paucissimi: minime autem vapores multi, humidiq;, ac fuliginosi: quum necq; in iis quæ sunt extra, aliter aut fumum edi, aut fuliginem videas, quàm fumum ex materiis semiustis: fuliginem ex immodice assis, vstisq;. Est nanq; fuligo vapor terrestris. Fumus mistio quædam ex terrestri, aqueaq; substantia. Absoluta iam in iis naturis, quibus amara bilis redundat, diariarum febrium disputatione, ad aliud corporum temperamentum transeamus, in quo vt calidum frigido, sic sicco humidum præualet. Est enim hæc intemperies omnium maxime obnoxia putredinis morbis, propterea quod per ipsam sanitatem ad putredinem proxime accedit: id quod tum ex sudoribus coniicere est, qui grauiter his olent: tum verò ex vrinis, deiectione, atq; adeò ipsa etiam expiratione. Etenim qualis est hircorum, talis est harum naturarum temperies. Ideoq; prompta est ex qualibet occasione tum aliis morbis, tum verò febribus corripi. Siquidem quum eorum cutis est stipata, effugere febrem nō possunt. Sed nec quum valentem cruditatem contraxerunt, aut perusti fuerūt, aut tale quippiā aliud perpessi. Iā verò à cruditatibus nidorosis obstructiōibusq;, naturæ calidæ & humidæ, q̄ siccæ, prōptius lædentur. Itaq; oēs diarlæ febres accenduntur prōptissime in istiusmodi temperamentis, idq; ex qualibet earum causarū, quas in biliosis natu-

Acidam cruditatē nō contingere in temperaturis biliosis, nisi admodum raro: necq; accēdere febrim diariā.

Fumidum halitum nō excitari ab acida cruditate.

Fumus ex materiis semiustis nascitur.

Fuligo ex immodice vstis materiis gignitur.

(6) 7.

Intemperiē calidam atq; humidā esse maxime obnoxiā morbis putredinis.

Naturę calidę & humidę, magis quàm calidæ & siccæ, famē & sitim perferunt.

ris retuli: curationemq́; persimilem illis habent, ac in paucis omnino dissidentem. Nam quũ hæ naturæ humidiores sint, magis q̃ illæ famem & sitim perferunt. Est igitur illis ex vsu balneum, quod cutim laxet, non autem quod corpus humectet. Quæcũq; verò de eiusmodi natura sunt dicta, eadem & de acquisito habitu dicta esse censendum. Quum autem octo intemperies existant in vniuersum, opportunissima ad febres est calida & sicca: ac nisi quis illam (vt dictum est) cibet, ocyssimè in ea diaria febris in acutam mutatur. Propinqua huic est, quaten⁹ ad febrem spectat, q̃uis sit ad alia deterior, intemperies calida & humida. Tertia ab his intemperies est, ea simplex intemperantia, in qua tantùm exuperat calidum. Huic proxima est simplex altera, in qua siccum humido præualet. Ab hac deinceps media omnium est, scilicet quæ mediocritatem in vtraq; oppositione tuetur. Quatuor quæ reliquæ sunt intemperies, neq; facilè febribus, occasione iam dictarum causarum, patent: neq; diaria tentatæ, si inediam tolerent, in plurium dierum febres trãseunt: immo aliquæ saltē earũ, vbi citra corruptelã contraxerũt redundantiam humorũ, vtilitatē ex inedia sentiunt, ac potissimum quæ frigida est, & humida. Ab hac quæ humida est: Tertio loco quæ frigida: Quarto, quæ simul frigida & sicca. In eiusmodi ergo omnibus temperaturis, temperamenti quidem ratione, victus ratio varianda est. Nam ex eo quòd eadem febri febricitant, non diuersam, sed omnino eandem, sortientur indicationem. Siquidem quod secundum naturam est, semper similia postulat. Quod aũt præter naturã, contraria. Quum nimirum quod se naturaliter habet, custodire: quod præter naturam est, tollere expediat. Porrò febris omnis præter naturam est: ideoq; victus rationem frigidam & humidam exigit. Temperamenta verò ipsa, aliàs similia, aliàs contraria postulant.

8\. Intēperies calida & sicca ē ad excipiendas febres opportunissima.

Intemperãtiarum omniũ, q̃nam sint magis obnoxiæ febribus.

Intēperies frigida & humida, qũ ab inedia iuuetur.

9\. Naturalē seruãtia ordinem semper similia postulãt: vt cõtraria, quæ a naturę ordine aberrant.

Febris requirit victus rõnē frigidam atq; humidam.

Quæ enim vitio carent, similia perpetuo: quippe quæ seruare expedit. Quæ vitium habẽt, aliàs similia, alias contraria. Similia quidem, tum in aliis de quibus mox dicemus: tum in vlceribus omnibus. Cõtraria autem in eo victu qui per sanitatem adhibetur, dum corrigere eorum intemperantiam est animus: necnõ vbi eiusmodi vitiosæ naturæ à longo tempore, contraria victus rationi assueuerunt: gaudent enim naturæ consuetis semper. Duplex itaq; nobis in iis qui sani sunt finis proponitur. Nempe vel corpus sanum in pristina eius temperie tueri: vel hanc meliorem efficere. In ea tamẽ natura quæ haud dubiè in medio temperamento consistit, ab ipsa febri contrariorum indicatione accepta, eatenus humidum frigidumq; adhibebimus victum, quatenus siccius calidiusq; q̃ antea iam redditum corpus apparet. Humidus igitur victus (vt testatur etiam Hippocrates) febrientibus omnibus conuenit: maximè verò pueris, & aliis qui sic cibari assueuerunt. Etenim febrientibus, quatenus febriunt, ex ipsa contrariorum indicatione humidus victus conducit: pueris ex similium. Nam quum ætas ex iis sit quæ natura nobis insunt, similem sibi victum postulat. Quæ verò à consuetudine indicatio sumitur, sic sumpta est, sicuti & quæ ab ætate. Quippe seruare quoq; hãc iubet Hippocrates, perinde ac proprium ætatis temperamẽtũ. Sed à regione etiam & anni tempore interdum indicationes sumuntur. Cæterũ à consuetudine quidẽ, semp est indicatio similiũ, quoad scilicet ægrotãt homines. At ab ætate, natura, regione, anni tẽpore, & statu cœli, vbi temperata hæc sunt, similium semper præsidiorum est indicatio: siue valeant homines, siue etiam ægrotent. Contra ab intemperatis anni tempore, statu cœli, & regione, contrariorum est indicatio. Verùm ab ætate & natura, non absolutè, sed cum consuetudine. Porrò nihil in contrariis indicationibus tam con-

Temperamenta inculpata similia postulãt. Tẽperamenta vitiosa, quæ requirant similia & quando contraria.

Naturæ gaudẽt semper cõsuetis.

Humidus victus febrientibus omnibus, cõuenit: maxime vero pueris.

Consuetudinẽ esse seruãdam non secus ac proprium temperamentum.

Indicatio ab ætate, natura, regione, anni tpe, & statu cœli, quando similium, & quæ dissimiliũ habeatur.

Indicat iõibus oppositis occurrẽtibus, expendendam esse magnitudinem eorũ quæ ad indicationẽ conferunt.

uenit expendi, q̄ magnitudinem eorum quæ ad indicationẽ conferunt: quæ quidẽ duplex existit: altera, quæ ex * eorum dignitatibus spectatur: altera quæ ex ipsorũ propriis substantiis. Quas sanè ex collatione cum mediocri, & quod secundum naturam est, esse accipiẽdas liquet. Omnibus igitur conspirantibus in vnum indicationibus, vnam prorsus victus rationem constituemus. Dissidentibus verò inter se, quæ valẽtiores & plures fuerint, eas præferemus, ita vt vict⁹ species, quam hæ præscribent, anteponamus: minimè tamen negligamus contrariam. Porrò quæ à febri sumitur indicatio, ea reliquis, quando omnes contrarium esse faciendum dictant, numero quidem inferior est: magnitudine tamen quæ ex dignitate spectatur, vtique superior existit: potissimum si longè à natura recessit. Quippe duplex tunc ei magnitudo accedit: & quæ ex febris genere prouenit, quæ omnibus est cõmunis: & quæ propria, suaq; ipsius existit. Sin verò parua sit febris, fas ẽ reliquas omnes coniunctas indicationes vnà cum ipsa conferri. Ac si quidẽ pares videantur, media victus rõ eligenda est. Sin altera indicatio exuperet, tantum recessisse à temperato & medio victu par est, quãtum ea quæ pollent, sua contraria superant. Ac diariarum quidem febrium indicationes ex his capiũtur generibus, raroq; à laborãtis virium modo. At febrium, quæ pluribus diebus affligunt, indicationes, tum virium respectum necessariò adhibent: tum causarum quæ ipsas excitant: exceptis tamen hecticis, vtpote quas nulla accẽdit causa: quemadmodum neq; corpus id, quod iam habitu calorem ignis in se recepit: siue id lapis sit, siue lignum. Illud nanq; commune cum diariis habent, q videlicet non amplius fiant: differunt autem in eo, q diariæ in leui affectu calorem habent: hecticæ in habitu qui ægrè soluatur.

Indicatiõem a febri sumptã reliquis superiorẽ existere.

Indicationes tum diariarũ febrium, tũ earum quæ pluribus diebus affligunt, ex quibus capiantur generibus.

Hecticas febres nulla accendit causa.

Hecticæ cum diariis in quo conueniant, & in quo discrepent.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

GALENI PERGAMENI DE MEDENDI METHODO. LIB. IX.

DIARIARVM igitur curationem præcedenti libro exposuimus. Quarum sanè febriũ vnica accessio est, vnico plurimum die, ex ipsarum saltem natura, circũscripta. Cæterum nisi qs eas cómodè tractet in reliqua duo genera febrium, nempe in putridas & hecticas, transeũt. Putridas enim appello, quæ ex humorum putredine: hecticas verò, ex imodica solidarum partium nascuntur calfactióe. At verò in illo trãsitu à diariis in reliqua illa duo febrium genera, alterum quoddã febriũ genus mediũ licet imaginari, qđ neutri extremitatũ sit idẽ. Cæterùm mediũ id, quũ inciderit, nec nosse ii possunt, nec reprimere, qui extremitatũ, quarum existit medium, speciem ignorãt. Ergo ex adustione, cruditate, lassitudine, vigilia, ꝑturbatione animi, vel bubone, ab euidẽti causa alia qua oborto, nunq̃ ad tertiũ vsq; diẽ progrediet febris accessio, nisi qd delictũ circa laborantẽ fuerit. At qbus stipatio febris occasio est, iis ẽt ultra hos porrigi accessio pót. Etenim stipatio fit, vel obstructis exilib⁹ meatib⁹ ꝑp glutinosos, vel crassos, uel copisos succos: aut ꝯniuẽtib⁹, ob ea quæ corp⁹ siccarũt, vel deniq; iprobè cõdẽsatis, ob occursum causarum refrigerãtiũ. Quas igit febres uel conniuentia meatuũ, uel recens corporum densatio excitant, hæ & post primam accessionẽ desistũt, si quis rectè ipsas tractet: & uerè diariæ tum sunt, tũ dicũtur. At quæ ex obstructione creant, si hæc q dẽ pusilla sit, solui quoq; ipsæ silr ut aliæ diariæ pñt: si quis eas legitimè sanet. Sin autem adeò vehemẽter sint humo

Diariarum accessio est vnica vnico circũscripta die.

Diarias transire in putridas hecticasq;, nisi recte tractent.

Putridæ febres quæ.

Hecticæ feb. quæ.

Stipatio quotupliciter fiat.

Diariæ febres q̃ nam & sint, & dicantur.

res impacti, vt valentius aliquid quod eos eximat, postulent, id genus febres porrigi vltra vnum diem necesse est, ac proinde diariarum genus videri egressas. Verùm si neq; humor putrescens subsit, neq; ipsum corpus febrilem calorē susceperit tanq̃ habitum, vtiq; genus id febris, ab aliis duobus diuersum erit. Quare huiuscemodi febri natura quidem eadem est cum diariis: nomen verò non idem. Siquidem quæ febris ab initio ad finem vsq; vnicam accessionem sortiuntur, in multos dies porrectam, eæ synochi, hoc est continētes, vocātur. Quarum natura est duplex. Quædā nāq; earum manifestam habent putredinis notam. Quædā prorsus non habent: quas nimirum ex diariarum esse genere constat. Quū enim accessionis remissio ex feruentium humorum transpiratu contingere soleat: nō transpirent autem prorsus in stipatione vehemēti: necesse haud dubiè est, multorum dierum fieri accessionem. Igitur vbi in tali febri nulla subest occasio, quæ alterius accessionis principiū excitet, non modò multorum dierum euadit febris, sed absq; inuasione vllius accessionis, ab initio ad finem vna febris persistit, nec quotidianam, nec tertianam, nec quartanam referēs. Quoniam igitur ex duobus his foueri febris potest: & quòd totus vapor non transpiret: & q̃ idem vapor ea quæ contingit excalfaciat: necessum est tres esse synochorum differentias in vniuersum: nēpe vel pari permanente magnitudine ea, quam in primæ accessionis vigore habuit: vel adiiciēte semper exiguum aliquid, minuente ue: atq; hæc vel æqualiter faciente, vel inæqualiter. Ac si quidem quod accenditur, ei quod transpirat par fuerit, nec augeri, nec minui febrilis calor cernetur. Verùm si eorum alterum vicerit, vtiq; si qđ vacuatur, necessarium est febrim minui: sin quod adiicitur, omnino increscere. Hæc itaq; est continentium febrium species vna, quæ eandem naturam cum dia-

Synochæ febres quæ vocentur.

Synochatū febrium genus duplex.

Synocharum febrium tres differentiæ.

2.

3.

riis ſortita, abſq; humorum putredine in plureis, dies extenditur. Altera verò contingit, vbi in omnibus va ſis, ac potiſſimum maximis, æquabiliter ſucci putreſcunt. Quarum ſanè febrium in gracili & frigido cor pore neutra ſolet cõſiſtere: ſed plurimum in iis qui ſan guine abundant, & corpulentis: qñ nec obſtructio citra putredinem excitare febrim valet, niſi id quod trã ſpirat, & copioſum, & calidum ſit: nec humorum putredo in omneis, quæ inter inguina & alas ĩterſunt ve nas, æquabiliter ac cito porrigi in frigido habitu poteſt. Debent enim quæ putreſcunt, tum calida & humida eſſe, tum difficilem habere trãſpirationem. Eoq; ſit vt neq; in frigida ætate, neq; in frigido corporis tẽperamento, continens excitetur febris: quemadmodum neq; in gracilibus, uel qui raro ſint corporis habitu, ſed prorſus in temperamentis, corporibus, atq; naturis contrariis. Proinde fit, vt qui ita febricitant, iis & pulſus maximus ſit, & æqualis, & vehemẽs: arteriæq; conſiſtẽtia inter molle & durum mediocris. At celeritas atq; frequentia pulſus, pro ipſius magnitudine febris. Hæc itaq; ſunt ambarum febrium communia. Alteri tamẽ priuatim inſunt notæ putredinis: non modò in lotio, ſed in pulſu etiam, calorisq; qualitate iniucunda. Quarum ſanè febrium dignotionem & curationem ipſi tum ratione, tum experientia didicimus, qui ſtatim ab adoleſcentia philoſophiæ ſtudio capti, primũ nos ad eam contulimus: mox patris euidenti inſomnio moniti, ad medicinæ ſtudium excolendum acceſſimus. Eſt porrò continentium febrium pſidium maximum, ſi modò vires valentes ſint, ſanguinis diminutio, vel vſq; ad deliquium animi. Primùm nanq; in contrarium ſtatum agitur corpus, celerrimè ex animi defectu refrigeratum. Hoc verò nihil inueniri poſſit neq; ipſis ægris, nec naturæ quæ animantes gubernat, iucũdius, vtiliusue. Poſtmodum in corpo-

Putredini quæ requirantur.

Continens febris in quibus non poſſit gigni corporibus.

4.

Galenus pr̃is ĩſomnio admonitus Medicinæ nauauit operam.

Continentium febrium præſidiũ maximum eſt miſſio ſanguinis vel ad animi vſq; deliquium.

ribus ipsis necessario superuenit alui deiectio: nonnunq̃ & vomitus bilis. Quas res statim à toto corpore madores sudores'ue excipiunt. Etenim vel sola sanguinis detractione sic obita restitui olim ipse quendam adolescentem ardentissima laborantem synocho. Cui sanè post duas à sanguinis missione horas paulum nutrimenti exhibui, permisiq; vt quiesceret. Iam uerò eorum qui ex sola obstructione febricitantes mihi uidere cõtigit, nemo in putredinis febrem incidit, q sanguinẽ prius detraxisset. Quẽ quidem ubi ualida uirtus subest, & ætas permittit, usq; ad animi defectum (ut diximus) mittere expedit. Vbi horum alterum haud satis respondet, tutius est, quantum satis uisum fuerit statim principio detrahere: quod defuit, iteratione supplere. Quo quidem præsidio omisso, in summum ægri discrimẽ ueniunt: nisi eos uel uiriũ robur, uel largum profluuium sanguinis, uel sudor copiosus, ex manifesta pernicie eripiat. Agimus itaq; ĩ præsentia𝔯 de iis febribus, quæ ex stipatis p obstructionẽ meatibus oriuntur. Quas, si sine putredine quidẽ consistãt, ex diariarũ esse genere dixi. Sin iis putredo aliqua supueniat, vbi ĩ omnibus venis ac pcipuè magnis, ea ɔstitit, synochas, siue continentes excitari febres: vbi in vnica animalis parte, exacerbationes quæ certo ambitu repetãt. Quibus igitur corpus ex succo𝔯 abundãtia inhabile ad trãspirationem iã redditũ, tantum caloris congessit, vt inde iam febriat, iis tñ sanguinis detrahẽdũ est, q̃tum uires tolerant. Alioqui certè verendũ est, ne aut suffocentur, aut corripiãtur syncope, nisi eos vel viriũ robur, vel plurimus sudor, vel largũ sanguinis profluuium à morte liberet. Nec verò existimes de plenitudine illa, quæ cõparatur ad uires, hunc à nobis sermonem fieri (quippe quæ nec sic obstruit vena𝔯 ora, vt refrigerationẽ prohibeat, nec tunicas ea𝔯 distẽdit, nec ruborẽ, nec tumorem inuehit) ve𝔯 de ea quæ cõtineri à vasis

Sanguine detracto, in ardẽtissimis febribus, interpositisq; horis duabus, esse modice alendum ægrum, permittendumq; vt quiescat.

Sanguinis missio qñ sit celebranda vsque ad animi defectionem.

5.

Synochi qñ oriantur.

Accessiões febriles vnde originẽ ducant.

Sanguis quibus detrahendus sit.

Plenitudo ẽm vires

Plenitudo secundum vasa.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

vltra nō valet: quæq́; ob id ipsum solet pdicta symptomata inducere. Siquidē copia hæc, dū bonitatem suam seruat, vt pariter augeri cū virium robore est nata, ita si qñ has grauat, nec de cætero augebitur, & bonitatē naturæ amittet: quare tunc fieri nequit vt non putrescat. Ergo festinare ad sanguinē detrahendū oportet: quo vasoꝝ natura, ex transpirando, ventilandoq́;, naturalē temperiem seruās, humoribus, eo quo inter initia modo, dominetur: qñ si ad intemperiē versa laborabit, metuendū est ne hi putrescant. Excitatur aūt intēperies in ea, ex febris calore. Optimū itaq; est in huiuscemodi febribus statim non numero dieꝝ, sed vni virium robori attentū esse. Quo circa non solū sexto septimo'ue, sed ēt sequentibus diebus sanguis mittendus est. Quòd si aut alii medici, aut æger, aut propinqui ipsius, nō permittant vt seces venā, ad frigidā exhibendā accedes, sed diligenter ante discernens, q̄tum nocumentū ex ea cōtingere possit. Quippe intēpestiuè īmodiceq́. exhibita, lentos & crassos humores attenuari, digeriq́; prohibet. Imbecillas particulas corporis ꝯcutit. Nonnullis illico spirandi difficultatem, cōuulsionē, atq; tremorem conciliat. Tum verò, quibuscunq; in particula principe tumor aliqs è phlegmones, œdematos, aut scirrhi genere constitit, iis frigidam offerre nō licet. Sed neq; iis quibꝰ obstructio, putridus'ue humor non concoctus incommodat. At si per continentes febres cōcoctionis humorum notas videris, absq; impedimentis expositis, audacter ægris frigidā quātū appetant, dabis: præcipuè si tali potioni assueuerint. Porrò erysipelas veꝝ, cōsistens in aliquo uiscere, non aliter, q̄ frigidæ potu, sanabis. Sin verò mistum cū phlegmone sit, in hoc ꝯcoctionis expectādæ sunt notæ. Cæteꝝ minus tuta iis q pauxillū sanguinis, carnisq́; obtinēt, frigidæ potio est. Celeriter nāq; ad solidas animalis peruenit partes, nulli quod eius vim frangat, occurrens.

Sanguinem esse quouis die mittendū, etiā septimo, si id morbus atq; vires suadeant.

Frigidæ potu utendum, si æger non patiatur sibi secari uenam.

Frigidæ intempestiuus atq; īmodicus usus, quæ accersat mala.

Frigida qbus non offerenda et quibus audacter danda.

Erysipelas verum consistens in aliquo viscere, non aliter q̄ frigidæ potu sanatur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Frigidæ potus cur macilẽtos exanguesque atq; ob id hecticos, lædat.

Qua ratiõe etiam hecticæ febres nec prorsus frigidã, nec multam aquam desyderant. At continentium febrium maxima remedia hæc duo sunt, detractio sanguinis, & potio frigida. Verùm illa nullo non tempore: modò vires sustineant: hæc, quum & in pulsu & vrinis, concoctionis euidentes cernuntur notæ: febris autem est maxima. Est etiam habenda ratio in missione sanguinis, tam eorum quæ præcesserunt, q̃ quæ consequentur ipsam. Nam si præcedat ciborum cruditas, tãto tempore differre venæ sectionem iubebis, quãtum satisfacere tum ad eorum concoctionem, tum vt excrementa descendant, videbitur. Sin sequetur necessariò vacuatio quæpiam (vt exempli gratia, muliebre profluuium) tantum illi relinquendum est, ex eo quod superfluum existit, quantum est per eam uacuandum.

Continentiũ feb. detractionem sanguinis atq; potionem frigidam, esse summa remedia: atq; illa q dem, quouis tẽpore, si uires tolerent: hac aũt, apparentibus coctiõis signis vtendum esse.

Sanguinem detracturo quæ sint consyderando.

Sed nec negligenda interim natura eius qui venit vacuandus: sicuti neq; ætas, nec cœli status, sub quo & regio, & anni tempus comprehenditur. Sunt enim nonnulli ad extrahendos digerendosq; succos, natura propensi: nempe qui humidi & calidi existunt: quiq; raro sunt corporis textu. Adhæc, quibus os vẽtris aut amara bile redũdat, aut imbecillum est, aut supra modum sensile. Pueri certè propter ætatem pèrpetuò. Cœli verò status vbi calidus nimium & siccus est, corpus in ambientem resoluit. Atq; hi quidem scopi sunt, qui à sanguinis detractione dehortantur. Eam autem postulant, vnà cum affectu, cuius causa primùm requirebatur, habitus durus, densusq;, quiq; digeritur ægrè: tũ ambiens humidus, frigidusq;. Quũ autem in vniuersalibus methodus, in particularibus exercitatio cõsistat, fieri non potest, vt sine multiplici in ægris singulatim exercitatione, quod ex vsu sit, facias: nec sine vniuersalium cognitione, probè exercitatio procedat. Non licet siquidem vllius artis scientiam nãcisci, nisi & methodum quãdam habueris per vniuersalia theoremata: & in

Sanguinis detractionẽ quæ prohibeant.

Sanguinis detractionẽ quæ postulent.

6.

Methodus cõsistit in vniuersalibus.

Exercitatio in particularibus constat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ta:& in particularibus te exemplis exerceas. Vt igitur reuertar ad methodum, equidem virtutis consyderationem ad curationem morborum sæpe maximè necessariam arbitror: sic, vt quæ circa ęgrum administrãtur, omnia ferme eius vnius causa fiant: aliquando mediocriter necessarium: sic vt aliquid ex hac quoque, ad ea quæ facienda sunt, consilii petatur: non tamen præcipua faciendorum ratio huc omnis dirigatur. Possum rursus ostendere, virtutem adeò exiguũ ad inueniẽda remedia cõferre, vt pp exilitatem ẽt lateat: aliàs verò ꝑtermitti, ac silẽtio ꝑteriri: quasi prorsus ex vtiliter cõsyderandis non sit: vt in diariis febribus, in quibus vires nullam prouidentiam requirunt: vtpote validæ. Verùm quod in virtute accidit, id in reliquis omnibus quæ aliquid faciendum indicant, vsu venit. Horum autem omnium aditum Hipocrates nobis ostendit, incultum tamẽ: quem methodo postea nos explanauimus: perinde vt Traianus, fecit, qui omnes Italiæ vias aspe ritate difficiles, refecit, instaurauitq;. Vt verò accuratius de ipsis viribus disseram, operæpretium est scire, tribus diuersi generis facultatibus siue animis vniuersum animal gubernari. Quarum sanè prima quæ stirpibus est communis, quãq; vocãt naturalem, atq; etiam appetitricẽ, iecur pro fonte habet: per venasq; illinc sparsas in vniuersum corpus, id alit. Secunda autem est, quæ non modò vt stirpibus, aut vita præditis, sed etiam vt animalibus anima, est isita. Hæc in corde, fonte caloris insiti, residẽs, ab ipso per arterias ab eodem ortas, in totũ corpus disseminat: diciturq; tũ vitalis facultas, tũ irascibilis aĩa. Tertia deniq; ẽ aĩa ratiõatrix, quæ in cerebro domicilium habens, voluntariis actionibus præsidet: per neruosq;, ceu per canales, toti corpori sensum & motum largitur. Has igitur facultates seruare, nihil planè est aliud, q̃ vitam seruare. Siquidẽ qualibet earũ amissa, necessum est, reliquas simul peri-

Artis cuiusuis scientiã acquisiturus opus est vt methodum quãdam habẽat ꝑ vniuersalia theoremata:& se, in particularib⁹ exẽplis exerceat. 7.

Vires in diariis febrib⁹ negligi, cp existẽtes ualidę nullam prouidentiã requirant. 8.

Hippocratis documenta inculta explanauit Galenus. (9) 10.

Traianus oẽs Italiæ uias difficiles, instaurauit.

Animæ naturalis siue appetitorię sedes, est hepar.

Anima irascibilis collocatur in corde.

Anima rationalis consistit in cerebro.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

re. Ac proinde in opere de ſanitate tuenda huc omne conſilium direximus. In hoc verò, primum propoſitũ eſt, morbi ſublatio. Nam cuiuſmodi in illo eſt ſanitatis tuitio, eiuſmodi in hoc eſt morbi ſublatio. Quorum vtriq; communis eſt ipſa vitæ cuſtodia. Hoc tamẽ intereſt, ꝙ quæ ſecundæ valetudinis tuendæ gratia gerũtur, eadem ſtatim vitam tuentur: quæ verò affectiões præter naturam in morbis diſcutiunt, ea non omnino vitam cuſtodiant. Quippe aliqua eiuſmodi prædita ſunt facultate, vt ſi immoderatè aut intempeſtiuè vtare, vitam adimant: quod ſolent vacuationes immodicæ. Ergo quum virtus tantopere neceſſaria ſit, eam autem lædãt oĩa vacuantia remedia, ſi quis ipſis parũ moderatè vtatur: vtiq; aduerſæ inter ſe faciendorum indicationes in talibus corporibus ſunt, in quibus affectus, quo expugnetur, notabilem vacuationem deſyderat: virtus autem hanc ferre non valet. Cæterùm quemadmodum nihil quod ſanitatem tuetur in ualentibus vires corrumpit: ſic in ægrotis aliquando virtus ſuccedit iis, quæ veluti in perniciem eius adminiſtrantur: vt ſi euacuemus in plenitudine quæ eſt ſupra vires: aliquando ab ipſis diſſoluitur. Etenim in ſynochis febribus: ex meatuum ſtipatione ortis, quoniam valida plerunq; virtus eſt, citra periculum vacuatio adhibetur. In aliis verò quæ ex corruptela humorum gignuntur, exiſtit maximè periculoſa. Siquidem quod corruptum eſt, alienum à natura quum ſit, id ſe auferendum dictat, uel vena inciſa, vel purgatione. Horum autem præſidiorum neutrum feret imbecilla facultas, ſi quando cum corruptela coiuerit. Oportet igitur, vbi indicationes ita ſibi aduerſantur, paulatim quod vitioſum eſt, vacuare: paulatimq́; quod ſalubre eſt, in eius locum reponere: quam curationem vitioſi ſucci Medici epicraſin nominant. Quum igitur ſectio venæ, ſanguinis ſit vacuatio: ſanguis autem ipſe utilis

Curatiua pars artis & ea quę ſanitatem tuetur, qua in re conueniant, & differant.

Vacuantia remedia omnia virtutem exoluunt.

11. Epicraſis ꝗd.

possessio naturæ existat: sic vtique oportet venæ sectionem fieri, vt quod inutile ex sanguine ipsi naturæ est, emittatur. Fit porrò sanguis bifariam naturæ inutilis: vel quum propriam qualitatem ad vnguem non seruat: nec amplius nutrire, sicut prius, potest: vel dum ita multitudine creuit, vt premat vires, aut distendat vasa, vel rumpat ea, vel obstruat. Atque in his quidem missio sanguinis vtilis est, ceu vacuantium præsidiorum vnum: in aliis autem, ceu quod humorum vehementiorem impetum ad partem diuersam reuocet, vel ad latera deriuet. Postulat autem semper valentes vires, quæ modo vacuationis eius respondeant. Quoties igitur virtuti notabilis ex vacuãtibus auxilis noxa incidet, toties ipsa vtile aliquid indicabit: æquè vtique, vt quum manifestè iuuabitur. Vbi verò ex iis quæ affectum submouent, nec commodum illi accedit vllum, neque incommodum, ibi veluti inutilis prætermittitur. Porrò quicquid aliquam præstat indicationem, 12.
si natura id simplex sit, etiam quod indicatur, vtique simplex erit. At si illud compositum sit, & hoc erit quoque compositum. At sanè quædam custodiam sui: quædam amotionem indicant. Virtus itaque semper 13.
vnam rem indicabit: vtique sui custodiam. Custodietur autem, primò quidem, si quod ex substantia ipsius uel inanitum, vel alteratum est, correxerimus. Secundò verò, si quæ ipsius substantiam vacuare, alterareq; possunt, prohibuerimus. Aestimari autem debebit interim, quod magnitudine, dignitate'ue antecellit. Maxima igitur dignitas, virium ipsarum est: quando viuere ipsum nobis ex harum custodia constat: vtpote quum vitam, aut ipsas esse uires, aut earum actiones, necesse sit. Virtus ergo omninm prima custodienda hominibus est. At virium indicatione proxima existit, quæ ab affectibus, quos curare conamur, subministratur: postea deinceps reli-

Sanguis probus est possessio naturæ.

Sanguis dupliciter inutilis redditur.

Sanguinis missio interdum est utilis vt præsidium uacuans: interdũ vt reuellẽs, aut deriuans.

Vires quando præbeant indicationes utiles: & quando minime.

Virtus semper custodiam sui indicat.

Virtus quot modis seruanda sit.

Indicantiũ dignitates esse æstimandas.

Vitã esse aut uires ipsas aut ipsarũ actiões.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

quæ. Quicquid igitur indicationi, quam vires præbẽt, aduersatur, id secundi est loci. Quæ verò cum iis quæ conducunt viribus, in idem competunt, hæc vtrunque calculũ referunt: & eorum quæ primæ sunt notæ, & eorũ quæ secundæ. Quare citra controuersiã faciẽda. Quæ verò aduersantur, aliquando administranda prorsus non sunt: aliquando paulatim. Prima igitur indicatio omnium est, quæ à virtute sumitur: non tamẽ sic prima, vt curationem nos doceat: quum ex numero curatricium indicationum nõ sit, sed vitalium. Nã neque vt valeamus, neque ut à morbis liberemur ab ea quicquam primum desumimus, sed ut uiuamus: quamuis ex accidenti interdum virtutis roboratio ad affectus curationem conducat. At uerò medicatrices indicationes à morbo ipso sumuntur, & à temperie corporis, & ab ambiente nos aere: qui causæ sine qua non, rationem obtinet: quum sine ipso nec tolli morbus, nec teneri sanitas possit. In omni itaque curatione agendnrum indicationes in his tribus ad summũ consistunt. Reliquæ autem omnes ab his in partes diductis, oriuntur. Cæterùm affectus ipse haudquaquam in causas diduci est aptus, quemadmodum temperies atque ambiens aer: sed tantummodo in differentias. Nam aut in similaribus consistit partibus: aut in instrumentariis. Ac in similaribus quidem, vel simplex est intemperies, vel composita. In instrumentariis, circa simplicium partium uel posituram, uel formam, vel numerum, uel magnitudinẽ, tum quæ horum sigillatim traditæ sunt differentiæ, consistit. Porrò affectuum qui simplices partes occupant, vnus est intemperies calida. Quæ si in totum corpus diffusa sit, appellatur febris. Ideoq; omnis febris, qua febris ẽ, humectatio refrigeratioq; remedia sunt. Ac si sola quidem sit febris, ad refrigerandum humectandumq;, ueluti ad finem, dirigetur omne medentis consilium. Quare, materia inuẽta, opportunum tem-

Indicatio omniũ prima ẽ quæ à virtute sumitur, non sic tñ vt curationem nos doceat.

14. Indicationes medicatrices vnde sumãtur.

Morbi differentiæ.

Febris quid.

Febris remedia humectatio, refrigeratioque existit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

p̄ris ex quatuor febris temporibus ſumes: quãtitatem uerò, ex conferendo cum naturali habitu morbum. Quippe, quantum is receſsit à naturali habitu, tantum opus eſt ægrum refrigeres & humectes. Ambiens autem aer (cuius fugere cõmercium non licet) ſi contrariam morbo temperiem habeat, è præſidiorum numero eſt unum: ſin ſimilem, vna eſt morbificarum cauſarum. Iccirco tunc inhibenda eius noxa eſt, ſcilicet reliquorum auxiliorum humiditate ac frigore intenſis, adauctisq́;. Ipſe autem arte reddẽdus eſt talis, qualis ad profligãdam febrim, aut aliam q̃piam diſpoſitionem, deſyderat. Si igit̃ morbus ſiccus & calid⁹ ſit, humidiores frigidioresq́; domos & eligemus, & p̄parabimus. Sicuti e diuerſo, ſi frigidus, humidusq́;, eas quæ calfaciant & ſiccent. Sunt itaq; deligẽdæ quæ ex ſeipſis eiuſmodi ſint. Alioqui induſtria noſtra p̄parabimus ipſas, per æſtatem quidem eas ſubterraneas molientes, & ad Septentrionem conuerſas: ac pauimenta ipſarum aſſiduè humore aſpergẽtes: tum vt ex euripo aliq̃ aura expiret, machinantes: flores præterea & germina, quæ frigidæ humidæq́; ſint facultatis, per aream diſſeminãtes: per hyemem verò, cõtraria horum facientes: præſertim vbi morbus ſuadet: vbi non ſuadet: exceſſus tãtùm vtriuſq; temporis remittentes. Poterunt rurſus tres illæ indicationes prædictæ ad duas tantùm reduci: nempe ad morbum & ſanitatem. Neq; enim aliud ipſa ſanatio eſt, q̃ morbi in ſanitatem tranſlatio. Qui affectus contrarii quum ſint, neceſſe eſt per cõtraria fiat eorum alterius in alterum trãſmutatio. Atq; ita rurſus vna erit ſola curationum indicatio generaliſsima, videlicet contrarietas. Cæterùm ad accuratam contrariorum adminiſtrationem, neceſſum eſt curandorum corporum prius & naturas & temperamenta cognoſcere: quæ quidem tum ex iis quæ in libris temperamẽtorum tradita ſunt, noſcuntur: tum ex ætate, & tota

Aeris cõmercium nos fugere haudquaq; poſſe.

Febrientibus quales ædes eligere, præparareq; debeamus.

Sanatio quid.

Indicatio curationis generaliſsima, eſt unica: uidelicet cõtrarietas.

Contrariorum exhibitioni, quarum rerum deſyderetur cognitio.

anteacta vita, quæ nimirum in victus & exercitii ratione consistit, præterea, in hac regione, & hoc anni tempore, & hoc cœli statu, conuersatione. Ex ipso autem temperamento inuento, administrandorum indicatio

16. suppeditabitur. Sed neq; paruū quid, negligēdum'ue, ad remediorum inuentionē consuetudo adfert: veluti nec ad sanitatem tuendam: quum singulorum corporum etiam naturam ostēdat. Nos siquidem uia rationeq; ab ea procedentes, inuenimus ipsarum partium affectum: dein ex illo rursus peruenimus ad faciendorum indicationem. Consuetudo itaq; curationis rationem indicat, per corporis naturam intercedentem, quemadmodum ætas: quæ & ipsa temperamēti inter-

Consuetudinē ad inuentionē remediorū, & ad sanitatem tuendam plurimum posse.

Consuetudo quō curationis rōnē indicet.

17. uentu, præstat indicationem. Aduertere autem oportet, corpora frigida & sicca, quæq; ex terrestri natura constant (cuiusmodi sunt mineralia) q̄ ægerrimè solui. At quæ calida & humida sunt, eorum substātiam celerrimè dissipari in ambientem. Quæ verò in medio horum, ex diametro pugnantium, consistunt, ea corpora quo magis ad hæc, vel ad illa accesserint, eo vel aptiora vt dissipentur erunt, uel contumacia magis. In summa, citra calorem non potest in halitum digeri corpus vllum, quàndiu substantia eius coacta densataq; manserit. Puerorum autem substantia, facillimè omnium digeritur, dissipaturq;, propterea quòd est vt humidissima omnium, sic nulla frigidior. Quo minus vacuantis præsidii eget: quum ex se ipsa naturaliter abundè vacuetur. Fit autem profectò & propter calidam siccamq; regionem, & tempus æstiuum, & statum cœli impensè siccum & calidum, notabilis per cutim vacuatio. Itaq; hac de causa, qui sanguinis detractionē desyderāt, iis aut prorsus nō secabimus uenam, aut parum detrahemus. Eruntq; in hac detractiōe quoq; spectāda, natura ab initio, cōsuetudo, ætas, locus habitationis, anni tempus, cœli status, necnon is, quē cura

Corpora dissipatu facilia & difficilia quæ sint.

Puerorū substātia cur omniū facillime digeratur.

Puerilis substātia cur minus cæteris egeat præsidio vacuante.

Sanguinis detractionem prohibentia.

mus, affectus: aliaq; ratione, ante hunc, laborantis facultas. Quum verò affectus sint numerosi, cuiq; ipsorum sua est curationis per cōtraria indicatio. Quo circa, octo intemperamenta quum sint, octo erunt etiam morborum, quibus simplicia corpora sunt obnoxia, particulares indicationes. Vltraq; has, una eius affectus, qui instrumentalium communis est, diciturq; continui diuortium: cuius sanè est indicatio curationis, vnitio. Est igitur vnum morbi genus, quod similares & simplices animalis vexat particulas: quam intemperiem vocant. Huius aliquæ differentiæ oriuntur vbi corpora, nudis qualitatibus alterantur: aliquæ vbi accedente etiam humorum affluxu. Qua sanè dispositione utraq;, vel afficitur vna pars corporis, vel plureis, vel vniuersum corpus.

Sanguinem detracturo quæ sint consyderāda.

Intēperies simplicium partiū esse octo, totidēque illarum particulares īdicatiōes.

Solutionis cōtinui indicatio est vnitio.

Intemperiei differentiæ.

GALENI PERGAMENI DE METHODO MEDENDI. LIB. X.

RGO in diariis febribus simplex quidam est in corpore præter naturam affectus: vtpote causis quæ primum eas excitarunt, iam ademptis. In quibus verò causa quæ eas accendit adhuc manet, in iis neq; affectus simplex, neq; sanatio est. Siquidem quod febris iam receptum in corpore est, id ex propria ipsius curandi indicatione discutere oportet: quod adhuc est futurū, id propulsare, ac ne fiat, vitare. Vetabit aūt, si quæ id excitat causa prorsus summota sit. Itaq; in diariis faciēdorum īdicationē maximè ex ipsa febre capiemus. In reliquis verò, quæ accensionis suæ causam intus habent, prima

Diariarū affectus simplex.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Indicatio ipsa quando a febre, & quando a febrili causa sumenda sit.

Putredinē esse causam febriū quæ plures infestant dies: ac proinde prius tollendam eē.

indicatio ab ipsa sumetur causa. Quare si febrium, quæ multos dies continuant, rectè ostēdimus putredinem esse causam: hæc nimirū sanāda est prima. Sed nec interim extinguendæ febris, quæ per eam iam accensa est, ratio non habenda. Ac si quidem in idem consentiant, & quæ febrem extinguunt, & quæ oppugnant causam, in quod vtraq; conspirant, quum vnum sit, sine cunctatione est agendum. Sin febris, quæ iam accēsa sit, sanatio, causam quæ hanc excitauit, est auctura: aut quæ causam submonent, febrem exasperabunt, diligens habenda consyderatio est de remediorum specie. Etenim si intolerabilis ægro sit magnitudo febris, committendum non est, vt per ea quibus causam adimimus, febrē augeamus. Sin ita mediocris sit febris, vt quo tempore contra causam tantū pugnas, obruendæ interim vires ægrotantis non sit, vtiq; contemnēdus is curationis modus non est. Non contemnendus autem nec ille est, qui contra id, cuius maius momentum est, instare iubet: nec tamen alterius omnino negligentem esse. Quum autem in examinādis iis, ad hominis salutem non parum momēti facultas habere videatur, tria nimirum erunt, quæ in propositis iam ob putredinem febribus, agendorum indicationem nobis prima largiant. Febris videlicet. Eius effectrix causa. Præterea naturalis facultas. Cæterùm priora duo submouenda sunt: tertium est custodiēdum. Erit itaq; rursus & hic necesse, vt tum febrem, tum ei⁹ causam, cum facultate ipsa conferas. Mox si eadem ambo remedia requirant, ea promptè exequaris. Sin indicationes pugnabunt, vnam præferas, vel quæ à viribus sumitur, vel quæ à causa, vel quæ à febre: sic vt quæ cæteris sit valentior, hanc magis sequaris: nec tamen cæteras negligas. Nunc verò ad particularium præsidiorum differentias nos conuertamus: repetita tamen mentione diariarum: quum & ipsæ, inscitia medicorum,

Indicationes agendorum in putridis febribus sumi a febre ipsa, & ab effectrice illius causa, & a facultate.

2.

in plurium dierum febres aliquando degenerent: idq; vel earum effectrice causa abeunte: vel etiãnum persistente. Porrò abiit effectrix causa, quoties ab ira, dolore, vigilia, cura, æstiuo sole, fatigatione, & bubone qui iam desiuit, citra stipationem febris est excitata. Manet, quoties vel ab externa causa, vel ab ipsa febre, stipatio aliqua est orta. Nam & frigiditas, & astringentiũ usus, per mediam stipationem, semper febrẽ excitant. Vstio præterea nonnunq̃ constipat corporis habitum. Iam ipsum febris principium, vbi cum horrore inuasit, stipationem subinde fecit. Quinetiam glutinosi, & crassi, aut etiam copiosi succi, vbi mediocriter obstruxerunt, diariam aliquando febrem accendunt. Dicuntur autem id gen⁹ febres omnes diariæ, quia solui vno die sunt aptæ: computata cum hoc vnà & nocte. Cæterùm non est idem diariarum omnium affectus. Sed ab aliquibus inseparabilis stipatio est: ab aliquibus minimè inseparabilis: sed vel vt plerunq; simul adest: vel ambigua sorte: vel raro. Inseparabilis stipatio est iis, qui ex aluminosa aqua, vel chalcãthode, vel tali quapiam alia, aut ex frigore, aut leui obstructione febricitarunt. Plurimum verò iis adest, qui ex vstione febricitant. Ambigua sorte, iis, qui ex fatigatione. Quicunq; verò, ex ira vel tristitia, vel vigiliis, vel pertinaci studio, vel cruditate, vel bubone febricitant, iis rarò adiuncta stipatio est. Atq; harum omnium febrium nulla (quod vtiq; ex ipsa sit) ad secundam vsq; accessionem perdurat, sed intra quatuor & viginti horas oĩno desinit: idq; cum sudore, vel madore, vel transpiratu quodam halituoso. Aut si quando earum aliquæ (qđ tamen rarius contingit) longius trahunt, duæ iis accedunt causæ, quæ ipsas solui vetant. Earum vna frigus est, quod vel ex ambiẽte aere, vel ex vnctione quapiã extrinsecus admota proueniat. Altera egregia illa diatritos est, si qui videlicet hanc transire, medicorum in

Diarias febres dum imperite tractantur, diuturniores fieri.
Diariarũ causæ qñ recedãt, & qñ persistãt in corpore.
Stipationem quæ faciant.
Diariæ febres cur sic dicant.
Diariarum affectus multiplex.
Ephemeræ febres cum quibus excretiõi bus desinant.
Diarias produci vnde accidat.
Diatritos.

Diariarũ multiplex differẽtia.

ſcitia coguntur. Multæ igitur apparent diariarum eſſe febriũ differentiæ particulares. Vna, quando iam prorſus receſsit ipſarũ effectrix cauſa: ueluti vſtio. Altera, quãdo hæc etiam adeſt: ſicuti ſtipatio. Cuius duæ ſunt differentiæ: nempe exiguorum meatuum & denſitas, & obſtructio. Sanè dẽſitudo ipſa, aliàs ex ſiccitate prouenit: aliàs ex frigore, eoq; uel ſimplici, uel cum aſtrictoria ui. Iam uerò obſtructionum ipſarũ, alia eſt, quæ ex abundãtia: alia quæ ex qualitate ſuccorum, ſcilicet qui aut lẽti, aut craſsi ſint, incidit. Præferetur aũt inter remedia, in ea quam copia facit, ſanguinis miſsio: ĩ ea, quæ ex humorũ qualitate conſiſtit, attenuantium vſus.

Stipatio duplex.

Denſitudo meatuũ vnde accidat.

Obſtructionũ differentiæ.

Conſilium verò ſumptum à uiribus, vt in diariis ſanè eſt exiguum, ita in iis qui pluribus diebus urgent, ſatis magni eſt momenti, eoq; maioris, quo hæ ſunt longiores. Enim uerò, vbi naturaliter vires ſe habẽt, ne minimum quidem in diuturnis febribus vacuationũ vſum morantur: vbi aũt ſunt infirmiores, pro magnitudine imbecillitatis, impeditur vſus auxiliorũ vacuantiũ. Rarius aũt accidit, vt protinus in primo, ſecundóue die, vires imbecillæ cernantur: id quod tamẽ interdum accidit, vel ꝑꝑ ægrotantis malum corporis habitum, vel ꝑꝑ ſenium. Nõnullis etiam fatigatio, vbi triſtitia, vigiliæq; præceſſerunt, & inedia per totum ſecuta eſt diẽ, dein febris prius q̃ homo cibarer̃, circa veſperã occupauit, & nox inſomnis eſt acta, vires ĩpẽſè reſoluit.

Indicatio a viribus ſumpta, in diariis quidem exigui: in plurium autẽ dierum febribus, maximi ſolet eſſe momenti.

Vires prima aut ſecũda die ab initio morbi, vnde reſolui accidat.

3\. Porrò quibus temperies corporis ad ſiccum calidũq; ꝯuerſa, febrem accendit, ii interdum vel in prima inuaſiõe acceſsionis, nutriendi ſunt: ne dum ante illam. Eis autẽ ſoleo ipſe ſorbitionem ex alica exhibere, iniectis in eã mali punici granis: qui cibus bilioſo ſtomacho eſt optimus. Nã & roborat hunc, malũ punicum: & alica, quũ diutiſsimè in eo citra corruptionẽ maneat, ſenſim concoquit, idq; nec aceſcens, nec ẽt innatans. Igit mordẽs halitus, ſuccusq;, vbi per ſenſibilia corpora ferí, hor-

Nutriendi, etiã in prima inuaſione acceſsionis qui ſunt.

4\. Punicum malum, ventriculum roborat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

rores & inæquales totius corporis concusſiones facit, in iis, quibus cute ſtipata, quæ prius tranſpirabat, iam ſunt detenta. Quæ quidem, ſi fuliginoſa ſint, febres accendunt. Eiuſmodi autem halitus, ſuccosq́;, tum multa & vehemens dimotio, tum vigiliæ, & ira, & dolor, & cura, augent: tum proximè ab iſtis, vnum illud per ſe interdum augere eos ſufficit, vtiq; ſi cibum quis non ſumpſerit. Efficitur nanq; corporis halitus in iis naturis, quæ facilè amaram bilē gignunt, ex longa inedia bilioſus. Cōcusſio itaq; ſiue rigor ſuccedet, propter eorum quæ feruntur excrementoꝝ, tum multitudinem, tum acrimoniam, tum impetus celeritatem, tum laborantis virium imbecillitatem. Horror verò fiet, vbi & qualitas eorum, & impetus velocitas eſt remiſſa: tum copia minor: ac potisſimū quū vires triſtāti obſiſtant. Quod ſi largius remittantur iam dicta, ne horror quidem continget: ſed vel quidam ceu vlceroſus ſenſus: vel tantùm inæqualitas. Porrò quibuſcūq; virtute exiſtente imbecilla, ſquallidoq́; ipſius corporis habitu, incipientis adhuc accesſionis vidi adeſſe ſymptomata, iis omnibus panē ex vino diluto, & calente, maturè exhibens, horrorem ſtatim inhibui. Quāto verò hos citius cibaueris, tāto ſcilicet magis febrem prohibueris. Sin duæ horæ ab initio inæqualitatis interpoſitæ ſint, nutries tunc quoq;, modò adhuc duret horror: prædicēs tamen, ꝙ hi febricitabunt, cæterùm innoxia febre, & cui cutis mador ſuccedet: quo facto, tū lauare, tū nutrire debebis. Quòd ſi horror p̄terierit, ac iā planè febricitēt, id tp̄is nō ſunt cibādi: ſed decreſcēte iā accesſiōe, atq; interdū in ſummo uigore, nutriēdi ſunt, ſolutiōis ītegritate nō expectata. In nullo nāq; ſquallido affectu cōmodè finit accesſio, prius q̄ illi vel ex lauacro, vel humido victu, humectatio acceſſerit. Calidis itaq; & ſiccis naturis, ſiue à p̄mo ortu ſint tales, ſiue ſint ēt acq̄ſititię, maximè inedia aduerſat, febriū paratisſima cauſa. In-

Sucos acres q̄ gignant.

Rigor unde accidat.

Horror vnde proueniat.

Vlceroſus ſenſus q̄ñ fiat.

Horrorem inuadentem in principio accesſionis inhibet panis ex vino diluto & calente exhibitus.

Nutriri īterim dum horrent, q̄ posſint.

Inedia aduerſatur calidis et ſiccis naturis.

5.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ter alia aũt, calidus ĩ summo, siccusq; cœli status, iã dĩctã tẽperaturã efficit. Hic aũt status alio anni tpe, q̃ æstate, planè incidere nequit: sicuti nec humidissimus pariter frigidissimusq;, in alio q̃ hyeme. Corpora igitur calida & sicca, ex inedia facilè in febres ardẽtes incidũt: à quibus, nisi prius mors occupet, in hecticas transeũt: atq; ab his, in marasmum: vel protinus ab initio, ardẽtibus præteritis abeunt in hecticas. Maximè autem siccas, calidasq; dispositiones corporum, à principio febris hectica corripit: id quod olim cuidam iuueni contigit, qui ex ira febricitauit. Cui quidem, quoties nutritus est, fontanæ planè gelidæ dedimus interim binos cyathos, interim ternos: quando frigidam simul multam sibi dari, qui ita sunt affecti, citra noxam non ferunt. Quo circa vtilissimum fuerit, vbi febris ideam perspexeris, ĩ prima statim occasione, minori cum periculo, copiosiori frigida vti: corporibus ad validam siccitatem nondum perductis. Iam verò quemadmodum in quibus febris accenditur propter mordentem acrimoniam excalfacti, attenuatiq; à Sole, inedia, & & laboribus, succi, maximum eius remedium ẽ humidum nutrimentum: sic ẽ diuerso, vbi ob copiam, vel obstructionem, vel phlegmonem, vel humoris alicuiꝰ putredinem, febris est orta, maximo malo est cibus. Quare hos quidem, nec in febris inclinatione, citra noxam nutrias, nedum ipsa accessione inuadente: illos verò, omni certè tempore, sed potissimum per inclinatiõem. In summa verò, illa duo à primo statim die, sunt tibi in omni ægro spectanda, morbi summus vigor, & ægrotantis vires: à quibus cibandi consilia petas. Postea si transiri summum incrementum sine omni cibo potest, in cibi abstinentia hominẽ ipsum seruabis. Sin exiguum adminiculum requirat, abundè erit sola mulsa. Quòd si maius desyderat, q̃ sit ex mulsa, ptisanæ cremor satis erit. At si fas non est summum mor

Hecticis febribus a principio corripi calidas & siccas dispositiones.

Nutriendi qui non sint, ne in ipsa quidẽ accessionis declinatione

Nutriendi cõsilium sumendũ esse a summo uigorẽ morbi, & viribus ægrotantis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

bi incrementum aut teuui victu, aut inedia transmitti, id agendum, vt homo statim in prima accessiōis inclinatione nutriatur. Aliquos verò ipsorum, & quum inuasura adhuc est, & quum incipit, cibabis. Sint porrò hi sicco temperamento & calido, oportet: tum viribus necessariò imbecillis: quum fieri nequeat, vt abundè siccum, calidumq; corpus, si febricitet, virib⁹ sit valentibus. Si autem cum eiusmodi febri & corpore, momentanei membri phlegmone sit coniuncta, omnino æger morietur: magisq; id certum est, si vel peripneumonia, vel pleuritis vel angina, vel ventriculi, vel iecinoris phlegmone infestet. In qbus sanè affectibus vna salus est, virium robur. Nam quod ad phlegmonē quæ in iis est partibus attinet, minimè planè est cibandum. Quod ad virium infirmitatem, vtique sæpe. Ac proinde necessum est, aut resoluantur vires, aut phlegmone augeatur. Quoties igitur vel ex lassitudine, vel ira, vel pluribus curis, vel vigiliis, vel tristitia, vel longa inedia, vel uniuersis vnà coeuntibus, siccatum corpus ē, ac febris inuasit, quæ & aridam reddit cutem, & igneum calorem refert, vtique hunc talem timor est hectica febri correptum iri, potissimum in æstate, ac cœli statu sicco, calidoq;. Oportet autem, q̄ primum ptisanæ cremore, & sorbitione ex alica nutritum, paneq; post oblato, aquæ frigidæ potione hominem cures. Quippe protinus extinguitur, ac cessat omnino febris: modò nec phlegmone aliqua ei sit adiuncta, nec putridus humor. Quanq̄ ego etiam vel si hæc aderāt, ægrotorum non paucis aquam frigidam dedi, tutius esse ratus, phlegmonas in præsens augere, q̄ sinere hominem in hecticam febrem prolabi. Cæterùm si magnum fore īcommodum, vel humori putri, vel phlegmonæ sit suspitio, à frigida quidem danda abstinebis: refrigerātibus autem remediis, quæ foris applicantur, vteris: modo ea super os ventriculi, aut tota præcordia: mo-

Hectica febris quando sit expectanda.

do ſuper pectus imponens: ubi ſcilicet plurimum ſubeſſe caloris, maximè iudicabis. Balnea etiam, iis qui ſiccato plurimum corpore ſunt, & citra humorum putredinem febriunt, non incõmoda exiſtunt. At phlegmonas ſubſequuntur febres, propter putredinem humorum, qui in ipſis impacti habentur. Poſſunt tamen, vel citra phlegmonem, in ipſis vaſis aliqui humores putreſcere: idq; aut in vna animalis particula, in finibus ipſorum impacti: aut etiam in totis eorum capacitatibus, quæ inter bubones & alas ſunt, comprehenſi. Vbi igitur citra putredinem ſquallenti corpori febricitare contigerit, caput totius curationis, in iis remediis quæ refrigerent, humectentq́;, ſtatuere oportet.

Balnea quib⁹ conueniant.

Phlegmonas cur febres ſequantur.

Putredo humorum quotupliciter accidere poſſit.

7. Porrò duplex genere eſt harum rerum prima materia. Vna, eorum quæ foris incidũt: altera, quæ intus in corpus ſumuntur. Extrinſecus corpori incidunt, tũ aer ipſe qui nos ambit: tum pharmaca, quæcunq; humectandi refrigerandiq́; vim obtinẽt: & tertium præter hæc, dulcis aquæ balneum. Intrò in corpus ſumuntur, quæ eduntur, ac bibuntur, & inſpiratus aer. Ab his generibus tentandum eſt propoſitis hoc loco febribus tum humiditatem, tum refrigerationem comparare. Verùm refrigeratio, quoniam per efficaciſſimam qualitatem inducitur, & parui temporis eſt, & periculoſa. Contra ſiccitatis, per ea quæ humectent, curatio, ut longi temporis eſt opus, ita minus eſt, q̃ refrigeratio, periculo expoſita.

Remediorũ refrigerantiũ humectãtiumq;, materia duplex.

Refrigeratio i febribus cur breuis ſit temporis, atq; periculoſa.

8. Si igitur temperat⁹ ſit aer, qualem ſe exhibet, tali eo eſt vtendum, nihil amplius de eo nobis ſolicitis. Sin verò admodum calidus, vel ſit admodum frigidus, pro calido inducendus arte cõtrarius eſt, ſubterraneis inuentis domibus, quæ & frigidiſſimæ ſint, maximeq́; perflatæ, & ad ſeptentriona conuerſæ: tum auris quibuſdam ſuauibus opera noſtra paratis: aliàs ex euripis, in quos multi ſe aquarum fontes p̃cipitent: aliàs aqua frigida ex vaſis in vaſa tranſ-

Aedes febricntibus quales, eſſe cõueniat.

fusa: id quod etiam cōciliat somnum: præterea domo assiduè aqua, quæ prorsus frigida sit, aspersa: ac rosis plurimis humi fusis, aut vitium capreolis, aut roborũ clauiculis, aut lentisci ramis, aut deniq; reliquarũ, quæ refrigerent, stirpium aliquibus, turba quoq; hominũ ingredi prohibita: vt quæ domum similiter calfaciat, Ac sic quidem calidissimum aerem, qui scilicet in æstate calida & sicca accidit, refrigerare est tentandũ. Qui sanè si modicè frigidus sit, hoc esse contētos oportet, nihil de eius temperie alterantes. Qui verò frigidissimus est, utiq; quatenus respirando attrahitur, admittendus est, ut qui admodũ calorē cordis refrigeret: nō tamen quatenus extrinsecus ægrum cōtingit. Quippe densat, cogitq; cutim, putrilaginosorumq; humorũ effluxum, atq; trāspirationem cohibet. Siquidem p pulmonem, quod rarum est viscus, difficile nō est, ut tum qualitas ipsius, tum ēt substantia, facilè ad cor perueniat: per cutim verò, utpote densatam, fieri id non potest. Cæterùm ex frigida inspiratione maius sequitur cōmodum, q̃ incōmodũ ex cute densanda: præsertim cum operimentis hanc nobis calfacere liceat. Porrò vtendum maximè eiusmodi aere est in iis hecticis, in q̃bus primum qđ afficitur, ipsum est cor: æquè vt si uentriculus primum affligeretur, ipsi per comesta & bibita succurrendũ esset. At iecinori ex inspirato aere nulla certè accedit utilitas: à comestis uerò & bibitis, minor planè q̃ uentriculo: aliqua tamen haud obscure aduenit. Cōmunis autem omnium sanatio est, per ea quę extrinsecus applicata refrigerant, & humectant. Atq; ob hæc quidem viscera, magna ex parte hecticas, marasmodesq; febres accidere contemplati sumus. Superueniunt tamen aliquando & pulmonum intemperantiæ calidæ & siccæ. Incidunt præterea & pectori, & mesenterio, & ieiuno, & colo: interim uerò, & vtero, & renibus. In septo autem transuerso ma-

Sonum conciliari ab aquarum strepitu.

Turba hominum incalescere ambientē.

Aer calidissimus qũo refrigerandus.

Aeris frigidi effectus.

Iecinori ex inspirato aere nulla accedit utilitas.

Marasmodes febres ob q̃ uiscera maiori ex parte soleant accidere.

Hecticā ex septo transuerso ortā, dyspnœa & delirium excipit.

rasmum non vidi: febrem hecticam vidi. Eiusmodi autem affectum & spirandi difficultas, & deliriū excipere solet. Ex quibus magna ex parte prius moriuntur, q̃ hectica sit prorsus perfecta. Est autem eorum agnitio facillima, tum ex pulsus duritia, tum ex eo quod præcordia plurimum trahuntur sursum, tum ex difficultate respirationis, quæ illis est inæqualis, & varia: interdum admodum rara, magnaq; vtiq; quum delirii malum præcipuè dominatur. Frigidus itaq; aer tunc vel maximè confert, quum quod primum afficitur, ipsum est cor: quamuis confert & in reliquis febribus nō paruum: quandoquidem in his quoq; necesse est cor similem intemperiem recipiat. Pulmones etiā vbi ii sunt qui primùm patiuntur, plus cæteris omnibus aerem refrigerantem postulant.

Hectici ex septo transuerso quō dignoscātur.

Aer frigidus qñ maxime conferat.

9\. Porrò ex medicamentis, quæ admota extrinsecus in eiusmodi affectibus, refrigerandi humectandiq; vim possident, deligēda ea sunt, quæ non modò citra astrictionem refrigerent, sed etiam corporis substantia sint tenui. Ac quæ quidem absolutissimè tenuium partium sit, substantiam exactè frigidam inuenisse, fortasse non est. Dixi exactè, propter acetum. Quod quum omnium (quæ nouimus) potestate refrigerantium, planè tenuissimarum sit partium, admistā sibi aliquam habet caliditatem. Præterea corpora quę cōtingit, siccat: quamuis ad imaginationem sit humidum. Quo fit, vt ad eos affectus, quos humectari & refrigerari expedit, solo eo non vtamur, sed tanto aquæ frigidæ admisto, vt possit bibi. Hoc autem medicamē quod subdam, humectantium & refrigerantium omniū simplicissimum est, optimumq; ad erysipelata, & pudendorum phlegmonas inter initia, prius q̃ depascens aliqua subindicetur putredo. Olei rosacei ex omphacino oleo citra salem confecti. Vncias. iij. vel. iiii. Ceræ albæ, & elotæ, vnciam vnam. Liquentur simul in vase duplici, ac fiat ceratum humidum, cui abūdo refrigerato,

Refrigerantia extrinsecus in febribus qualia eē debeāt.

Aceti facultas

Aceto quomodo utendum.

Refrigerantis humectantisq; cerati descriptio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

rato, miſceatur paulatim in mortario tantum frigidiſ ſimæ aquæ, quantum in ſe, dum cum ea mollitur, acci pere poſsit. Quòd ſi aceti quoque admodum tenuis & clari paululum adiicere uelis, vtiq; magis adhuc tum refrigerans, tum humectans medicamentum efficies. Non debebit autem medicamẽtum hoc eo vſq; ſuper ægrum corpus manere, dum manifeſtè incaleat: ſed aſ ſiduè ſubinde mutari. Aliud. Oxalidos, aut oxylapathi ſuccus, cum exigua polenta miſtus, excipiatur dupli cato & detrito peniculo, aut linteo: affatimq́; frigidũ totum id admoueatur. Quin etiam portulacæ, & ſem peruiui, & vuæ immaturæ ſuccus, ſimiliter polẽtæ mi ſcentur. Adhæc, lens paluſtris, & viridis tribuli, & poly goni, & lactucæ, & intybi ſuccus, aliaq́; refrigerantia, cum tenui polenta miſcentur. Licet etiam abſq; polen ta, uti integris herbis tunſis. Iam verò quod epithema ex pinguibus conficitur palmulis, ſalutare medicamen tũ eſt. Porrò coquere oportet harum carnem, omni membranoſo exempto, aliàs ex ſolo claro aceto: aliàs aqua ipſi permiſta: atq; hac, vbi tenera ſatis reddita ẽ, tunſa vti. Eſt verò ſalutare medicamen ad talia, etiam ſuccus roſarum frigidus, vnà cum polenta. Salutares ſimiliter ſunt & ipſæ roſæ contuſæ. Præterea ſtirpium quæ moderatè aſtringunt, germina trita. Ad quẽ mo dum vti aliquando licet herbis mediocriter aſtringen tibus: vt ſolano. Huiuſmodi tamen refrigerantia om nia, illi tantùm admouenda ſunt parti, quæ primariò eſt affecta: non aliis quæ refrigerari non poſtulant.

Frigido Galeni cerato, quõ utendum ſit.

Refrigeratoria præſidia uaria.

Refrigeratorium ex palmulis.

Roſarum ſuccus.

Roſæ.

Ego nanq; hominem ſcio, qui impoſito præcordiis re frigerante medicamento, laborarit ſtatim dypſnœa: ſicuti alterum, qui tuſsierit protinus. Verùm ex reme diis ipſis, nonnulla quidem per ſe, neq; intercedente alio, refrigerare ſunt nata: ut gratia exempli, frigidæ potio, necnon ſuccus vuæ immaturæ. Alia autem ex accidenti: vt ſanguinis miſsio, quæ calidam aliquando

Refrigerantis remediorum, alia quidem per ſe, alia ex accidenti refrigerare. 10.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

intemperiem ſanat. Ad eũdem modum & clyſtere, & purgatio & fomentum, & cataplaſma: q᷑ videlicet digerant, concoquant'ue. Vtranq; verò facultatem in ſe comprehenſam habet dulcis aquæ balneum temperatum: vtpote ex partibus varia facultate præditis cõſtans. Siquidem quum primùm in id ægri ingrediunt, in aere verſantur calido: poſtea in calidam aquam deſcendunt. Mox ab hac egreſſi, in frigidam. Poſtremò ſudorem detergent. Poteſt autem prima eius pars materias per totum corpus, tum calfacere, tum liquare: præterea, quæ inæqualia ſunt, æquare: & cutim laxare: & multa, quæ ſub hac ante detinebantur, vacuare. Secunda eius pars, vbi quis in ſicco corporis affectu ea vritur, poteſt madorem vtilem ſolidis partibus immittere. Tertia balnei pars poteſt, vbi quis frigida vtitur, & totum corpus refrigerare, & cutim denſare, & vires firmare. Quarta verò, corpus per ſudores, citra refrigerationis noxam, vacuare. At vbi quis intempeſtiuè lauatur, in horrores, cutiſq; dẽſitudinem incidit. Eſt autem continens ipſius horroris cauſa, mordentiũ excrementorum, aut etiam crudorum humorum, cõfertim actorum, citatior motus. Proinde, quibus horum eſt abundantia, caro verò ac cutis denſæ, ſiue balneum ſint ingreſſi, ſiue ſteterint in ſole, ſiue quoquo modo vel geſtati, vel perfricti, vel exercitati, vehemẽtius dimoti fuerint, vtiq; iis horror incidit. Contra, q̄bus hæc pauca ſunt, & corporis habitus, vt remittat, laxeturq; à balnei calore, promptus, ii non modò nõ horrent, ſed ẽt meliores redduntur: vtpote excrementis ꝑ id vacuatis. Quo rõnabiliꝰ, neq; in primo ĩuaſionis initio, nec in incremento quiſquã ægrotantẽ lauit. Quippe denſata eſt hoc tpe, coarctataq; & cutis ipſa, & quæ ſub hac habetur carnea ſubſtantia. At in febris inclinatione vel incipiente, vel procedẽte, vel amplius progreſſa, ſæpenumero nos ægrotos lauãtes, non pa-

Balnei dulcis aquę, temperatęq; facultas.

Balnei partes diuerſæ.

Balneũ intempeſtiuum, horrores, cutiſq; denſitudinẽ gignit.

Horroris cauſæ.

Lauandũ nec in acceſſionis initio, nec in ipſius incremẽto, febrientem eſſe.

rũ eis contulimus. Si quis igitur balneũ ingressus, minimè inhorruit, sed laxata illi, necnon rarefacta est cutis, huic succedent planè excremẽtoꝝ vacuatio, æqualis per vniuersum corpus calor, exiguorum meatuum rarefactio, tensorum laxatio, dẽsatorum fusio. Ac vacuatio quidem excrementorum, omni febri est vtilissima. Pari modo & rarefactio, & relaxatio. Fusio tñ, & calor, non item: sed calor omni febri inimicus est. At fundi æqualiter, id solidis quidem animalis partib⁹ non est alienum. Succis certè non perpetuò est vtile. Sed q̊ties in animali vel phlegmone, vel affectus phlegmonæ similis cõstitit, vel vtrauis plenitudo, omnium inimicissimum. Nã phlegmone quidẽ, quũ calfacti & liquati succi ad ipsas confluunt, augentur. Tunicæ verò vasorum, impares plenitudini, quæ iam ex liquatione est repleta spiritu, distenduntur, ac vires hoc nomine malè habent. Ergo calidis illis, siccisq́; affectibus, effusio mordentium est salubris: liquatioq́; eoꝝ contingit citra periculũ. Calfactio tñ noxa non caret. Atq; hæc quidem ex prima balnei parte optimè administrata sumuntur. In secunda autem (quæ lauacrum erat) vt febrilia corpora ex humectatiõe iuuant, sic ex calore nihil illis cõmodè accedit. At in tertia, refrigerantur innoxiè, quæ fuerant excalfacta, & vires firmantur. Si qua verò & laxata, & iusto plus sunt remissa, ea in naturalem redeũt mediocritatem, id quod quarta balnei pars, quæ detersio est, indicat. Quippe quibus rite sunt omnia adhibita, ii post frigidæ vsum adhuc sudant, & omnia ipsis excrementa vacuantur. A balneis igitur (vt vnam omnium veluti summam colligam) vacuatur quicquid in corpore vel fumidũ, vel fuliginosum præfuit. Reducũtur ad naturalem symmetriam, tum caro ipsa, tũ cutis: corrigitur solidaꝝ partiũ ariditas: & calor non modò is qui ex lauacro accessit, sed qui ẽt præfuit, ex frigidæ vsu extinguitur. Maximo huius

Balneũ contulisse persæpe accessionũ declinationibus. Balnei tempestiui usus.

Calor omni febri inimicus ẽ.

Phlegmonę quũ augeantur.

Balnei singulę partes, quos usus præstent.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

rei documento est, præsidium quod sentiũt homines, ex huiuscemodi balneo, ubi à feruenti sole exiccati, lauantur. Quippe quum accedant ad id, ritu stipulæ, aridi, egressi ė frigida, illico in naturalem habitum redeunt. Si itaq; certam febricitantium naturæ haberemus notitiam, nõ dubitaremus eorum aliquos assiduè in aquis frigidis citra balneum lauare. Quia verò exacta nobis dispositionum nõ est notitia, ac maxima ex errore impendet noxa, vtiq; eiusmodi recusamus præsidia, potissimum in febribus hecticis: quando per has & pauci sanguinis, & nudum carne, & expers adipis corpus est redditum. Etenim iuuenis corpulentus, æstatis tempore, ac in febris summo, uigore modò nulla viscerum phlegmone subsit, sudabit, si in frigidam se coniecerit. Quòd si sit frigidæ lauationi assuetus, securè remedio vtetur. Qui autem ex calida & sicca intemperie febricitant hectica: ac potissimum qui iam marasmodes fiunt: iis vbi tale præsidium petunt, tutum non est in totam coniici: æquè vt nec gracilibus & imbecillis, qui æstate calida & sicca, longa via peracta, refrigeratione indigent. Nam neq; his tutus est frigidi solii usus, nisi prius fuerint in balneo æqualiter excalfacti. Siquidem simile quiddam nobis videtur accidere, quum in frigidum solium post balneum ingredimur, ei quod ferro accidit, quum tingitur. Etenim tum refrigeramur, tum roboramur: quemadmodum & illud, vbi candens iam redditum frigidæ mergitur. Atq; huius rei causa ad imbecilla corpora inuẽtæ sunt balneæ, quæ ea præcalfaciant, atq; ad frigidum soliũ præparent. Non dissimile quiddam faciunt, & qui sine balneo frigida vtuntur, quum scilicet se ab exercitatione in eam saltu demittunt. Siquidem quod nobis balneum, id præstat illis exercitatio: vt quæ nõ calfaciat tantùm, sed etiam insiti caloris motum à profundo corpore extrorsum concitet, sic, vt & frigidæ

Balneum frigidum quibus intrepide & quibus caute debeat administrari.

Balneæ calidę ad solii frigidi usum corpora præparant.

Exercitatio p̃parat corpus ad balneũ frigidum.

impetui occurrat, & quo minus viſcerum aliquod feriat, aduerſetur, atq; prohibeat. Neq; enim ipſam frigidæ ſubſtantiam, neq; eius qualitatem omnino integram, vſq; ad viſcera pertingere eſt ſalubre. Immo ſatius & tutius fuerit, ſolam qualitatem, eamq́; retuſam calidorum occurſu, deſcendere. Iam verò qui hectica febricitantes ad balneum accedunt, niſi in frigidam ſint dimiſſi, nihil iuuantur, contra q̃ aliis correpti febribus. Nam quũ iis ſolidarũ partium affectus cādenti ferro ſit ſimilis, calfeciſſe duntaxat eos, humectaſſeq́; haudquaq̃ videtur ſatis (ſic enim alimentum, incremẽtumq́; præbuerimus febri) ſed opus eſt, vt merſis in frigidam, extingamus calorem. Quòd ſi ex violento ipſo, ſubitoq́; frigidæ vſu, malè fuerint affecti, utpote in contrariam qualitatem mutati, hos licet in toto qđ ſequitur tempore, calfaciendo ſanare: quum neq; par periculum ſit in frigido affectu: nec in remediis quæ illi adhibentur. Quum autem inſanabilis ſolidarum partium ſumma ſiccitas ſit, ad quam per hecticas febres via expeditiſſima patet, melius eſt hominem in frigidam intemperiem transferre, ac cui curationem adhibeamus habere, q̃ tendentem rectà ad interitum ſinere, deſperatamq́; illi ſalutem facere. Ergo eos qui hectica febriunt, illico omni ratione refrigeremus, antequàm progreſſi, in maraſmum perueniāt. Nam quem iam occuparit maraſmus, hunc neutiq̃ ſanare tentaueris. Ipſum tamen in alterum transferre maraſmum, quem appellāt ex morbo ſenium licebit: ac ſic ſuperſtitem, non tantùm plures dies, ſed etiam menſes, ſeruare. In cæteris autem febribus, quas vel phlegmone, vel putreſcentes ſucci accenderunt, nihil offendes, etiam ſi in frigidam ægrum ipſum non merſeris. At in hecticis, id quod remedium affert, calidæ ſolium non eſt, ſed frigidæ. Quicunq; igitur hectica febre laborāt, atq; ex iis præcipuè, qui iam maraſmode tenentur,

Exercitiorum uſus.

Hecticos, dum ad balneũ accedunt, nihil iuuari, niſi ĩ frigidam ſint dimiſſi.

Siccitatẽ ſummã ſolidarum particularũ eſſe inſanabilẽ.

Hecticos ſtatim eſſe oĩ ratione refrigerandos.

Maraſmum eſſe incurabilẽ.

Seniũ ex morbo.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

modò his nulla alia febris, vel ex solo putrescente humore, vel cum phlegmone, sit adiuncta, eos omnes audacter lauabis: sed prorsus citra omnem laborẽ: ne resoluantur vires. Sint ergo tres domus balnei: in quarũ primam, quæ satis esse calida debet, in lectulo cubans ducatur: inibique nudetur. Illinc autem valida sindone in secundam portari debet: quæ non tantùm situ sit media, sed etiam temperie: tanto scilicet prima calidior, quanto est tertia frigidior. In ea itaq; oleo tepido super sindone perfundatur. Hoc facto, ad tertiã ducatur domum: ubi nimirum est solium. In cuius quidem moretur aqua mediocriter: idq; sustentus sindone: nullaq; infusione aquæ, cuiusmodi in aliis vti solemus, adhibita: immo nec capiti eius quicq̃ infundi velim: quum sit satis id quoq; bis, ter' ue vnà cum toto corpore, in aqua mergi: demissa mediocriter deorsum sindone: ac rursum per quatuor iuuenes, qui eum portant, leuata. Mox hinc eductus, in frigidam semel tot[a] tingatur: ne vel breuissimo quidem spatio illic moratus. Protinus verò alter paratam habens calentem sindonẽ, ipsi iniiciat. Dein æger suo in lectulo collocatus, primùm spongiis detergeatur: dein mollibus linteis, quoad fieri potest, blãdissimè. Postea verò unctus, amictusq; vestibus, rursus super lectulo reducatur ĩ aliquã aliam domum vicinam, vbi cibari cõsueuit: inibiq; nutriatur. Porrò humidum esse, ac frigidum, quod hecticis febribus sit conducturum, nemo nescit. Eiusmodi verò sunt tum cremor ptisanæ, quum frigidus sumit: tum alica, similiter ptisanæ cremori condita: id vero ẽ ex aqua, & exiguo porri, & anetho: tum sale, oleo, & aceto. Cõmodus præterea iis, q sic laborant, est & exiguus in aqua frigida panis. Cæterùm nullius horũ, pura frigiditas esse debebit, sicuti potionis. Quippe hæc maturè tum incalescit, tum per corpus digeritur. Illa, quũ plusculum tp̃is in vẽtriculo morentur, ipsum for

Balnei partiũ descriptio.

Hectici qũo sint p quatuor partes balnei tractandi.

11. Hecticis requiri humidum et frigidum uutrimentum.

Hecticorum uictus ratio.

tasſis refrigerant, ſi fuerint immodicè frigida. Vbi autem febris iam traxerit, dandum quoq; aſininũ lac eſt, ſed diligenter obſeruato, ne in ventre concreſcat. Cauebitur aũt id, ſi mel illi admiſceas: aut ſalis, quo ueſcimur, exiguum. Abſtinendum tamen in hecticis, quoad fieri poterit, à melle eſt: atq; iccirco etiã à mulſa. Quippe protinus in bilem conuertitur, & ſicciores, acriorisq; caloris febres reddit. Dandus itaq; principio aſinini lactis eſt non plus cyathus: ſed inducta in ipſum cubiculum aſina: quo nullum tempus interponatur: æger autem id protinus bibat. At verò ſi corruptũ in uẽtre lac fuerit, pulſus paruos atq; inæquales ĩuenies, quales accidunt in compreſſione ventriculi. Sin autẽ non ſit corruptum, & maiores & ualẽtiores eos, q̃ pro conſuetudine inuenies. Qua ratione obſeruata, licebit tum lactis, tum aliorum ciborum omnium modũ ſenſim augere. Qui igitur iam maraſmo vexantur, eos, ſicuti dictum eſt, lauabis. Quos verò hectica premit, nõdum tñ maraſmo tentantur, eos licet ẽt laues, ſine ſubiecta ſindone: utpote viribus adhuc ualentes. At qui ex his minus ſunt ualentes, eos non tutum eſt permittere in frigidam natationem deſcendere, ſed foris ipſos potius perfundere: primum tepida: ſecũdò frigida: qualis fontana eſt. Ac ſi quidem omnia curioſè adminiſtrentur, vtiq; ſanandi iam eius quem maraſmus conſumit, ſpes eſt. Sin error uel in uno cõmittatur, is, reliqua ſubuertit omnia. Quippe quum exitialis horum effectus ſit, ne leuiſſimum quidem errorem tolerat. Ac ſi qs taliũ eſt ſeruatus, huic carnoſam tñ portionem maraſmus iã occupauerat. Ipſis verò ſolidis reſiccatis, fieri neqt, ut hõ prorſus ſanet. Etenim primum eiuſmodi febris propriã partiũ humiditatẽ, ex qua nutriunt, depaſcit. Hinc trãſit ad gen⁹ carnoſum. Deinde ſolidas populat particulas. Vocat aũt caro tñ ea quæ ĩ muſculo eſt. Nã quæ ĩ uiſcerib⁹ ꝯſpiciunt, nõ carnes, ſed parẽchymata

Lac aſininum cũ melle ſumptum non cogitur.

Mel eſſe inimicum hecticis.

Lactis in uentre corrupti nota.

Hecticas febne leuiſſimum quidem tolerare errorem.

Hecticę feb. ſpecies.

Caro quæ dicatur.

Parenchymata.

nominantur. Porrò singularum particularum substantię moles, ex tali maximè completa est natura, quæ & perire, & regigni posſit. At verò nec fibrosa, nec neruosa, membranosá ue natura, eandem generationem habere cernitur: nec fas est eiusmodi singularum partium fibras, à febribus malignis liquari, perinde vt carnes: quando aĩal ipsum, prius q̃ hæ prorsus sint exiccatę, iteremerint. Sanè sunt & quas marasmodes febres vocant, vniuersæ ex earum genere quæ colliquãt: sed in eo differũt, q in his, quæ portio carnis colliquatur, ea semper vaporis vice digeritur: in illis defluit in ventrem. Nam quemadmodum quo magis animal vel adipe, uel carne abundat, eo, quod ab ipsius carnibus, dũ in craticulis torrentur, defluit, copiosius cernitur: ad eundem modum in calidissimis febribus, si carnes humidæ ac molles, cum adipis copia fuerint, ea sensus liquari deprehẽdas. Sin absq; adipe & siccæ sint, insensibiliter absumuntur, & in febres marasmodes transeunt. Hæc præmonitus, colliquantium febrium iisdẽ methodis curam ages: tum ad frigidam exhibendam, q̃primum properans: tum iis quæ refrigerẽt & humectent, nutriens. Mulsam uerò inimicissimam illis esse censebis.

Marasmodes a colliquantibus febribus quõ differant.

Colliquãtium febrium curatio.

GALENI PERGAMENI DE MEDENDI METHODO. LIB. XI.

ODVM Igitur curandarum ephemerarum, in octauo huius operis cõmentario: cõtinentium, in nono: hecticarum deniq; in decimo, satis accuratè exposuimus. Nunc verò, quẽadmodum quæ ex putrescẽtibus hu

moribus excitantur, methodo sint sanandæ, aggredi est animus. Duo autem sunt scopi curationis in vniuersum: affectus nempe ipse: atque ægrotantis temperies. Affectus quippe, ex iis quæ sibi contraria sint, adhibenda esse remedia indicat. Laborantis verò temperies, simul cum ipso morbo, mensuram contrarietatis definit. Potest etiam ambiens nos aer (qui ex cœli statu, anni tempore, ac regionis natura suas mutationes sortitur) unam efficere indicationem: ac uel ægritudinis causis, uel sanitatis, annumerari. Porrò auxilium, quo ad morbos tollendos utimur, prima & vltima dicitur sanitatis causa: diuersis tamen rationibus. Dicitur quippe vltima tempore: quandoquidem & natura, & ars, & fortuna, priores, secundũ tempus, eo sanitatis existunt causæ. Prima uerò est, quatenus id primò laborãtis corpus tangit, alteratq; eius affectum. Ars siquidẽ artifexq; & fortuna, non per se primùm, sed per auxilia morbos profligant: materięq; interuentu operant: quemadmodum per seipsam natura. Quæ nimirum ex tum spiritus, tum solidarum particularum (quæ ex semine genitali oriuntur) tum carnosarum substãtia, constat. Quarum trium substãtiarum singulę propria pro natura sua tum qualitatem, tum quantitatem habent. Ac qualitas quidem earum, ex cõgrua temperie humidi, sicci, calidi, & frigidi efficitur. Quantitas verò solidarum partiũ, par semper manet: sed iis qui adhuc inaugentur, numero duntaxat: qui verò absoluti iam sunt, etiam magnitudine. Carnosæ uerò substãtiæ magnitudo uariatur, etiam si iam non augeatur animãs. Pari modo & subã spiritus * propemodum quolibet memento tum maior, tũ minor ↄspicit. Ergo ad duos illos scopos prius traditos, etiam vnica uirt⁹ addetur, iuxta earum trium substãtiarum enumerationem: aut temperies per se distinguetur: quæ & ipsa rursus bifariam scinditur: nempe & in originalem naturam, & in

Curationis scopi sunt duo: affectus, & ægri temperies.

Affectus quid indicet.

Temperies q͞d indicet.

Aer unde suas mutatiões sortiatur.

Auxilium cur prima & ultima sanitatis causa dicatur.

Fortuna p͞ auxilia morbos profligat.

Natura ex quibus constet.

Solidæ partes ex semine generantur.

Virtutem esse unum ex curationis scopis.

Temperies est duplex.

Indicatiões remediorum unde sumantur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

acquisititiam dispositionem: sic nimirum ut ex istis, & aliis quæ prius dicta sunt, propria quædam cuiusq; remediorum sit indicatio. Ex ætate etiã, uitæ studiis, consuetudineq;, remediorum indicationes sumuntur. Proponatur igitur nobis intemperies quædam curãda. Ea utiq; per contrarium intemperiem sanabitur. At quoniam vniuersi febrium generis intemperies, est calor: vtiq; per frigiditatem curabitur. Quemadmodum autem ab affectu ad materias præsidiorũ peruenimus, eodem etiam modo à singulis reliquorum generũ primorum, ad eas est descendẽdum: veluti à uirtute, quæ morbo, ceu aduersatrix opponitur, & cui omni ratione opitulari & subuenire est consilium. Quare virtus quidem ipsa erit vnus ac primus scopus: alter aũt, atq; secundus, quod ab ea significatur: nẽpe custodia ipsius. Pari etiam ratione, morbus quidẽ dicitur esse primus scopus: secundus autem, sublatio ipsius. At verò custodia, similium indicabit exhibitionem: sublatio, contrariorum. Quoniam uerò virium substantia tum ex spiritu, tum ex carnosa specie, tũ solidis ipsis completur: ex iis quę similia sunt, moliri cuiq; suam custodiã oportet. Spiritui, ex respiratione, transpiratione, & uapore qui ex sanguine attollitur. Solidorum verò generi, ex solido nutrimento. Carnoso generi, per eam naturã, quæ in medio humidorũ ac solidorũ corporũ est. Porrò cuiusq; horũ modũ ex conseruãdæ substãtiæ mõ inuenies: qualitatẽ verò, ex ipsius tẽperie. Quũ aũt horũ cuiusq; tẽperies, vel optima sit, uel aliquatenus vitiosa: quæ qdẽ optima ẽ, semper seruari debebit. Quæ uerò oĩno vitio nõ caret, hæc in sanis qdẽ, vel seruãda ẽ, vel alterãda: in ægris verò, seruãda. Quũ aũt diuersitas nõ parua sit, in partiũ aĩalis tẽperamento, propriã cuiq; mensurã, eorũ quæ ipsi similia sint, oportet accõmodare. Nempe ei quæ terrea est magis, eorũ quæ magis sint terrea: & ei quæ humidior est, eorũ quæ sint humidio-

Intemperiẽ per contrariã aliã sanãdam esse.

Custodiã fieri per similia.
Sublatio morbi fit per contraria.

Partium singulæ per quæ custodiẽdæ sint.

Tẽperies optima, semper seruanda.
Intemperies vitiosa qñ seruanda, & qñ sit alteranda.

ra: ac sic de cæteris cõstitutionibus. Hinc verò iã materiæ particulares oẽs in cibis, potiõe, aere, & oĩbus peragi solitis, inueniendæ sunt. Quòd si mutuo inter se pugnẽt aliquæ indicationes, ꝓpendenda * indicantiũ scopoꝝ tũ magnitudo, tũ dignitas est, efficiẽdumq́; id, qđ tũ maiores, tũ digniores scopi admonent. Quoꝝ dignitas quidẽ iudicãda est, vel vitæ, vel sanitatis respectu. Magnitudo aũt est duplex: vel propriæ substãtiæ ratione, vel declinationis à naturali habitu. His igiť ꝑmissis methodis, iã ĩ febriũ genere exercitemur, qđ ex putredine nasciť. Ac primũ ab illa febri exordiamur, quę ex putredine humoꝝ in maximis vasis, vel ĩ oĩbus simul, cõputrescentiũ, oritur: quãq; necessum est synochon, hoc est ↄtinentẽ, existere. Fieri aũt neqt, vt talis febris saneť, nisi inhibita prius ipsa putredo sit: quæ sanè inhiberi, causa manente, nõ potest. Quare submouẽda ipsius causa est, si mõ putredo ipsa prior: mox post ipsam, febris sanari debeat. Ostensum aũt est, illa tm̃ putrescere corpora, quæ quũ calida humidaq; natura sint, neq; ꝑflata, neq; uentilata, in calido humidoq́; loco includũtur. Quòd si in motu sint, ventilenturq́; ac ꝑflẽtur, posse ea nõ putria, integraq́; seruari: potissimũ quæcunq; corpora sua ipsoꝝ natura regũtur: vt aĩaliũ, stirpiũq́;. Ea nãq; ab initio cõgenitos secũ motus habẽt, qbus superflua excernãt. Nec minus ẽt est demonstratũ, q̃ta sit tum respirationis, tũ pulsuũ vtilitas, ad ꝑflatũ, vẽtilationẽq́; corporis, atq; eius natiuũ calorẽ tuẽdũ. Itaq; si qđ in eo manifestè putrescere debeat, dictas trãspiratiões esse ĩpeditas oportet. Fieri aũt nõ potest, ut illæ per totũ sistantur aĩal, nisi vel finibus vasoꝝ stipatis, vel tota cute. Porrò accidere in finibus vasoꝝ stipatio potest, vel ex vehementi extrinsecꝰ refrigeratione: vel ex succoꝝ, q extrorsum in ipsos ↄferti ruerint, crassitudine, multitudine, vel lentitia. Accidit hoc illis & ex iis exercitatiõibꝰ, quæ ĩ palæstra, vel aliàs obeunť, & itinere la

Indicantiũ scoporum dignitates esse expendendas.

Synochos feb. quæ dicatur.

Synochorum curatio.

Putrescunt calida & humida, quæ in simili loco conclusa, perflari nõ possunt.

Transpirationes vnde prohiberi contingat.

Stipatio in finibus vasorum, vnde contingat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

borioso: uel ambientis statu, quũ ex rigore in æstũ mutatus est subitò. Nonnullis uerò feruentes ex ira succi, ac foras simul impetu ruentes, effecerunt dictas stipationes. Quisquis igitur propositam sanaturus est febrem, hic simul causam eius oportet adimat: simul calorem qui in animali excitatus ab ea ẽ, refrigeret. Ac quemadmodum quidem ille refrigerãdus sit, prius est dictum. Causam uerò adimi oportebit, propria cuiusq; naturæ inuenta cõtrarietate. Vtiq; si ex frigida causa stipatum, densumq; redditum corpus est, relaxato eo, omniq; ratione rarefacto. Sin ex obstructione ita ẽ affectum, hac reclusa. Quod verò recludet, hic quoq; ad contrarietatis indicationem attentus inuenies. Vbi nanq; abũdantia humorum est, hos vacuabis. Vbi crassi, glutinosiq; sunt, eos tenues & fluxiles reddes. Si plures causæ aliquando coibunt, omnibus per contraria occurres. In eiusmodi aũt dictarum causarum cõplexu, cœpisse à sanguinis missione conueniet: ac abundantia vacuata, tum ad extenuãdos humores venire. Ab hoc ad remittenda quæ sunt constricta, & rarefaciẽda quæ sunt densata. Atq; hæc quidem à morbi affectu indicatiuè sumienda sunt. Quum autem ciborum atq; potionum, necnon spirituum decens quãtitas, qualitasq; virtutem ipsam custodiant: ac modus quidem quantitatis ipsorum, à virtutis substantia inueniatur: qualitatis verò, à temperie: nimirum ęstimari debebit, quemadmodum vires quæ corpus regunt, se habeant. Quæ quidẽ si sint valentes, audacter vacuantibus præsidiis uteris. Sin infirmiores sint redditæ, vacuantia remedia cautius administrabis. Sed & nutrimenti modus hinc tibi desumendus est. Quippe quum vires legitimum robur suũ habent, & morbi summus vigor breui expectatur futurus, tenuissimo cibo vti licet. Vbi uerò infirmiores fuerint, non licet sine graui noxa. Sed adiicere ad nutrimenta tantum oportet, quantum est de robore vi-

Stipationis curatio.

Nutrimenti q̃titatem, a virtute qualitatẽ, a temperie sumendam esse.

Tenuissimo cibo quando sit vtendum.

rium detractum. At nutrimenti qualitas, ex morbi affectu, unà cum solidorum corporum temperamento præsenti, sumenda est. Tempus autem nutriẽdi, quod quidem ad reliquas febres pertinet, quæ ex putredine oriũtur, in progressu sermonis dicetur. Quæ uerò unicam tãtùm à principio ad finem vsq; accessionem habent, synochiq; dicuntur (de quibus impræsenti arum est sermo) in iis tunc offerẽdus est cibus, dum ægri melius se habent: eoq; potissimum dici tempore, quo in sanitate prius cibari erant sueti. Est autem frigida quoque iis propinanda, quum succi & iam concoquuntur, & crassitudo eorum est extenuata. Cæterùm iam operæpretium est explicare, quot sint febrium, quas putredo accendit, in vniuersum differentiæ. Dein, quænam sit ipsius generis earum communis vtilium auxiliorum indicatio. Mox, quæ sit singulatim cuiusq; propria. Quod igitur ad differentias pertinet, prima sanè ex eo est quòd causæ ipsius putredinis vel adsunt, vel non adsunt. Secunda ex eo quòd per totum animal, aut eius partem aliquam diffusa putredo sit. Tertia, quatenus cum phlegmone, aut citra hanc. Ergo ordiamur ab humorum putredine, quæ primum indicans in diuisione fuit. Cuius quidem natura, ad curationem erit inuentionis principium. Porrò natura putredinis est mutatio totius putrescentis corporis ad corruptelam, à calido externo. Non enim profectò à proprio calore corrumpitur quicq̃: immo prorsus cõtra, quicquid in rebus subsistit, id augetur, roboratur, sanum est, ac viuit, dum proprio calore regitur, veluti nimirum ipsa animalium corpora, quãdiu seruatur proprius eorum calor: in cordis quidem corpore, per respirationem: in reliquis omnibus partibus, tum per communitatem quam habent cum corde: tum per aliam quandam respirationis speciem, quæ per totam agitur cutẽ, & trãspiratio, perspiratio'ue dicitur. His verò læsis, vnà etiã

Nutrimẽti qualitas ab affectu & tẽperie est sumenda.

Nutriendi tẽpus quale sit synochis aptũ.

Frigida quãdo sit propinãda iis qui laborãt synocho. (6) VII.

Putridarum febrium dĩiæ.

VIII

Putredo est mutatio corporis ad corruptelã a calido externo facta.

Calor naturalis auget atq; conseruat omnia, illisq; vitã largitur.

Calor naturalis quõo conseruetur in corpore.

calor natiuus læditur. Alter verò quidam alienus, ac p̄ter naturam in corporibus excitat⁹, primùm quidem ipsos succos propter humiditatem putrefacit, corrumpitq;. Spatio verò, tum adipem inuadit, tum etiam carnem. Putredinem in corporibus ortam sanabimus, id quod iam corruptum est, omni ratione vacuantes: qđ reliquum est, moderatis motibus, & refrigerante per spiratu ad exactam symmetriā reducentes. Ac vacuationem quidem illius per vrinam, deiectiones, sudores, vomitumq; moliemur, si putridus humor, ad os ventriculi aliquando sua sponte impetum fatiat. Post hāc dimotiones mediocres, vnà cum ambientis bona temperie adhibebimus. Causam verò putredinis, si adhuc perseueret in corpore, per contraria tollemus. Itaq; quoniam transpirationis prohibitio fuit occasio putredinis, hanc submouere oportet. Quia verò ea (quēadmodum exposuimus) à variis causis est orta, ipsarum singulis contraria medendi ratione occurremus. Sciēdum tamen est, non easdē omnes partes vacuationes, medicamentáue requirere: quum & temperamentis, & posituris, & forma, & omni deniq; cōstitutione, naturaq;, inter se dissideant. Quū aūt maior pars medicamentoꝝ vacuantium, febrem ipsam adaugeant, vtpote facultate calida & sicca: deligēda medico sunt, quæ citra calfactionē, siccationēq; valentē, ipsas vacuationes moliātur. Cuiusmodi sunt cremor ptisanæ, aqua mulsa, oxymeli, apomeli, & apii radix, ī aqua, quæ potui datur, incocta. Hæc aūt ipsa ventri sunt quoq; idonea. Qui si nihil reddat, iniicienda per clysterem mulsa cum oleo est. Sanè totum corpus, prius q̄ id vacuaris, rarefaciendū non est. Vbi vacuatum sit, vtiq; licebit id medicamento aliquo, cui calor tepidus insit, rarefacias: cuiusmodi est qđ ex chamæmelo conficitur. Hoc tp̄e si vinū quoq; aquosum bibatur, id omnes vacuatiōes promouerit. Idem faciat & temperatum dulcis

Putredo quō sit sananda.

Putris humor quō sit vacuā dus.

Vacuantiū medicaminū maior pars febres ipsas adauget.

Vacuantia modice quæ sint.

Rarefaciēdum nō eē corpus, prius q̄ sit vacuatum.

Vinum aquosum p̄mouet omnes euacuationes.

aquæ lauacrum. Cæterùm, vbi magnitudo febris obstat, ſicuti in continentibus, nec vino eſt vtēdum, nec lauacro, nec iis, quæ habitū rarefaciant, vnctionibus. Iam verò id genus ardentisſimis febribus, potus frigidæ confert: niſi ſubſint putreſcentes humores, per aluū, vrinas, vel ſudores vacuandi. In vniuerſum autē, dum plura ſimul coeunt ſymptomata, id quod maximum omnium eſt, aggredi oportet: atq; ei vel ſoli, vel magis q̄ cæteris, ſubuenire. Porrò ad corrigendos putreſcentes humores, non tantū requirimus vires ipſius pulſus firmas: ſicuti nec eius facultatis quæ volūtariū motū largitur: ſed multo magis ipſius concoctricis. Ergo ſi & vires cunctæ valentes ſint, & ardentisſima febris, & concoctionis notæ planè euidentes, frigidā intrepidè propinabis. Quòd ſi etiam æger bona corporis habitudine ſit, tum ſtatus cœli calidus, ac ſiccus, etiā ſi in frigidam natationem hūc dimittas, haudquaq̄ lædetur. At ſi mediocris eſt febris, & vires non validæ, ſed cum notis concoctionis, iis qui ita ſe habent, balneum prodeſt, & vini potio: tum verò ex vnctionibus eæ quæ rarefaciunt: idq; multo magis, quum ambiēs eſt frigidus. Neq; enim aut frigidam in balneo lotionem, aut frigidam potionem ī eiuſmodi cœli ſtatu ferè expetunt, vtpote inſpiratiōib⁹ aſſiduè refrigerati: quum ſi qn̄ in frigido ambiente vehementer vri ægrotū contingat, exigua ſalutis eius habenda ſpes eſt. Si uerò nec coctionis habeat ſigna, nec vires validas, ſeruari is planè nō poteſt. Quo minus aut idem lauandus in balneo eſt, aut medicamentis iis quæ rarefaciant, vngendus, aut vinū illi dandū, frigida'ue offerenda. In q̊ enim deſperata oīno eſt ſalus, īprudentis cōſilii fuerit apud vulgum infamare p̄ſidia, quę multis fuere ſaluti. Febris igitur, prout febris eſt, aqua frigida eſt ꝑpetuò remedium. Quòd verò ad alia pertinet, nō perpetuò. Veluti quum ex obſtructione glutinoſi & craſſi humo

Continenti febre detentis, nec balneo, nec uino, nec unctionibus rarefacientibus eſſe utendum.

Frigida qn̄ ſit ꝓpinanda intrepide febri ſynocho afflictis.

Frigida natatione qn̄ uti posſimus in cōtinētibus feb.

Vinum qn̄ exhiberi posſit ꝑ continentes febres.

Lætalia ſigna in ſynochis.

Infamanda ſalubria medicamenta nō eſſe ubi ſalus eſt deplorata.

Febris, vt febris, aqua frigida eſt ꝑpetuo remediū.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ris putredo nascitur. Ponatur autem cum hoc, & redũdantiam in toto esse corpore: tum uirtutem non imbecillam. In eiusmodi etenim complexionibus, quum multa præter naturam in corpore sint, quædam eorũ præcedentes causæ erunt: veluti redundantia cum glutinosis & crassis humoribus. Horum nãq; vitio obstructio est orta: quæ morbus instrumentalis est, eorũ quæ obstructa sunt corporum. Hanc symptoma sequutum est, ipsa transpirationis cohibitio: quam rursus putredo humorum excepit, antecedens quædam ipsius febris causa. Ergo qui febrem curare vult, necesse est inhibeat putredinẽ. Ac sic duæ indicationes se exhibent: altera à febri: altera à putredine. Atq; à febri rursus duæ: scilicet ut portio febris, quę iam accensa est, percuretur: quæ verò etiamnum gignitur, inhibeatur. Aliæ autem duæ rursus à putredine erunt indicationes: vt & quod putredinis iam factum est, sanes: & qđ in generatione adhuc est, sistas. Porrò quod in generatione est, id perspiratio impedita facit. Ita ab hac rursus aliæ duæ indicationes nascentur: tum vt quod retentum est, vacuetur: tum quod retinendum est, prohibeatur. Prohibebitur sanè, si obstructioni medeamur. Cuius quoq; ipsius, quod iam occupauit, sanandum est: per ea quæ obstructa liberant, quod futurum est, propulsandum: per ea nimirum, quæ affluxum obstruentium succorum compescunt. Ergo quod vltimũ in ipsa methodo resolutiua est inuentum, id primum omnium in curatione tibi est peragendum. Etenim si iis auxiliis, quæ obstructiones eximant, vti, non uacuata prius abundantia, uelimus, non modò nihil proficiemus, sed maiorem etiam reddemus affectum. At si vacuata prius multitudine ad curandam obstructionem accedamus, medicamentis iis vtemur, quæ citra calorem obstructiones expedire sint apta. Vbi autem quæ obstruunt detersa, dissectaq; sunt, per aluum, vrinas, atq; sudorem

[Margin notes: Obstructio quid. — Putredo est antecedẽs ipsius febris causa. — Obstructa nõ esse aperiẽda, prius q̃ plenitudo uacuetur. — Obstructionũ curatio.]

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

atq; sudorem, ea uacuare tentandũ, idq; medicamentis quoad licet, minimè calfacientibus. Hoc verò tpe, ẽt vires roborare, quo & putredinẽ superẽt, & succos concoquant, studebimus. Quod aũt febris ipsius iam accensum est, refrigerabimus. Itaq; in auxiliorum inueniendorum ordine, vltima est quæ ab hac sumitur indicatio, q̃uis alia ratione sit prima: quum à febre videlicet cœperit inueniendorum præsidiorum methodus. Ac si nullum quidem interim vehemens symptoma incidat, prohibeatq; quominus auxilia ab initio morbi ad finem ita procedãt, celerrimè febris finietur. Sin tale quippiam inciderit, quod totam ad se curationem reuocet, producetur & curationis finis. Expendere autem oportet medicamentorum tum usum, tum noxam. Quippe aqua mulsa, quatenus crassos succos extenuat, glutinosos deterget, atq; excretionẽ promouet, optimum in iis synochis medicamen fuerit, quos habitus coarctatior, & putredo excitarunt. Quatenus verò calorẽ febris adauget, est noxia. Quare si hic immodicus sit, parcendum mulsæ est: v̄tendũq; cremore ptisanę. Quòd si difficiles & cõtumaces iudicaueris esse obstructiones, ẽt oxymelite. At hoc ipsum rursus, si ĩmodicè vtare, & intestina radit, & tussim excitat, & neruosa lædit. Perpetuò aũt dogma illud existit verum, contrariorum contraria esse remedia. Qñquidẽ fieri non potest, vt eorum quæ p̃ter naturam sint, quicq̃ per aliam vllã remediorum speciem curetur. Non tñ ex vsu est semper oĩbus quæ p̃ter naturã sint, mederi: sed quum sola per se subsistunt. Nã si cũ aliis vnã incidant, aliis sæpe est ante illa medendũ: sicuti in cauis vlceribus, vbi ea simul cũ phlegmone sunt coniuncta. Siquidem verum in his quoq; manet, q̄ per ea quæ carne implent, curantur. Cæterùm his vti non licet prius q̃ curaueris phlegmonem. Quæ itaq; præter naturam sunt, omnia ab iis quæ ipsis sunt contraria, curantur. Quum autẽ eo-

Mulsæ facultates.

Oxymelitos noxæ.

Contrariorum esse remedia contraria.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Rerum prçter naturam differentia duplex.

rum quæ præter naturam sunt, duplex prima sit differentia, aliis per se subsistētibus: vtputa affectibus: aliis in generatione suam essentiam habentibus, ac umbræ ritu affectus concomitantibus: nempe symptomatis: vtiq; sanatio quidem, affectuum sublatio est. Hanc verò symptomatum amotio sequitur. Quare affectuum ipsorum, qui verè & primariò curantur, potissimum dicuntur esse contraria remedia: symptomatum autē, ex accidenti. At verò contraria dicūtur, quæ sub vno eodēq; genere, plurimum inter se dissident. Si aūt in illo genere qđ mediocre est, hoc est medium inter duo extrema, intellexeris, infinitam quandam contrariarum rerum multitudinem, quæ maioris minorisq; ratione, inter se dissideant, ex eo inuenies. Non enim in corporum modò qualitate, verūetiam in quantitate, eiusmodi contrarietatem inuenias. Quam vtiq; Aristoteles non cōtrarietatem, sed oppositionem nominat. Verùm Hippocrati, omnia id genus contrariorum habent appellationem: sicuti etiam Platoni, qui ex cōtrariis esse dicit generationes. Contemnere tamen nomina oportet: minimè autem scientiam rerum. Cuius nō ignarus Hippocrates ait, Medicina appositio est, & detractio: deficientium quidem appositio: redundātium autem detractio. Porrò deficiunt, redundantq; nōnulla quidem in quantitate: quædam autem in qualitate. In quantitate, quum sanguis immodicè est auctus: aut rursus minor redditus. In qualitate, quum vel calidus, vel frigid⁹, vel crassus, vel tenuis, plus iusto, minus'ue, est effectus. Verùm ad medendi indicationes propositi nobis febrium generis reuertamur. Genera causarum quæ in nobis præter naturam oriuntur, sunt multitudo, crassitudo, & lētor humoris. Causa simul atq; symptoma est transpirabilis excrementi retentio. Simili mō causa pariter & affectus est ipsa putredo. Morb⁹ verò tū obstructio, tū febris ipsa. Symptoma est, trāspi-

Contraria quorum dicantur esse.

Cōtraria quę.

Oppositio q.

Medicina est appositio & detractio.

Cārū genera p̄ter naturam.

rabilis excrementi retentio. Ergo indicabit præcedentium causarum quælibet proprium aliquid, poscēs nimirum ablationem sui per opposita. Nempe multitudo ipsa, quæ ex eorum est numero, quæ sunt ad aliquid, in prædicamento quantitatis, vacuationem. Lētitia verò & crassitudo, quæ sunt in qualitatis affectu, īcisionem & abstersionem. Obstructio aūt, qui morbus instrumentalis est, reclusionem. At transpirabiliū retentio, excretionē eorundē. Sicuti & humorum putredo, excretionē, refrigerationē, ventilationem, & cōcoctionē semiputridorum: quæ oīa illi ex aduerso respondent. Ipsius uerò febris, refrigeratio oppositio est. Sīgulæ itaque res semper unā indicationem exhibēt. Ac si pter naturā ipsum indicans sit, semper indicabit cōtrariū: sicuti non contrariū, sed simile, si secundū naturā se habeat. Igitur si vires eius qui ex putredine humorum febricitat, valēres sint, mittendus statim morbo incipiente est sanguis: si cruditas vētris nō adsit. Sin vires īfirmæ sint, aut ætas dehortetur, incidenda vena nō est. Eiusmodi tñ febris in virtutē imbecillā non incidit. Quippe synochos bene habiti corporis, & calentis ætatis est propria. At si ī puerum incidat, qui quartūdecimū annū hactenus non attigerit, mitti illi sanguis non debet: propterea qd̄ tātillis, quū pſertim calidi & humidi sint plurimum corporis substantiæ quotidie defluat, ac digeratur. Ita qd̄ ex incidenda vena moliendū nobis fuerat, id ultro nobis ex curādi corporis natura pstatur. Qd̄ si corpus quartūdecimū excesserit annum, æstimandū est, qualis eius natura sit: num gracilis, & spissa, & dura, & copiosi sanguinis, an contra. Atque ita in priori missionem sanguinis adhibebis: in secūda, nequaq̄. Quin etiā modus vacuandi sanguinis ex iisdem sumetur indicationibus. Si enim cui sanguis mittitur, triginta annos sit natus: sed laxus, & mollis, & pinguis, & albus, & gracilibus venis: huic aut planè sanguinem non mittes: aut parum

Causarum prę cedentium febrem putridā, quid singulę indicent.

XIV

Sāguis in principio statī mittēdus est, si putrida febre laborans ualidis uiribus sit, nec cruditas subsit.

Synochos, non incidere in imbecillas uires.

Pueris ante quartūdecimū annum cur nō sit sanguis mittendus, uel si laborent synocho.

Pueris post quartūdecimū annum qñ mittendus sit sanguis, & qñ minime.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

detrahes. Et omnino quidem non mittes æstiuo tempore, regione æstuosa, & cœli statu calido & sicco. Parum detrahes in reliquis tum anni temporibus, tum regione, tum cœli statu. Iam verò, si neq; obstructio, nec putredo subesset, sed sola redundantia succorum, protinus à missione sanguinis, pro naturæ suę ratione homo se haberet. Verùm quoniã nec obstructio, nec putredo per solam curari missionem sanguinis potest, reponi sanguinis aliquid ad spatium curationis debebit: quo minus ĩtempestiuè nutrire necessitate vlla cogamur.

Synochã feb. regrere tenuissimã uictus rationem.

Quantum nãq; ad huiusmodi pertinet febrẽ, prorsus nutriendum non est. Siquidem ostensum pri⁹ est, solum virtutis respectum esse, qui nutrimento præbeat indicationem.

Vires indicãt formam nutriendi.

At uero euacuationis ratione, nutrire oportet. Ita necessum est duorum alterum: aut febrem, si nutris, augere: aut vires, si non nutris, deiicere.

Sanguis cur non sit in synochis detrahendus immodice.

Satius itaq; fuerit, aliquid sanguinis, quod propriũ partibus animalis nutrimentum sit, relinquas: ac ipse paucissimas sorbitiones, potionesq́; exhibere contentus sis: quibus utiq; ceu medicamẽtis, potius quàm nutrimẽtis egemus.

XV.

Victum instituens pars artis, ex quibus constet.

Porrò quum ars ipsa tota sit magna, non leuissima eius pars est, scientia ordinandi victus. Quæ vtiq; ex his maximè remediis constituitur, cibo, potione, perfusione, cataplasmatis, & clysteribus.

Præcordiorũ perfusiões qñ sint ꝑniciosæ.

Cæterùm calfacere præcordia cataplasmatis aut perfusionibus, non est perpetuò tutum: sed in iis tantùm ægris, quibus in toto corpore nullum errat superfluũ. Cæteris omnibus extrema est pernicies. Nam siue redundantia vtrauis sit, vel ad vasa, vel iuxta vires: siue etiam in vna parte pluribus'ue vitiosa excrementa habeantur: omnia ad partem excalfactam trahuntur: inibiq́; sæpe phlegmonas excitant.

Diuites q̃ pauperes cur interdum soleãt deterius curari.

Quare in eiusmodi morbis diuites potius q̃ pauperes perperam solent curari. Nempe, & quòd raro illis mittatur sanguis, vel si maximè tali egeant auxilio: & ꝙ medici, ut agere ali-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

quid semper videantur, de pfundendis præcordiis maximè sint soliciti. Itaq; accidit, vt illo ipso tpe phlegmonæ iucipiant diuitibus, quo iã pauperibus, morbus propemodum perductus ad finem est. Saluberrimum igitur est in febribus venam incidere, non synochis modò, verùm etiam aliis omnibus, quas putrescẽs humor concitat: vbi præsertim neq; ætas, nec vires prohibẽt. Leuata enim quæ corpus nostrum regit natura, exonerataq; eo quo, veluti sarcina premit, haud ægrè quod reliquum est vincet: concoquens quod cõcoquĩ est habile: & excernens qd potest excerni. Porrò vbi humor ad locum affectum confluit, remittere repellereq; hunc expedit: nõ ad ipsum trahere. At repellentia remedia, quæ certè astringendi vim obtinent, in principiis idonea sunt duplici ratione. Et q robur affectis particulis inserant (unde minus prõptè affluxum excrementorum in se recipiunt) & q eorum quæ in iis iam recepta sunt, tenuissimũ extrorsum exprimant. Quòd si tum fluxio humorum per ea remedia cõpescitur: tum densitas quæ in affecta particula relicta est, crassiora detinet: iam tempestiua relaxatio est, quo ea quæ retẽta sunt, vacues. Præcipuè aũt astringentibus est vtendũ, ubi in iecur aut uẽtriculum, superuacuum aliquid profluit: qñ & è primoribus admodum hæ partes sunt: & ut munus suũ obeant, vel in ipsis morbis, est necessariũ: quũ alimentum corpori uniuerso conficiant. Quare ciborum cõcoctio, siue ea in iecinore, siue in uentriculo sit improspera, febres intendit: ac succi vitio exacerbat. Quo magis in oĩ febri, ciborum concoctionis prospicere magnopere oportet. Atq; eius rei gratia, roboris quoq; instrorum qbus perficit, non leuis habenda est cura. Si ergo vel minima sit suspitio iecur aut ventriculũ laborare, absynthiũ protinus oleo incoquemus, ac eas particulas pfundemus. Quũ aũt duplex in oĩ absynthio facultas sit, vtiq; in põtico astringendi facultas nõ parua

Sanguinẽ mittere i omnibus putridis febribus, qñ sit saluberrimum.

Repellentia remedia eẽ idonea phlegmonis incipientibus.

Relaxantibus qñ sit nobis vtendum.

Astringẽtibus qñ vtendum.

Cõcoctioni ciborum magnopere pspiciendum eẽ in singulis febribus

Absynthiũ hepati opitulat.

Absynthii duplex facultas.

XVI.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

eſt. In reliquis omnibus amara quidē qualitas eſt vehementiſſima: aſtrictio verò, aut planè obſcura, aut prorſus nulla ſentitur. Proinde ponticū ad iecinoris & ventris phlegmonas eligi p̄ſtat. Eſt aūt id tum folio, tū flore lōgè q̄ cætera abſynthia minore. Odor quoq; huic nō modò non inſuauis, verūetiam quid aromaticū referens. Reliqs oībus planè eſt fœdus. Quare hæc fugere oportet: vti aūt ſemper pontico. Etiā reliquorū medicamentorū, in quibus miſta cū amaritudine aſtringēdi vis eſt, aliqd in oleū coniicere, atq; ad eūdem modū vti, licet. Amara ſiquidē qualitas præit, viāq; aſtringēti facit. Ac ſi quidē intendere aſtrictionē ſtudes, oleum ipſum ēt aſtringendi vim habeat: cuiuſmodi eſt, qd̄ Hiſpanū vocant, & quæcūq; cum oleæ frondibus p̄parātur. Sin leuiore vti aſtrictione placet, aliud olei genus p̄parabis, p̄cipuè qd̄ tenuiū ſit partiū: quod genus Sabinū eſt. Optimum tñ vbi aſtringere vehementius expedit, eſt hiſtricū oleū. In penuria verò abſynthii īter initia vel melinū, vel maſtichinū, vel lentiſcinū ſatisfeçerit. Quòd ſi exigua febris ſit, ēt vnguentū nardinū: qd̄ utiq; valentius iis oībus calfacit. Quare ſi aliorū copia nō eſt, īualeſcēte febre, roſaceū illi admiſcebis. Sanè myrtini aſtrictio idonea nō eſt: quū craſſiorū ſit partiū, q̄ ut altè deſcendere poſſit. Ad eundem verò modū & cataplaſma cōpoſitā vim obtineat, ex ea quæ tenuiū ſit partiū, ac relaxet: tū ēt, ex amara, aſtringenteq́;. Superet aūt in iis, vbi ſcilicet tū reprimere, tū robur addere ſtudemus, qd̄ aſtringat. Vbi tenuare ac digerere, amarū. vbi euocare, quæ ex relaxantibus tenuiū maximè ſint partiū. Siquidem quæ craſſæ ſubſtātiæ ſunt, ea pus mouentibus ſunt accōmoda. Cataplaſmate aūt qd̄ ſequit̃ fuimus nos fœliciter vſi, contra iecinoris phlegmonē. ℞. Olei in quo abſynthiū decoctū fuerit, & cydoniorū decocti, ſing. vnc. 2. myrobalanorū & rad. ireos, ſing. drach. 2. Ceræ quod ſit ſatis. Fiat emplaſtrum puluc-

Abſynthiū ponticum eſſe eligendum ad iecoris & uētris phlegmonas.

Amara qualitas viā aſtringenti facit.

Olei ſpecies diuerſæ.

Myrtinū oleū eſſe craſſiorū partium, q̄ ut alte deſcendere poſſit.

Phlegmonis hepatis cōmodiſſimum cataplaſma.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

rizatoꝝ, iuxta artis præcepta. Coquitur & in uino austero cydonium: ex ipsiusq; carne aliquid eiusmodi cataplasmatis inditur: vbi uidelicet & quod confluit copiosum est, & particula ipsa infirmior. Tunc siquidem astringentem vim inaugemus. At verò nec colo laborante, nec reliquorum intestinorum quouis, nec musculis qui in præcordiis habentur, aut ipso peritonæo, miscenda astringentia sunt Sed nec quum vesica malè habet, vterus'ue: modò nihil vltra ad locum fluat, nec sanguinis redundantia, nec excrementorum copia, in toto sit corpore. Porrò renes & pectus in media prædictorum conditione consistunt: quantum scilicet à ventriculi iecinorisq; solicitudine absunt, tantum reliquis antecellentia. Siquidem in ventriculo iecinoreq; resolui robur perniciosissimum est: minimè in illis periculosum. In his verò est quidem periculosum, nõ tamen perinde ac in illis: nisi pus educere ex pectore, aut pulmone, aliquando sit opus. At in liene curãdo, si vel æger ex iis sit, qui atræ bilis excrementum naturaliter congerant: vel etiam eo tempore succus is in eo redũdet, necesse est reliquis astringentia permisceas: quo visceris robur custodias. Ita enim & excrementa ad se trahet: & quum corpus expurgarit, ipse rursus per vẽtriculum excernet. Sin atræ bilis sit omnino excremẽtum nullum, aut prorsus astringendum nõ est, aut parcissimè. Adhæc, si in quauis phlegmone obsessa particula, calor tumorem superet, agendum, vt sensim per ea quæ tepentem calorem obtinent, digeratur: qđ genus est tum lini semen: tũ chamæmelum. Quibus adiici vel hordei, vel fabaꝝ farina debet: quippe quoꝝ neutꝝ excalfacit. Sæpe verò & artomelite ad eiusmodi phlegmonas utimur: cui aquæ aliqd admiscemus. Ad lienem verò ẽt aceti aliqñ aliquid. Si uerò laborãtis phlegmone partis calor nõ multum à natura recesserit: tumor autem ipse fuerit notabilis, digerere haud timidè sine

Astringẽtibus in quarum partiũ affectibus nõ sit vtendũ.

Phlegmonas quarum calor tumorem superat, quibus curare medicamentis debeamus.

Artomeli.

Phlegmonæ quarũ tumor calorem superat, qua ratione curãdę sint.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

aqua debebis: etiam fœnigræci aliquid supradictis imi scens. Si veluti scirrhosa duritie phlegmone sit, pp humoris quem continet vel crassitudinem, vel lentorē, tum aceti aliquid, tum amara medicamenta, simul imi scenda curabis: potissimū in liene. Etenim viscus hoc, propterea quod ab iecinore crassum humorē trahit, eiusmodi humoris occasiōe plerūq; laborat. Quo magis cataplasmata quæ ex oxymelite, & absynthio, & cappari fiunt, illi sunt idonea. Cæterū nec eorum qui ex putrescente humore febricitant, quenq̄ ipse lauabo: nec relaxantibus cataplasmatis, prius q̄ supuacua purgarim, utar. His uacuatis, non solúm audacter lauē, sed etiam cataplasmatis utar: in aliis quidem membris, iis quæ relaxent: in iecinore uerò ac uentriculo, additis etiam quæ astringāt mediocriter. Parcius autem ad pectus, q̄ ad ea, utendum astringentibus est. Qñ talia humores qui phlegmonem excitant, in pulmones & cor nonnunq̄ reprimunt. Ac cibis potius horū firmitudini est consulendum. Neq; enim sicuti in iecinore & uētriculo phlegmone laborātibus, ita hic tenuissimo victu est vtendum. Ac longè quidē magis in pulmonis phlegmone abstinendū ab astringentibus est. Qñ in eo ipsis quoq; relaxantibus admiscendum aliquid acrium quodāmodo, & euidenter calfacientium est. Quippe foras trahere, potius q̄ reprimere, ī eo debemus. Itaq; ēt cucurbitula, in iis qui sic laborant, si prius sint vacuati, applicabitur. Si uerò abundantia succorum adsit, nō magis ex pulmone in pectus aliquid excrementi transferet, q̄ ex toto corpore attrahet in utrunq;. Eadem ratione, neq; in cerebri & eius membranarum phlegmonis, cucurbitulis in morbi initio vtemur: verū vbi nec influit adhuc quicq̄, & totum corpus prius ē vacuatū. At reprimētibus in his q̊q; inter initiū vtendū. Sed quū per cranii ossa mediā occupātia regionē, in altū descendere reprimētiū vim cupimus, eorū quæ præire, ac de

Acetū qñ miscēdum phlegmonarum medicamentis.

Lieni affecto quæ medicamenta conueniant.

Putrida febre detentos, nec lauandos, nec relaxandos esse, anteq̄ corpus uacuatum fuerit.

Hepatis cataplasmatis esse miscēda astringentia.

Pectore affecto parcius miscenda esse cataplasmatis astringentia.

Pulmone inflāmato, abstinendum ab astringentibus.

Pulmoni inflāmato, applicādā cucurbitulā eē, si prius fuerit corpus uacuatum

Cerebri & mēbranarū eius inflammationibus, qñ cucurbitæ conueniant.

ducere ea possunt, aliqd reprimētibus admiscebimus. Ea sunt, quoꝝ substantia ex tenuibus partibus constat. Sanè acetũ non mõ tenuiũ partium est, sed ēt non mediocrē reprimēdi vim obtinet. Quo profectò rationabilius in principiis affectuũ ipso vtimur, rosaceo admiscentes. Procedente verò tpe, ēt spondylii & serpilli, aliquid miscent: quo scilicet tpe transire ad ea quæ cõcoquant, ac digerant, conuenit. Sanè ad eum modum & castoreo vtimur: quum tñ ipso in aliis phlegmonis minimè vtamur, q̃uis ēt in summa inclinatione consistāt. Est nãq; calidius id, q̃ ut phlegmonis sit idoneum. Soleo aũt ipse singulaꝝ particulaꝝ meat⁹, qui iis ad excrementoꝝ emissionem sunt destinati, fluxiles reddere. Intestino, ventriculo, mesenterio, & iecinoris concauis, intestinum rectũ. Renibus, uesicæ, iecinoris gibbis, uenæ cauæ, arteriæ magnæ, & oĩbus quæ ĩ lumbis habentur, eum qui uesicæ inseruit. Pulmonibus & pectori, arteriam asperã, atq; fauces. Cerebro & eius inuolucris, eum qui per palatũ & nares descendit. Paraĩ fluxibilitas iis quidē quæ per sedē excerni debent, mulsa, & cibis iis qui uentrē liquãt, & pharmacis, quæ modicè proritare possunt. Ad uẽtriculũ uerò, iecur, & lienem, si qñ phlegmone sint uexata, nec mulsa ipsa ē vtilis: qm̃ illico in bilem transit, ac uisceꝝ phlegmonas auget. Excrementa aũt, ut cum urina excernantur, diureticis promouebis: quēadmodum quæ in pectore, & pulmone hærent, iis quæ tussim excitant, euacuabis. Porrò balneũ in remissione febris administratum, corpore iam mediocriter transpirante, nõ exiguũ cõmodum affert, oĩa ex eo tum fuliginosa excrementa, tũ humida educens. Curãdum tñ est primò, ut citra horrorem administretur. Secundò, vt nullum primæ notæ uiscus sit imbecillum. Tertiò deniq;, ne multitudo crudi humoris in primis uenis contineatur. Horror siquidem & auget, & gignit febrem. Partes uerò ĩbecillæ,

Tenuía qñ miscenda sint astringentibus.
Aceti facultas

Castoreum esse calidius, q̃ ut conueniat phlegmonis.
Partium singularum meatus esse reddẽdos fluxiles.

Fluxibilitas meatuum quibus medicamẽtis paretur.
Mulsa quibus non sit conueniens.

Balneũ quãdo conducat.

Balneum qñõ administrãdũ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

per balneũ liquatos humores multo facilius alliciunt: & q succi liquati sint, & q uiæ dilatatæ. At crudoꝝ humoꝝ copia in totum corpus digeritur. Horum si nihil obstet, ex balneis duo hæc ægro cõpendia accedent: et q redundantiæ humoꝝ vacuabitur aliquid, & q multum transpirabit caloris febrilis. At uerò quum particula, quã obstructio, aut putredo, aut phlegmone obsedit, febris ipsius ueluti focus sit, si ei pp calorem sua sponte trahenti, alia quæpiam occasio extrinsecus, ex iis quæ potestate excalfaciant, accesserit, necesse est affectum intendi. Si quis aũt prius toto vacuato corpore, relaxantibus curet, vbi scilicet maxima febris non adest, vtiq prodesse aliqñ potest. Quo tpe etiam lauare citra noxam licet. Cauendum tñ à frigido solio iis est: qñ & crudi & putrescentes succi, minus apti sic ad exhalandum redduntur. Itaq in progressu morbi, ubi & absumpta iam superuacua sunt, & tum cruda, tum putrescentia concocta, & cataplasmatis relaxantibus, & balneis sine periculo utare. Porrò aptissimum in febribus quæ intermittunt & repetunt, tempus est, quũ exhalare febrilis calor iam cœperit. Statim siquidem corpus ad nutrimentum præparant: huius quoq opportuno tpe ex duplici coniectato respectu: nẽpe summo præcedentis accessionis vigore, & futuræ principio. Ad hæc nanq spectantes, operã dabimus, ut q̃ longissimè ab vtroq nutriamus. Veꝝ si febris ipsa sit cõtinens, constat eam breui finiendam. Si igitur ultra septimum neutiq̃ progressura videtur, prorsus continẽdus à cibo æger est, si uirtutem non defuturam coniicimus. Sin ad nonum, aut undecimum, aut quartũdecimum usq progressura uideatur, aut etiam finienda septimo, cæterùm æger vires infirmiores habere, q̃ ut in tantum tempus sufficiat: necessum erit nutrire, ac deligere id, quod minus sit noxium. Etenim vbi vel iecur, uel ventriculum phlegmone prehendit, perni-

Balnei usus duplex.

21 Balneo aptissimũ tempus in febribus intermittentibus, quodnam sit. Nutriendi tẽpus unde sit cõiectandum.

Continente febre detentus, q̃diu absq cibo seruari debeat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ciosissimum est ante accessionem cibare. Vbi hæc abest, quibus infirma est uirtus, utilissimum. Porrò summum vigorem febrilis accessionis expendes, an circa magnitudinem febrilis caloris sit siccus, squallésq́; : an citra siccitatem vrens. Priorem namq́; humectante victu quàmprimum madefacere oportet. In secundo, dum plurimum sese calor remittat, manere. In principii verò accessionis more æstimabis, an corporis extrema refrigeret, & magnam sanguinis reuocatiõem ad interna corporis faciat: an omnino corpus non premat. Quippe secundum hoc, ceu facile mansuetum, contemnes. In priore distinguas oportet. Nam si absq; visceris phlegmone, aut succorum redundãtia motus ad interiora in accessionibus pollet, nihil offendes paulo ante cibans. Sin vel phlegmone, vel redundãtia subsit, cauenda est ante accessionem cibatio, ceu res maximè noxia.

Phlegmone affligente ventriculũ, heparue, perniciosissimum esse ante accessiõem cibare.

GALENI PERGAMENI DE METHODO MEDENDI. LIB. XII.

VAE cum symptomatis consistunt febres, non sunt ad febrium genus vllũ, aut species, aut drĩa distincta. Porrò grauiorũ symptomatũ, & quæ raranter febrientibus incidunt, primæ drĩæ sunt tres. Aut enĩ in læsiõe actionum cõsistunt: aut in retentorũ uacuatorũ'ue ĩmodico excessu: aut in corporũ ipsorũ affectu. Ex quibus duæ quidẽ drĩæ priores, si ↄtristent, ad se totã curationẽ ↄuertunt, affectũq; deserere cogunt. Tertia verò, alterius tuidem, quem curare oportet, affectus, est signũ: nullã

Symptomatũ grauiorũ tres differentiæ.

tñ seorsum curationem exigit: vtpote cum affectu, vnde nascitur, vnà cessans. Nullum autē symptoma, qua symptoma est, nec curationis rationē indicat, nec primū immutat: licet ex accidēti interdum id faciat: vbi scilicet causæ locum sortitur. Porrò eoꝝ omnium, vbi veluti causæ curationē immutāt, vnū caput est, ipsa læsio, siue virtutis sit, siue dispositionis. Lædunt aūt vires vigiliæ, dolor, atq; vacuatio īmodica. Affectui uerò eadem, non vtiq; semper, cæteꝝ magna ex parte, nocēt: ac potissimum quū fuerint immodica. Qua de causa, qñq; coginiur prius submouere symptoma, q̄ morbū, mutato videlicet instituto. Ergo si labant vires, non tñ vehementer sint resolutæ, sed adhuc resistunt, ad symptoma tñ sumus attenti, atq; id q̄primum tollere maturamus. Sin iam resolutæ vehementer sint vires, non modò symptoma sedare, sed illas etiam firmare contēdimus. Vbi verò virium roboris fiducia est, adeò nunq̄ contra symptoma pugnamus, ut (quod prorsus contrarium est) per ea nonnunq̄ præsidia, quæ dolorem afferunt, morbos ipsos curemus: veluti profectò dysenteriæ ipsi mordentibus maximè medicamentis, tū potissimum medemur, quum vtiq; est grauissima. Est aūt duplex medicis contra dolorem instādi ratio. Altera, qua delitiis cubantium subscribunt: altera, ex artis ratione. Quippe si licet ægrum doloribus obnitētem valentibus remediis vno die persanari, qui tota curatiōe neglecta dolori tantùm intentus est, non ex artis ratione, sed in gratiam ægrotantis id facit. At si ex dolore vires soluuntur, atq; ex eo impendet periculum, mitigari dolor, & roborari vires debebunt: quo & morbo resistere, & curationis spatio sufficere valeant. Esto igitur, terminus in ægrotantibus, quem non transibit is, qui ex arte generosè contra morbum pugnat, vt tutò medicetur. Ei verò qui dolorē mitigat, vt vires custodiat. Porrò dolorē mitigant, quæ ex papaueris succo,

Symptomata ex se nec curationis rationem indicant, nec primū immutant.

Vires a q̄bus lædantur.

Symptomata submouere, qñ neglecto morbo, cogamur.

Dysenteriam grauissimā curari maxime mordentibus medicamētis.

Doloris expugnandi ratio duplex.

Medendum tuto esse.

Vires esse seruandas.

vel alteri semine, vel radice mādragoræ, vel deniq; sty race cōstant. Cæterū si fas sit, iis remediis quæ morbū sanent, vtendo, qđ optamus efficere, cauendū ab id genus soporiferis medicamentis est. Sin verò ex vigiliis & uiribus resoluēdis, æger ad mortis discrimē tendat, tū profectò ipsis tēpestiuè vtare: nō ignarus scilicet corporis habitū nōnihil ex eis lædendū: eligendā tñ potius læsionē ipsam, q̃ mortem. Hac nimirū persuasione ipse quoq;, tametsi oīum maximè ab usu grauiter sopiētiū abhorrens (q̄ rebellē valentēq; in corpore frigiditatē relinquant) aliqñ tñ ea & colicis exhibeo: & iis qui vel oculorū, vel auriū, vel aliarū partium vehementissimo dolore cruciantur. Interim uerò, & quū ęger ex tenui destillatione, vigiliis, & uehementi tussi uergeť, pauxillū eiusmodi medicamenti offero: facilè noxā eius, si qs semel sit vsus, spatio emendatū iri ratus. Oīa tñ id genus magis salubria sunt, si post annū à cōpositione sumantur: veluti qđ ad Philonē refertur. Quod ad dolores * stupefaciendo sedādos, nullo minus est celebre. Id uerò ēt si duorū, triū ue, aut quatuor annorū sit, multo sanè fuerit p̄stantius: sed neq; inutile tñ sequentibus annis, ad decimū usq;. Ergo sicuti cauendus est, quoad fieri pōt, eiusmodi medicamētorū vsus: ita si necessitas urgeat, nec admodū recentia sunt offerēda: q̄ frigida quæ in his sunt, p̄ualentes uires adhuc habeant: nec ita antiqua, vt spem nostrā frustenť: sed tādiu dimittenda sunt, quoad violētia refrigerātiū, ab eorū quę calfaciūt vi mitigetur. Et taliū quidē medicamentorū vsus, eorū qui aduersus symptoma pugnāt, ē proprius: potissimū vbi ex frigida causa dolor est excitatus. Obsunt enim talia plurimū toti affectui, curatiōiq; cōtumacē eū reddunt. At sanguinis missio, quæ scilicet vires nō deiicit, symptoma spectātis medici opus nō est, sed eius q totū affectum adimere studet. Ad eūdē modū & balneū, & purgatio, & fomēta calida, & vini potio. Quæ omnia,

Dolorem quæ mitigent.

Soporifera, si fieri possit, vitanda.

Soporiferis qñ utendum.

Stupefacientibus medicamētis Galenus vtebatur interdum in doloribus acerbissimis, & ī tenuibus destillationibus.

Stupefaciētia medicamenta tutiora esse, si post annum a compositione sumantur.

Philonium stupefaciens.

Stupefaciētia medicamenta, cur nec recentia nimis, nec vetera impense exhibenda sint.

dum affectus sanant, vnà cum ipsis, etiam dolores sedāt. Eodem modo & nutrimentum exhibitum, vbi sicco & squallente morbo os ventriculi afficitur, dum affectum ipsum sanat, hominem prehendi syncope prohibet. Porrò qui ex copia crudorum humorum, vnà cū oris ventriculi offensione, febricitant, ii neq; missionē sanguinis, neq; purgationem tolerant: quum tñ vacuationem desyderent. Quare eis vacuatio per frictionem solam administratur. Ergo linteis mediocriter asperis statim in ipsis auspiciis morbi fricandi sunt, à cruribus supernè deorsum. Debet enim radi ab his cutis, quum simul & calfieri per eā, & digeri corpus postulet. Dein tota brachia, simili modo ab humeris supne deorsum. Vbi uerò artus omnes abundè calere iā videbuntur, & metus fuerit ne quis ex multitudine frictionis, contusa iam carne, superueniat lassitudinis sensus, oleo relaxante vteris: quod genus est Sabinum. Ab astringente verò abstinebis, cuiusmodi Hispanum existit. Hyems verò si fuerit, nihilo deterius sit, si ad digerentium aliquod transieris, quale sicyonium est, aut etiam chamæmelinum. Vbi igitur oleo membra ipsa abundè fricueris, oleum est detergendum, atq; ad spinam dorsi transeundum: quā totā pariter fricare, primū qdē sicca frictione: post oleo, expedit. Ab hac rursus ad crura te cōferes: & ab his ad brachia: denuoq; dein ad spinā: sic totū diem agens, ī domo & lucida, & tēperata. Sanè mulsa, in qua coctū hyssopum fuerit, his est aptissima. Qua sola primis trib⁹ dieb⁹ vtenī. Ipse verò eo tm̄ tpe dictā ītermittes frictionem, quo somnus hominē occupauerit. Ad quem ēt alliciendū, & frictio vberior facit. Cæterum somnus vberior his minimè est salutaris: quū nec crudos succos digeri sinat: & uiscera reddat grauiora. Sed si quis ali⁹ affectus est, q somnū & vigilias modicas postulet, hic profecto ī his est. Quippe somnus ꝯcoqt. Vigiliæ digerūt. Quorum vtroq; est opus iis qui ex multi

Vacuatio per frictionem solam, quibus debeat administrari, & quo modo.

Oleū Sabinū.

Oleum hispanum.

Oleum sicyonium.

Oleum chamęmelinum.

Frictio uberior allicit somnū.

Sōnus diuturnus, crudos succes digeri prohibet, & viscera reddit grauiora.

Somnus cōcoquit.

Vigiliæ digerunt.

tudine crudorum succorum ęgrotāt. Ac si pulsus his paruus admodū, infirmusq; sit, aut ēt supra hæc vehementer inæqualis, extremum periculū indicat: nec quicq̄, pter iam dicta, moliendum est. Sin verò mediocriter sit robustus, nihilq; intercisus videatur, si sua quidem spōte aluus cōmodè non deiiciat, soluenda est, mulsa iniecta. Quòd si maior iusto superfluorum impetus ad aluum citetur, principio quidem percoquere mulsam amplius oportet. Ea nanq; sicut minus aluum subducit, ita magis nutrit. Post hæc, si supuacua largius descendant, ne sic qdem sistenda: sed exhibendus pro aqua mulsa ptisanæ cremor est. Si verò fluere pgant, alicæ sorbitione ægrum nutries. Si pulsus interim ad imbecillitatē, vel inæqualitatē, vel paruitatē mutent, panē ībutū diluto vino porrigere ɔuenit: vtiq; si nec vētricul⁹, nec iecur laborēt phlegmone. Qđ si hac infestent, corpore crudis succis referto, salus deplorata est, pulsib⁹ sic īmutatis. Minimè aūt vtendum cataplasmatis aut perfusionibus est, prius q̄ superuacua magna ex parte partim vacuata sint, partim concocta. Interimq; sola mulsa, in qua coctum hyssopum sit, vsq; ad septimum diem vtātur. Siquidem longissimam sic affecti cibi abstinētiam ferunt: corpore scilicet ex crudis ipsis, quos continet, succis concoquendis alto. Verùm si aluus īpensè fluat, vel æger mulsam fastidiat, ad ptisanæ cremorem est trāseundū. Sin hunc quoq; auersetur, alica ad eundē q̊ ptisana modū ei p̄parabitur. Neq; enim eis qui sic sint affecti acetum incōmodū est. Immo sicubi crudos affatim succos eē aīaduerteris, oxymeli assiduè pro mulsa dabis: si qdē æstas sit, & æger frigidę assuetus, frigidū: sin hyems aūt, oīb⁹ calidū. Maximè v̄ò pulsus paruus, tard⁹, & rar⁹, frigidos subeē succos oñdit. Sanè, ppositis aduersissima sunt tū balneū, tū aer ambiēs: q̊ties vel nimiū calid⁹ ē, vel frigidus. Itaq; ut lauandi hi nō sunt, sic, & reclinādi in domo sunt: æstate qdē, quæ frigeat:

Mulsæ exhibitio.

Cataplasmatis utendum non esse prius quā supuacua partim vacuata sint, partim cō cocta.

Inediam longissimā ferūt quibus corpus crudis succis redundat.

Oxymeli congruere illis qui crudis succis redundant.

Frigidos subesse succos quis pulsus indicet.

hyeme, quæ caleat. Læduntur nãq; nõ parũ ab vtroq; excessu. Atq; hæc quidem agenda sunt tibi, vbi à primo die curationẽ susceperis. Si aũt ad eos quos iã ꝑmit syncope accit⁹ fueris, si ea quæ retuli loca phlegmone vacent, panẽ exhibebis non multũ, eũq; ex vino aliq̃, quod celerẽ in corpus digestionẽ adiuuet: statiq; ad frictiones venies, quas vt diximus administrabis. Ac si q̃dem cœli status sit vehementer calid⁹, cũ frigida vinũ dabis: cũ calida aũt mediocriter, si temperatus. Quæ tũ secundò & tertiò dabitur potio, oĩno calidam exhibẽdam curabis: ut quæ succoꝝ crudorum concoctionem adiuuet. At quibus ex flaua bili, quæ os ventriculi infestet, syncope incidit, iis frigida exhibẽda potio est. Vinum tñ quod & calidum natura sit, & deductionem in corpus promoueat, oĩbus quos syncope malè habet, offerre conuenit. Constat aũt ex vinis ea deligenda esse, quæ & flauo colore sint, & substantia tenui, & ætate vetera. Talia nimiꝝ & boni odoris continuò fuerint. Quinetiam si paululũ vbi mista sunt, gustes, senties calorem per totũ corpus trãsmitti. Cæteꝝ amara præ uetustate vina ne sunto, præsertim quæ iis exhibebis, q̃bus stomachus flaua bile urgetur. Cõmodissima igitur his vina sunt, quæ quũ naturaliter sint austera, sensilẽ iam astringendi vim, ꝓꝑ uetustatẽ nõ amplius exhibẽt: calorem tñ admodũ euidentem habent. Huius igit̃ generis vinoꝝ optima sunt, Surrentinũ, Signinum, Sabinũ, Tiburtinũ, & Marsum: oĩa quidẽ Italica, astringẽtiaq;. Quibus tñ ex crudis humoribus syncopes periculũ imminet, sanè Falernũ tanto iã memoratis ꝑstat, q̃to tũ melioris est succi, tũ ẽt calidi⁹: vtpote quod & velocius illis digeretur per corpus: & crudis succis concoquendis auxilio erit. In summa verò, quibus ex abundantia crudoꝝ humoꝝ syncope incidit, iis crassa vina, ceu noxia: aquosa, ceu paꝝ efficacia, fugiẽda sunt. Deligẽda aũt eoꝝ sunt media, quęq; flaua existãt, & calida.

Syncopes a cruditate, curatio.

4\.

Syncope laborantibus omnibus quale vinum sit exhibendum.

Vinorum genera uaria.

Neq; enim

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Necq; enim inuenias ex albo vinorum genere calidum vllum: quando etiam austera, & mediocriter alba, quũ inueterauerit, quodammodo fuluiora reddunt. Quot quot autem in ipsis calidissima sunt, omnia profectò sunt flaua. Reliquorum vini generum, austera quę mediocriter alba, crassaq́; sunt, certè nullum ad digestionem in corpus est idoneum. Si tamen abundè inueterarint, nec aliorum copia sit, vti illis licebit: quòd stomachum roborent. Cæterùm vina quæ calfaciunt immodicè, iis offerenda non sunt, quibus caput est imbecillum, facileq́; ab id genus vinis repletur. Porrò vina quæ odora, fuluaq́; sunt, quantũ ex ipsorum est natura, omnia caput grauãt. Eoq́; tum Falernum, tũ Tmolites, tum Lesbium, infirmo capiti noxia sunt. At vina austera ventriculum roborant, caputq́; inter omnia vina minimè tentant: digestionẽ tamen in corpus non promouent: quo magis fugienda tibi in syncope præhensis sunt, non secus quàm aqua. In penuria verò vini quod accõmodum vtricq; syncope sit, ei inquã quæ ex multitudine crudi succi oritur, & ei quæ ex bile incidit, coactus vti vino, vtêris aquosis, magisq́; si antiqua fuerint. Talia nancq;, tametsi non valenter excalfaciant, facilè tamen deducuntur in corpus. Quo nomine vrinas præter cętera omnia promouent. A quibus secundum locum obtinent, quæcũcq; fuluorũ maximè sunt tenuia: quæ etiã ad syncopas præcipuè sunt deligenda. Est autem syncope præceps virium lapsus. Quum autem essentia virium, quibus regitur corpus, tum in spiritu, tum in solidorum corporum temperamento consistat, hæc nobis, & ubi integra sunt, seruari: & vbi corrupta sunt, ad itegrum reuocari omnino debent. At verò substantia spiritus, ipsaq́; solida corpora, sic nobis sunt custodienda in morbis, vt tum qualitate, tum quantitate, quoad fieri licet, se naturaliter habeant. Curandum itacq; est, vt quæ substantiæ por-

Vinum album quod calidum sit, reperiri nullum.

Vina impensè calida, iis offerenda nõ esse, qbus caput est imbecillum.

Vina austera uentriculũ roborãt, caputq; minime tẽtãt; syncope tamẽ præhensis non conferunt.

Syncope est præceps uiriũ lapsus. 5.

Essentia uiriũ in quibus consistat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

tio ab eis defluit, hanc per appositionem sarciamus: quod in ipsis verò alterascit, in debitam temperiem per contrariam alterationem restituamus. Si igitur tũ vacuatio, tum alteratio sensim, paulatimq́; fiăt, etiam correctio vtriusq; sensim administrabitur: quod munus ad artem sanitatis tuendæ pertinet. Sin confertim & semel, ac magna aliquando vacuatio, vel etiam adiectio incidat, sic sanè & efficietur morbus, & medendi methodum ad eorum sanationẽ desyderabimus. Porrò animalis spiritus, à cerebro, veluti à fonte, nascitur. Qui partim ex inspirando, partim ex eo quod reticularis plexus suppeditat, irrigatur, aliturq́;. At vitalis spiritus cõtinetur in corde, & arteriis: nutriturq́; tum ex aere inspirato, tum ex sanguine halituoso. Quòd si naturalis quoq; aliquis spiritus sit, vtiq; continebitur is in iecinore & venis. Virium igitur lapsus, qui quidẽ solidorum corporum substantiæ resolutæ succedit, in longissimis morbis subinde incidit: animante ex frequenti atrophia extenuato: præterea in colliquãtibus febribus. Qui verò ex substãtiæ temperie mutata prouenit, is, vel vbi immodicè ipsa fuerint calfacta, frigefacta, madefacta, vel exiccata, vel horum aliquibus copulatis affecta, prouenit. At alteratio spiritus, tum ex vitiosis oritur succis, tum ex ambientis aeris malitia: præterea venenatis facultatibus, aut animalium quæ virus eiectant, venenis. Ipsius verò essentiæ spiritus corruptio (quæ tum ob animi affectus, cuiusmodi sunt timor subitus, vehemensq́;, nec non mœror, ira, curæ, atq; summa voluptas, tum ob ingentem dolorem: præterea ob plures motiones, vigiliasq́;, obq́; immodicam ipsius tenuitatem, & continentium eum vasorum raritudinem, atq; adeò ante hæc omnia, ob respiratum prohibitum, & nutrimenti defectum incidit) diligentius corrigi postulat. Sciendum autẽ est, in omnibus perturbationibus, ipsam p se ipsam moueri ani-

Spiritus animalis a cerebro nascitur.

Spiritus uitalis in corde & arteriis consistit.

Spiritus naturalis si quis sit in iecore continebitur.

Lapsus uiriũ quibus succedere soleat.

Spiritus a quibus alterari soleat.

Spiritum quæ corrumpant.

Animã per seipsam moueri in perturbationibus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

mam: quæ nimirum in aliis actiuis functionibus mouet etiã & ipsa corpus. Ob idq́; resoluitur eius robur, utroq; motuum suorum generum, si modũ excedãt. Ergo nec rarefaciendũ immodicè ægrotantis est corpus, si spiritum retineri in ipso studes: sed nec quę in eo sunt, per comesta & bibita valẽter extenuãda. Est etiã ad virium robur tuendum, ciborum atq; potionũ habenda ratio, vt sint tum quantitate modici, tum qualitate exquisiti. Aer præterea quem inspiramus, debet esse vt optimè temperatus, sic ab omni corruptela & inquinamento alienissimus. Curandum similiter est, ut ipsa corpora solida, in quibus vel maximè consistere virium substantia videtur, sint sano temperamento. Quippe ad conseruandum virtutis robur, & syncopalem accessionem prohibendam, singulare præsidium est temperamenti custodia: ante omnia quidem, trium principiorum: mox verò reliquarum partium, quæcunq; in consortium affectus principia secum ex facili trahunt. Cuiusmodi est os ventriculi, quod propter exquisitũ sensum, accersit syncopas. At verò si humores crudi vires sua copia premãt, ac propter multitudinem simul & crassitudinẽ exiguos aĩalis meatus obstruant, is affect⁹ multis noĩbus exitialis est, ac syncope opportunos reddit. Quippe succi crudi nutrire prius q̃ sint ꝯcocti, nequeũt. Quòd si nec obstruãt, nec onerẽt, syncopẽ ii certè non inferũt, sed deliq̃a animi. Siquidẽ resoluunt ægrotantes huiusmodi, nisi frequentius nutriant. Sunt aũt nutriendi hi extenuãtibus, calfaciẽtibusq́;: idq́; nõ copiosè, nec semel. Medicamẽta similiter sint extenuãtia, calfaciẽtiaq́;, sed moderatè. His & aquosum vinũ idoneũ ab initio est, nisi tñ vehementer febricitẽt. Etenim q laborant ex huiuscemodi succis, hos quotidie accessiones exercẽt, præcipueq́; ad uesperam, noctuq́;. Qui verò ex tenuissimis succis vrgentur syncope, diuersa à iã dictis rõne curãdi sunt. Illos nãq;

Virium robori custodiendo quæ requirantur.

Syncopes ab ore uentriculi ortæ, curatio.

6.

paulatim & assiduè vacuam⁹. At qui sic se hñt, hos pau latī & assiduè nutriemus. Quòd si virib⁹ ībecillis, aliqđ his viscus phlegmone obsessum sit, eoꝝ salus est deplo rata. Quãdo nec ipsos licet assiduè nutrire, sed tãtũ in remissionibus: & seruari non pñt, si non nutrianť. Non solùm autem extenuatis ad eum modũ spiritu & sanguine solent sæpe viris resolui, sed etiam facultate expultrice per vniuersam corporis molem immoderatius concitata: id quod accidere maximè solet, ob retentricis imbecillitatem. Ergo nutrire, quicquid horũ inciderit, est necesse, sicuti etiam corporis summa densare: non secus q̃ priorum rarefacere. Frigidum itaq; iis aerem astringentemq́; cõparabimus. Vngendi præterea sunt astrictoriis vnguentis. Tum cibi iis dandi, qui non admodum promptè diffluãt. Cuiusmodi sunt panis, sorbitio ex alica, fructus austeri, & qui non facilè corrumpantur, ouorum vitelli (quandoquidem album ægrè concoquitur) gallinaceorum, qui lacte alti sint, testiculi, ac deniq; suillum cerebrum, diligenter assum, vel in albo iure legitimè elixum, porro & anetho iniectis. In summa, omni ratione agendum, vt & succorum materiam crassiorẽ reddas, & cutim denses, & exhalationẽ inhibeas. Vinum verò ipsis aquosum, necessarium inter initia est, sumptũ post cibos. Quòd si ex sententia nobis omnia responderint, etiam carnei iis aliquid nutrimenti post alia dabimus: potissimũ post quartum diem: succis qui febrem excitauerunt, iam ad concoctionem venientibus. In omnibus autẽ eiusmodi curationibus, si iam adsit syncope, omnis solicitudo medentis ad symptoma vertetur. Sin expectetur, vtriusq; curam habebit, & vt symptoma non incidat, & vt paulatim discutiatur morbus: quem celerius discuteremus, si nullus symptomatis subesset metus. Quippe qui multitudine crudi succi grauatur, hunc si modò iustam semel vacuationẽ ferre posset, nec me-

Vires resolui etiã ob excretricẽ uim immodice concitatã.

Vires imbecilliores redditæ ob excretricis motus immoderatos, qũo reficiendæ.

Albumẽ ouoꝝ ægre cõcoqui.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

tus aliquis syncopes impenderet, semel, arbitror, vacuatum explicaremus à morbo. Eum verò, cuius spiritus & succi facilè exhalant, si ante accessionem cibare non cogeremur, longiorem illi morbum certè non redderemus. Sunt & aliæ quinq; occasiones qbus succedunt syncopæ: nempe dolor vehemens, vigiliæ, immodica ventris inanitio, motus in delirãtibus, ac deniq; principiorum intemperantia, vel nuda, vel cum humorum affluxu. Si igitur caussam ipsam vnde excitatur dolor, adimere possis, ita vtiq; contra symptoma non pugnaueris, sed curaueris ægritudinem. At si qua occasione prohibitus, affectui submouendo intentum esse non licet, vehementiã mitigabis doloris. Dolent porrò tantùm particulæ sensibiles, idq; vel ob cõtinuitatis diuortium, vel ob aliquam alteratione͂, non sensim, sed confertim & violenter factam. Quippe videntur corpora, non solùm quum in non naturale͂ habitum confertim aguntur, tristem mutationem sentire, sed etiam in ipso ad naturalem statũ suum reditu, nisi is sensim fiat, torqueri. Ac ex alterantibus quidem dolore afficiunt, oĩa vehementer calfacientia, atq; refrigerantia. Ipsam autem solutionem continui, necesse est, vel ruptionem, vel contusionem, vel erosionem existere. At ruptio ex distentione quadam, contusio ex grauante aliquo, erosio ex mordẽte prouenit qualitate. Ergo quum nihil extrinsecus sit, quod vel distendat, vel grauet, vel erodat, sed ex seipso horũ aliquod corpus sentiat, neminem latere potest, distentionem ab aliqua intrinsecus substantia, quæ multitudine sua corpus se cõtinens distendat, aut immodica siccitate, prouenire: contusionem, ex eo quòd aliquod corpus occursarit extrĩsecus, quod vel durum, vel magnum, vel graue, vel simul ambo extitit: erosionem verò, ex succo aliquo, cui mordens natura insit. Qui quidem si sit in tunicis intestinorum imbibitus, commodissimè

Syncopæ quibus succedat causis. 7.

Doloris causæ.

Solutio continui quotuplex sit.

Ruptio.

Contusio.

Erosio.

Distentio spontanea unde accidat.

Cõtusionis causæ.

Erosio unde fiat.

Hiera picra ex purgat humores acres tunicis intestinorũ imbibitos.

hiera picra expurgatur. Quòd si aliquam exulcerationem pepererit, nutriendus certè æger est calēte alica, sed iniectis mali punici granis. Potus aũt illi offerendus est mali punici cremor. Porrò si sanguinis abundantia sit quod distēdit, protinus sanguis mittēdus est, modò vires ægri non sint infirmæ. Sed si is vel sanguinis missionem timeat, vel viribus sit imbecillis, tũ reuellēdus in diuersum est sanguis: tũ per propinqua deriuandus. Quòd si his peractis dolor etiã perstat, patet profectò in ægrotante particula impactum esse quod cõtristat. Patet verò non minus, & ꝙ curatio ipsa per digerētia medicamenta molienda sit. Similiter etiã curantur dolores à flatulento spiritu orti: magis tamē ii extenuantia remedia desyderant. Si moles aliqua grauando, cõtundendo'ue dolorem excitet, moli ipsi est medendũ. Sin mordens humor, aduersissima huic sunt, quæ extenuant, & calfaciunt. Postulat nãq; hui⁹ generis affectus vt ea quæ cõtristant vacuent, aut alterentur, aut medicamentis torporē inferentibus retũdantur. Ea quippe minus hos affectus lædunt, q̃ alios, qui à crassis glutinosisq́; humoribus proficiscuntur. Huiusmodi tamē succos, dolor vehemens non comitatur, nisi aliqs eis halituosus spiritus copuletur: qui ex iis corporibus q-bus continetur, erũpere prorsus non possit. Nam sic, grauissimi solent excitari dolores. Etenim quum tunicæ intestinorum sint duplices, si in medio ipsarũ spatio frigidus ac viscidus humor collectus sit, à calore liquatus, in flatulētũ mutatur spiritũ: qui crassus frigidusq́; quum sit, acerbissimos dolores inducit. Ac ad tempus quidem, post bibitum medicamen stupefaciens, prorsus indolentes reddũtur ægri: cæterùm affectus iis variis modis fit maior. Nam & intestinorum tunicæ medicamentorum frigiditate densiores, minusq́; flatui transmittendo habiles, redduntur: & humor ipse tum crassior, tum ad motum ineptior euadit. Quare id ge

8. Dysenteriæ qualis uictus conueniat.

Distentionis a sanguinis copia, curatio.

Reuulsionem esse in cõtrarium moliendam

Deriuatio fit per ꝓpinqua.

Doloris a flatulēto spiritu orti, curatio.

Doloris a mordente humore orti, curatio.

Intestinorum tunicas esse duplices.

Stupefaciētia medicamenta. obtundũt quidem dolorem: affectum tamē maiorē reddũt

Dolores intestinorum a crassis succis producti, qua sint ratione curãdi

nus dolores omnes, per ea quæ incidant, & concoquant: præterea flatus discutiant, desiccentq́; citra valentem calfactionem, curandi sunt. A nullo autem in eiusmodi succis tam est metuendũ, quàm à calore qui & eos liquet, & in flatum vertat, sed non valeat discutere. Porrò agrestis quidam, allio comesto, vinoq́; ad vesperam meraciori bibito, à dolore colico fuit liberatus: neq; id iniuria. Allium siquidem flatum discutit, ac minimè sitim infert. Quam ob rem ipse allium theriacem agrestium appello: estq́; commodissimum iis omnibus, qui regionem frigidam incolunt. Quos igitur ex supra dicta causa vehemens intestinorum dolor citra febrem exercet, iis & alliũ esse licet, & theriacem bibere. At si cum febri vnà talis dolor aliquando incidat, principio quidem, si id ferunt, fomentum siccum ex milio adhibendum est. Si ab hoc non quiescant, semẽ aliquod, quod flatum dissipet, in oleo quod tenuium sit partium, coquere, mox per linteũ, quo purum sit, oleum colare, dein anseris, aut gallinaceum seuum, nec salsum, nec admodum vetus, in ipso oleo liquare, & per sedẽ infundere, oportet. At si neq; ex hoc remittantur dolores, secundò rursus iniiciendum est idem, adiecta etiamnum castorei & papaueris succi, vtriusq; fabæ non amplius magnitudine. Olei verò hemina modus esto. Excipitur & lanula ex hoc medicamento aliquid: quæ appensa forti filo, quãpenitissimè in rectum intestinum inseri debet: quo vtiq; & quum libet, id facilè recipiatur, & euidentem vtilitatẽ conferat. Similiter & oculorum, & aurium dolores, qui ab iisdem causis in febri excitantur, sedare conueniet fomẽto ex milio. Sed infundimus etiã aurib⁹ medicamentũ id quod ex castoreo & papaueris succo cõficitur, sapa liquatũ. Quod sanè auri instillatũ, oculorũ etiã, ac dentiũ dolores lenit. Iã verò, si cataplasma imponi aliquando res ipsa suadeat, papauerum capitibus

Alliũ auxiliatũ dolori colico.

Alliũ flatus discutit.

Allium dicitur theriace rusticorum.

Theriace quibus utilis.

Colici doloris cui sit iũcta febris, curatio.

Pessari cõficiundi modus, ad leniendos dolores colicos.

Dolores oculorum, & auriũ qua ratione leniendi.

Auribus instillatum medicamen ex castoreo: succo papaueris, & sapa cõstãs, oculorum atq; dẽtium dolores lenit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

in aqua coctis, ac fœnigræci, vel hordei, vel lini seminis farina aquæ immissa, cataplasma conficies. Porrò collyria ex opio confecta, vehemētissimos oculorum dolores laxant: vtendumq; his est, quum maxima necessitas vrget. Nam tametsi imbecilliores ex frigiditate in reliquam vitam ipsas reddant particulas, occurrunt tamen præsenti discrimini: ac postea frigiditatē ab opio relictam, licet nobis corrigere, tum oleis calidis, tum etiam collyriis. Nempe aurib⁹ oleum id quod solum castoreum recipit, instillamus: oculis verò, ex cinnamomo collyrium. Qui à solo spiritu flatuoso cruciantur, illico cucurbitula admota, tum à dolore liberi, tum omnino sani redduntur: in quacunq; corporis parte dolor sit excitatus. Quib⁹ verò non spiritus modò flatuosus, sed etiam humor quispiam, vnde is orit, uētris dolorē excitat, iis illico ad tempus dolor sedat: reddit tñ vel in sequenti nocte, vel postridie, vel etiā tertio die similis dolor. Quare in his primùm doloris accessio est curanda: admota scilicet cucurbitula. Postea vacuandus humor, infuso per sedem aliquo medicamento calfaciente simul & attenuāte. Ego verò oleo quopiam tenuis substantiæ vti assueui, rutā in eo præcoquens. Quo iniecto, nonnulli ægri paulo post excernunt humorem vitreum: atq; ex hoc protinus simul & à dolore, & ab affectu liberantur. Si dolor ex tenui acriq; excitetur humore, qui conuulsiones vehementes etiam inducere solet, si quidem in ventriculo talis humor consistat, vomitu expellendus est, aqua tepida propinata: sin autem in intestinis, iniicere per sedem oportet aliquod medicamen, quod blandè eluere, detergereq; eiusmodi humorē possit. Commodissimus itaq; ad id fuerit cremor ptisanæ. Cibi verò exhibendi his sunt, qui & boni sint succi, nec facilè corrūpantur. Qui ob siccitatem vehementem distenduntur, & discrutiātur, si curari ii debeant, humectationem desy

Dolori mitigādo cataplasma optimum.

Opiū recipientia collyria, uehemētissimos oculorū dolores laxant: tametsi imbecilliores ex frigiditate ipsas relinquant particulas.

Cucurbitula admota, dolorem a flatu excitatū soluit.

Rutaceū oleū auxiliari iis, quos dolor colicus a frigido succo ortus, discruciat.

Doloris a tenui humore excitati curatio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

derant. Cæterùm si affectus is, sit febris occasione contractus, percuratu est difficilis, vel potius curationem non recipit. Quippe conuulsiones quæ ex plenitudine neruosarum partium, vel ex humore mordente, vel deniq; ex ingenti frigore oriunt, curari possunt. Quæ verò ex neruosarum particularum ariditate proueniunt, nullus certè iis ad sanitatem est locus.

Conuulsiones a plenitudine quidē ortæ, curari pñt: a neruosarū aūt partium ariditate, minime curationem admittunt.

GALENI PERGAMENI DE MEDENDI methodo. Lib. XIII.

IN HOC TERTIODECIMO commentario acturi de tumoribus præter naturam, primo quidem tractemus de phlegmone, q hæc & frequentius incidat, & febres inferat, grauissimaq; īducat symptomata. Gignitur autem omnis phlegmone ob confluxum sanguinis, copiosioris scilicet, quàm pars postulet: quo tumore obsessa particula, auctior, quàm pro naturali habitu, calidior, & rubicūdior, redditur: tenditurq; ac tangenti renititur, cum dolore ac pulsatione sensibili. De phlegmones tamen generatione, varii vario modo opinantur, licet ipsa curandi ratio omnibus cōmunis existat: nempe vacuatio sanguinis, in particula inflammata contenti. Cæterùm phlegmones quæ etiam num gignitur, est duplex curationis scopus. Quippe, quod ex ea generatum iam est, id profligare oportet, præsidio illius medicinæ partis, quæ morbos curat: quod verò superest generandum, inhibendū est prorsus, beneficio alterius, quam præcautricem vocamus. Porrò sanguis copiosior influit, alia quapiam, aliis ue particulis aliquando eum mittētibus, ac ea quæ phleg

Phlegmones generatio.

Phlegmones generalis curatio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

mone laborare incipit, recipiente: aliquando particula quæ affligitur, ipsum ad se trahente. Sanè quæ mittunt partes, alias vt copia superuacuum, vel qualitate molestum: alias vtroq; nomine succum propellunt. Quæ attrahunt, ea morboso calore trahunt. In doloribus, incipit quidem causa ab eo quod affligitur: sed quicqd est phlegmones, id superpositæ partes efficiũt.

4. Tumorũ præter naturã uarietas pro differentia fluentiũ humorum nascitur.

At verò tumorum omnium, qui prĕter naturam sunt, varietas, ex eius quod influit, natura nascit. Vbi enim flatulenta materia vberior accessit, flatuosi magis tumores fiunt. Phlegmone magis similes, vbi sanguis: sicuti erysipelati, vbi flaua bilis: & œdemati, vbi pituita. Similiter scirrhosi, vbi vel crassus, uel vehementer lentus humor parti fuerit infixus. Cæterùm crassus humor quodammodo iam melancholicus est. Lentus autem, ex glutinosis prouenit cibis.

Phlegmonem curaturo quæ sint consyderãda.

Vbi igitur particula aliqua, phlegmone vrgeri cœperit, videndum est, an propter calorem aliquem, qui in illa præter naturã sit ortus, an propter dolorem vel ipsius, vel propinquæ alicuius partis, hanc ipsam cõtraxerit: quo scilicet adempta causa, phlegmone non amplius increscat. Dein proximè expendendum est, nũquid vicina aliqua pars sanguinem largius ad particulã phlegmone obsessam transmittat. Postea verò, num totum corpus plenitudine succorum laboret.

5. Superuacanea expelli semper a fortiorib' ad imbecilliores particulas.

Siquidem superuacanea, quæ expelluntur à valentioribus, ea semper in imbecilliores procumbunt.

Glandulæ cur sint maxie obnoxiæ fluxionibus.

Vnde accidit, vt glandulosa corpora, imbecillima omnium quũ sint, facilè fluxiones ipsas recipiant, tumoribusq; præter naturam (quos bubones appellant) celerrimè corripiantur: quum aliàs, tum vel maximè, vbi propter magnam arteriam, aut venam, fuerit vlcus aliquod ortum.

Struma quid.

Quòd si scirrhosior earum partium phlegmone aliquãdo fuerit, hæc & curationi renititur, & struma vocatur.

Bubonis curatio.

Ergo si vel totum corpus plethoricum sit, vel prauo succo redun

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

det, difficilis bubonum curatio redditur. Sin sanũ planè sit, facilis. Quippe excalfacere & humectare modicè totum membrum, quo dolor mitigetur, oportet: lana quidem imbuta calente oleo, id circundantes: ipsi autem vlceri tetrapharmacum liquatum oleo rosaceo, calidum, aut etiam Macedonicum pharmacũ (quod solo thure tetrapharmaco præstat) ex linicinio imponentes: atq; insuper calidũ cataplasma ex farina vel hordeacea, uel triticea, uel ambabus, aqua & pauxillo olei cõfusis constans, extrinsecus applicãtes. Non secus verò, ipsi adeni, qui phlegmone vrgeri cœpit, prima quidẽ die imponi debet lana oleo calẽte madẽs, sed citra salẽ. Cuius postea nõnihil indemus, ubi & tumor per totũ membrum remissus fuerit, & vlceris dolor sedatus. At si uel plethoricũ corpus sit, vel vitioso succo redũdet, curatio per ea quæ sic calent, fluxionẽ ad membrũ citat: cogimurq́; aliàs sanguinẽ mittere, idq́; aut vena incisa, aut membris iis, quę læsa nõ sunt, scarificatis. Manu etenim laborante, scarificabis crura. Altero crure malè habente, reliquum. Has nanq; vacuationes indicat ipsa copia: sicuti etiam succorum vitium, redundantis succi purgationem. Sed quæ etiam Græcè dicuntur phymata, glandulis, sicubi fluxio in eas procubuit, citra vlceris occasionem accidunt. Vbi ergo distentæ vehemẽter glandulæ sunt, aut alia quævis particula, quam premit phlegmone, cogimur, toto corpore prius vacuato, ipsam scarificare. Sanè vacuamus totum corpus, etiam quum mediocritatem succorum continet, si morbi magnitudo id suadeat. Siquidem dolor, & membri inflammati calor, etiam si purum ab excrementis sit totum corpus, fluxionis causæ fiunt. Tunc tamen parcius vacuare expedit: idq́; habita ratione ætatis, naturæ, anni temporis, regionis, ac deniq; consuetudinis ipsius ægrotantis. At vbi iã phlegmones ipse vuluti feruor subsedit,

Manu laborãte scarificanda esse crura.

Crure altero affecto, reliquũ scarificandum esse.

Phymata.

Phlegmone affectas particulas qñ scarificare cogamur.

Vacuare qñ soleamus corpus etiã si mediocritatem succorum contineat.

Fluxionis causæ sunt dolor & membri calor.

Phlegmone qñ sit digerenda.

mitigatoriis emplastris dimissis, ad ea quæ digerunt, paulatim est transeundum. Ac primum cum mitigatoriis ipsis paulum mellis miscendum. Mox triticea farina in totum est auferenda, contentis hordeacea cum melle vberiore. Deinde ad aliquod eiusmodi digerentium medicamentorum veniendum, quæ vel humida consistentia sint, vel cerati specie. A duris autẽ est abstinendum. Nam & phlegmonarum reliquias contrahunt, & rursus phlegmonem in ægra particula excitant. Quòd si pus aliquod notabile in suppurante particula sit contentum, non expedit incidere protinus, sed digestionem moliri medicamentis ad id valentib⁹. Quum autem quod ex phlegmone ipsa relinquit, scirrhosum effectum videtur, fidenter iam valentib⁹ medicamentis vtêris. Si quando ergo ægram partẽ medicamenti acrimonia irritatam videris, mitigabis eã interea fomento, quod per spongiam administrabis. Id autem aliquando ex aqua dulci esto: aliquando etiã sal habente, vbi scilicet scirrhosiores sunt phlegmonæ. Sin aliquando puris copia medicamenta superet, nec ea videantur tibi totũ digerere posse, quod sic abscessit secare, eo potissimum loco oportet, quo est editissimum: obseruata interim effluxus indicatione. Quippe tenuissimam illic etiam cutim inuenies. Post sectionem verò, medicamentum aliquod, eorum quæ sine morsu siccent, impone. Quòd si computruisse portio aliqua suppurantis partis videbitur, excidi eam est necesse. Sectio igitur qua vtemur in suppurante particula, myrti imitetur folium, sitq; planẽ non magna: quali nos semper contenti fuimus. Cæterùm quum in tali incisione longitudo maior q̃ latitudo sit, esto in inguine longitudo per transuersum ducta: non autẽ per rectitudinem membri. Quippe ita dum membrum inflectimus, naturaliter cutis sibi applicatur. Post excisam cutim, medicamento, quod mannam vocãt, affectam

Phlegmones curationi aduersari dura medicamenta.

Phlegmonem suppurantẽ, nõ esse incidendã protinus, sed digerendã medicamentis ad id ualentibus.

Abscessus q̃n secandus sit, & qua in parte.

Sectionis forma qualis esse debeat in suppurante particula.

Inguinis suppurati sectionẽ ꝑ transuersum esse ducendã.

partem implebimus. Est enim ea purgamentum thuris leui astrictione prædita. Quo nomine etiam thure ipso ad nonnulla vtilior. Thus siquidem, puris tantùm mouendi facultatem obtinet: vtpote nullam astringẽdi vim habens. Magisq́; id facit, quod pinguius ex eo est, & magis albicans. Sicuti quod magis est flauum, potentius siccat. Mannæ verò, etiam corticis thuris paululum est admistum, vnde astrictoriam vim habet. Ipse autem cortex thuris, tum astringit, tum siccat insigniter. Itaq; eo solo vtimur ad sanguinis perfusiones. Quin etiam mitigare prius incisam partẽ oportet: fomentis primùm: dein cataplasmate: mox humectante aliquo medicamine, aut non siccante: singulis scilicet extrinsecus impositis. Nam in ipso vlcere tum mannam, tum pus mouentia, dein quæ expurgãt, sunt imponenda. Post quæ si cauitas etiamnum adsit, quæ impleant adhibenda sunt. Sin minus, ea quæ cicatricẽ inducant: veluti quod ex cadmia conficitur. Vtendũ verò medicamentis id genus est, prius q̃ vlcus ad æqualitatem prorsus impletum fuerit: ne ipsa fortè cicatrix circũposita sit cute eminentior. Porrò vbi æquabiliter inter se succi omnes sunt aucti, plethora, siue plenitudo is affectus vocatur. Vbi verò vel flaua bile, vel nigra, vel pituita, vel serosis humoribus refertum corpus iam fuerit, eum habitũ cacochymiam vocamus. Ergo plethora, tum sanguinis missione curatur, tum balneo frequenti, tum exercitatione, tum frictione: præterea digerentibus medicamentis, atq; etiam inedia. At succorum vitium, purgatione, quæ redundanti succo sit accommodata, corrigitur. Cæterùm si iam æger febricitet, nec exercitatione vacuare licet exuperantiam, nec vnctione quæ calefaciat, sed nec multa frictione, nec balneo: imò sanguinis missione, vnà cum inedia, vel purgatione aliqua. At si nõ febricitat, omnibus iam dictis vtare, optimũ quodq; ad id quod

Mannã thuris buboni secto i spergẽdã esse.

Thus puri mouendo idoneũ, nullã astringendi uim habet.

Thuris cortex astringit & siccat.

Incisas partes esse aliquo fomento circa incisionem leniẽdas.

Vlceris in parte secta relicti, curatio.

Cicatricẽ inducentibus medicamentis utendum esse, prius q̃ totum ulcus prorsus impletum fuerit.

Plethora quid.

Cacochymia quid.

Plethoræ curatio.

Cacochymiæ correctio.

Crura phlegmone obsessa quomodo sint curanda.

Phlegmōe supnarũ partium quomodo sit curanda.

instat, deligens. Verùm cui crura laborant phlegmone, ambulatione vel cursu exercitandus non est: sed nec stare iubēdus. Satius quippe est, vt sedens fricetur plurimum: moxq́; manuum motu exerceatur. At si quæ ex supernis partibus vrgeri videatur phlegmone, huic motus ex inambulatione aut cursu est admodum salutaris. Similiter & frictio ea tunc potior est, quæ cruribus adhibetur, illis quæ in supernis partibus administrantur. Siquidem in omnibus talibus reuulsio debet fieri in contrarium. Neq; igitur quum vel circa sedem, vel aliquam huic partem vicinam, initiũ phlegmones incidit, aluum deiicies. Neq; quũ in vesica, uel cole, vel renibus cępta est, pharmaca quæ vrinas pronocent, bibenda dabis. Nec si mulieri in vtero, vel pudendo insedit, menses huic prouocabis, sed ad partes quæ maximè longinquæ sint, semper reuulsionē molieris: æstimata tum phlegmones magnitudine, tum corporis totius statu. Nam si plurima succorũ abundantia sit, nec exercitatione, nec balneo sine periculo vtare. Sin exigua sit, licet & per hæc vacues. Iam verò, si phlegmone oborta sit ab affectu partis quam vexat, primò quidem affectus ille sanandus est: mox quicquid ex phlegmone est genitum. Quæ ambo interim iisdem præsidiis tolluntur. Cæterùm ad incipientes phlegmonas, frigidis astringentibusq́; magis vtendũ est, quàm iis quæ digerunt: atq; etiamnum magis, vbi crassum quod confluit non est. Sed si sanguis in inflammata particula vehementer impactus fuerit, non est amplius vtendum repercutientibus: sed tunc digerere est tempestiuum. Quòd si ex animalis pũctu, morsu ue dolor incidit, à quo exorta sit phlegmone, duplex sanandi doloris ratio est, vel virus ipsum vacuando, vel quod dolorem excitat, alterando. Ac vacuabis sanè id, eorum medicaminum ope, quæ vehementer attrahunt. Alterabis iis quæ sunt cõtraria. Vacuant itaq;

Reuulsio debet fieri in contrarium earũ partiũ, quæ phlegmone urgētur.

Phlegmonis incipientibus, frigida & astringētia magis q̃ digerentia conueniunt.

Phlegmonę quũ sint digerendę.

Phlegmones a pũctu morsu ue animalis excitatæ curatio.

Virus a bestia relictũ, qua ratione uacuãdũ.

tum calfacietia oia, tũ quæ ad se citra calfactionẽ alliciunt: vt cucurbitulæ, & cornua quædam. Sunt qui & ore suo virus extrahant. Huc pertinet & cauteriũ, & medicamenta quæ cauteriis similiter escharã efficiũt. Alterum auxiliorum genus est eorum, quæ qualitatẽ per contraria alterant. Variantur autẽ medicationes, pro laborantium particularum diuersitate. Vna quippe idicatio ex similaribus sumitur partibus. Altera ex instrumẽtariis. At ea quæ ex similaribus sumit, modũ calfaciendi, refrigerãdi, siccandi, & humectandi determinat. Quæ verò ex instrumẽtariis, tum locũ ipsum, per quem vacuare oportet, tũ vacuationis rõnem, tum verò in similis spẽi medicamentorũ vsu ipsum pluris minorisq; modũ. Porrò vacuationis indicatio in phlegmone, refrigerationis indicationẽ vincit: contra q̃ in erysipelate. In hoc nãq; refrigerationis indicatio magis urget, q̃ vacuationis: etsi vbi refrigeratũ erysipelas est, ad ea quæ digerunt medicamenta conuertimur. At in phlegmone tantisper refrigerandum est, quatenus & ad incrementum eius sistendum, inhibendumq; est commodum. Quippe refrigeratio repercutit id quod affluit, & ex eo quod in laborante continetur particula, aliquid in proximas partes repellit. Simili modo & quæ modicè excalfaciunt, utraq; interdum rõne prosunt, quod & dolorem sedent, & contenta in parte ægra digerant. Siquidem mitigando dolorem, augeri phlegmonas vetant: digerendo, quod earum iam conceptum est, sanant. Si iecur inflammationem contrahere cœperit, ac totum corpus egeat inanitione, virtusq; valida sit, atq; æger pubertatem attigerit (puer enim, quæ per dissectam venam fit, vacuationem non feret) pariter tum reuellendus, tum educendus qui ad ipsum fluit sanguis est, interna in dextro cubito insecta vena: propterea quòd & è directo, & ampla via, cum vena quæ caua dicitur,

Medicationes uariari pro laborantiũ particularum diuersitate. 7.

8.

Erysipelatis curatio.

Refrigerationis usus ĩ phlegmone.

Calfacientia modice dolorẽ sedãt, & contẽta in parte inflammata digerunt. (9.10)

Hepatis inflammati curatio. 11.

Pueri sectionẽ uenæ nõ ferũt.

Sanguinem uacuari & reuelli ab hepate, secta interna dextri cubiti uena.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Vena interna non apparēte, mediā, aut humeralem secādam esse.

societatem habet. Hac non apparente, media secanda est. Quòd si nec illa se ostenderit, reliqua & tertia incidenda venit. Ac modum quidem vacuationis, ex redundantiæ modo, ętate, natura, anni tempore, regione, consuetudineq́;, atq; ante hæc, ipsa laborãtis virtute, inuenies. Venæ autem secandæ electio à parte laborante indicatur. In vniuersum autē, quàm longissimè à tentata fluxione parte quod redundat reuellere, nequaquam ad eam trahere cõuenit. Hac ratione, nec si hepar, aut ventriculum, aut intestina phlegmone occupare iam cœperit, medicamine quod aluū deiiciat, vti conueniet. Eandem cum his indicationē & vterus sortitur, sicuti cum vrinæ vasis pudenda. At vomitu vti pudibundis laborantibus, in diuersa reuellens auxilium est. Eadem ratione in omnibus quæ circa caput accidunt, alui subductio, in contrarium auertit. Si qua verò circa fauces, & palatum, aut linguam, aut deniq; in ore phlegmone laborare cœperint, in his omnibus cauenda sunt, quæ pituitam per os euocant: Gręci apophlegmatismos appellant. Satius nāq; tunc fuerit deriuare ad nares: incidereq́; humeralē in manu venam: vel, si ea non cernitur, mediam. Vbi iecur, pectus, pulmo, aut cor sic afficiūtur, internam. In angina primas in manibus: secundas eas quæ sub lingua habentur. At iis quæ in occipite sunt afflictis, etiam eam quæ in cubito est, nec non eam quæ habetur in fronte. Renibus verò, & vesica, & pudendo, & vtero sic habentibus, eas quæ in cruribus sunt sitæ, ac potissimum quæ sunt circa poplitem. Sin minus, eas quæ sunt iuxta malleolum. Ac perpetuò quidem in omnibus, eam quæ è directo est. Vbi iecur phlegmone inuadit, quæ in dextra sunt manu: vbi lienem, contra. Itaq; statim prima vacuationis diuersitas pro particularum diuersitate variatur: constatq́; communem, quòd sit vacuandum, indicationem, non magis esse vtilitatis quàm noxæ causam.

Reuulsionē eē moliendam q̄ lōgissime a tētata fluxione particula.

Apophlegmatismos fugendos eē, ubi partes oris sunt inflammatæ.

Phlegmone occupāte oris particulas, diuertēdum ad nares esse: secandāq; humeralē ī manu uenam, aut mediam.

Venæ secandę ratio ī iecoris, pulmonis, pectoris, cordis, fauciū, occipitis, renum, uesicæ, pudendi, & uteri affectib⁹

Porrò

Porrò vbi pectus, aut ventriculus, aut partes circa collum caput'ue laborant phlegmone, etiam excogitatũ est artus vincire. Quippe ipsum quod infestatur phlegmone, haudquaquam vinciendum est. Sed si in manibus sit phlegmone oborta, crura. Sin in cruribus, manus. Iam verò nec refrigerare inter initia, aut astringere, citra laborantis particulæ indicationem, vtilitatis magis quàm noxæ sunt causę. Nam particulis quidem quæ iuxta artus sunt sitæ, tutò ministrare possis frigidam aliquam fomentationem. Iecinori verò, si phlegmone infestari cœperit, non licet imponere actu frigidum, aut fomentum, aut cataplasma. Rursus astringẽs oleum, nec oculis, nec oris partibus admouebis, sicubi hæc tentari phlegmone cœperint. Auri verò, etiam si acetum cum rosaceo infundas, nihil offendes. Victus etiam, pro partium ratione variatur. Quippe iis quib⁹ glandulæ, aut aliquid circa artus tentatur phlegmone, tot & talia exhibenda sunt, quot & qualia facillimè cõcoquentur. At si iecur ventriculus'ue infestetur phlegmone (quum munus eorum sit toti animali commune) victu exquisitissimo est opus: qui videlicet meatus aperiat, detergeatq; citra rosionẽ: ac breuiter omnis tenacitatis sit expers: qualis vtiq; in cibis est ptisana, & in pharmacis oxymeli, aqua distemperatũ. Cæterùm dulcibus omnibus tum iecur, tum lien intumescit. Iam verò astringẽtia omnia mala, iecinoris phlegmonis sunt incõmoda, præsertim iis, quæ in cauo eius consistunt. Similiter ea quæ mordẽt, phlegmonas quæ in cauo sunt visceris, q̃ quę in gibbo consistunt, magis irritant. Iis quippe quæ in gibbis sunt, mutata iam veniunt quæ assumpta fuerunt: & q̄ prius concocta sint, & q̄ sanguini, qui in iecinore prius erat, admista. Cauo autem iecinoris, phlegmone obsesso, protinus etiã venas quæ in mesenterio sunt, vnà phlegmone laborare est necesse: quũ ex vena portæ exoriantur: protinusq;

Vincula nõ esse iniicienda inflammatæ particulæ: sed illi quæ opposita est. 12.

Iecinori, si phlegmone infestari cœperit, nihil actu frigidum esse applicandum.

Auri inflammatæ nihil nocebis, uel si acetum cum rosaceo infundas. 13.

Victus ꝓ partium ratione uariatur.

Victus iecori uẽtriculoq; inflammato conueniens. 14.

Dulcibus intumescit tũ iecur tum lien.

Cauo hepatis phlegmõe obsesso, uenas meseraicas similiter inflammari.

etiam, quæcunque osculis earum incidunt, vim suam
15. ostendere. Porrò vbi iecur phlegmone obsessum est,

Iecur phlegmone obsessũ, cur mediocriter astringendũ sit, per cataplasma mistæ materiæ.

mediocriter astringi per cataplasmata mistæ materiæ debet, quòd altricis facultatis principiũ animalibus sit, & venosum ab hoc exoriatur genus. Vt autem iecinoris cauum per aluum purgatur, sic gibba eius, per ea quæ modicè vrinas mouent. Cuius generis apium existit. Procedente autem tempore, vbi phlegmone iam concoquitur, etiam valentioribus vti licet: ut assaro, celtica nardo, phu, petroselino, smyrno, & meo: sicuti etiam per ventrem vacuare, si cauum afficitur, cnico cibis admisto, & vrtica, & mercuriali, & epithymo, & filicula: omnibus præterea quæ modicè aluũ deiiciunt. Magisq; in remissionibus, tum his ipsis audacius quàm ante vtendum: tum verò quæ iis sunt valentiora, partim in ptisana incoctis, partim tunsis, ac in mollissimũ puluerem redactis. Exhibenda verò & hæc sunt vel ex ptisana, vel ex aqua. Ego nanque etiam filiculæ aliquid in ptisana aliquando incoxi, & nigri veratri corticem.

Hepatis partes per quas uias, & quibus purgãdæ remediis

Hepati phlegmone obsesso quales clysmi conueniant.

Sed clystere etiam ipsos vacuare expediet: inter initia quidem, vel sale, vel nitro, vel aphronitro cum mulsa distemperatis contentis: in remissione verò, potissimumq; si quid scirrhosum relictum è phlegmone est, etiam valentiora medicamenta miscentibus nobis. Quippe hyssopum eo casu aquæ incoquimus, & origanum, & colocynthida, & minus centaurium. Opportunissima nanq; ad scirrhũ sunt iecur, lienisq;, si quis, parum habita de his ratione, glutinosis cibis vtatur.

Scirrho eẽ opportunissimũ hepar lienéque.

16. Etenim substantia lienis, tametsi rarior quàm iecinoris sit (est enim illius substantia lutosa) crebrius tamẽ scirrhosis vitiis affligitur, propter nutrimenti, quo alitur, speciem. Siquidem crasso nutritur sanguine, qui veluti limus purioris est, facillimeq; nigra bilis efficitur. Renes etiam facilè scirrhis deprehẽdi, atque iccirco nephritidas alias omnino solui non posse, alias ægrè solu

Lienis substãtiã quàm hepatis, esse rariorem. Lien crasso nutritur sanguie. Renes facile scirrhum contrahunt.

biles esse, ratio docet: quum & crassa substantia sint, & non careant excrementorũ vitio. Quo fit, vt qui crassi succi cibis vescuntur, calculi vitio vexentur. Medicamina igitur horum affectuum, ea esse constat, quæ dissecent, dissoluant, & frangant. Quæ vti ex eorum sunt genere, quæ obstructiones eruunt, atque detergent: cæterùm viribus valentiora. Curationem aũt vnà coindicãt, virtus, natura, ætas, anni tempus, regio denique, cõsuetudoq;. Iecinore itaque laborãte phlegmone, quę extrinsecus applicant, ea mistæ esse facultatis debent: idq; non in gñatione phlegmones mõ, sed etiã quum nec affluit amplius quicquã, nec repelli qđ in laborante particula continet, potest. Quo quidẽ tempore duplex nobis indicatio suggerit: altera quidẽ à phlegmone, sui euaporationẽ poscente, nimirũ digerentia: altera verò ab affecta parte, quæ per astringẽtia robur eius seruari iubet. Quare coeuntibus vnà cõtrariis indicationibus, compositũ quoque esse medicamentum oportet: nẽpe astringens simul atque relaxans. Verùm tuendi roboris indicatio, in iis tantùm partibus est cõis, quarum munus ex vsu est vniuerso corpori. Igitur nec lienem tantũ relaxantibus curare oportet, quũ hic quoque ex iecinore quicquid limosum & melancholicũ est expurget, propterea scilicet, quod ex eo humore nutritur. Iccirco quoties obstructio aut phlegmone, sed præcipuè scirrhosa, in eũ incidit, tum ea quæ obstructiones eximãt, tum quæ dissecẽt, uehemẽtiora exigit. Nam quale medicamentũ iecinori absynthiũ est, tale est lieni capparis cortex. Quale rursus iecinori est eupatoriũ, tale scolopendrium lieni. Siquidẽ similia genere medicamenta, quemadmodũ & nutrimenta, ambo viscera postulant: cæterùm tanto valentiora & acriora, lien, quãto crassiore vtitur alimento. Iamverò quum gibba iecinoris expurgari per renes oporteat, sicuti caua per inferiorem ventrem: lieni sanè per renes nulla admini-

Calculos q fo- leant gignere.
Calculis quæ medicamenta congruant.

Hepatis inflãmati curatio.

Lien nutrit ex melancholico sanguine, quẽ expurgat ab hepate. 17.
Liẽ obstructũ, aut inflãmatũ, qualia medicamẽta postulet.
Lien heparque similia nutrimenta & medicamenta requirunt.
Lien crassiori utitur alimẽto quam hepar.
Hepar per quã regionẽ uacuetur.

Lien per inteſtina uacuatur.

ſtrari poteſt vacuatio: ſed tantummodo per inteſtina.
Proinde vbi phlegmone premitur, deiectoriis ipſum
medicamentis tum detergemus, tum laceſſimus, quo
demittat, deponatq́; ſuperflua. Eſt autem duplex ratio
eiuſmodi medicamentorum vſus. Nempe, vbi partes
ſuperius ſitæ laborant, per ea quæ eduntur, bibũturq́;.
Quum inferiores, per id quod ſit per clyſterem infu-
ſum. Quandoquidem quæ eduntur ac bibuntur, eorũ
vis, antequam ad inferiores partes perueniat, reſolui-

Clyſmos non poſſe uſq; ad ieiunum aſcẽdere.

tur. Quæ infuſa ſunt, ea omnino ad ieiunũ vſq; aſcen-
dere nequeunt. Porrò gula (quæ ſtomachus propriè
vocatur) affecta, cataplaſmata ſuper dorſi ſpinam im

Gula affecta, cataplaſma, eſſe applicãdum ſuper ſpinam dorſi.

ponimus: nõ autem in anteriori parte: quod facimus,
vbi phlegmone os ventriculi vrgetur. Siquidem ſpi-
næ gula ſuperiacet, per collum & pectus deorſum vſq;
18. ad ventriculum exporrecta. Iam quemadmodum lien
& iecinoris caua, per inteſtina: gibba illius, & renes per

Pectus per quã regionem purgetur.

vrinas purgantur; ſic pectus, vbi interna eius tentan-
tur phlegmone, per ſuccingentem membranam, ali-
quid in medium ſui pulmonumq́; ſpatium trãſmittit.
Id autem expurgari per eandem qua pulmo viam de-

Pectori phlegmone obſeſſo quæ medicamenta conueniant.

bet. Propinanda igitur iis qui ſic affliguntur ſunt, quan
diu quidem ipſa inualeſcit phlegmone, medicamenta
quæ mediocriter vias aperiant, & craſſos humores diſ
ſecent: vt ptiſana & mulſa: in exquiſita autem declina
tione phlegmones, dum educi iam excrementa poſtu
lant, quæ id valentius moliantur: vt vrticæ ſemen, &
mulſa, in quam fuit coniectum paululum acrium her-
barum: quales ſunt origanum, hyſſopum, calaminthe,

Inflammatiões altius ſitæ, cur paulo acriora medicamenta poſtulent, q̃ pro ipſarum ratione.

pulegium, & illyricæ ireos radix. Oxymeli etiã quod
ex marrubio cõficitur, craſſiora pectoris pulmonisq́;
19. excrementa incidere poteſt. In vniuerſum autẽ quæ
in alto corpore affliguntur phlegmone, eæ partes pau
lo acriora, q̃ pro phlegmones natura, medicamen-
ta deſyderant. Reſoluuntur ſiquidem eorũ vires, dum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

altè descendunt. Hac ratione & cucurbitula (strenuũ planè auxilium) est inuenta, tum vt foras euocentur quæ sunt in alto, tum vt eximantur & eruantur, quæ iam in scirrhum abeunt. Verùm vtendum cucurbita in ipsa parte quæ phlegmone vrgetur, inter initia non est, sed postea q̃ vniuersum corpus vacuaueris, * atq; ex vsu iam esse videatur, eorum quæ in inflãmata particula continentur, aliquid aut vacuare, aut versus exteriora reuellere. Proinde vbi affectus * etiamnum in generatione consistunt, minimè ipsis membris quæ laborare incipiunt, sed iis quæ continua his sunt, cucurbita imponi debebit, auellendi in cõtrarium causa. Sic nanq; ad mamillas cucurbitas imponimus, quum sanguis ex vtero profluit, defixo maximè in ipsis communibus pectoris & vteri vasis, eius ore. Sic si è naribus sanguis profunditur, præcordiis maximas cucurbitas affigimus. Sic & omne aliud sanguinis profluuium, ad contrarium per communes venas auertimus. Quemadmodum rursum & sanguinem (si ita est opus) attrahimus. Siquidem quum menses euocare in animo est, pubi & inguini cucurbitam affigimus. Ad hæc, in occipite cucurbita defixa, efficax est remedium ad oculorum fluxiones. Vacuari tamen prius totũ corpus expedit. Nam si refertum sanguine corpus sit, in quæcunq; parte capitis cucurbitam defixeris, totum ipsum implebis. Aduerte autem, vbi dicimus astringere incipiẽtem phlegmonem esse opus, nõ quodlibet astringens in iis quæ deuoranda sunt, exhibendum esse: sed ea tantùm, quibus nulla corruptrix admista vis insit. Nam chalcanthus inter præcipua astringit, sicuti etiã misy, & sori, & chalcitis, & diphriges, & æs vstum, & squamma eius, & flos. Verùm hæc medicamenta noxia deuorata sunt. Quocirca stomaticis ea miscere tutum non est. Defluit nanq; interdum ex his aliquid ad uentriculum. Sed nec aloen probè miscueris iis medicamentis,

Cucurbitula quorsũ inuẽta.

Cucurbitulà qñ utendum.

Cucurbitulæ quorsũ ad mãmas affigi soleant.

Cucurbitulas sanguinem a parte reuellere atq; ad ipsam, si fuerit opus, attrahere.

Cucurbitula pubi affixa, menses euocat: oculorũ aũt fluxiones reuellit occipiti admota.

Cucurbitula non esse utendum, prius q̃ uniuersum corpus uacuetur. 20.

Aloen miscendam non esse medicamentis q̃ gratia phlegmones propinãtur: nisi aluũ uelimus deiicere.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

quæ phlegmones alicuius causa, quæ intus constiterit, deuoranda sunt. Quando huic quoq; purgãdi uis quędam inest. Cæterùm vbi phlegmone prorsus inclinauerit, si quis paululum aloes admisceat, deiiciendi vẽtris gratia, qui prorsus non deiecerit, nihil lædet. Quãquã satius fuerit mercuriali, aut vrtica, aut cnico, aluũ sic laborantium subducere. Admodũ itaq; necessaria est indicatio quæ à particulis sumitur. Quæ nec ipsa sat est ad curandos morbos, nisi etiam methodos de medicamentis didiceris. Vt autem ad affectus capitis iam nostra reuocet oratio, oxyrhodinũ, quo caput phreniticorum pfundimus, sanè vniuersos redarguit, quicũq; principem animæ partẽ in corde statuunt. Siquidẽ per id genus affectus, nõ capiti, sed pectori præsidia admouenda essent. Atqui non in phrenitide modò, sed in lethargo etiã (quod vitiũ illi contrariũ quodãmodo secundum spẽm existit) vniuersi applicant ipsa remedia capiti, in quo scilicet princeps animi pars residet. Ergo quum humor qui in capite redundat frigidus est, insensibilitas ĩmobilitasq; hoiem opprimunt: quũ uerò calidus est, perpetuus potius motus, vnà cum rõnis noxa. Accidit enim segnitia ex frigore: ex calore ĩmodicus motus: ex humoris verò vitio, dementia. Igit in eiusmodi affectibus, si virtus valida sit, ac nihil aliud prohibeat, vt crudi humoris copia, vel ætas puerilis, uel anni tẽpus, vel regio in qua sit extrem9 calor, vel frigus, statim ab initio vena tũdenda est. Atq; hoc quidẽ cõmune utriq; uitio, & ei quod cũ sopore, & ei quod cũ uigiliis incidit. Cõmune præterea utriusq; est, ut oxyrhodinũ in principio admoueas. Nam repellẽdus à capite humor est, quisquis is fuerit. Quæ sequunt, cõtraria sunt. Nã quæ cum uigiliis coniuncta sunt, ea lenire expedit: quę cũ immobilitate, excitare. Iure ergo quũ in summo incremẽto sunt, iis uitiis quæ puigilio & delirio infestãt, perfusiones ex papaueris capitibus appli

Aluum tuto emollientia.

21.

Lethargus est affectus cõtrarius phrenitidi

Animã rõnalẽ cõsistere in capite.

Pricipis animę facultatis symptomata singula unde proficiscantur: & qua ratione sint curanda.

Oxyrhodinũ quibus conueniat affectib9.

Affectuum qui cum peruigilio & delirio infestant, curatio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

cabimus. Odorē quoq; naribus obiiciemus: ac narium alas intus, uel frontē ex similibus medicamentis illinemus. Quippe sopire, ac stupefacere principē facultatē oportet: cerebrū scilicet, quod supra modū ĩcaluit, refrigerando: in cōtrariis aūt uitiis excitare: ac noxii humoris, q citra putredinē, & citra febrim, altos sopores ĩuehit, crassitudinē ĩcidere, excalfacereq;. Tales nimirū altos sopores, Græci apoplexias, caros, & catochas appellāt. Quòd si qñ humor putrescat, vtiq; cum febri incidunt ea genera: vocaturq; morbus Græcè lethargus. Incoquentes igit in aceto thymū, & pulegium, & origanū, aliaq; id genus, naribus sic affectorum admouebimus, quo uapor sublatus ad cerebrū, humoris crassitudinē dissecet. Mox etiā palatum ualentibus & acribus medicamētis ungemus. Ab his uerò etiā sternutamētis utemur: tū capiti similes præsidiorū facultates imponemus, adaucta semp eorum, etiā ad ipsum vsq; sinapi, uehemētia, si uitiū diu pseueret. Quinetiā cucurbitis ad utrūq; uitium, si diutinū sit, utemur: itemq; castoreo: qppe quod ipsum probè cōcoquit, debitè administratū. Quoties aūt medicamenti alicui⁹ vim exactè ad cerebrū descendere uoles, ad coronalē uocatam suturam (cuius plurima diuersitas in hoībus est) id applicabis. Nā præter reliqua, tenuissimum, & rarissimū eo in loco est craniū. Cōmodius etiā fuerit, si & cū infrictione id facias, aut tōsis capillis, aut etiā planè abrasis. Quòd si humidū sit quod applicandū est, si id ex alto effundas, ac ueluti fontis ritu illidas: qppe penitus intrò ab ictu magis impellit. Sicuti aūt hîc uehementior humoris casus pducit, ita ĩ oculis aduersat. In capite nāq;, insensile os est quod ferit: in oculis mēbranosa quædā & ĩbecilla, maximeq; sensilia corpora. Et ĩ capite qdē, aliud est quod ictū excipit: aliud quod curatur: quodq; ut ictum non sentit, ita facultate, quæ ex incussu ad ipsum peruenit, fruitur. At in oculo, quod est curan-

Affectuum qui cum sopore inuadūt, curatio.

Lethargus qd.

Coronali suturæ esse applicanda medicamenta, quorū uim exacte ad cerebrū descēdere uolumus.

Capiti instituta fomenta humida, esse illidēda ab alto.

dum, idem valenter feritur. Quare infundere huic sensim medicamenta, liquata humoribus mitisſimę facultatis, oportet, attollentes palpebram ſuperiorem blandisſimè. Meritò autem commendatur ad phlegmonē oculorū, ex oui humore, id quod tū glutinoſum eſt, tum minimè mordens. Cæterùm quæ terrea corpora ocularijs medicamētis miſcenda ſunt, ea læuigari exactisſimè debent. Dolent porrò vehementer oculi, aut ex vehementi acris confluentis humoris morſu: aut ꝙ eorum tunicæ plenitudine diſtendātur: aut propter craſſorum humorum, flatuoſi'ue ſpiritus extenſionē. At morſum quidem, tum purgantibus medicamētis, deorſum nempe reuellendo, & vacuando, curare conuenit: tum ipſi particulæ oui humore infuſo, quo per eum acris fluxio ſine offenſa eluatur. Vbi autem concocta iam ipſa phlegmone fuerit, & ſimul corpus vacuatum, tum vtiq; lauationes in balneo his ſunt aptisſimæ. Nam & dolorem ſtatim ſedant, & fluxionē quæ ad oculos fertur, ſiſtunt, maxima quidem eius parte inter lauandum per totum corpus excreta: reliquo verò contemperato. At diſtentionem quæ ex repletione prouenit partis, misſione ſanguinis, & alui deiectione, & infernarum partium frictione, curare conueniet. Quòd ſi necesſitas aliquando vrgeat, etiā ligandis artubus: mox fomentis ex aqua dulci modicè calida, laboranti particulæ adhibitis. At humorum, vel flatuoſi ſpiritus extenſiones curabimus, vacuato prius in his quoq; toto corpore: ſed & humorum momento auerſo deorſum. Mox localibus remedijs vtendum: nō tamen medicamentis ijs quæ repercutiant, ac reprimāt, ſed potius ijs quæ diſcutiant. Igitur fœnogræci decoctum ijs infundendum eſt: quòd omnium maximè ſine offenſa digerat. Verùm tum reliquos morbos, tum phlegmonas, ſicubi curas, nullo euaporante auxilio prius fidenter vtêris, quàm totū corpus, aut pars quæ

Oculorū phlegmonas iuuat albumen oui.

Oculorū dolor unde exoriat.

Oculorū morſus curatio.

Oculorū inflāmationi qn, & cur balneū cōducat.

Oculorū diſtētionis a plenitudine curatio.

Oculorū a flatulenta ſubſtātia extenſorū curatio.

Fœnigræci decoctū oculorū tēſioni cōfert.

excrementum transmittit, vacuetur: aut contrariis qualitatibus alteretur, si aliquam intemperantiã sortiatur, quæ ipsius fluxionis existat causa. Sic enim diutinas oculorũ fluxiones curam⁹, oculis ipsis dimissis, atq; ad capitis custodiam conuersi. Plurimum autẽ vel frigida intemperies caput vitiat, vel humida: nec dubium est, quin etiam ambæ congrediantur. Rariores sunt, quæ propter calorem, acrem oculis fluxionẽ immittunt. In quibus oleo crudo & Hispano, & rosaceo, vti expedit: tũ frequenti ex aqua dulci in balneo lauatione. Quòd si arteriæ, venæ ue quę iuxta oculos sunt, imbecilliores sint redditæ, adeò vt aliorum vasorũ superuacua recipiant, aliqua earum parte excisa, aut etiã totis abundè altè præcisis, dura cicatrice quod interest intercipiemus. Cæterùm in reconditis vasis hoc fieri nequit: ac proinde eorum vitia ægrè curationem recipiunt. Vasa verò conspicua, vel absq; chirurgia, licet corroborare: illitis medicamentis, quæ robur inserãt. Est & quando calidus sanguis, ac vaporum plenus, ad caput ascendit, ac maximè in arteriis redũdat. Cui vitio saluberrimum est remedium, vt eæ incidantur arteriæ, quæ circa caput & calidiores apparent, & maiorem exhibẽt pulsum. Quæcũq; verò & paruæ, & prope cutem resident, harum vel si partem aliquam excideris, veluti facere in varicibus crurũ solemus, aptius erit. Quòd si inter nudandũ appareat tibi vas magnũ, aut magnum exhibere pulsum, tutius fuerit vinculo id prius excipere: mox quod in medio est, præcidere. Sunto autem eiusmodi vincula ex materia aliqua minimè putrescibili. Potissimum si iis arteriæ sint excipiendæ. Etenim quæ caro in abscissis vasorũ partibus coalescit, ea pro operculo est, atq; ipsorũ oscula cludit. Quod quidẽ vbi factum iam cernimus, decidere tunc tutò vincula põt. Ac sic etiam varices curamus quæ dilatatæ sunt uenę, potissimũ circa crura & testiculos.

Digerentibus non esse utendum intrepide prius q̃ uniuerso corpori, aut parti quæ excrementũ trãsmittit, consultũ fuerit.

Oculis uasa adiacentia prę cidenda tũc esse, dum imbecilliores reddita, aliorum uasorum excremẽta recipiunt.

Vasa cõspicua posse absque chirurgia corroborari, illitis medicamentis quæ robur inserant.

Vasa excidendi ratio.

Varices qua ratione curentur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

GALENI PERGAMENI DE MEDENDI methodo. LIB. XIIII.

HAVD LONGE' VERO' ABest à phlegmone alius morbus erysipelas dictus: qui quidem ex succo bilioso ortus, tumorẽ caloremq́; cum illa sortitur communem. Dissident inter se tamen affectus ii, primũ maximeq́; colore. Quandoquidem si is ruber sit, vitium vocatur phlegmone. Sin pallidus, flauus'ue, uel ex pallido, flauoq́; colore mistus, erysipelas. Præterea pulsatio est magnæ phlegmones proprium symptoma: q̃ppe quæ copioso sanguine in aliquam particulam procumbente, orta, altè magis in corpus demittit: inibiq́; dolorem pulsatilem, cum tensione & renixu excitat. Erysipelas uerò in cute potius consistit: ob tenuitatem ipsius pallidæ bilis. Ac corpore quidẽ pro naturæ modo se habẽte, amarę bilis succus exhalat insensibiliter. Vbi uerò is vel lõgè copiosior, vel crassior, q̃ pro modo naturæ, redditus, vniuersus ad cutim cõpulsus fuerit, eam tum perurit, tum in tumorem attollit, aliquid etiam subiectæ partis occupãs. Hic itaq; affectus erysipelas nuncupat. Qui quidẽ interdum cũ exulceratione supremæ cuticulę accidit: vbi scilicet bilis ipsa crassior simul atq; acrior existit. Interdum aũt sine hac incidit. Vbi verò nec planè biliosa, nec sanguĩea fluxio est, sed ex ambabus cõflata: vtiq; ab eo quod in miscella exuperat, nomẽ tumori indatur: dicaturq́; de eo id quod præpollet. Sic ut uel phlegmonẽ erysipelatosam affectum ipsum vocemus, vel erysipelas phlegmonosum. Cæterũ vbi neutrũ vincit, ibi vitiũ phlegmones erysipelatosq́; medium vocet. Ergo oĩbus qui sic præter naturam consistunt tumoribus, cõis indicatio vacua-

Erysipelas unde gignatur.

Erysipelas quõ a phlegmone differat.

Phlegmones gñatio & symptomata.

2. Erysipelas q^d.

Phlegmone erysipelatosa.

3. Erysipelas phlegmonosũ.

tio est: quæ nimirum administrat duplex: vna repellentium ad alias partes: altera per halitum digerentium. At quoniam erysipelas non quantitate modò affligit, sed etiam ob vehementẽ inflammationẽ qualitate ipsa cruciat, requirit ampliorem refrigerationem q̃ phlegmone. Cauendũ tñ est interim, ne in princeps aliquod membrum ipsam bilem repellas. Ac proinde, quẽadmodũ in phlegmones curatione, post totius corporis vacuationem auxiliis repellentibus vtimur, sic facies in erysipelate: sed pro sanguinis missione, medicamẽto quod bilem trahat purgans: ipsam verò afflictã partem refrigerans. Cuius sanè refrigerationis terminus esto ipsa coloris mutatio. Etenim quod purũ erysipelas est, statim cũ hoc conqescit. Quod nõ purũ, sed quodãmodo phlegmonodes, si plusculũ refrigeres, liuidã cutim præfert: nigricatq́; si magis. Quã ob rẽ satius fuerit, vbi laborãtis particulæ alteratũ colorem uideris, à refrigerãtibus astringẽtibusq́; ad cõtraria trãsire: prius q̃ uel liuida, uel nigra prorsus fiat. Refrigerãt porrò solanum, semperuiuũ, portulaca, vmbilicus veneris, psyllium, altercũ, lactuca, intybũ, palustris lenticula, cerata ex aqua admodũ frigida, & alia id genus. Vbi verò inflãmatio ægrotãtis mẽbri iam desiit, cataplasma illi, prius q̃ liueat, ex hordei farina imponendũ. Quòd si liuor iã occuparit, id incisa prius cute imponat: perfundendusq́; locus plurimùm quidẽ ex aqua calida. Sed & marina aqua, & muria cõducet interim. Quin etiã ipsi cataplasmati eiusmodi aqua, uel acetũ, vel oxalme misceatur. Nullum aũt valenter calfacientiũ est medela erysipelatis, prius q̃ id quod mutat, desinat esse qđ antea fuerat, atq; alterum iam, illiq́; cõtrarium, euaserit. Interdum etiam erysipelas miscetur œdemati: diciturq́; erysipelas œdematosum: quẽadmodum ubi ex nimia refrigeratione durum ægreq́; solubile est redditum, erysipelas scirrhosum vocabitur. Quod igitur ad

Euacuatio in tumoribus præter naturã, duplex.

Erysipelatis curatio.

Erysipelatis refrigerandi terminus sit ipsa coloris mutatio.

Erysipelati refrigerando medicamenta idonea.

Erysipelas œdematosumq̃ accidat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

curationem pertinet, potissimum contra exuperans est pugnandum: non neglecta interim alterius indicatione. Sicuti autem ex biliosa fluxione erysipelas, ita ex pituita constat œdema, existens laxus quidã tumor & indolens. Qui quidem in aquæ inter cutim dispositionibus, nec non in phthoe, solet etiam pedes affligere. In illis tamen affectibus, quũ talis tumor symptoma sit, nullam seorsum propriam curationem requirit. Nam satis erit tunc perfricare crura, aliàs oxyrhodino, aliàs oleo cum sale, aut etiam oxyrhodino sal habente. At si ex pituitoso humore in particulã influente œdema constitit, abundè aliquando satisfacit spongia recens, potabili oxycrato madidata. Deligare verò ipsam debes, ab inferiore parte incipiens, ac supra desinens. Si recentis copia non sit, antiquam detergebis, expurgabisq; nitro, aphronitro, & aqua lixina. Quod si sic œdema non subsidat, vbi rursus deligabis, pusillum aliquid aluminis coniicies, ac nouam spongiam admouebis: aut etiã elychnion molle, madensq; ex posca, quæ aluminis nonnihil receperit. Sit autem arctatio mediocris, veluti in ossis fractura. Ac primæ quidẽ fasciæ iniectiones, quæ scilicet infernè incipiũt, magis arctandæ: quæ deinceps sunt, sensim remittendæ. Idoneum etiam medicamentum ad hæc est glaucium ipsum, liquatum in posca: nostrũq; medicamen, quod ex eo conficitur: quodq; non œdemata modò, verùm multo etiam magis tum erysipelata, tũ phlegmonas incipientes sanat: ac potissimum calidas. Porrò scirrhosis affectibus (qui à glutinosis, aut crassis, aut vtriusq; rationis participibus humoribus trahunt ortum) nullum vehementer excalfaciens, siccans ue medicamentum est aptum. Nam quæ eiusmodi sunt, digerunt quidem subtilia: quod verò reliquũ est, multo magis impingunt. Qua ratione etiã calculi gignunt in renibus: asso scilicet in his crasso glutinosoq; succo.

Oedema est humor laxus & indolens, ortus a pituita.

Oedematum curatio.

Alumen œdemata discutit.

Glaucium & diaglauciũ, œdemata, erysipelata, & phlegmonas sanat.

Scirrhis non conueniunt medicamenta uehementer calfacientia & siccantia.

Calculi quõ generentur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Quare ea tantùm ſunt admouēda tumoribus induratis, quę molliēdo digerere pñt: cuiuſmodi ſunt, tū ceruina medulla, tum vitulina, tum ſeuū hircinum, taurinum, & leoninū. Ad hæc, Ammoniacū Thymiama, & bdellium vtrūq;, ſicuti etiam ſtyrax. Sed ex his, humētiora ſunt præferenda. His igitur attentus indicationibus, etiam complicatos affectus ſanare poteris. Cæterùm ſi tendones & ligamenta indurata fuerint, aliquid incidentium emollientibus admiſcere oportet: cuiuſmodi vel imprimis acetum eſt. Equidem pyriten lapidem, aut molarem, ſed candentem, in aceto quam acerrimo extinguere ſoleo: dein ſcirrhoſum ligamentum, vel tendonem exponere, vt calentem vaporem excipiat, in eoq́; dimoueatur. Poſtea verò medicamē quod emolliat impono: oleoq́; aliquo tenui, à principio curationis, particulam laborantē perfundo. Itaq; curatio quæ per acetum adminiſtratur, vtilis eſt uitio iam adulto: & quum præparata iam ſub mollientibus pars fuerit. Ad ligamenta autem & tendones, nec ſæpe, nec inter initia, nec longo tempore, medicamentis quæ ex aceto componuntur vtendum eſt. Quamuis in liene & carnoſis muſculi partibus tutus eius ſit vſus. Ac Ammoniacum quidem thymiama liquatum aceto, ad luti ſcilicet craſſitudinem, complures lieni imponunt: idq́; ſolum ei curando ſæpe fuit ſatis. Induratis etiam muſculis, vbi emolliti per alia medicamenta iam fuerint, Ammoniacum aceto liquatū maximum vſum præſtat. Sufficit autē eo vno altero'ue die uſos, rurſus ad emollientia reuerti. Ego verò medio tempore cataplaſmate ex althea ſum vſus. Cuius radix ſeuo anſerino, aut gallinaceo, aut ſuillo liquata, ſalutare ad emolliendos ſcirrhos medicamen exiſtit. Silueſtris quoq; maluæ, quæ paſſim naſcitur, folia, cum ſupradictorum aliquo tunſa proficient. Meliora tamē crudis ſunt, quę modicè ante ſunt cocta. Variatur itaq; cura-

Scirrhis ſunt admouenda, quæ molliēdo digerere poſſunt.

Induratos tendones qua ratione oporteat curare.

Aceti uſus quā induratis conferat.

Ammoniacum aceto liquatū lieni indurato conducit: nec aliter induratis muſculis.

Altheæ radix ſeuo anſerino liquata, ſalutare ad emolliendos ſcirrhos medicamē exiſtit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Curationis modus uariatur pro differentiis particularum.

tionis modus pro differentiis particularum. Quippe laborantibus precordiis œdemate, nemo ex posca frigidam applicuerit spongiam: nec absynthium oleo incoquens, genu quisque perfudit. At iecinori ægrotanti & lieni, cum maxima vtilitate adhibetur. Vocatur igitur scirrhus impræsentiarum tumor durus & indolēs, non tamen omnino absque sensu. Talis enim non est sanabilis. Reliqui omnes, sicuti ægrius sensilē ipsam partem affectam reddunt, ita omnino insensibilem non efficiunt: vtique si sensilis sit natura. Ligamenta namque scimus insensilia esse. Sed iam ad inflationes nos côuertamus: quæ quidem ex flatuoso spiritu in aliqua cauitate collecto oriuntur. Differt autem inflatio ab œdemate, quod ille tumor sit laxus & digitis cedens: vtpote à pituita exortus. Inflatio autem maximè renitatur tangenti, sonitumque veluti tympanum reddat. Scopus autem omnium inflationum communis est, vt quod preter naturam est, vacuetur, in quocunque id contineatur. Proprius verò, vt tenuissimis & calidis potestate medicamentis. Atque in ventriculo quidē, inflatisque visceribus, oleum quod tenuium sit partium, quodque rutā habeat incoctam, aut semē cumini, aut apii, aut petroselini, id præstabit. Aliquando verò & cucurbita magna bis ter'ue sine incisione medio ventri affixa. At in artubus & musculis, qui sub cute, aut etiam membranis quæ ossa vestiunt, sunt, inflatione orta, si citra dolorem sit, lixiuium noua spongia exceptū, abundè fuerit. Sin dolor quoque vrgeat, vngenda pars est oleo, quod relaxandi, remittendique vim habeat. Musculi verò simul & inflati & dolentes ob côtusionem, satius est, ut in principio sapa cum vino & aceti pauxillo, mediocrique olei portione, oibus vnà modicè calfactis, atque lana succida exceptis, foueant. Quòd si succidæ facultas non sit, ipsius œsypus iniiciendus supradictæ miscellæ est. Ceratū etiam quod ex œsypo componit, ad idem

Scirrhus quid.

Ligamēta esse insensilia.

Inflatio ab œdemate quô differat.

Inflationū scopi.

Inflationes uiscerum quô discutiantur.

Cucurbitula flatui discutiēdo est idonea.

Lixiuium ex spongia applicitū, extremarum partiū flatus discutit.

Musculorū côtusioni quę côferant.

Oesypus.

non inidoneũ fuerit. Debent enim cõtusi musculi leni ri medicamento, cui mista facultas sit, quæ simul cõco quat, digerat, & modicè astringat. Quandoquidem si nihil astrictionis sortiaŕ, auget aliqñ phlegmonas, præ cipuè in iis corporibus, quæ sunt plethorica. Igiť si do lor vehemens vrgeat, mitigatiua magis medendí rõ ne vtêris. Sin uerò ille absit, maiori vi cõtra inflationẽ instabis, per valentiora medicamẽta. Cuiusmodi sunt lixiuium, acetũ, & posthęc, vinũ. Quoties ergo de mitigando nõ laboras, illorũ plus in misturam coniicies. Rursus ubi repellere studes, vini nigri, austeriq́;, plus q̃ ipsorũ, immittes. At si digerere malis, lixiuii plus ĩdes. Acetum uerò si his miscebis, ad ambo erit vtile, propterea quòd mistas habet facultates. Quòd si muscul⁹ prorsus sine dolore sit, licet in lixiuii penuria, pro illo aphronitrũ ĩmittere, idq́; minimè lapidosum, sed spumosum magis. Inflationes aũt inueteratas, primò quidem aliquo ex iis quæ ex lixiuio constant, fouebis. Secundò verò strigmentis gymnasiorum feruefactis, & mox colatis, pollinem calcis viuæ inspergito, vsq; ad crassitudinẽ luti: ac tandem cataplasma id, affectæ sedi admoueto. Salutare etiã his medicamen est, quod ex sycomoro conficiť. Est & alius inflationis affectus, priapismus dictus: quo detentis, vel inuitis, pudendũ arrigitur. Etenim quũ neruus propriã colis substantiã con stituens, natura cauernosus existat, vbi halituoso spiri tu impleť, eiusmodi affectũ excitat. At halituosus spũs in animalis corpore gignitur ex succis sensim excalfa ctis. Imprimis ergo ea vacuatione vniuersum vacuandum est corpus, quę maximè videbiť ex vsu fore ægro tanti. Dein verò imponendum ipsi laboranti particulæ medicamentum est, si ea calidior sit effecta, quod ad portionẽ caloris abundantis refrigeret. Sin aliter, inter initia quidem, omnino quod modicè refrigeret: postea verò, id necessum non est. Pari modo & quæ

Contusis musculis medicamenta qualia nã esse debeãt

Acetum mistas facultates sortitur.

Inflationes inueteratæ qua ratione curandæ sint.

Priapismus qd

Halituosus spiritus gignitur ex succis sensim excalfactis.

Priapismi curatio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

circa lumbos sunt particulæ omnes, eiusdem faculta-
tis medicamento comprehendendæ sunt. Etiam reli-
quus victus exhibēdus, qui & flatui aduersetur, & sic-
cet. Equidem quendam adolescentem sic affectum cu-
raui, primùm quidem sanguine misso: dein cerato, fa-
cto ex rosaceo simplici, imbutoq; aqua frigida, puden
do ac lumbis imposito. Simili modo & alium, qui post
missum sanguinem, humido medicamento, quod ex
chamæmelo conficitur, est vsus. Porrò istis etiã nym-
Nymphea. pheæ aliquid potandum exhibeo, saltem in principio.
Mox viticis semen: ac si traxerit adhuc vitium, rutæ
Viticis semen, Rutæ semen. semen copiosè comedendum. Est enim illud cõmune
præceptum oĩum fermè, quos vitiosus succus creat,
morborum, quòd in fine calfacientibus & siccantibus
sit vtendum. Quippe hæc quod reliquũ humoris est,
8. prorsus absumunt. At verò maximè tumefactam cu-
Linguam maxime tumefactam qua rõne curarit Galen⁹. iusdam linguam curauimus, catapotiis ex aloe, scam-
monia, & colocynthide, vesperi datis, illum purgãtes:
lactucæ autem succo ipsam linguam colluentes. Quòd
autem in priapismo vomitoriis medicamentis potius
quàm subducentibus sit vtendum: in linguæ vitio con
tra: id ex partiũ situ indicari perspicuum est. Nã auer-
Auersio est molienda in contrarium. sionis in contrarium, non à substantia, sed à curandi
9. membri positu, inuentio præstatur. Porrò ex tumo-
Color tumoris humorẽ a quo est ortus, declarat. ribus rubeus quidem, subesse humorem sanguineum
indicat: sicuti flauus & pallidus, persimilem ipsis bilẽ.
Subalbidus verò & laxus pituitam. Sunt & alii tumo-
res fusci, liuidi' ue, tactui admodum renitentes. Quòd
si membrum sortiatur euidentiores venas, exaltatas
eas iuxta hosce tumores à crasso & nigriore quodam
modo sanguine videre licet. Qui humor, vbi incalue
Atræ bilis generatio, & facultas. rit impensius, aut propter putredinẽ, aut febrẽ phleg-
monodem, nigram efficit bilem, quam ne mures qui-
dem ipsi gustauerit. Terra quoq; ab ea raditur: ac par
tes quæ raduntur, omnes attolluntur in altum: voca-
turq;

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

turq́; is affectus tum feruor, tum fermentatio. Est nanq; is humor talis, quale esse acetum docuimus: ĩ vomitionibusq́; non raro percipitur acidus: vt amarus, qui pallida dicitur bilis. Quæ igitur verè dicitur atra bilis, acida certè est, atq; terram fermentans, omniq́; animanti iniocunda. Quæ uerò vt talis fiat est apta, ea dicitur melancholicus humor: vel nigra etiam bilis: ita tamen ut distinguatur ab altera quæ ex assatione oritur. De nominibus tamen anxia disceptatione neglecta nonnulli præter naturã tumores, ex eiusmodi naturæ succo proueniunt, cuiusmodi est fæx in vino, & amurca, in oleo. Qui quidem spatio temporis putrescente humore, propterea φ sit impactus in vasis, exulcerantur. Atq; huiusmodi sanè affectum communiter omnes cãcrum appellant. Quod vitium, perinde vt reliqua omnia, plurimam habet in maioris minorisq́; ratione differentiam. Igitur communis cancri curatio, est melãcholici succi vacuatio. Mox prohibitio, ne de cætero talis humor colligat in venis: particulæq́;, ne amplius redundantem succum recipiat, corroboratio. Soluemus autem melancholicum succum, drachmis quaternis epithymi, ĩ sero lactis, aut mulsa, exhibitis: aut propinato medicamine nostro, quod ex duobus & triginta simplicibus constat. Post purgationem dictum iam de omnibus eiusmodi affectibus est, φ uel repellere humorem qui in membrũ procubuit oportet: vel ipsum digerere: præterea φ in principio quidem, tam in ipso purgationis tempore, q̃ ante id, repellere: vbi iam totum corpus exquisitè purgaueris, digerere. Vbi tamẽ mediocris tantùm purgatio præcesserit, mistum esse quod applicabitur pharmacum, ex repellente digerenteq́; facultate conueniet. Cæterùm ad discutiendos cãcros, mediocrium virium medicamẽtis est opus: quæ nec propter imbecillitatem vincantur: nec propter effectus vehementiam, ipsum sanguinem crassent. Quia

Fermẽtatio q̃d.

Melãcholicus succus.

Cancri generatio.

Cancri curatio

Melancholicũ succum purgãtia.

uerò ipsius vitii malignitas, ab iis quæ mordent irritatur, & efferatur, ob id utiq; non modò mediocria uiribus, sed etiam minimè qualitate mordentia, eiusmodi affectibus sunt idonea: materia quorum, ex vstis, elotisq; metallicis desumetur. Quippe quæ medicamenta ex his componuntur, ad sanandos incipientes cãcros, magnam uim obtinent. Maiores verò sat fuerit, si his prohibeantur augeri. Cæterùm si quando cancrum ꝑ chirurgiam curare audebis, cœpisse quidem ab euacuando per purgationem melãcholico humore oportebit. Vbi verò quod vitiatum est, totum prorsus excideris, sic vt nulla supersit radix, sines effluere sanguinem: nec propere eum inhibebis: imò premendo potius quæ circum sunt, venas, exprimes ex his crassiorem sanguinem: mox aliis vlceribus similiter curabis.

Metallica medicamenta, sanandis incipiẽtibus cancris idonea.

Cancri per chirurgiam curatio.

10. Est aliud vitium, carbunculus appellatus, quod ex humore crasso, feruenteq; nascitur. Incipit hoc plerũq; à pustula: aliquando verò & sine hac. Cæterùm inter initia, quibus hoc instat, scabũt omnino particulam. Mox oritur pustula quædam, modò cineris colorem referens: modò etiam nigrior: qua rupta, vlcus cum crusta gignitur. Omnibus præterea his circumposita caro in summam peruenit inflammationem: colore, magis q̃ phlegmone, nigricans. Necessariò autem sic affecti febricitant: quare ab incisa vena incipienda curatio est, detrahendusq; sanguis ad animi vsq; deliquiũ: nisi aliud aliquid obstet. Imponi verò sibi ægra particula, quod ad humorum inflammationem spectat, refrigerantia desyderat: pp crassitudinem tñ humoris, atq; ẽt malitiam, nec fluxionẽ auertere vnq̃ poteris: & si qñ id feceris, aliud quippiam, quod in alto sit corpore, offendes. Atqui nec affluere is permittendus est. Quin potius inquirenda remedia sunt, quæ cum modicè reprimendo, ẽt digerere possint. Tale profectò est tum cataplasma quod ex plantagine conficitur: tum

Carbunculi descriptio.

Carbunculum absq; febre nõ reperiri.

Carbunculi curatio.

Carbunculo cataplasmata idonea.

quod ex cocta lente: scilicet miscentibus nobis his teneram micam panis, & miscellanei, & ĩ clibano cocti. Etenim panis omnino puri substantia in cutis meatibus hærere est apta. Furfuraceus autem, crassiorum est partium. Super ipsum verò ulcus valẽs aliquod imponendum est medicamen: cuiusmodi est Andronis, Pasionis, vel Polyidæ. Liquariq; id cum vino aliquo dulci ad sordium crassitudinem debet. Quæ autem pharmaca reliquis adhiberi vlceribus solent, nempe quæ concoquant & pus moueant, ea nunc adhibenda non sunt: quando ita particulæ putredinem auxeris. Scarificare etiam eiuscemodi tumores post sanguinis missionem alienum non est. Sunto autem incisiones altiores mediocribus, propter ĩfestantis humoris crassitudinem. Inflammatione cessante, vlcus ad cicatricem similiter reliquis, est perducendum. Atq; hactenus de carbunculis. Nunc verò de strumis differam, quas chœradas Græci vocant: quæq; fiunt, glandulis in scirrhosum affectum mutatis. Est autem duplex ipsa glandularum natura. Quippe nonnullę earum in quorundam vasorum medio, diductorum in varios ramos, adt uendum eorum robur, sunt constitutæ: quarum haud magnus vsus animantibus est. Aliæ verò, ad excipiendam saliuam, vel lac, vel semen, vel aliquem humorem alium gignendum, sunt fabrefactæ. Atq; harum sanè maior est vsus, nec aliter sanandæ sunt, si contraxerint scirrhum, quàm cæteræ omnes corporis partes. At quæ medium vasorum spatium implent, in iis alia curationis indicatio præstatur: qua simul cum vitio etiam pars ipsa tollitur: idq; dupliciter, vel excisione, vel medicamento quod putrefaciat. Sed tempestiuum mihi iam est, vt nonnihil de abscessu etiam dicam: cuius duplex est genus. Vnum, quum phlegmone in pus versa pus ipsum tanquàm in aliquo est sinu collectum. Alterum, quum

Panis puri substantia in cutis meatibus hæret.

Carbunculos post sanguinis missionẽ esse scarificandos.

Chœrades.

Strumarũ ort⁹.

Glandularum natura est duplex.

Abscessuũ duplex genus.

nulla præcedente phlegmone, humor aliquis acris, isq; aliàs specie alius, statim ab initio in aliqua parte colligitur, circumposita corpora excorians. Frequentissima verò huius morbi sunt tria genera: nempe Atheroma, Steatoma, & Meliceris: à similitudine contentarum in tumoribus substantiarum, sic appellata. Est enim aliud eorum veluti seuum, aliud veluti mel, aliud pulticulæ, quam atheram vocant, simile. Curationis ipsorum indicationes sunt communes: nempe id quod continetur, vel digerere, vel totum putre reddere, vel excidere. Aliqui igitur eiusmodi tumorũ triplicem curationis rationem admittunt: quotquot scilicet ex tenuiore humore constant: vt meliceris. Alii qui duplicem tantùm, veluti Atheroma: quippe quod tum excidere, tum putre facere licet. Steatoma verò, sola manuum opera curatur: quum nec putrefieri possit, nec digeri. In iis porrò abscessibus, qui in alto corpore delitescunt, ac potissimum in visceribus, medicamenta quæ ex aromatis componuntur, maximè sunt ex vsu: vtpote quorum vis collectum humorem tum in halitum resoluat, tum digerat. Theriace etiam, Athanasia, Ambrosia, medicamenq; nostrum, ex Cretica calamintha confectum, vnicè commendantur.

Atheroma. Steatoma. Meliceris.

Abscessibus q in visceribus delitescunt, medicamẽta quæ ex aromatis cõponuntur maxime sunt ex usu.

13. Quicunq; igitur ex tumoribus toto genere existunt pter naturam, ii sui ablationem indicãt: vt exempli gratia, myrmecia, acrochordon, calculus in vesica, hypochyma, & mola in vtero, hoc est, caro quædam informis. Siquidem omnia eiusmodi summouere in totum contendimus. Quorum verò etiam locus ipse affectus vna quæpiam naturalium est partium, prima ĩdicatio est, ut affectus sanetur. Secunda ab hac, si is insanabilis sit, ut unà cum vitio pars quoq; ipsa excidatur: sicuti in cancro, & ulceribus omnibus, quæ curationem respuunt. Econtrario verò in suffusione, quod hypochyma vocant, uicti in prima indicatione, ad alium eam

Tumores omnes præter naturam, sui ablationẽ indicãt.

Hypochymatis trãspositio.

locum, qui minoris ſit momenti, transferimus. Non deſunt tamen, qui hanc quoq; euacuare conentur. Iã verò humor qui in hydrocelis viſitur, alienus à corporis ſubſtantia, tota natura eſt: ſicuti etiam quæ in aſcitis hydropibus continetur aqua. Quarum certè vacuationem vel medicamentis quæ digerãt, molimur, vel chirurgia: in hydrocele quidem, immiſſo ſiphone: in aſcite verò, punctione adhibita. Quemadmodum autem in iis quæ ante comprehẽſa ſunt, cum affectu ipſo exciditur etiam affecta pars, ſic & in herniosis aliquid peritonæi. Pari modo & columella aliquãdo vnà cum vitio amputatur: itidemq; in cruribus & in teſticulis vnà cum varicibus ipſæ venæ. Adhæc tunica in naſo cum polypo, & foratus dens cum foramine. Verùm ex his nullum eſt, quod ad naturalem habitum reduci poſsit. In columella verò id omnino eſt conãdum: nec properandum ad eam excidendam: ſed quando ad lori videtur tenuitatem redacta, tunc auferenda eſt. Similiter & excreſcentias carnis reducere ad mediocritatem oportet. Danda autem ĩ hiſce ſemper opera eſt, ut tum breui tempore, tum citra dolorem, tum quàm tutisſimè cures. Verùm vt tutò cures, tribus ſis intentus oportet. Vnum primumq; eſt, vt omnino abſolutionem operis conſequaris. Alterum, vt ſicubi hanc non ꝯſequaris, ſaltem cubantem non lædas. Tertium, vt vitium non facilè reuertatur. Ex horum autem cõſyderatione facilè cognitu eſt, quãdo ipſius chirurgię, & quando medicamentorum ope pugnandum ſit. At chirurgiæ quidem ſtudium, in iis præſertim quæ nunc ſunt propoſita, ad interemptionem eorum feſtinat. Quod verò ex medicamentis petitur, primũ huc tendit, ut quod præter naturam eſt, tum uacuet, tum digerat: aut ſi per membri naturam, aut rebellionem vitii non licet, vt id tum in pus vertat, tum putrefaciat. Similem curationem deſyderant iis quæ comprehen-

Hydroceles curatio.

Aſcites curatio

Partes, q̃ una cũ affectu amputentur.

Columella q̃n ſit excidenda.

Medicis dãdã operã esſe vt cito citra dolorẽ, et q̃ꝫ tutisſime curent.

Chirurgiæ ſtudium.

(14) 15.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ſa ſunt, etiam ea quæ in numero & magnitudine conuenientem naturæ modum excedunt: quæq́; in iis ambobus deficiunt. In quibus amputare quidem conueniet quod magnitudine redundat vel numero: reficere autem & fingere, quod deeſt: vbi videlicet fieri id licet. Quintum nanq́; digitum non licet medico gignere, ſed unius naturæ opus ſunt omnia talia. Vt autem à prodigioſæ corpulentiæ curatione auſpicemur, ſi qs adeò obeſus exiſtat, vt nec incedere, nec reſpirare poſſit, ei calidior ſicciorq́; temperies (quãdoquidem hæc corpus exile reddit) eſt procuranda: adhibitis nimirũ acutis exercitationibus, tenuãte victu, & id genus medicamentis, ac deniq́; cogitationib⁹ animi. Porrò quæ ad articularia vitia medicamenta adhibentur, quæ ſcilicet valentem incidendi facultatem habẽt, iis tu quoq; quum nimiam obeſitatem curabis, utitor. Sunt aũt talia, rutæ ſyluestris ſemen, ariſtolochia rotunda, minus cẽtaurium, gentiana, & polium. Præterea ex vrinã ciẽtibus, ea quæ pollentes habẽt vires, vt petroſelinum. Sed & ſal quod ex combuſtis fit viperis, potenter etiã extenuat. Ego verò iuuenem quẽdam quadragenariũ, oppido q̃ obeſum percuraui, uſus tum antidoto, quæ aduerſus articularia vitia eſt compoſita: tũ ſale theriaco, ipſaq́; theriace, ac reliquo extenuante victu, & pro exercitatione, curſu veloci. Præparaui tamen hominẽ ad curſum, perfricando primùm linteis aſperis, quoad cutis ruberet: dein ſtatim cũ oleo, quod in ſe digerens aliquod medicamẽtum habebat: qualia ſunt ſyluestris cucurbitæ radix, althea, gentiana, ariſtolochia, panacis radix, polium, atq; centarium. Per hyemem autem etiam à balneo reũxiſſe hominem iam dicto oleo profuerit. Verùm cibum exhibere nõ ſtatim à balneo, ſed interpoſito ſomno, expediet. Quòd ſi velit rurſus etiã ante cibum lauari, permittes. Magis etiam ad rem pertinebit, ſi aquæ ipſi digerendi facultas, aut inſita, aut

Naturæ opera quæ.

Obeſitatis curatio.

Extenuandis corporibus, uitiiſq; articularibus commoda medicamẽta, quæ ſint.

Sal Theriacus extenuat corpora.

Obeſum iuuenẽ qua victus & medicinæ ratiõe extenuarit Galenus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

etiam adquisititia insit. Verisimile autem est, aliquãdo ex multo simul obito motu febri hominem corripi: quæ tamen ad rem propositã neutiq̃ erit aliena: vtiq; si medicus rectè omnia peregerit. Sanè fugere in obesis curandis conueniet vina quæ multum nutriunt: cuius generis crassa sunt: vti uerò, uel aquosis, id est colore albis, & substantia tenuibus: vel quibus aqua marina sit mista. At ubi eos qui extenuati sunt, reficere in animo est, iis vinum exhibebimus crassum, cibum verò, qui succum efficiat crassum, exercitationes paucas, frictionem mediocrem, ac breuiter omnia iam cõprehensis contraria moliemur. His verò etiam picari est commodum, * idq; tribus aut quatuor diebus. Hoc quippe ad carnis generationem optimum est præsidium, quum humectet & calfaciat, sanguinis multitudine accita. Ergo nec assiduè picari corpus ægrotans oportet: nec quum oportet, sæpe illinire: verùm ĩ hyeme bis: in æstate semel id fecisse est satis. Itaque quibuscunque particulis bonam habitudinem reddere cupimus, has & fricare, & perfundere, & percutere, & picare oportebit, tantisper dum intumescant. Hoc vbi factum est, protinus desistere conuenit, prius quàm digeri cœperint. Etenim quæ calfaciunt omnia, sicuti attrahere, sic sunt etiam digerere apta. Iam verò, quib⁹ totum corpus est extenuatum, iis lauari quoq; post cibum est congruum: quanquàm timendum sic est, ne iecur eis obstruatur, potissimum propter ciborum speciem: quum nimirũ aliter quoq; obstruere soleãt, quæ succum crassum gignunt, si quis his liberalius vtatur. Incidit etiam ex tali victu diutius exhibito, calculi in renibus generatio. Quòd si is qui dicto mõ cibat, grauitatis sensum in dextris præcordiis aut circa lũbos pcipiat, protinus cappari ex oxymelite ĩ principio cibationis, donec ꝯstiterit grauitas, dabit. Ad membra ṽò quæ ægrè reficiebãtur, ac plusculũ iã refrigerata erãt,

Vina extenuãdo corpori apta quæ sint.

Extenuata corpora reficiendi ratio.

Picatio macilentis cõducit.

Frictionis terminus, dum reficere est animus, sit tumor partis.

Cappari ex oxymelite cõfert obstructioni iecinoris.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Thapsia sanguinem attrahit ad partes q̃bus fuerit applicita.

vsus aliquando & thapsia sum: aliàs ea ex melle membrum illinens: aliàs etiam ex cerato. Siquidem attrahit ea quoque partibus quibus superposita fuerit, sanguinis copiam. Quibus autem exiguum aliquid pudendi præputio de naturali deest quantitate, iis non rarò, sola tensione debitum modum restitui, membranulá mollem, firmamq́; * ex charta, cuti gummi illitæ extrinsecus circumuoluens. Ex interna tamen parte præputio ipsi rotundum aliquid ac mediocre aut ex plumbo, aut ex charta, veluti fulcrum, supponi prius oportebit: quod videlicet, postea q̃ agglutinata membranula fuerit, facilè eximas. Porrò imminutio præputii, duplici chirurgiæ rationi subiicitur: interim in superna pudendi parte circulo incisa cute: quo videlicet eius vnitate soluta, eatenus deorsum trahatur, quoad glandem cooperiat: interim verò scalpro ex interna parte, qua glandis initium est, excoriata, mox deorsum tracta: ac deinde molli vinculo deligata. Similiter quæ in labiis, aut narium alis, aut aure deficiũt (Græci colobomata vocant) curãtur: primùm quidem excoriata vtrinq; cute: dein adductis, ꝯiũctisq́; iter se cutiũ oris, atq; vtriusq;, quod callosum est, detracto: mox quæ reliqua sunt, assutis, agglutinatisq́;. Eiusdẽ generis sunt, & quas in maiori oculi angulo rhædas Græci vocant: vtiq; vel impensius minuto, vel prorsus perdito ipso angulo. At prorsus quidem perdito eo, omnino insanabile relinquitur vitium. Minuto uerò, iis quæ modicè astringunt curatur, si tamẽ totum corpus primum ante purgaueris: dein caput. Sunt mediocriter astringentia medicamenta, quæ ex glaucio componuntur, & croco, & quæ nardina vocantur: item imprimis & quæ ex vino sunt confecta. In summa verò, quibus aliquid perit substantiæ, maximè quidem curandum est, ut ei q̃simillima substituatur. Si id fieri nequeat, saltem aliquid quod eundem præstet vsum machinabimur:

Præputii reficiendi ratio:

Præputii instaurandi duplex ratio chirurgica.

Colobomata.

Angulorũ imminutiones in oculis q̃uo sint curandæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

nt, exempli gratia, producentes callum pro osse. Porrò venas sensibiles regeneratas aliquando vidimus: verùm has, non tam similes iis quæ antea perierāt, q̃ easdem renasci dixeris: veluti in cauis vlceribus carnem. Cicatrix uerò quæ i hac, calli modo durata, gignitur, ea cuti quidem est q̃similima: cutis tamen non est. Nunc autem ad alia transeamus morborum genera. Serpens vlcus, qui herpes dicitur, eiusdem est generis cum exulcerato erysipelate. Ramex verò (quam sarcocelem vocant) cum scirrhis. Etenim herpetas biliosus procreat succus, sub cute hærens. Quo fit, vt eatenus affectus is, eiusdem sit cum erysipelate generis: atq; huius quoq; magis etiam cum eo quod exulceratum est. Differt autem ab erysipelate, humoris tenuitate. Est enim admodum tenuis qui herpetē excitat. Ex eo autem q̃ alter humor altero sit tenuior, crassior'ue, vlcerum differentiæ, quæ ex profunditate spectantur, proueniunt. Huius certè generis est, & quæ phagedæna Græcè dicitur, & exulcerati cancri. Quorum omniū communis curatio est, ut inhibeatur primum humoris confluxus: post sanetur vlcus. Propria verò cuiusq; tum ex membri inuenitur natura: tū ex humoris non solùm specie, sed etiam quantitate. At tenuissimus quidem in eiusmodi humoribus est is, qui exulceratum herpetem excitat: crassissimus, qui cancrum. Proximum ab his locum occupat, quod ad crassitudinem attinet, qui phagædænas producit. Harum species quædam sunt, quæ Chironia, & Telephia dicūtur. Si quis igitur, toto prius purgato corpore, mox quæ influentem humorem reprimant, regerantq;, medicamentis vtatur, iam curauerit herpetem. Sin neutrum horum fecerit, sed tantùm ea quæ cicatricem inducunt, adhibuerit, vtiq; exulceratam cuticulam sic sanauerit: proximæ tamen illi, quo minus exulceretur, non consuluerit. Postmodum verò, illa quoq; cicatrice inclusa,

Venas sensibiles regeneratas vidit Galenus

Cicatrix adnata vlceri non est cutis. 17.

Herpes eiusdē est generis cū exulcerato erysipelate.

Ramex.

Herpes ab erysipelate q̄uo differat.

Phagedæna.

Cancri exulcerati.

Chironia ulcera.

Telephia vlcera.

Herpetis curatio.

quæ ipsi continua est, exulceratur: idq; longo spatio, ceu malo ipso serpente, fit, donec humor, vnde oritur, sit inanitus. Vacuandus itaq; est per eiusmodi affectus semper is qui redundat humor: aliquando medicamēto quod flauam purget bilem: sæpe eo quod nigram: modò eo quod mistę sit facultatis: quodq; simul bilem & pituitam educat: veluti in miliari herpete: qui non protinus vlcus facit, quemadmodum alter: sed admodum exiguas pustulas, ad speciem milii: quæ ipsa interposito spatio in vlcus etiā degenerāt. Adeò non absq; ratione quibusdam est visum, in eiusmodi vitio bili esse aliquid pituitæ cōmistum. Cæterùm ad generationē vlceris, in iis quæ extrinsecus admouentur, exuperare debebunt, quæ repellendi facultatem habent. Vbi verò non amplius confluit in ægrotātem particulā vitiosus humor, quæ digerunt. Siquidem exiguum vitiosi humoris etiam si quis ad viscera reprimat leue dānū cōmittet. At si eius quantitas sit momētanea, in princeps aliquod membrum aliquando procumbit. Ac repellunt quidem, non solùm ea quæ astringunt, sed etiā quæ sine astrictione refrigerant: digerūt verò, quæ calfaciunt. Porrò flauæ quidem bilis vacuatio est facilis: pituitæ verò, & nigræ bilis, difficilior: quo magis purgantis medicamenti ope indigent. In herpete aūt, quoniam tenuis est humor qui ipsum creat, abundè est ēt aluum soluisse: vel vrinas, per ea quæ id modicè efficiūt, citasse. Quod uerò ad acrochordonas & myrmecias curandas pertinet, non deest Romæ qui eas apprehensas primoribus dentibus exterat. Sed & scalpro ad myrtacei folii speciē formato, & ferramēto qđ scolopomachærioñ dr̄, eas facilè quispiā excidere posfit. Aequè verò & valente aliqua pinna circulo myrmeciæ ïposita, ipsam educimus. Debet tñ pinnæ fistula esse myrmeciæ crassitudini par, ut eam undiq; prorsus constringat. Quæ postea circūacta, ac simul deorsum ïpulsa, celerrimè ita

Herpetis miliaris descriptio.

Humores qui facilius & qui ægrius vacuent. Acrochordōes Myrmeciæ. Verrucarū curatio.

myrmeciam totam etiam cum ipsa radice educet. Iã verò, quòd uehementer attrahentibus sursum myrmecia velletur, & putrefacientibus enecabitur, ratiõe ab aliquo inuentũ est. Quũ igitur interdum quædã partes deficiant, quæ adesse debuerant: quædã verò redũdent, quorum non erat opus: adimere quidem quod superuacaneum est, sanè haud difficilè fuerit: aliud verò producere, quod simile ei sit, quod desit, id in quibusdã quidem est facile: in quibusdã difficile: in aliis planè fieri non potest. Si nanque carnosum sit quod deest, haud magno negotio id reficias. Sin os sit, ipsum quidẽ instaurare non licet: cæterùm aliud pro eo durum efficere. Diximus aũt uidisse nos venas alias sensibiliter generatas. At si digitus desit, is restitui non potest. Cæterùm quæ in naso, vel aure, vel labio sunt curta, ea quidem vt refecisse non licet, sic decorem aliquem his adiicere licet, si quis diuisam vtrinque cutim, mox in vnum conductam queat agglutinare. Porrò quemadmodum ĩ sinuosis vlceribus generatio carnis, sic in capite & palpebris productio pilorum, opus naturæ existit. Etenim ex succis qui per cutim transpirant, quod limosum est, id pilos tum à principio gignit, tum de cætero ueluti succrescendo auget. Hoc igitur, quoties vel prorsus periit, vel redditum est vitiosum, toties pilos corrumpi est necesse. Corrumpuntur nanque & stirpes ipsæ duplici de causa: aliàs nutriente succo destitutæ: aliàs non idoneo vsæ. Ac prorsus quidem perdito eo qui pilos alat succo, caluities oritur. Eodem vitiato, ophiases & alopeciæ proueniunt. In quibus & inhibere quod influit, & absumere, & digerere, quod iam occupauit languentem locum, conueniet. Ergo ceu in vlceribus illis purgationem nocentis succi primum adhibuisti, eodem modo in pilis ipsis ab hac primũ exordienda curatio est: scilicet æstimato prius cutis colore, cuius cernis corruptos pilos. Nam si is albidior

Carnosa refici facile.
Os instaurari non potest.

18.

Naturæ opera quæ.
Pilorũ generatio vnde.

Pilorum corruptela unde accidat.
Stirpes duplici de causa corrum pi.
Caluities.
Ophiasis.
Alopecia.
Pilorum vitiis quomodo succurrendum.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

q̃ pro naturæ habitu ſit, pituitoſi humoris purgationẽ molieris: ſin pallidior, eiuſmodi bilis purgationem: nõ ſecus q̃ ſi nigrior conſpicitur, quæ nigram detrahunt bilem offeres. Quum autem iam planè purum ex purgatione corpus æſtimas, eum qui in cute continetur humorem digerentibus medicamentis diſcuties: ſic tamen vt in his caueas, ne adeò calida, acriaq́; admoueas, vt cutis exulceretur. Quinetiam ea quæ valenter ſiccant, cauere conueniet: ne videlicet cum vitiato humore, vtilem etiam abſumas. Ego verò iis medicamentis quæ alopeciã ſanarent, exiguum thapſiæ admiſcui.

Thapſia vtebatur Galenus ad alopeciam curandam.

Cæterùm vbi vel tumefactum pluſculum, vel excoriatum ex ipſius vſu, pericranium conſpexi, illo quidẽ die, à medicamento abſtinui: illeui autem particulam, vel galli, vel anſeris liquato ſeuo: deinde poſtero die, ſin nihil tale apparuerat, rurſus eodem medicamento ſum vſus. Iam eos quibus periere ciliorum pili, ſimili-
19. bus genere medicamentis ſanabis: neutiq̃ tamen committes, vt medicamentum intra oculorum tunicas cõfluat. Quare ſicca longè tutiora exiſtant. Porrò pterygium, tametſi à ſanitatis habitu ſit alienum, non tamẽ ſubſtantiæ ratione, quemadmodum atheroma & meliceris, à natura alienum exiſtit.

Pterygii curatio.

Eius verò ſanatio, ſi q̃dem paruum et molle ſit, per ea medicamenta quæ detergent, perficitur. Vbi magnum, durumq́; euaſit, chirurgiam poſtulat.

Aquularum curatio.

Simili ratione & æquularũ quæ magnæ ſunt, chirurgia curabis. Quæ paruæ exiſtunt, ſiccantibus medicamentis curantur.

Chalazij curatio.

At chalazion, quum toto genere ſit à natura alienum, auferri poſtulat.

Oculorũ pus.

Ad eundem modum & oculorum pus. Verùm id plerunq; medicamentis digerit. Hypochyma verò iã incipiens digeritur: vbi diu conſtitit, non poteſt.

Hypopios ſanabat Iuſtus capitis cõcuſſione.

Iuſtus medicus ætate noſtra concuſſione capitis multos hypopios ſanauit. Manſit enim horum pus deorſum, propter grauitatem ſubſtantiæ. Hypochyma autem leuius quum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

sit, nebulæq́; similius q̃ pus, haud ita dehiscere potest. Cæterùm quod serosioris naturæ est, id punctione ad præsens discutitur: interposito tamen haud longo spatio, ceu vini fæx quædam defertur. At quãdo pus oculorum digerere est animus, collyriis quæ myrrham habent, maximè vtemur. Quę verò vehementer siccãt, ad præsens certè valenter uacuãt, sed quod reliquum est, ita cogunt, vt ægrè resolui possit. Multum autem puris vacuabimus, diuisa tunica ceratoide, paulo supra coronam. Sunt præterea ex genere eorum quæ tota substantia præter naturam dicuntur, & ascarides, & elminthes: siue eæ rotundæ sint, siue latæ. Quocirca expelli prorsus eas è corpore expedit. Expelles autẽ, si prius enecaueris. Enecabis amaris medicamentis. Ac teretes quidem absynthium perimere potest. Latæ vehementiora medicamenta desyderãt, sicuti & quæ ascaris Græce vocatur.

Hypochyma semel discussũ punctione, reuerti.

Oculorum pus colliria ex myrrha discutiunt.

Pus oculorum vacuari diuisa tunica ceratoide paulo supra coronam.

Ascarides.

Elminthes.

Vermes periműtur ab amaris medicamẽtis.

Teretes.

GALENI PERGAMENI DE ARTE CVRATIVA AD GLAVCONEM. LIBER. I.

CAP. I.

NON Communem tantùm oĩum hominum naturam medicũ cognoscere oportet, sed etiam vniuscuiusq; propriam. Non tamen proprium singulorum naturam, æquè atq; cõmunem, possibile est scribere. Quum igitur ad rectè medendum plurimum conferre temporis occasio, & quantitas auxiliorum, uideatur, hæc aũt propria in vnoquoq; ægro se contemplanda obiiciãt, nec quicq̃ proprium possit sermone explicari: ob id ni

Naturã cuiusq; propriã medicum a gnoscere oportet.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

mirum quod commune est, scribere cogimur, q̃uis id sit usu secundum. Etenim, q̃tum quisq; à naturali recessit habitu, ad tãtam morbus magnitudinem peruenit. Distantiam verò recessus, facilè deprehendet is, qui naturalem vniuscuiusq; ægri statum exquisitè cognorit. Quod quidem quum nobis non liceat, confugimus ad cões notiões: in quibus artifex plus aliquid, q̃ inertes, assequitur. Porrò qui omnia quæ secundũ naturam & præter naturam sunt, diuisione artificiosa complexus fuerit, atq; ab iis omnibus, quæ sufficiẽter diuisa erũt, indicationes sumpserit, solus is, q̃tum humanis permittitur uiribus, minimè errabit medendo. Atq; illos quidem quorum habebit notitiam, melius curabit, q̃ cæteros. Ignotos verò, proximè illis, quoad fieri poterit ad sanitatem perducet. Si quis enim primum distinxerit differentiam ætatum: postea eam quæ secundum tẽperaturas, potẽtias, colores, calores, habitudines, pulsuũ motus, assuetudines, industrias, animiq; mores habetur: atq; his quoq; adiunxerit maris fœminæq́; discrimen, expenderitq́; regionum, temporũ, atq; adeò ambientis aeris temperies, hic ad propriam laborãtis naturam agnoscendam proximè accedet. Nunc verò de his solùm ægrotis dicere proposuimus, quorum natura, ante q̃ morbum contraherent, nobis erat exquisitè perspecta. Cum quibus tamen & reliqui omnes intelligentur, qui nobis erant ignoti.

Errare inter medendũ, quis minime possit.

De febribus ephemeris. Cap. II.

Ephemerarũ causæ.

Febres cum bubone, si absq; vlcere oriãtur, sunt suspectæ.

PRimò igitur de ephemeris febribus, vtpote simplicissimis disseramus: quæ nimirum ob lassitudinẽ, ebrietatem, iram, excandescẽtiam, mœrorẽ, atq; alias vehementes animi solicitudines excitantur. Ex quarum genere sunt, quæ ab inguinum inflammatiõibus trahunt ortũ, præter q̃ si absq; vlcere fiant manifesto. Tunc siquidem & suspectæ sunt, minimeq; mites apparent. Vigiliæ plerunq; induxerunt simplicem fe-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

brem: sicuti frigefactio, & exustio quandoq;. Atq; hæ omnes febres soluuntur facillimè, in hunc modum. Oportet enim ipsos cõfestim ducere ad balnea: deinq; ad cõsuetam victus rationem. Nam qui triduanum ter minum absq; cibo expectãt, sæpius acriores febres ef ficiũt. Quum igitur ad ægrum accedes, primùm à maximis quæ circa ipsum sunt, est consyderatio inchoan da: deinde & ab aliis: adeò vt nec minimũ quicq̃ omit tas. Nam ut magis aut minus ei quæ fit ex maximis in dicationi credamus, ex aliorum fit adiunctione. Maxima quidem in omnibus febrientibus signa in pulsibus atq; vrinis ꝯsistunt. His verò addere oportet, quæcũq; alia circa faciem scribit Hippocrates: accubitũ quoq; & respirationem. Itẽ ea quæ ab ore excernuntur, atq; alui sedimina: & si quid aliud accidere circa aliquã cor poris partẽ, aut operatiõem videris. Quæ omnia cõia sunt omnibus febribus. Postq̃ itaq; ex pulsib⁹ atq; vri nis febris naturam perceperis, quum pulsus nullũ inflã mationis signũ habuerit, neq; oĩno inæqualitas in aliqua arteriæ cõpulsione se ostenderit, aut si hoc adfuerit, omnino sit imbecille: vrinæ autẽ, aut prorsus similes iis quæ secundum naturã se habent, aut non multũ à naturali statu recesserint: tunc sanè & ad oĩa illa, quæ nuper à nobis exposita sunt, accedere oportet: & quũ ueluti chorus quidã oĩa ꝯcinnè loquuntur, tunc certè fidere oportet, ac, si libeat, interrogare, nũquid aliqua manifesta antecesserit causa. Siquid enim huiusmodi æger fateatur, expectata prima febris solutiõe, statim oportet lauare: quũ tũc certior sit tibi facta cognitio, ex ipso solutionis modo. Nam arteriaꝝ motus in hoc in totũ assimilat ei, q in sanis deprehendit: quũ ĩ nulla alia febre ad naturalẽ habitũ reuertat. Iã ꝟò plurimis ephemeraꝝ humidi qdã vapores, & qbusdã ẽt sudores vtiles ꝯspiciunt, accessione cessante. Quo tpe ẽt vrinæ multo meliores, q̃ circa febris initia, videbũt: & si ca-

Ephemerarum curatio.

Inedia triduana ex ephemeris reddit acriores febres.

Signa maxima in omnibus febribus a pulsibus & urinis petuntur.

Ephemerarum signa.

Pulsus in nullius febris intermissione ad naturalem statum reuerti p̃terquam in ephemeris.

Diariarũ solutioni quæ accidant.

Ephemeris ex tristitia & solicitudine indicat extenuatio corporis.

Mores animæ ex oculis etiã in sanis cognosci.

Vigiliarium notæ.

Cauitas oculorũ q d indicet.

Ephemeras a densata cute discernẽdi rõ.

pitis aut alteri⁹ partis dolor, simul ĩuaserit, neq; hic amplius p̃sistet. Aegrotantis q̃q;, in tolerãdo facilitas, magnũ & ipsa signum, febris suauitatẽ tibi indicabit. Et si dum lauantur, nec horror aliqs insolitus molestauerit, nec alia tristitia adfuerit, post balneumq́; & deinceps benè se habere perseueret, tunc ne uerearis offerre cibum, & vinum: adhibito tamen pro tempore modo. Communiter autem omnibus detentis ephemera, urinæ rufæ excernũtur. Adiungitur verò his qui propter tristitiam febricitant, acritudo potius q̃ abundantia caloris: quemadmodum è diuerso iis, qui propter furorem. Sed & extenuatio corporis in iis quos tristitia aut cura vexarunt, cõspectior existit: oculorum præterea cauitas, & quædam inconsueta decoloratio. Hæc quidem sunt & iis qui quouis modo aliter cogitarunt, cõmunia. Maximè itaq; ex oculis distinguere oportet. Nam ex his etiam in sanis animæ mores coniicere possumus. At eos qui diu vigilarunt, arguit quædam palloris forma, faciesq; subtumens, * necnon ipse oculorum mot⁹, quo vix palpebras, humore quodam imbutas, attollere possunt. At qui tristantur, aut cogitationibus detinentur, iis exiccantur palpebræ. Cauitas est commune accidens omnibus, mœrori, vigiliis, cogitationibus, non tamen furori. In hoc enim, nec oculorũ cauitas, nec manifestus pallor: & plus caloris atq; celerius ex imo prorumpit: nec pulsuum magnitudo destruitur, quemadmodum in vigiliis, tristitia, & cogitationibus. Eorum etiam qui ex lassitudine in febrem inciderunt, cutis est siccior, q̃ in aliqua alia ephemera. Quæ autem ex densata cute accidunt febres (densatur enim aut ex frigore, aut ex aliqua qualitate astringente) hæ quidẽ, solæ inter omnes febres, passio astricta existunt: ac vel solo tactu noscuntur: tum ob densitatem cutis, tum ob differentiam caloris, qui mitis quidem in primo tactu sentitur, acris autem, si plusculum

tendemus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

tardem⁹. Non tamen & his vrinæ sunt ruffæ: neq; moles corporis concidit: neq; oculi redduntur aut caui, aut aridi: sicuti nec pulsus minores, quemadmodũ in mœrorib⁹, curis, vigiliis, aut exercitiis ĩmoderatis.

De febribus ex inflãmationibus inguinum. C. III.

Ephemeris ex inflamatiõe inguinũ, quæ accidant.

FEbres quæ ex inguinum inflammatione fiunt, pulsus habent maximos, veloces, atq; frequentes: plurimusq; illis calor inest: ac postq̃ febris constiterit, statim ex profundo quædam emergit humiditas, calida quidem, sed mitis. Atq; in totum facies rubicunda illis, & magis tumens, vrinæq; subalbidæ. Communis autem omnibus huiusmodi febribus est pulsus æqualitas. Curare igitur omnes quidem oportet balneis. Cæterùm qui ex cutis densitate, aut inguinis inflammatione febricitant, si in aere balnei ĩmorari iusseris, haudquaq̃ nocebis. Reliquos omnes q̃citissimè oportet ab aere semouere. Si uerò diutius in aqua immorari voluerint, permittere. Oleo autẽ multo, & tepido, & manibus mollibus perfricare q̃plurimùm, sed eos præsertim, qui ex labore febricitant. Secundo autem loco, q meatus habent astrictos: at tertiò, qui inguinũ patiuntur inflammationem: quos nimirùm sæpius lauare expedit. Cibum autem cõcoctu facilem assumere qui ex labore febricitant, possunt multoties: nõ æquè tamẽ, qui ex densitate cutis, aut inguinis inflãmatione laborant: quorum ẽt vtrisq; tenuis victus est utilis. Sed & vinum potare quantum possunt conuincere, sunt permittendi, quibus labor febris occasio extitit. Mensuræ autem ratio, ex uiribus & ætate sumitur ægrotantis: necnon ex naturali temperie, consuetudine, anni tempore, & regione, aliisq; id genus. Qui verò ex inguinũ inflammatione febricitant, arcendi sunt à vini potu, donec inflammationes soluantur. At, qui cutis foramina habent astricta, aut refrigerati sunt, si quidem non multum hoc affectu laborent, nec plenum corpus ha-

Ephemerarũ curatio. 3.

Ephemeris uictus ratio conueniens.

Mensuræ rõ in exhibitione alimẽti per ephemeras febres, ex quibus sumatur.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Vini potusqui bus cõueniat ephemeris.

beant, non sunt à vini potu prohibendi. Qui autem su pra modũ refrigerati sunt, aut pleniore corpore, prohibere vtile est. Rursus, qui ex vigiliis, aut aliquo animi affectu febriunt, postq̃ balneaueris, cibo humido ac boni succi reficere oportet: vinum verò omnibus iis, qui vigiliam passi sint, intrepidè offerre, nisi capitis dolore premantur, aut pulsum venarum in temporibus sentiãt. Sed & iis qui ex ira aut mœrore aliquo, aut cogitatione febricitant, vinum est exhibendum: sicuti et illis, qui furore perciti fuerunt, quando omnino perturbatio fuerit refrigerata: nam prius sanè vsus vini erit periculosus. Tẽtare autem oportet semper adferre contrarium ei quod infestat: labori quidem, quietẽ: vigiliis somnum: iræ, furori, & tristitiæ, sermonibus, actionibus, spectaculis, enarrationibus, animi iucunditatem. Sic qui ex cogitatione laborat, omnino ratiocinationes omittat. Et qui ex inguinum inflammatione febricitat, eius curationi intendat: ac multo prius vlceris, vnde originem habuit. Atq; hactenus de ephemerarum indiciis, remediisq;. Reliquę verò febres, nõnullæ ex inflammationibus: nonnullæ ex humoribus accenduntur. Et quæ ex inflãmationibus fiunt, sunt veluti symptomata quædam partium inflammatarum.

Ephemerarum causis, contrarias esse admoliendas.

Ephemera cũ bubone infestans, ab ulcere originẽ duxit.

Febres ex inflammatione sunt symptomata partium inflammatarũ.

De febribus putridis. Cap. IIII.

AT quæ ex humorum putredine accenduntur febres, eæ & dicuntur putridæ, & sunt non morborum symptomata, sed ipsæ morbi. Ex his verò nonnullæ quidem absq; accidentibus accidunt, & mitissimæ sunt: nonnullæ item, cum accidentibus urgent. Earum igitur, quæ accidentibus carent, paucæ q dem ad exactã sui cognitionem, diẽ quartũ desyderãt.

Febrium putridarũ differẽtię.

De signis febrium intermittentium. Cap. V.

QVæ igitur cum rigore inuadunt, non ab re ex earum esse numero iudicabis, quæ per circuitus infestãt. Tertianæ enim atq; quartanæ,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

in totum cum rigore accessiones faciũt. Sed tertianæ quidem in primo insultu cum nimio sæpe rigore incipiunt: quartanam autem non vidimus cum vehementi rigore incipientem, sed procedente tempore magnitudo ei supuenit, præter id, q nec statim ab initio hæc febris vt plurimum solet inuadere, sed aliis quæ antecesserint, subsequi. Quartana itaq; solet errabundis febribus superuenire. Quotidiana verò, rarò accidit absq; læsione oris ventriculi. Rursus quartana ex male affecto splene gignitur: vt tertiana ex affectu iecinoris. Quæ verò cum valido rigore incipit, magis febris tertiana, q̃ aliqua aliarum febrium fore speratur. Quòd si reliqua etiam signa attestentur, hanc dubio procul in prima statim die tertianam esse cognosces. Etenim calor multus & acris adesse debet: pulsus autem magni, calidi, vehementes, veloces, atq; frequentes, omnisq; inæqualitatis, præter quàm febrilis, expertes. Rigor porrò, veluti si à re aliqua acuta, plus quàm frigida, corpus perpungeretur: quum ii qui quartanam aut quotidianam intermittentem patiuntur, potius frigidum rigorem percipiant. Tempus autem anni æstiuum: sicuti & locus, & præsens status calidus. Sit autem & ægrotantis natura calidior, & biliosior, & ætas adolescẽtis: & exercitationes potius quàm ociositas antecesserint: magisq; deustio, q̃ frigefactio, & parcitas cibi, potius quàm crapulæ. Vigiliæ quoq;, mœrores, atq; labores, & intensæ cogitationes, ad eundem affectum perducunt. Quòd si multos alios eodem tempore laborãtes contigerit tertianis corripi febribus, hoc quoq; maximum aliquid, præter ea quæ nuper diximus, signum erit. Si igitur hæc omnia adfuerint indicia, aut saltem quæ maxima sunt, & sitis quoq; vehemens adiũgatur, vomitusq; bilis, aut sudor, vel vtraq; superuenerint, tunc nulla dubitatio relinquitur. Quòd si inter hæc à febri quieuerit homo, hac inquàm quæ ex suo motu

Quartana nõ solet ut plurimum statim à principio ĩuadere, sed aliis subsequi.

Intermittentiũ singulæ, quarũ partium comitentur læsiões.

Febrem tertianam q̃ arguãt.

est omnibus nota, propria verò febrium inæqualitas, in arteriarum motu relinquatur, tunc firmiter poteris esse tertianam febrem ostendere, ac si tertio iā die accessionem fecisse vidisses.

De signis quartanæ. Cap. VI.

Quartanarum indicia.

DVm rigent qui quartana tenentur, pulsus habēt satis tardos & raros. Quum autem consistit febris, atq; etiam augetur, necesse quidem est, vt veloces fiant, atq; frequentes. Seruatur tamen & tunc propria ipsius tarditas, raritasq́;, si additam velocitatem atq; frequentiam in accessionibus mediteris. Iam quæ omnibus cōmunis est febribus, in vno pulsu inæqualitatem, in hac manifestissimè licet comprehendere. Multo nanq; velocius principium, finemq́; motus inuenies, q̄ medium. Præterea æstum, & deustionem, & quendam veluti feruorem, qualis in tertianis videtur, in quartanis haudquaq̄ inuenies. Sed & ægrotātis natura inspiciunda est, an atra in ea bilis abundet: & tēpus quoq; anni, an sit autumnus: & præsens status, an inæqualis. Sic verò & loci natura, & morborum peruagantium vulgariter, & an lien intumuerit, febrisq́; antecesserit inordinata, & ætas senior q̄ cōsistentium: & an cum sudore febres desinant. In his verò bilis flauæ vomitus minimè expectādus est: quemadmodum nec in quotidianis intermittentibus. Hoc etenim tertianarum est proprium signum. At quum febris cessauerit, si adhuc vestigium febris remāserit, pulsusq́; iis, qui secundum naturā, rariores atq; tardiores fuerint, quartana proculdubio erit huiuscemodi febris.

De signis quotidianæ intermittentis. Ca. VII.

Quotidianarū indicia.

QVotidianæ intermittentis calorem humidiorem cum quadam acrimonia esse oportet: non quum primum manus admouetur, occurrētem, sed per moram. Nam quædam fumosa caliditas cum multo vapore cōmista perspirare videbitur. Sed

& his longè minores sunt pulsus pulsibus quartanarũ, q̃ istarum pulsus pulsibus tertianarum. Rursus verò tã to rariores sunt in quotidianis intermittentibus pulsus, his qui in tertianis, quanto illis pulsus quartanarũ. At tarditas in vtrisqꝫ eodem modo se habet. Minus verò siticulosa hæc febris est: tantumq; eã quartana excedit, quantum istam tertiana. Humidissimum etiam totum corpus in his febribus est, & vomitus pituitosi. Quæcunqꝫ autem excernuntur per ventrem, frigidiora, humidiora, crudiora, et pituitosiora existunt. Et quidem ætatibus, naturis, anniq; statibus & temperaturis humidioribus hæ febres accidunt. Nam adolescentem biliosa & sicca temperatura, nunq̃ vidi quotidiana corripi febre. Pueri autem, præsertim minores natu, et ex adultis pituitosi, & habitudinis crassæ, atqꝫ ocio plurimo dediti, necnon crapulis, ebrietatibus, balneis assiduis, post cibum præsertim, vtentes, facilè à quotidianis capiuntur. Loca etiam humidiora, atqꝫ ex anni tẽporibus hybernum, ex statibusq; humidiores, hanc p̃cipuè conciliant febrem. Quòd si populariter etiam grassetur, hoc quoqꝫ non parum ad eam dignoscendã conducet. Non tamen harum febrium declinationes, quemadmodum tertianarum & quartanarum, sudoribus terminantur. Quare neqꝫ ad integram quietem, exceptis paucis, perueniunt. Quotidianarum vrinæ sunt albæ, & tenues, vel crassæ & turbulentæ, vel rubicũdæ. Tertianarum rufæ, vel surrufæ. Quartanarum variæ quidem, sed crudæ omnes.

Quotidianæ quos præcipue soleãt corripere.

Quotidianarũ declinationes non terminant sudoribus.

Vrina intermittentiũ singulis propria.

De signis febrium continuarum. Cap. VIII.

Febres autem continuas hinc cognosces, q̀ nullum eis adest signum ex iis quæ adesse intermittentibus diximus: & q̀ intra quatuor & viginti horas nõ cessent. Si uerò inæquale incrementum habuerint, hoc q dem, præter alia signa, lõgius etiam tempus ostendit: necnon si proprium febrium signum in pulsibus ma-

Febrium continuarũ indicia.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

nifestum adsit. Quòd si inordinatio etiam ac inæqualitas ipsis vel inconcinnitas insit, & hoc etiam indicium simul magnitudinis atque continuitatis. Si verò in hoc statu permanentes, tertio die maiorem accessionem ostenderint, aut excrementa & vrinæ omnino crudæ apparuerint, non possunt huiuscemodi febres ante septimum diem terminari. Ad hæc si quarta dies tertiæ diei similis fuerit, & febris veluti deurens, nec facies, aut reliquum corpus collabitur quicquam, huiuscemodi febris ad longius extendi tempus consueuit. Ac tales quidem sunt differentiæ earum febrium, quæ accidentibus carent. Curatio autem cuiusque earum deinceps scribetur: primùm tamen intermittentium: dein continuarum. Ex intermittentibus igitur breuissima mitissimaq; est tertiana. Lōgissima autem, &, quantum in ipsa est, haudquaquàm periculosa, quartana. Quotidiana verò, & longa, & non sine periculo. Porrò * vbi morbi existunt acuti, celeriter q; ad statum perueniunt, & si valde tenuem victum exhibeas, non multum lædes. Vbi verò sunt diuturniores, nisi ab initio cibo vberiore reficias, hominem simul cum morbo perimes: aut intempestiuè victus modum commutabis. Neque enim oportet statu accedente offerre largiorem cibum quàm prius: sed contrà, potius tenuissimum victum, qui in toto morbo exhibeatur, in statum reseruare. Distinguendum autem est, num exquisita, an minimè exquisita sit febris. Etenim exquisita tertiana, ad maximum, septem circuitibus iudicatur: estq; minimè periculosa. Alteram verò non exquisitam, quandoque vidi, quum in autumno incepisset, in uere desiisse. Quantum autem hæ natura inter se differunt, tantum rationabile est & rationem victus mutare. Ergo si quæ in principio sermonis tertianarum febrium indicia scripsimus, omnia adfuerint, exquisitā reddunt tertianam. Cuius accessionis tempus breue,

Tertiana est breuissima, mitissimaque.

Quartana est longissima, minimeque periculosa.

Quotidiana est plixa, neque vacans periculo.

Acuti & velocissimi morbi, tenuissimā victus rationē postulant: uberiorē lōgiores.

Tertiana exquisita ad maximum septē circuitibus iudicatur.

quatuor, aut quinq; aut sex: at lõgissimum, vndecim aut duodecim horas complectitur. Atq; huiusmodi febrium vrinæ, tertio die, aut ad summum quarto, coctionis signum ostenduut. Quibus sanè indiciis exquisitam, à nõ exquisita tertiana distingues. Eadem quoq; ratione exquisitam quartanam & quotidianam. Cui enim omnia insunt indicia, quæ in quartanis febribus antea descripsimus, hęc vera & exquisita est quartana. Cui verò minimè, spuria & non exquisita existit. Quotidiana etiam cui omnia quæ diximus insunt, exquisita est: quæ autem eam naturam non habet, spuria. ⁕ Non igitur quemadmodum exquisitæ quotidianæ & quartanæ, sic etiam non exquisitæ, sunt longæ. Nam quemadmodum exquisita tertiana ẽ breuis, sic & quotidiana & quartana diuturnæ. Cæterùm non licet nobis bene prænoscere, nisi quantitatem morbi atq; virium accuratè expendamus. Etenim si vires adeò validæ fuerint, vt morbum vincere posfint, necesse est ægrotum euadere. Sin verò contrà, omnino morietur.

Tertianæ exquisitæ accessio, duodecim ad summũ horas complectitur. Exquisitæ intermittentes a non exquisitis quomodo distinguantur.

Præcognoscere illi non licet qui morbi & uiriũ magnitudinem non expenderit.

De cura exquisitæ tertianæ. Cap. IX.

EXquisitam ergo tertianam, vt quæ ex flaua bile commota inualescat, q̃maximè fieri potest, refrigerare, atq; humectare oportet. Nam contrariorum contraria remedia sunt: quæ quidem quod superfluum est, reprimant; quod verò deficit, suppleant. At flauæ bilis humor, omnium qui in corpore sunt, aridissimus, calidissimusq; existit. Hunc igitur, quum ad vẽtriculum repit, per vomitum educere oportet. Quum uerò vergit ad inferiora, eodem modo per aluum: id quod fieri solet sponte, in exquisitis tertianis. Per vrinam quoq; & sudores oportet ipsum vacuare. Ac venter quidem, mollibus clysteribus inaniendus est: urina verò, potionibus, in quibus apium, aut anetum madu erit, prouocanda. Quòd si tibi coctionis signa monstrentur, iam cum fiducia aliquid absynthii exhibebis:

Tertianæ exquisitæ curatio. Contrariorum contraria remedia sunt. Flaua bilis qualis sit humor.

Vrinã quæ prouocent.

Absinthiũ esse rem ediũ summum cõtra bilis molestias.

quod alioqui summum est remedium, vbi infestauerit bilis, si præsertim ex ipsius coma, quantum sit satis, accipiens, mellicrato intinxeris. Balnea verò calida, ex aqua potabili prosunt: tum quia aliquid bilis educunt: tum quia sua qualitate & humectant, & potentia refrigerant. At marinæ aquæ salsæ, nitrosæ, & sulphureæ, plus quidem bilis educunt, sed magis sua qualitate nocent, quàm euacuationibus iuuent. Sẽper autem oportet contrarias qualitates, illis quæ inualuerint præter naturam, opponere: quũ hoc multo plus iuuet, quàm quomodolibet euacuare. Hic itaq; in balneis scopus sit, vt corpus madeat, vtq; humectetur. Vbi igitur plurimum olei calidi infuderis, ad aquam perducere, ac madefacere oportet. Quòd si in ea natare voluerint, quantum id facere possunt, permittendum. At qui balneis admodum delectantur, si etiam bis in die lauari permiseris, non aberrabis. Sed illud semper habeto in memoria, vt tempestiuè id faciant. Si verò etiam coctionis signa ostendantur, si sæpius laueris, nihil deliqueris. A' vino autem, ante quàm morbus coquatur, prorsus est abstinendum. Verùm vbi concoqui is cœperit, dandum est ab initio tenue, aquaticum, atq; paucum. Vbi verò iam prope est, ut morbus soluatur, amplius est offerendum. Cibi autem quicunq; humectãt, atq; refrigerant, omnes vtiles sunt exquisitis tertianis. Cæterùm quantitas in ipsis sit tanta, vt bene concoqui possint. Ex oleribus quidem, atriplex, blitum, lappathum, malua, lactuca, & cucurbita. Ex aliis verò, ptisanæ succus, sorbitio ex alica, ex piscibusq; saxatiles. Ex uolatilibus deniq; ea, quæ mollibus cõstant carnibus. Quæ autem talia non sunt, eorum alæ: testiculi quoq; gallorum, & suum pedes, & cerebra. Paruorũ uerò si etiam dederis carnes assas, nihil nocebis. Sed & oua ad sorbendum sunt offerenda: & præsertim vitelli eorum: nam hi facilius quàm pars alba coquuntur.

Balnea dulcia cur tertianæ febri auxilient.

Alterare inualescentes qualitates febriles, q̃ uacuare, magis conducit.

vinũ correptis tertiana propinandum nõ esse anteq̃ appareant signa coctionis.

Tertianis exquisitis quæ uictus ratio conueniat.

Suum pedes & cerebra cõferre tertianis nec non assas porcelli carnes.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Ex fructibus aũt illos tm̃ degustent, qui nõ sunt oĩno difficiles coctu. Oportet abstinere à melle, sinapi, salitis, & acribus omnibus: sicuti & à vinis satis vetustis & calidis.

Vitelli ouorũ facilius q̃ alba coquũtur.

De cura tertianæ nothæ. Cap. X.

IN iis verò quæ non adeò exquisitæ sunt, prouidendum est, ne morbus augeatur: ne ue ægrotãtis vires corruant, quæ laborare longiori tempore debent. Quare operæpretium est scire, ad quantum magnitudinẽ morbus ipse sit peruẽturus: & q̃tæ sint ipsius ægri vires: vt ad ea ĩspiciẽs quæ mains auxiliũ postulant, inedia quidem, in valentioribus utaris viribus, & morbo cõcoctu difficili: largiori autem cibo, vbi vires sunt infirmiores, nec morbus admodum ad concoctionem contumax. Iam verò in tertianis non exquisitis, nec statim circa initia balneare expedit: sed quum primum coctionis signa apparuerint. Nec cibum quotidie offerre expedit, sed alternis diebus. Quies verò, & calfactio circa præcordia iuuant, & sorbitiones quæ concoquũtur facilè, & clysteria non admodum mollia. Quòd si sanguinem mittere oporteat, neq; hoc quoq; omittẽdum est. Sed ab initio statim, tantum sanguinis detrahendum est, quantum præsens status exigit. Sit autem totius victus ratio, non quæ humectet, atq; refrigeret vniuersum corpus: sed quæ aliquem modum etiam assumat, ad calfaciendum, incidendumq́;. Plurimum igitur eos iuuat ptisanæ succ⁹ pipere adiecto. Adhæc hyssopum, vel origanum, vel spicã nardi mulsa infundẽs, & decoquens, ad bibendum propina, & quæcunq; alia prouocantia vrinam, exceptis illis, quæ præter modũ calfaciunt, exiccantq́;. Maximè verò post diem septimam danda eis iugiter est absynthii coma. Et quidẽ oxymel potione plurimos iuuat: & aliquid ex iis quæ molliter ventrem subducunt. Vomitus ẽt post cibum, adeò his quibus hæc febris perdurauerit, vtilis est, vt multos sciam solis vomitibus statim fuisse curatos.

Tertianæ nothæ curatio.

Tertianis nothis uictus rõ conueniens.

Tertianis nothis cõfert plurimã uomitus ꝓuocatus post cibum.

De cura quartanarum. Cap. XI.

Quartanas in principio esse tractandas leniter: nullâq; tũ moliendã esse fortem euacuatione.

Sanguinis missio ĩ quartanis quatenus celebranda.

QVartanas ab initio mediocriter, ac leniter tractare oportet, nullũ forte medicamen, aut euacuationem exhibentes: nisi fortè sanguis vehementer superabundans appareat. Cæterùm si vena incisa, is qui fluit, niger & crassus videatur (qualis in iis præcipuè visitur, qui liene laborant) audacius mittendus est. At si flauus, aut tenuis cernatur, subitò supprimendus. Venam verò secare oportet, vel interiorem, vel mediam, quæ est in sinistro cubito. Victũ deinceps instituere sine flatibus, ac optimum: ventremq́; emollire, iis quæ vsitata sunt, expedit. Qđ si hæc nihil proficiant clysteribus vtẽdum est, à principio quidem mollibus: postmodum verò acrioribus. Arcendi sunt autẽ à suillis carnibus, ab oĩbusq́; eduliis, quæ tenacia sunt, & tardum habent exitum, quæq; tum refrigerant, tũ siccant corpus. Vino verò vtendum est albo, tenui, & mediocriter calido, & volatilibus quæ boni sunt succi, nec in paludibus degunt. Pisces sunt adhibendi, qui facilè concoquantur, ac molles carnibus, nihilq́; tenax habentes. Vtendum est autem salsamentis, & sinapi: ac certis diebus medicamen diatrion pepereon, vel diospoliticum est assumendum. Quòd si quotidie piper tãtùm cum aqua biberent, rectè etiam facerent. A' frictionibus autem, ambulatiõibus, atq; balneis, nõ sunt penitus prohibẽdi. Quanq̃ si omnino possent à balneo abstinere, solis contenti frictionibus, inde plurimum iuuarentur. Iam si quartana ipsa sit breuis, nec admodum violenta, nihil nocuerit, si diebus interiectis ad cõsueta exercitia se transferant. Hæc igitur ab initio, & vsq; ad statũ sunt pagenda. In statu aũt subtilior victus ratio adhibenda est, quàm ante, vel post. Statim verò æger continendus in quiete est: ac visceribus prouidendum vnguentis & cataplasmatis, quæ mollire & laxare possint. Deinde medicamentis vtendum, quæ

Quartanis uictus ratio conueniens.

Diatrion peperon quartanis vtile.

Piper cũ aqua singulis dieb⁹ bibitũ, ad quartanas facere.

Quartana detentis vngẽda esse viscera vnguentis, cataplasmatisq; e, mollientibus.

ciendi vrinam vim habeant. Vbi verò coctionis signa apparuerint, tunc sanè purgare oportet iis quæ humores atros inaniant, non semel tantùm, sed sæpius, si videatur necesse. Vtendum autem & vomitibus statim à cibo: & si nihil prohibuerit, elleborum album est exhibendum: primò quidem, permistum radiculis: quòd si nihil profecerit, ipsum per se. Cæterùm qui nequeũt euomere, ii uehementius per inferiora purgentur: ac postmodum offeratur eis in potu, medicamen confectum ex viperis: necnon quod succum cyrenaicum recipit. Quicunque verò ab initio aliquid ex hisce medicamentis exhibuerunt, aut omnino ante statum, quartanam quæ erat simplex, duplicem reddiderunt, aut omnino maiorem, atque difficiliorem: ex duplici autem triplicem, aut omnino ambas difficiliores.

Quartana detentos esse pluries purgãdos sed apparentibus iam signis coctionis.

Quartanis prodesse vomitus.

Theriace in quartanæ principio exhibita quid moliatur.

De cura quotidianæ. Cap. XII.

QVotidianam autẽ quum volueris curare, oxymelite vtitor post primos dies: & illis quæ probè possunt vrinam ciere: vniuersumque toti victus caput sit ad incidẽdum efficacius. Circa statum verò, de ventriculo est habenda solicitudo, ac de ipsius ore præsertim. Deinceps iubendum est, ut post radiculas & cibos assumptos vomant. His etiam quæ pituitam subducunt, utendum.

Quotidianæ curatio.

De cura febrium continuarum, quæ carent accidentibus. Cap. XIII.

IN continuis autem febribus, quibus non vltra septimum futurus status est, si vires validæ sint, & ætas consentiat, admodum exquisitus & tenuis victus est instituendus. In quibus verò vel status totius morbi longius abest à septimo, vel vires robustæ non fuerint, uberiori cibo ægri sunt reficiendi: quemadmodum prope statum tenuiori. Quum autem iam adest status, tenuissimum victum seruare oportet: deinde rursus semper uberiorem. Sanguinem verò mittere

Febrium continuarum quæ solæ citra accidentia infestãt curatio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

oportet, & ob morbi magnitudinem. Quibus autem rubor multo intensior, quàm pro naturæ ordine, & maior, quàm pro cõsuetudine, totius corporis moles, venæq; eminẽtes, extensæq; fuerint, iis ẽt est auferendus, nisi vires, aut ætas, aut aliquid commemoratorũ, prohibuerit. Quod verò humidus victus in febribus acutis omnibus iuuat, rectè iam dictum est. Cremorẽ igitur ptisanæ, iis quibus non acescit, exhibere oportet: & mellicratum quibus non bilescit: & sorbitiones ex alica: & panem ex aqua. Porrò in febribus præter modum calidis, vrentibusq;, quum primum coctionis signa apparuerint, tunc audacter aquam frigidam propinabis. Modus verò in quantitate seruetur, quemadmodum tempus anni, regio, ætas, natura, consuetudoq; exigunt.

Victus humidus in febrib⁹ omnibus acutis conducit.

Aquam frigidam propinandam esse in ardentibus febribus, quum primum apparuerint signa coctionis.

De curatione febrium cum accidentibus. Cap. XIIII.

QVæ febres cum accidentibus vrgent, nõ æquè simplicem exigunt curationem. Sed pro uirib⁹ metiendum est, quanta sit ipsa febris, quantumq; ex accidẽtibus immineat periculum: atq; ad id quod vehementius fuerit, & difficilius, intendendum: non posthabita omnino etiam alterius cura. Etenim vbi simul cum ipsa febre sentitur circa os ventriculi anxietas, morsus, & imbecillitas, prius sanè vacuandi humores non sunt, quàm os ipsum ventris corroboretur: etiamsi cruditate aut cacochymia æger ipse laboret. Sed nec si fuerit febris cum ventris profluuio, alia est opus euacuatione. Verùm hæc sola sufficit, quãuis non sit pro ratione ipsius plenitudinis. Iam verò si quis simul & distentione neruorum laborauerit, & sanguinis eguerit missione, neq; huic tantum semel mittere oportet, quantum exigit morbus: sed aliquid etiam accidenti est linquendum, cuius causa sæpe sudores eueniunt, & vigiliæ molestant, & vires ægroti debilitant.

Febrium cũ accidentibus infestantium curatio.

Febribus quæ cum alui fluore infestant, nõ esse alia opus euacuatione.

Ita etiam si vehementes vigiliæ, aut dolor intensus ægrotum cruciant, cauendæ sunt subitæ euacuationes, ac multæ. Ipsa præterea ambientis aeris temperies, loco accidentis cuiusdam habenda est, dum exquisitè calida & sicca fuerit: qualis est tempore medio inter canis & arcturi ortum. Si etiam valde frigida fuerit, tūc quoq; sanguinem mittere formidandum. Ob hæc etiā neq; in locis admodū calidis, aut frigidis, sanguinē mittere audemus. Quòd si regioni temporis status consentiat, etiam omnino abstinemus: si verò non cōsentiat, euacuamus quidem, sed multo minus, q̃ si neutrū prohiberet. Tolerantia etiam ægri, ceu quoddā accidens, expendenda venit: nec secus ipsa temperatura. Nam q cunq; calidi & sicci natura sunt, hi omnes facilè ab integris euacuationibus offenduntur. Cōsuetudo quoq; non parui momenti est, quum ad omnia alia, tum præcipuè ad euacuationis indicationem. Quidā enim nūquàm prius fuere vacuati, & multis cibis sunt usi. Nōnulli contra, nec multis cibis sunt vsi, & euacuatiōibus assueuerunt. Hos igitur intrepidè euacuare oportet, si reliqua etiam consentiant: alios verò, ne si reliqua omnia id suaserint. Eodem pariter modo & corporis habitus consyderandus. Nam qui densa & solida carne constant, non offenduntur facilè. Quare non oportet vereri ipsos vacuare ex toto, si quidem & alia id iubent. At qui mollem, & tenellam, & diffluentē carnē sortiuntur, ii mirum in modum sunt ad patiendum habiles. Quare vel si reliqua omnia sanguinem esse mittendū suadeant, non tamen id facere audendum est, sed vtendum aliis euacuationibus moderatè. Eodem modo & in iis qui supra modum crassi aut macilenti sunt, ab incidenda vena supersedendum, cæterasq; integras euacuationes vereri oportet. His ēt & ætas annumeranda est, veluti quoddam symptoma, quod prohibendi integram uacuationē vim habet. Neq; enim pueri, neq; se

Euacuationes subitæ ac multæ, quando cauendæ sint.

Sanguinis missionem prohibet aeris constitutio impēse calida aut frigida.

Calidi & sicci offendūtur ab immodicis uacuationibus.

Consuetudinē plurimū posse ad uacuationis indicationem.

Habitudines corporum quę nam facile missionem sanguinis ferant, & q̃ difficulter.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Pueri, senesq́, integras uacuatiões nõ ferũt.

niores hanc sine noxa tolerant. Hosce igitur omnes, si dispositiones hortentur, nõ semel nec ex toto, sed paulatim oportet vacuare, inediis moderatis, frictionib⁹, clysteribus mollibus, perfusiõibus, atq; balneis. Quòd si duo ꝯtraria symptomata, aut morbi, coeant, aduersus id quod magis urgeat instandum: nec interim alterum negligendum. Eas verò quæ habentur ex accidẽtibus & morbis indicationes, non simpliciter, sed secũdum causam à qua singula fiunt, cõsyderare oportet: qualia sunt defectus animi, & exolutio: quæ duo noĩa de vnica re dicuntur, cuius plures existũt causæ. Siquidem nõ solùm per varios affectus corporis, sed etiam in vehementissimis perturbationibus animi, nonnulli exoluti fuerunt: pręcipueq́; senes, & natura imbecilli. Etenim plures eorum tristati, aut lætati, aut irati, aĩo defecerunt. Qui aũt magis robusto sunt corpore, ex ĩmodicis euacuationibus idem patiuntur. Iã verò si abscessus quispiã rũpatur, vires vehementer lædit, ac tũ præcipuè, quum materia simul tota ad uentriculũ, uel ipsius os, aut thoracem defluxerit. Quòd si qñ etiã nos abscessus secantes, totum simul emittere pus voluerimus, animi defectum subsequi est necessariũ. Nec verò laborãtibus aqua ĩter cutẽ, tota simul humiditas (q̃uis ea pter naturam sit) potest sine noxa vacuari: sed tunc quoq; necessum est, hominem deficere aĩo. Ex doloꝝ etiam vehementia, similiter dissolutiones accidunt. Quin ẽt neruus percussus, & musculi caput, & maligna in articulis vlcera, & ĩmoderata quædã frigiditas, aut caliditas, vitalisq́; roboris exolutio, pterea ĩsignis cruditas, obstructioq́;, aut inflãmatio alicuius pcipuæ partis, aut os vẽtriculi malè affectũ, aut improbæ euacuationes, aut deniq; alia multa, de qbus postea dicemus, inferre possunt defectum animi. Quaꝝ sanè causaꝝ singulæ propriam curationẽ desyderãt. Porrò eos qui ex choleris, & alui profluuio, & aliis tũ largè, tũ vno ĩpe-

Animi vehementissimi affectus, senes pcipue atq; imbecillos exoluunt.

Pus per sectiones abscessuũ, si totum simul uacuetur, vires deiicit.

Hydropis aquam nõ posse totam simul vacuari absq; deliquio animi.

Dolor vehemens vires exoluit.

tu factis euacuationibus dissoluũtur, frigida spargere oportet, & nares cõprehẽdere, & os vẽtriculi pfricare, iubereq́; vt vomãt, stomachũ irritãdo digito vel pẽnæ imissione, ac deniq; alligare pedes & manus. Oportet aũt nexus fieri, plures qdẽ, ac fortiores, circa man⁹, qñ p inferiorẽ partẽ fiũt euacuatiões. Nã si vacuatio p superiora fiat, plures ac vehementiores ligaturæ crurib⁹ admoliẽdæ sunt. Sitũ quoq; aliquem parti fluxionẽ patiẽti expedit inuenire, in aduersum tendentẽ, sed moderatè. Nã si nimiũ tendat, atq; ex hoc fatiget, nihilò min⁹ irritat, q̃ si inclinaret ad eundẽ. In vniuersum aũt, aut ad cõia mẽbris patientibus in aduersum trahere oportet: aut ad ea in qbus est fluxiõis origo. Atq; ideo vehemẽtes euacuatiões quæ ex matricib⁹ fiũt, cucurbitulæ * iuxta mãmas appositæ, statim sedãt. Quæ vẽrò ex naribus, hepati, ac spleni, scd̃m narem patientẽ. Qđ si ex ambabus naribus simul plurim⁹ sanguis effluat, vtriq; uisceri applicãdæ sunt. Vinũ ẽt a qua frigida tẽperatũ, curat eas, quæ ex magnis fiunt euacuatiõibus, dissolutiones: ac tũc pſertim, qñ humores fluunt ad ventriculũ. Cæterũ si aliqđ viscus sit inflãmatũ, aut caput doleat vehemẽtius, aut aliqua alienatio animi affuerit, aut febris ardens in morbo crudo: magna & penè insanabilia ex potu vini, huiuscemodi affectib⁹ nocumenta prouenient. Iã verò, q frigidũ potare non sunt assueti, aut manifestè ex ipso lædunt, q q; natura sunt frigidiores, & qui in extrema sunt senectute, & loco degunt natura frigidiori, & tpe hyberno, cauere à potione frigida debent. At qui cõtrario mõ se habent, iis intrepidè illã offerre licet. Sit aũt vinũ, in fluxiõib⁹ quæ ad ventriculũ fiũt, calidũ simul & tenue, quale Lesbiũ. In sanguinis verò fluxibus, crassum, & nigrũ, & acerbũ. Ipsis aũt locis ĩponere oportet, veluti ventriculo, matrici, stomacho, & thoraci, quæ corroborandi vim habent: capiti aũt & fronti, pter hæc, illa ẽt quæ refrigerent. Et qbus

Deliquiũ animi q̃ inducãt.
Deliquij animi ab imodica vacuatione curatio.
Profluuia muliebria sedant cucurbitulæ iuxta mammas appositæ.
Sanguinis fluxum e naribus cucurbitula p cordiis admota compescit.
Vinũ frigida temperatũ, vires exolutas ob immodicas euacuationes instaurat.
Vinum quibus non dandum.
Frigida potio quibus conueniat minime, & quibus sit propinanda.
Partes p quas fit fluxus, corroborandas.
Caput esse refrigerãdũ, ubi sanguis fluit per nares.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

vel in supficie, vel in naribus, vena aliqua disrupta est, medicamen aliquod, ex iis quæ sanguinem supprimere possunt, est imponendum. Porrò balneæ in fluxionibus ad ventriculum quidem aptissimæ sunt: at sanguinis fluxum acriter irritant. Et quicunque ob sudoris copiam animi defectum patiuntur, his etiam plurimum nocent: vt quas potius astringere oporteat, atque refrigerare. His etiam vinum frigidum exhibẽdum est: ac nihil omnino calidum. Sed nec etiam artus ipsorum ligare oportet, neque cogere ad vomitum, neque ullo modo mouere. At ventis refrigerãtibus aditum pparare: aerem quoque domus alterare frigida & acida qualitate, myrtorum frondibus, & vitium capreolis, ac rosis pauimentum consternentes. Nihil verò horum confert, vbi fluxiones ad uentriculum fiunt. At qui exoluũtur ob plenitudinem, eorum artus q̃plurimum perfricare oportet, calfacere, ac deligare. A vino verò & cibis sunt abstinendi, & à balneis, si febriant. Sufficit autem, si eis dederimus mellicrati potum, ĩ quo ebullierit thymus, vel origanum, vel pulegium, vel hyssopus.. Conuenit quoque oxymel. Quæ ex matrice laborant, atque exoluuntur, non aliter sunt curandæ, excepto oxymelite. Fricare autẽ ac deligare magis earum crura oportet, quàm manus. At quibus vterus aut sursum, aut ad latus reuellit, inguinibus & coxis cucurbitulas applicamus: & naribus quidẽ, ea quæ fœtidissimũ hñt odorem: matricibus aũt odorata, & ea quæ laxare, calfacereq; pñt, medicamenta offeremus. Si verò ob imbecillitatẽ ventriculi, animi sequat deliquiũ, ea quæ roborãdi vim habẽt oportet emplastra adhibere, quale est qđ fit ex palmulis, vino, farina hordei, croco, aloe, & mastiche. Madefacere aũt iis quæ constant ex absinthio, oleo melino, & mastichino: necnon nardo, uino, & œnãthe. Quòd si exurãtur, miscere ex refrigerãtibus aliquid conuenit, veluti cucurbitæ, lactucæ, portulacæ, solani,

Deliquii animi ob sudores curatio.

Exoluti a plenitudine quõ sint curandi.

Vteri suffocationis curatio.

Exolutiõis ob uentriculi imbecillitatem, curatio.

Ventriculum roborantia.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

cæ, solani, intybi, atque vuæ acerbæ succũ. Aqua etiam frigida plerunque iuuat malè affectos stomacho, si tempestiuè, hoc est in declinatione, exhibeat. Alioqui plurimum obest. Atque his qui os ventriculi imbecillum habent, vinum calidũ exhibere oportet, si nihil prohibeat. Plurimum verò iuuat eos qui sic laborant, etiam frictio extremorum. Quòd si ex iis remediis nihil melius se habuerint, eos quidem qui adusti sunt, quamprimum ad balneas ducere oportet. Qui verò aliquid frigoris sentiunt, medicamẽ diatrion pepereon, ipsumq; piper solum, atque etiam absynthiũ bibant. At qui exitiosis humoribus os ventriculi mordicãtibus exoluuntur, hos post aquæ calidæ, aut hydrolei potum, fac vomere. Vacuatis humoribus, partẽ læsam oportet modis omnibus roborare: partim iis quæ admouent extrinsecus: partim absynthii potione. Cęterùm si humores adhuc in ventre consistant, minimè sanè astringere, sed tantùm concalfacere oportet. Vbi verò multa pituita in ore ventriculi aceruata fuerit, fouere quidẽ plurimum oleo, in quo ebullierit absynthium: postea mellicratum exhibere, in quo hyssopum, vel quid simile infusum fuerit: item oxymeli, & piper, & diatrion pepereon, & diospoliticon medicamẽ. Victus ratio in summa, incidendi vim habeat. Quæ verò ex nimia frigiditate eueniunt exolutiones, eodem modo curãdæ sunt, quo bulimi, oĩmodo calefacientibus. Vinum igitur eis exhibere oportet, calida temperatum: ac cibos qui calfaciendi naturam habeant: fricareq; & calfacere ad ignem simul. Quæ ex calore nimio accidũt deliquia animi, iis quæ refrigerandi & roborandi vim habent, curant. Statim igitur ipsos corroborabis, si aqua frigida sparseris, & flabellaueris, & os ventriculi perfricaueris, & agitaueris, vinoq; & cibo refeceris. At q ob inflammationis magnitudinem, aut vehementis febris malignitatem, animi defectũ patiuntur, & in prin

Vinum calidũ propinandum imbecillo uentriculo.

Exoluti ob prauos succos, uentris os infestantes, quõ sint curandi.

Exolutiõis ob refrigerationẽ curatio.

Exolutionis a calore ortæ curatio.

Exolutiõis ob febris, aut phlegmones magnitudinẽ, curatio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

cipiis accessionum refrigerantur, iis artus fricare fortiter, & calfacere, cruraq; ac manus alligare, & vigilias, cibiq; & potus omnimodam abstinentiam præcipere oportet. Optimum verò in his, quid futurum sit, præcognoscere. Eos etiam qui ex siccitate in principiis accessionum, defectum animi sunt incursuri, optimũ est præuidere. Nam si duabus aut tribus horis ante accessionem exhibito cibo, concoctu facili, manus ac pedes constringi iusseris, non interibunt. Quòd si magnũ imminere periculum suspicatus fueris, vinum in alicam elixam infusum, dare anticipabis: aut panem quoq; ex alica. At si mediocris expectatur defectus animi, parcendum est vino: sed sufficit tunc mala punica, aut pira, cibis ipsis miscere. Iis qui præter expectationem in periculum inciderunt, vinum calidum, & panis est exhibendus: parumq; aliquid cum eo alicæ calidæ. Qui ob præcipui membri obstructionem linquuntur animo, iis oxymel dare oportet, atq; ex hyssopo, origano, pulegio, & melle potum: cibosq; incidendi naturã habentes. Sed nec deterius fuerit artus perfricare, deligareq;. Prodest etiam hisce potibus vti, qui vrinam ciendi vim habent: veluti qui anethum, fœniculum, apium, petroselinum, ammi, daucum, & spicam nardi recipiunt. Quæ vbi manifestè iuuerint, iam vino albo, & tenui, nec admodum antiquo, est vtendũ. Fiunt verò & in huiuscemodi dispositionibus, quum vehementes fuerint, pulsus inæquales, intercidentesq;. Qui ex abscessus disruptione, aut sectione exoluuntur, aut ex superflua aquæ inter cutim inanitione, ii quidẽ confestim optimis odoribus sunt fouẽdi. Paulo autẽ post, sorbitionibus concoctu facilibus, sunt reficiendi. Si verò ob tristitiã, aut gaudium, aut timorẽ, aut iram, aut terrorem exolui videant, odoribus, & narium apprehensionibus reuocandi sunt: cogendiq; ad vomitum. Eodem pariter modo, qui ex vulneribus, aut purgatio

Exolutiõis ob siccitatẽ futuræ, præcautio:

Exolutionis pręter expectationem ortę curatio.

Exolutiõis ob membri præcipui obstructionem factæ, curatio.

Exolutiõis ex immodica puris, aut aquę inter cutem euacuatione, curatio.

Exolutiõis ob animi affectus ortæ, curatio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

nibus, aut doloribus qui in articulis, neruis, & musculorum chordis eueniunt, exoluuntur, reuocãdi statim ab eo affectu sunt: postmodũ verò, cõueniens passioni cura afferenda. Defectus animi qui ex intestini laxioris doloribus, aut ilei, aut similibus cruciatibus fiũt, ex patientium locorũ calefactione, frictioneq; extremorum curantur. At, quæ ex propria imbecillitate uiriũ, quæ regunt corpus, eueniunt exolutiones, ex intẽperie videlicet ortæ, partium à quibus vires proficiscuntur, contrariis intemperaturis curãdæ sunt. Virtus ergo vitalis, quæ ex corde nascitur, ex pulsuum imbecillitate cognoscitur. At quę ex hepate oritur, & naturalis dicitur, ex sanguineis egestionibus, ab initio aquosis atq; tenuib⁹: postmodũ uerò crassis, ad modũ fęcis. Quæ ex cerebro originẽ ducit, quã animalẽ appellant, ex motuũ voluntarioꝶ imbecillitate deprehenditur.

Exolutiõis ob dolores intestinorũ, curatio.

Exolutionis ortæ a uiriũ imbecillitate, curatio.

Facultas uitalis, naturalis, & animalis unde proficiscantur, & ex q̃bus dignosci earũ imbecillitas possit.

De cura capitis à variis occasionib⁹ læsi. Cap. XV.

IGITVR symptomatum causæ, congruam curationem ostendunt. Veluti si quis doleat caput, simulq; fastidiat cibos, ex fameq; sentiat mordicationem, iubendus est, vt euomat: nam vel bilem vomet, vel pituitam, vel vtrũq;. Porrò qui cum grauitate dolores capitis fiunt, multitudinem indicant. Qui autem cum mordicatione, vaporis humoris'ue acritudinem. Cum pulsu verò, inflammationem. At cum tensione, si quidem sine grauitate ac pulsu, spiritus flatulenti & crudi multitudinem. Si verò cum pulsu, inflammationem corporis mẽbranosi. At si adsit grauitas, multitudo intra mẽbranas contenta significatur. Quum igitur oĩa distinxeris, causam ex qua horũ singula fiunt, considerare oportebit. Veluti si multitudo vaporis atque humoris contineatur, aduertere oportet, nunquid ob magnitudinẽ febriũ humores diffusi, acveluti efferuescentes, ad caput ascẽderint: aut propter ei⁹ partis ĩbecillitatẽ: aut ob totius corporis plenitudinẽ. Hãc enim

Capitis dolentis per consensum curatio.

Capitis doloꝶ species uariæ.

Capitis doloris ob imbecillitatem contracti, curatio. Reuulsionis modi diuersi.

totius corporis euacuationibus haud difficulter curabis. Eam verò quæ ex partis imbecillitate contingit, partim quidem in cõtrarium trahendo per totũ corpus: partim ipsi capiti remedia adhibendo. Atq; in contrarium quidem trahes, clysteribus acribus , nexibus, frictionibus plurimis infernarum partium, &, si expediat, sanguinis aliquantula detractione. Partem autem sanabis eo tempore quo ad vniuersum corpus retrahis, iis vtens asperginibus, quæ à capite vim repellendi habent: ac dein euacuantibus: postremò deniq; corroborantibus. Repellit autem oleum quod immaturum dicitur, ac tum oxyrhodinum, tum rosaceũ, & quæcunq; ex capitibus papaueris, & teneris oliuæ germinibus, & hederæ corymbis, menthaq́; viridi, & sisymbrio fiunt. Vtendum verò ipsis, in multitudine crudiori & frigidiori, tepidis: in calidiori autem & biliosiori, frigidis. Euacuat etiam, dissoluitq́; oleum calidum, ipsum per sese : & magis si antiquũ fuerit, & sicyoniũ, aut anethum feruefactum in ipso fuerit. Quod si spondylion, vel serpillum, vel pulegii comam, vel calaminthę, vel menthę, vel sisymbrii, intus decoxeris, ita etiã crassiores succos vacuaueris. Hæc uerò ipsa, viriũ etiã aliquid membro imbecillo adiiciunt. Quòd si etiam ex vsu videatur, per nares atq; palatum expurgatio molienda est, sternutamentumq́; excitandum. Si ad balneas hominem duxeris, siccis sindonibus caput est perfricandum, salq́;, & nitrum, & synapi, sine oleo imponendum. Hæ itaq; sunt ex particulæ imbecillitate, doloris capitis medicinæ. At quando ex magnitudine febris accidit, & medicamenta adhibere conuenit, frigidæ qualitates ac vires, & quæ ex hydrelęo & oxyrhodino, & papaueris capitulis perfusiones constant, expediunt. In dolore autem capitis, qui sanguinis fluxum, aut vomitum decretorium significat, remedia inuestiganda non sunt; quum nõ accidens, sed talis dolor bo-

Repellere humores a capite, quæ cõmode possint.

Vacuare discutereq; capitis humores q̃ cõmode possint.

Capitis doloris ex magnitudine febris orti, curatio.

num existat signum. Siquidem vbi natura excretionē aliquam, ac præcipuè vomitum, aut sanguinis per nares fluxum molitur, horum inseparabile indicium est capitis dolor. Consyderandæ igitur ad cognoscendam crisin, primùm quidem sunt febrium species, an calidæ sint, * atq; vrentes: nam hæ per excretiones iudicari cōsueuerunt: quēadmodum quæ molliores sunt, ac veluti * fumigantes, diu durant, & sæpius in abscessus contendunt. Secūdo loco, an morbus sit salutaris. Nam quis obsecro bonam crisim in morbo pernicioso expectauerit? Tertiò ad hæc totius morbi tempus consyderandum. Nam si principii vel augmenti adsit signum, minimè autem status, nec concoctionis signa in vrinis, vel sputis, vel alui excrementis cernantur, non est quòd bonam speres crisim. Porrò difficilis tolerantia antecedere omnem crisim solet. Quæ quidem si in die accidat, crisis sequetur noctu. Si autem noctu, in die. Si igitur tale aliquid videas, cōsyderandum est, quotus sit ægritudinis dies. Etenim septimus dies, etiā ex paruo naturæ apparatu, ad crisim per excretionē mouetur. Sextus verò, magno apparatu indiget: & sæpe neq; vlla in eo fit crisis, nec sine periculo, nec fideliter accidit. Ergo si dolor capitis statim ab initio nō inuasit, sicuti quoddam ipsius morbi symptoma, sed * in ipsa ante crisim perturbatione: dein si collum etiā aliquid condolescat, & præcordia retracta sint, aut repēte superuenerit difficilis respiratio, pulsusq; in tumorē subitò elati, non reciderint in paruitatem, neq; debiles fuerint, statim crisis per sanguinis fluxum è naribus, expectanda est. Si verò non modò non deciderit, sed etiam in altum attollantur, & vehementiā assumpserint, faciem iam ægrotantis inspicere oportet. Nā si quod in ea membrum * palpitet, aut venæ quæ sunt in temporibus pulsent, aut malum, vel nasus, vel oculus rubidior sit factus, magis etiam talis crisis est expe-

Capitis dolor, quarū excretionum sit signū inseparabile.

Ardentes febres consueuerunt iudicari p̄ excretiones.

Crisim omnē præcedit difficilis tolerātia.

Septimi diei natura.

Sexti diei natura.

Sanguinis creticam excretionem per nares, quæ indicent.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ctanda. Quòd si etiam inuiti illachryment, vel imaginentur se splendores cernere, ac nares ipsas scalpant, tunc non iam fluxurũ, sed iam fluentẽ conspicies sanguinem. Nec verò ex his perterrearis, si hominẽ desipientem, aut resilientẽ videris. Nam & hæc humorum repentium ad partes supernas indicia sunt. Præterea si ægrotus sit adolescens, aut alioqui natura calidus, aut multo sanguine abundans, magis adhuc de hoc sperandum erit. Quòd si sæpius etiã antea illi sanguis è naribus fluere est visus, hoc vel solũ sufficit fluxus sanguinis spem confirmare. Si verò & tempus anni æstas sit, vel calidus cœli status, & si plures eo tẽpore crisim ex sanguinis fluxu habuerint, ægriq; corpus plenum extiterit, & consuetæ excretiones retentæ, hæc inquã omnia spem vehementius augebunt. Has itaq; & alias excretiones omnes prænoscere licet, si hæc duo tantùm explorauerimus, & vnde naturæ motus agatur, & in quam partem. Siquidem quæ deficiunt adiuuabimus, & quæ immoderatè feruntur, coercebimus, si ista nouerimus. Veluti confestim sanguinis fluxus ex splene magnæ cucurbitæ sinistris præcordiis superpositæ, facilè retrahunt. At qui ab hepate proficiscitur, dextris. Qui ab aliis membris, eadem ratione.

Excretiones prænoscet facile, qui unde naturæ motus agatur, & ĩ quã partem inuestigarit.

Sanguinẽ fluentem ab hepate & ab splene, cucurbitulæ illis admotæ uisceribus, retrahũt.

GALENI PERGAMENI, DE ARTE CVratiua ad Glauconem. Lib. II.

CAP. I.

DE IIS AVTEM QVAE in singulis corporis partibus fiũt passionibus, deinceps sumus dicturi, ab inflãmatione auspicati: q sæpius hęc accidat, plurimæq; ipsius sint differẽtiæ, ex quarum singulis solẽt febres

oriri. Cõmunis igitur in omnibus eſt immoderata caliditas, & veluti quædam efferueſcentia, vnde & phlegmones nomen de ipſis efferre veteres conſueuerunt. Propriam aũt quandam in ſingulis differentiam inuenies, ex qua eius ſpeciem agnoſces, & conuenientẽ aſſequeris medelam. Porrò prima inflammationis differentia eſt ſecundum quam, hanc quidem humidam, illam verò eſſe ſiccam contingit. Humidam quidẽ, quæ ex calida fluxione membrum occupante accidit. Siccam verò, quando nullo humore influente, calor naturalis efferueſcit. Hæc autem, vſq; ad aliquid quidẽ, veluti febris eſt membri. Quum verò iam ad immoderatam caliditatem ac ſiccitatem peruenerit, corruptio atq; extinctio omnimoda fit. Rurſus illius differentiæ quæ cum humorum affluxu accidit, multæ ſpecies exiſtunt. Nam fluente ſanguine, altera: flaua bile, altera: ambobus ſimul, alia tertia. Et quidem in earum ſingulis, vel iam putruit id quod influxit: vel in membro impactum putreſcit. Præterea vel craſſum eſt, vel tenue, vel optimum, vel deniq; acre. Sanguine igitur optimo ac mediocriter craſſo ad particulam aliquam confluente, atq; ob multitudinem conculcato, vehemens dolor arripit hominem, niſi hebetis ſenſus ipſa fuerit particula: pulſusq́; in profundo permoleſtus ſentitur, tendiq́; omnino & contundi membrum apparet, cum vehementi incendio, renitentia, & rubore. Quæ ſanè paſsio totius generis nomen recipit, inflammatioq́; vocatur, ex omni ferè occaſione proueniens. Quippe vulneribus, diſtentionibus, diſruptionibus, contuſionibus, ſcisſionibus, exercitiorum laboribus, exarticulationibus, ac præterea fracturis, & ſpontaneis vlceribus aduenit. Quin etiam, ſi quando immodicam plenitudinem venæ ipſæ contrahant, tunc id quod ſuperfluum eſt, effundunt ad aliquam partem, quæcunq;

Inflammationibus omnib⁹ eſt cõis caliditas.

Inflãmationis prima differentia.

Inflãmationis quæ cum affluxu humorum infeſtat, multiplex differẽtia.

Inflãmationis ortæ a ſanguine indicia.

Inflãmationis cauſæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Recipientes su peruacua particulæ quales necessario eẽ debeant.

eo tempore fuerit aptior ad recipiẽdum. Eadem nãq; erit reliquis omnibus imbecillior, vel rarior, vel ad motum procliuior, vel minus nobilis. Flaua verò bilis, quando propriam naturam seruans, vnà cum sanguine per totũ corpus defertur, morbum regiũ producit. Quum autem secernitur sola, in aliquamq́; decumbit partem, herpetem gignit. Cæterùm si sit consistentia crassa, totam exulcerat cutim, vsq; ad carnem subiectam: qui affectus herpes exedens vocatur. Si verò tenuior fuerit, id quod in superficie est tantùm, veluti deurit: quæ species generis sortitur appellationẽ, quum simpliciter herpes dicatur. Nam ex reliquis speciebus duabus, * illa quidem cuius nuper mentionem fecimus, vocatur herpes exedens: altera verò, miliaris, ꝙ in ea pustulæ paruæ ac multæ, per summam cutem, similes milio, excitentur. Fit autem herpes huiusmodi etiam ex bile quidem, sed minus calida & acri, q̃ * illæ species priores. Quòd si ex sanguine & flaua bile calidioribus quàm oporteat, mista ipsa fluxio fuerit: aut ex sanguine quidem, sed feruido, & substantia tenuissimo: erysipelas hic affectus vocatur, multo inflammatione calidior, magisq́; flauum colorem referens. Non dolet tamen affectus hic, quemadmodũ inflammatio: nec vt aliqua inflammationis species pulsum, aut compressionem, aut similem inuehit tensionem. Cæterùm interdum miscetur inflammatio cum erysipelate. Si igitur in miscella ipsa exuperẽt propria erysipelatis accidentia, affectus is erysipelas inflammationis particeps nominatur. Si verò inflammationis accidentia præpolleant, dicitur inflammatio erysipelatodes. At si accidentia vtriusq; esse appareant ęqualia, tunc erysipelas & inflammatio ex æquo misceri dicuntur. Exquisitum itaq; erysipelas, cutis solius est passio. Non tamen ipsa inflammatio pertinet tantùm ad cuti subiectas partes: sed ad has quidem præcipuè: nonnun

Regii morbi, pductio.

Herpetis generatio.

Herpes exedẽs unde accidat.

Herpes miliaris unde exoriatur.

Erysipelas unde gignatur.

Erysipelas phlegmonodes quando accidat.

Phlegmone erysipelatodes quando fiat.

Erysipelas solius cutis est passio.

quam verò etiam ad cutim. At verò, si sanguis influēs calidus sufficienter fuerit & crassus, quodcunq; membrum inuaserit, hoc exurendo, vlcus cum crusta excitat: quicquid autem circũiacet, in inflammationem attollit efferuescentem, grauiterq́; dolētem: qui affectus carbo appellatur. Similiter etiam, si sanguis influēs niger extiterit, crassusq́; & fœculentus, & feruens: simul autem & saniem quandam tenuem admistam habuerit, pustulas per summam cutis excitat, similes iis quæ ex igne fiunt. Quibus disruptis, crustosum sub ipsis vlcus inuenitur. Qui affectus etiam est carbo. Phlegmone itaq; in hasce species vniuersales distinguit, ad quas nimirum referuntur aliæ omneis particulares. Etenim bubo, phyma, & phygethlon, glandularum affectiões existunt: bubo quidem, inflammatio: phyma, quod statim augetur, atq; ad suppurationem festinat. Phygethlon autem erysipelas particeps inflammationis, aut inflammatio erysipelatis particeps nominatur. Sic etiã & ophthalmia, eius membranæ quæ corneæ inhæret, est inflammatio. Pleuritis verò, costas succingentis mēbranæ. Quemadmodum & synanche gutturis: atq; peripnenmonia, pulmonis. Eas igitur quæ in partibus apparentibus cõspiciuntur inflammationes, promptum est quidē cognoscere. Quæ verò in occultis, & febres omnino afferunt, non æquè discerni possunt.

Carbunculi generatio.

Bubo quid.

Phyma quid.

Phygethlon.

Ophthalmiæ quid.

Pleuritis quid.

Synanche.

Peripneumonia.

De causis inflammationum. Cap. II.

EST autem vna quædam apparentium inflãmationum causa, eaq́; non vsq; adeò occulta, quæ fluxio appellatur: nisi quandoq; eis coniungatur, quæ aliqua alia ex causa euidente, factæ videtur. Quum enim nulla ex his præcedente, repente membrum inflãmationem patitur, ea quæ hunc affectum gignit causa, fluxio vocatur. Affectus autem ipse, dispositio rheumatica. In curatione cuius, duo magni committuntur errores, vbi statim in ipsis auspiciis, vel nulla de toto cor-

Inflãmationis causa una est fluxio.

Inflãmationis curatio.

pore prouidentia habetur: vel ipsum calfit, atq; humectatur membrum. At qui rõnem simul & experientiã sequuntur, ii totum imprimis corpus vacuare quibuscũq; euacuationibus consulunt: ipsam verò inflammatam partẽ, perfundere, ac superlinire eis, quæ id quod influit repellendi vim habent: ac deniq; quod in membro patiente continetur, educere: vimq́; ac robur adiungere iis quæ iam affectæ sunt partibus. Verùm vt rectè quis vacuatione vtatur, ætatem, anni tempus, regionem, præsentem aeris statum, robur eius qui afficitur, habitumq́; & consuetudinẽ, nec non ipsius morbi naturam oportet consyderare. Ex his nãq;, quando vacuandũ sit, aut minimè: & vnde, & quomodo, inuenitur. Si igitur ad genu fluxio feratur, atq; id plurimũ attollatur: præterea totum corpus sanguine plenũ appareat, & valida laborantis vis, tempusq́; anni sit ver, & temperata regio: æger verò sit adolescens, aut iuuenis: is sanguinis euacuatione ex superioribus partibus indiget: oportetq́; eius incidere in cubito venam, aut scilicet interiorem, aut mediam: quũ semper fluxionis motum ad contrarium reuellere oporteat. Ipsi autem laboranti particulæ, si quidem non admodum doleat, emplastrũ ex semperuiuo, & corticibus punicorũ malorum in vino decoctis, & rhu, & farina hordei constans, est admouẽdum. Hoc si quidem repellit quod influit, atq; id quod continetur exiccat, & circũiacentia membra corroborat. Cum magno autem dolore fluxu incidente, sufficit vehemẽtiam doloris lenire, cum aliquo ex iis, quæ ex vino dulci, oleo rosaceo, & pauca cera, in vtroq; liquata, constant. Oportet aũt hæc lanis excipere pinguibus, quæ plurimũ habeant œsypi: & æstate quidem, frigida: hyeme autem tepida apponere. Sic etiam cataplasmata ex arnoglosso, lente, pane, & rosaceo oleo adhibere: paulo verò supra patientes particulas admouere spongiã vino austero intin-

Euacuaturo corpus q̃ sint prius consyderanda.

Genu inflãmati curatio.

Reuulsionẽ fluẽtium humorũ, esse in contrarium moliẽdã.

Genu inflãmato emplastrum commodum.

Genu inflãmati dolorem magnum leniẽtia, hyeme quidem calida: æstate sunt admouenda frigida.

Repercutientia esse applicãda paulo supra patientes particulas.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ctam, aut aqua frigida, cui mistum parum aceti fuerit. Quòd si ex hac medendi rõne magnus vsus sentiatur, nec alicubi pus se oñdat, mollibus medicamẽtis ad fluxiones vtendũ. Optima verò ex his sunt, quæ exiccandi & repellẽdi quod fluit, sine dolore vim habent. Quẽadmodũ ea quæ vehementer contendunt, atq; iccirco dolorem afferunt, plus doloribus obsunt, q̃ exiccãdo proficiant. Tale igit sit medicamen, quale est quod ex chalcitide constat, remissum oleo rosaceo. Si verò lanam mundã vino acerbo humectaueris, apposueris'q;, plus iuueris. Quòd si pus se in particula ostẽderit, cataplasma offerre oportet semel aut bis. Plus verò ad pñs iuuat farina hordeacea. Adiungendum tñ aliquid vel aceti, vel vini. At postq̃ secueris, & pus euacuaueris, cauendum est deinceps, ne oleum, aut aquam imponas. Quòd si qñ vulnus abluere oporteat, mellicrato, vel oxycrato, & vino, & mulso est vtendũ. Superponendum verò, si adhuc inflammet, ex lente cataplasma. Si verò absq; inflãmatione fuerit, aliqd ex iis medicamẽtis, quæ emplastica nominant: & præcipuè qd ex chalcitide constat. Imponenda aũt super hæc extrinsecus, spõgia, aut lana vino acerbo infusa: ad quæ quidẽ opportunũ est, quod aquã marinam recipit. Vulneri aũt, nullũ ex pinguibus medicamẽtis est admouendũ: qñquidem exquisitè exiccare expedit. Ac sic sanè sanare oportet inflammationes ex fluxione ortas. Quæ verò alia de causa fiũt, humectare, calfacere'q;, nihil prohibet. Quas quidẽ si perducere ad suppurationem volueris, cataplasma ex farina triticea, quæ in oleo, & aqua ebullierit, est apponendũ. Quòd si qñ scarificare oporteat, ne hoc quidẽ verendũ est. Si verò eas quæ ex fluxionibus fiunt inflãmationes scarificaueris, magnum adferes malum: ac per initia præsertim. Quæcunq; autem ex ipsis, iam inueteratæ existentes, post totius corporis euacuationem, quasdam durities atque ni-

Fluxioni discutiendæ quę medicamenta cõueniant.

Vlcus, eiecto pure, quib⁹ sit abluendum.

Suppurãdæ inflãmationi congruere cataplasma ex farina triticea quę in oleo & aqua ebullierit.

Inflãmationes qñ scarificãdę.

grities retinent, ab his per ſcarificationem ſanguinem auferre nil prohibet: & emplaſtrum ex farina hordeacea, & ceratum, & aliud aliquod medicamen ex diſcutientibus admouere. Non tamẽ ex vena in talibus ſanguis neceſſariò mittendus eſt: ſed ventrem tantummodo expurgare ſufficit, medicamine quod bilẽ flauam educat: vel ſolo clyſteri acri, ſi affectus ipſe ſit paruus. Quæ verò ex vlceribus fiunt eryſipelata, & quæcunque adeò manifeſtas cauſas ſortiũtur, ſi ſtatim volueris cataplaſma apponere ex farina hordeacea, & præſertim ſi ante ſcarificaueris, nihil nocebis. At inflammationibus quæ cum erypelate ſunt coniunctæ, & eryſipelatis cum inflammatione, adhibenda miſta curatio eſt: ſemperq́; illi, quod magis præpollet, reſiſtendum. Herpetes autem, quantum ad totius corporis euacuationem attinet, vt eryſipelata curare oportet: quantum verò ad * eam quæ patienti debetur particulæ, non oĩbus ſimilis cura adhibetur. Nam qui exedentes ſunt, refrigerari quidem deſyderant, quemadmodum alii herpetes, & eryſipelata: non tamen ea ferunt medicamẽta, quæ præter id quod refrigerant, humectare etiã ſunt apta: ſed ſola admittũt refrigerãtia, quæ maximè exiccare poſſunt. Quare ſupimponere ipſis oportet, ab initio quidem ex vite capreolos, & folia rubi, & rubi canini, & plantaginis. Poſt hæc verò & lentem adiungere oportet, & aliquãdo mel, & hordeaceam farinam, quodq́; antea ſcripſimus ad inflãmationes quæ ex fluxione eueniunt cataplaſma, dempto ab eo ſemperuiuo. Ipſas verò partes exulceratas inunge medicamentis, quæ ad herpetas in pharmaceuticis libris deſcripta ſunt: quæ quidem, vbi vti volueris, ex vino dulci, aut tenui & albo, & ſubauſtero, minimè tñ acri, liquefacere oportet. Quòd ſi poſca aquoſa vice horum aliquando vſus fueris, nihil deterius feceris. At in longũ tempus protractis vlceribus, ad id vina ſufficienter auſtera

Herpetis curatio.

conueniunt: præcipuè verò nigra. Quo tempore ipsis etiam medicamenta cõgruunt, quæ ad Polyidam, Pasionem, Musam, & Andronem relata extant. Herpetas verò qui summa tantummodo exulcerant, nisi diu perdurauerint, nullo horum inungere oportet (adurunt enim fortiter, & vehementer exiccant) verùm istis sufficiunt, quæcunque vim glaucii habent medicamenta. Quæ quidem aqua diluenda sunt: vel aceto, si nil ex aqua profecerint. Quòd si etiã solani succo intinxeris, vel arnaglossi, plus etiã conferes. In summa verò, omne vlcus exiccari poscit, idq́; medicamẽto neutiquam irritãte, nisi vbi malignum, putrilaginosumq́; ipsum vlcus fuerit. Talia siquidẽ, acriora medicamina postulant, & quæ igneas vireis possideant: quale est misy, chalcitis, arsenicum, calx, atque sandaracha. Sæpe verò vbi ista cesserint, admouemus ignem. Eadem ratione uocatis carbonibus, super ipsam crustam, huiuscemodi medicamentorum est natura conueniens. Non tamen loca circũiacentia tangere expedit: alioqui dissolues ea, exulcerans quæ minimẽ expedit. Sed Andronis trochiscis potius vtendum est. Si quando verò inualuerit rubor, plurimaq́; inflammatio, medicamentum ipsum dulci diluendum est, vel succo plantaginis: quemadmodum si magnus tumor simul infestet, vino quidem acerbo in principio: postmodum verò & aceto. Cataplasma etiã ex orobi farina & oxymelite confectum est apponendum: atque ante hæc omnia, statim ab initio tantum sanguinis auferendum, quantum sit satis, nisi quid aliud prohibuerit. Hæc itaque sunt passionum per genera curationes, quæ pro naturæ instrumẽtorum patientium varietate mutantur. Quatuor autẽ ab his indicationes sumuntur: ab eorum nempe temperie, à formatione, à situ, ac denique à facultate. Oporteťq; in curationibus intentionem habere ad membri naturam. Hęc enim, quousque infrigidandum, aut exic-

Vlcus omne exiccari postulat.

Vlcera maligna qualia medicamenta postulent.

Carbonib⁹ qualia medicamẽta conueniant.

Andronis trochisci.

Indicationes, quatuor sumi ab affectis partibus.

Natura partis affectæ qd indicet.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

candum sit, docet. Nam si carnosæ partes inflãmationem patiantur, paulũ sunt exiccandæ. Venosæ quoq;, quãuis sint carnosis longè sicciores, nõ tamen & ipsæ multum exiccari desyderant. Sed quæcũq; natura arteriosæ sunt, magis venosis sunt exiccãdæ: atq; his amplius neruosæ: & multo magis chartilaginosæ, osseæq́; Etenim prius q̃ ad propriam naturã particula redeat, nõdum curationi est impositus finis. Porrò sicciorem temperaturam inducunt, quæ siccissima sunt: & frigidiorem quæ frigidissima: & secundum alias qualitates eodem modo. Ad mediocrem verò habitum referũt, quæ sunt in vnaquaq; mediocria. Ac sic sanè partium temperaturæ curationes affectuũ variant. At formationes hoc modo. Nam quædam intra sese habent cauitates: quædam extrinsecus: quædam vtrobiq;: quædam neutra in parte. Quæ igitur neutra ex parte cauitates possident, in quas fluxio recipi possit, eas partes fortiter exiccare oportet, vel si nõ fuerint natura sicciores: vt neruos, & præcipuè qui in artubus sunt. At quæ intus & extra relaxare aliquid possunt inflammationis, non multum huiuscemodi fortiter exiccantibus egent: si præsertim laxam carnẽ habuerint, quẽadmodum pulmo. Indicatio autẽ ex positu, loca per quæ sit vacuandum, & quo pacto, demonstrat. Fluentium ergo humorũ, reuulsio medela est: deriuatio autem, eorum quæ iam obsederunt membrum. Vtrũq; autem euacuationis genus per communes venas moliendum est. Siquidem à matrice reuelles, si eam quæ in cubito est, venam secueris: aut * iuxta mamillas cucurbitas admoueris: vel manus concalfeceris, fricueris, deligaueris. Deriuabis autem, si eas quæ in poplitibus sunt, aut in talis, venas diuiseris: & * fœminibus cucurbitas admoueris, & crura calfeceris, perfricaueris, atq; vinculo exceperis. Et si quidẽ in parte dextra matricis ipse affectus consistat, à dextra manu, vel cru

Partiũ inflãmatarum quęnam magis, & quæ minˢ sint exiccandæ.

Temperaturæ partiũ curationes affectuũ uariant.

Formationes particularum quomodo curationes uarient.

Situs partis affectæ quã indicationem exhibeat.

Reuulsio ẽ fluentiũ humorũ medela: ut deriuatio, eorũ qui iam obsederũt partem.

Reuulsio & deriuatio a matrice quibus fiat modis.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

re sanguis est detrahendus. Sin verò in sinistra, à membris quæ illi è directo sunt. Cæterùm interiores venas tunc incidere oportet: quòd viciniores, magisq́; è directo sint patientibus membris. Similiter si liene inflāmato sanguinē vis detrahere, interiores in manu sinistra venas secato: vt si hepate, eadem ratione in dextra. Si quid verò ex superioribus inflammationem patiatur, veluti in ophthalmia, & angina, in cæterisq́; infestantibus caput, eas quæ extrinsecus sunt, atq; è directo, pertundito. Si verò artus patianť, à * coniugatis mēbris sanguis detrahendus est, siue reuellere, siue deriuare sit animus: præter quàm vbi passio fuerit ĩueterata. Tunc quippe à membro ipso patiente detrahimus. Sic ergo in angina eas quæ sub lingua sunt venas incidimus, vbi totum corpus vacuum quum sit, * producitur ipse affectus. Sic hepati, spleniq́; cucurbitulas applicamus. Sic aliud quodcunq; membrum affectum scarificamus, si non amplius humores influant (tunc enim magis irritaueris, ipsumq́; duplicaueris malum) verùm vbi vniuersum corpus iam expurgatū fuerit, nec quicq̄ præterea influit, sed quod prius influxerat, iā hæret in mēbro impactum. Et quidem laborantibus conuexis hepatis partibus, quod per vrinam trahere oporteat: concauis autem, per subductionem alui, situs ipsius visceris indicat. Atq; etiā thoracem, pulmonēq́;, per tusses expurgari debere: ventriculum & stomachum, per vomitum: intestina per deiectiones: quemadmodum per vrinas & splenem, & renes: matricem autem, per mēstrua: cerebrum atq; eius membranas, per palatum, gargareonem, nares, & aures. Sed & ꝙ his quæ in superficie sunt partibus, talia medicamenta apponere opporteat, qualibus eget passio: iis autem quæ in profundo sunt sitæ, & quas per multa interposita debent eorum virtutes attingere, non qualia nūc sint, sed qualia futura sint, ex situ membrorum agno-

Liene inflāmato interiores in sinistra manu uenas secādas esse: ut in dextra, si hepar affectum fuerit.

Supernis partibus inflāmatis, externas uenas directas illis secandas esse.

Artubus inflāmatis, a coniugatis esse mittendum sanguinem: nisi passio fuerit inueterata.

Angina protta hēte, uenas sub lingua secādas esse.

Scarificatione qñ utendum.

Vacuari in quē modum singulę partes debeant.

Altius recondi ti affectus ualentiora medicamenta postulant, q̄ si in superficie constiterent.

ſcimus. Tantum quippe aduentitii roboris adiungere oportet medicamentis, quantum in tranſitu exoluitur: vt quod relinquitur, æquale remaneat ei, quod tactu iuuat. Ob id igitur in thoracis inflammationibus, quæ in ſuperficie conſiſtunt, ea quæ ſolùm laxare poſſunt, ſufficiunt: intrinſecus autem, ſicuti in coſtas cingente membrana, requiruntur acriora. In uniuerſis autem viſceribus eadem habenda eſt ratio. Sæpius enim ex medicamentis impoſitis vlceratur cutis, quãuis durior, minusq́; ad patiẽdum habilis ſit, quàm viſcera. Quòd ſi ipſis viſceribus medicamenta applicare poſſemus, quibus frequenter indigent, tanto molliora oporteret eſſe, quanto ipſorum natura, vt afficiatur, eſt promptior. Quia verò hoc neutiquã nobis datur, ob id nimirum, quæ eduntur ac bibuntur medicamenta, conferentia affectibus viſcerũ, ea multo acriora & potentiora eſſe conuenit iis, quibus indigent ipſæ partes affectæ: exceptis tamẽ illis, quæ ventriculo, ſtomachoq́; auxiliantur. Hæc ſiquidem ſola talia exhibẽtur, qualia à paſſionibus exiguntur. Reliqua verò omnia, acriora & fortiora ſunt, & præſertim quæ vel renum, vel pulmonis occaſione ſumuntur. Sed indicatio quæ à facultate ſumitur, etiam curationem immutat. Nam ex partibus corporis nonnullæ ab influentibus virtutibus gubernantur: quædam verò à propriis atq; natiuis. Atq; ex iis ipſis, quædã ſibi ipſis dũtaxat: quædam etiam aliis fons & origo ſunt facultatum. Et aliæ quidem opus peculiare habẽt: aliæ autem commune. Permutare itaq; opus eſt curationis formam, pro ratione harum omnium differẽtiarum. Nam pleraq; ex remediis dictis, morbum quidem finiunt, ſed natiuas membrorum facultates offendunt: quæ quidem offenſio ad totum ꝑueniet corpus: idq́; ratione duplici: vel quia membrũ eſt alicuius virtutis origo omnibus partibus cõmunicatæ: vel quia ipſius opus vniuerſo corpori

Ventriculo ſtomachoq́; affectis, ſolis talia exhibent, qualia ab affectibus exigunt.

Partium differentiæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

pori est utile. Etenim hepar, cor, cerebrũ, atq; testes, communiter vniuerso corpori principia sunt facultatum. At ventriculo, matriciq́;, propriæ facultates insunt, nulli alteri parti communes. Opus tamẽ ventris quidem, toti corpori confert: matricis autem nequaquam. Quæ igitur immodicè laxant, exoluunt robur, quare & facultatem particulæ. Quæ autem supra modum refrigerant, natiuũ calorem extingunt, qui fortassis substantia facultatum existit: aut certè primũ & maximè necessarium instrumentũ ipsarum. Nonnullæ etiam aliæ qualitates * immoderatæ, facultates exoluere possunt. Ad hanc autem indicationem quispiam referre posset & facilem & difficilem sensum. Etenim quæ facilè sentiunt partes, acria medicamenta non tolerant, sicuti neq; acres humores. Ob idq́; os ventriculi, atq; eo magis oculus, infestatur ab erodentibus medicamentis. At quæ sensum obtusum habent, cataplasmata grauia sustinent, atq; medicamenta mordacia. Qui igitur secundum solam, nudamq́; intemperiem absq; humorum affluxu fiunt morbi, per contrarias qualitates curantur. Vt exempli gratia, calida intemperies, per refrigerantia, siue primò, siue ex accidenti refrigerent. Perfusio siquidem frigidæ, calfacit ex accidenti, vbi caloris reuocationem fecerit: calidũq́; refrigerat, vbi calorem naturalẽ discusserit. At quæ ob materiæ influxum laborant, si quidẽ fuerint optimè temperata, solam euacuationem desyderant: si verò distemperata sint, vnà cum euacuatione, per contrarias qualitates alterationem postulant. Sed iam dicamus de œdemate.

Pricipia facultatum uniuerso corpori sunt hepar, cor, cerebrum, atq; testes.

Laxantia imodice, exoluunt robur, atq; facultatem particulæ.

Calor natiuus quid.

Sensu acutissimo prædita, acria medicamẽta non tolerãt: ut ea qbus sensus obtusus inest.

Intẽperies simplices per contrarias qualitates curantur.

Frigidæ perfusio calfacit ex accidenti.

Calidum ex accidenti refrigerat.

De œdemate. Cap. III.

OEDEMA est mollis quidam tumor, atq; doloris expers, ex pituitosa substantia, vel spiritu vaporoso ortus: qualis in cadaueribus, & pedibus hydropicorum & tabidorũ plerũq; cernitur. In hisce tamen

Oedema quid.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Oedema in quibus symptoma existat.

morbis œdema symptoma est, propria curatione nõ indigens. Sola quippe frictio ex oxyrhodino, aut ex sale & oleo, compescit ipsum. Quum verò propter influxum pituitæ in aliquam partẽ gignitur is affectus, spongia recenti, imbuta oxycrato (quod possit bibi) eum sedat. Quòd si ex his non discutiatur œdema, aluminis parum est adiiciendum. Si verò in aliquo artuum tale fuerit œdema, inchoanda ligatura est ab imis partib⁹: finienda verò in altioribus: uniuersam iniectionem & compressionem facientibus nobis, veluti in fracturis. Quòd si morbus dictis remediis non cedat, aliquid fortiorum medicaminum adiicere oportet, cui discutiendi simul & constringendi facultas insit.

Oedematis ex influxu orti, curatio.

De scirrho. Cap. IIII.

Scirrhus quid.

EXquisitus scirrhus est tumor præter naturam, insensatus, durusq́;. Non exquisitus verò, non omnino insensibilis est: difficulter tamen omnino sentit. Porrò insensibilis scirrhus minimè curationem recipit. Qui verò cum difficultate sentit, nec icurabilis est, nec facilem curationem admittit. Fit autem ex humore viscido & crasso * tenacissimè partib⁹ induratis infixo. Scirrhus itaq; interdum ab initio concrescit, atq; augetur paulatim. Crebrius verò inscitia medicorum paratur, vbi vehementer erysipelata & inflammationes astringunt, refrigerantq́;. Quòd si quis fortiter discutientia induratis medicamẽta adhibeat, digeret quidem tenuiora: quod verò reliquum est, compactum, lapidis instar, relinquet. Non igitur curandæ sunt induratæ particulæ medicamento siccante immodicè, sed emollienti, quodq́; calorem possideat tepidum, humiditatẽ verò, nec multam, nec omnino minimã. Siquidem quod superfluum humorem habet, nihil omnino dissoluit: quòd verò minimum, plus q̃ oportet exiccat. Ergo medicamenta idonea scirrhis sunt omnes medullæ atq; adipes. Ex medullis primas partes obtinet cer-

Scirrhus insensibilis, minime curationem recipit.

Scirrhus unde contrahatur.

Scirrhus quõ ob ineptam curationẽ gignat.

Induratis qualia medicamenta conueniant.

Medulla ceruina.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

uina: dein vitulina. Ex adipibus, anserinus, leoninusq́;. At verò qui ex gallina sumitur, anserinum: qui ex pardo, leoninum sequitur: postea verò vrsinum, atq; taurinum. Cæterùm qui ex capris accipitur, & crassior, & siccior prædictis est: idq́; magis, si ab hirco capiatur. Porrò tendonibus induratis oportet vnà cum præsidiis iis quæ simul & emolliunt, & digerũt. (Cuiusmodi sunt, bdellium, ammoniacum thymiama, solutum in q̃acerrimo aceto, opopanax, chalbanumq́;) etiam pyritem lapidem candentẽ, aut (si eius copia non sit) molarem, acerrimo aceto aspergere: ac dein super ipsum dimouere partem affectã, vt à vapore sursum elato, scirrhus dissolui possit.

Medulla uitulina.

Adipis differẽtię.

Induratorũ tẽdonũ curatio.

De splene iecoreq́; induratis. Cap. V.

INDVRATVM splenem, non tantũ foris, fortibus medicamẽtis curare conuenit: sed intus etiã potionibus vehementissimis: nam eas sine molestia tolerat. Inter quæ sanè primas sibi vendicant partes, cortices radicum capparis, & scolopẽdrii, & myricæ tum radix, tum germina, omnia videlicet hæc in aceto & oxymelite cocta. At sæpenumero splen, quum tangitͬ, reniti videtur, non ob scirrhum, sed ob flatulentũ tumorem. Tunc igitur vbi ipsum absynthii decocto foueris, aliquod cataplasma mistis facultatibus præditũ, superipones: quale est, quod ex sulfure & alumine constat. Verùm vbi lien in scirrhum obduruit, præpollere vim digerentem oportet: parum autem eius quod astringendi possidet facultatem, est admiscẽdum. Meritò igitur salis flos induratos splenes sanat, si extrinsecus ipsis in vesica apponatur. Porrò hepatis scirrhum, initio quidem sanauimus: inueteratũ autem, neq; ipse potui sanare, neq; alium vidi qui posset. Quippe omnibus ita affectis omnino aqua inter cutem subsequitur. Nec verò perfert hoc viscus fortia medicamenta, vt splene. Quare si sit induratum, augere oportet ea quæ

Lien uehementissimas potiones tolerat.

Lieni indurato congruentia remedia.

Lienis ob flatum distenti curatio.

Salis flos ĩ uesica apposit9 induratos lienes sanat.

Hepatis scirrhus inueteratus est insanabilis: quum ei subsequatͬ necessario hydrops.

ratione inflammationis illius apponuntur, in mistura emollientium: adhibita etiam congruente victus ratione, vnà cum potionibus & dissipantibus, & abstergentibus eum, qui in viscere continetur, humorem. Admiscere autem oportet, & ex iis quæ ciere possunt vrinam, aliquid.

Hepatis indurati curatio.

6. *Flatulenti tumoris curatio.*

Iam verò in omni flatulento tumore, astrictum corpus est relaxandum: extenuandus autem ipse crassus spiritus. Si igitur subtiliori aliquo medicamine anodynoq; , vbi dolor adsit, cal feceris, id quidem quod densatum est, rarefacies: extenuabis verò, quod crassius est redditum.

Natura patientium particularum, auxiliorũ materias indicat.

At patientium particularum natura, coindicabit couuenientem auxiliorum materiam: in ipsaq; , maioris minorisq; rationem. Ac secundum differentiam earundem, materia etiam curationis variatur, intenditurq; atq; remittitur.

Doloris a crasso spiritu in uẽtre oborti, curatio.

Si igitur à crasso spiritu oboriatur dolor in ventre inferiore, subtile oleum per ima, vnà cum medicamentis quæ in ipso ebullierint, per clysterem iniiciens, statim dolorem sedabis. Quæ verò debent bullire in oleo medicamenta, cum partium tenuitate calfacientia, sunt cyminum, apii, petroselini, marathri, synonis, anesi, libystici, seseleos, dauci, atque spondylii semen.

Flatus discutiẽtia medicamẽta.

Quòd si coniectura comprehenderis frigidam esse dolentium partium dispositionem, rutam & marathrum, & grana lauri intus decoques: miscebisq; asphaltum, ipsumq; oleum laurinum, & si quæ similiter calfaciunt. At si inflammationem dolori adiunctam putaueris, auferes ea quæ admodum acria sunt, quæq; calfaciunt impensius: ad relaxantia verò, quæ vires illas mediocres posside nt, transibis.

Dolores uẽtris mediocres uel extrinseca tantum calfactiõe sedantur.

In oleo itaq; anethum coques, miscebisq; adipem anserinum, vel gallinaceum. At verò mediocres dolores extrinseca tantùm calfactione iuuantur: ea præcipuè quæ ex miliis fit, vel ex sale calfacto, vel ex lini semine crudo.

Cucurbitula umbilico admota uẽtris dolores sedat.

Cucurbita etiam magna cum multa

flamma absq; cutis scarificatione, sæpius statim dolorem amouit, vmbilico admota. Quòd si etiam tum dolores permanserint, vti medicamentis ex opio ne dubites, quale est quod ad Philonē refertur. Sic enim hominem liberaueris à cruciatu, & sequentibus diebus noxam ex opio contractam, corriges. Auferunt enim id genus medicamenta dolorem, non tamē dispositiones sanant, sed vim sentiendi quodammodo stupefaciunt. Vti autem oportet Philonis medicamento, omnibusq; ex opio confectis, non statim, sed post tempus compositionis annuū, aut omnino semestre. Non modica verò fit virtutis distributio, & ex ebibitis ad inferiores intestinorum partes, dum afficiūtur: & ex iis quæ iniiciuntur per sedem, ad superiores, vbi dolore cruciantur. Porrò discutiendo flatui in partibus carnosis collecto (qui & nonnunq̃ vacat dolore, & longiori tēpore durat) ea medicamenta congruūt, quæ insigniter subtili constant substātia: cū quibus misceri debent, quæ molliendi facultatem sortiuntur.

Opiū recipientia medicamēta dolorem tollunt, ipsam tñ dispositionem relinquunt.

Opio constantibus esse utendum post tempus cōpositionis ad min[9] semestre.

Intestinorū dolores ubicunq; sint, iuuari a bibitis, & per sedē iniectis medicamentis.

De abscessibus. Cap. VII.

DISPOSITIONES in quibus à se inuicē distant, quæ prius se contingebant corpora, communiter abscessus vocantur. Spatium igitur vacuum in medio fieri oportet, quod aliquam substantiam spirituosam, aut humidam, aut mistam ex vtrisq; cōprehendat. Quæ substantiæ vbi diutius hærent, varias alterationes suscipiunt. Nam & lapidibus, & arenis, & testis, & lignis, & carbonibus, & limo, & amurcæ, & permultis aliis id genus similia in abscessibus corpora sæpe contineri inueniuntur. Transeunt verò in abscessum inflāmationes quędam, atq; erysipelatosæ phlegmones, sicuti & erysipelata phlegmonosa non pauca: nimirum ab vno loco humoribus translatis in alterum. Quæ igitur per summa, sub cute consistunt, facilè dignosci possunt, neq; est sanatio ipsorum difficilis:

Abscessus qd.

Abscessibus qualia soleant inesse corpora

quum solis medicamentis quæ extrinsecus applicant, curentur: nec medicamentis intro assumptis indigeãt, veluti quæ in visceribus accidunt. Curatio igit earum quæ in supficie cutis abscedunt inflãmationũ, fit, incipiente quidem iam abscessu, per ea quæ dolorem sedant, relaxantq;: procedẽte verò tempore, ad ea quæ concoquendi, suppurandiq; vim habere dicũtur, trãsferri oportet. Statim igitur aqua abundanti in qua fuerint decoctæ altheæ radices, perfundere, atq; oleo calido partem inflammatam conspergere, nec non ex farina triticea, quæ in aqua & oleo moderatè ebullierit, cataplasma imponere oportet. Si autem suppurationẽ prohibere sit animus, panem in oleo & aqua plurimũ ebullire permittito: postea verò subigens admoueto. Sit tamen aquæ ad oleum proportio multiplex. Plus autem quàm hoc suppurationem prohibet hordeacea farina, similiter præparata. Si verò per summa cutis in parte inflammata tensio valida fuerit, multis ac mediocribus scarificationibus in superficie incidere oportet: ac postmodum ex farina hordeacea (vt diximus) elixata, cataplasma apponere. Cæterùm in quibus difficulter ad suppurationem peruenit, nec facilè discuti tumor potest, sed suspitio est humores crassiores & tenaciores ibi impactos existere, in iis tantùm dispositionibus conuenit ea quæ fit per profundiores scarificationes curatio. Conuenit etiam id quod ex caricis pinguibus, dulcibusq; & decoctis, conficitur cataplasma. Quarum sanè decocto, aliquando hordeaceam farinã adiicimus: aliquãdo panem syncomistum, hoc est miscellaneum: sed qui ex generoso confectus sit tritico. Porrò farina triticea maximè ad suppurationem promouet. Hordeacea verò, resoluit plurimum. Si igitur resoluatur tumor, minus tamẽ q̃ optes, cũ caricis hyssopum & origanum simul coquere oportet. Quòd si vehementius exiccare tumorẽ volueris, sal decoctioni

Abscessuũ curatio.

Scarificatiões profundiores qñ conueniãt.

Emplastrũ ex caricis.

Farina triticea quidem, maxime ad suppurationes promouet: hordeacea uero discutit.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

adiicias: dein farinam hordeaceam, detracto prius fur fure, insperge: & postq̃ plurimũ ebullierit, appone cataplasma. Si verearis ne tumoris reliquię in scirrhum durescant (quod contingit, vbi quis fortiter exiccantibus vtitur) radicem agrestis cucumeris, aut bryoniæ, aut asari, in aqua decoque: sæpius quidem per se solas: nonnunquam caricas pingues adiiciens. Deinde aquæ farinam admisce, iniiciens aliquid adipis anserini, vel gallinacei, vel etiam suilli. Eædem quoq; radices, atq; etiam quæ producit altheam, si post moderatam decoctionem cum pane & adipe contundantur, huiusmodi discutiunt tumores. Fortior autem hisce omnibus est dracontii radix. Verùm fortiter resoluentibus medicamentis semper sunt miscenda emollientia, ne tumores ipsi in pertinaces scirrhos degenerent.

Tumoris ĩ scirrhum abeuntis curatio.

Discutiẽtibus fortiter, cur sẽper sint miscẽda emolliẽtia.

De tumore suppurato. Cap. VII.

PORRO' vbi suppurandi tumorem amissa spes est, ex farina triticea vtere cataplasmatibus. Dein verò postq̃ suppurata secueris, si videris ea quæ circa sectionem sunt, omnino ab inflammatione libera, emplasticis medicamentis vtitor, sed quibus exiccandi, resoluendiq; citra morsum facultas insit. Equidem sæpius in huiusmodi vsus sum medicamẽto ex fermento & ostreis combustis cõfecto. Si verò pars aliqua circa sectionem inflammata videatur, quod ex chalcitide constat, liquabis oleo: atq; vbi sensim refrigeratũ fuerit, infundẽs vinum, in mortario emollies & subiges: ac deniq; vsui accommodabis. Vbi verò cutis per suppurationes plus q̃ par sit, colliquata & veluti lacerata fuerit, non facilè subiectis corporibus agglutinatur: quare necessum est, vt per linicinia latiora vulnus ipsum curetur.

Tumoris suppurati curatio.

De sinu. Cap. VIII.

SIN autem amplius agglutinandi cutim subiectis partibus creuerit difficultas (qui sanè affectus vo

Sinus quid.

catur sinus) satius est fistulam directè perforatam, uel ex ære, vel ex cornu factam, habere in promptu: aut etiam aliquod ex iis instrumentis, quibus pus extrahi consueuit, quod foramē latissimum habeat: ac per id, exiguum medicamenti nostri, quod ex charta combusta constat, liquatum oleo rosaceo in ipsum sinum infundere: ac deniq; linamento concerpto, ipsius os claudere. Cæterùm quæ sic liquantur medicamenta, oportet vt sint acriora, quàm quæ linamentis excepta illinuntur: qualia nimirum sunt quæ omnibus sunt in usu, colore viridi. Nam quum hæc ipsa oleo rosaceo non pauco soluere expediat, vt iniici possint in sinum, necessariò certè ipsorum virtus exoluitur. * Quæcunq; igitur medicamenta exquisitè emplastica, quale est Machærionis, Epigoni, & quod Isis cognominatur, ubi ad emmotorum vsum perducuntur, cerati indigent admistione, eadem etiam ad curandos sinus sunt commoda. Siquidem qua ratione ipsis ceratum miscetur (nempe quòd vires mordaces haberent, si per se sola liquescerent) eadem sunt ad sinus vtilia. Vbi verò sinus mediocriter fuerit oppletus carne, tunc agglutinantia medicamenta apponere oportet: veluti si recenti, & sanguinolento vulneri medicareris. Sciendum autem est interim, omnia metallica medicamenta, subtiliorum partium existere: sortiriq; maiorem vim exiccandi, vbi plusculum ebullierint. Quanto verò subtiliora medicamenta fuerint, habuerintq; maiorem vim exiccandi, tanto plus in sinum operabuntur. Porrò quum ad superiorem locum ipse sinus extenditur, facilè per os humor vitiatus elabitur. Si verò ad ima declinet, quū retineatur intus, partem aliquam continuam erodit. Quare in huiuscemodi sinibus, nisi prius ad effluxum sectionem feceris, nihil proficies: nec quum carnem gignere, nec quum agglutinare volueris. In aliis ve-

Sinus curatio.

Medicamē ex charta combusta.

Sinui curando utilia medicamenta q̃ sint.

Metallica oia sortiri maiorē uim exiccandi, ubi plusculum ebullierint.

Effluxui puris esse facēdam sectionē aptā.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

rò non est opus sectione, si modò conuenientem figuram in patiente parte seruaueris. Ex qua figura potes aliquando sinum ad partem superiorem vergentem, facere vt deorsum inclinet: sicuti & vergentem ad ima, conuertere ad superiora. Aduerte autẽ mellicratum esse aptum ad conglutinandas penitiores ipsius sinus particulas. Post cuius vsum, prius quàm aliud glutinans medicamen adhibeam, aliquando vino solo, aliquando vino mulso, ipsum soleo sinũ abluere. Etenim ad abstergendam, expurgandamq; adhærentem saniem, mellicratum est præstantius: ad conglutinandum verò, vinum est melius, & efficacius: præcipuè quod in medio dulcis & austeri consistit. Et quidem post medicamenti agglutinantis appositionem, spongia recens ex mulso, aut vino, circũiiciatur, quàm mollissimè fieri possit. Atque alligatio quidem incipiat à fundo sinus: desinat autem ad os. Linteorum verò circumductiones, constringãtur quidem in fundo sinus, sed non ita vt dolorem inferant: paulatim autem laxentur, vsq; ad os sinus: quod quidem habeat laxam alligationem, emplastrumq;, quod ei extrinsecus admouetur, adeò discissum forficibus, vt ex ore ipso, humores vitiati, si qui excernuntur à sinu, facilè effluere possint: paruo aliquo alio ipsi imposito emplastro, vsque ad solutionem: quam tertia quaq; die faciens, auferes hoc ipsum, quod veluti operculum hæret: id quod per totum sinum circumiectum est medicamentum relinquens. Iam verò, ex quantitate, & qualitate emanantis humoris, præterea ex dolore, vel indolentia, tumore, vel depressione partis affectæ, cognosces nũ pars ipsius sinus profunda sit probè cõglutinata. Siquidem si neq; in ipso sinu dolor sentiat, neq; tumor appareat, sed totus loc⁹ depressus, siccus, atq; expers doloris existat, uiderisq; ad osculum pus exactè concoctũ, nec non quãtitate pau

Mellicratũ esse aptum sinui conglutinãdo. Sinus qñ abluendus ex uino.

Vinum sinus glutinat.

Sinus quõ deligandus.

Sinum glutinatum iri ex quibus signis colligi possit.

cũm, bene ſperandum eſt, de ſinus glutinatione. Si aũt contraria ſe oſtendant, nondum ſinus conglutinatur. Sit verò medicamentum quod circũlinitur ſinui, vehementer ſiccans, citra tamẽ mordacitatem: quale vtiq; noſtrum exiſtit, ſine cera confectum ex metallicis medicamentis elixatis, & oleo cicino, & aceto. Quod nimirum vulnera cruenta conglutinat, ſinusq; ſine moleſtia ſiccat, ſi lixiuio prius ſordes ablutæ fuerint. Porrò vbi qui abſceſſerunt tumores tardè ſecti fuerint, cutis ipſa admodum extenuatur, redditurq; laceræ veſti perſimilis. Quo tempore vtendum medicamentis eſt, ſubſtantia quidem humidis: potentia autem ſiccis: quale eſt quod cõſtat ex lithargyro, & ſuillo adipe antiquo, & chalcitide, quibus additum ſit vetuſtiſſimum oleum. Confert etiam in lacera cute non minus mel, ſi vſq; ad conſiſtentiam emplaſtri elixetur. Satius tamen fuerit ei myrrhã ſubtiliter tritam, aut aloẽ, aut thus, aut aliquod ex his, vel omnia ſimul aſpergere: tũ præcipuè, quum linteo inunctum humidius apparet. Vſus etiam ſum aliquando & tenui centauro, quod mirum eſt ad eiuſmodi medicamen. Poſt ipſum verò & ſymphytum vtile eſt: deinde ireos illyricæ radix. Poſtea farina ex orobis: omnia hęc & per cribrũ ſubtile tranſmiſſa, & inſperſa melli, dum ab igne amouetur.

Medicamenta ſinui circũlinẽda, eſſe debẽt uehemẽter ſiccantia.

Cutis laceræ in abſceſſib' medicatio.

De gangræna. Cap. IX.

NVNC verò opportunum videtur de gangrænis aliquid dicere. Sic enim vocant mortificationes eas, quæ ex magnitudine inflammationum fiunt, nondum tamen abſolutè ſunt factæ. Etenim quum ita membrum effectum eſt mortuum, vt nec punctionẽ, nec ſectionem, nec etiam vſtionem ſentiat, ſtatim ipſum recidere oportet, qua vicinam ſanam partem attingit. Cęterùm quod ſic affectũ eſt, denigratur. Quod verò in medio conſiſtit, vt ad mortem proficiſcatur,

Gangræna q̃d

Membrũ mortificatum qua ten' ſit abſcindendum.

appellatur gangræna. Curatur autem, euacuantibus quidem nobis plurimũ sanguinis, qui in patiente membro compingitur (cuius causa mortificationes fiunt) reliquo autem, exhibentibus transpirationem. Igitur aut cutem vniuersam multis sectionibus profundis secare oportet, vnà cum subiecta substantia: aut plurimis scarificationib⁹ profundis incidere. Vbi verò sanguinem effluere permiseris, imponendũ aliquod medicamen est, ex iis quæ ad putrescentia conducunt: cuiusmodi est ex oxymelite farina orobi, loliiue. Si verò talia non adsint, fabarum farinam adhibe, atq; ipsum oxymel solum. Quòd si fortius medicamen apponere vis, adiice sal, aut ex trochiscis aliquem exquisitissimè tritum, qualis Andronis, & Polyidæ, & Pasionis, & Musæ existit. Verùm qui duras natura carnes sortiuntur, ii fortissima medicamenta desyderant: mollia verò, qui teneras. Ad maiorem autem securitatem, quando abscindis aut circũcidis id quod iam putruit, satius est ipsius mali radicem, parti sanę coniunctã, adurere, vti sæpius consueuimus in pudendis facere: nonnunq̃ ipsis affectis partibus admouentes cauteria: nonnunq̃ linamentum interponentes. Facta verò adustione solemus vti succo porri, aut, si is nõ adsit, recitatis trochiscis. Ad detrahendam autem crustã, medicamento dicto Cephalico, ex melle vtere: aut pane ex hydrelæo decocto. Iuuat etiam hordeacea farina similiter præparata, aut cum ipsa triticea mista, illitaq́;. Præterea, tetrapharmacum, & Macedonicum nominatum, sunt crustarum suppurationibus, atq; earũ excidentiis accommodatissima: & quæcunq; vim habent perducendi ad suppurationem. Panis etiam cum apio, vel ocymo tusus, optimè crustas disrumpit, & à sanis partibus eximit. Ex simplicibus autem medicamentis, iris, vel radix panacis, vel aristolochiæ, vel acori ex melle. In mollibus verò corporibus sat est farina orobi, cum

Gangrænæ curatio.

Putrescẽtibus apta medicamenta quæ.

Adurendã esse radicem putrescentis particulæ.

Escharam quæ detrahant.

melle, vel thure. Aufert etiam crustas Machærionis medicamentum. Quum verò exciderint crustæ, atque huiusmodi vlcera idoneis medicamentis carne repleta fuerint, debet induci cicatrix.

De cancris. Cap. X.

Cancri ubi & ex quo humore gignantur.

CARCINOSI tumores in omnibus consueuerunt fieri corporis partibus, sed præcipuè in mamillis mulierū, *quæcūque naturali sua purgatione priuantur.* Nam quādiu hæc, vt oportet, adfuerit, tandiu mulier integra sanitate fruetur. Hi verò tumores omnes ex atræ bilis recremento gignuntur. Qui humor fęci vinariæ similis, dum sanguis in hepate fit, ab splene expurgatur, cui est nimirum nutriendo. Quum igitur naturalis temperatura hunc humorem paucum genuerit, optimaq; victus ratio præcesserit, & ex ipso qui generatur, splen abundè satis attraxerit, nulla huiusmodi superfluitas coaceruatur in venis. Si verò contraria accidant, tunc succus is melancholicus multiplicatur in venis, à quibus nōnunquam, facultate expellendi extranea præditis, per hæmorrhoidas excernitur. Sæpius autem & ad varices decumbit. Quandoque ad cutim vniuersam expellit, vbi gignit elephantiasim. Est quum ad alias corporis partes, quæ cæteris ībecilliores sunt, humor iste decūbit. Quo tēpore euidenter apparēt quæ in loco affecto sunt venę, crasso & nigro sanguine ibutæ. Qui quidē quāto crassior fuerit & nigrior, tāto deterior est passio. In mamillis autem sæpe vidimus tumorem figura animali cancro persimilem. Hunc igitur morbum per sui initia sæpe sanauimus, medicamentis quæ atrā bilem educerent. Vbi verò in molem insignem attollitur, curari sine chirurgia non potest. At scopus in huiusmodi curatione est, totum qui circūstat tumorem præter naturā, qua partibus sanis adhæret, abscindere: ob vasorū tamen magnitudinem, pręsertim si fuerint arteriæ, profluuii san

Atra bilis expurgatur a liene, quem alit.

Atra bilisquos morbos excitet.

Cancri duplex curatio.

Cancri medicatio periculosa.

guinis statim periculum imminet. Quòd si laqueis ipsa excipias, * per consensum afficientur continuæ particulæ. Si verò radices morbi exurere animus sit, neque huic rei maximum periculũ deest, * si prope loca principalia insignis adustio fiat. Porrò in Alexandria, plurimi, ob crassam victus rationem, atq; regionis feruorẽ, elephantiasi corripiuntur. At in Germania & Mysia, rarissima hæc passio videtur: & apud Scythas lactis potatores, nunquã ferè apparuit. Huic igitur morbo melancholici succi conferunt purgationes. Quòd si ætas atq; virtus pmiserint, sanguis prius mittendus est. Sed neq; in cãcris inutile est, vbi nihil prohibet, primò sanguinem mittere, ac dein purgare: euocareq; mẽstrua, si sint mulieres, nec attigerint quinquagesimũ annum. Ipsi aũt patienti particulæ, succus solani imponat, vel medicamen ex põpholyge constans, quo vtor ad cancros exulceratos: vel etiam quod ex chalcitide fit, si copia illius non detur. Quod pertinet ad victus rõnẽ, succus ptisanæ abundanter est exhibendus, & serũ lactis: at ex oleribus, malua, attriplex, atq; bletum. Cucurbitis etiam, si occasio ferat, vtendum, & piscibus saxatilibus, auibusq; omnibus, exceptis palustribus.

Elephantiasis in Alexandria inualescit plurimum.

Elephantiasim ĩ Germania reperiri rarissime, falso Galenus affirmat.

Cancri exulcerati remedia.

Cancris uictus ratio cõueniẽs

De elephantiasi. Cap. XI.

AT IIS qui elephantiasim patiuntur, mirabile auxilium est viperarum esus. Quas quidem, vbi caput, caudamq;, vsq; ad digitos quatuor abscideris, excoriauerisq;, ac deniq; interanea exemeris, in olla, prius ablutas coques, donec exquisitè molles reddant. Adiicere tñ debes aquæ, in qua illæ elixantur, porrũ, anethumq;, & olei nõnihil. Ipsum etiã medicamẽtũ confectum ex viperis, confert in potu exhibitum, iis qui huiusmodi morbo laborãt: vel cuti etiam illitũ. Porrò ad sanandas strumas, optima sunt quæ astringere, & exiccare, & pus etiam facere pñt. Ad meliceridas autẽ, quæ ipsas dissoluendi vim habent, & quæ pus di-

Elephanticis conducit uiperarum esus. Viperæ cõcinnatio.

Theriace elephanticis confert, comesta, illitaq;.

XI.

Hydropis curationis scopi tres.

scutiunt medicamenta. At verò curatio hydropum, ad has tres reducitur intentiones: vt sanemus durum tumorem, quo viscus affligitur: & apponamus ea quæ humiditatem dissoluant: & propinemus medicamenta quæ moueant vrinas.

FINIS.

ILLVSTRISSIMO ET SAPIENTISSImo Viro, D. D. Ioanni Furtado à Mendoza, apud Venetos Oratori Cæsareo longè Dignissimo, Andreas Lacuna, Secobiensis, Doct. Med. Miles Sancti Petri. S. P. D.

IX MAXIMAM INgratitudinis notam, aut declinare, aut eluere, semel inustam, possem, Vir Illustriss. si ex lucubratiunculis meis, sub umbra Amplitudinis Tuæ ad absolutionem perductis, portionem aliquam tibi non impertirer. Nam quum ex mercimoniis singulis, quæcũq; inter subditos Cæsaris in hac Venetorum Vrbe splendidissima contrahuntur, ad egregium & Consularem Virum Thomam Sornozzam, uel Cæsareo decreto, nõnihil frugis pertineat, ꝙ perpetuò illis patrocinetur, eorumq́; uniuersas lites componat: multo magis, mea quidem sententia, rationi consentaneum uidetur, ut optima quæq; ingenia, quibus contigit huc suos labores aduehere, ex meditationibus suis aliquod Dignationi tuæ literarium etiã tributum pendant, à qua nimirum fouentur, aluntur, locupletantur: cuiusq́; in studiosos omnes patrocinium atq; benignitatẽ sum ipse omnium maximè expertus. Consilium impræsentiarum est præterire silentiõ im-

mortales iſtas uirtutes tuas, prudentiã, temperantiam, continentiam, conſtantiam, animi magnitudinẽ, multiplicemq; doctrinã, quibus totus ſplendes: ne aut earum ſublimitatem claudicante oratione non aſſequar: aut reluctari uidear ſingulari modeſtiæ tuæ, quæ ut popularem ſemper auram contẽpſit, ſic nihil magis exoſum habet, quàm huiuſcemodi encomia. Ampliſsimum quippe integritatis tuæ, uel me tacente, argumentum eſt, q̃ Carolus. V. Imperator, te præter expectationem uocauerit, ut in hac tam auguſta Rep. uices ſuas gereres, grauiſsimaq; adminiſtrares negotia. Quum igitur minimè contemnenda artis Medicæ pars, in uacuatione redundantium conſiſtat: ac uacuatio quidem ipſa, partim per uenæ ſectionem: partim per purgantis pharmaci exhibitionem: partim per hirudines, cucurbitulas, atq; ſcarificationem ſoleat adminiſtrari: haud ab re me facturum exiſtimaui, ſi Galeni tres cõmentarios de phlebotomia, quorum primo titulus eſt de uenæ ſectione aduerſus Eraſiſtratum: ſecundo, de ſectione uenæ aduerſus Eraſiſtratæos Romæ degentes: tertio, de curandi ratione per uenæ ſectionem: ac præterea alios tres, unum de hirudinibus, cucurbitulis, & ſcarificatione: ſecundum, de purgantium medicamẽtorum facultatibus: tertium deniq;, in quo docetur, quos nam purgare, & quando, qualibuſq; medicamentis oporteat, offerrem Amplitudini Tuæ: hiſq; etiam ueluti auctarium quoddam adiungerem libellum de ptiſana, conſiliumq; à Galeno conſcriptum puero cuidam epilepſia laboranti. Nihil ergo iam ſupereſſe

uidetur,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

uidetur, nisi ut ipse, Pater Obseruandiss. hosce octo commentariolos, pusillos quidem, si chartularũ tantùm ratio habeatur, sed mortalium uitæ admodum salutares, pignora quædam officij erga te mei, quàm benignissimè excipias, munerisq; tenuitatem non asperneris, memor eos qui thure carerent, fuisse olim Diis mola salsa litare solitos. Vale, Musarum hospitium Amplissimum. Venetijs: ex ædibus tuis, tertio Idus Aprilis. M. D. XLVIII.

GALENI PERGAMENI, DE VENAE SEctione aduersus Erasistratum. Liber vnus.

MIHI QVIDEM illud inquisitione q̃ diligẽtissima dignũ esse videt̃, cur nã Erasistratus, quum cætera quæ ad artem spectant oĩa, etiam minima quæq;, satis superstitiosè tractarit, de venę tñ sectione, p̃ntaneo illo vnicóq; remedio, & q̃d apud ueteres fuit maximi pôderis, ne minimũ quidẽ, nisi obiter & p̃ transennam, sermonẽ fecerit. Nam dum ait inflãmationes, exempli grã, quæ vulneribus superueniũt, vacuatione quæ per inediam fit, esse curandas, miror sanè, q̃ auxilio expeditissimo omisso, ad tardissimũ, minimeq; tutum confugiat. Ego verò, quãdoquidem

Erasistratus ne minimum quidem sermonẽ fecit de sanguinis detractiõe.

per inflãmationes necessaria vacuatio est (vel Erasistrati testimonio) eam oĩum facillimam, prõtissimamq́;, venæ sectione pficí arbitror: vtpote p quam ipsas etiã phlegmonas solas, celerrimè curare possimus: quum è diuerso inediæ, præter q̃ quod longũ tempus reqrant, æqualiter etiã vniuersum corpus euacuant: id qđ certè nõ est expediens: vt interim alia reticeã incõmoda, quæ in dias * lõgas necessariò sequunť: cuiusmodi sunt virtus defatigata, succi biliosiores atq; amarulentiores effecti, morsus cordis frequentes, inquietudines, deiectiones suppressæ, ac breuiter, omnia recrementa * mordaciora & acriora reddita. Quorum Erasistratus nihil animaduertens, cœcorum more, qui amplam, compendiosamq́; & planam viam in propinquo habentes, sæpenumero angustã, prolixam, asperamq́; errabundi ineunt, & ipse propinquam admodum, satisq́; expeditam & amœnam semitam asperna tus, ad impeditam illã, salebrosam, & longam se contulit. Quippe qui hoc tantùm consyderauerit, num quò ipse contendit, via eò vergat: non autem an compendiosè, & sine periculo ducat. Nam quòd vel inedia ad plenitudinis vacuationem conferat, ego non eo inficias: verùm longo tempore, magnoq́; cum nocumento, eam efficere id profiteor. Iam verò, quum Erasistratus perpetuò admiretur naturam, ceu artificiosam, prouidamq́; animalium gubernatricem, nusquam tamen eam imitatur. Aut cur illã plurimis morbis sanguinis euacuatione medentem cernens, ne in vno quidem, ipse tali præsidio vtitur? Itaq; mihi aut modis omnibus demens, aut in naturæ operibus quãminimè versatus esse videtur. At omnium bonorum, quæ ad medicam artem spectant, nobis author Hippocrates, nos monet accuratissimè (id quod etiam Erasistratus nos monere debuisset) vt quãdiu natura fortis atq; vegeta existens, sese ad crisim accingit, nõ per-

Phlegmonas uacuari facillime promptissimeq; p sanguinis detractionem.

Inediæ, ut euacuẽt phlegmonem, longũ tẽpus desyderãt, ex æquoq; uniuersum corpus inaniunt.

Inediis longis quæ incõmoda soleant subuenire.

Inediam uacuare, sed lõgo tẽpore, & cũ periculo.

Natura plurimos morbos soluit p excretionem sanguinis.

Naturam non esse impediendam, sed iuuandã, monet Hippocrates.

turbemus qdē motū ipsius perficiamus aūt ea, quæ superata morbosarum causarū vehementia, non pōt ad integritatem perducere. Quæ iudicantur, & iudicata sunt (inqt) integrè, nec mouere, nec nouare, sed sinere. Istud quidē habes proprium naturæ integrè mouētis præceptū. Quod verò huic succedit, naturæ & ipsum, verùm diminutè ad crisim mouenti cōgruit: eáq; ob rē ut illi simus auxilio iubens, ait. Quæ ducere oportet, hęc quò maximè natura vergit, per loca conferentia, ducenda sunt. Natura siquidē tumtemporis expellere aduersariū conatur: quum autē, præ imbecillitate imponere operi finē non possit, auxiliū nostrum īplorat. Propterea etiā laborantes dolore lateris, iugulum affligente, aut regionē quæ supra præcordia est, secta interna cubiti vena dicit esse vacuandos. Vbi verò dolor sub septo trāsuerso fuerit, vt subducat aluus vel nigro ueratro, uel peplio, cōsulit. Similiter in quopiā renum affectu, uenam quæ in poplite est, incidendā censet. Idem etiā, Margei famulam, cui ob contortū ad vertebras coxarum os uteri, purgatio suppressa erat post partū, atq; inde grauis dolor sequut⁹, restituit, venam prope malleolū secans: q̄uis tremores totū corpus iam occupassent. Sed neq; ex iis qui rōnalē, empiricamq; sectā amplexi sunt, quisq̄ à venæ sectione abstinuit. Vt aūt naturæ opera producamus, an nō ipsa cūctas mulieres singulis mensibus, q̄ ob ignauiā & otiū, multitudinem humorū coaceruent, superfluo sanguine euacuat? An non etiā idem post partū molitur, quāuis fœtura ipsa quædā spēs vacuationis existat? Ad hęc uerò, postq̄ fœtus æditus est in lucē, lactis gn̄atio in mamillis nō pua & ipsa euacuatio plenitudini existit. Vna siqdē & lactis & mēstruorū substantia est: amborumq; (vt quispiā dixerit) riuorum fontes cōes, sunt uenæ. Quam ob rem, quibuscunq; per ætatem menses fluere cessarunt, iis neq; in mamillis lac amplius gignitur.

Pleuritici quomodo sint uacuandi ex doctrina Hippocratis.

Menstrua cur mulierib⁹ profluant singulis mensibus.

Lactis & menstruoꝝ una substantia est.

Lac iis nō gignitur, quibus menses cessarunt.

Lactantes non purgantur.

Quæcũq; etiam purgandi tempora adhuc habẽt, atq; interea lactant, eæ non purgantur. Præterea quũ lactanti mulieri sanguis per locos erũpit, illico huic lac euanescit. Insuper quæ animalia non gerunt vtero, iis neq; lac vnquam adest: rursus quibus id suppetit, illa etiam ad concipiendum idonea sunt. Porrò si mulier per excretionem illam menstruam probè expurgetur, nec podagris, nec articulorũ doloribus, nec pleuritide, nec peripneumonia, nec aliis deniq; ex plenitudine affectibus infestabitur. At menstruis retentis, eam cuilibet malo implicari facile est: huicq; rursum euacuationes medentur. Ex hominibus etiam, quibuscũq; pro consuetudine superflua per hęmorrhoides uacuantur, ii omnes vitam morbis minimè impeditã agunt: quibus item supprimuntur inanitiones, hi in perniciosissima quæq; labuntur. Ac proinde, quum vel in tremorem, vel in hydropem, vel in alium affectum frigidum, mas quidem ob hæmorrhoidũ, mulier verò ob mensium retentionem, inciderit, Hippocrates commendat meritò euacuationem sanguinis, per conuenientia loca: quum nimirum contrariorum contraria remedia existant. Natura quippe (quam ille Vir imitatur) inediam adiectione, repletiones euacuationibus, frigus calfactionibus, caloresq; refrigerationibus curat. Nam (vt alia multa subticeam naturæ miracula) frequenter conspexi canem sese prouocantem ad vomitum. Vidi & auem Aegyptiam, quæ clysmum imitabatur. Grues etiam, aquilasq;, prælongo vsq; ad vltimos terrarum fines volatu, partim frigus, partim æstum vitantes, quo contraria cõtrariis propulsent, videre licet. Sectio itaq; venæ (vt eò vnde digressa est, nostra reuocetur oratio) ob causas dictas perperam ab Erasistrato omittitur. Quòd autem mensura in venæ sectione multo facilius deprehẽdatur, quàm in cæteris quibusuis auxiliis, hinc declaratur. Nam & colo-

Lac iis nõ adest quæ nõ gerunt utero.

Menses cui ꝑbe fiuunt mulier, q̃bus morbis non infestetur.

Hęmorrhoides fluẽtes suppressæq;, quorũ bonorũ, atq; malorum existant causæ.

Contrariorum eẽ cõtraria remedia.

Bruta sibi ipsis natura duce, medentur.

Sanguinis detrahendi mensuram, q̃ aliorũ auxiliorũ, multo facilius deprehendi.

ris mutationem, nunc quidem in ipso fluente sanguine, nunc verò in ægrotantis corpore, dispicere licet. Animi quoq; defectio in plurimis affectibus vacuationis terminum obtinet: quemadmodũ sanguinis fluentis vigor lãguescens, & pulsus mutati. Adde q & medicus huius solius euacuationis liberam habet facultatem sistendę, quandocũq; illi placuerit: aliarum autem nullius. Nam vbi propinandũ sit aliquod medicamen, prima exhibitio in tua potestate sita est: cætera verò, fortuna administratrice obtingunt. Ingens præterea in propinationibus pharmacorum periculũ est, quum vel non commouetur purgatio, vel quod in aluũ attractum est, nõ facilè excernitur, vel cum dolore, torminibus, refrigeratione, pulsuum euanescẽtia, ac defectu animi exprimitur: vel quum corpus vehemẽter perturbatur, interimq; paulum admodũ euacuatur, aut euacuatio modũ excedit: id quod sæpius, ceu extremum malum, contingit. Neq; enim vt venæ incisæ fluxum mox digito superposito fistes, sic sistere alui profluuium poteris. Cibi etiam cuiusq; in mensura erratum grauissima incommoda inducit: vt in hominibus extenuatis & imbecillibus constat. In quibus si qd minus, quàm par sit, nutriat, virtutem tabidam reddet. Si verò modum exuperet, naturæ potius oneri, q̃ nutrimẽto, fuerit, illamq; penitus & extinguet, & suffocabit. Vt autem funditus Erasistrati opinionẽ euertam, solam instituẽtis inediam, ad euacuandas omnes inflammationes, nemo ignorat, mea quidẽ sententia, inediam ipsam priuationem quandã existere, ac proinde nec nutrire, nec euacuare posse: quum inter inanitionem & vacuationem sit media. Nec verò existimandum est, aliquem vnquam periisse ob inopiam ciborum: alioqui animantia delitescentia in latebris sine ciborum copia, perdurare nequaquam possent, quemadmodum certè perdurant: quia nutrimento non in-

Sanguinis euacuationis sistẽdę, medicus habet liberã potestatẽ: aliarum autem nequaquam.

Purgationi superueniẽtia discrimina.

Cibi in mensura erratum, grauissima incommoda, inducit.

Inedia, priuatio quum sit, nec nutrire, nec inanire potest.

Latẽtia absq; cibo durare.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

digent: quandoquidem ob desidiam atq; torporem, in quo versantur, necnon ob astrictam cutem, nihil ab eorum corpore exhalat, quod cibo istaurari postu let. Itaq; non inedia, sed raritas cutis euacuat: quam si frigore & quiete densaueris, quid commodi fuerit ex fame expectādum? Cæterùm dum Erasistratus cuiq; instituere inediam contendit, videtur mihi ipsemet affectuum qui inedia opus habeant, author & promotor existere.

Interiisse ob ciborũ inopiam, neminē absq; ea raritas cutis euacuat.

GALENI PERGAMENI DE VENAE SEctione aduersus Erasistratæos Romæ degentes. Liber vnus.

VVM ROMAM INITIO venissem, incidi in medicos quosdā, qui à venæ sectione tātopere abhorrebant, vt quum aliquando æger quispiam propter plenitudinē iam præfocaretur, ne tum quidem hoc auxilio vti vellent: idq; secuti Erasistratum, qui nusquā venæ sectionem probans, omneis inflāmationes sola inedia euacuandas esse censebat. Qua in re quantopere vir ille hallucinatus fuerit, quis non cernat. Etenim si ob id inedias probamus, q vacuatis per eas venis, affectum minui contingat, multo hercle commodius fuerit, vt semel adhibita euacuatione, potissimũ quæ per sectam venam administratur, ab inediis abstineamus: vt quæ & ægrotos ingenti molestia soleat afficere, & vigilias, & inquietudines, afflictionemq; oris ventriculi, tum corruptionē succorum, necnō alui, atq; interdum vrinæ suppressionem inferant. Quamobrē nonnulli in Romana vrbe medici, præcipuè qui medebant mulieribus, quũ explorassent infelicē cuiusdam puellæ

Inflāmationes omnes sola inedia euacuandas esse censebat Erasistrat⁹.

Inediæ, quæ inducere soleant symptomata.

ob non sectam venã, successum, in quibus sanguis fere batur ad superiora, tempore quo eruptio menstruorũ expectabatur, venæ sectionẽ iam vsurpabant. Nec verò quietem, nec inediam eis iniungebant: sed melicratum propinabant: victuq; humectante, ac lauacris affatim vti eis permittebãt. Ab his enim, si vel mediocri quantitate sanguis fuerit detractus, purgationes exoriri confestim solent: præsertim si infra poplitẽ, aut iuxta talum uenæ sectio fiat. Sin autẽ quis vena secta iniunxerit ipsi mulieri inediam, menses prius fluentes cohibebit, inculpabilesq; reprimet purgationes. Sanguis nanq; ciborum inopia arescit, ac densior seipso redditur: eamq; ob rem, ad fluxum ineptus euadit. Quæ igitur tum lotæ fuerint, melicratumq; & cibos idoneos sumpserint, ac vinum neq; austerum, neq; crassum biberint, his purgationes proculdubio contingent: ob idq; ego inedias post venæ sectionẽ non frustra tantũ, verùm etiam adhiberi cum magno damno profiteor. Iam verò quum nostra hac tempestate mulieres quædam Romanę frigidissimam ex niue potarẽt, ob idq; aut nullo pacto purgarentur, aut diminutè: eas tamen medici sectione venæ adeò incolumes seruauerunt, vt nec sanguinem spuerent, nec pleuritide, peripneumonia, aut angina vnquã corriperentur. Porrò in auspiciis inflammationum, omnis sorbitionum, ciborumq; adiectio subtrahẽda est: utendum verò venæ sectione. Siquidem inflammationes quæ febres faciunt, vt plurimum, ex plenitudine fiunt. Quam ob rem si vasa nutrimento impleantur, maiores ac vehementiores ipsæ inflammationes reddentur. Cæterùm si adolescentes qui neq; de sanguis detrahẽdi mẽsura, nec de venarũ secandarum ratione quicquã audiuerint, ad pręsidium hoc sese accingant, ægros in exitiũ perducent. Plures nanq; ob perperã sectã venã perierunt, q̃ quibus adhibitũ id auxiliũ nõ fuerat. Quippe seniores medici tum

Menses euocãt uenæ sectæ infra poplitẽ, iuxtaq; talum.

Inedias post uenæ sectionẽ cũ magno damno adhiberi.

Menstrua quibus suppressa ob niuis potionem fuerãt, uenæ sectiõe succursum fuisse.

Inflammationum curatio.

Venæ sectione perperam administrata periisse plures, q̃ quibus adhibitum id auxiliũ non fuerat.

temporis uenas secantes, vtebantur aliis euacuatoriis auxiliis, quæ idem quod & venæ sectio, verùm longiore tempore efficere poterant: nisi q̃ quandoq; ob principem partem affectam, aut ob plenitudinis exuperantiam, æger morte præoccupabat. Verùm qui febres cũctas in principio venæ sectione indigere autumãt, non mediocri etiam noxa ægrotos afficiunt. Itaq; minus aberrare eos consentaneum est (vt Plato ait) qui non aggrediuntur illa quæ ignorant, quàm qui ea tractant, quæ didicerunt nunquam. Porrò q̃ uas aliquod ruptum possit absq; inflammatione coalescere, dummodo nos cætera ritè administrauerimus, sanguinisq; quantum nobis visum fuerit, in tempore euacuauerimus, liquidò constat. Frequenter siquidem vidimus, quum quibusdam pugnantibus singulari certamine, * totum crus brachium ue dissectum esset, coaluisse tamen vulnus, antea quàm inflãmatio oriretur: quod quidem multo magis cõtinget, si (vt Hippocrates ait) illico sanguis copiosus fluxerit. Sæpius etiã vulnus in cauas thoracis partes illatum, triduo conglutinatum vidimus. Quod autem Erasistratus nusquã fuerit vsus venæ sectione, hinc perdiscere licet, quòd in plenitudine omni semper inediam iniungat: id quod neutiq̃ facturus esset, si eam sanguinis detractione vacuaret: quum minimè consentaneum rationi sit, vt quis circa vnum eundemq; ægrum, vtraq; auxilia, nempe inediam, & venæ sectionem, vsurpet. Nec verò existimandum est, plethoricos omnes sanguinis esse detractione vacuandos. Prius si quidem distinguenda natura plenitudinis est: habitudoq; & ætas ægri expendenda: tempus item, regio, & aeris constitutio consyderanda: nec non quæcũq; antecesserunt, quæq; ipsum ægrum etiamnum infestant symptomata. E conuerso alios plerosq; tibi ob oculos ponam, qui absq; repletione quũ sint, nihilominus venæ sectione opus hñt.

Febres cunctæ in pricipio nõ egent uenę sectione.

Peccare qui plus dicantur.

Inediam & uenæ sectionẽ simul circa unũ eundẽq; ægrũ, minime eẽ usurpandam.

Plethorici oẽs non egent uenæ sectione.

Venæ sectione pleriq; idigẽt, qui tamen extra plenitudinem sunt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

GALENI PERGAMENI DE CVRANDI RAtione per missionem sanguinis. Liber vnus.

VI DE SANGVINIS MISsione speculantur, primò quidē inuestigare debent, quæ nam corporis affectiones euacuatione indigeāt. Secundò, quæ illa, quę per sanguinis fit detractionem. Tertiò, qui innoxiè hanc ferre possint euacuationem. Quartò, quo nam potissimum tempore ipsa molienda sit. Quintò, quam ex venis secare oporteat: quum nimirum haud parum intersit, hanc'ne, an illam incidas. Porrò hac quoq; cōtemplatione absoluta, succedit de scopis oratio. Quibus mentem adhibens quis, vacuationis modum facilè per coniecturam inuenerit: nec non in quibus semel auferre præstet: & in quibus repetitam ablationē moliri: tum in quibus nam inanire vsq; ad animi expediat deliquium: & in quibus id, ceu summum malum, vitare. Quum autem per omnē vitam, omnia quæ in quęstionem veniunt, duo inuentionis organa obtineant, nempe rationē & experientiam: necesse esse arbitror, & nunc quoq; me, aut ratione sola, aut sola experientia, aut iunctis ambabus, quæ proposita sunt, scrutari. Si quis ergo affectiones quæ vacuatione indigent, velit experientia collectas exponere, sola opus est ad explicationē memoria. At si via rationali id efficere instituat, necesse est, vt prius commune ac generale inueniat, ex illiusq; deinde in species differētiasq; sectione vsq; ad species vltimas, affectuum numerum, vacuationem desyderantiū, inueniat. Etenim ratio ipsa, hæc quidem, ex communibus tantùm progrediens notio-

Sanguinē detracturo cōsyderanda.

Inuentionis organa duo, ratio atq; experientia.

Ratio duplex.

nibus, inuenit & demonstrat: hæc autem, etiam quæ ex istis inuenta sunt, ad demonstrationem adhibet. Ac priori sanè ratione, omnes artes, omnesq; homines uti assolent. Secunda verò, non omnes homines: nam propriè ad artifices pertinet. Eam igitur nos impræsentiarum sequuti, vtemur multis, quæ in aliis commentariis, sunt demonstrata. Nempe complures esse facultates quæ animalia gubernant: quarum alias naturales, alias animales vocari. Generationis autem principiis pro materia, quatuor elementa subiici: eaq; tota per sese mutuò misceri: esseq; inuicem in se agere nata, idq; per qualitates suas effectrices, caliditatem, frigiditatem, humiditatem, & siccitatem: ex quibus vtique omnium temperamenta conflantur.

Facultates animal dispensantes sunt plures. Elementa quatuor, subiici principiis generationis eaque totaque tota misceri.

Præterea dari duplicem plenitudinem, nempe secundum vasa, & secundum vires: primariasq; actiones, à similarib⁹ corporibus perfici: vt secundarias ab instrumentariis. Quum igitur plenitudo bifariam & fiat, & dicatur, vno quidem significato, vt ad vireis: alterò iuxta laxitatem continentium vasorũ: vtrique sanè opus est vacuatione: siue ea in homine valetudinario, siue etiam in valente contigerit. Voco enim plenitudinem iuxta vasa, magnam humorum colluuiem, ipsa vasa tendentium: iuxta vires autẽ, eam quæ vel si minimè vasa distendat, vires tamen grauat, & premit, hominẽq; reddit ad motiones pigrum, & tardum. Quòd si simul adsit vlcerosus etiã aliquis sensus, ac potissimum dum mouemur, signum est affectum ipsum vitiosi succi esse sobolem. Quandoque aũt, & in partibus quibusdã corporis, nõ in tota mole, plenitudines adsunt similes iis, quæ vniuersum corpus solẽt opprimere. In omnibus igitur id genus affectibus, maximè ex vsu sunt vacuationes humorum, aut vaporum, aut spirituũ peccantium: minimè tamẽ semper sectio venæ desyderatur: sed sufficit interdum purgatio, frictio, balneum, inun-

Plenitudo est duplex: nempe iuxta uires, & iuxta uasa: quarũ utraque eget euacuatione.

Plenitudo iuxta uasa quid sit.

Plenitudo iuxta uires quid.

ctioq; ex aliquo digerente medicamento. Quæ autem affectiones venæ sectione indigeāt, deinceps dicemus. Non solùm nutrimentum animantis partibus præstat sanguis, sed calorem etiam naturalem cōseruat. Itaq; ipsius cordis calor interdum quidem, seipso minor efficitur, aut propter sanguinis copiam, à qua nimirum extinguitur, aut propter ingentem inopiam, aut propter frigidam qualitatē: interim verò maior, aut propter calidam sanguinis qualitatem: aut propter exiguā inopiam. Quicquid autem cor in caliditate frigiditateq; perpetitur, eius quoq; & aliæ corporis partes protinus participes fiunt. At, quæ membratim accidunt caliditates, aut frigiditates, eas quæ parti quidē affectæ vicinæ sunt, vnà alterant: in totum tamen extendi corpus, prius quàm cor immutent, non possunt. Cæterùm quandoquidem omnia simul calida & humida * citissimè computrescunt, sanè si quod nutrimentum suggeritur à ventriculo ad hepar, à natura non superetur, inq; probum sanguinem non conuertatur, aliàs aliam perpetietur putredinem. Quum autem quæ ex materia putrescunt calida, quàm antea calidiora reddantur, calidior profectò erit ipse sanguis putrescens: ac proinde etiam particula, in qua ei putrefieri contigerit. Quia verò ab insigniter calidis, simul quæ vicina sunt incalescunt, vtiq; calor ille acris & mordax (qualis à putredine oritur) illis quæ vlterius sunt, communicabitur. Ergo si pars quæ hoc pacto incaluit, insignis sit, aut calorem suum in cor extendere valeat, vnà & ipsum accendet, vt quod natura calidissimum sit. Quòd si semel illud accensum fuerit, facilè totum ipsius iam corpus simul excalfiet: qui affectus vocatur febris. Nonnunquam verò, prius quàm computrescat sanguis, ingens ipsius vis, decūbit in partem ailquam: quam aut extinguit omnino, ita vt actio ipsius pereat: aut illi certè noxam non con-

Sanguis nō solū alit animal, sed calorē eius naturalem conseruat.

Cordis calor unde mīor atque maior redatur.

Cordis intemperies ꝓtinus cæteris partibus cōicantur.

Putrescunt citissime calida & humida.

Putrescētia redi calidiora q̄ antea.

Febris quid.

temnendam infligit. Hoc ſiquidem pacto apoplexiæ proueniunt, multo nimirum ſanguine incũbente confertim in animantis principium. Quòd ſi in aliam particulam ruat, tumorem inibi pręter naturam excitat. Cui⁹ generis phlegmone exiſtit. Verùm ſi craſſior ſit, atræ bilisq; magis naturam referat is qui decubuit ſanguis, ſcirrhoſior tumor efficitur: ſicuti ſi pituitoſior ſit fluxio, laxus: & ſi biliofus, tumor eryſipelas dictus. Quum itaq; plenitudo (queadmodum expoſuimus) ſit duplex, & ex ipſis, ea quidẽ quæ ad vires refertur, facilè in putredinẽ abeat, interdumq; in partes quaſdam ingruẽs, inibi tumores præter naturam excitet: altera autem, quæ iuxta vaſa dicitur, ſæpe etiã in partes quaſdam decumbat, tumoresq; & apoplexias, venarumq; ruptiones moliatur: vtrãq; celeriter euacuare tentandum, prius quàm aliquam perniciem concilient. Si igitur qui plenitudine grauatur, aut tenditur, nec puer ſit, nec ſenex, an illi venam ſecare oporteat, expendes, præ oculis habẽs hoſce prĩcipales ſcopos: plenitudinis nempe tum quantitatem, tum qualitatẽ: virium robur, atq; earũdem infirmitatem: naturalem totius corporis habitum, tempus, regionem, anteactã vitam: tum an cibi potusq; copia, & præcipuè affatim nutrientium, qui ſic affectus eſt, fuerit vſus: ad hæc cõſuetudinem, & res præter conſuetudinem actas: quouſq; mot⁹ exercuerit, quas excretiones habuerit, aut præter ſolitum compeſcuerit. Præter omnia aũt hæc, num gracilior, aut craſſior euaſerit. Porrò vtriuſq; plenitudinis quantitas, ex propriorum ſignorũ magnitudine definietur. Quanto enim grauior ſibi homo videbitur, tantũ & plenitudinem quo ad vires creuiſſe conſtat. Ad eundem modum, quantum auctus fuerit tenſionis ſenſus, tãtum & auctam alteram plenitudinem, quæ ſecundum vaſa vocatur. At vtriuſq; plenitudinis qualitatem, partim ex coloribus iudicabis, memor co

Apoplexiæ fiunt multo ſanguine incũbente in animãtis principium. Phlegmones generatio.

Scirrhus. Oedema. Eryſipelas. Plenitudo iuxta uires facile in putredinẽ abit.

Sanguinem detracturo q̃ ſint prius expẽdenda.

Plenitudinis utriuſq; quantitas, qualitas. q; qbus ſignis ſit definienda.

lorem humorum esse: si quidem ab externo calore uel frigore totum corpus haud immodicè affectum fuerit: partim ex iis, quæ humorũ naturæ coniuncta sunt. Etenim calidiores, calidior totius corporis sensus sequitur: vt frigidiores frigidior: tum eos qui in venis quidem aceruantur humores, vasorum tumor atque distensio: qui verò in carne, sensus in ea vel grauitatis, vel tensionis, vel etiam caliditatis. Porrò dispensantiũ nos facultatũ infirmitas atq; robur, propriis indicãtur functionibus: voluntariis quidem, illius quæ in neruis cerebroq́; consistit: pulsificis autem, eius quæ in corde ac per arterias mouetur. Nam secundum bonam nutritionem aut abolitam, & colorem probum, aut prauum, tertia facultas, quæ nutrix est, & à iecore proficiscitur, cognoscenda venit. Vbi ergo extantibus plenitudinis signis, valentes facultates extiterint, incides venam: videlicet, si tensiua quidem sit ipsa affectio, nihil distinguens: magisq́; etiam in phlegmonode: sin uerò degrauans sit plenitudo quæ infestat, haud semper sanguinis molienda detractio est. Nam fieri potest, vt crudus p corpus collectus sit humor, à quo talis affectio gignatur. Quem succum sanguinis missione vacuare nõ expedit, sed frictionibus, vnctionibusq́; mediocriter excalfacientibus: nec non potionibus cibisq́;, & humoris crassitudinem incidentibus, & calfacientibus modicè. Siquidẽ quævalenter excalfaciunt, nimis subitò vires deiiciunt: sæpe etiã vires adaugent. At verò, qui sanguine reiecto ex pectore, in præsens quidem curati, cæterùm eam sortiti sunt thoracis pulmonisq́; structuram, vt uel pauculo plus collecto sanguine, protinus aut vasis alicuius osculũ reseretur, aut ipsum rumpatur, iis, vel si nullum in corpore etiãdum adfuerit symptoma, ineunte tamen verè sanguinem mittere oportet. Similiter in iis qui promptè morbũ comitialem, aut apoplexiam, aut peripneumoniã, aut

Color humores indicat.

Facultatũ nos dispensantium robur imbecillitasq́;, ex propriis indicantur functionibus.

Sanguinis detractione quando sit plenitudo uacuanda.

Crudus humor qua ratione uacuandus.

Sanguĩs detractione qbus sit prospiciẽdum ineunte uere.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

pleuritidem, aut anginam icurrunt, eiusmodi affectus anteuertēdi sunt sanguinis detractione. Eodem modo quibus hæmorrhoides retentæ sunt, potissimum si natura sint atrabilaria, quiq; quotannis æstate plethoricis morbis corripi assolent, & hos quoq; veris initio vacuare expedit: nec secus eos, qui ipso etiam vere illiusmodi malis vexantur. Cæterùm intemperantes & vinolētos, ventriq; & gulæ deditos, nec purgatione, nec missione sanguinis magnopere iuueris: nam per vitæ intemperantiam rursus crudorum humorum copiam quāocyssimè colligunt. Quare iis ne manum quidem admoueas. Eis verò qui præceptis salutaribus obsequentur, summopere profueris, si principio veris primum quidem euacuaueris: dein aūt ad exercitia, salubremq; victus rationem perduxeris. Sed nec tantùm ubi adest plenitudo, siue ea secundum vires sit, siue secūdum vasa, mirificè prodest venæ sectio: verùm etiam citra plenitudinē initio phlegmones, quæ aut propter ictū, aut propter dolorem, aut partium debilitatem prouenit: quippe dolor sanguinem ad se trahit, & sæpe partium debilitas phlegmonem, absq; corporis plenitudine, contrahit: quum videlicet partes fortiores, per venas, ceu per canales quosdam, propria excrementa semper ad imbecilliores expellant: donec tandem ad partem imbecillimā omnium, defluxerint, & quæ ex se amplius propellere quod in ipsa redundat, nequeat: id quod accidit illis partibus, quę vim excretricem vicinis omnibus imbecilliorem possident. Quamobrem omnium primæ infirmiores partes corripiuntur excrementitiis morbis: quemadmodum glandulæ, quæ sunt fluxionibus excipiendis idoneæ, tum ob substantiæ laxitatē, tum quia inter omnes partes minimè robustas naturales facultates (excepta alteratrice) sortiuntur, sicuti & pinguitudo. Post glandulas sequitꝰ pulmo, fluxioni recipiendæ promptissimus. Nam & hic

Intemperantibus cur medendum non sit.

Phlegmone incipiente, etiam si plenitudo nō adsit, expedit sanguinis missio.

Dolor sanguinem trahit.

Imbecilliores particulę a fortioribus humores recipiunt.

Imbecilliores partes cur omniū primæ corripiantꝰ excrementitiis morbis.

Glandulæ cur prompte excipiāt fluxiones.

Pulmo.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

tres facultates infirmas possidet, corpusq́; laxum. Deinde est lien. At cerebrũ, aut perinde vt illi, aut etiam plus excipiendo fluxui est habile: constructionẽ tamen habet eiiciendis iis quæ recepit, appositissimã. Quibus ergo carnoso genere Pulmo, Lien, ac Cerebrum, natura sunt robustiora, in iis ad glandulas carnesq́; perueniunt fluxiones, vbi totus nimirum habitus infirmus fuerit: veluti in rheumaticis affectibus accidit. Meritò igitur in his curandis scopus est, non euacuatio, sed totius corporis roboratio: quamuis tamen curationis initium illis oriatur à misso sanguine: & si excrementa prauam qualitatem habuerint, vnà etiam adhibeatur purgatio. Rectè autem admonemur, in libro de Victus ratione in acutis morbis, vt si magnus sit ipse morbus, & æger floreat ætate, adsitq́; robur, sanguinem detrahamus. Cæterùm principes scopi mittendi sanguinis, sunt duo. nempe magnitudo morbi præsentis, imminentis'ue, & cum ea uirium robur: quibus si adiicias etiam florentem ætatem, nihil sermoni defuerit: modò sub ætate florente, præcedens sequensq́; illam intelligantur, excipianturq́; distinctione, tantùm senilis atq; puerorum ætas. Quanuis ætas senilis in virium verbo comprehendi potest, quum eorum nulli adsit robur. Si itaq; magnum fore morbum timemus, aut iam præsens est, aut incipit, venam secabimus, virium habita rõne, tantumq́; ex oratione exemptis pueris. Nec verò vbi tanta humorum crudorum copia accumulata est, vt secandam venam * prohibeat, sermo hic redarguitur: quum ipsis uiriũ robur non adsit. Estq́; hoc indicium eos haud posse sanguinis missionem perferre, * q̃ præter colorem totius corporis, degenerantem in ipsis ab eo, qui solet sanguinis copiam ostẽdere, etiam ipsorum pulsus inæqualis in vehemẽtia & magnitudine existit: præpollẽtibus secundum ipsam inæqualitatẽ, ĩbecillis simul & paruis.

Lien. Cerebrum.

Sanguinis mittendi pricipes scopi qui sint.

Senes oẽs carere robore.

Pueris secandã non esse uenã.

Crudis succis refertos nõ admittere uenæ sectionẽ, quia carent robore.

Vacuationis q̃titas ex qbus metienda sit.

Itaq; ex morbo, ætate & viribus minuendus esse sanguis cognoscitur. At vacuationis quantitas, quum ex istis, tum etiam ex plethorica vocata syndrome, aeris nos ambientis temperie (quæ in tempus & regionem diuiditur) anteacta victus ratione, excretionibusq; factis, aut impeditis, commodè deprehẽditur. Igitur ad hæc omnia respiciens, tum podagricis, tum arthreticis, tum morbo comitiali obnoxiis: præterea melancholicis, quiq; sanguinem antea expuerunt, aut thoracis structuram sortiti sunt ad id malum idoneam: vertiginosis etiam, quiq; assiduè corripi solẽt angina, peripneumonia, pleuritide, hepatitide, ophthalmia vehementi, ac breuiter, morbo aliquo insigni, sanguinem detrahere consueui. Porrò in redundantia melancholici humoris, sanguinẽ mittere oportet: aut certè medicamento vti expurgante atram bilem. At vbi crudi succi exuperant, anteq̃ morbus inuaserit, cautè euacuabis: vbi verò iam corripuerit febris, nequaquam. Iudicium autem crudorum humorum est color plumbeus, aut albus pallescens, omniaq; potius q̃ rubeus: tum inæqualis pulsus. Verùm si ob hæmorrhoides suppressas cumulatus alicui sit sanguis in corpore, audacter venam incides, etiã si antea expertus grauẽ morbum non fuerit Sed nec euacuatio iis prorogãda est, quibus restitit menstrua purgatio. Non tamen necesse est, illis semper secare venam: quum malleolorum scarificationes quandoq; superfluitati vacuandæ sint satis. Plenitudines tamẽ à suppressis mensibus ortas, omnino per crura euacuabis, siue venã secare oporteat, siue etiã scarificare. Sectæ quippe in cubito venæ, muliebrem purgationẽ reuellunt. Iam verò, quæ ex mulieribus albidiores sunt, aceruare tenuem sanguinem solent: quocirca scarificationibus malleolorum adhibitis, maximè solent iuuari. At quæ nigriores sunt, eas vena secta curabis: quum tales crassiorẽ sanguinem,

Sanguis qbus sit detrahẽdus.

Crudos succos qñ uacuare operteat, & qñ minime.

Crudorum humorũ indicia.

Hæmorrhoidibus, aut menstruis suppressis, sanguinem detrahendum esse.

Menstrua esse euocanda per crura: reuellanda per uenam ĩ cubito sectã.

Scarificatio q̃bus sit adhibẽda mulieribus: & quibus sectio uenæ.

ac magis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

ac magis melancholicum gignant: præcipuè verò, si magnas habere venas appareant: id quod accidit illis, quæ graciliores simul atq; nigriores fuerint. Etenim carnosis & candidis paruæ insunt venæ, ac proinde ipsis malleolos scarificare, q̃ secare venam, præstiterit. Porrò validam sanguinis eruptionem, venæ sectio solet sæpe compescere, tanq̃ reuulsorium auxilium. Secare autem in cubito venam, si ex dextra nare prorũpat sanguis, in brachio dextro expedit: sin ex altera, in sinistro: minimè tamen vsq; ad lapsum virium detrahendus est sanguis. Simul autem, quum agis, artubus vincula iniicito, aut ex lana, aut ex canabe: hypochondrio q; directè supposito, cucurbitulã admoueto: quandoquidem his remediis semper erumpentem è narib⁹ sanguinem compescuimus: quum antea quæ inserunt in nares, atq; fronti illinuntur, infirma omnia compereremus. Nihil autem ęquè artem medicam in agendo conjecturalem efficit, vt cuiusq; remedii quantitas. Siquidem interdum exploratum habemus quid nam ægro, quale, & quando sit exhibendum: at quantũ exhibere oporteat, non nouimus. Hoc tamen summũ bonum in sanguinis missione habetur, quod potes sistere euacuationem, dum opportunum videtur: ac rursus si quando animus sit, sinere vt fluat: quousq; videbitur tibi rectè se habere negocium: id quod nõ licet in purgantis pharmaci exhibitione. Nam quod semel in ventrem deuoratum est medicamen, quo minus omne sit deuoratum, fieri non potest: neq; possibile est, vbi plus q̃ conueniat, purgetur homo, partem oblati auferre. At verò, dum alicui sanguinem mittimus, nisi quid vrgeat, præstat priori missiõe minus detrahere, iterũ q; illam repetere: immo, si lubet, tertiò. Vbi igitur multa euacuatiõe est opus, sed vires sunt imbecillæ, in iis euacuationem partiri expedit, vti & me fecisse vidisti, in iis quibus crudorum inerat humorum copia. Nam de-

Venæ quibus latę, & quibus exiguæ insint mulieribus.

Sanguinis eruptionem uenæ sectio cõpescit

Sanguinis eruptio per nares qua ratiõe curanda.

Quantitas remediorum pręcipuè reddit artem medicã coniecturalem.

Sanguinis detractioni quæ commoditas insit.

Purgãtia pharmaca, vbi deuorata semel i ventrẽ sunt, reuocari nõ posse.

Euacuationem qñ partiri expediat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Sanguinis missio, in quibus adest crudorũ humorũ copia, quõ celebrãda.

tracto pauculo sanguine, protinus exhibeo melicratum, probè coctum, cum incidentium medicaminum quopiam: veluti hyssopo, origano, nepita, pulegio: aut certè cũ melicrato oxymeli, aut oxyglycy: ac sic rursum sanguinem minuo, vel ipso eodem nonnunq̃ die: interdum die postero: in quo rursum exhibito propositorum medicaminum quopiam, aliquid de sanguine aufero: ac rursum tertio die similiter bis. Cæterũ vbi

Sanguis quando mittendus ad animi vsq; deliquium.

feruescentis inest sanguinis plenitudo, acutissimam febrem accendens, subitò ac simul vacuare expedit, eamq́; prius q̃ in principem aliquam partem ingruat, inanire tentandum, uel ad animi vsq; deliquium: viriũ

Sanguis dum fluit, pulsus esse explorãdos.

tamen inspecto robore. Quare nec per noctem sanguinem detrahere verearis. Vtile autem fuerit, fluente etiamnum sanguine, expẽdere pulsuum diminutiões: ne videlicet, nobis nõ aduertẽtibus, pro animi deliqo mors hominem occupet. Quin etiam & reuulsionem,

Reuulsio per sectam venã, quęnam sit efficacior.

non leue & ipsam auxilium, quodq́; sæpe secta adhibetur vena, quanto maiorem in numerum particulares auxeris detractiones, tanto efficaciorem effeceris. Ergo si magnitudo morbi, missionem sanguinis postulet adsitq́; virium robur, nulla potest esse tanta crudorũ humorum copia, quæ inhibere id auxilium possit. Cæ

Sangninis detrahẽdi scopi. Vacuandi qui sint liberalius & parcius.

terùm quibus amplæ sunt venæ, quiq́; modicè graciles sunt, nec candidi, nec tenera carne præditi, eos copiosius vacuabis: contrarios autem parcius: quum exiguum habeant sanguinis, carnemq́; facilè transpirabilem. Qua ratione nec pueris pertundes venam, ante

Pueris ante quartũdecimũ annũ sanguinẽ non esse mittendum.

quartumdecimum annum: post quem, si multus cõgestus sanguis appareat, tempusq́; anni sit uernum, & regio temperata, puerq́; natura sanguinea, aut alicuius acuti morbi discrimẽ impendeat, sanguinem minues, in primis quidem ad cotylã vsq;: quod si postea vires

Viresrobustas quis pulsus indicet.

validæ permanere videantur, dimidium eius adiicies iterata missione. At uehemens, æqualis, & magnus pul

ſus, incorruptum virium robuſtarum eſt ſignum. Quare ſi in ſeptuagenariis is adſit, affectusq́; iubeat, etiam ſecabis venam. Proinde non tantùm annorum numero, ſed corporis etiam habitui animus intẽdendus eſt. Adhæc, vbi inciſa vena effluit ſanguis, mutationem eius, & maximè quũ adeſt phlegmone, labaſcensq́; fluxionis robur, expẽdere oportet: ſed potisſimũ alterationẽ pulſuum: quibus quidẽ alteraſcẽtibus, aut in magnitudine, aut in quauis inæquabilitate, continuò quieſcendum eſt. In quibus aũt iuxta ſectam venam phlegmone eſt ingens, optimum eſt ſanguinis & in colore, & in conſiſtentia expectare permutationem. Id quod ſentiens Hippocrates in curatione pleuritidis ait. Secãda verò in cubito vena interna. Nec verearis multum detrahere, donec rubrior, flauior'ue multo effluat: aut pro puro ac rubro liuidus. Vtrunq; enim accidit. etc. Eius ſi quidem trãſumptionis, qua nõnihil ſanguinis à parte phlegmone obſeſſa rapitur ĩ vulneratã venam, conſtituit ſignum, ipſius ſanguinis mutationem. Quæ tamen non omni ex parte expectanda eſt: quũ aliquando, prius q̃ ipſæ ſanguis mutetur, ceſſandum ſit: nimirum duplici nomine: vel ob vires infirmas, vel ob malignitatem phlegmones, à qua interdum nihil emittitur, ſed inibi fortiter impactus eſt ſanguis. At ſi ex vacuatione vires minimè reſolui videantur (id quod ex pulſu cognoſces) æger autem ſit ætate florenti, expectanda mutatio ſanguinis eſt, potisſimum ſi ambiẽs ſit temperatus. Minus autem detrahimus, q̃ plenitudo commonet, ſecundum ætates quidem, in pueris: ſecũdum corporũ habitus, in candidis, & carne mollibus, cuiuſmodi Galli exiſtunt: ſecũdum tempora verò, ſub cane: ac ſimiliter ſecundum regiones, cõſtitutionesq́;, in iis quæ calidiores iuxta & ſicciores exiſtunt: quum nimirum hæc omnia, q̃maximè ad reſolutionem ſint apta. Alia autem ratione in contrariis, hoc eſt tempo-

Septuagenariis qñ mittẽdus ſint ſanguis.

Sanguinẽ fluẽtẽ p̃ ſectã uenã ſup primẽdũ eſſe, quũ alterantur pulſus.

Sãguinẽ detrahẽdũ p inflammationes eſſe, donec rubrior, flauior ue, aut liuid⁹ cõſpiciat.

Sanguinis mutatio poſt ſectã uenã, qñ expectanda non ſit.

Gallis parum ſanguinis detrahendũ eſſe.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Sanguinem esse parcius detrahẽdũ sub cane, & in regiõibus calidis simul & siccis: vt in frigidis etiã constitutiõib⁹.
Sanguinis sex libras tuto detractus fuisse Galenus meminit.

ribus & regionibus frigidis, largam fugimus vacuationem, propter insequentem refrigerationem. Quare vnum vacuationis modum in dictorum singulis definire non licet. Memini enim quibusdam ad sex vsq; libras sanguinem fuisse detractum, ita vt febris protinus extingueretur, citra vllam virium iacturam: quibusdam verò sesquilibram tantum, nec id absq; insigni damno. Porrò ex venis quę ad magnos oculorum angulos cõspiciuntur, aut sub lingua, quod certè mentione sit dignum, effluere non solet: sicuti nec si quis summa in manu, aut pede venam secet: quemadmodum putant ii, qui lienem curari aiunt, à sectione venæ sitæ iuxta secundum ex digitis paruis. Quod verò ad differentiam venarum pertinet, quibuscunq; κατ' ἶξιν, hoc est è directo eruptio sanguinis accidit, summum id commodum laborantibus adfert. Quibus autem contra euenit, nihil iuuat: aut etiam interdum nocet: q vires scilicet, citra morbi leuamen, deiiciat. Vt si liene turgente, dextra nare sanguis efflueret: aut hepate, ex sinistra. Dextra igitur nare sanguis erumpẽs, ad dextrum hypochondrium fixa cucurbitula, clarè, celeriterq; sistitur: sicuti ad sinistrum, si ex sinistra profluat. Similiter si venam reuulsionis studio seces, secũdum rectitudinem quidem secta, oppositis sanguinis eruptionibus citissimè cõspicuam utilitatem adferet. At si contra seces, nihil sanè profuerit. Quare liene affecto, perinde adiuuerit vena secta in sinistra manu, * iuxta annularẽ digitum, ac si internã cubiti venam secueris. Plurimum nãq; iuuat afflictum lienem, sanguinis ex sinistra manu interdum vsq; ad libram vnam, detractio. Præstat autem non semel quantum conueniat, detrahere: sed in duos dies ipsam euacuationem partiri. Pleuriticis etiam, quæ è directo laborantis lateris adhibita fuit sanguinis missio, clarissimam sæpe utilitatẽ attulit. Quæ verò ex brachio opposito, aut om-

Saluatella vulgo appellata, si dissecet, creditur curare lienem.
Sanguinis eruptiones e directo factæ, sunt utiles alioqui non iuuant.
Sãguinis flux⁹ per nares, quõ supprimendi.
Lienem afflictum iuuari secta vena in sinistra manu iuxta annularem digitum.
Vacuatio quã sit in duos dies partienda.
Pleuriticis esse secandã uenã incubito partis affectæ.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

nino obſcuram, aut certè poſt temporis interuallum. Adhæc, oculorum p̄ſæpe dolores grauiſsimos è directo venæ humeralis ſectio, aut medianæ, quæ ab ea deriuata eſt, intra horæ vnius ſpatium compeſcuit. Conari autem in oībus affectibus p̄ſtat, poſt modicā miſsionē ſanguinis, iterato mittere: interim eo die: iterim poſtridie: niſi quando ad animi vſq; deliquiū, vacuationem ducere oporteat. At dolente latere, aut pulmone, aut ſepto tranſuerſo, aut liene, aut iecore, aut ventriculo, ſecta vena, quæ per axillas ad cubiti iūcturam pertingit, aut etiam quæ illi & humerali ē communis, luculentam utilitatem adfert. Sunt etenim eæ tres venæ, ex quibus in cubito mittitur ſanguis, interior, exterior, & media. Inter quas ſanè interior vtilis eſt, in iis quibus inferiores collo partes patiuntur. Exterior verò, in iis, quibus, quæ his ſuperiores ſunt, ut facies, aut caput. At media, medio genere ambigit: quum inter vtranq;, verſus anteriorem manum, ſuos ramos producat. Quare ſi vena quæ parti affectę propria eſt, aliquando fuerit obſcurior, cogarisq́; ob id aliquā mediarum incidere, conare vt quæ à propria diducitur, eam potius pertundas. Interdum etiam, eas quæ inferiores flexura cubiti ſunt, nempe quæ in vlna ꝯſiſtūt, nihil prohibet venas ſecare: ſed tamen recto tramite particulis affectis correſpondētes: idq́; vbi venæ quæ in cubito ſunt, non appareant. Equidem diuitis cuiuſdam œconomum, oculorum maxima inflammatione, atq; fluxione afflictum, quàm ocyſsime in priſtinā ſanitatem reſtitui, detractis primum ex humerali vena, libris ſanguinis ternis: ac dein, modico interpoſito tempore, alia. Qua ratione, ſoluta phlegmone, poſtea in palpebris relictam aſperitatem abſterſi, aliquo ex medicamentis mordacibus, quod neutiq̄ æger ferre potuiſſet, niſi fuiſſet prius * euacuatus. Si quidem acria omnia medicamenta parti cuiuis admota, niſi vacuū

Oculorū dolores cōpeſci ſecta humerali, aut media.

Iterandā eſſe ſanguinis detractionem.

Venarū cubiti quæ in quibus affectibus ſint ſecandæ.

Venæ in cubito conſpiciunt tres, interior, exterior (quæ humeralis eſt) & media.

Venis cubiti obſcuris, poſſe nos in ulna ab eis diductas ſecare.

Oculorū maximā inflāmationē qua rōne curarit Galenus.

Acria oīa parti cuiuis admota, fluxionem augent, niſi purum corpus reperint.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

excrementis vniuersum corpus repererint, fluxionē attrahunt, phlegmonemq́; producunt. Quemadmodum igitur supremæ omnes iam dictæ partes, secta in cubito vena iuuantur, sic iis inferiores, incisis quæ per poplites & malleolos decurrunt. Sunt autem inferiores dictis, coxendix, uterus, vesica. At renes, quarum collegio ascribi debeant, ambigūt. Quare misso ex cubito sanguini, interdum auscultant: si videlicet & recens ipsa phlegmone sit, & copia sanguinis adsit. Vbi verò propria nephritis infestat, eā quæ in poplite est, secare ꝯuenit uenam: aut certè, quæ in malleolis sunt. Sed vteri inflammationes, magis etiam quàm renum, à venis ī crure sectis iuuantur. Nam quæ ex cubito fiūt euacuationes, purgationes menstruas reprimunt, sanguinemq́; retrahunt ad supernas corporis partes. At quæ fiunt ex cruribus, tantum abest vt retrahant, vt etiam menses promoueant: si tribus quatuorúe diebus, ante tempus consueti mulieri circuitus, administrentur: idq́; aut vena incisa, aut scarificatis vnius cruris talis, atq; inde exiguo sanguinis euacuato: quod sanè postero die in altero crure similiter etiam faciendū est: sic tamen vt in ipsis diebus in quibus vacuas, atq; in aliis ante eos quatuor aut quinq;, mulieri extenuātem victum instituas. Sed mulieribus abundè menses prouocant nepita, pulegiumq́;, si redacta in pollinem, coctaq́; in melicrato, propinentur. Conuenientissimū autem potui tempus est à balneo, adhuc inuolutis linteo. Valentiora medicamenta sunt Sauina, & dictamnum: quorum vsus est ante dictis similis. Datur autē hoc tempore & hiera picra, * illa scilicet in cuius cōpositiōe centum aloes drachmis, cuiusq; aliorum medicaminum senæ tantùm miscentur. Quod sanè medicamentum optimum est, vbi cinamomum receperit. Porrò ischiadas siue coxendices, vbi nō à frigore, sed impletis sanguine, quæ in coxa sunt venis, proueniūt,

Malleolorū poplitumq; venę dissectę quarū partiū affectibus auxilient.

Renibus male affectis, quę uenæ secādę sint

Vteri inflāmationes a venis in crure sectis iuuantur.

Menstrua supprimūtur secta in cubito uena

Menses promouentur sectis in cruribus venis trib[9] quatuorue diebus ante tp̄s consueti circuitus.

Menses prouocant nepita, pulegium, sauina, dictānūq;.

Hiera picra menses promouet.

Ischias a sanguine orta, secta in poplite vena curatur.

secta in poplite vena curabis. Scarificatio autem nihil perspicuè eis prodest. Igitur, vt summatim dicam, incipientes phlegmonas reuulsu euacuare oportet: quæ verò ĩueteratæ iam sunt, ex ipsis, si fieri potest, affectis particulis: aut, si id fieri nequeat, saltem ex vicinis. Etenim in incipientibus, auertere quod influit, expedit: in inueteratis autem, ipsum tantùm, quod affectæ parti ĩ fixum est, euacuare. Atqui euacuabitur optimè per uenas diductas ab iis, quæ in partibus ipsis sunt sitæ. Quocirca, quæ in gutture & aspera arteria, graui torquentur inflãmatione, iis, in principio quidem, aperta in cubito vena: post principium autem, in ipsa lingua, magnificè prodest: ĩcisis videlicet venis, quæ sub ea sunt, ambabus. Sic induratæ phlegmonarum in oculis reliquiæ, incisa quæ ad magnum decurrit angulum vena, exoluuntur: sicuti capitis grauitates, & inueteratos in eo dolores ex plenitudine, leuare manifestè solet secta in fronte vena. At incipientes, aut etiam vigentes, per cucurbitam in ceruice procurata retractio: ĩterim quidem solam: interim cum scarificatione. Cæterùm præuacuatum esse corpus vniuersum oportet. Eadem ratione incipientes in occipitio dolores, aut etiam vigentes, incisa frontis vena solatur. Quippe reuulsiões unà cum euacuatione adhiberi magis debent, in fluxionibus incipientibus: eas verò, quæ fiunt ex ipsis affectis partibus, aut illis vicinis, ĩ phlegmonis, quæ veluti scirrhi naturam referũt. In quibus autem corporibus nulla dum particula affecta est, cæterùm vacuatione Vere ineunte, ãnteuertimus: in iis, si quidem talis sit homo, vt quotannis æstiuo tempore corripiatur morbis febrilibus, atq; in eo exundantia euacuare studemus, æquè pars quæuis, vt ex ea detrahatur sanguis, est cõmoda: quemadmodum etiam, si arthreticus omnibus articulis affligatur. Quibus autem eximiè pars quæpiam, ubi prius euacuati non fuerint, ĩfestatur, haud pin

Phlegmonas incipientes, reuulsu: inueteratas ex ipsis affectis partibus uacuare oportet.

Venas sub lingua secandas esse in gutture & aspera arteria inflãmatis, post apertam in cubito venã.

Vena iuxta magnum oculi angulũ, & quæ in frõte est, secta, quibus auxilientur affectibus.

Cucurbitula ceruici admota, capitis sedat dolores.

Reuulsiones una cum euacuationibus incipiẽtibus fluere humoribus adhibẽdę sunt.

Sãguini detrahendo quãuis partẽ eẽ ęque appositã ĩ iis q; solius præcautiõis gratia vacuationẽ desyderant: vt in illis qui ex ęquo omnibus articulis affligunt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Podagricos eẽ vacuandos ex cubito.

Epilepsiæ ob noxios esse va cuãdos ex cruribus.

Hæmorrhoides supprimũtur sectis cubiti venis: prouocantur autẽ, iis quæ ĩ crurib⁹ sunt ptusis.

Sanguinẽ detracturo, dierũ aut horarũ numerus non est consyderandus.

Sanguinẽ mitti debere febres quidẽ, in ipsarum declinatione: per inflammationes autẽ absq; febre ortas, dum magis vrgent symptomata.

Sanguinẽ mitti debere, vbi nihil aliud vrget, aut prohibet, mane haud protinus ex somno excitis.

Sanguinis iterata vacuatio quando faciẽda sit.

de licet ex quauis parte euacuationem moliri: verùm sicuti in iis, q̃ pati iã occipiũt. Quãobrẽ podagricos * euacuabis ex cubito: comitialibus uerò morbis, vertiginibusq; obnoxios, poti⁹ ex crurib⁹. At si retẽtæ hæmorrhoides mittẽdi sanguinis occasionẽ pstiterint, si q dẽ cohibere eas voles, quæ ĩ brachio sunt: sin prouocare, quæ in cruribus consistunt venas, secare conuenit. In iis verò quibus repressi sunt menses, semper in cruribus. Iam verò ad sanguinis detractionem, dierũ numerus consyderandus non est. Siquidem quocunque die mittendi sanguinis scopus in laborante inueneris (nempe morbum ingentem, & virium robur, excepta ætate puerili, & ambiente admodum calido) auxilium illud non prætermittes, vel si is vigesimus à principio extiterit. Nam exoluitur in plerisq; morbis, temporis tractu, virtus, ac proinde mittendi sanguinis occasio, numero dierum deperditur. Poterit etiam quis sanguinem mittere, vel quacũq; die noctisq; hora, scopum sibi proponens, in febrientibus quidem, particularium (quæ expectanda est) circuituum declinationẽ: in quibus autem aut ob oculorum lippitudinem, aut aliud simile citra febrem, hoc est opus auxilio, magnitudinem, aut doloris, aut phlegmones, aut totius affectus, ĩ quo secta vena desyderatur. Vbi verò nihil eius modi aut vrget, aut prohibet, præstat mane venam incidere, haud protin⁹ ex somno excitis: sed circiter horam vnam iam antea vigilantibus. Atq; iteratæ vacuationis tempus, in quibus simpliciter quidem vacuare conamur, eodem die esto: in quibus autem reuellere, si vel post duos deinceps dies fiat, melius fuerit. Interim tamen animus sit circa laborantis vires intentus: manu iugiter arteriis illius admota. Consueuerunt ẽt medici interdum secare arterias, quæ in temporibus, & quæ secus aures consistunt, illas quidem, infestantibus oculos fluxionibus tum calidis, tũ spirituosis: has

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

verò, quæ secundum aures, in vertiginosis maximè, & iis qui calidis & diuturnis, spirituosisq; capitis doloribus infestantur. Etenim ubi calidus, spirituosusq; sanguis in arteriis coaceruatus infestat, illic communibus parti affectæ sectis arteriis est opus. Verũ quia vulnera te arteriç ægrè supprimi possunt, ob id ipsas medici incidere metuunt: quum si quis dum venã secat arteriã conuulnerarit, difficillimè cõpescere eruptionem sanguinis possit: aut si res optimè cedat, ad cicatricem ꝑducta diuisione, tamen aneurissima contingat. Quanq̃ possumus sanè arteriam vel magnã, absq; aneurismate ad cicatricem perducere, totam transuersim secantes. Ego verò aliquando monitus per quædam insomnia, secui dextræ manus arteriam, īter indicem & pollicem sitam: permisiq; vt inde flueret sanguis, donec sisteretur sponte: subitoq; diuturnus mihi extinctus est dolor, qui in illa maximè parte erat fixus, qua iecur septo transuerso committitur. Minister etiam Dei Pergami, à diutino cruciatu lateris, similiter liberatus est, arteria in summa manu incisa: idq; monitu insomnii. Porrò alteri, cui ex vulnere in malleolo inflicto, dissecta fuerat arteria, sanguinis quidem cursus haud quieuit, donec ipse dissecui totã: ac medicamento ex aloe, manna, ouorum albumine, & leporis pilis imposito vsus, absq; aneurismate vlcus ipsum curaui. Vir autem ille prorsus sanus relict⁹ est à coxæ dolore, quo iam diu fuerat exiguis temporum interuallis vexatus.

Arteriæ in quibus secẽtur affectibus.

Arteriæ vulneratæ ægre supprimi possunt.

Aneurisma quũ accidat.

Arteriã inter indicem pollicemq; quum secuisset Galenus ab insomnio monitus, liberatus est diuturno prçcordiorũ dolore.

Arteria in malleolo dissecta, diuturnũ coxç dolorẽ soluit.

GALENI PERGAMENI DE HIRVDINIBVS, reuulsione, cucurbitula, & scarificatione, libellus.

DE HIRVDINIBVS.

Hirudines asseruandi, alẽdi, & applicandi ratio.

QVAE hirudines sunt recens captæ, eas diem unum asseruare oportet, pauculo sanguine in pastum exhibito. Sic enim prorsus earum venenum exprimit. Pars autem cui iam admoueri debent, nitro prius perfricetur, aut vnguibus scalpatur: nam sic promptius eam apprehendent. Iniiciendæ autem sunt in aquæ tepidæ vas purum, latiq; oris: deinde spongia eas comprehendentes, viscositatemq; ab eis detergentes, tandem manu applicabimus. Vbi aũt adhæserint, infundendum particulæ oleum tepidum est, ne scilicet refrigeretur. At si manibus aut pedibus admouendæ sint, ipsam partem, aquæ cui insunt sanguisugæ, immergere oportet. Quòd si parum depascantur, forfice caudam præcidito, secundum rectitudinem filamento rũ. Nam effluente semper sanguine trahere nõ desistent, donec salem, aut cinerem, ipsarum ori insperserimus. Vbi verò deciderint, cucurbita uenenum est auellendum, aut pars fouenda ex spongia. Quòd si particula emorsa lachrymet, cuminum, aut farinam ĩspergito: superq; lana madidata oleo pauxillo, ĩuoluito. Sin sanguis erumpat, lintea ex aceto iniicito, aut gallam ustã, aut spongiam liquida pice madentem, posteaq; ustam imponito. Sciendum autem est, hirudines haud eum q in profundo est, sanguinem, sed tantùm, quo caro est

Hirudines vt depascantur, in explebiliter precidẽdas in cauda esse.

Hirudines auelli, sale aut cinere ipsarum ori respersо.

Hirudine iam delapsa, cucurbitulã esse pti admouendam.

imbuta, exugere. Vtimur eis pro cucurbitulis: detrahimusq; ipsas, vbi dimidiam sanguinis partem iam extractam coniicimus: prohibemus autem, & nõ permittimus effluere, quousq; quod satis est, euacuetur: quandoquidem particula tum à sanguisugis ipsis natura frigidis, tum ab aere nos ambiente refrigeratur.

Hirudines sanguinẽ tantum carnis exugerẽ. Hirudines natura esse frigidas.

De reuulsione.

VEhementissimos humorum influxus remediis reuulsoriis prohibemus. Qualia sunt, incumbente in pectus aut in ventrem humore, ad manus retractio. Vomitus, vbi deorsum decumbit. Sicuti in vomitu, ꝑ acriores clysmos reuulsio. Duo verò hæc momenta, quæ ad superiorem inquam vẽtrem, & inferiorem vergunt, ad vrinam, sudoresq; reuelles. Quin & vrina, ad sudores, & deiectionem trahitur. Reuulsoriũ quoq; auxiliũ est, * iuxta mammas cucurbitula admota. Cæterùm hypochondriis affixa, sanguinis ad nares impetum reuocat: sicuti & immodicum ex vtero effluxum. Porrò vergentes ad caput, aut viscera humores, retrahunt acria in sinus imposita medicamina. In summa, reuulsio molienda est, humoribus sursum fluentibus, deorsum: deorsum verò, in contrarium. Rursus, ĩtrò vergentibus, foras: sicuti si foras ruant, ad interiora. Similiter si ad dextram inclinent, ad sinistram: ad sinistram verò abeuntibus, in partẽ aduersam. Sic quæ retrò ꝯcedunt, ante: quæ verò ante, retrò reuocabis.

Reuellendi modi diuersi.

Cucurbitula hypochõdriis affixa, sanguinis ad nares ĩpetũ reuocat, immodiũq; ex vtero effluxũ.

Reuulsionem esse semper in contrariã moliendam.

De cucurbitula.

CVcurbitulæ iis qui ante euacuti sunt, cõueniunt. Nam in plethoricis, minimè sanè ipsis vtimur. Eadem ratione neque in cerebri aut meningum phlegmonis incipientibus vtimur cucurbitulis: sicuti nec alia in parte vlla phlegmone obsessa. Verùm vbi nihil præterea etiã influat, fueritq; totum corpus antea vacuatum, atq; op⁹ nobis iam sit, aut mouere, aut amoliri, quod in phlegmone obsessa particula infixũ

Cucurbitulis vtendum esse vbi corpus est abunde vacuatum.

Cucurbitulis vtimur dũ euellere est anim⁹ quod in partes

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

est: aut deniq; foras extrahere. Porrò dũ affectus etiã-num fiunt, haud in ipsis iã laborare occipientibus partibus, sed in eis quæ illis continuæ sunt, reuulsionis cã est cucurbita imponenda: in principio autẽ, vtendum repellentibus est. Cucurbitula potest euacuare materiam, dolorem soluere, minuere phlegmonem, inflationem discutere, reuocare appetentiam, ventriculo infirmo robur recuperare, animi liberare deliquio, ab alto fluxiones transferre, resiccareq;, sanguinis eruptionis cohibere, facultates mensium corruptrices extrahere, ac deniq; menses ipsos leuare.

phlegmõe obsessa est impactum.

Inflãmatione incipiente, repellẽtibus est vtendum.

Cucurbitæ facultas.

De scarificatione.

Scarificamus partes corporis aut phlegmone scirrho'ue tẽtatas, aut tensas, aut dolore vexatas, aut fluxione affectas, sed quæ iam restitit: aut acri imbutas materia, aut vbi extrinsecus aliqua virulenta facultas in corpus incidit, aut vbi materiam ex alia parte in aliam traducere est animus. Veluti crura scarificamus affecto capite: aut materiam in corpore exundantem minuere statuentes: potissimum vbi exundãtia prouenerit à suppressa materia, quæ solenniter euacuari consueuerat. Sic suppressis hæmorrhoidibus scarificamus crura: prius ea per spongiam fouentes calida. Nam sæpius venam incidere in anno, haud expedire arbitror, quum vnà cum sanguine vitalis exhauriatur spiritus. Prodest autem scarificatio & oculis diutina fluxione afflictis: tũ capitis affectibus; quique pectori atq; dorso eueniũt: adhæc anginæ: atq; impactis humoribus.

Scarificare quas & in quẽ usum ptes soleamus.

Scarificanda crura, prius esse fouenda per spongiã calente aqua.

Venam sępius in anno incidere, cur non expedit.

Searificatio q bus morbis cõueniat.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

GALENI PERGAMENI DE PURGANTIUM MEDICAMENTORUM FACULTATIBUS. LIBELLUS.

ADEM De causa medici vetustissimi prauas opiniões reliquisse irreprehensas vidētur, qua grauissima etiā delicta antiquissimi legum latores impunita siuerunt. Quum enim eo tēpore minor esset malitia hominum, vt qui nec maxima crimina perpetrare aggrediebātur, nec manifestissimis impudenter cōtradicere, quomodo aliquis punitionem iis quæ nōdum admissa erant, præscriberet, vel redargueret ea quæ nemo prorsus dixisset? At quia temporis spatio eo creuit hominum prauitas, vt nihil nō aut facere, aut dicere ausi sint, legum quidem latores multas punitionum rationes nouas adinueniunt, quibus facinorosos plectant: veritatis autem studiosi, varias contra sophistas reprehensionum species excogitant, quibus ipsos coerceant: id quod nos impræsentiarum quodammodo facere cogimur, improbaturi eos, qui medicamentis purgantibus, vim attractricem humorum quos euacuant, in esse negant: mutatricem verò quandam omnium ex æquo illorum, quæ ipsis appropinquant, eis tribuunt. Qua nimirum facultate aiunt, medicamentum quod flauam efficit bilem, quemcūq; humorem contigerit, hunc in propriam sui speciem mutare: vocariq; medicamē id cholagogum, quod bilem flauam & efficiat, & moueat: aliisq; similiter,

Delicta grauissima cur antiquissimi legū latores impunita reliquerint.

Prauitatē īdies creuisse.

medicamentis sua esse indita nomina, non quidem ab humoribus quos naturaliter vacuant, sed ab iis, quos suo contactu efficiunt. Ex cuius sanè opinionis absurdi tate sequitur, siue bilem ducẽs, siue pituitam, siue atrã bilem, siue serosam humiditatem, aliquis medicamen tum assumpserit, vniuersos ex venis humores vacuari. Neq; alia ratione purgatio ab huiusmodi medicamento petita, differet à sanguinis euacuatione per uenæ sectionem, q̃ q; in hac quidẽ, ille qualis prius erat, excernitur: in purgationibus autem, inalteratur, non colore tantùm, sed etiam consistentia: id quod maximè ridiculum est. Siquidem per detractionem sanguinis equaliter omnes, qui in venis sunt, humores vacuãtur. Per purgationem verò (quæ scilicet sanguinem ipsum purificat) non æquè omnes: sed vnus aliquis, p̃cipueq; is, ad quem naturaliter educendũ medicamen ipsum est aptum. Atq; hæc sanè existit optima Asclepiadarum sententia: cui etiam ratio simul & experientia patrocinantur. Nam si ex tribus absq; febri laborã tibus morbo arquato, vni quidem sanguinem detrahas: alteri autem medicamen quod atram educit bilẽ exhibeas: tertio deniq; propines pharmacum eliciens diffusam illam bilem per corp⁹, certè duo illi priores, longè deterius habebunt: tertius autem, cui exhibitũ medicamen fuerit familiaris succi attractiuum, natiuũ colorẽ recuperabit. Atqui iuxta illoꝝ insaniam, perinde erit siue missione sanguinis, siue medicamẽto quod bilem ducat, arquato morbo laborantem inanias. Idẽ etiam & in reliquis morbis est ineũdum iudicium. Igitur opinionibus ipsorum valere iussis, singula medicamenta purgantia, initio familiarẽ humorem trahunt: postea verò illum qui vt sequatur, habilior atq; aptior fuerit. Exempli gratia, medicamen quod flaua bili ducendæ est, primò quidẽ illam expurgat: dein aquosam humiditatem: pituitam tertiò mox atram bilem:

Sanguinis detractione vniuersi humores qui sunt in venis, ex æquo vacuantur.

Purgatio purificat sanguinẽ.

Regii morbi curatio.

Purgantia medicamẽta principio quidẽ, familiarẽ humorem trahunt: postea vero illum, qui vt sequatur est prõptior.

vltimò deniq; sanguinem: q̄ sit is naturæ familiarissimus. Reperiuntur tamen aliqua medicamina, quæ statim ab initio sanguinem ducãt: cæterùm iis nemo vtetur: quandoquidem hoc iugulare esset hominem: non purgare. Siquidem purgantia, hoc nomine talia dicuntur, q̄ repurgent sanguinem ab illis recrementis iam dictis. Quare inter deleteria, id genus omnia medicamenta annumerant, quæ sanguinis euacuationem, per venas ventris, & intestinorum, moliuntur.

Medicamenta nonnulla statim ab initio sanguinem ducere.

GALENI PERGAMENI QVOS PVRGARE,

qualibus medicamentis, & quando oporteat. Liber vnus.

Ex Bonifacij Do Gal. lib. p[illegible]

VI Sano sunt corpore, purgationes grauiter ferunt. Nam quum purgans medicamentum familiarem sibi humorem attrahere desyderet, sanè dum eo destituitur, sanguinem & carnes eliquat, consumitq́;, ut quod illis proprium est, trahat. Porrò qui sani quidem sunt, verùm ægrotaturi, nisi fuerint vacuati, inaniri uere ineunte debent: idq́; vel sanguinis detractione, si plethoricis corripiantur morbis: aut purgatione, si factis ex corruptione affligantur. At melancholia, cancer, elephantiasis, cæteriq́; id genus affectus, qui ab humore atro proficiscuntur, atræ bilis purgatione indigent: quam non vere tantùm, sed autumno etiam ipse moliri consueui. Iam comitiales morbi, apoplectici, suspiriosiq́;, vacuationem pituitæ postulant. Articulares affectus, qui quidem vnà cum insigni caliditate affligunt, biliosorum: qui autem cum tumoribus frigidis,

Sani cur purgationes grauiter ferant.

Vacuandi qui sint vere ineunte, & quomõ.

Atræ bilis purgatione qui affect indigeãt.

Vacuationẽ pituitæ, qui morbi postulent.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

pituitosorum vacuatione iuuantur. Quidam æstiuo tẽpore tertianis febribus semper corripi solitus, iã multis annis non febricitauit, quòd bilis flauæ purgatione ad finem veris à nobis administrata, illi prospectum sit. Sic enim satius est tales vacuare: quemadmodum comitiales, articularios, melancholicos, quiq; ob humores crassos ægrotant, ineunte verè melius vacuantur. Cæterùm humores crassos & viscidos prius attenuare & incidere oportet: meatusq; per quos transumuntur, atq; trahuntur ii, aperire, ante medicamenta purgantia, si purgatio modis omnibus optima sit futura: præsertim in iis qui veratrum assumunt. At verò q ægrè per superiora purgantur, ii, nisi prius reddantur habiles, præparenturq; ad vomitũ, minimè assumant veratrum. Præparabuntur autem medicamẽtis uomitoriis mediocribus: necnon cibo vberiori, & quiete. Etenĩ nos radiculas ex oxymelite propinauimus, quas arundine perforatas, ac ramulis veratri albi trãsfixas, per totum diem atq; noctem reliquimus. Atq; eiusmodi ex elleboro facta purgatio erit imbecilla. Verùm q angustum habent pectus, eoq; etiam compressum, ineptissimi ad purgationes existunt, quæ per vomitoria medicamenta fiũt: ac potissimum per album veratrũ. Siquidem thoracis aliquod vas, ipsis rumpitur. At bilis supra, pituita per inferna vacuari debet. Est quando contrario modo accidat: si quidem in ventriculo pituitosus: biliosus autem in intestinis humor resideat. Melancholicum verò semper per inferiora vacuare oportet. Sic æstate quidem superiores ventres: hyeme verò inferiores mouere conuenit: vt author est nobis Hippocrates. Sed regionis etiam, anni temporis, ætatis, cõsuetudinisq;, non exigua ratio est habenda. Siquidem qui, gratia exempli, uomere soliti sunt, facilius purgationes ferunt p superiora: qui non assueuerunt, haud citra periculum: magisq; ex veratro. Morbi etiam species examinanda

Crassos succos prius tenuandos esse q̃ euacuentur.

Vomitui qualiter præparari ęgri debeãt.

Vomendo inepti qui sint.

Flaua bilis, per superiora: pituita per inferiora maiori ex parte vacuari debet: vt atra bilis semper per inferiora.

cies examinanda

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

cies examinanda eſt. Nam in hydrope, leucophlegmatia, medicamento quod pituitam ducat, egemus: prius ſanè per inferiorem ventrem: dein per vomitum: tertio per apophlegmatiſmos. Vbi enim id quod redundat, per vniuerſum corpus diſperſum eſt, omnes vacuationes ſumemus. Porrò in aſcite, medicamentum aliquod, aquæ ciendæ idoneum, exhibebimus: ſicut ẽt in arcuatis, quod bilem eliciat. Nam & in his etiam bilem multifariam ſupra & infra, per vrinas, palatum, & nares, purgare conuenit. Morbi itaq; diſpoſitio & vacuandum humorem indicat, & locum per quem debet vacuari. Verbi gratia, iis qui in iecore habent inflãmationem, vbi tumor concoctus fuerit, eius expurgationem molimur: per inferiorem ſanè ventrem, vbi cauas ipſius partes affectus occupat: per vrinas autem, quum gibbas. Accedit his omnibus tempus & occaſio. Per initia nanq; ſeroſos tenueſq; humores vacuabis: in craſſis autem & uiſcidis, & expectabis coctionem.

Adhæc, in acceſſionibus quidem, per ſuperiora vacuabis: in remiſſionibus autem, per inferiora. Atq; hæc ſanè, ſi ſponte accidant, iuuant: in acceſſionibus quidẽ, dum multi & vomunt, & per nares ſanguinẽ fundunt: in remiſſionibus autem, dum vrinæ deiectioneſq; excernuntur. At tempus dierum acceſſoriorum & decretoriorum, quum infra copioſè purgare aggrederis, cauere oportet. Vbi enim humorũ impetus ſurſum vergit, medicamenti purgantis facultas impedietur. Porrò in morbis diuturnis, ſemper eorum maturatio expectanda eſt: in acutis aũt, quum turgent, ac pruriunt, vel per initia vti medicamẽtis licet. Verum quum omnia purgantia medicamenta facultate calida exiſtant: febris autem ſui ratione humectantia & refrigerantia poſtulet: certè non ipſius caloris gratia, purgatio à nobis adminiſtratur, ſed humorum cauſa, qui nimirum illum accendunt. Igitur vt ii euacuentur, primùm ſa-

Hydropicos euacuandi rõ.

Ictericos purgandi ratio.

Hepatis partes affectæ, qua ſint regione vacuandæ.

Tenues humores ſtatim eſſe vacuandos: craſſorũ & viſcidorum eſſe expectandam coctionem.

Vacuãdum in acceſsionibus quidem, per ſuperiora, in remiſsiõibus aũt p inferiora

Dierum acceſſoriorum, decretoriorumq; tẽpus cauendũ eſſe, dũ p inferna purgamus.

Maturatio morbi ad purgationem qñ ſit expectãda: & qñ minime.

Purgantia oĩa facultate esse calida.

Purgationibus inepti qui sint.

Humores esse tenues redden dos ad purgationem

Acuti morbi raro per initia indigẽt purgatione.

nè dispiciendum venit, num æger sit ad eiusmodi purgationem idoneus. Nam qui ex cruditatibus multis, aut viscosis crassis'ue cibis laborant, item quibus præcordia intenta sunt, inflataq́; , aut supra modum calida & ignea, aut aliqua inflammatione laborẽt, omnes hi ad purgationes inepti sunt. Proinde hæc abesse, & humores q̃maximè licet fluidos facere oportet: hoc ẽ tenues, & nullius lẽtoris participes: meatusq́; ꝑ quos purgatio futura est, adapertos. In acutis autẽ morbis rarò per initia purgantibus medicamentis egebimus: eo ꝙ nec frequenter noxii humores ꝑ initia turgeãt, pruriant'ue: nec, si hoc detur, æger sit ad purgatiõem idoneus: ac ne tempus quidem nobis præbeat ꝑparãdĩ idoneum. At humores prurire, seu turgere dñr, quum motu vehementiori agitati, & à particulis in particulas transfluentes, ꝑ morbi initia molestant hominẽ dolore afficientes, irritantes, & quiescere non permittentes. Tales igitur euacuare conuenit. Particulæ autem alicui infixos, nec alio quodam præsidio mouere oportet, nec medicamentis solicitare, prius q̃ fuerint concocti. Tunc siquidem & naturam vacuationi opitulantem habebimus: quippe quæ post coctiones & discernere humores, & superfluum deponere apparet: quo tempore etiam crises accidũt. Quòd si natura ipsa absolutè moueatur, nihil tunc est opus medicamentis. Vbi verò imbecillius actionem obit, id qđ deest, oportet nos per medicamenta adiicere. Sciendum autẽ est, transfluxiones humorum ab vna in alteram partẽ rarò accidere: sed maiori ex parte ipsos ĩ vnico loco hærere, inibiq́; per totum morbi tempus ad solutionem vsq; cõcoqui. Si non acutus modò sit ipse affectus, sed etiã cũ febre vehementissima accidat, medicamẽ purgans exhibendum non est: præsertim si quis nõ habuerit naturam ægri exploratam. At si febris vehemens non fuerit, norisq́; ægrotãtis naturam minimè abhor

Turgere qñ humores dicant.

Humores qñ vacuandi.

Crises quando accidant.

Naturam adiuuandã esse medicamentis.

Cathartica medicamenta.

rere à catharticis, elleboro nigro vteris, aut hiera dia colocynthidos, quę elleborum recipit, absq; scammonio. Assumpto pharmaco, conducit mox super sorbere cremorem ptisanę: ut qui id quod in transitu affixũ applicitumq; est, abstergere, & deorsum trahere: qualitatem verò medicamenti, particulis insidentem, cõtemperare, & in alterare possit. At vbi purgatio fieri incipit, ptisanam amplius non dabimus: ne actio medicamenti exoluatur. Porrò aluus nonnunq̃ medicamẽto purganti non cedit: vel ob ægri naturæ proprietatem, vel ob medicamenti exhibiti paucitatem, vel ob stercus durum, atq; in aliquo ĩtestinorum impactum, quod clystere euacuari potuisset, ante pharmaci exhibitionem. Fieri etiam potest, vt natura impetum ad vrinas faciente, pharmacum nihil proficiat. Ex ipsis autem catharticis quæ sua actione frustrantur, hæc quidem interdum non modò nihil offendunt corpus, sed alimẽtum illi etiam fiunt: hæc verò in corruptelã atq; exitium vertuntur. Quum autem omnia purgãtia medicamenta ventriculum vitient, præcipueq; os ipsius, q̃ maximè sit neruosum & sensile, odoratorum mistura commodè excogitata est: ne videlicet sola, ac syncera ipsorum facultas, os ventriculi attingat. Conuenit itaq; ea quæ miscentur semina, eiusmodi esse, quæ & malignitatem possint obtundere, & actionem ipsorum non impedire, extenuatoria & incidenti facultate prædita: quia crassos humores dissecent, & vias ipsorum aperiant. At purgantia quæ miscentur, sibi inuicem congenera esse, & nulla ex parte dissidere oportet. Dissident autem, non quum aliud bilem, aliud pituitam euacuat (ambo enim eodẽ modo vacuari possunt) verũm vbi hoc statim: illud multo postq̃ assumptum est, purgatiõem mouere solet. Ita enim inæqualis fit euacuatio ex illis simul assumptis. Dico inæqualem, quum vna cessante, altera vacuatio incipit.

Pharmaco assumpto esse ptisanæ cremorẽ sorbendum.

Pharmaco aluus cur interdũ non cedat.

Odorata commode imiscer i pharmacis.

Purgantia quũ mutuo miscentur, congenera esse oportet.

GALENI PERGAMENI CONSILIVM PVERO COMITIALI MORBO LABORANTI.

TAMETSI Nec filium tuum viderim, nec ab initio quæ fuerit eius natura ante morbum cognouerim, nec etiamnum, vt in ipso morbo se habeat, mihi compertũ sit, Ceciliane charissime, sed id tantùm ex te intelligam, comitialibus eum accessionibus infestari: vt tamen obsecũdem tuis votis, curabo quàm dilucidè fieri poterit, eam tibi victus rationem præscribere, qua si (vt par est) vtatur puer, tum non parum iuuabitur: tum ab eis etiam quæ sibi inopinatè accidunt, minus lædetur. Etenim nonnunq̃ necesse est homines in frigus atq; æstum incidere: adhæc inualidiores ventos, vitiosa balnea, alimenta stupefacientia, reuolutiones vertiginosas, corruscationes, tonitrua, vigilias, cruditates, tristitiam, iram, lassitudinem, atq; id genus alia, quæ vehementer commouent atque perturbant corpus: & morbi tum memoriam innouant, tum eius accessionem accersunt. Quare omnia id genus multo ante sunt præcauenda. Quòd si quãdo, vbi illa præcesserint, subsequatur dein morbi accessio, tum temporis puer penitus ab omni se motu abstineat: domiq; sese contineat, ac victu valde tenui vtatur: quousq; corpus exacerbationis molestia prorsus destituatur. Igitur inter veris initia (tunc enim prope cõtingit eos morbos moueri, qui per in-

Morbi q̃ p interualla redeũt Vere pręcipue mouentur.

teruualla redeunt) puerũ purgandũ censeo, idq; purga tione mediocri. Post purgationem aũt, hac victus ratione utet. Mane quidẽ, vbi è lecto surrexerit, priusq̃ ad præceptores accedat, modicè inambulet, non admodum tamen citato gressu. Dein verò vsq; ad palæstræ tempus, disciplinis ex eius more ĩcumbat. Quum primùm autẽ illinc discesserit, vbi rursus inambulauerit modicum, sic ad prudentem pædotribam cõmeet. Quippe totius curationis summa in hisce duobus est sita; nempe vsu medicamenti olim tibi à me dati, & idoneis exercitationibus. Reliqua verò, tanquàm præparationes quædam ad ista existunt. Cæterùm exercitationum scopi, quoad earum modum sunt hi: nempe vt prius quàm fatigetur puer, quiescat: vtq; corpus illius calfiat, necnon moderatè euacuetur. Quòd si vltra hos terminos producatur exercitatio, nõnihil iam attingit solida corpora, atq; habitudinem ipsam colliquat: in articulis autem potissimum, atq; in musculis, colliquationes congregat. Vnde virium infirmitas sequitur: deinde vlcerosus sensus, quando æger conatur aliquam mouere particulam. Atque hoc est, quod lassitudo appellatur. Scopi autẽ exercitiorum, quo ad qualitatem, in eo præcipuè consistunt, vt inde omnes corporis partes, & caput præsertim, & ventriculus, roborẽtur: potissimumq; illæ partes, quæ ad os ipsius ꝑtinent. Quum igitur vehementes exercitationes caput repleant, ab his illum abstinere præcipio. Quibus si quando sit opus, erecto capite constitutus partes inferiores commoueat, & potissimum crura. Verùm à paruis tardisq; motibus pædotriba orsus, ad vehementiores & celeriores ipsum puerum conducat. Sed & frictio exercitatio quædam existit, imbecillioribus præsertim corporibus. Immo nonnunquàm si sola ea decenter fuerit administrata, nullis aliis præterea motibus indigent. Proinde primùm linteis corpus rube-

Epilepticos esse inter veris initia purgando

Epileptico puero uict⁹ ratio conueniens.

Exercitatio excedẽs modum colliquat corpora.

Lassitudo, qd.

Exercitatiões vehemẽtes, caput replent.

Frictio est exercitatio, imbecillioribus prę sertim corporibus.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Fricandi epilepticos ratio.

facere oportet, à supernis ad inferiora sensim, manus detrahentes: à brachiis manibusq́; sumpto initio: ita deinde ad pectus & ventrem est procedendum. Postea verò & crura exactius fricanda sunt, vt aliquid huc à superioribus defluat. Vltimò denique ipsum caput est perfricandum, si absq; aliqua pinguitudine administretur frictio. Nam ad ipsum statim accedere, admodum periculosum existit. Si verò oleum in frictiõe admoueris, nihil prohibet caput simul cum aliis membris fricari: ita vt hic quidem caput fricet: alii verò duo, pectus & ventrem: duo item alii crura: atq; eodem pariter modo post exercitationes: immo & tunc magis simul membra omnia fricare conueniet. Nanq; citius hoc pacto conquiescit corpus, & minus refrigeratur: cuius est non leuis habenda cura. A lauacris autem vt plurimum abstinere conuenit: nec palæstrã confestim puer ab exercitatione egrediatur: sed vbi spiritus exactè conquieuerit, & quæ exercitationem sequitur perturbatio prorsus sedata fuerit. Tũc verò caput linteo diutius est confricandum: sæpiusq́; pectine vtendum. His sic peractis, ad prandium debet accedere, in quo aliquid olerum ventrem mollientium, aut salsamentorum, aut ptisanæ, aut oliuarum, vnà cum tertia panis parte ipsi offeratur: in cœnam tertias duas partes reliquas cum valentioribus opsoniis reponentibus nobis. Ex oleribus itaq; nec lactuca, nec malua, nec attriplici, nec blito, vt prorsus abstineat, iubeo. Verùm non semper idem, sed modò hoc, modò illud, moderatè sumendum est: nec diutius eorum vsui assuescendum. Huius autem generis est & beta, & brassica. Nam & hæc modicè degustare opus erit: pariter & porrum, & apium, & smyrnium aliquando conducet attingere. Ita ex autumnalibus etiam fructibus, quicunq; nõ omnino crudi, & natura coctu difficiles sunt. Igitur mora, & quæ præcocia appellantur, & ficus,

Epilepticos esse abstinendos a lauacris.

Fructus epilepticis dandi.

& si qua alia id genus sunt, citra molestiam descendunt: adhæc & satiua cucurbita, nulli mollissimorum olerum est inferior: pari modo & syciopepones. Præterea & vuis maturis, & malis, & piris, & palmulis potest vesci nonnunquàm puer: parcè tamen, & rarò. Quos fructus & in arbore, & domi maturuisse prius quàm edantur, oportet. Pituitosa autem cibaria summopere illi vitanda sunt. A' fungis etiam vt omnino abstineat, consulo: quemadmodum & à rapis, & à reliquis aliis, quorum radix est esculenta. Sunt enim hæc ex iis quæ crassos humores gignunt, & perquàm difficulter intra corpus elaborantur: exceptis quibusdam, quæ nonnihil acris & calidi in se ipsis continent: quemadmodum pastinacæ & raphani. Verùm raphanos ex aliquo dierum interuallo degustare non prohibeo: hortor tamen, vt pro viribus à pastinaca abstineat: & magis etiam à rapis. At eorum cibariorum copiosus vsus, salubris erit, quæcunq; acris quippiam atque incidentis obtinent, citra insignem praui succi notam, aut odorem aliquem, capiti adferre noxam valente. Sunt autem & in hoc genere, quæcunque ob caliditatem caput replent, sicuti vinum, sinapi, petroselinum, pastinaca, cæpa, & smyrnium. Hæc siquidem plus quàm par est, excalfaciunt, vitiososq; succos producunt. At oxymelite audacter vtendum est: ex quo etiam capparis potest sumi: pauxillo olei ĩstillato. Quòd si acetum ipsum scilliticum fuerit, oxymeli longè magis iuuabit. Cæterùm si oxymel bibere puer uelit, temperetur copiosiori aqua: & hyeme quidem, calidum: æstate autem, frigidum offeratur. Sic siquidem præter cætera, maximè sitim sedat. Permittere autem ei palàm & in tẽpore conuenit, quæcunq; non insigni noxa ipsum possint afficere: ne clam atque intempestiuè eis potitus, multo magis lædatur. Quippe voracius & largius implẽtur iis quæ desyde-

Cibaria epilepticis aptaqualia esse debeãt

Oxymeli epilepticis dãdũ.

Capparis epilepticis congruit.

Acetum scilliticum.

Pueris cur permittendum sit vesci illis quæ non insigniter lædunt.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

rarunt, qui palàm eis vti prohibentur. Porrò à prandio, vbi modicum quid interquieuerit, priusquàm ad studia literarum accedat, nonnihil ipsum lentè in ambulare præcipio. A' quibus vbi redierit, rursum ante cœnam deambulet modicè: ac deinceps panis offerantur portiones reliquæ: aliorum verò unumquodque. Verùm carnes omnium ferè volatilium conuenient, exceptis iis quæ in stagnis degunt. A' quadrupedum autem omnium carnibus abstinere debet. Quòd si & quandoq; his opus sit vti, suis quidem domestici extremis, atq; ventre vescatur. Sed syluestris etiam suis carnib⁹ vti poterit. Hœdos etiam gustare licebit, atq; nonnunquàm lepores, probè tamen conditos, aut citra nidorem assatos. Simplex condimentum fit ex aqua, quæ anethum, porrum, oleum, atq; salem receperit. Quantum verò ad marina pertinet, omnia testis intecta sunt perniciosa. Ex piscibus autem, saxatiles cæteris omnibus præstant. Torpedo autem sola ferè ex chartilagineorum genere illi conueniens est. Inter legumina, ptisana quidem primum locum obtinet: deinceps lentes, alica, & pisa conueniunt. Reliqua noxia existunt. In vniuersum autem, quæcunq; glutinosa sunt, & crassi succi, quæq; inflant, & excrementa gignunt, necnon quæ ægrè coquũtur, ea prorsus vitare debet. At verò medicamento confecto ex scilla, post purgationem, quæ aduentante vere molienda est, vtetur singulis diebus, prius quàm palæstram accedat. Et sanè, nisi valde rebellis sit morbus, spero quadraginta dierum spatio, ipsum, sola eius medicamenti ope, prorsus solutum iri. Post purgationem tamen, ante quàm eo medicamento vtatur, absynthium & semel, & bis in potu accipere conuenit. Cæterùm oxymel, quod acidissimum quidem est, quartam ad mei aceti portionem habet: quod verò dulcissimũ, octauam recipit. At crassis & glutinosis existentibus

Epileptici quibus nesci carnibus debeãt.

Suis extremas partes cõferre epilepticis.

Condimentum simplex ex quibus constet.

Legumina cõgruentia epilepticis quæ.

Medicamẽ ex scilla confectũ conferre epilepticis.

Oxymelitos differentiæ.

succis, acidiori atque meraciori est utendum. Sin autem minus sint tales, dilutiori, atque dulciori. Quo pacto autem ipse scillæ succum excipiam, iam adiiciam. Primùm vase melitero præparato, in ipsum scillam frustatim manibus comminutam iniicio: deinceps angusto operculo cooperiēs, & extrinsecus corium vniuerso corpori vasis circunducens, & diligenter ligans, in locum omnino ad meridiem conuersum repono: ita tamen ab aquiloniis flatibus communitum, vt nullatenus ab ipsis perfletur. Id autem eo anni tempore efficio, in quo exoritur canicula: nempe ante illius quidē ortum, viginti diebus: postq; ipsum etiam, totidem. Tunc igitur per aliquot dies paulatim situm uasis permuto, vt æquè quacunque sui parte incalescat. Quo tempore exacto, dissoluens vas, in eo scillæ corpus, perinde ac decoctum, īuenio, atque adhuc ex ea humorem quendam effluere, quem excipiens optimo melle condio. Et huius quotidie plenum cochleare vnum, infantibus quidem paruum: adultis verò magnum exhibeo. Quin etiam quod totius scillæ corpulentum superest, exquisitè contundens, & cum melle leuigans, eius quoque cochleare vnum, vt prædictum est, porrigo: istud tamen viribus est longè inferius. Qui verò scillam in aqua coquentes subigunt, planè illius vires dissoluūt. Quemadmodum quicunque ex aceto eam decoquunt, calidum quidē medicamentum abundè efficiūt: at neruis sanè non innoxium.

Scillæ succum excipiendi rō

Scilliticum medicamen optimum epilepticis.

Scillā aceto in coctā esse non innoxiam neruis.

GALENI PERGAMENI DE PTISANA LIBER VNVS.

QVANDOQVIDEM composita quædam res est tum ptisana, tum eius cremor (ex hordeo enim probè decorticato, & aqua, & certa quadam coctione conficitur) prius de illius partibus summatim aliquid dicere est animus, quàm de eius compositione atque vsu disseram. In primis igitur ad conficiendam ptisanam, aquam optimam deligere oportet: quæ nimirum nec olfactu, nec gustu, vllam extraneam qualitatem referat. Præterea sit pellucida & pura, operæprecium est: minimeq́; limosa, sed veluti exactè colata. Porrò huiuscemodi aqua, quoad vsum quidem, satis erit accommoda: natura autem ipsa, neque hoc acto prorsus syncera fuerit, sicuti nec vllum aliud sensibilium elementorum. Erit tamen tenuium partium, atque ad concoctionem, distributionemq́ prompta: nec tantùm à naturali calore alterabitur facilè, verumetiam igni externo admota, protinus calefiet: quod etiam testatur Hippocrates, aquam quæ calfit cito, & cito refrigeratur, leuissimam esse existimans: idq́; non æstimatam pendere, sed quòd partium tenuitate præpolleat, facileq́; contrarias qualitates, recipiat. Itaq́ huiuscemodi aqua, frigida & humida, proprieq́; omnino aqua censenda est. Hordeum autē ipsum, refrigerat exiccatq́;. Habet tamen nonnihil detergentis & flatuosi. Quòd si inspiciatur particula-

Ptisana ex quibus constet.

Aqua optima qualis nam esse debeat.

Elementū nullum esse prorsus syncerum.

Aqua quæ sit leuissima.

Hordeū refrigerat, exiccatq́.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

tim, illius extremus cortex, furfuraceus, & ſiccior exiſtit, & magis detergendo accommodus. Quod uerò intus, ceu carnis vicem gerens, atque nutriendo idoneum habetur, deterget quidem & id, ſed furfure longè minus: & pariter quippiam flatuoſi in ſe continet. Quamobrem furfure quidem abſtergit minus: valentius autem hordeo. At verò, quod hordeũ ad ptiſanam conficiendam eligimus, eſſe plenum oportet, nec admodum recens, neq; antiquum valde, & quod omnis aſcititiæ qualitatis ſit expers: in tumoremq́;, dum coquitur, attollatur ingentem. Vbi aquã & hordeum delegeris, ipſum hordeum crudũ in aqua præmacerato: deinde ita manibus verſato, quouſq; deglubatur tenuis membrana. Poſtea rurſus valentius etiam manibus eouſq; confricato, vt quicquid paleaceum ineſt, decidat: niſi quis fortè velit eam magis detergentem efficere. Tunc ſiquidem ſatius fuerit ipſum vnà cum membrana decoquere. Ipſius autem decoctio ſit talis, vt primùm quidem ebulliat plurimum: poſterius autem lento igne, quouſque abundè in ſuccum vertatur. Hac enim ratione percocta ptiſana, quicquid inerat flatuoſi, deponit, reſtinguit ſitim, deterget, abluit, facilè coquitur atq; abſq; aſtrictione aliqua humectat. Iam verò quum cætera viſcida quo ad guſtũ nullã ſanè ſuauitatem obtineant, ptiſana guſtui neſcio quid ſuauis & blandi affert: & præſertim ægrotis. Facilè etiam in thoracis partes deſcendit: eſtq; ad deiectionem, atq; diſtributionem, accommodata. His de cauſis maximè ex vſu eſt ardentibus febribus: quòd nimirum eis quacunq; ex parte obſiſtat, refrigerans & humectans, necnon putridos humores detergens, & corpori non exiguum nutrimentum ſuppeditans: eos verò humores qui ex dimidio putruerunt concoquens, atque in optimum ſuccum permu

Hordeũ conficiendæ ptiſanę aptũ, quale nã eſſe debeat.

Hordeũ decorticandi ratio.

Hordeũ haud quaq; decorticatum, ptiſanã magis abſtergentem efficit.

Ptiſanæ facultas.

Ptiſana maximè ex vſu eſt ardentibus febribus.

tans. Præter has itaq; vires omnes, nullam habet aut astrictionem, aut stomachi subuersionem ptisana. Nā astrictio quantum ad ventriculum roborandum idonea est, tantum ad incrassandos humores prompta: at ea humiditas quæ quod crassescat non habet, facilè subuersionem molitur. Ptisanæ sic confectæ, læues, æquales, atq; ex æquo omnes partes continuæ, & vnitæ existunt. Cæterùm nec eam iis qui in discrimine sunt, porrigere conuenit: nec iis qui venæ sectione, aut purgatione, aut clystere, aut fomento indigent: nec eis qui excrementa plurima in regione ventriculi congesserunt: aut ingenti dolore vexantur. Sed neque in siccissimis etiam morbis eam dare conueniet: quòd scilicet valentioribus egeant potionibus quàm sit ptisana, vt humectentur vberius. Tempus sorbitioni opportunum tunc fuerit, quando æqualiter dispositum corpus redditum est: id quod tantum morbo inclinante accidit. Porrò morbi sicci sunt, lateris pulmonisq; inflammationes, atque adeò quicunq; morbi in thorace fiunt, si nihil per excreatum excernant. At morbi qui circa iecur, & ventriculum, & intestina accidunt, tunc sanè sicci dicuntur, quum nihil excernunt, aut dura, & non vt necesse est, neq; effatu digna. Siccitates verò quæ in venis & arteriis consistunt, ex lingua & exteriori cute noscuntur: pariter & affectus qui in capite sunt, si nihil per palatum excernatur, aut nares. Eadem etiam ratione, & inflammationes & ulcera esse contingit sicca, ex quibus nihil per saniem excernitur. Igitur in huiuscemodi morbis ptisanam minimè propinare conueniet: q; satis eos humectare non valeat. At uerò, quando corpus humidius extiterit, aut ex pulmone aliquid excreatur, tunc eis semper sorbitionem augere, atque adiicere oportet. Verùm neq; ipsam statim ptisanam

Ptisana quib' exhibenda nō sit.

Morbi sicci q dicantur.

Siccitates particulares quibus notis deprehendantur.

Ptisana cur in siccis morbis non danda.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

offerre expedit: ſed prius ſanè eius cremorem ſolum: aut cremoris quidem plus, ptiſanæ autem parum: mox vtriuſque æqualiter: deinceps & ſolam ptiſanam: idq́; non ignorantes, ad corporis robur & nutritionem, maximè conducere ptiſanam: ad facilem verò coctionem, atq; in corpus diſtributionem, cremorem ipſius. Ptiſanæ cremor.

FINIS.

SERIES CHARTARVM.

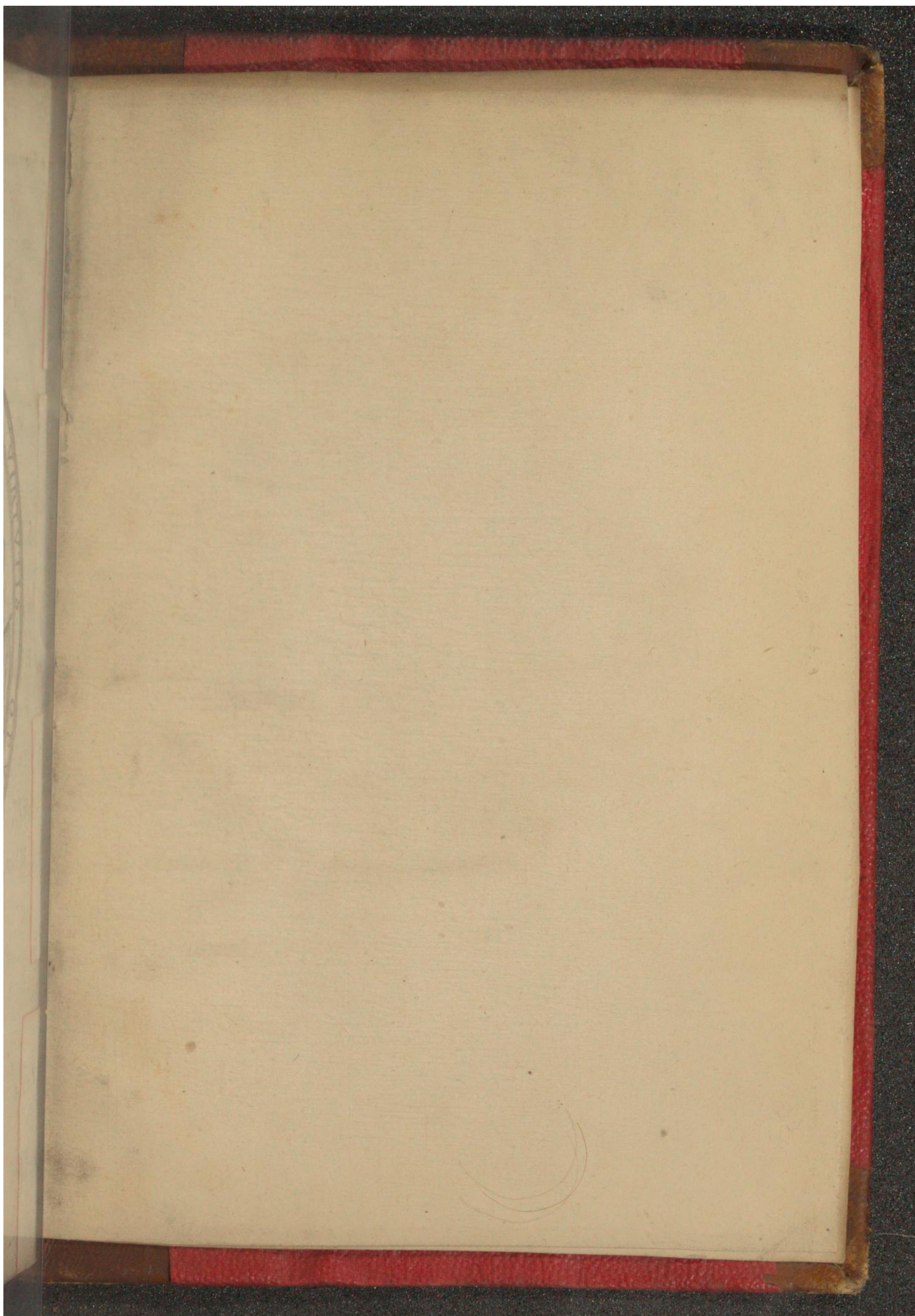
Aaa, Bbb, Ccc, Ddd, Eee, Fff, Ggg, Hhh, Iii, Kkk, Lll, Mmm, Nnn, Ooo, Ppp, Qqq, Rrr, Sſſ, Ttt, Vuu, Xxx, Yyy, Zzz, AAa, BBb, CCc, DDd, EEe, FFf, GGg, HHh, IIi, KKk, LLl, MMm, NNn, OOo, PPp.

Omnes quaterniones.

VENETIIS.
Apud Hieronymum Scotum.
1548.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

FAMAM EXTENDERE FACTIS, EST VIRTUTIS OPUS.
O. S. M.

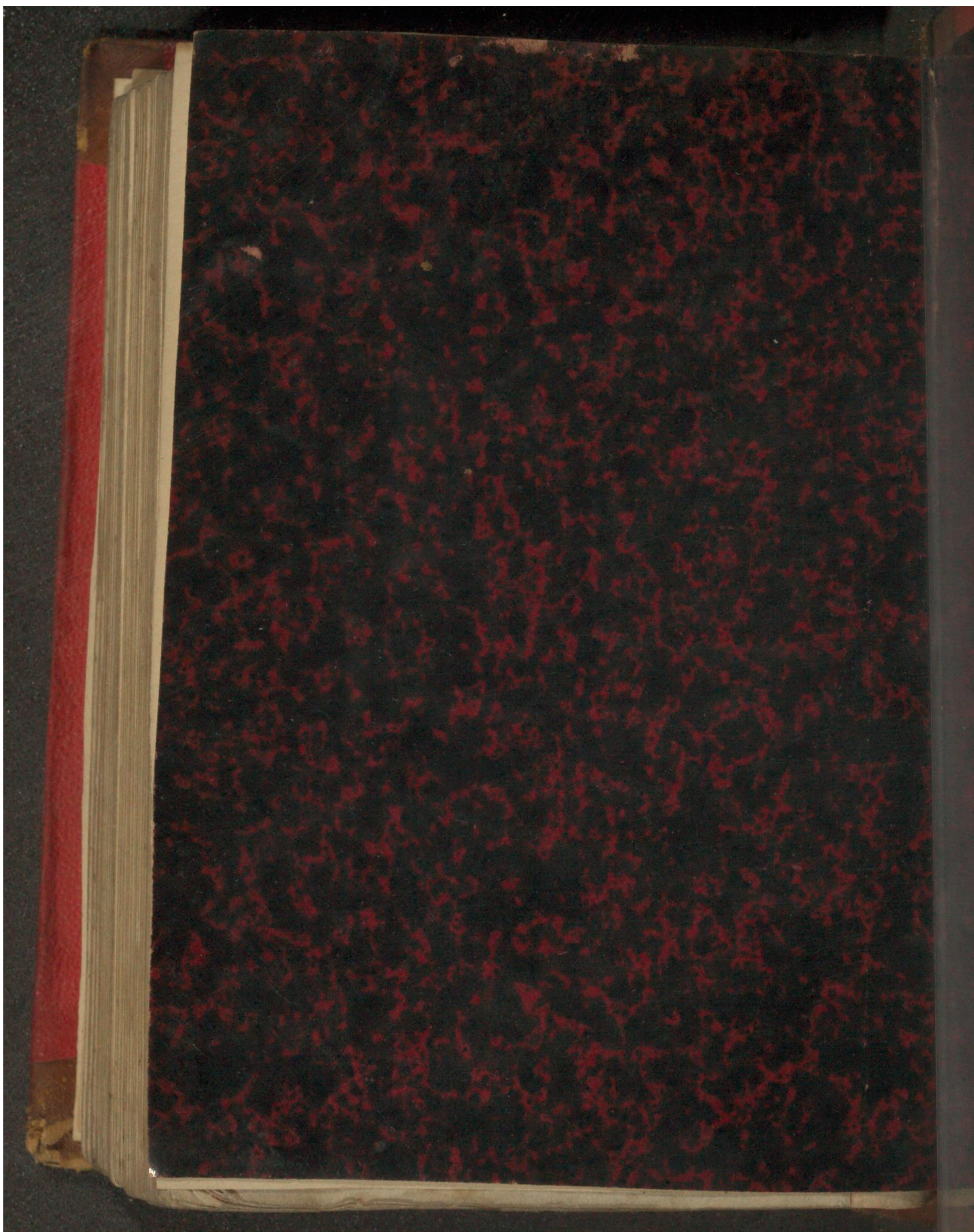
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3618/A Vol. 4